

9158 укр.

Михайло Данилишин

УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ

LOS UCRAÑIOS
en LA
REPUBLICA ARGENTINA

Ю. Ратан

Frano

LOS UCRANIOS
EN LA
REPUBLICA ARGENTINA

Дорогий
Юрич! Тобастыко!
Віг робю згадку

своєму
"Зарево" Готеніну
Авст Іхно

Б.С. №. 15/4/87

Міласа група
картки на Данчич

MIGUEL DANYLYSZYN

17

LOS UCRANIOS
en LA
REPUBLICA ARGENTINA

УКРАЇНЦІ АРГЕНТИНИ

BUENOS AIRES 1979

І. Катан

INFORMES Y DATOS ESTADISTICOS SOBRE LA COLECTIVIDAD UCRANIA EN LA REPUBLICA ARGENTINA

Esta publicación ha sido editada con el subsidio financiero de las colectividades ucranias radicadas en la República Argentina, Estados Unidos de Norte América, Canadá y Europa

CUBIERTA: WLADIMIRO KAPLUN

Queda hecho el depósito que previene la ley 11.723
Derechos del autor reservados

IMPRESO EN LA ARGENTINA

PRINTED IN ARGENTINA

Imprenta "DORREGO" - Avenida Dorrego 1102 - Buenos Aires

DEDICATORIA

Dedico esta obra al gran pueblo argentino, como muestra de mi más caro afecto y respeto. Y al hacerlo, presento un fervoroso agradecimiento a la noble Nación Argentina y a sus gobernantes, que acogieron en su seno a mis compatriotas, posibilitándoles la gracia de vivir dignamente en un medio de trabajo, paz y libertad.

EL AUTOR

NOTA EDITORIAL

En adhesión al 80º aniversario de la radicación de los primeros pobladores ucranios en la República Argentina, editamos esta publicación especial para servir de guía en la vida y en los problemas cotidianos de las numerosas comunidades ucranias existentes en los países sudamericanos. Y una vez más, reiteramos nuestros deseos de propender al progreso individual y colectivo de todos y cada uno de los miembros de las familias ucranias radicadas en los extensos territorios de esta hospitalaria tierra, cuna del inmortal libertador Don José de San Martín.

Al presentar este esfuerzo editorial, nos place destacar ante todo, que nuestros propósitos se inspiran en el único deseo de ser útiles al ideal superior que anima a todos los ucranios, a saber, desarrollar sus actividades con honradez, en beneficio del progreso y engrandecimiento del país.

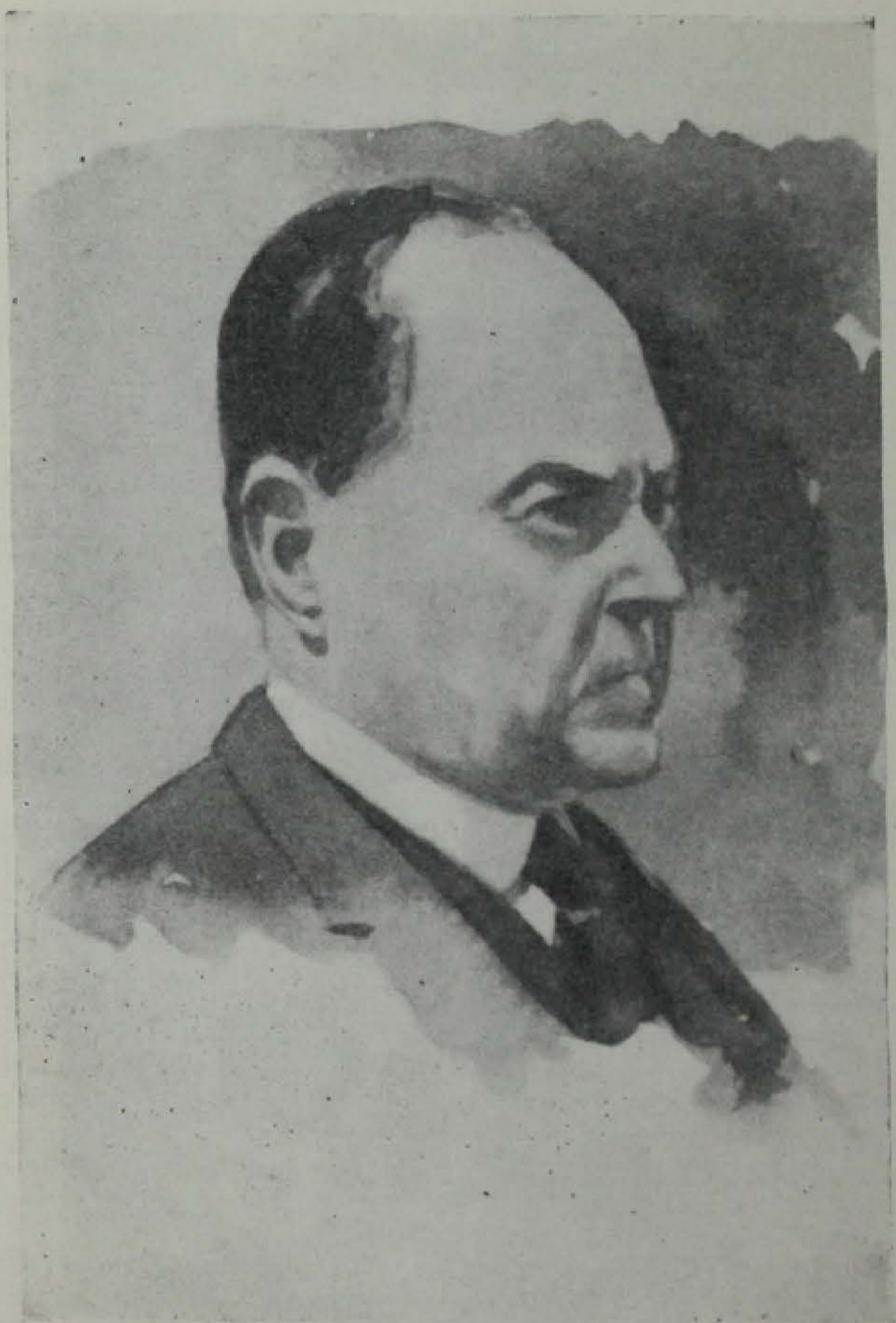
Dedicamos este libro a los ucranios esparcidos por los principales países de Sud América, ofreciéndolo como un medio de difusión cultural y educativo, presentando un continuo tributo a la verdad, honradez y lealtad. Por medio de estas páginas pretendemos bregar para que los dos pueblos, el argentino y el ucranio, se conozcan mejor, y para que se conozca la verdad, las necesidades y las mutuas obligaciones, a fin de lograr y acrecentar el bienestar y el mutuo progreso de todos.

Ofrecemos este esfuerzo a la consideración de todos los ucranios radicados en los distintos países del continente, para que se unan y colaboren en las actividades comunes al progreso y el bienestar de los países donde se hallen radicados. Igualmente, ofrecemos esta obra al pueblo argentino y a las demás colectividades que viven en este país, para que tengan un verdadero concepto sobre Ucrania, su pueblo y sus grupos inmigratorios que viven en el continente americano.

Es nuestro principal deseo, conseguir que se comprenda la sinceridad y nobleza de nuestras iniciativas e ideales. Mediante esta edición pretendemos aclarar, una vez más, nuestra verdadera situación, y en nombre de la razón y la verdad, solicitamos comprensión, apoyo y ayuda moral para el pueblo ucranio, sometido —pero no vencido— en su patria natal, en su inquebrantable lucha por la recuperación de su libertad e independencia nacional.

Finalmente, queremos hacer llegar por intermedio de estas páginas nuestro agradecimiento al pueblo argentino, y a sus gobernantes, formulando votos para que la República Argentina ocupe en un futuro —que queremos muy cercano— el puesto de vanguardia merecido dentro del concierto de las naciones que bregan por la libertad de todos, por medios pacíficos, cristianos y humanitarios, para vivir en una paz que merezca realmente ser vivida.

LOS EDITORES

DON HIPOLITO IRIGOYEN

Presidente de la República Argentina, cuyo gobierno con fecha 5 de febrero de 1921 reconoció la independencia y soberanía de la República Ucrania.

LOS REPRESENTANTES DE LA COLECTIVIDAD UCRANIA DEL GRAN BUENOS AIRES se prestan para colocar las ofrendas florales ante el Monumento del Libertador DON JOSE DE SAN MARTIN. El acto se realizó en el año 1967 para evocar el doblemente histórico "22 DE ENERO DE 1918/19" fechas de proclamación de la independencia y unificación de todas las tierras de Ucrania, respectivamente

PALABRAS DEL AUTOR

La vida y la historia de la colectividad ucrania me han interesado desde mi llegada al país, que data del 21 de agosto de 1927, cuando, siendo muchacho, llegué a esta noble, hospitalaria y bendita tierra. No teniendo acá ningún familiar o persona conocida, desde los primeros días de mi radicación empecé a ocuparme de la vida y organizaciones de mis compatriotas, publicando, ya en el año 1930 mis primeros informes sobre la colectividad ucrania en la República Argentina, en la revista denominada **La Vida y el Saber**, que se publicaba en la ciudad de Lviv (Lwow, en polaco, o Lemberg en alemán), capital de Ucrania Occidental, o Galitzia, ocupada entonces por Polonia.

Mis principales afanes consistían en reunir algunos antecedentes, obtener informes y datos estadísticos sobre la colectividad ucrania que empezará a radicarse en la República Argentina a partir del año 1886, fecha en que empezó la colonización de los extensos territorios de la pampa argentina. Esta labor de historiador, o cronista, que pretendía esclarecer todas las dificultades y antecedentes de los inmigrantes ucranios, sería no solamente ardua sino también muy dificultosa. Los inmigrantes ucranios, por razones de la situación imperante en los países europeos, llegaban a Buenos Aires con documentación y pasaportes otorgados por los países que ocupaban entonces su territorio. Así, en los primeros años, los "galitzianos" lo hacían con documentación del Imperio Austro-Húngaro. Después de la I. Guerra Mundial la cosa se complicó, pues la documentación personal era extendida por los gobiernos de Polonia, Rumania o Checoslovaquia, como consecuencia del desmembramiento de los imperios Ruso y Austro-Húngaro. Por tales causas, los inmigrantes ucranios aparecían como polacos, rumanos o checos. A esto debe agregarse el problema, más grave que el anterior, de los nombres y apellidos, llenos de consonantes, muy difíciles de pronunciar y aun escribir en castellano, los cuales eran anotados con sensibles modificaciones y errores de ortografía, acortándolos y adaptándolos a la fonética del país.

Como se sabe, las modificaciones de nombres y apellidos traen muchos trastornos a sus poseedores, especialmente en los casos jurídicos, en los asuntos testamentarios y en los trámites jubilatorios. Estas diferencias ortográficas y las dificultades fonéticas existen no solamente en las dependencias inmigratorias y policiales, sino también en la prensa, que no hace muchos años publicaba el nombre de nuestra patria como **Ukrania**, cambiándolo luego por el de **Ucrania**.

En los registros y archivos de la Dirección Nacional de Inmigración hay muy pocos inmigrantes registrados como ucranios,

debido a que se los anotaba según la documentación del país que la otorgaba. Lo antedicho no debe considerarse como un reproche, sino que constituye un hecho conocido y real, y es mencionado con el fin de corregir y orientar la labor de futuros historiadores que pretendan poner un poco de claridad y orden en los antecedentes de los numerosos integrantes de la colectividad ucrania residente en la República Argentina. Recién después de finalizar la II. Guerra Mundial llegó un considerable número de refugiados que tenían documentación de nacionalidad ucrania y luego, por intervención de la Representación Central de la Colectividad Ucrania en la República Argentina, se solucionó esta anomalía.

Aclaro también que, al empezar a preparar los materiales para este libro me dediqué con todo entusiasmo y cariño, sin ningún propósito utilitario, sino tan solo con el objetivo real de servir a la verdad y a la defensa de los derechos, buscando orientar a mis connacionales radicados aquí, así como en otros países limítrofes como el Uruguay, el Paraguay y el Brasil, donde se han instalado también numerosas colectividades ucranias, con similares problemas y dificultades. Desde entonces empecé a reunir algunos datos y sugerencias y también comentarios de las personas llegadas desde varios años atrás. También reuní material gráfico que data del año 1903 y que me fue cedido por el reverendo padre Esteban Waprowycz, quien después de permanecer más de siete años entre los ucranianos radicados en la provincia de Misiones, regresó a su tierra natal y en el año 1935 publicó en idioma ucranio un folleto denominado **La Argentina y la Inmigración Ucrania**, en el que indicaba localidades donde se radicaron los primeros ucranios, especialmente en la provincia de Misiones, a la que menciona como "la cuna de la inmigración ucrania en la República Argentina".

Muy poco se ha escrito hasta el año 1934 sobre la vida y actuación de los ucranios en la República Argentina. En esa fecha el prestigioso diario **La Prensa**, de Buenos Aires, nos dedicó una página entera con motivo de festejarse el décimo aniversario de la existencia de la primera entidad cultural denominada "**Prosvita**". Desde ese año (1934) empezó a aparecer el anuario **Almanaque Ucranio**, que también publicaba los relatos sobre los grupos ucranios esparcidos por todo el país.

Los primeros colonos de origen ucranio se radicaron en la provincia de Misiones, y desde los primeros años su laboriosidad y cumplimiento conquistaron el reconocimiento de los gobernadores y autoridades, como los señores Don Juan José Lanusse, el ingeniero O. Oliveira y el doctor J. Vañazco, que en varias oportunidades subrayaron la honestidad, laboriosidad y el cumplimiento de las leyes de los colonos ucranios.

Especialmente características son las palabras que tuviera

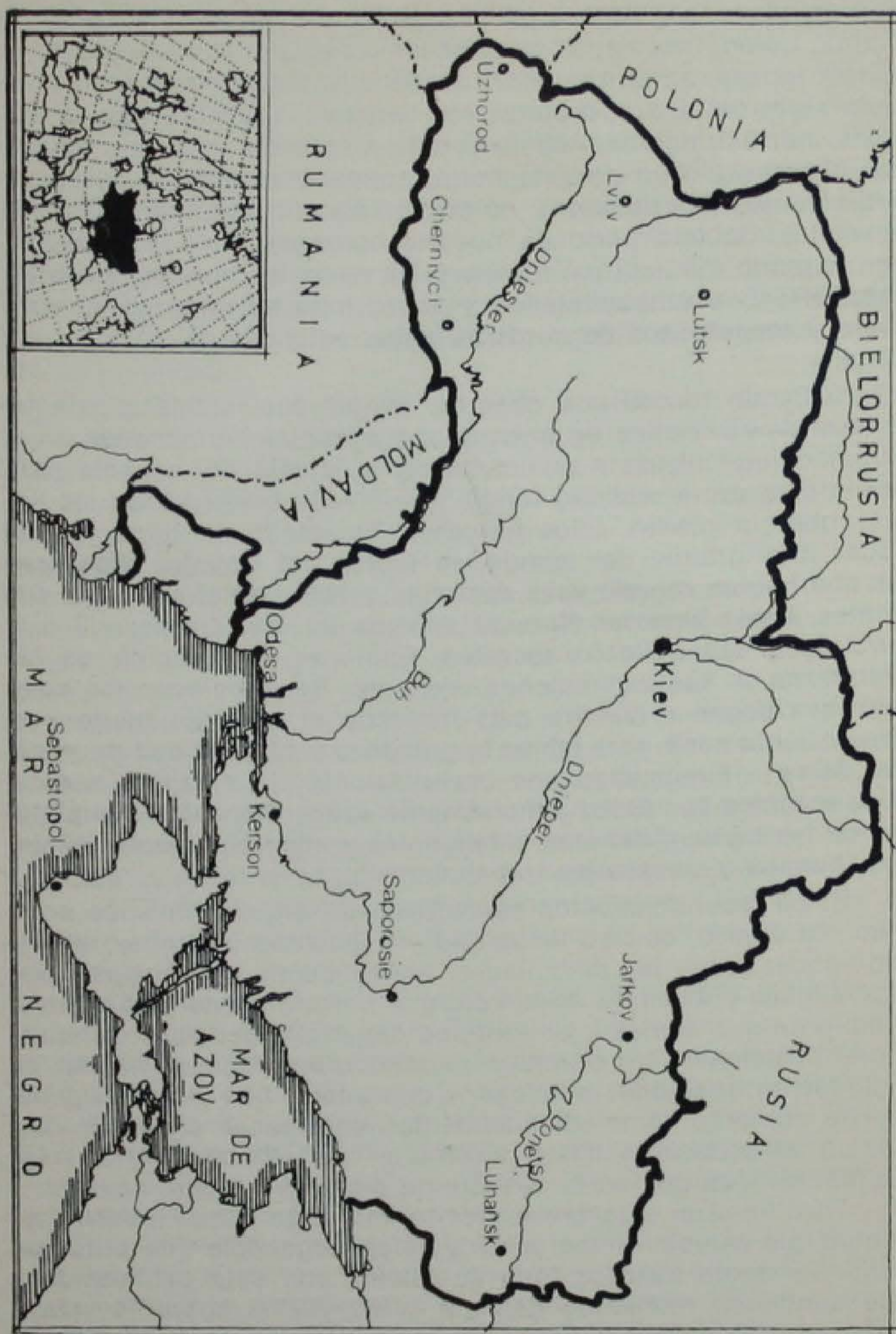
la prestigiosa escritora argentina Doña Celmira de la Torre de Quardi, quien, tras visitar esa provincia publicó un reportaje en la revista **Iguazú**, en el año 1937, donde dijo textualmente: "Al principio sentí tristeza al recorrer los caminos poblados casi únicamente por extranjeros. Acostumbrada a recorrer mi país y encontrar siempre al hijo de esta tierra, apegado siempre a sus campiñas rientes y perfumadas, no podía concebir que fueran dueños absolutos de una parte de nuestra comarca razas extranjeras; pero cuando me acerqué a ellos y **los encontré buenos, amables, caballerescos y hospitalarios y sobre todo amantes de nuestro suelo y respetuosos de nuestras leyes**, entonces ya no me sentí extraña.

"Cuando recorrí sus chacras, conocí sus luchas e indagué en sus almas hechas de bravura, me encontré hermandada en el esfuerzo, que tiende a unificarse en la lejanía del espacio para convertirse en la realidad tangible que sabe hacer brotar las flores sobre la piedra. Ellos habían conquistado mi tierra con el poder más grande del mundo: **la fuerza del trabajo, ellos eran los que habían regado esas desiertas selvas con el sudor de sus frentes, hasta hacerlas florecer espigas de oro**, arrancando a la dura tierra sus valiosos secretos. Entonces, convencida de las grandezas de sus aspiraciones, exclamé: **Benditos sean los hombres que llegan a nuestro país trayendo el músculo fuerte y el pensamiento sano para labrar la grandeza y prosperidad de nuestra tierra**". Finalizando sus observaciones, la escritora señala: "Los ucranios son físico y moralmente sanos, honestos cumplidores de las leyes y deberes, inteligentes y admirablemente religiosos, buenos y constantes trabajadores".

Estos reconocimientos constituyen un orgullo para los ucranios, los cuales, con su tenacidad y capacidad de trabajo supieron vencer todas las dificultades, consolidando sus hogares con sus familias y sacando de la colorada tierra misionera el legítimo premio de sus afanes y el continuo desarrollo del país. Conquistando posiciones, los ucranios radicados en Misiones militan en distintas agrupaciones políticas, y como tales han ocupado puestos de gobierno como ser intendentes de algunas ciudades, cargos en las escuelas y hasta puestos en la diputación parlamentaria federal y cargos en la Justicia de dicha provincia.

Para finalizar esta breve reseña, me dirijo a toda nuestra juventud que estudia en las universidades, rogándole que procuren continuar estos trabajos; que se inicien con esta publicación y que continúen reuniendo datos y antecedentes sobre la vida y éxitos de los ucranios para fortalecer los lazos intelectuales en el continuo progreso de nuestra numerosa colectividad y en defensa de los derechos históricos y humanos del pueblo ucranio. Buenos Aires, 25 de mayo de 1975.

MIGUEL DANYLYSZYN

MAPA DE UCRANIA — Su territorio abarca 935.000 kilómetros cuadrados y su población asciende a los 50 millones de habitantes. La inmigración ucraniana en los países del mundo libre alcanza los 3 millones de almas, de las cuales 250.000 radican en la República Argentina.

LA UCRANIA Y SU PUEBLO

(Notas de introducción)

Al presentar nuestro libro **Los Ucranios en la República Argentina**, en principio y como introducción, exponemos breves informes sobre Ucrania y los ucranios en general, para informar a nuestros lectores sobre la situación actual de Ucrania y su pueblo, esparcido por todo el mundo. Pueblo que sobrevive soportando la dificultosa situación actual, defendiendo sus derechos históricos y humanos. En este mundo atormentado, cruel y materialista, el pueblo ucranio en general realiza actualmente una gran cruzada por la libertad, bregando con todos sus esfuerzos por la justicia y la paz para todos los pueblos del mundo.

Nuestro principal objetivo es bregar por la **verdad** y por la libertad nacen y se desarrollan debidamente los pueblos", ya que sin libertad no hay progreso, no existe el bienestar, sino la esclavitud que arruina todo lo bueno y bello de la vida de los pueblos.

El pueblo ucranio en general, procura con sus múltiples acciones demostrar a todo el mundo que jamás pudo ser suprimida su fe religiosa, sus tradiciones humanistas y su inquebrantable deseo de ser **unido, independiente y soberano**.

Los principales países de Europa se esfuerzan en resolver sus problemas socioeconómicos y políticos, pero, sin una activa colaboración y sin aclarar la situación y los problemas de Ucrania, no habrá una solución adecuada y definitiva.

Los ucranios dan ejemplo a otras nacionalidades sojuzgadas del mundo de cómo **defender** sus históricos derechos sobre la libertad y la fe, procurando colaborar con todos en la defensa del continuo progreso de toda la humanidad.

Al reproducir a continuación una breves referencias informativas, demostrativas y estadísticas sobre el pueblo ucranio, sus aspiraciones, sus deseos y sus múltiples actividades en los países del mundo libre, invitamos a los demás pueblos para que todos **unidos** procedamos con la confianza puesta en Dios, todopoderoso, para que sobrevengan y reinen en el mundo los por todos deseados principios humanos de **paz, justicia y libertad**.

UCRANIA Y SU POSICION ACTUAL

Ucrania, a pesar de que carece actualmente de una política independiente, constituye una unidad de carácter político-racial, y como tal presenta y presentará en el futuro un valor singular en los problemas europeos e internacionales.

Su valor singular se presenta no solamente por la circunstancia de que Ucrania posee un extenso y totalmente cultivable territorio y sus riquezas naturales y minerales, sino también por que además de estos motivos, Ucrania se encuentra en una situación geoestratégica notable, ocupando el punto de tránsito en Europa y Asia, por el cual pasa el camino más recto y corto entre Europa y la India y el Asia Oriental.

Ucrania tiene grandes páginas históricas, escritas con la espada y la sangre de sus fieles hijos, que siempre han actuado en los grandes cataclismos de la historia de Europa. La sangre ucraniana se derramó en varias oportunidades, especialmente en las dos guerras mundiales, en defensa de la civilización occidental, y en dos oportunidades el pueblo ucranio declaró su decisión de ser **libre e independiente**. En el año 1918 los ucranios formaron su **estado** y proclamaron su independencia, la cual fue reconocida por el gobierno de la República Argentina, entonces presidido por el doctor Hipólito Yrigoyen, cuyo decreto se publicó con fecha 5 de febrero de 1921. Durante la segunda contienda mundial el pueblo ucranio volvió otra vez a manifestar sus deseos de independizarse, pero los nazis de Hitler y las hordas rojas de Stalin anularon su decisión por la fuerza de las armas.

POSICION GEOGRAFICA Y EXTENSION DE UCRANIA

Ucrania está situada en Europa Oriental, entre los 43° y 56° de latitud norte y entre los 21° a 50° de longitud este. La superficie de todas las tierras ucranias cubre alrededor de 1.000.000 kilómetros cuadrados. Las fronteras de Ucrania se extienden desde el Cáucaso por las costas de los mares Caspio y Negro, sobrepasando los Cárpatos, incluyendo la llamada Ucrania Carpática, que anteriormente estuviera ocupada por Checoslovaquia.

Los campos de Ucrania son muy extensos y muy fértiles y cultivables, por cuyas razones fue reconocida como "el granero de Europa". Además, Ucrania posee grandes arterias fluviales, que intercomunican los mares Negro, Azov y Caspio. Los ríos más grandes de Ucrania son el Dnipró (Dniepr) de 2265 kilómetros de extensión, el Don, 1834 km, y el Dniester (Dniepr) de 1337 km de longitud.

POBLACION Y DENSIDAD

La población de Ucrania asciende a unos 50 millones de habitantes, pero de ellos solamente alrededor de 40 millones viven en tierras ucranias, ya que 7 millones se encuentran confinados en Siberia y otros 3 millones han emigrado a distintos países del mundo libre, situación que detallamos a continuación en una sección aparte.

La densidad de la población de Ucrania, como la de todos los países europeos es muy considerable y su término medio es de 60 personas por kilómetro cuadrado y un máximo de 100 en las regiones de Ucrania Occidental (Galitzia), ocupada anteriormente, hasta 1939, por Polonia.

Las ciudades más pobladas de Ucrania son: Kiew (Kyjiv, que en Occidente se ha difundido como Kiev), capital del país, con 1.100.000 habitantes; Jarkiv con 1.000.000; Odesa (principal puerto, sobre el Mar Negro), con 700.000; Lviw, con 500.000; Chernivci con 200.000 y Uzhorod, con 85.000.

Como ya dijimos, la historia del pueblo ucranio tiene grandes capítulos escritos con la espada y la sangre de sus hijos, algunos de los cuales incluso la han vertido en la epopeya de la emancipación de otras naciones eslavas.

El pueblo ucranio posee, además, su propia y muy elevada cultura, sus históricas tradiciones, su literatura, su arte y su riqueza que le dan pleno derecho a ocupar un lugar en la familia mundial como una nación **libre, soberana e independiente**.

Los ucranios esparcidos por todo el mundo viven con la inquebrantable fe y esperanza de que en nombre de la verdad surgirán en el mundo la libertad, la igualdad y el bienestar para todos los pueblos del mundo, y entre ellos, para el sufrido y oprimido —pero no vencido— pueblo ucranio.

LA INMIGRACION UCRANIA EN EL CONTINENTE AMERICANO

Existe en el continente americano un considerable número de ciudadanos pertenecientes a la inmigración ucrania que residen en los principales países de las tres Américas.

Desde el año 1885, la situación reinante en los territorios de Ucrania, la ocupación extranjera y la falta de libertad —que prosiguen en nuestros días— obligó a los ucranianos a emigrar a los países americanos en busca de paz, libertad y bienestar.

En países americanos existen actualmente numerosas comunidades ucranias, cuyos componentes suman alrededor de tres millones de personas, según los cálculos estadísticos realizados por las principales entidades ucranias de cada país.

Gozando de las libertades de acción que rigen en dichos países, las comunidades ucranias poseen sus propias organizaciones culturales y de socorro mutuo, sus cooperativas, diarios, periódicos y revistas editados en el idioma ucranio, todos los cuales actúan eficazmente en el bienestar y progreso de sus colectividades, como también en defensa de los derechos del pueblo ucranio.

Los ucranios esparcidos en los hospitalarios países americanos cumplen con sus deberes de trabajar y actuar asiduamente en pos del desarrollo de cada comunidad y para el bienestar general, elevando de ese modo su nivel cultural, defendiendo el digno nombre de Ucrania y las rectas aspiraciones de su pueblo.

LAS COLECTIVIDADES UCRANIAS MAS ANTIGUAS Y MAS NUMEROSAS

La inmigración ucrania más antigua reside en Estados Unidos de Norte América, donde viven más de 1.000.000 de ciudadanos de origen ucranio que se han radicado en aquel país a partir del año 1885. Las comunidades ucranias de EE.UU., cuentan con numerosas entidades financieras, diarios, editoriales, escuelas y hasta universidades, como así también numerosas iglesias, con sus propias Arquidiócesis y sus Metropolitanos. La colectividad cuenta con considerable número de intelectuales y artistas, como asimismo numerosos profesionales, tales como médicos, abogados, ingenieros, periodistas y militares.

La inmigración ucrania bien organizada reside en Canadá, donde hay más de 800 mil habitantes de sangre ucrania esparcidos en sus extensos territorios. En aquel país agro-ganadero existen colonias enteras de pobladores ucranios que se dedican a la agricultura y la ganadería, que constituyen la principal riqueza del mencionado país.

Los ucranios residentes en Canadá, al igual que los Estados Unidos, llevan una vida organizada, contando con diputados en las legislaturas provinciales, así como en el parlamento federal. En estos países hay un considerable número de templos y Episcopados de los ritos ucranios reconocidos por las más altas autoridades eclesiásticas. En Estados Unidos funcionan más de 400 parroquias e iglesias construidas y mantenidas por los propios inmigrantes ucranios. En Canadá existe un mayor número de parroquias, agrupadas en tres diócesis católicas y dos del rito Ortodoxo Autocefálico. En U.S.A. tiene actualmente su sede central el **Congreso Mundial de los Ucranios Libres**, que representa a todas las colectividades que viven en Europa, América y Australia.

LAS COMUNIDADES UCRANIAS EN SUD AMERICA

En Sud América la inmigración ucrania es más reciente, menos desarrollada y no tan numerosa, pero como tal existe en Brasil, la Argentina, Uruguay, Paraguay, Chile y Perú sumando en total unas 500.000 personas.

En Brasil, la comunidad ucrania es la más antigua de los países sudamericanos, ya que comenzó en el año 1891 y agrupa a unas 150.000 personas. Numerosas comunidades ucranias existen en las localidades de Curitiba, Prudentópolis, Paraná, Yrasema, Dorison, Cerro del Tigle, Marcelino, Yvay y otras ciudades como Río de Janeiro y San Pablo. La colectividad más numerosa reside en Prudentópolis, donde según los cálculos de los Padres Basilianos residen más de 20.000 personas de origen ucranio. En Brasil hay también diputados y profesionales de origen ucranio, como también funcionan dos obispados de rito católico ucranio y uno ortodoxo autocefálico.

En Uruguay, pequeño país sudamericano denominado "la Suiza de América" existen colonias ucranias en Montevideo, Piriápolis, Paysandú y Salto. La inmigración ucrania hacia dicho país comenzó en el año 1924 y actualmente cuenta con unas 6000 personas debido a que por razones allí reinantes, muchos residentes ucranios reemigraron hacia la Argentina, Estados Unidos y Australia.

En Paraguay, existen numerosas colonias agrícolas en las localidades de la provincia de Itapúa, como ser en la capital de la misma, Encarnación, y en las localidades de Colonia Fram, Sandoval, Capitán Miranda, Aldorado, Carmen del Paraná y otras cercanas a Encarnación. La llegada de los inmigrantes ucranios al Paraguay comenzó en el año 1930 y actualmente se compone de unas 10.000 personas, que principalmente se ocupan en tareas de agricultura y ganadería. La sede central de las comunidades

LA COLECTIVIDAD UCRANIA EN LA REPUBLICA ARGENTINA

(Breves datos históricos y estadísticos de la misma)

En esta publicación expondremos breves informes sobre la existencia de la colectividad ucrania que desde hace más de 80 años vive en el hospitalario suelo argentino, el cual se ha convertido para miles y miles de inmigrantes en una tierra de ensueño, donde los pueblos procedentes de diversas razas y naciones, creyentes, de varias religiones y hablando distintos idiomas, conviven en la santa comunión de la paz y el bienestar económico-social.

Hace ya muchos años, allá por el 1897, comenzaron a llegar a las mansas y suaves riberas del Plata los primeros inmigrantes ucranios, ansiando encontrar en ellas la dicha y la libertad que tanto anhelaban en sus almas. Con el transcurso del tiempo, los ucranios cobijados bajo el esplendoroso pabellón azul y blanco argentino aprendieron a amar esta tierra, pues en ella habían encontrado todo lo deseado, especialmente la libertad de credo y de pensamiento. Justamente la libertad de ocupación y la falta de libertades que hasta el día de hoy está vigente en varios países europeos, fue la causa principal que obligó a los ucranios a emigrar hacia los países americanos y entre ellos, a la extensa y promisoría tierra del inmortal libertador Don José de San Martín, la noble y hospitalaria República Argentina.

COMUNIDAD NUMEROSA Y MUY LABORIOSA

La inmigración ucrania en la República Argentina es muy difícil de estimar en su número; únicamente se consigue un total aproximado de los cálculos que indican alrededor de 250.000 personas, identificados o con posibilidad de identificar, los cuales se encuentran esparcidas por todas las provincias argentinas. No existen datos o cifras para comprobar estos cálculos, pues

(Continuación de la página anterior)

ucranias se encuentra en Encarnación, donde tienen sus templos religiosos y la sede central la Asociación Cultural "Prosvita", que tiene su edificio propio denominado el "Hogar Ucranio" con pistas deportivas para la juventud. En Encarnación existen varios comercios atendidos por los ucranios y hace poco se levantó, en la plaza de la zona céntrica de la ciudad, un monumento en homenaje al gran poeta de Ucrania Tarás Shevchenco.

En Chile y en Perú, las colectividades ucranias son muy pequeñas y muy poco organizadas, no disponiéndose de datos informativos o estadísticos de relevancia que consignar.

nuestros compatriotas llegaban a la ribera del Río de la Plata con documentos de cuatro países distintos, que ocupaban en el pasado las extensas y ricas tierras ucranias. Para confirmar nuestros cálculos sobre la inmigración ucrania citamos los datos de Monseñor Dr. Dionisio R. Napal, publicados en el año 1932, quien dice textualmente: **El conjunto de obreros y campesinos ucranios pasa de 100.000 en nuestra tierra.**

Los inmigrantes ucranios empezaron a llegar a la República Argentina desde el comienzo de la colonización de los territorios de Misiones y Chaco, a partir del año 1897, pero el aporte migratorio más numeroso se materializó entre los años 1924 y 1932, después que las fuerzas comunistas rusas ocuparan el territorio ucranio y sojuzgaran a su pueblo, y volvió a intensificarse después de 1945, cuando al cabo de la II. Guerra Mundial los rusos volvieron a ocupar a Ucrania, suprimiendo todo vestigio de libertad. Así, por dos veces en el siglo, los ucranios encontraron en territorio argentino la paz y libertad que en su patria le negaban opresores moscovitas.

Los primeros inmigrantes ucranios se radicaron en la colorada tierra del entonces territorio de Misiones, donde, según una publicación de la revista **Actualidades y Deporte** (Nº 61) de Posadas, de fecha 8/9/1937, indica: "Solamente en Apóstoles hay 480 familias ucranias, estimándose que en total, en el territorio suman más de 30.000 almas". Tanto en Misiones como en el Chaco, hoy provincias muy ricas y prósperas, existen centenares de colonias ucranias, cuyos numerosos residentes se dedican a la ganadería y agricultura en general. Además residen numerosas colectividades ucranias en las siguientes localidades: Capital Federal y Gran Buenos Aires, Avellaneda, Dock Sud, Piñeiro, Sarandí, Wilde, Hudson, Berazategui, Gerly, Quilmes, Lavallol, Monte Grande, Valentín Alsina, Villa Caraza, Villa Celina, Ramos Mejía, Haedo, Moreno, Merlo, Castelar, Paso del Rey, Jáuregui, San Antonio de Padua, Hurlingham, José León Suárez, Ciudadela, Tortuguitas, San Martín, Munro, San Andrés, Victoria, Chilavert, Villa Ballester, Villa Adelina, Olivos, Florida, Tigre, Lanús, Banfield, Temperley, Villa Elisa, en varios lugares del Delta, La Plata, Berisso, Ensenada, Magdalena, etc. En la provincia de Santa Fe existen colectividades en la capital, Santa Fe, Rosario, San Carlos Sur, Saladillo y Alvear. En la ciudad de Córdoba, en La Falda y pequeños grupos en otras localidades. En la provincia del Chaco, en Resistencia, Presidente Roque Sáenz Peña, Las Breñas, Villa Berthet, Corzuela, Pampa del Infierno, Villa Angela, San Bernardo, Río Bermejito, Mascotas y Tigre. En la provincia de Corrientes, en las localidades de Colonia Liebig, Gobernador Virasoro, Colonia Unión, Colonia Garuchos, San Carlos y Plazadito. En la provincia de Mendoza, en las localidades de Boven, Carmenza, San Pedro del Atuel, Media Luna, Los Compartos, La Marselina,

y Colonia Alvear Oeste. En la provincia de Misiones hay numerosas colonias en las siguientes ciudades y localidades: Posadas, Apóstoles, Leandro Alem, San José, Concepción de la Sierra, Cerro Azul, San Javier, Bompland, Campo Viera, Campo Grande, Aristóbulo del Valle, Jardín de América, Azara, Tres Capones, Capón Bonito, Santa María, San Isidoro, Itacaruaré, San José, Las Tunas, Colonia Taranco, General Güemes, Campinas, Picada Belgrano, Picada Galiciana, Arroyo del Medio, Guaraní, Villa Armonía, Campo Ramón, Sección V, Sección VI y IX, Oberá, Alvear, Colonia Chap, Panambí, Florentino Ameghino, Puerto Rosario, Dos de Mayo, Cerro Moreno, Villa Bonita, San Martín, Pitaití, Internacional, Kilómetro 220, Kilómetro 246, Kilómetro 265, Alberdi, Corpus, San Ignacio, Segin, Nancanguazu, Fachinal y Los Helechos, en total 43 localidades diferentes, empezando por la capital de la provincia, Posadas hasta Oberá y El Dorado y Puerto Iguazú, sobre la doble frontera con Paraguay y Brasil.

En general, los ucranios se encuentran desempeñando tareas laborales desde Tierra del Fuego hasta el extremo norte de Formosa, cultivando plantaciones forestales de yerba mate, tung, tabaco, té y arroz en Misiones; en las plantaciones vinícolas de Mendoza y San Juan, en los yacimientos petrolíferos de Comodoro Rivadavia, como así también en los frigoríficos, fábricas, talleres, plantas de fabricación de automóviles y otras industrias, comercios y construcciones. Hay también un considerable número de profesionales (médicos, abogados, ingenieros y obreros especializados) que contribuyen con sus múltiples tareas cotidianas en el continuo desarrollo del país, forjando el progreso y bienestar de la gran Nación Argentina.

ENTIDADES CULTURALES Y RELIGIOSAS

Después de vencer las primeras dificultades, las colectividades ucranias empezaron a organizarse constituyendo instituciones de distinta índole, mayormente de fines culturales, mutuales, cooperativas crediticias y religiosas, algunas de las cuales tienen ya más de 50 años de continua existencia. A continuación se detallan los nombres de las entidades actualmente existentes. Sus nombres aclaran sus finalidades y caracteres de actuación:

- 1) La Asociación Ucrania de Cultura "Prosvita" existente desde el año 1924, cuenta con 14 filiales en distintas localidades y tiene su sede central en la calle Soler 5039 de la Capital Federal.
- 2) La Asociación Ucrania "Relacimiento", con sede central en Maza 150, Capital Federal y 4 filiales en distintas localidades.
- 3) La Asociación Ucrania de Gimnasia "Sokil" sita en la ciudad de Córdoba.

- 4) El Club Ucranio, de Maza 150 de la Capital Federal.
- 5) La Unión de Damas Ucránias de la República Argentina, en Capital Federal.
- 6) El Instituto Informativo-Editorial Ucranio (Capital Federal).
- 7) La Asociación Hermandad Ucrania "Santa Virgen" de la República Argentina.
- 9) La Unión de Estudiantes Argentino-Ucranios "UDEAURA" de Capital Federal.
- 10) La organización de Boys Scouts Ucranios de la República Argentina (Capital Federal).
- 11) La Agrupación Democrática de los Ucranios ex víctimas de los regímenes totalitarios "DOBRUS", de la República Argentina.
- 12) La Unión de Ex Combatientes Ucranios (tres agrupaciones).
- 13) La Unión Juvenil Ucrania "SUM".
- 14) La Unión de las Mujeres de "Prosvita" de la República Argentina.
- 15) La Unión de Comerciantes, Industriales y Profesionales Ucranios.
- 16) La Unión de Graduados Ucranios de la República Argentina.
- 17) La Asociación de Ayuda a la U.N.R. en Buenos Aires.
- 18) El Consejo de Pedagogos Ucranios de la República Argentina.
- 19) La Unión de Estudiantes Ucranios "TUSM".
- 20) La Unión de Mujeres de "Renacimiento" de la República Argentina.
- 21) La Cooperativa de Crédito Limitada "Renacimiento" de Capital Federal, con sus dos filiales en el Chaco y Misiones.
- 22) La Cooperativa Integral Limitada "Fortuna", de Capital Federal.
- 23) La Cooperativa Ucrania "Tridente", de Capital Federal.
- 24) Club Social Argentino-Ucranio, Apóstoles, Misiones.

Además de estas instituciones funcionan tres centros recreativo-educacionales, una de Scouts Ucranios, y la segunda, denominada "Veselka" perteneciente a la Asociación "Prosvita", y la tercera "Kalyna", de la Asociación "Renacimiento". Las tres están ubicadas en localidades de la provincia de Buenos Aires.

Las entidades ucranias tienen varios edificios propios denominados mayormente **Hogares Ucranios**, que en cantidad de 25 pertenecen a las asociones culturales y cooperativas. Si sumamos a éstos los diez edificios de las organizaciones religiosas, tenemos un total de 35 unidades esparcidos en distintos lugares.

Existe también la Representación Central de la Colectividad Ucrania en la República Argentina, que es una entidad coordinadora y representativa, cuyas autoridades se eligen y renuevan me-

diante congresos que se realizan cada tres años. El primero se realizó los días 31 de octubre, 1º y 2 de noviembre del año 1947 y el último el día 4 de diciembre de 1976.

En general, las instituciones ucranias desarrollan un intenso esfuerzo cultural, buscando posibles medios a fin de intensificar la cohesión de la colectividad, encarrilándola tras objetivos nobles, inspirados en la orientación occidental y cristiana del resto del país.

ACTIVIDADES Y PROGRESOS RELIGIOSOS

Las actividades religiosas, que ocupan un principal puesto en el desarrollo espiritual de la inmigración ucraniana, empezaron a realizarse ya por el año 1900; primero en la provincia de Misiones y luego en la Capital Federal. En la colectividad ucraniana predominan dos creencias religiosas principales: la católica de rito ucranio y la ortodoxa autocefálica. Existen, además, agrupaciones evangélicas-baptistas.

Desde el año 1911 cumplen su misión religiosa en el país los sacerdotes de la Orden de San Basilio Magno (Basilianos) organizando las parroquias y hermandades en las colonias de Misiones, y desde el 10 de agosto de 1948 tienen su sede central en la calle Curapaligüe 760, de la Capital Federal.

Años más tarde, con fecha 9 de febrero de 1968, el Vaticano proclamó la Bula *Ucrainorum Fidelium*, que creó un exarcado apostólico (equivalente en el rito ucranio al vicariato del rito latino), designando como primer Exarca a S.E. Monseñor Andrés Sapelak, quien proclamó como su catedral el hermoso templo de Santa Martía del Patrocinio, sito en la calle Ramón L. Falcón 3960, de la Capital Federal.

Finalmente, en julio de 1978, el Papa Paulo VI creó, sobre base del Exarcado, una Eparquía (diócesis del rito ucranio), dando así una organización definitiva y estable a la "más numerosa y mejor organizada de las comunidades de rito oriental existentes en el país", al decir del prestigioso diario **La Nación** en oportunidad de comentar la decisión papal. La nueva circunscripción eclesiástica lleva el título de la catedral "Santa María del Patrocinio" y sufragánea de la sede metropolitana de Buenos Aires, como las demás diócesis latinas del Gran Buenos Aires. La nueva eparquía está a cargo, una vez más de Monseñor Andrés Sapelak y tiene jurisdicción sobre todo el territorio argentino para los fieles católicos de rito ucranio.

Cabe señalar que en el país funcionan actualmente 40 iglesias y capillas católicas ucranias atendidas por 21 sacerdotes y 100 religiosas que viven en 10 casas situadas en los principales centros de radicación ucraniana. Estas religiosas, además de las parroquias, atienden 15 colegios y 4 centros vocacionales. En varias localidades de Misiones existen varios edificios parroquiales

CARDENAL JOSYF SLIPYJ

Patriarca de la Iglesia Católica Ucraina, que visitó la Argentina, del 7 al 23 de setiembre de 1968, recorriendo y bendiciendo las congregaciones y parroquias ucranias en todo el país.

con campanarios y cementerios que son propiedad de las correspondientes parroquias.

La parroquia principal de la Iglesia Ortodoxa Autocefálica Ucrania se encuentra en la calle Suipacha 842 de la ciudad de Buenos Aires, existiendo otras más en distintas localidades como Lanús y Berisso en la provincia de Buenos Aires, y otras más en la provincia del Chaco. Actualmente (1979) se encuentra en construcción una catedral de esta Iglesia en la calle Tarija 4063 de la Capital Federal, y se espera el nombramiento de un nuevo Obispo para los fieles de esta congregación.

En total, la Iglesia Ortodoxa Autocéfala Ucrania cuenta en el país 8 templos, construidos y mantenidos con fondos proporcionados por los integrantes de dicha fe de las distintas colectividades ucranias.

LAS PUBLICACIONES UCRANIAS

Las comunidades ucranias en la República Argentina llegaron a editar alrededor de 30 publicaciones, de las cuales subsisten ocho, seis en idioma ucranio y dos en castellano. Estas dos últimas son la denominada "Ucrania Libre", editada periódicamente por el Instituto Informativo-Editorial Ucranio, que también edita otras publicaciones dedicadas a los problemas y asuntos de Ucrania, y los comunicados de prensa del Servicio Informativo Smoloskyp, que periódicamente se distribuye entre los distintos medios informativos (prensa, radio, televisión) y personalidades argentinos, dando a conocer la triste situación y alternativas de la vida cotidiana del pueblo ucranio en su propia patria.

Las publicaciones en idioma ucranio son las siguientes: **La Palabra Ucrania, Nuestro Llamado**, ambos semanarios; **La Vida; La Campana; Noticiario del Exarcado**, las tres revistas religiosas. Existe también una revista religiosa denominada **La Estrella Evangélica**, cuyo nombre aclara sus fines.

Como se ve, el desarrollo de las publicaciones ucranias en la República Argentina es permanente, y lo más significativo, es que todas esas publicaciones han surgido de modestas iniciativas de nuestros compatriotas, sin contar con la menor ayuda o subvención de nadie, y como tales, se siguen manteniendo exclusivamente con los fondos proporcionados por aquéllos. Dichas publicaciones, además de cumplir con sus fines específicos, hacen conocer también las necesidades y deseos de todo el pueblo ucranio que únicamente aspira a ser **libre e independiente**.

En general podemos subrayar que la colectividad ucrania es laboriosa, honesta y leal respetuosa de las leyes de la Nación Argentina. El concurso de los ucranios a la economía de algunas localidades y territorios ha sido muy activo y valioso. Con su te-

MONSEÑOR ANDRES SAPELAK

Obispo de la EPARQUIA "Santa María del Patrocinio" para los fieles católicos de rito ucranio en la República Argentina.

nacidad y capacidad de trabajo, los ucranios supieron vencer todas las dificultades hasta triunfar, consolidando sus hogares humildes, pero honestos, sacando de la tierra y del trabajo el legítimo premio de sus afanes.

EN CONCLUSION

Para finalizar, subrayemos que con la creciente prosperidad económica del país, la colectividad ucrania desarrolla su continuo progreso, prosiguiendo la consigna de **Labor y Cultura** que se han impuesto, que constituye la guía permanente de todos sus integrantes.

Por intermedio de nuestras publicaciones bregamos para que los dos pueblos, el argentino y el ucranio se conozcan mejor, y se conozca mejor la realidad de lo que ocurre en los respectivos países, desvirtuando así las campañas tendenciosas que en uno y otro sentido circulan interesada y arteramente en el mundo.

Además, nos permitimos señalar que estos dos pueblos, no solamente tienen gloriosos pasados, sino que también cumplen una **misión histórica** para la humanidad. El pueblo ucranio, allá, en el viejo continente, prosigue su inquebrantable lucha por la **libertad de los pueblos** y los **derechos del hombre**, mientras que aquí, el pueblo argentino encabeza la acción dinámica por la **igualdad de los pueblos**, el **respeto de las soberanías ajenas** y el ofrecimiento de múltiples oportunidades de trabajo y progreso; o sea en su conjunto, las bases necesarias e indispensables para lograr la paz y el bienestar en el mundo.

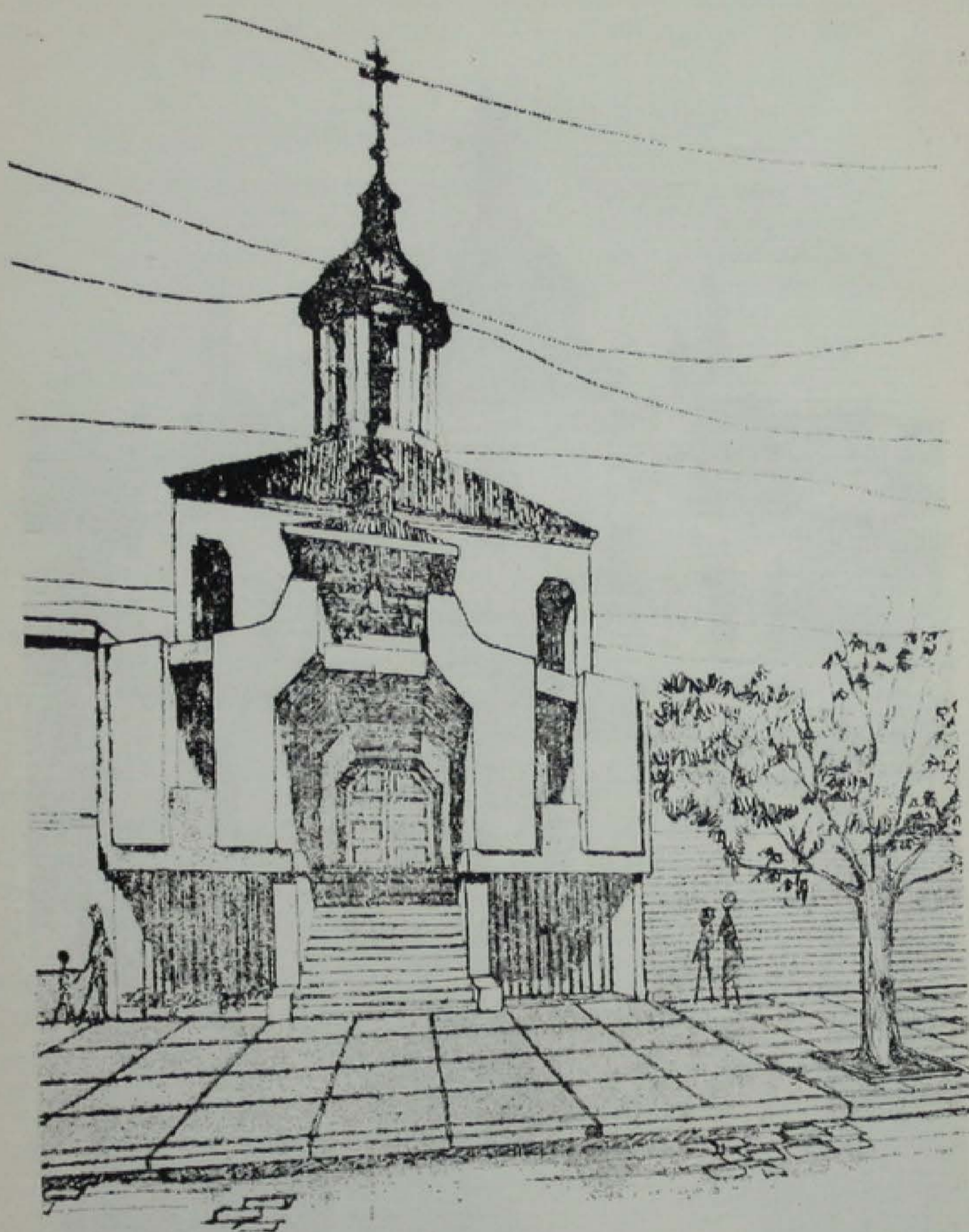
Los ucranios, esparcidos por todo el mundo, como también la numerosa colectividad residente en esta promisoría tierra argentina, viven y trabajan con la inquebrantable fe y justa esperanza de que, en nombre de la verdad y el bien común, surgirán las por todos deseadas realidades de **libertad, igualdad, bienestar y paz** para todos y cada uno de los pueblos del mundo, y desde luego entre ellos, el pueblo ucranio.

CATEDRAL UCRANIA EN BUENOS AIRES

Sede central de la nueva EPARQUIA para los fieles católicos ucranios en la República Argentina, sita en la calle Ramón L. Falcón 3960, Capital Federal.

**PROYECTO DE LA CATEDRAL AUTOCEFALA ORTODOXA
UCRANIA**

**Actualmente en construcción, con la contribución de todas
las hermandades ucranias de la Argentina, que funciona en la
calle Tarija 4063 de la Ciudad de Buenos Aires.**

DECRETOS Y DOCUMENTOS HISTORICOS

(Copia del BOLETIN OFICIAL Nº 21.250, del día 11 de agosto de 1967)

Autorízase la erección de un monumento al eminente escritor, poeta y pintor ucranio Taras Shevchenko.

Buenos Aires, 4 de agosto de 1967.

Al Excmo. señor Presidente de la Nación:

El Ministerio del Interior tiene el honor de dirigirse a V. E. a fin de someter a vuestra consideración el proyecto de ley que en homenaje a Taras Shevchenko, eminente escritor, poeta y pintor ucranio, autoriza la erección de un monumento que perpetúe su memoria.

Taras Shevchenko nació en Ucrania, Rusia, en 1814 y murió en 1861. Luchó toda su vida por la libertad de su patria, por la libertad de la persona humana y contra la injusticia social. Por otro lado, su fama como poeta es mundial.

Se considera conveniente entonces, acceder al pedido que ha hecho la Representación Central de la Colectividad Ucrania en la República Argentina, como una forma de reconocimiento por el pueblo argentino de la alta calidad intelectual de Shevchenko.

Dios guarde a V. E.

Guillermo A. Borda

Buenos Aires, 4 de agosto de 1967.

LEY Nº 17.380

En uso de las atribuciones conferidas por el artículo 5º del Estatuto de la Revolución Argentina.

El Presidente de la Nación Argentina, Sanciona y Promulga con fuerza de Ley:

Artículo 1º — Autorízase la erección en la ciudad de Buenos Aires de un monumento a Taras Shevchenko, eminente escritor, poeta y pintor ucranio, en el lugar que determine la Municipalidad de la Ciudad de Buenos Aires.

Artículo 2º — La erección del monumento queda a cargo de la comisión que con ese fin, en un plazo no mayor de noventa días, deberá organizar la Representación Central de la Colectividad Ucrania en la República Argentina.

Artículo 3º — La comisión a cuyo cargo quede la instalación del monumento deberá dejarlo inaugurado en un término que no exceda de cinco años, a partir de la publicación de esta ley.

Artículo 4º — El monumento será costeadado con los fondos que la comisión en forma privada recaude de las entidades ucranias y de particulares.

Artículo 5º — Comuníquese, publíquese, dése a la Dirección Nacional del Registro Oficial y archívese.

Onganía. — Guillermo A. Borda.

DECRETO Nº 1040 DE LA CIUDAD DE BUENOS AIRES

Buenos Aires, 2 de febrero de 1968.

Visto que por ley, cuya copia autenticada luce a fojas 2 de las presentes actuaciones, el Poder Ejecutivo Nacional autoriza la erección del monumento a Taras Shevchenko; y

CONSIDERANDO:

Que por el artículo 1º de la citada ley le faculta a la Municipalidad de la ciudad de Buenos Aires a establecer el lugar para el emplazamiento de la referida obra escultórica, dedicada a honrar la personalidad del eminente escritor, poeta y pintor ucranio, cuya ejecución estará a cargo de la Comisión que designe la Representación Central de la Colectividad Ucrania en la República Argentina y atento a lo informado por las direcciones de Paseos y de Arquitectura y Urbanismo;

El Intendente Municipal

DECRETA:

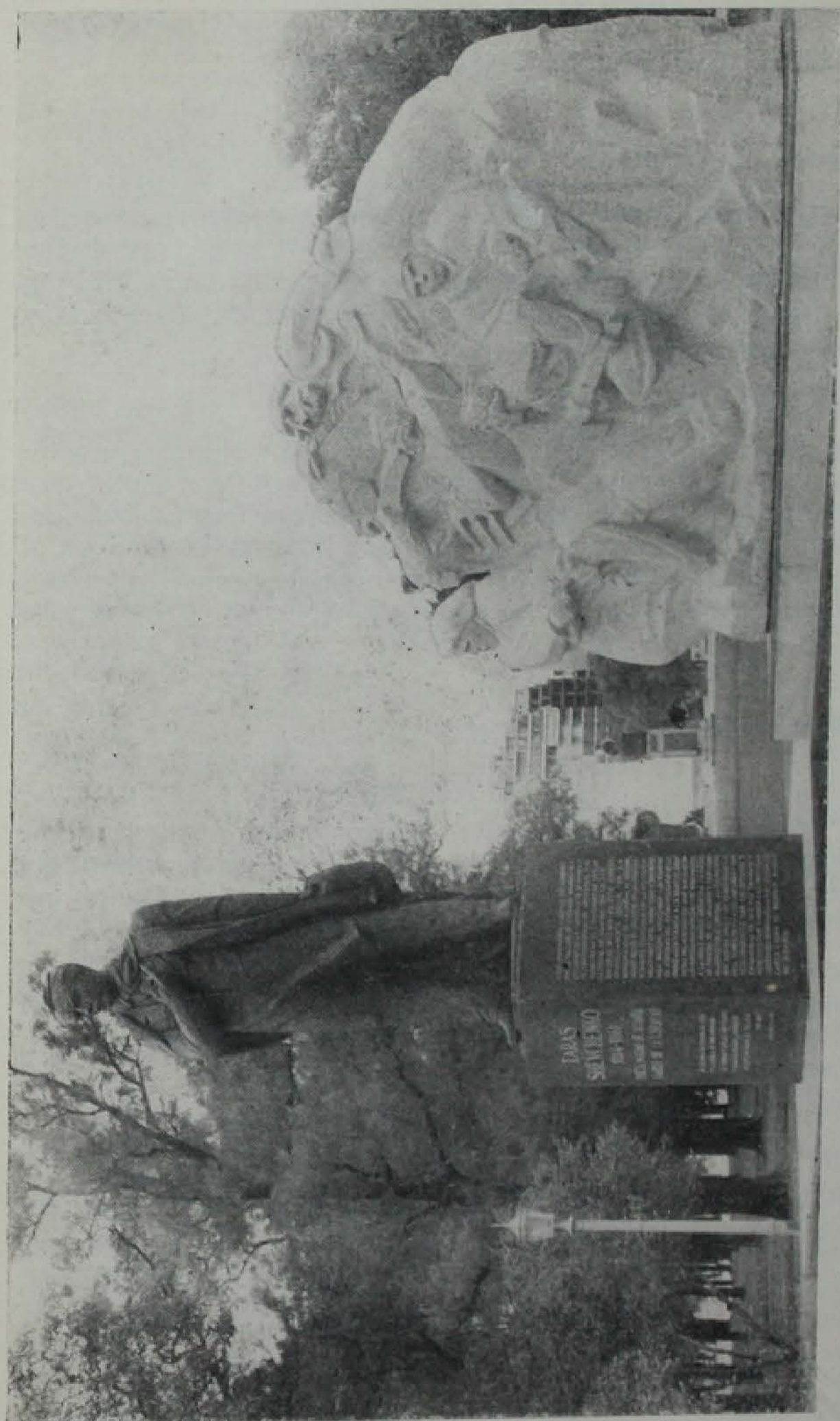
Artículo 1º — Determinase que el monumento al poeta ucranio Taras Shevchenko, cuya erección en la ciudad de Buenos Aires autoriza la ley 17.380, será emplazado en el sector del Parque Tres de Febrero, frente a la avenida Montt, indicado por la Dirección de Paseos en el plano adjunto; a las fojas 5.

Art. 2º — El presente decreto será refrendado por los Secretarios de Obras Públicas y Urbanismo y de Cultura y Acción Social.

Art. 3º — Dése al Registro Municipal, publíquese en el Boletín Oficial y pase para su conocimiento y demás efectos, a la Dirección de Paseos; cumplido, vuelva a la Secretaría de Cultura y Acción Social que reservará estas actuaciones en espera de que se realice el monumento y se concrete el ofrecimiento respectivo.

(Firmado): IRICIBAR.

Roberto J. Vernengo - Jorge Carlos Oneto.

MONUMENTO AL GRAN BARDO UCRANIANO TARAS SCHEVCHENKO - levantado por la Colectividad Ucraina en el Parque Tres de Febrero de la Ciudad de Buenos Aires. Fue inaugurado el día 5 de diciembre de 1971, con autorización según Decreto ley Nº 17.380 que lleva la fecha 4 de agosto de 1967.

RECONOCIMIENTO DEL EXARCADO UCRANIO EN LA REPUBLICA ARGENTINA

EL PODER EJECUTIVO NACIONAL

DECRETO Nº 92-M. 8.

Buenos Aires, 20 de enero de 1969

VISTO las notas presentadas al Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto por Su Excelencia el Señor Exarca Apostólico para los fieles ucranios de rito bizantino residentes en la Argentina solicitando el reconocimiento administrativo del Exarcado y las funciones por él ejercidas; y

CONSIDERANDO:

Que Su Excelencia Reverendísima el Señor Nuncio Apostólico comunicó al Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto que el Santo Padre había erigido en nuestro país, un Exarcado Apostólico para los fieles ucranios de rito bizantino, residentes en el mismo y designado Exarca a Su Excelencia Reverendísima Monseñor Doctor Andrés SAPELAK, Obispo Titular de Sebastópolis de Tracia;

Por ello:

EL PRESIDENTE DE LA NACION

D E C R E T A :

ARTICULO 1º — Reconócese el Exarcado para los fieles ucranios de rito bizantino, con jurisdicción en todo el territorio del país, instituido por el Santo Padre Paulo VI por Bula "Ucrainorum Fidelium" de fecha 9 de febrero de 1968.

ARTICULO 2º — Reconócese Exarca Apostólico para los fieles ucranios de rito bizantino residentes en el país a Su Excelencia Reverendísima Monseñor Doctor Andrés SAPELAK, Obispo Titular de Sebastópolis de Tracia.

ARTICULO 3º — El presente decreto será refrendado por el Señor Ministro de Relaciones Exteriores y Culto.

ARTICULO 4º — Comuníquese, publíquese, dése a la Dirección Nacional del Registro Oficial y archívese.

Fdo.: JUAN CARLOS ONGANIA
Rfdo.: Nicanor COSTA MENDEZ

**NOMINA DE LOS INMIGRANTES UCRANIOS
RESIDENTES MAS DE 50 AÑOS EN LA CIUDAD DE APOSTOLES,
PROVINCIA DE MISIONES**

Con fecha 27 de agosto de 1977 se conmemoró el OCTOGESIMO ANIVERSARIO de la llegada de los primeros colonos ucranios a la localidad de Apóstoles, provincia de Misiones, y la Dirección Nacional de Migraciones otorgó DIPLOMAS DE HONOR a las siguientes personas:

<u>Nombre y apellido</u>	<u>Años de edad</u>	<u>Llegó al País</u>
Sra. Ana K. Dorozeski	92	1910
Sra. María S. de Kostecki	81	1905
Sr. Esteban Markiewicz	80	1923
Sra. Magdalena O. de Dudyna	71	1910
Sr. Francisco Boicho	66	1911
Sr. Teófilo Dowbnia	67	1910
Sr. Teodoro Dowbnia	65	1911
Sr. Simon Dowbnia	69	1911
Sra. María Y. de Kryschuk	92	1902
Sr. Basilio Yakowesc	79	1900
Sra. Eugenia K. de Yakowec	78	1900
Sr. Juan Poszed	87	1900
Sra. María S. de Poszed	85	1900
Sr. Juan Fedorischak	87	1900
Sra. Catalina Y. de Fedorischak	84	1901
Sra. Francisca K. de Grosko	103	1911
Sra. Helena S. de Nyschuk	76	—
Sra. Anastasia H. de Golemba	84	1902
Sra. María L. de Dudech	88	1900
Sr. Andrés Nahirniak	76	1900
Sra. Ana S. de Solonyszyn	79	1900
Sra. María de Sopczyszyn	81	—
Sr. Alejandro Tymonko	82	1904
Sra. Sofía H. de Tymonko	80	1905
Sr. Juan Moroz	80	1900
Sra. María P. de Kostecki	77	1900
Sr. Basilio Basiluk	85	1902
Sra. Paulina I. de Zadorozny	87	1902
Sra. Ana P. de Huk	102	—
Sr. Juan Nasadek	92	—
Sra. Magdalena F. de Kucuk	92	1902
Sra. Eudocia Yaciuk	79	1902

TEXTO DE LOS DIPLOMAS DE HONOR OTORGADAS A LOS INMIGRANTES UCRANIANOS POR LA DIRECCION NACIONAL DE MIGRACIONES

En Buenos Aires a los 19 días del mes de octubre de 1976, se otorga este **DIPLOMA DE HONOR** a los miembros de la COLECTIVIDAD UCRANIA de Buenos Aires.

Por el mismo se reconoce expresamente el mérito de haber brindado a la República Argentina más de cincuenta años de vida, de trabajo y afecto. De haber venido hace más de MEDIO SIGLO de su lejana patria con fe en esta tierra, y haberse quedado en ella constituyendo su grandeza.

En acto de agradecimiento, se firma el presente para el interesado; para conocimiento de la colectividad; y en prueba del reconocimiento de todo el pueblo de la Nación Argentina.

DIRECCION NACIONAL DE MIGRACIONES:

(Firmado) CANDIDO GARRIDO
Analista Mayor-Jefe Arias Colectividades.

(Firmado) Cnl. (R.E.) REMIGIO AZCONA
Director Nacional de Migraciones.

NOMINA DE LOS INMIGRANTES UCRANIOS

(Continuación de la página anterior)

<u>Nombre y apellido</u>	<u>Años de edad</u>	<u>Llegó al País</u>
Sra. María Dorozeski	66	1910
Sr. Nicolás Gerega	84	1902
Sr. Juan Seniuk	78	1902
Sr. Miguel Kuzyszyn	79	1911
Sra. María Y. de Holovaty	76	1902
Sr. Miguel Lytwyn	76	1911
Sra. María O. de Pauluk	82	1901
Sr. Demetrio Procopio	80	1901
Sra. Genoveva M. de Opichany	88	1900
Sra. María G. de Myjalenko	82	1900
Sr. Elías Glinka	79	1900
Sra. Helena M. de Nahirniak	78	1900

NOMINA DE LOS INMIGRANTES UCRANIOS RESIDENTES MAS DE 50 AÑOS EN LA CIUDAD DE BUENOS AIRES

Durante el festival realizado en el Teatro Coliseo, el día 20 de noviembre de 1977, se otorgaron los DIPLOMAS DE HONOR a las siguientes personas:

Sra. ANTONIUK Catalina
Sr. BARDAN Miguel
Sra. BODNAR Elena
Sra. BREMENSTUL Olga
Sr. BUC Demetrio
Sr. BUHAJ José
Sr. BURBAN José
Sr. BUNIJ Justyna
Sr. BYROLUK Pedro
Sra. BOJKO Ana
Sr. CHUDYK Juan
Sr. CHOWANIC Basilio
Sr. CWIACH Juan
Sr. CARNECKI CZ. Juan
Sra. CZERNIJ Alejandra
Sra. CZERNIJ de Gulka Elena
Sr. DANYLYSZYN Miguel
Sr. DOWZYNSKYJ Daniel
Sr. DIAKOW Juan
Sr. DZWONIK Nicolás
Sra. FEDYK Catalina
Sr. FEDYSZYN Basilio
Sr. GLINKA Antonio
Sr. GULKA Demetrio
Sr. HOMOTIUK Adalberto
Sr. HUSAK Miguel
Sr. JURCZYSZYN Kreczuk
Sra. KINACH Zubyk Catalina
Sr. KOBZISTYJ Juan
Sra. KOLODIJ Elga
Sr. KOWALCZUK Jorge
Sr. KROPELNYCKYJ Wladimiro
Sra. KRAWCZUK Antonia
Sra. KRUK de SWOROB María
Sra. KRUK de SZAKURA Ana
Sr. KRUK Saverio
Sr. KRYSA Juan
Sr. KOZAKEWICZ Basilio

Sra. KUSZNIR Sofía
 Sr. LABA Miguel
 Sr. LOTOCKI Juan
 Sra. LOBODINSKYJ Ana
 Sr. LYPKA Juan
 Sr. LYPAK Andrés
 Sr. LEZEMCZUK Juan
 Sr. MALEC Pedro
 Sr. MARKOW Gregorio
 Sr. MAZUR Juan
 Sr. MORYKYSZKA Basilio
 Sr. NYKOLAK Juan
 Sra. OLIJNYK Anastasia
 Sr. ONYSZCZUK Semen
 Sr. PLACHETKO Esteban
 Sr. POMAZAŃSKYJ Pedro
 Sr. POLUHA Demetrio
 Sr. POUCH Basilio
 Sra. PUCHNATYJ Eva
 Sr. PASTUCH Teodoro
 Sr. PARADIUK José
 Sra. PARADIUK Anastasia
 Sr. REGEJ Gregorio
 Sr. RIZNYK Juan
 Sra. ROMANIUK de KRUK Nadia
 Sr. SAINIUK Jorge
 Sra. SAINIUK Anastasia Zawada
 Sr. SEIBORSKI Juan
 Sr. SULYMA Maksym
 Sr. SZUPLAT Demetrio
 Sr. TEŃGA Esteban
 Sra. WITOSZYNSKYJ Elena
 Sra. WORONIAK de BURBAN Ana
 Sr. WOINIJ Alejandro
 Sra. WLADYKA Eudosia
 Sra. WOZNIUK Olga
 Sr. WOLYNEC Basilio
 Sra. ZAGRAJCZUK Anastasia
 Sr. ZUBYK Pablo
 Sr. ZUPANSKYJ Basilio
 Sr. UKRAINEC Constantino

NOTA: Los nombres y apellidos se publican sin modificación alguna de las planillas recibidas de la Dirección de Migraciones.

FASCIMIL FOTOGRAFICO DE LA PAGINA DEL DIARIO "LA PRENSA", DEL DIA 27 DE AGOSTO DE 1934, dedicada al décimo aniversario de la fundación de la Asociación Ucrania de Cultura — "PROSVITA", — primera entidad ucraniana en la República Argentina.

CONTENIDO DEL LIBRO

El contenido de esta obra se divide en 14 capítulos de los cuales el primero escrito en idioma castellano, es a la vez introducción y reseña de los restantes, detallándose más abajo el contenido de los mismos.

CAPITULO PRIMERO

LOS UCRANIOS EN LA REPUBLICA ARGENTINA. Nota Editorial. Palabras del Autor. La Ucrania y su pueblo. La inmigración ucraniana en el continente americano. Decretos y Documentos. Resumen del libro.

CAPITULO SEGUNDO

EDITORIAL. Dedicatoria. De los editores. Introducción. Argentina y su significación entre los países sudamericanos. Algunos datos estadísticos sobre Argentina. Buenos Aires hace 50 años atrás.

CAPITULO TERCERO

LA INMIGRACION UCRANIA EN LA ARGENTINA. Los primeros contingentes inmigratorios. Estimaciones sobre el número de inmigrantes radicados. Los pioneros y las primeras colonias agrícolas.

CAPITULO CUARTO

PANORAMA ECONOMICO-SOCIAL DE LA COLECTIVIDAD UCRANIA. Los condicionamientos de la primera época. La colonización y la radicación en el tema de la inmigración ucraniana. Situación económica de los nucleamientos ucranios. Orígenes de las actividades cooperativistas.

CAPITULO QUINTO

ASPECTOS ORGANIZATIVOS DE LA ACTIVIDAD CULTURAL Y SOCIAL. Las primeras organizaciones. Las agrupaciones femeninas y juveniles. El primer congreso de los Ucranios en la República Argentina. Nómina de las instituciones ucranias y sus dirigentes correspondientes al año 1957. Actividad de la Representación Central Ucrania en la República Argentina. Los actos conmemorativos del 75º aniversario de la radicación ucraniana.

CAPITULO SEXTO

ACTIVIDADES DE LAS CONGREGACIONES RELIGIOSAS. Sus comienzos en la provincia de Misiones. Los logros de los Padres Basilianos y las parroquias católicas del rito oriental. La Iglesia Autocéfala Ortodoxa Ucrania. El Exarcado Apostólico para los fieles católicos ucranios. La visita del Cardenal JOSYF SLIPYJ a la Argentina. La bendición de la Catedral católica del rito ucranio en la Argentina. La construcción de la Catedral de la Iglesia Autocéfala Ortodoxa Ucrania en Buenos Aires.

CAPITULO SEPTIMO

LA PRENSA Y EDITORIALES UCRANIAS. Nómina de las publicaciones, articulistas y colaboradores de diversos medios en la Argentina. La producción del Instituto Informativo-Editorial Ucrano, librerías y otras publicaciones diversas.

CAPITULO OCTAVO

LA ACTIVIDAD ESCOLAR Y ENTIDADES ESTUDIANTILES. Las primeras escuelas y jardines de infantes. La instrucción secundaria y la fundación de la filial de la Universidad Católica Ucraina de "San Clemente Papa". Nómina de personas que cursaron estudios universitarios.

CAPITULO NOVENO

MANIFESTACIONES DEL ARTE UCRANIO. Conjuntos corales e instrumentales. Audiciones de radio. Capella de Banduristas. Logros del Ballet Ucrano.

CAPITULO DECIMO

LOS HOGARES UCRANIOS. Su significación en la vida de la colectividad. Detalle de su emplazamiento.

CAPITULO DECIMOPRIMERO

NECROLOGIA. Proyección histórica. Nómina de miembros difuntos de las distintas entidades y localidades de radicación ucrania.

CAPITULO DECIMOSEGUNDO

LOS NUCLEAMIENTOS UCRANIOS EN LAS DISTINTAS PROVINCIAS. Las primeras colonias agrícolas. Los ucranios en Buenos Aires y sus alrededores. Las comunidades de las provincias de Tucumán, Santiago del Estero, Santa Fe, Córdoba, Chaco, Mendoza y otras. Misiones: cuna de la radicación ucrania en la Argentina.

CAPITULO DECIMOTERCERO

CRONOLOGIA DE ACONTECIMIENTOS RELEVANTES. Detalle cronológico de los principales acontecimientos en el ámbito de la colectividad ucrania desde su radicación hasta el año 1978.

CAPITULO DECIMOCUARTO

CONCLUSIONES Y ANHELOS. Nuestras necesidades y deseos para un venturoso futuro. Nomenclador de las organizaciones, parroquias y hogares de la colectividad ucrania en la Argentina.

APENDICE EDITORIAL. Elenco de las organizaciones y personas que subsidiaron la publicación de este libro. Resumen de gastos de edición. Palabras finales.

МИХАЙЛО ДАНИЛИШИН

УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ

Монографія про суспільно-організаційне
і релігійне життя Української Спільноти
в Аргентині.

БУЕНОС - АЙРЕС — 1979.

В. Капачук

**ГОЛОВНІЙШІ ДАТИ І ЧИСЛА ПРО ЖИТТЯ І ЗДОБУТКИ
УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В РІЗНИХ МІСЦЕВОСТЯХ
АРГЕНТИНИ.**

* * *

Матеріали до цієї книги зібрав і впорядкував почесний голова
Товариства "ПРОСВІТА" в Аргентині — п. Михайло Давилишин.

Мовний редактор — п. Григор Голіян.

Обгортка і графічні рисунки — мистця Володимира Каплуна.

* * *

Видано заходами Видавничої Комісії при матеріяльній допомозі
всієї Української Спільноти в діаспорі.

П Р И С В Я Т А !

«Греми — греми — греми «ПРОСВІТО»,

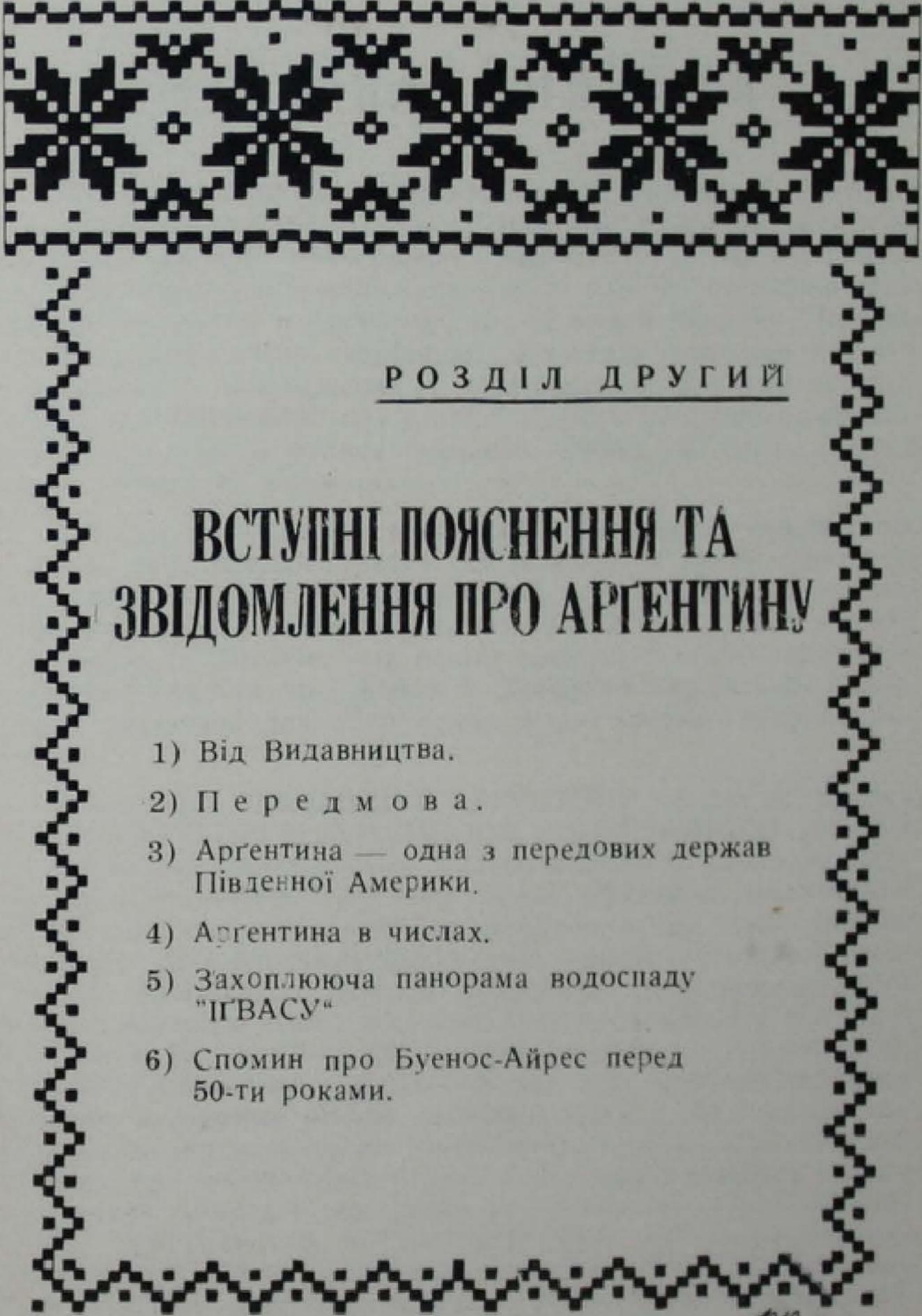
Ти вчиш любити Рідний Край,

Ти клич братерської любови, —

Ти сила всіх наших громад!»

ЦЮ КНИЖКУ ПРИСВЯЧУЮ ПЕРШІЙ НАШІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВАРИСТВУ "П Р О С В І Т А" ДЛЯ ВІДМІЧЕННЯ СТОЛІТТЯ МАТЕРНОЇ "ПРОСВІТИ" У ЛЬВОВІ ТА ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ПОНАД 50-ЛІТНЬОЇ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРЕД ЧИСЛЕННИХ ГРОМАД УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В АРГЕНТИНІ, УРАГВАЮ ТА ПАРАГВАЮ!

АВТОР

Р О З Д І Л Д Р У Г И Й

**ВСТУПНІ ПОЯСНЕННЯ ТА
ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО АРГЕНТИНУ**

- 1) Від Видавництва.
- 2) П е р е д м о в а .
- 3) Аргентина — одна з передових держав
Південної Америки.
- 4) Аргентина в числах.
- 5) Захоплююча панорама водоспаду
"ІГВАСУ"
- 6) Спомин про Буенос-Айрес перед
50-ти роками.

В.Калач

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Відзначаючи 80 ліття Українського Поселення в Аргентині й звеличуючи століття Матірної "Просвіти" у Львові, вважаємо доцільним видати монографію "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ", щоб тим зафіксувати живучість і зріст нашого суспільно-організаційного життя в Аргентині, та звеличати Матірну "Просвіту", як духову нашу скарбницю, що стала основою нашого національного відродження і стверджуємо цю незапаречну правду, що "Просвіта" це "піонер" нашого національно-організаційного життя, як колись на рідних землях, так опісля і серед наших громад на еміграції.

Потреба такої книжки відчувалася вже давно і книжка, яку віддаємо Вам, Шановні Читачі, це довголітня праця одного із передових і заслужених членів нашої громади, що на протязі кількадесят років невпинно працював над тим, щоби зібрати дані, числа та світлини всіх наших громад, та з них оформити поодинокі розділи про **Життя й Здобутки** Української Спільноти в Аргентині для збереження їх для наших грядучих поколінь.

Монографія "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ" обімає всі прояви ГРОМАДСЬКО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО і РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ всіх наших численних громад, розпорошених по всіх закутинах просторої Аргентини і як така, подає об'єктивні звідомлення про всі наші головніші події та здобутки, а тим самим наявно стверджує життєздатність поодиноких наших громадян і ними творених організацій, парохій та громад. Зміст книжки обіймає всі прошарки нашої численної спільноти, яка має за собою вже понад 80 літній шлях тяжких змагань, у висліді яких **Українська Спільнота** в Аргентині має вже **поважні здобутки та повне признання всього оточення**. Багато ілюстрована частина надає цій монографії особливої ваги, як документальний матеріал, що наявно підтверджує повну **життєздатність** наших поодиноких громад, а тим самим заслуговує на те, щоби монографія "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ" була настільною книгою кожної нашої родини і, як така, як своїм змістом так ілюстраціями постійно пригадувала нам всім, що в нас дотепер вже зроблено, а що остається до дальшого та необхідного виконання.

Видаючи монографію "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ", Видавництво стверджує той наглядний факт, що Батьківщина наша знаходиться під окупацією і всякі прояви національно-релігійного життя на рідних землях насильно заборонені, але для нас українців, розпорошених по різних поселеннях у вільному світі **Ідея Визволення** живе й могутніє, і всі ми спільно несемо цей **смолоскип освіти**, щоб він освічував наші змагання в обороні історичних прав нашого народу. В тій цілі ми звертаємося до всього нашого загалу з гарячим закликом підтримати нас у цій акції та спільно повести широкі заходи розповсюдження цієї книжки по всіх наших громадах, організаціях та парохіях, **бо книжка ця являється здеркалом пройденого нами шляху і добрим та вічно живучим ПАМ'ЯТНИКОМ** нашої минувшини для грядучих поколінь.

В сучасних відносинах, коли нарід наш на рідних землях не піддається моральній руїні та русифікації, а наявно підносить голос **спротиву та протесту** в обороні нашої національної правди, ми також мусимо йти з духом часу та спільно й послідовно боротись за кзлежний розвій наших громад, обороняючи спільно нашу національну гідність та окремішність вільного народу та його власної і самостійної держави!

ВИДАВНИЧА КОМІСІЯ

ПЕРЕДМОВА

Українська іміграція в Аргентині має за собою вже понад 80 років життя, але ми маємо дуже мало дат та документальних і статистичних записок про її буття та про її громадські, релігійні, культурно-освітні та економічні здобутки. Щоби хочай у деякій мірі виповнити цю прогалину, наводжу головніші дати та події, які вдалося зібрати з наших і чужинецьких публікацій та з інформацій поодиноких груп й осіб. В поодиноких розділах подаю записки важніших дат та подій із життя й діяльності поодиноких громад та організацій, а вони можуть стати колись початком історії нашої численної спільноти в Аргентині. Як подорожний числить кількість пройдених кілометрів, так і ми задержуємося на роках мандрівки й життєвих змагань нашої спільноти по всіх місцевостях аргентинських провінцій. Виконуючи це, не маю на меті подавати осуд, чи наводити оцінку поодиноких ділянок нашого життя, а відразу навожу лише фактичні дати і числа, щоби пригадати, що в нас було, що коли і як творилося, та як взагалі розвивалося життя численних наших громад розпорошених по просторах землях гостинної Аргентини.

Збираючи протягом кількадесятирічного побуту записки, світлини, видання та публікації, моє **основне завдання було видобути "з пороку забуття", та зберегти ясні події та постаті тих піонерів, які по своїй силі та змозі гідно служили нашій загальній справі.. Їх зміст — це наша життєва дійсність, це "могутня пісня минулого"** нашої понад двістітисячної громади, яка пройшла 80 річний шлях свого життя з деякими труднощами, але зате з відповідними успіхами, та признаннями. Дорога, яку пройшли наші поодинокі громади була не лише довга, але також терниста та тяжка. Кожний наш громадянин, кожна наша родина чи громада промощували собі незвичайний шлях свого життя, як могли та як уміли, але всі ми змагали до кращого завтра та загального піднесення й скріплення маючи на увазі не лише особисті надбання та вигоди, — **а впершій мірі розвій нашої спільноти та добро нашого поневоленого й нескореного народу.**

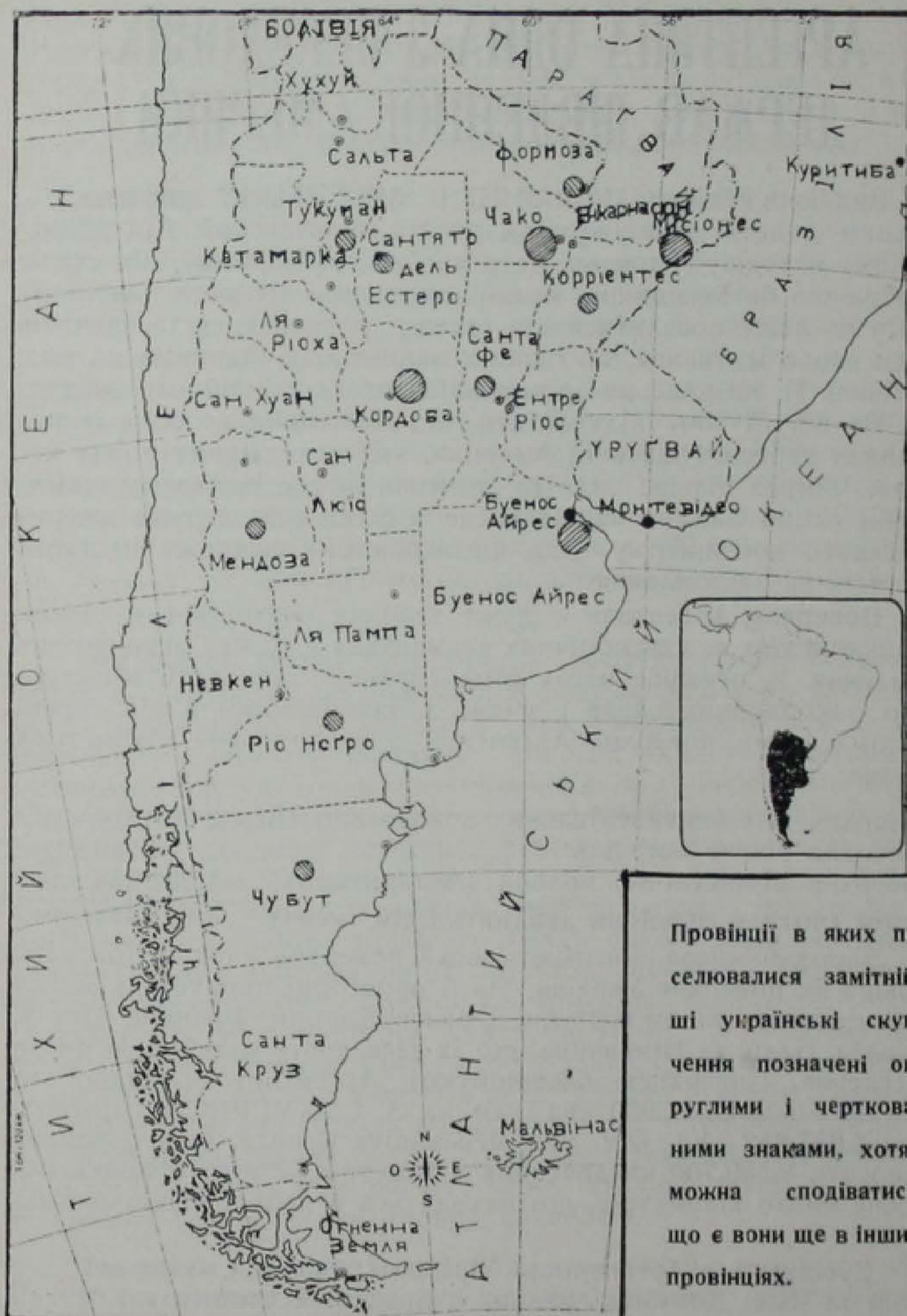
Книжка "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ" — це не є літературний чи історичний твір, а лише дійсні фрагменти зі всіх галузей нашого життя на спомин для нових поколінь про долю інших дідів та батьків, які мозольною працею та витривалістю здобували собі право побуту та прожиття. Нехай же отця книжка буде початком історії української громади у свободолюбній, гостинній та просторій землі безсмертного Сан Мартіна, та **нехай вона пригадує нам всім, що вже зроблено й що**

остається ще до виконання. Хай вона йде пригадкою до всіх наших громадян; до тих, що осіли на колоніях червоноземного Місіонесу, тропікального Чако, Мендози чи інших провінцій; між тих, що працюють у варстатах чи фабриках, у всіх більших чи менших містах; між тих що вже зорганізовані в організаціях чи парохіях; між тих, що живуть самотно серед чужого оточення, а навіть між тих, що їх обставини збили з правильного шляху і хай розпалює наші серця безмежною любов'ю до всього нашого рідного, та тай скріплює в наших рядах запал і витривалість до праці, до єдності, до освіти а тим самим хай скеровує всі наші заходи і всю нашу акцію в одне русло для зросту і постійного розвитку нашої колонії, для збереження доброго імені українського народу та для добра і розвитку та скріплення прибраної нашої Батьківщини - Аргентини!

Буенос Айрес, травень 1978.

М. Данилишин

Провінції в яких по-селювалися замітній-ші українські скуп-чення позначені ок-руглими і черткова-ними знаками, хочай можна сподіватися, що є вони ще в інших провінціях.

МАПА АРГЕНТИНИ на якій є позначені 12 провінцій в яких є українські поселення, що загально начислюють 250 тисяч громадян українського походження.

АРГЕНТИНА ОДНА З ПЕРЕДОВИХ ДЕРЖАВ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Видаючи книжку "УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ" уважаю доцільним додати один окремий розділ присвячений Аргентині, в якому наводжу головніші дати про неї, як державу, що стала прибраною батьківщиною нашої численної спільноти даючи їй змогу не лише поселитися але також і розвиватися та значити сліди свого існування, як окрема національна одиниця на всіх відтинках її громадсько-організаційного та релігійного життя.

На вступі хочу підкреслити, що **Аргентина** це одна із передових держав Південної Америки, яка в останніх роках набирає чимраз більше сили та значення поміж своїми сусідами, а тим самим займає чільне місце в розбудові держав американського континенту. Для підтвердження наводжу наступні статистичні звідомлення.

Поверхня Аргентини є дуже великих розмірів і в різних енциклопедіях та статистичних альманахах є різні і відмінні звідомлення. В останніх часах цією справою зайнялося міністерство закордонних справ і згідно з найновішими в цій справі звідомленнями поверхня Аргентини в квадратних кілометрах є така:

Поверхня всіх континентальних земель виносить	2.791.810 клм. ²
Поверхня різних островів	4.150 клм. ²
Поверхня підбігунової полоси (Антарктида)...	1.231.064 клм. ²
Разом (чотири мільйони двадцять і сім тисяч) ..	4.027.024 клм.²

Заподані числа вияснюють, що її поверхня є около три рази більша як поверхня України. На її просторах територіях могли б поміститися разом наступні держави Європи: Франція, Англія, Бельгія, Італія та Німеччина, що їх заселяють мільйонові числа населення. Поверхнею перевишують Аргентину Бразилія, що має загально 8.511.000 квд. клм. та З. С. АМЕРИКИ з поверхнею 6.687.652 квд. клм. Всіх перевишує Канада, якої поверхня виносить 9.589.700 квадратних кілометрів, з чого є також поважне число кілометрів, що знаходяться в полосі північного бігуна.

Сусідують з Аргентиною: Бразилія, Уругвай, Парагвай, Болівія та Чіле. Довжина границь з Бразилією виносить 1.079 кілометрів, з Парагваєм 1.570 клм., з Уругваєм 491 клм., з Болівією 765 клм.. Границя між Аргентиною і Чіле виносить 5.116 клм. довжини, з чого вбільшості творять Кордилери Анди, що мають 4.000 клм. довжини.

Населення. Згідно з найновішими обчисленнями Аргентина начислює понад 28 мільйонів, при чім переважають мужчини,

яких є більше, ніж жінок. Найбільша розмірами це провінція Буенос-Айрес, що має 307.568 квд. клм. поверхі, та начислює понад 11 мільйонів населення. За нею слідує провінція Санта Фе, що має около 2 і пів мільйона мешканців, а третє місце займає провінція Кордоба, що має понад 2 мільйони мешканців.

Столиця Буенос Айрес — це найбільше місто в цілій Південній Америці, населення якої виносить понад 4 мільйони душ, а ціла Метрополія Буенос-Айресу, чи як це звичайно називають Гран Буенос Айрес має около 9 мільйонів населення. Місто Буенос-Айрес це насправді душа Аргентини де зосереджується увесь культурний, торговельний та туристичний рух; де згромаджені всі раси та віровизнання, бо, як вияснює статистика, в ньому виходить загально понад 300 окремих газет та журналів, які видаються в 35-тьох мовах. Розмірами Буенос-Айрес займає перше місце, бо на його поверхні можна помістити аж 5 таких міст, як Париж. В додатку Буенос-Айрес має найдовшу в світі вулицю, що її довжина доходить до 30 клм. та найширшу Авеніду, яка має 600 метрів ширини та вважається найширшою в цілому світі.

Державний устрій Аргентини — це федеративно репрезентативна республіка, на чолі якої є федеральний уряд вибраний всіма горожанами, що урядує 4 роки. Законодатні тіла це Федеральний Сенат та Парлямент, до яких входять сенатори та послы, що заступають кожну провінцію та столичне місто, яке має назначуваного президентом держави "Інтендента" та столичну Раду. Давніше Аргентина ділилася на провінції та території і різниця між ними була та, що території були слабше розвинені і їх адміністративний уряд назначував Федеральний уряд. В році 1955-му прийнято новий закон, яким устійнено, що Аргентина ділиться на 22 автономні провінції, яких назви є такі: Буенос-Айрес, Катамарка, Кордоба, Коррієнтес, Чако, Чубут, Ентре Ріос, Формоса, Хухуй, Ля Пампа, Ля Рійоха, Мендоза, Місіонес, Невкен, Рійо Негро, Сальта, Сан Хуан, Сан Люїс, санта Круз, Санта Фе, Сантяго дель Естєро, Тукуман. Оремо є ще Огніста Земля та о-ви Мальвінас, які є окуповані Англією, але Аргентина вважає їх, як і цілу Антартику, своїми посілостями та домагається їх звороту через об'єднані Нації, бажаючи розв'язати цю проблему мирним способом.

Церква та шкільництво. Найбільш поширена та числом вірних є католицька Церква, але всі віровизнання користуються повною свободою. Аргентинська Церква начислює загально 11 Архидієцезій та 35 дієцезій, очолюваних поважним числом Архiepiscopів та Episcopів на чолі яких є три Кардинали. Примасом Аргентини на протязі понад 40 літ був Кардинал Монсеньор д-р Антоніо Каджано, який тепер передав урядування Кардиналові д-р Хуан Карльос Арамбуру, а другий Кардинал

це Архиепископ Дієцезії в Кордобі Рауль Франціско Приматеста, та, третій Едуардо Піроніо, що в останніх роках перебуває у Ватикані.

Шкільництвом завідує окреме міністерство освіти й виховання, яке займається його розбудовою по всіх провінціях і загально розпоряджає 2.160 народних шкіл, 5.595 середніх і технічних шкіл, около 300 різних вищих шкільних інститутів та около 200 різних університетів, бо є також поважне число шкіл а навіть університетів приватних. Інститути та університети начислюють около 500 тисяч професорів, та кілька мільйонів учнів. Шкільні заведення мають загально понад 6.500 різних бібліотек, доступних для учителів та студентів, в більшості безплатно.

Багатства та торгівля. Багатства Аргентини це переважно рільничі продукти, як: пшениця, бавовни, тютюн, "жерба мате". Скотарство ведеться у величезних розмірах. Аргентина має також великі мінеральні багатства, як: мідь, залізо, цинк, оливо, вугіль, газ, нафту та сіль, з яких не всі належно використовуються. В останніх роках поживавлено розбудову індустрії та промисловости, які враз із торгівлею постійно збільшуються і загально торговельний експорт досягає найдалше віддалених держав.

Конституція Аргентини надає її громадянам повну свободу, рівноправність для жіноцтва та необхідні соціальні забезпечення для всього населення. В 24-тому артикулі конституції належно в'яснюється повна рівноправність всіх громадян, які згідно з приписаними законами мають необмежене право: працювати, торгувати, набувати і продавати свою приватну власність, як також словом і публікаціями висказувати свої ідеї, користуючися повною свободою думки, віри і слова. Для чужинців арт. 31-ший в'яснює, що всі чужинці, які легально прибули до Аргентини, користуються тими самими правами, що й аргентинці, за виїмком громадсько - політичних прав, які набуваються з одержанням горожанства. Можна тоді голосувати та вибирати послів і радних громадських управ. Горожанство (натуралізацію) можна набути після двохрічного побуту, на що треба перевести відповідні формальності перед поліційною і судовою владою.

Клімат та пори року. Географічно положення Аргентини надає її різноматнітий клімат, починаючи від тропічного, який є в північних провінціях, як Чако, Місіонес, Формоза, Сант'яго дель Естеро, Сальта та Сан Хуан. Поміркований клімат мають провінції Кордоба, Санта Фе, Пампа та сусідуючі провінції. Холодний клімат є в провінціях Санта Круз, Чубут, Огненна Земля та інші місцевості на підбігуновій полосі, де є царство віч-

них снігів та ледів, на яких живуть тільки обсерваційні стації та військова залога.

З огляду на простору і видовжену повехню Аргентина має дві системи числення часу, тобто сходу і заходу соця. Перша з них обов'язує Буенос-Айрес та північні провінції, друге числення часу починається від провінції Кордоба та всі південні провінції. Різниця в численні часу виносить повних 60 минут. Пори року також припадають, противно як на наших рідних землях, бо Аргентина знаходиться на противній частині земної кулі і в місяцях, коли в нас літо, то тут зима. Весна починається 21-го вересня, а літо припадає на грудень січень і лютий, але є такі частини територій, де вічно є зима, і такі, де ніч триває 6 місяців, а потім є 6 місячний день, коли там триває літо. Замітним є також те, що на небозводі ми не бачимо ні "косарів", ні "великого воза" чи "квочки", а інші звізди південного небозводу.

Подаючи в найбільш можливому скороченні головніші інформаційні дані про Аргентину, слід підтвердити цей факт, що вона, як держава, під кожним оглядом постійно зростає та вибивається на передове місце серед держав еспансько-мовного світу. При тім слід ствердити, що аргентинський нарід має багато дечого подібного до українського. Вяже його впершій мірі героїчна й войовинча минувшина, а також той факт, що українці й аргентинці це "діти степу" та просторих і золотистих степів та ланів пшениці, кукурудзи та сонячника. Загально Україну називали "шпихлірем" Європи, а Аргентина займає також поважне місце в міжнародньому шпихлірі не лише пшениці, але також й інших рільних продуктів. Реасумуючи це все разом, треба ствердити, що історична дійсність оставила Аргентині світле минуле, а природні і мінеральні її багатства та постійний зріст населення заповідають її світлу майбутність.

АРГЕНТИНА В ЧИСЛАХ

(Головніші втяги та звідомлення зі статистики)

Поверхня разом з підбігуноювою половою сягає 4.027.024 клм. квд., з яких є 29.800.000 гектарів упралованої землі, 49.000.000 гектарів займають пасовиська та мокляки, а 63.000.000 гектарів займають гори та ліси.

Границі. Побережжа Атлянтику виносить 5.117 квм. довжини, границя з Чіле 5.116 клм., з Парагваєм 1.570 клм., з Бразилією 1.079 клм., з Болівією 765 клм., і з Урагваєм — 491 кілометр довжини.

Буенос-Айрес — столиця Аргентини, ціла Метрополія (Гран Буенос-Айрес) має 9.00.000 мешканців, само місто Буенос Ай-

рес має около 4.000.000 мешканців і займає третє місце з головніших міст Америки. Місто Буенос-Айрес має 45 театрів і після Парижу займає друге місце. Театр Колон має 2.487 сидячих місць і загально може змістити 3 тисячі осіб.

Шкільництво. В Аргентині існує загально 38.638 різних шкіл, інститутів та університетів, в яких учиться кругло 5.750.000 учнів, що їх навчає 401.758 професорів та учителів. В Аргентині вчиться 74 тисячі чужинців, з чого 14 тисяч студентів університету. Загально існує 1.652 публичні бібліотеки, що начислюють около 10 мільйонів книжок.

Преса. Аргентина видає 270 щоденників, 2.100 тижневиків, 2.000 журналів, які виходять в 35-ти різних мовах, які можна набути в 20.000 "кіосках" та 1.500 книгарнях.

Гори Анди — творять кордон із Чіле довжиною понад 3 тисячі кілометрів. Найвищий шпиль Аконкагва має 7.038 метрів висоти, другий шпиль Тупунгато 6.809 метрів і вулкан Тупунгатіто має 5.680 метрів висоти.

Найбільші ріки. Найширша ріка Аргентини, (а також і в цілому світі) — це Ріо де ля Плята. Давніше її називали Солодке Море, і її ширина виносить 275 кілометрів та має вона 35.000 квадратних кілометрів поверхні. Найдовша ріка це Парана, що має загально 4.240 кілометрів довжини. Впливає вона в Бразилії та творить природну границю з Парагваем, та в деяких місцях має 10 кілометрів ширини. Має вона багато островів, а її дельта коло Буенос-Айресу має 1.000.000 гектарів поверхні, вкритої буйною рістнею, які поділені каналами, де вся, комунікація, як у Венеції, відбувається лодками.

Найбільший водоспад — Ігвасу, що знаходиться на кордоні з Бразилією. Він має 86 метрів висоти і 3.000 (три кілометри) ширини, що творять 270 більших і менших порогів. В провінції Місіонес є другий водоспад "Сальтос де Макома" на ріці Уругвай, що має 5 клм. ширини, але лише 26 метрів висоти. В цій провінції є ще 8 менших водоспадів та яких 40 річок і потоків та малих озер.

Озера. — Загально в Аргентині є около 400 різних озер, переважно в тих провінціях, що граничать із Чіле. Деякі з них, як озеро Буенос-Айрес має 2.240 квд. клм. поверхні.

Острови Мальвінас, що знаходяться під окупацією Англії, їх поверхня виносить 11.718 квд. клм., що загально творять два більші острови, які є оточені малими острівцями, що загально начислюють понад 100. Мальвіни мають також гори, яких найвищий шпиль Адам має 700 метрів висоти.

На побережжі Атлантику має Аргентина 16 головніших портів, залізничні дороги займають 43.952 клм. довжини, а головніші автостради займають около 50.000.000 клм. довжини.

ЗАХОПЛЮЮЧА ПАНОРАМА ВОДОСПАДУ “ІГВАСУ”

(Аргентинсько-Бразилійська Ніягара)

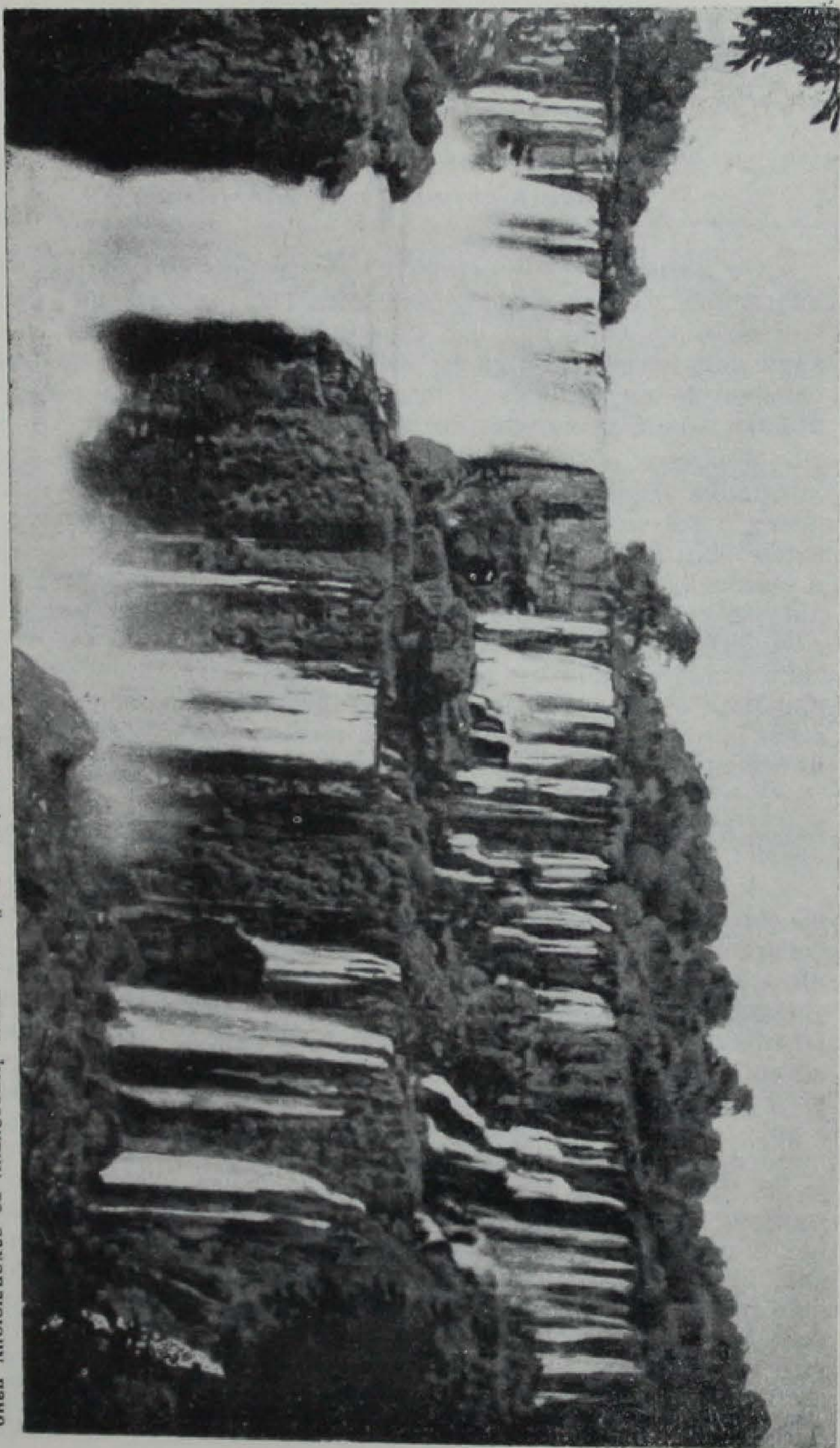
На пограниччі Аргентини і Бразилії знаходиться ріка Ігвасу, яка вливається до міжнародної ріки Парана, і на ній є величавих розмірів водоспад, що рівнож називається Ігвасу, який не лише шириною але й своїм маєстатичним виглядом перевищує світової слави водоспад Ніягара, і тим самим заслуговує, щоб подати хочби обмежену його характеристику.

Відкрито цей водоспад ще в році 1541, що його dokonав дослідник Альвар Нунез Кабеза де Вака, що шукаючи сполучення з рікою Ля Плята, дійшов до ріки Парана, а по цій до гирла ріки Ігвасу, де у віддалі понад 20 кілометрів знаходиться її водоспад. Віддалений він від Буенос-Айресу на 1.366 кілометрів, від столиці провінції Місіонес, міста Посадас віддаль виносить 337 клм., а від осередку українців в Бразилії, міста Кури-тиба віддаль виносить понад 600 клм.. Слід зазначити, що в провінції Місіонес, є загально 10 ще інших водоспадів і деякі з них в неприступних місцях, що дохід до них лише при допомозі лодки, з долішньої частини ріки.

“ІГВАСУ” — ЙОГО ХАРАКТЕРИСТИКА ТА РОЗМІРИ

Водоспад Ігвасу має дуже імпозантний вигляд і, як це зазначено на вступі, панорамою він перевищує Ніягару, бо має він багато розгалужень, а в додатку він оточений величезних розмірів парками з їх оригінальною напівтропічною рістнею, та дійсно лісовими “джунглями”, вигляд яких захоплює та очаровує кожного глядача. Цілий комплекс водоспаду Ігвасу ділиться на дві частини, з яких більша належить до Аргентини, а менша до Бразилії. Його ширина виносить більше як три кілометри, а висота виносить 86 метрів, однак його спад ділиться на три пороги, які мають кількайцять більших чи менших розгалужень. Зараз після водоспаду на стороні, яка належить до Аргентини, знаходиться острів, що має назву “Ісла де Сан Мартін”, що є це великих розмірів кам’яна брила, яка може мати 500 квд. метрів поверхі. Вона покрита негрубою почвою землі, на якій ростуть дерева та різні повзучі рослини. До цього островця нема ніякого доступу навіть лодкою, а міст до нього не будують тому, що це погранична полоса і його поверхня є замала, щоб там побудувати будинок для погранично-митної контролі.

З аргентинського боку згаданий водоспад має 18 головні-

Водоспад «ІГВАСУ» в провінції Місіонес на пограниччі з Бразилією, який має дуже імпозантну та захоплюючу панораму, та вважається туристичним осередком міжнародних розмірів.

іших водоспадів, які мають такі назви: 1) Дос Ерманос, 2) Ель Чіко, 3) Рамірез, 4) Боззеті, 5) Адам і Ева, 6) Сан Мартін, 7) Дос Москетерос, 8) Трес Москетерос, 9) Рівадавія, 10) Бельграно, 11) Гарганта дель діябльо, 12) Мітре, 13) Ескондідо, 14) Уніон, 15) Бенгамін Констант, 16) Фльоріяно, 17) Лянуссе і 18) Альвар Нюнез.

Друга частина водоспаду знаходиться по стороні Бразилії і має лише три водоспади, які мають такі назви: 1) Бенгамін Констант, 2) Маречаль Теодоро і 3) Фльоріяно Пейсото. Частина бразилійського водоспаду є менша, але дуже цікава самими водоспадами, що їх можна оглядати з низу у віддалі кількох метрів. Знова вигляд на панораму аргентинських 18-тьох водоспадів є впрост захоплюючий, бо їх видно не лише з віддалі але із гори, де є також великий парк. Обидві частини та більшість відніг водоспаду дають можливість оглядати і переходити їх спеціальними містами, що їх називають "пасарелями", які є споруджені, як на верху, так і в підніжжях поодиноких водоспадів, що в соняшні дні прикрашені постійним луком "веселки", що її можна оглядати як зі сторони Аргентини, так і Бразилії.

ПОГРАНИЧНИЙ ТРИКУТНИК — АРГЕНТИНА, БРАЗИЛІЯ, ПАРАГВАЙ

Здається, що це одинокий такий пограничний пункт на американському континенті, який знаходиться над рікою Парана, до якої в тій місцевості вливається ріка Ігвасу, на якій у віддалі яких 20 клм. знаходиться згаданий водоспад, який має дуже величаву і захоплюючу панораму. В цьому місці де ріка Ігвасу вливається до ріки Парана, граничать зі собою: Аргентина, Бразилія і Парагвай, збоку Аргентини є порт Ігвасу, зі сторони Бразилії він має назву "Фоз до Ігвасу", а зі сторони Парагваю містечко та аеропорт "Президенте Штроснер". Всі ці місцевості тих трьох держав знаходяться на скелястому ґрунті, кам'яній високорівні, де центральне місце займає ріка Парана, якої береги мають від 100 ро 130 метрів височини, а ширина її сягає яких 300 метрів і переправа відбувається при допомозі моторових та звичайних корабликів чи човнів. Побувши на території будькотрої із трьох держав, глядач бачить на побережжі кожної держави невеликий "обеліск" із гербом держави та "щоглу", на якій має їх державний прапор.

Ціла ця полоса це граніт, покритий невеликим шаром червоної, але дуже родючої землі, одначе береги ріки Парани, яка впливає в Бразилії подібні на провал дуже великих розмірів. Запитані туристичні провідники пояснюють, що між тубильцями є поговор, що перед 5-ма тисячами літ там був великий "катаклізм", який спричинив цей провал починаючи від водоспаду Ігвасу аж до заливу в Ріо де Жанейро, де постала ця імпозант-

на гора, що знаходиться в цьому місті та носить назву "Пан де Азукар", і де курсує дротяний потяг на її вершок, щоб оглядати панораму міста, яке вважається найкращим містом в цілому світі.

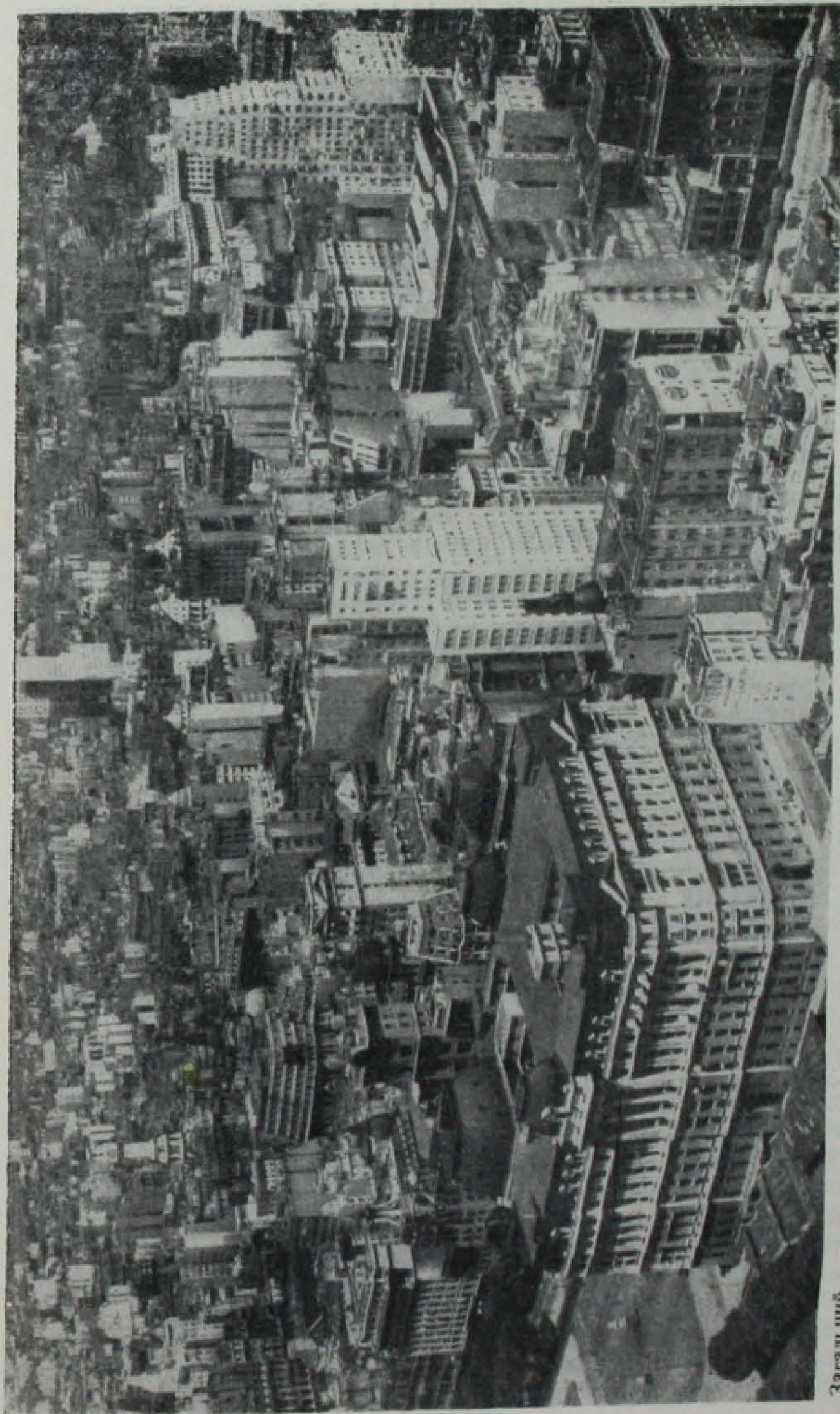
На побережжі Парани напроти порту Ігвасу по стороні Парагваю, знаходиться міжнародний аеропорт "Президенте Штросер", а недалеко від нього на ріці Акараї полудована великих розмірів "репреса" (гребля), яка творить там штучне озеро, та "гідростанцію", яка продукує електрику, що освітлює не тільки Парагвай, але також частину Місіонесу. Недалеко в другій стороні знаходиться міжнародний міст, що має назву "Пуенте де ля Амістад" (міст приязні), який лучить Парагвай з Бразилією. Міст цей має 553 метри довжини і його відкрито в 1965 році. В тій зоні ведуться тепер великі заходи розбудови, будуються "автостради" та "аеропорти", як рівнож плянується побудову міжнародних "гідростанцій", які мали б залектризувати сусідуючі зі собою провінції Аргентини, Бразилії та Парагваю а частинно також і Урагваю, що в іншому місці сусідує з Аргентиною, Парагваем та Бразилією, які договорюються в справі співдії для розбудови сусідуючих провінцій повище згаданих держав.

На зікінчення слід пояснити, що провінція Місіонес сусідує з провінціями Бразилії і Парагваю в яких рівнож є українські скупчення, що постійно вдержують зв'язок з українськими громадами Місіонеса.

З бразилійської сторони сусідує провінція Парана де знаходиться головний осередок українського поселення і там скорше приїхали на місійну працю Отці Василіяни, та звідтам вони відвідували та обслуговували наші громади в Апостолес та околицях, виконуючи цю місію аж до приїзду призначених там священиків.

В Парагваю в околицю міста Енкарнасіон живуть рівнож українські скупчення, що вдержують постійний зв'язок з нашими громадами в Місіонес. Знова в звідомленнях про українські поселення в Парагваю, що їх подає п. В. Кривінський вияснюється, що перші українські поселенці до Парагваю прибули з Місіонеса, а доперва в мізнійших роках їх доповнили нові групи, що приїхали з Волині та Галичини, що з бігом часу зорганізували там своє власне релігійно-громадське життя.

Зв'язок українських поселень цих трьох держав продовжується постійно, бо в тім відношені нема там жодних пограничних обмежень і тому такий зв'язок поступенно збільшується та затісняється, що треба уважати це для всіх побажаним та успішним.

Загальний вид колишнього Буенос-Айреса, що тепер вважається найбільшим, містом Південної Америки, бо його Метрополія (Гран Буенос-Айрес) начислює около 9 мільйонів мешканців.

БУЕНОС АЙРЕС ПЕРЕД П'ЯТЕДЕСЯТИ РОКАМИ

«З журбою радість обнялись,
В сльозах як межчуг, мій сміх.
І як мені розняти їх!»

О. Олесь.

До берегів Ріо де ля Плята приїхав я 21-го серпня 1927-го року і перших п'ять днів прожив я в іммігрантському готелі, користуючися його даровим приміщенням та віктом, який починався питтям "Жерба-мате", що нам свіжим імігрантам була зовсім невідома, а в додатку й не дуже то смакувала. Не дуже то смакували нам подавані там всі страви, але й за це треба бути тільки вдячним, бо все це було безплатне. Імігранський уряд давав тоді 15-ти денний даровий побут для кожного нового іммігранта, а в додатку давав ще також даровий білет на на їзду залізницею навіть до найдалше віддалених місцевостей як провінції Сантьяго дель Естеро чи Тукуман.

Вже першого дня пішком перейшов я всю дільницю, починаючи з площі "Ретіро" на Травневу площу, де знаходиться "Каса Росада", в якій приміщується уряд президента та міністерство внутрішніх справ, а звітам далше пішком по авеніді 25-го травня аж до площі Конгресо, а опісля по вулиці Кажео аж до вулиці Кордоба і нею назад на "Ретіро". Таку "експедицію" невиконував я сам, а в товаристві ще інших 5-ох імігрантів, з якими ми ще в їзді кораблем творили окрему групу, що всіма можливими подвигами розвеселявали собі 25-тиденну монотонну подорож з порту Боульогне Сур Мер у Франції, через Ріо де Жанейро в Бразилії та Монтевідео в Уругваї до Буенос-Айресу.

Вже перший день побуту в гостинній Аргентині почався пригодами, бо коли нас раненько вигнали з будинку імігрантського готелю на його подвіря, то на велике наше здивування ми таки добре змерзли. Всі ми думали, що Аргентина має гарячий клімат і ніхто з нас не привіз зі собою трикотового біляні плащів, а тут мороз добирається до кісток і приходилося бігати чи боротися, щоб розігрітися. Правда, це було тільки зрання, бо коли показалося сонце то ходити і оглядати місто було навіть приємно, бо не докучали ні холод ні спека, яка

пражила нас доперва в пізнійших місяцях. Другий день "експедиції" по вулицях центральної ділянки Буенос-Айресу почався ходити знова до Травневої площі, щоб там не лише оглянути а також і їхати підземелькою, яку ми тоді побачили перший раз в нашому житті. Про існування підземельки і цілу процедуру, як до неї дістатися і як нею їхати, я вже вивідав заздалегідь від старших імігрантів, які повчили нас, що треба поїхати з першої станції аж на останню і повернутись назад, щоби в такий спосіб неоплачувати подвійно. Прийшовши на площу, всі наші "екскурсанти" зійшли по сходах до підземелля купили по 10 центів білети та зайшовши до потягу який в ті часи мав тільки два вагони і такі курсували на пів порожні. Всі ми вигідно посідали собі на лискучі деревляні лавки і з веселим настроєм доїхали до станції "Прімера Хунта", чи як це популярно називають, "Каважіто" і невисідаючи протягом 45 минут повернулись назад на станцію, яка знаходиться під "алегоричною" пірамідою на відомій вже травневій площі. Висівши з підземельки, всі ми з пляном міста в руках пішли до будинку банку Бостон, щоб там, як тоді казали, записатися та мати змогу одержувати листи на адресу банку від рідних з краю. В банку дійсно записували ваше ім'я, а в додатку давали вам безплатно відповідні конверти, одні більші, які мали вже надруковану зворотню адресу банку, а другі менші, щоб вони вміщалися в попередню конверту і на них великими буквами була видрукована адреса банку. Ви дописували тільки своє ім'я і вже приходила вам відповідь на адресу банку до його відділу "poste restante". Виказуючися паштортом, такі листи відбиралося особисто без жодних доплат, а коли вам їх пересилали поштою, то кошти пересилки треба було звернути. Тут слід зазначити, що вже тоді ми навчилися творити "хвости", бо деколи при відборі листів, або коли приїхав новий транспорт імігрантів, в цьому ж банку був їх довгий ряд, які терпеливо вичікували своєї черги, щоб записатися чи відібрати якогось листа. Ще більші "хвости" імігрантів гуртувалися при вході до імігранського готелю, бо вхід до нього був за відповідною легітимацією і навіть досить строго контрольований, бо траплялися також і такі, що їх фальшували.

В тих часах Буенос-Айрес розростався в ширину, а не у висоту. Хмародерів тоді не було взагалі, але саме місто було вже тоді досить розлоге і з великими парками та їх постійною зеленню преставлялося досить гарно. Замітнішим будинком в ті часи був якраз дім банку Бостон, якому за найкращий вигляд і за його величину призначено першу премію столичної нагороди. Другим замітним домом був так званий "Червоний дім" міністерства публічних робіт при вулиці Кордоба ч. 1900, якого приходили оглядати деколи навіть численні групи нових імігрантів. Головним осередком іміграції це була площа "Реті-

ро" перед залізничними станціями цієї самої назви, де довкола його досить високої вежі з годинником та вікновою, яка вивозила цілі групи людей на верх вежі, з відки можна було оглядати панораму на місто або на жовті води срібної ріки. Під цією вежею збиралися групи імігрантів різних національностей, які обговорювали свої справи та розшукували працю чи знайомих. Працю в тих часах одержувано впрост з імігрантського готелю, де на таблиці виписували запотребування, і хто на це згодився того висилали даром ще й давали даровий квиток на переїзд. Однак це було не вистачальне, тому були також окремі "Агенції праці", які посередничали в розшуках праці за відповідною заплавою. Такі агенції праці це були приватні підприємства, які мали свої бюро при авеню Л. Н. Алем чи Кордоба і за оплатою \$ 1.50 чи \$ 2.00 пези ви могли записатися кандидатом на якусь працю, на яку висилали вас з відповідною карткою. Колиж вас не прийняли, чи ви не змогли там на час доїхати і приїхали запізно, то ви верталися назад до агенції, щоб на другий день знову починати з початку, аж до одержання відповідного приміщення. Коли однак одержана вами праця вам не подобалася, або коли ви не подобалися працедавцям і по кількох днях ви працю покинули, або вас звільнили, ви знову могли приходити до агенції, але тоді вже треба було платити нову ставку і так в колесо аж до закінчення ваших пошукувань.

Головним осередком іміграційних скупчень був імігрантський готель, але там обов'язували відповідні приписи для перебування. Зараз по приїзді і реєстрації кожний емігрант доставляв свою легітимацію на вхід і вихід. Здавши свої багажі до "магазину", кожний імігрант міг виходити й розшукувати своїх знайомих чи шукати праці протягом цілого дня, а ввечері за вказом легітимації приходити до означеної години спати до готелю даром. В день перебувати в готелі не дозволяли, хоч жінки і діти могли перебувати на подвір'ї і в городах посеред імігрантських забудовань. За легітимацією можна було приходити також на обід чи вечеру, але тут були визначені години, яких служба строго придержувалася і по 9-тій годині ввечері не було можливостей зайти до середини готелю.

З тих власне причин концентраційний осередок імігрантів відбувався протягом дня на площі "Ретіро", де на лавках постійно приміщувалися цілі групи імігрантів, які обговорювали чи вирішували там свої щоденні справи. В неділю зібрання імігрантів перетворювалися на подоби "пікніку", де збиралися сотки людей, при чім не обходилося без різних "мітінгів", що їх влаштовували — евангелісти чи соціалісти та згромадження "Війська спасення", що свої зібрання проводили при участі музики чи співу. Це також притягало сумних і стужених імігрантів, і було багато таких, що проходили туди, не лише маючи

праці, а також і такі, що в їх кишенях "віяв вітер", як це вони пригноблено висловлювалися.

Там, де тепер є збудований новий порт, тоді тільки започатковано його будову, але на працю дістатися нам свіжим імігрантам, не було можливостей, бо там приймали фахівців головно таких, що знали мову, щоб могли належно придержуватися відповідних екзазівок. Люди, що не мали праці, проходилися по вулицях в околиці "Ретіро", а головно на авеніді Л. Н. Алем, де було повно всяких каварень та розвагових домів з музикою. Поміж ними були там також просторі сальони з відповідною апаратурою, яка функціонувала автоматично. За вкиненням монети ви мали змогу оглядати щось в роді фільму розвагові образи, як перегони коней, пописи еспанських "торерів" в боротьбі з биками, чи також пописи аргентинських "гавчос" при освоюванні коней, а найбільше образи нагих жінок та авантури моряків, які також такі льокалі відвідували, дуже часто і цілими групами, головно тоді, коли приїхав їх корабель. Тоді вони завжди мали кілька днів відпочинку, що приводило їх до п'ятики, та гри в карти. В тій дільниці на паралельних вулицях було багато ресторанів з музикою та зі сальонами де можна було танцювати безплатно, але за те напийки в них були значно дорожчі. В таких сальонах переважали моряки, бо наші емігранти не мали на це фондів, хоч й були такі випадки, що людина в поті чола працювала цілу "кінсену", себто цілого пів місяця і, доставши заплату, за одну неділю прогуляв все, а в понеділок треба було десь позичити, щоб бодай скупенько провіктуватися. Були також і такі випадки, що наші поселенці строго оминали такі розвагові дома, але по вулицях ходили такі спеціалісти, що продавали фальшиві льотерійні квитки, чи блискучі годинники та перстені, які ніби то продавно, як крадену золоту річ, видурюючи в такий спосіб тяжко запрацьований гріш. В рівній мірі траплялися випадки, що несолідні, чи звихнені наші земляки продавали своїм таким землякам, підфальшоване місце на працю, виманюючи в них останні два чи три пези їхнього майна. Такі ошуканства траплялися головно серед нових імігрантів, бо ті що потерпіли самі, опісля остерігали кожного знайомого, при зустрічі вже першого дня приїзду.

* * *

Після п'ятиденного побуту та ходженню по вулицях розлогого Буенос-Айресу, я витратив останніх 5 долярів, що привіз їх зі собою і продав їх по ціні два пези за доляр, бо ніхто тоді не спішився їх купувати, а коли хто купував, то платив за них, що хотів. Тоді ви могли без ніяких труднощів купити доляр в агенції за ціну \$ 2.50, але клопіт був з тим, що вже тоді доляри були фальшиві. Щоб мати запевнення, що доляри не є

фальшиві, їх треба було купувати в банку, де їх ціна була та сама, що на агенціях, а коли ви пересилали їх до краю, то для такої пересилки їх ціна виносила всього два пези і тридцять центів.

Шостого дня вже лише з центами в кишені я вийшов раненько, щоб шукати праці в одній столярні, де вже знайомі казали, що є запотребування до праці. Насправді запотребування було і на щастя мене прийняли на працю. Відробивши 8 годин за порядком і без обіду, господар сказав мені, що він з мене зовсім задоволений і запропонував, щоб я вже покинув імігрантський готель і перенісся до нього, а він допоможе мені влаштуватися. Втішений таким успіхом я вернувся до готелю, де по-вечеряв і переспав, а раненько о дорині 6-тій дістав послідню порцію "жерба-мате" з молоком і, вибравши зі складу свою напівпорожню валізку, перейшов на нове місце.

Перший тиждень проспав я таки в забудуваннях фабрики, впрост в гиблівках без простирала і без коца, а на харч діставав я від господаря 2 пези денно. За його порукою в сусідстві я винаймив собі малу кімнату за оплатою 18 пезів місячно, а за 14 пезів купив собі на сплату залізне ліжко і так почав я своє нове американське життя. За день праці мені платили \$ 3.50 пеза, але вже по першій "кінсені" платню підвищили на 4 пези, за які я жив так ощадно бо за місяць я не тільки прохарчувався та заплатив за помешкання, але навіть сплатив довг за ліжко і в додатку ще вислав 5 долярів для моєї покійної мами. В ті часи, снідання кава з молоком і з хлібом та маслом коштувало всього 25 центів, а на обід чи вечеру я проїдав всього 75 центів, бо на більшу витрату не вистачало грошей. Вияснюю, що і в ті часи не було все таке дешеве, бо і в ті часи не в першорядній а в середньої класи реставрації цілий мій денний заробіток не вистачив би, щоб заплатити один обід. В ті часи можна було купити "лоту" (парцелю землі) в бічних ділянках Буенос-Айресу на місячні сплати по ціні 16 пезів місячно, але з наших поселенців землі не купляв ніхто, бо майже кожний мріяв повернутись на рідні землі, щоб там, докупивши кусок землі, розбудовувати нове та родинне життя.

Денний заробіток був малий, але, працюючи по 10 годин денно, я почав ставати на ноги і мав змогу влаштуватися культурно та прилично. Що неділі по обіді я їздив на "Ретіро", щоб там з кимось стрінутися, а вже в четверту неділю дістав я там афішку, якою запрошують на виставу, що влаштовує доксудівська "Просвіта" в сальоні при вулиці П. Ангульо на проти електровні. Афішка вияснює, що доїзд автобусом з площі "Ретіро", а висідати, переїхавши міст на Док Суді напроти електровні. Сховавши афішку, вже виношу постанову їхати на ви-

ставу. Тиждень пробіг майже непомітно і в суботу, відробивши 10 годин за порядком, вибираюся на виставу. Їду трамваем ч. 87 на "Ретіро", а там сідаю на омнібус, що їде на Док Суд, і, приїжджаючи до електровні, висідаю, та на велике моє здивування, бачу ресторан з вивіскою "Карпати". Втішений входжу до середин і кажу дати собі гальбу пива, а при тім випитую про "Просвіту", та за українську виставу. Кельнер, що походив з Волиня і був також один із властителів цієї реставрації, вияснює, що вони тільки тиждень тому цей ресторан відкупили від якогось нашого гуцула і про українське товариство не знає нічого. Огірчений виходжу на вулицю і нараз чую українську мову. Ідуть по вулиці і розмовляють між собою пара українців. Він каже до жінки спішитись, бо вже десь вистава почалася. Не питаючись вже нічого, йду позаді них аж приходимо до залі, де має відбутися вистава "Невольник". За \$ 1.50 купую квиток і увійшовши до залі, сідаю вже в задній її частині бо перед увесь зайнятий. На залі цілий Вавилон, чути мову українську, литовську, чеську і навіть польську. Вистава пройшла досить успішно і закінчується вона о годині 1-шій, о після починається забава з танцями, що триває до ранку. Незнаючи нікого, мені заледво на один вальс вдалося дістати партнерку, бо в ті часи жінок було багато менше чим мужчин, але я вдоволений тим, що вже нав'язав деяке знайомство що довідався про адресу "Просвіти" в Буенос-Айресі, що якраз знаходиться недалеко в тій дільниці, де я мешкаю.

Цілий тиждень приготувлюся, щоб в суботу зайти до "Просвіти", як мала тоді приміщення при вулиці Ляважеха і в тім домі мешкали кількох її членів, які прийняли мене дуже гостинно, запрошуючи на вечерниці, що заплановано на друру суботу, яка припадає як раз по виплаті двотижневого заробітку. На тижні за порадою одних вже старших імігрантів, з якими я познайомився, їду до крамниці "Альбіон-Гавс" і там за ціну \$ 48. — пезів купив собі нове убрання і виголений та випрасований приїжджаю до "Просвіти" на забаву. Там вже пішло мені краще, бо хоча я новий, мало кому знайомий, але молодий, рухливий, то і в танцях мав певний успіх. Тоді я вже познайомився з деякими членами Виділу "Просвіти, головою якого був тоді п. Думанський, і вже тоді я вписався в члени "Просвіти", чим користуюся вже понад 50 років.

Перші роки мого побуту в Аргентині пройшли майже непомітно, тоді не було ніяких соціальних забезпечень праці і треба було дуже пильнувати. В таких відносинах я працював кожного дня 10 годин а навіть працював 5 годин в неділю. Лише пів дня було призначено на відпочинок чи радше на забаву, бо більшість наших імігрантів це були молоді і самотні, які шукали нагоди, щоб забавитися та танцями розвеселити своє туж-

ливе імігранське життя. В таких відносинах вже і тоді не було часу на відпочинок, бо увесь час був так определений, що навіть і в неділю не вистачало часу, щоб належно виспатися. Вже в суботу після 10-годинної праці, треба було спішитися, щоб поїхати на забаву, яка тривала до години 4-тої ранку, а опісля повертаючись до хати, я відразу заходив до молочарні, щоб випити снідання і до хати приходив не спати, а лише перебратися, бо о годині 7-мій я мусів бути на праці і працював до години 12-тої. Слід зазначити, що за ці години "екстра" і за пів дня суботи та неділі мені платили нормальну ціну, без жодної підвишки. Відпрацювавши 5 годин також і в неділю, я йшов до реставрації на обід, де вже дозволяв собі з'їсти обід за \$ 1.20, а потім приходив до хати, щоби перебратися та йти знову на забаву, яка тривала до 10-тої години вечора. Тоді треба було спішитися, щоб дібратися до хати і дещо відпочити, бо в понеділок о годині 7-мій починати новий тиждень з постійним 10 годинним днем праці. З такою системою праці і з таким ритмом дні проходили аж надто скоро. Так проходили тижні та місяці, які проминали може й монотонно, але скоро та неповоротно.

* * *

В перших роках мого побуту в Аргентині приготовлялися вибори президента та послів і сенаторів. Ціле місто кипіло тоді різними агітаційними вічними та "мітінгами", що їх влаштовували різні партійні угруповання як — "Уніон Цівіка Радікаль", "Партідо Соціяліста" та ще деякі менші партії. Такі віча відбувалися на вулиці, де стіл служив замість трибуни, з якого промовляли різні промовці, розхвалюючи програму своєї партії. Замітніші такі віча відбувалися в неділю і вже переважно в парках чи на площах, на яких приготовлялися підвищення, щоб оратор був всіма видний і щоб його краще було чути, бо в тих часах ще не було ні голосників ні мікрофонів. Перед вели радикали, а за ними йшли соціялісти, які в ті часи мали дуже добрих ораторів ("трибунів"), як д-р Паляціос, д-р Репето чи Дікман. Вони стягали тисячі людей, бо їх промови були добре опрацьовані, виголошувані з належним хистом. З цікавості я особисто був присутній на такому агітаційнім вічу, яке відбувалося на "Пляза Італія" де промовляв д-р Паляціос і в ньому приймало участь понад 5 тисяч осіб, які бурею оплесків сприймали доцільні фрази оратора.

В самій столиці перевагу мали соціялісти, що підтвержує вислід голосуючих. В ті часи я тим всім не дуже переймався, але з цікавості тим інтересувався і добре пам'ятаю, що коли переходив попри будинок щоденника "Ля Пренса", в його вікнах були виставлені великі таблиці, на яких оголошувалося

числа голосів, то тоді перше місце займали соціалісти, які мали тоді 485 тисяч голосів. Однак у виборах перемогли радикали і президентом був вибраний Дон Гіполіто Ірігоєн, шанований українцями тому, що за першої його каденції аргентинський уряд **визнав самостійність української держави з датою 5-го лютого 1921-го року.**

В році 1930-му в Аргентині вибухла революція, яку очолив ген. Х. Е. Урібуру, що повалила Ірігоєна, який виїхав до Франції і там помер. Революція витворила тоді економічну скруту, в наслідок якої виникло безробіття і тоді обмежено іміграцію до Аргентини. Дозволяли тільки на приїзд ближчої родини і то за відповідним псзволенням, яке видавала Дирекція Іміграції. Тоді заборонено було також всяку пропагандивну діяльність в цілій державі, а зокрема заборонено всякі іміграційні зібрання на площі "Ретіро" і то не тільки політичної закраски, але також зібрання євангеліків чи інших сект. Революційний уряд обмежив тоді всяку акцію робітничих синдикатів, заборонив публікацію деяких їх газет та журналів, які відновили свою діяльність щойно тоді, коли до влади прийшов вибраний президент в особі ген. Хусто, який в передвиборчій кампанії намагався нав'язати контакт з українцями, та приймав на авдієнції українську делегацію, яка мала б піддержувати його кандидатуру на цей відповідальний пост, що його ген. Хусто виконав дійсно успішно.

В тих пореволюційних роках відносини були дійсно тяжкі, багатьом імігрантам приходилося працювати тільки на харчі, а були також і такі випадки, що приходилося жити прошеним хлібом. Люди ходили по-під хати та просили кусок хліба чи старий одяг на прожиття. Побіч нового порту і на деяких передмістях були імпровізовані табори безробітних, яким військові кухні давали тарілку супу чи кусок хліба, щоб в такий спосіб допомогти безробітним. З бігом часу відносини дещо поправилися і безробіття зникло. Так дійшло аж до вибуху другої світової війни, в якій Аргентина участі не приймала, але за те мгла вона належний збут на свої рільничі продукти та м'ясо, що дало змогу дещо поправити економічний стан держави та всього її населення.

Вибух другої світової війни вніс деякі зміни в життя іміграційних скупчень в Аргентині. Одні почали акцію допомоги для заангажованих держав, а ми українці були відірвані від всяких зв'язків з рідними, бо зістали припинені всякі посилки, а навіть перервалася кореспонденція. В тих часах українська еміграція починає думати, що війна може принести деякі зміни в нашу користь і будуть можливості на поворот на рідні землі, — але вже перші висліди війни були скеровані на нашу неко-

ристь. Землі нашої Батьківщини стали тереном великих воєнних баталій, які зруйнували всі довгочасні надбання нашого народу. Змеханізовані армії кількох потуг кількома наворотами сплюндрували наші землі вздовж і впоперек, оставлючи по собі море сліз і крові. Такий стан нашої Батьківщини змінив також думки наших поселенців, які почали думати про стає поселення тут на гостинній аргентинській землі. Всі вже тоді звернули увагу на розбудову нашого постійного поселення та почали купувати і будувати свої власні доми, улаштовувати свої промислові підприємства, започатковуючи новий період нашого поселення.

Цей новий період нашого побуту доповнив численний приїзд повоєнних втікачів, який привіз нашої спільноті належне моральне скріплення та дав новий поштовх до розбудови та посилення нашого релігійно-громадського життя. З новою і побільшеною силою останній приїзд нашої іміграції записав нову і додатню сторінку до історії нашого життя, бо хоч поважне число цієї повоєної іміграції виїхали, то приятельські відносини продовжуються. Всі ті особи, що мали можливості з Аргентини виїхати, всі вони зберігають якнайкращі спогади як про наші громадські згуртування, так і про саму гостинність, добре згадуваної Аргентини, які я з повним признанням відмічую.

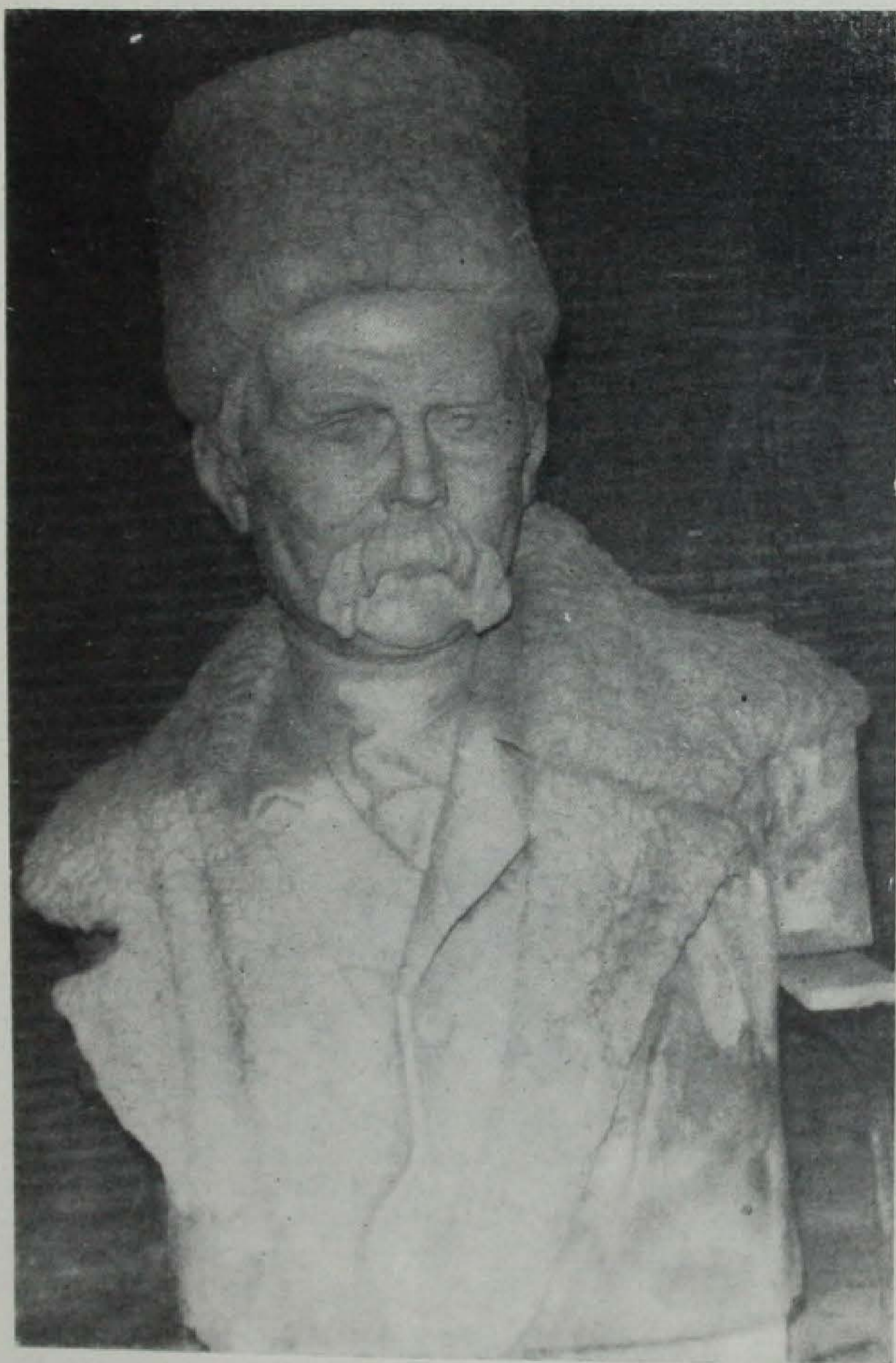
* * *

На закінчення вияснюю, що я вповні здаю собі справу, що оці мої спомини мають може й надто сухий характер, бо вони без фантазії, без романтики, але я подаю їх не як літературні нариси, чи видумані ілюзійні фрагменти з нашого буття, а як дійсні і документальні факти, зясовуючи як виглядали відносини та події серед наших поселенців в тих давно пройдених піонірських десятиліттях. Вони були насправді трудні, сповиті смутком та ностальгією за рідними й за Батьківщиною, а в додатку пересичені труднощами в розшуках праці чи заробітку. Вони проводилися без жадної опіки, без соціальних забезпечень, а виключно силою та здібностями кожного, хто змагався, щоб увійти та втриматися в тих невідомих та підкожним оглядом складних відносинах.

Життя це постійна школа, в якій треба вчитися, як протиставитися, що з ними треба зазнакомлюватися, їх вивчати, щоб мати змогу пробиватися задержуючи свою національну індивідуальність, як наших численних громад, так і поодиноких її осіб. Наша сила й значення в громаді, яка постійно росте й розвивається та, не зважаючи на всі переходи труднощі, успішно закарбовує сліди свого існування, промощуючи собі належний шлях майбутности.

Життя нашої численної спільноти можна ділити на три окремі періоди, які зі собою пов'язані і які взаємно себе доповнюють. Вони відбувалися в різних роках, в різних і часто відмінних відносинах, але у всіх трьох тих періодах нашого побуту переважають додатні успіхи наших громад і я їх додатньо задокументовую, не для похвал, не для особистого задоволення, а на спомин наших будучих поколінь, і як признання для всіх тих відомих і невідомих організацій чи осіб, що творили нашу минувшину, яку відзначаю і уважаю головною підставою нашої будучини!

Відбитка погруддя з ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, що його збудовано в місті Апостолес, провінція Місіонес, для відзначення 80-річчя українського поселення в Аргентині і його відкриття відбулося дня 23-го серпня 1977 року.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

**ПОЧАТКОВІ РОКИ
УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ
В АРГЕНТИНІ**

- 1) Загальний прегляд та вступні пояснення.
- 2) Коли почався приїзд та загальне число нашої еміграції.
- 3) Хто та звідки були перші наші поселенці.

В.Копач

ПОЧАТКОВІ РОКИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В АРГЕНТИНІ.

Починаючи від 1890 років до закінчення другої світової війни, історична недоля та життєві обставини приневолювали наших громадян покидати рідну стріху та емігрувати на чужину і там шукати волі та кращих умов життя, чим мали вони під усіма займанцями нашої Батьківщини. В наслідок тих обставин виникли численні українські громади в Злучених Державах Північної Америки, Канаді, Бразилії, Аргентині, Уругваю, Парагваю, Венесуелі та Чіле, а навіть в Австралії, Тунезії та на Далекому Сході, куда мачуха доля загнала поважне число нашої спільноти, яка в тяжких і невідрадних відносинах будує нове своє буття.

До численніших наших збірнот на еміграції можна зачислити також нашу спільноту в Аргентині, яка пройшла вже всі початкові імігрантські труднощі і сьогодні набирає вже не лише відповідної сили, але також певні здобутки та значення.

Українська спільнота в Аргентині пройшла вже понад 80-ть літній період часу, встелений всіма труднощами та злиднями імігрантського життя, але шлях цей перейшла наша спільнота із певним успіхом.

Вже від самих початків свого поселення, з першу кожний наш вигнанець самотньо а опісля громадно наші поселенці в Аргентині витревалістю та своєю мозольною працею промостили собі належний шлях буття, зберігаючи при цім свою національну індивідуальність, що треба уважати одним з головніших її успіхів.

Для відзеркалення цієї понад вісімдесять літньої мандрівки наших численних громад розпорошених по просторах територіях Аргентини, подаю деякі фрагменти, дати, числа та світлин, що їх вдалося мені зібрати в часі 50 літньої акції в рядах нашої спільноти. Подаючи їх на вступі треба зазначити, що життя наших переселенців було під кожним оглядом трудне. Кожний, прибувши сюда, опинився серед невідомих йому відносин, без знання мови, серед інших кліматичних відносин, і

ПЕРШІ КРОКИ НА НОВОМУ ПОСЕЛЕНІ — група імігрантів перед державним "ІМІГРАЦІЙНИМ ГОТЕЛЕМ" де вони одержували даровий нічліг та вікт на протязі 15 днів, як рівнож діставали вони даровий білет їзди залізницею на місце нового поселення.

кожний в поті чола мусів промошувати собі шлях буття серед тих під кожним оглядом трудних та невідрадних обставин. Ніхто з наших поселенців не привіз зі собою зложеного капіталу, а лише кожний своєю мозольною працею та витревалістю здобував собі кусок насущного.

Тяжкі відносини були для всіх, як для тих, що приїхали та осіли як рільники-колоністи, чи для тих, що приїхали на заробітки. Всі вони зазнали злиднів скитальщини, та всіх невигод і наслідків імігрантської дійсности. Не лише гарячий тропікальний клімат, але також приходилося терпіти "голод і холод", шукаючи праці та можливостей прожиття серед складних та чужих відносин.

Неодин з наших громадян проїхав території Аргентини здовж та поперек і не один до смерти не забуде тих подій, коли вперше приходилося переносити дошкульну спеку, чи відливу мушву, яка роєм обсідала тих відважних, що мали бажання й відвагу під гарячим сонцем Аргентини шукати кращого завтра.

Про всі ці перші труднощі та пригоди остається вже лише спомин, їх вже пройдено та ще й успішно, а, згадуючи їх можна сміло ствердити, що: "все це, що наша спільнота дотепер придбала, все це, що ми загально, чи то в приватному, чи організаційному житті зуміли досягнути, — то все це надбане нашими власними силами, нашою вродженою витривалістю, нашими безвпинними зусиллями та працьовитістю!

Українська іміграція до першої світової війни була спрямована до Місіонес-у, бо з цих тропікальних територій почалася, так-би сказати, колонізація просторих аргентинських земель. До 1914 року іміграція українців до Аргентини була числово незначна. Приїжджали невеликими групами селяни поодиноких сіл Західньої України (Галичини) які такими групами осідали в прасісах Місіонес-у, та в поті чола розбудовували там свої оселі, про що наводимо окремо у дотичному розділі нашої книжки.

Замітніший приїзд нашої еміграції зарисовується після закінчення "польсько-української та "українсько-большевицької війни". Найчисленніший приплив нашої еміграції датується від 1924 до 1930 років. В тому часі приїжджали групи наших громадян зі всіх наших земель, як Галичини, Волині, Зеленої Буковини, та Закарпаття. З Наддніпрянської України прибуло по-важне число нашої іміграції двома замітнішими припливами; перший раз зараз після упадку Української Держави, а другий раз після закінчення другої світової війни. Розмістилися наші імігранти більшими чи меншими групами по всіх провінціях і залежно від своїх сил та здібностей упорядковують своє особисте та громадсько — релігійне життя.

Урядових статистичних даних та чисел про нашу громаду не маємо, бо в статистичних звідомленнях їх не знаходимо. Тутешні закони та адміністративні урядові чинники визнають не "національну" а виключно "державну" приналежність іміграції. В деяких звідомленнях стрічаємо рубрику українців, але їх числа дуже незначні. Українська іміграція започаткувала свій приїзд до Аргентини з паспортами Австрії, а опісля продовжувала його з документами Польщі, Чехо-словащини, та Румунії, а знова деяка частина прибула з так званим "нанзівськими паспортами", які вдалося їм набути вже на еміграції в європейських державах.

З цих власне причин, заподані числа походять з різних неофіційних публікацій, та звідомлень, але це зовсім не відбирає їм вірності та значення. Тут на іміграції виростає вже третє з черги наше покоління, і молодіж народження та замешкала у великих містах в більшості денаціоналізується. Частина лише головно тих, що народжені в наших скупченнях по різних рільничих колоніях, затримують наші звичаї та рідну мову, але й це не виключає винародовлення, лише відсуває його на даль-

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ — встаючи раненько іммігранти купували газету де були запотребування на працю, а після цього переглядали "плян міста" як це бачимо на повищій світлині, щоби зорієнтуватися чим і як туди доїхати.

шу віддаль. Загально українська спільнота в Аргентині має около 28 окремих і самостійних організацій, які разом зі своїми філіями творять около 75 окремих одиниць, та цілості начислює 250.000 (двістіп'ядесят) тисяч душ — українського походження.

Беручи під увагу цілу нашу спільноту, її віровизнання складається з православних та греко-католиків, хоча є дещо євангеліків та бабтистів. На першому місці що до зорганізованости знаходяться греко-католики, провід яких започаткували отці Василіяни. В останніх роках Українська Автокефальна Православна Церква перевела заходи "юридичного" оформлення, та побудову Катебри що дало їй значне скріплення. Між нашим громадянством є поважне число так званих "мішаних подруж" і то не лише між православними та католиками, але також з другими національностями, як білорусинами, поляками, литовцями, еспанцями та аргентинцями. Такий стан речей має також свої причини, найголовніша з них це та, що жінок на імміграцію

виїжджало значно менше, як мужчин, і в більшості їх спроводжувано опісля, але підчас війни і в других випадках приплив іміграції був зовсім запертий а це приневолювало наших громадян шукати подруг серед чужих національностей. Помило всіх цих складних відносин, наше громадянство заховує релігійність не лише тим, що належить до тої чи іншої церковної громади, але також виконує її в повнім розумінні цього слова. Загально серед наших громад працює понад 20 священників-отців Василян та світських греко-католиків та 6 священників УАП Церкви, про що обширніше наводимо у розділі "Релігійне життя".

Українська громада в Аргентині, з огляду на існуючі відносини, не веде широко закроєної політичної акції, але вона є завжди дзеркалом того, що твориться між нашими еміграційними скупченнями в Європі, З. Д. Америки та Канади. Всі існуючі наші організації мають свою партійну лінію, але в цілості вони служать самостійницькій думці нашого народу, і вона є їхньою провідною акцією.

Українська еміграція в Аргентині ділиться головню на рільників-колоністів, що займаються рільництвом, які осіли окремими колоніями по різних провінціях, та робітниками фахівцями, які живуть по містах та працюють, як кваліфіковані робітники, столярі, слюсарі, механіки, токарі, електро-техніки, шофери, шевці та будівничі, чи мулярі а деяке число займалося торгівлею чи промислом.

КОЛИ ПОЧАВСЯ ПРИЇЗД ТА ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО НАШИХ ПОСЕЛЕНЦІВ

Перша українська еміграція до Аргентини почалася приблизно в 1890-му році. Замітніші розміри прибирає щойно в роках 1897 до 1900 року, коли приїхало кількадесять селянських родин зі Західної України, які гуртом поселилися в Місіонесі, і вони будуть першими піонерами нашої іміграції в Аргентині. На вступі слід зазначити, що про це знаємо тільки з переказів та заяв поодиноких наших громадян, які живуть ще в Місіонес-і, і від них довідуємося про нові транспорти українських імігрантів, які прибули туди в 1902 і чергових роках, які також осіли в тій місцевості, бо туди був спрямований увесь тодішній іміграційний рух.

Замітніший приїзд українців до Аргентини починається в 1920-22 роках, а опісля масовий приїзд в роках 1926 до 32 року, коли то в наслідок безробіття уряд увів відповідні іміграційні обмеження. В тих роках був також масовий приїзд укра-

інців до Уругваю і Парагваю, де також існують наші еміграційні скупчення, хоч чисельно вони значно менші.

Відповідних офіційних даних про загальне число нашої еміграції в Аргентині нема змоги устійнити, а ті, що понижче наводимо, то вони є приблизні і опираються вбільшості на різних неофіційних публікаціях та переказах поодиноких громадян, яких ця справа цікавила і в цім напрямку вони збирали різні документальні дані.

Про українців в Місіонес-і знаходимо замітку в журналі "Актуалідадес і Депортес" чис. 61, в його спеціальнім виданню з нагоди святкування 40-ліття міста Апостолес, що відбулося в 1937 році, наведено окрему статтю про нашу еміграцію, в якій подано, що в самім Апостолесі та його окрузі живе понад 480 українських родин, а на території Місіонеса живе понад 30.000 (тридцять тисяч) громадян українського походження.

В книжці, яка появилася в Буенос-Айресі в році 1933, що її автором є відомий католицький єпископ Монсеньор Діонізіо Р. Напаль наведено, що загально українських колоністів та робітників в Аргентині начислюється понад 100.000 (сто тисяч) душ.

На підставі цих же звідомлень і на підставі різних підсумків з українських джерел та з додатком нового приїзду іміграції після закінчення другої світової війни, винесено загальні припущення, що в Аргентині живе приблизно 250 тисяч громадян українського походження. Загально число досить поважне і кінечним є мати про це належні інформації та числа, які отцем започатковую, закликаючи їх доповнювати та удосконалювати, а це в будуччині стане початком історії українського поселення в Аргентині.

ХТО БУЛИ ПЕРШІ НАШІ ПОСЕЛЕНЦІ В АРГЕНТИНІ?

Помимо різних заходів мені не вдалося устійнити, хто були перші або хоча одні з перших поселенців, бо на це нема ніяких документальних записок. Правдоподібно цієї справи невдасться вже устійнити, бо тепер вже нема нікого з них між живими. З переказів знаємо, що перші групи наших поселенців це були гуртки наших селян із Західної України, які були спрямовані до Місіонесу, яке вважається колискою нашого поселення. Про їх поселення є вже документальні ствердження, які подають тамтейші муніципальні уряди, і там виховується вже четверте з черги наше покоління, яке затримало ще нашу рідну мову, наші обичаї й звичаї та віровизнання, бо по містах наші скупчення затрачують це вже в другім або третім поколіні.

ЧИТАННЯ ЛИСТІВ — дуже приємною хвилиною для нових іммігрантів уважлася подія "читання листів", які діставали вони від рідні з краю або від знайомих з провінції які приїхали скорше та зуміли влаштуватися на працю, чи поселитися як колоністи.

Переведені в цій справі розшуки дали змогу зібрати лише деякі дані про осіб, які коли не були першими то хочай належали до "піонерів поодиноких нашим громад і прожили серед них понад пів століття, заслуговуючи на те, щоби згадати хочай їх скромне ім'я.

Про піонерів українського поселення в Аргентині вдалося мені зібрати деякі інформації, що їх в продовженні наводжу, подаючи не тільки імена деяких осіб, але також подаю джерела, які були в різних наших звідомленнях. Перебуваючий в Апостолес Король Андрій, уроджений в селі Незвиска, повіт Городенка, дня 1-го вересня 1883 року. До Аргентини приїхав 17-го червня 1900 року де відразу оселився в Місіонес-і зі своїми батьками та братом Іваном Королем. Тоді приїхали також Іван Зубрицький, Михайло Герула, Дмитро Андрухович та Олескса Садсв'як, які також оселилися в околицях Апостолеса.

Знова Король Павло, уроджений 12-го червня 1891 року в селі Грушка, повіт Товмач, приїхав до Аргентини в травні 1900 року і разом з ним приїхали ще такі голови окремих родин: Василь Рибак, Микола Круховський, Федір Яковець, Василь Бар-

БЕЗРОБІТНІ — в роках 1930/32 було помітне безробіття і приходилося тодішнім імігрантам сидіти без праці навіть по кілька місяців. Шукуючи розривки при картах або гри в "дамку" що як це підтверджує повища світлина переводилося впрост на тратуарі і звичайними камінчиками.

чук, Дмитро Барчук, Максим Кравчук, Юрко Буртник, Федір Спасюк, Федір Попіль та Гриць Козак. В липні 1900 року їх цілий транспорт прибув до Місіонес і поселився в околицях Апостолес, де їх родини замешкують досьогодня, займаючися переважно рільництвом.

Повищі інформації подаю на підставі писемних квестіонарів, надісланих вищенаведеними особами, які вважаються відповідальними за їх точність, зазначаючи, що коли імена може пропущені, то лише тому, що їх непригадується, або їх нема вже між живими.

Усні звідомлення передав також Ілія Козак, який в 1900 році приїхав до Місіонес десять літним хлопцем і прожив там повних 55 років, займаючися господарством.

З архівів Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі мається точні дати про приїзд та перебування наступних осіб:

Ільницький Дмитро, зі села Палагічі, товмацького повіту, приїхав до Аргентини 6-го жовтня 1902 року і враз із цілою групою наших громадян осівся в Трес Капонес (Місіонес), де

кілька років тому помер. Слід зазначити, що бл. п. Д. Ільницький привіз зі собою один примірник "Зорі Галицької" з дня 25 листопада 1848 року і цей старовинний "унікат" подарував до архіву Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айрес-і.

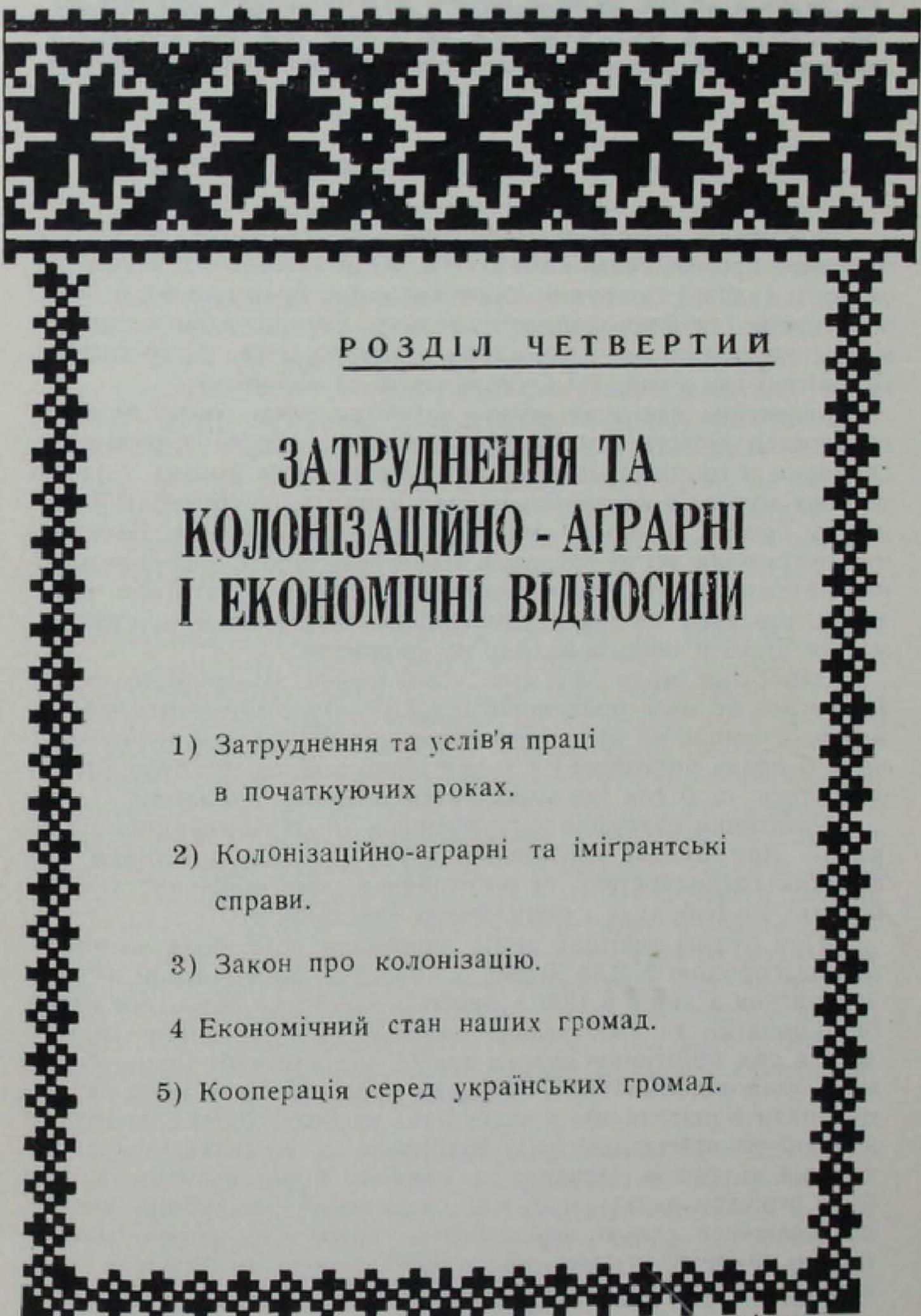
Брицький Дмитро, що також прожив кількадесят років серед наших громад в Місіонесі, та був він один з перших, що почав описувати життя наших поселенців в Місіонесі, що деякі з них наводимо в окремих розділах цієї книжки.

До "піонерів" громадського життя поодиноких наших громад можна зачислити бл. п. Д. Вареницю, першого дяка серед українців в Місіонесі, опісля Осипа Вареницю, що був постійним членом Матірної "Просвіти" у Львові, Семена Закидальського, бл. п. Якова Сліпанського, бл. п. Юрія Тимошука, В. Смольського, Д. Семираза, В. Стасишина, І. Рудика, та М. Свистуна.

В Буенос-Айресі немає наших перших поселенців з тих років, бо помирали навіть такі, що мали за собою побуту по 60 років, як Михалишин Юліян, що приїхав до Аргентини в році 1908, Литвинюк Микола зі села Лучачі, сокальського повіту, що приїхав до Аргентини 28-го березня 1910 року, і втім році мав би приїхати також Іван Матрен, який опісля зорганізував першу українську фабрику плугів та інших рільничих знарядів.

Піонерами нашого громадського життя в окрузі Буенос-Айресу згідно зі записками п. Івана Кривого можна уважати п. п. Якима Маліщака, Андрія Теслю, Василя Коцюбу, Андрія Байрака, Пилипа Падуна, Михайла Коритка, Василя Комара, Андрія Стадника, Н. Худобяка, Івана Ухіва, Тетяну Михайлівську, С. Закидальського та Івана Кривого. З інших записок можна ще їх доповнити іменами п. п. Тирса Петрівський, Григорій Недобій, Володимир Целевич, Н. Магдич, Степан Сокіл, Володимир Вовк. Знова на підставі записок, які знаходяться у філії "Просвіти" в Беріссо, крім вищенаведених осіб находимо ще імена: Твердий Павло, Бурбан Осип, Володимир Матвійців, Івана Ніклевич, Павло Марусин, А. Паламарчук та А. Руй.

З розбудовою наших поодиноких організацій в пізнійших рсках пов'язані не лише вище наведені особи, а багато нових імен, одначе тут я мавби на увазі лише тих, яким доля судила бути між числом тих перших, і тому я подаю джерела, з яких взято вище наведені імена. Коли б були деякі імена пропущені, то це лише тому, що їх імена не фігурують в дотеперішніх наших публікаціях, і відповідальність за такий стан речей не спадає на мою скромну особу.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

**ЗАТРУДНЕННЯ ТА
КОЛОНІЗАЦІЙНО - АГРАРНІ
І ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

- 1) Затруднення та умови праці
в початкуючих роках.
- 2) Колонізаційно-аграрні та імігрантські
справи.
- 3) Закон про колонізацію.
- 4 Економічний стан наших громад.
- 5) Кооперація серед українських громад.

В.Каталун

ЗАТРУДНЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Економічні відносини, серед яких приходилося нашим поселенцям промощувати своє буття, були завжди і під кожним оглядом складні та трудні. Незнання мови, брак належної правної поради, та брак доброго кредиту, утруднювали незavidні відносини як тих, що мали пляни осісти на землі, як господарі-кслоністи, так і тих, які шукали праці та заробітку.

Аргентина має дуже великі простори землі і хоча не було трудностей дістати землі під колонізацію, одначе незнання господарки в тропікальному кліматі, а в додатку посуха, саранча та язва муравлів завдавали немало клопоту та трудностей тим нашим "синам — землі", які займалися рільництвом. Багато з них витримали всі ці труднощі і сьогодні мають вже свої власні і належно зорганізовані господарства, а було поважне число таких, що того тягару трудностей не витримали і зі стратою мусіли шукати іншого виходу на прожиття.

Заробітки мали теж свої ускладнення. В давніших роках Аргентина не мала розвиненої індустрії, було поменше фабрик, а найголовніше не було упорядкованих законів, які унормовували б права робітника і в таких відносинах треба було впрост змагатися, щоб саяк так улаштувати щоденне прожиття.

Робітники находили zatrudнення в трьох головніших ділянках — при будові залізничних доріг, рільничі робітники при великих господарствах та робітники у "фрігоріфіках" (скотобійнях) та фабриках і ремісничних варстатах.

При будові залізних доріг, приймали робітників на працю за винагородою \$ 2 50 денно, з чого \$ 1. 50 відтягали за прохарчування а лише \$ 1.00 з денного заробітку оставався на всі інші видатки та евентуальне заощадження на чорну годину. Життя тих робітників велося так би сказати таборовою системою, відповідними таборами вони переїзджали з місця на місце, спали в шатрах або в залізничних вагонах, харчі одержували з кухні на військовий лад. Відбирали їх уставляючися в ряд кожний зі своєю їдункою та ложкою. Ідучи потягом, можна було стрінати цілий такий табір складений з українців, які користуючися своєю невідступною розрадою, нашою рідною піснею виконували свою працю направляючи чи будуючи залізничні дороги, віядукти та мости.

Рільничі робітники — це побільшій часті були сезонів, яких наймано переважно в часи збору рільничих продуктів.

Вони обслуговували молотільні, які збирали лани золотистої пшениці, або збирали лани кукурудзи, бабовни чи інші рильничі продукти. Платня їхня була згідно з умовою — місячна чи поденна, або впрост акордово від зібраного мішка, при чім діставали вони приміщення на спання та харчі чи як це глумливо називано "каса і коміда та дормір офуейра", що означає приміщення з харами та спанням на дворі. В деяких випадках можна було одержати працю в підміських сколицях, доглядаючи город та дім багатих людей, що мешкали в місті, а лише під кінець тижня, в суботу та неділю, приїжджали на свіже повітря. Такі праці були більш вигідні і краще платні, але їх одержували переважно родини, себто подружжя (чоловік і жінка), які були зобов'язані виконувати всі праці в домі і городі обслуговуючи прання, кухню та всі інші обов'язки, одержуючи за це вже відповідне гігієнічне помешкання та кращу місячну платню. Загальна місячна платня виносила від \$ 50.00 до \$ 80.00 пезів (для подружжя подвійно), за працю, виконувану на дні плачено від \$ 2.50 до \$ 2.80 денно, а за збирання кукурудзи плачено від 50 до 85 цент. за мішок, а до того вони діставали повище наведене приміщення на спання.

Найкраще плачені робітники, (в 1927 до 1932р.р.) це ті, що працювали в скотобійнях (фрігоріфіках), де праця була досить тяжка і яку в більшості треба було виконувати 8 годин безперестанно а деколи працювати аж 12 годин, хоча за тих 4 години плачено подвійно. Добре плачені були також ремісники, столярі, механіки, слюсарі, кравці та мулярі, яким плачено від години, в сумі 80 цнт. до \$ 1.20 за годину праці, в залежності від тариф кожного ремесла та від здібностей поодиноких ремісників. Були випадки застою поодиноких галузей ремісництва, але для ремісників завжди було лекше найти працю, хоч би не все добре платну. Зазначую це тому, що були також часи "безробіття", головно в роках 1930 до 1934-го, коли були тисячі імігрантів без праці. Деяким приходилося працювати тільки за удержання. В Буенос-Айресі, недалеко нового порту, існував тоді "табір безробітних", в яким були тисячі імігрантів, що спали в шатрах, а прохарчування діставали з іміграційного готелю, як державну допомогу.

Аргентина має величезні простори родючої землі для колонізації, яку в більшості переводили приватні підприємства, яким більше ходило про зиски, як про саму поселенчу акцію. Таку кольонізаційну акцію переводжувано майже по всіх провінціях, як Місіонес, Чако, Сант'яго дель Естеро, Формоза, Мендоза, Кордоба, Санта Фе та Буенос-Айрес, де й поселилося поважне число наших громадян, про яких подаємо окремо у відділі "Українські оселі".

Продаж землі переводилася гектарами, але в більшості практикується продаж "участками" по кількадесят гектарів, які творять "чакру" мале господарство. Їх розміри виносять від 25 до 50, а в деяких випадках від 50 до 100 гектарів, що творить одне окреме господарство. Ціна землі в роках 1928 до 1934 виносила приблизно: в Місіонесі від \$ 15.00 до \$ 60.00 пезів за кожний гектар, в Формозі від \$ 10.00 до 50.00 пезів за гектар. В Сант'яго дель Естеро від \$ 35.00 до 60.00 пезів за гектар, в Чако від \$ 30.00 до 70.00 пезів за гектар, а були випадки та місцевості, що і за \$ 5.00 пезів можна було купити гектар землі. Певіщі ціни це пересічні, які наводжу лише для орієнтації, бо вони постійно змінювалися а поступенно підносилися, що й дотепер продовжується. В загальному землю можна було набувати на сплати, вплачуючи тільки частину її вартости, а решту сплачувати ратами опроцентовуючи довг 6 % відсотками, залежно від заключеної умови, при чім доплачувано 2 % на видатки різних посередників чи нотарів, які тими справами займаються.

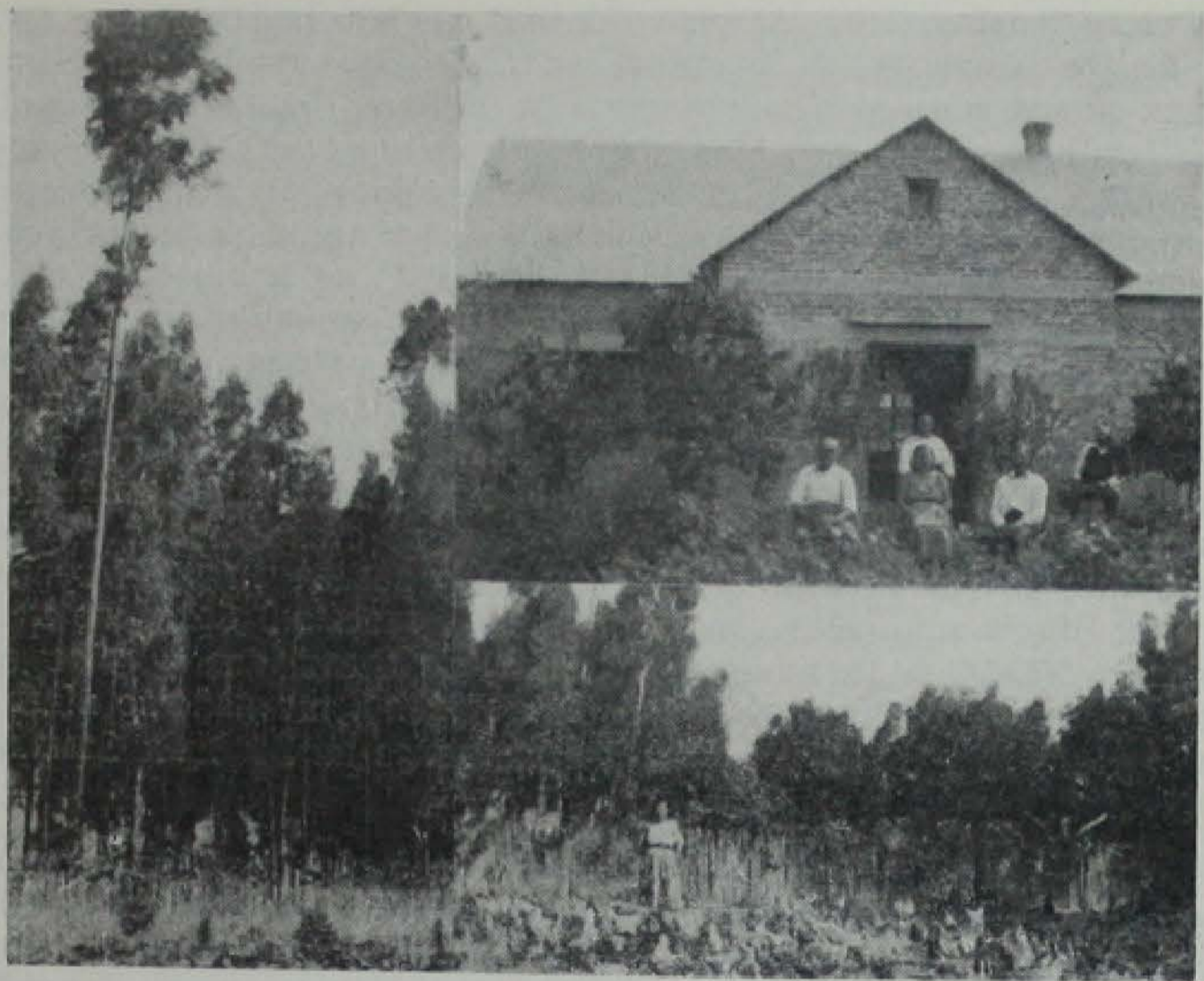
Серед нашої спільноти колонізаційними справами крім відповідних державних чинників займалися: "Компанія Ель Дорадо", "Банко Комерціал дель Плята", "Торнікст" та підприємство "М. Сухан", в якому працював українській урядовець п. Нестор Величковський. Окремо колонізаційними справами займалося "Бюро Опіки над Українськими Емігрантами", що його заснував та очолював інж. Василь Милінський. Він видавав в 1932 році часопис "Наше Життя", та увійшов у зв'язки з заінтересованими в тій справі чинниками, а також був у контакті з Т-вом "Опіки над Емігрантами у Львові", але складні тодішні відносини тій акції несприяли і це Бюро перестало існувати, оставляючи свої пляни незреалізованими.

Помимо всіх тих складних економічних відносин наші поселенці робили деякі заощадження, які пересилали на допомогу родині на рідних землях, або спроваджували свою ближчу рідню до Аргентини, закупаючи "корабельні карти" на відповідні сплати. Такий стан речей дав почин до того, що деякі банкові підприємства створили відповідні відділи в яких працювали наші урядники, щоб успішніше їх залагоджувати. До тих підприємств належали: Агенція "Ф. Міслер", в якій урядовцями працювали п.п.: С. Мандзій, М. Заболотний, О. Вудкевич, М. Демянчук, І. Чарнецький, М. Корбутяк. — "Пуенте Германос" де довгий час працював бл. п. Г. Бандрівський, — "Дойче Шіфсагентур", де працював п. В. Комар, який опісля виїхав на рідні землі. — "Централь Європея", де працювали п.п.: О. Вудкевич, Т. Хомишин та Н. Федик. "Компанія Інтернаціональ де Віяхес", де працював п. О. Кузьмич, — та "Малья Реаль Інглеса", де працював бл. п. О. Феняк. Українські

відділи існували при "Банко Бостон", де працювали: п.п.: Оксана Драгоманова, А. Білопольський, І. Чарнецький, а в пізніших роках п.п.: М. Данилишин і М. Бойко. "Банко Германіко" де працювали п.п.: С. Мандзій, М. Середницький, Н. Величковський, І. Федорчук, та І. Чабан. Для інформації слід навести, що після закінчення другої світової війни німецькі банки держава вивластила. "Банко Голяндес Унідо", де працювали п.п.: В. Гимон та Дмитро Дутко. Окремий заграничний відділ був організував "Національ Сіті Банк оф Нью-Йорк", що існував при вулиці Сан Мартін 857, в якому провідне місце займав п. інж. І. Андрущенко як також працювали там пані Малицька та п. С. Сокіл. В наслідок економічної кризи відділ цей зліквідовано, але банк цієї назви займає поважне становище в торговельних кругах столиці Аргентини. Слід зазначити, що Українській Відділ пробував створити також польський банк, що мав назву "П.К.О." де працювала пані Гемпелева, але українське громадянство вбільшості його бойкотувало, що найшло відгомін у нашій пресі, яка в той час виходила на Західніх Землях України.

Повищі підприємства були чужинецькі. Вони на наших справах хіба зарабляли, але й вони розв'язували багато проблем нашого громадянства, та давали zatrudнення поодиноким нашим урядовцям, які в значній частині виконували функції "правного бюро" даючи безплатні поради тим, що до них зверталися.

Українці в Аргентині, пробиваючися крізь всі початкові труднощі та економічні скрути, самостійно намагалися організувати свої економічні підприємства. Вже в перших початках нашої організації створено українську кооперативу в Місіонесі, яка розвивалася досить добре, але передвчасна смерть її організатора о. Сенишина стала причиною її упадку. В місті Коркоба існувало Т-во "Взаємної Допомоги", яке мало свій власний і досить вартісний дім, якій в роки кризи перейшов в чужі руки. В Буенос-Айресі виникло Українське Т-во "Взаємної Допомоги", яке організував і очолював п. інж. Іван Андрущенко, і при ньому існувала відповідна харчівня, агенція посередництва праці, щаднича каса, започатковуючи широкозакроєну акцію, але з різних причин й вона не могла вдержатися та зістала зліквідована. Подібне Товариство "Самопомочі" організували також п.п.: А. Білопольський, М. Прима, та п. інж. І. Кварцяний і В. Тодорів, що покінчилося лише підготовною акцією її організування, а знова заходами п. інж. С. Папенка були спроби створити в Буенос-Айресі українську кооперативу, що покінчилося лише кількома нарадами, які відбувалися в 1934/5 роках.

Вигляд хутора українських колоністів в місцевості Вероні-
ка, провінція Буенос-Айрес, які крім рільництва займалися
також годівлею дробу. З лівого боку насаджений лісок
"еукаліптів" а потім садок та господарство в гсрі новозбу-
дований мурований дімок критий бляхою. Світлина зроб-
лена на хуторі п. Івана Савончака в 1954-му році.

В пізніших і повоєнних роках відновлено заходи органі-
зацій наших підприємств, що мало вже кращий успіх і треба
сподіватися, що в будучині й ця важлива для нашого зросту
ділянка буде належно розвинена. Зорганізовано кілька приват-
них видавництв, які постійно — скріплюються, а також кілька
промислово-торговельних спілок, які існують в різних місцево-
стях і мають вже за собою по кілька років існування та наби-
рають належного значення.

КОЛОНІЗАЦІЙНО - АГРАРНІ ТА "ІМІГРАНТСЬКІ" СПРАВИ В АРГЕНТИНІ

Розшуки офіційних джерел, якими можна би задокументувати приїзд перших, або взагалі вїзд українських поселенців до Аргентини, не дали бажаних вислідів, бо при вїзді нашу еміграцію записували за документацією, хоч же накиненої, але державної, а не дійсної нашої національної приналежності. Адже про загальний приїзд "імміграції" та про колонізаційний закон я знайшов цікаві записки, що з нагоди сторіччя колонізаційно-іммігрантської акції відзначено ще в році 1967-му, і тому вважаю цотрібним їх хоч би в скороченно навести, бо вони вияснюють також положення українських скупчень в Аргентині.

При цім на вступі хочу навести також деякі доповнюючі вияснення що до слів "еміграція", "імміграція" та "рееміграція" які аж надто часто вживаються в офіційних записках про наші поселенчі громади в різних місцевостях Аргентини. Еміграція, емігрант це слово в нас загально прийняте, бо ними в Україні називають тих осіб, що виїзять з краю на поселення до інших держав чи континентів. В Аргентині нас вважають "іммігрантами", бо ми заїхали до цього краю на поселення, і таку назву "імміграції" мають всі поселенці, що заїхали до Аргентини з різних держав і континентів. Такі свердження підкреслює також щоденник "Ля Пренса" з дня 9 листопада 1969 року подаючи світлину іммігрантського готелю з таким дослівно підписом:

Edificio del Hotel de Inmigrantes, en Dársena Norte

В тексті цієї статті є цитати про закон колонізації, в яких для нових поселенців вживається назва "іммігранте" та "Діреcción де Імміграціон" і таких термінів придержуються адміністративні власті та вся столична преса. В пресі і записках Діреcción Імміграції є також назва "реемігрантес", якою означається тих осіб, що, повертаючи до краю походження, з Аргентини виїжджають.

Слід зазначити, що в нас було також поважне число реемігрантів, бо знайшлися такі особи, що задурманені советською пропагандою і припускається, що їх було яких 5 тисяч осіб, які повернулись на рідні землі. Правда, багато з них, головню такі, що мали аргентинські документи, розчаровані тамошніми відносинами, повернулись назад до Аргентини, що знайшло належний відгомін в аргентинській пресі.

ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО "ІМІГРАЦІЇ" ТА ЇХ НАЦІОНАЛЬНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ

В Аргентині є велике число так званої "імміграції", яка почалася ще тоді, коли до Аргентини заїхали еспанські "конкістадори" так, що із 28 мільйонового населення більшість буде нащадками чужинного, переважно європейського походження.

Загально в петерішніх часах в Аргентині знаходиться яких 5 мільйонів іммігрантів, що походять із різних національностей, бо в Буенос-Айресі є загально 460 різних газет та журналів, які друкуються в 35-ох мовах, між якими є також 5 українських публікацій.

Найбільше скупчення мають еспанці (понад мільйон осіб), друге місце займають італійці, а потім слідує інші народи, як євреї, німці, французи, англійці, ірландці, голландці, данці, вірмени, греки, поляки, чехи, словаки, українці, білоруси, москалі, болгари, югославці, японці, китайці, гіндуси, румуни, литовці, як також є скупчення чілійців, болівійців, перуанців, парагвайців та бразилійців і уругвайців.

Слід пояснити причини імміграції сусідуючих з Аргентиною держав, як Чіле, Уругвай, Парагвай, Болівія та Бразилія. Знаючи, що Бразилія є дуже простором велика та багата держава, я запитав бразилійського іммігранта, що приневолює їх виїжджати до Аргентини, то він мені пояснив в такий спосіб: "Знайте, що в Бразилії заробіток одного дня заледве вистачає на прожиття, а тут в Аргентині я за денний заробіток можу прожити цілих 3 дні. І це є причиною того, що в Аргентині є около мільйон іммігрантів із сусідських держав, які приходять до Аргентини в більшості нелегально, так що їх побут є несталий та переважно юридично не оформлений. Перехід границь немає великих трудностей і такі нелегальні іммігранти мають можливість влаштуватися на працю і їх ніхто не переслідує і не практикується арештувань чи депортації.

ЗАКОН ПРО КОЛОНІЗАЦІЮ

Закон колонізації просторих і родючих земель аргентинських провінцій ухвалено ще в році 1876 і він без ніяких змін обов'язує дотепер. Я нерозщуквав його офіційного тексту, але для орієнтації наводжу деякі коментарії з преси, які пояснюють його слідує:

"В Аргентині є як слід шанована кожна людина праці і не береться під увагу її походження чи приналежність до будь-якої етнічної групи".

"В аргентинській державі не існують будь-які обмеження для — "іммігрантів", що приїжджають до нас шукати праці та поселення і добровільно приймають звичаї та закони нашої

держави, які для всіх однакові і під кожним оглядом свободні, що належать до найкращих у світі“.

Всі наші поселенці, без огляду на їх походження, мають всі можливі вольності, щоб працею, знанням та здібностями улаштувати собі вигідне та під кожним оглядом свободне життя. Народжені їх діти мають всі можливості користуватися всіма привілеями громадських прав та обов'язків.

Кожний імігрант має всі можливості зберігати свою волю та гідність, бо всі мешканці Аргентини мають свободні та однакові права користуватися свободою — "приватної власности, думки, слова та дії“.

ПЕРШІ ІМІГРАНТСЬКІ ТРАНСПОРТИ

При в'їзді Дирекція Іміграції визнає тільки державну приналежність, а не національність, тому нема офіційних джерел, які означували б речинець приїзду перших наших поселенців, бо вони всім відомо приїхали на паспорти чужих держав, в яких записано їм державну приналежність. Щоденник "Ля Націон", відзначаючи "Сторічча колонізації в Аргентині" наводить, що з датою 22 січня 1873 року започатковано колонізацію провінцій Кордоба, Ентре Ріос і Санта Фе, і того року приїхали імігранти слідуючих національностей:

швайцарців	5.857 осіб,	іспанців	215 осіб.
італійців	4.157 ,,	енків (півн. ам.)	82 ,,
французів	1.883 ,,	бельгійців	54 ,,
німців	1.483 ,,	данців	42 ,,
англійців	486 ,,	поляків	6 ,,

Трудно сподіватися, щоб між таким малим числом поляків були українці, тим більше, що в тих роках поляки приїжджали не із Польщі, а з Франції, де була їхня еміграція після невдалого повстання проти Росії. В пізніших роках в Аргентині були польські імігранти з рангами генералів, військових інженерів та лікарів. Хоч й дехто з них мав прізвища подібні до українських, як Жаба, генерал Теофіль Івановські, полковник Висоцкій, Войнилович та Ясінській, то вони може й були українського походження, але вже спольщені їм довелося приймати участь в повстанню, бо уважали себе поляками і нема підстави зараховувати їх до українців.

КОЛОНІЗАЦІЙНО - АГРАРНА АКЦІЯ

Ширшу колонізаційну акцію започатковано з датою 14 серпня 1889 року, бо як подає щоденник "Ля Пренса" з дня 9 листопада 1969 року, тоді приїхав перший транспорт єврейської іміграції для поселення в характері рільників-колоністів. За-

раз після приїзду, ця іміграція договорилася із землевласником великих просторів землі в провінції Санта Фе, на ім'я д-р Педро Паляціос, та осіла в місцевості Паляціос з датою 28 серпня 1889 року.

Потім колонізаційно-аграрну акцію започаткувала Фундація Барона Гірша, що заснувалася в Парижі з рамени "Універсальної Аліянси Євреїв", та почала цю акцію на ширшу скалю, спроваджуючи кілька транспортів єврейської еміграції з Росії, і їх в Аргентині прийнято як "іміграціон руса". Потім з датою 8 серпня 1891 року приїхали два нові транспорти єврейських колоністів, які прибули на німецьких кораблях, що мали назву "Росаріо" і "Ріо Негро". Черговий такий транспорт приїхав 15 грудня 1891 року, кораблем "Пампа", яким приїхало 817 осіб і приїзд прийнято знову як "іміграціон руса" і їх прийнято з деяким застереженням. Вони поселилися в провінції Санта Фе, де створили свої громади з назвами "Мойсесвіле", колонія Паляціос, Кляра та інші менші колонії. Вони насправді запровадили там свої господарства на великих посіلوствах і для зафіксування цієї їх аграрної акції опрацьовано відповідний фільм під назвою "Льос Гавчос Худіос".

Серед тих єврейських поселень були такі, що мали великі земельні посілості, для обробки яких потребували робітників, що їх призначено, на сезонну працю. Між ними були також українці. Вони жили там гуртом, виписували українські газети та піддержували зв'язок зі знайомими в Буенос-Айресі.

Аграрно-колонізаційна акція проводилася також в провінціях Кордоба, Санта Фе, Коррієнтес та в Місіонес. Вона велася за посередництвом відповіданих агенцій, які посередничили в продажі та парцеляції землі.

В наслідок такої акції виникли українські рільничі поселення в Місіонес, де, як вияснює журнал "Автоклуб", в перших роках колонізації ціна за один гектар місіонських джунглів виносила всього 2. 06 пезів за один гектар. Крім провінцій Місіонес і Чако, де є найбільші наші рільничо-колонізаційні скупчення, були ще наші рільничі поселення в провінціях Сантіяго дель Естеро, Тукуман, Мендоза, Санта Фе, Кордоба, а навіть і в провінції Буенос-Айрес була велика українська рільнича колонія в місцевості Вероніка, де поселилося понад 50 українських родин. Вони поселилися там "хуторами", кожний колоніст на своїй парцелі, що деякі мали по 25 а то й більше гектарів землі. В перших роках вони мали великий успіх, управляли ланн кукурудзи, соняшника, льну та пшениці, а також займалися скотарством та годівлею дробу, плекання овочевих дерев та пасічництвом. В пізніших роках виникли такі відносини, що не було доброго збуту на рільничі продукти, а виростаюча там молодь покинула господарства батьків та перенеслася до міста на працю до фабрик, це довело до того, що більшість тих україн-

ських господарств зістали розпродані. Осталось там не велике число наших громадян, що мають великі наділи землі, але вони не ведуть відповідного господарства, лише провадять випас худоби та тримають землю як майно, ціна якого постійно і у великих розмірах зростає, і то в такій пропорції, що нема можливостей подати хоча б приблизної її ціни.

Найбільші українські скупчення, що займаються рільництвом є в Місіонесі та Чако, але є також і в таких провінціях, як Мендоза, Формоса, Кордоба, та Ріо Негро. Деякі з них мають великі та добре організовані господарства ("чакри"), що сьогодні представляють велику вартість. В Місіонесі є також різні плянтації рижу, тютюну, "жерби" і чаю, а також різні промислові підприємства що свої продукти приготавляють на продаж, з яких деякі є великих розмірів та представляють поважне майно.

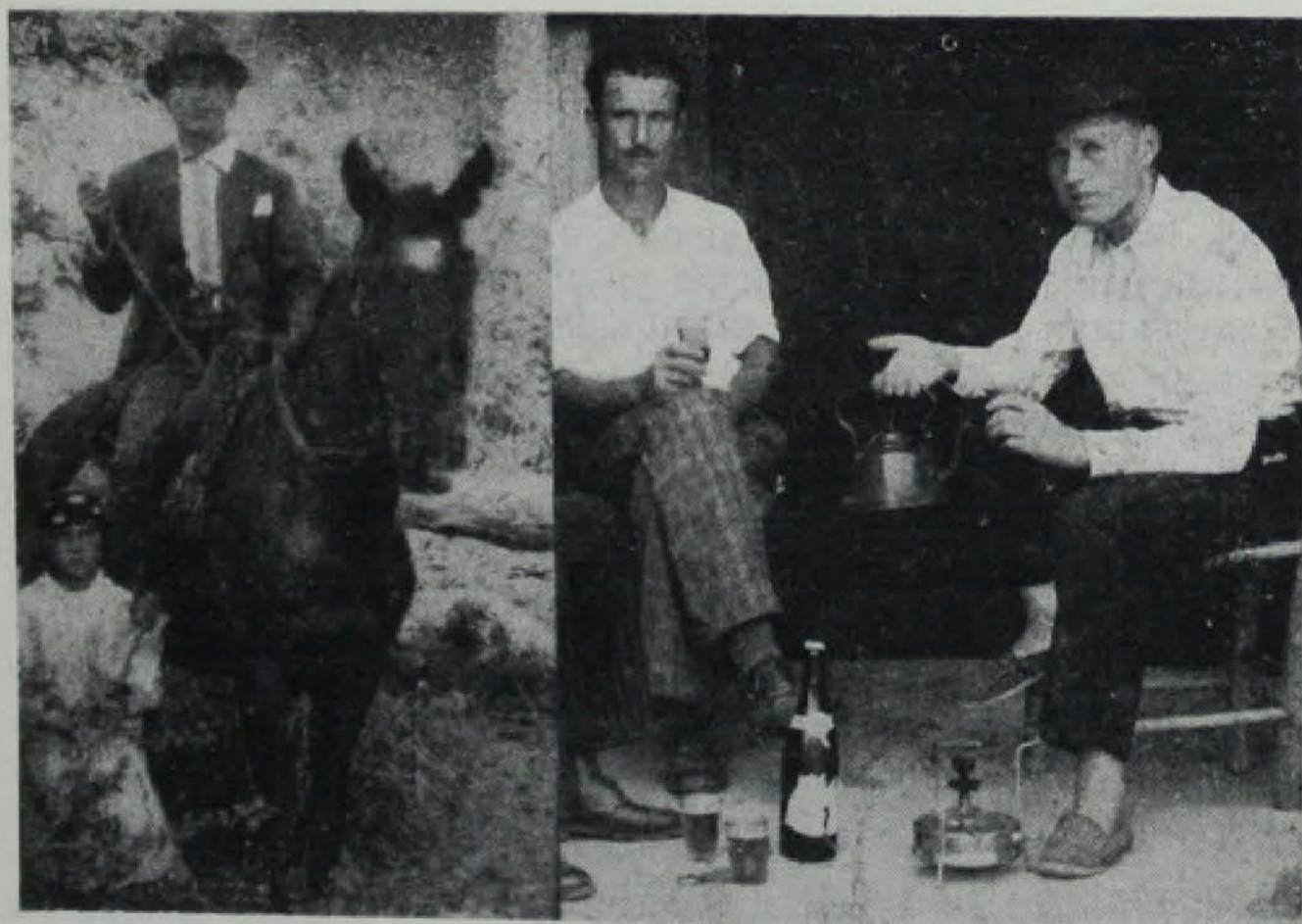
Загально українські рільничі поселення виявилися дуже продуктивні і вони користуються не лише значним майном, а мають вони також належне признание з боку цілого оточення, як корисний і побажаний елемент, який є морально і фізично сильний, що працею та витривалістю багато вклав у розбудову провінцій і ними заселених місцевостей.

Відзначаючи 80-річчя українського поселення в Аргентині, я вважаю своїм обов'язком черговий раз підкреслити що вся наша спільнота по всіх найдальших закутинах свого поселення може бути дійсно горда своїми дотеперішніми здобутками, які дають їм належну силу та значення. Але при цій нагоді ціла громада наша повинна мати на увазі, що започатковуючи нову декаду наших змагань, всі ми повинні звернути наші заходи на те, щоб добре організуватися та всіма можливими засобами скріплювати наші організації, наші кооперативи та парохії, належно піддержувати нашу пресу, бо це є найголовніший чинник наших зв'язків та інформацій. Знова всі наші установи та всі ми в цілості повинні звернути належну увагу на нашу молодь, та спільними силами нас всіх впливати на неї, щоб наша молодь не відходила від нас, а включалася в наше життя і з новою силою та знанням допомагала нам розбудовувати наше життя, шукаючи дальшого нашого скріплення і збереження нашої національної індивідуальности!

Всі ми загально мусимо дбати про належне виховання нашої молоді, бо від цього в значній мірі залежить наша будучність, та будучність усього нашого народу на рідних землях і в розсіяні по різних країнах нашого поселення.

Вигляд островів «Дельта дель Парана». Комунікація відбувається каналами при помочі лодки, і доми та всі забудовання будується на стовпах, щоб не заляла вода, як це бачимо на повишій світлині, де з правого боку є також поруча та сходи, куда причалює лодка, що є головним засобом комунікації.

Фрагменти з життя українських поселенців. З лівої сторони на коні, колоніст Іван Лотоцький в місцевості Авия Терай, повернув з поїздки по своїй «чакрі» пересилаючи цю світлину ще в 1933 році. З правої сторони українські поселенці привчаються пити «жерба-мате» підчас відвідин, які відбувалися в 1934 році.

ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН НАШИХ ГРОМАД

(Торговельно-промислові та ремісничі підприємства)

Серед наших поселених громад в Аргентині є поважне число купців, промисловців та ремісників, які не тільки, що вже роками ведуть свою діяльність, але також мають вони поважні здобутки, а деякі з них мають навіть великих розмірів майно. В кожній громаді, що їх кількість виносить кількості груп розміщених в 12-ти провінціях, знаходяться крамниці, ремісничі варстати та більші чи менші промислово-торговельні підприємства, що обслуговують потреби поодиноких громад і як такі постійно як числом так і майном зростають та підносяться.

Слід ствердити, що початкові роки були дуже трудні для всіх наших поселенців, а для торгівлі та різних промислово-ремісничих галузей ще трудніші, бо всі вони організувалися індивідуально не лише без знання мови та відносин, але також без відповідного капіталу та товарного кредиту. Всеж таки всі ці труднощі поборено успішно і досягнуто певні здобутки, які належно доказують економічне скріплення поодиноких громад чи осіб.

Вже з моїм приїздом до Аргентини, що датується 1927-м роком я застав, що були вже наші крамниці, ремісничі варстати і навіть малі промислові підприємства. Піонерами наших купців та промисловців можна уважати таких осіб, як п.п.: Юліян Михалишин, Микола Мужилівський, Осип Варениця, Микола Крамер, Петро Карабин, Іван Крушельницький, Іван Пакош, Омелян Феняк (книгарня), а також в тих піонерських роках існувало багато наших реставрацій, що їх вели українці і мали вони українські назви як: Україна, Карпати, Львів, Одеса чи Волинь, але з бігом часу та відносин все це зникло. В пізніших роках почали творитися нові підприємства, як фабрика рільничих знарядів Івана Матрина, металургічні варстати братів Михайла і Івана Григоращука, фабрика електричних моторів та "генераторів" Осипа Бурбана і сина, чи металургічне підприємство Теодора Хомишина і сина, опісля фабрика роверів Володимира Савича, меблярня Ярослава Ясінського, фабрика Ярослава Саєвича та інших менших підприємств і варстатів. Окремо слід згадати про створення одинокої української друкарні, яка заіснувала, як акційна спілка, а опісля перейшла на власність ініціатора, спілки п. Осипа Кузьмича. В пізніших роках виникли нові торговельно-промислові підприємства, як фабрика плястичних корків та плястичних упакувань Марка Олеськова, фабрика взуття Володимира Кметя, та підприємства бетонової конструкції (Василь Косюк і Спілка, та Осип Галатьо і Спілка). В Буенос-Айресі зістало засноване великих розмірів і одинокі українське філіателістичне підприємства Мирослава Самоверського та приватне видавництво Юліана Середяка, яке видавало

гумористичний журнал і календар "Мітла", та займається видаванням українських книжок.

Можна навести понад 150 імен українських громадян, що займаються торгівлею та ремісничо-промисловими підприємствами в різних місцевостях нашого поселення. Коли не подаю їх імен, то лише тому, що такий виказ був би не повний, та не охопивби всі наші скупчення. В українських публікаціях, як календарі "Просвіти" та "Відродження", чи в різних програмках та брошурах опубліковано понад сотню українських підприємств, (а їх є багато більше) і деякі з них навіть великих розмірів та великих вартостей їхнього майна.

Слід зазначити, що наш Союз Купців та Промисловців робить заходи, щоб зібрати та видати відповідний торговельно-промисловий довідник і це дасть належне насвітлення про їх дійсний стан, а тим самим дасть належне доповнення теперішніх звідомлень про розбудову торговельно-економічних підприємств всіх громад нашого поселення.

Стверджуємо, що є також наші підприємства і по інших провінціях, як Чако чи Місіонес, де є багато торговельно-промислових підприємств, але про них нема можливостей звітувати, бо вони не подають про себе нічого конкретного. Підчас відвідин Апостолесу я начислив около 50 різних підприємств, але їх є значно більше і є вони в Посадас, Апостолес та Обері. Коли взяти під увагу, що в провінції Місіонес є 43 українські громади і в кожній мусить бути український sklep чи ремісник, то вже лише на цій підставі можна припускати, що там буде кількасот наших промислово-торговельних підприємств. Подібно мається справа і в інших містах та провінціях, де є наші торговельно-промислові підприємства, які в загальному становлять велике число, що в сьогоднішніх відносинах представляють величезне майно, яке наявно підтверджує їхні здобутки та значення.

Наводячи про економічний розвій наших поодиноких громад я намагаюся підкреслити всі додатні осяги, але в тім відношенні я хочу бути одвертий і справедливий, не затаюючи того, що ми мали також певні невдачі та неуспіхи. В Місіонес в році 1921-му була створена великих розмірів українська кооператива, яка в наслідок смерті її основника отця І. Сенишина не втрималась та зістала зліквідована. В Кордобі існувало Т-во "Взаємна Поміч", яке мала свій власний і мурований дім, що також по кількох роках існування провалилося. В місті Росаріо був український Народний Дім, що був власністю Філії Т-ва "Просвіти", який також зістав зліквідований, що викликало певні і оправдані незадоволення серед тамтешньої української громади. В пізніших роках існували українські промислово-торговельні спілки "Оровіно", "Фам" та "Літаль", які з різних при-

Типічна українська хата з криницею, які будували наші поселенці в провінції Місіонес в перших декадах свого поселення. Тепер будують вони вже муровані і криті бляхою чи черепицею модерні дома, більших розмірів та зі всіма санітарними устаткуваннями та вигодами.

чин невстоялися та спричинили в рядах наших громадян певні втрати та великі незадоволення. Згадуючи це, я не маю на увазі давати будьякого осуду чи закидів що до їх невдач, а лише згадую про те, що сталося без намірів обвинувачення. В житті завжди треба змагатися і в змаганнях не можна обійтися без невдач, і на невдачах та помилках треба вчитися та змагати, щоб вони не повторялися, бо це в основному приносить лише незадоволення та страти.

Загально в економічній розбудові наших поодиноких громад, організацій чи навіть поодиноких наших родин та осіб ми можемо тільки ствердити, що такі під кожним оглядом були корисні та успішні. По наших громадах є ціла сітка українських торговельних та ремісничо-промислових підприємств, які числом так і майном постійно збільшуються та розбудовуються. Економічно зростають також всі наші родини, які протягом пройдених десятиліть зуміли придбати собі вже відповідне майно, як вартісні мешкальні дома, устаткування для підприємств, відпочинкові приватні оселі, чи навіть великі і добре зорганізовані господарства, що черговий раз наявно стверджує нашу життєздатність, як в розбудові наших громад, так і в економічній розбудові поодиноких місцевостей та провінцій нашого поселення.

КООПЕРАЦІЯ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В АРГЕНТИНІ

В роках після закінчення першої світової війни аж до початків другої кооперативний рух на рідних землях був дуже поширений та дійшов він до надзвичайних успіхів, що принесло українському громадянству значне економічне скріплення, забезпечуючи йому належний розвій та посилення його громадської й культурно-освітньої діяльності. Вивезений з рідних земель кооперативний рух знайшов опісля належний відгомін серед наших скупчень на еміграції, де з бігом часу народжуються різні кооперативні інституції, які постійно зростають, як числом, так і майном та членством.

Кооперативний рух серед українських скупчень в Аргентині започатковано кількома наворотами з яких не всі були успішні, а головню піонірські часи мали не лише труднощі, але навіть неуспіхи, що засадничо паралізувало всі заходи відважних осіб, які в різних роках та місцевостях намагалися творити кооперативні організації та підприємства, щоб за їх почином розбудовувати кооперативну справу серед наших численних громад.

На підставі збережених документів можна устійнити, що перша українська кооператива в Аргентині була заснована ще в 1921-му році в місцевості Апостолес, провінція Місіонес, яка являється колискою українського поселення в Аргентині. Основником цієї кооперативи був покійний вже о. Іван Сенишин, який започаткував широку церковно-громадську діяльність серед наших громад в цій провінції. Її перервала його тяжка хвороба, що заставила о. Сенишина переїхати до Буенос-Айресу на лікування і там він помер дня 14-го жовтня 1926-го року. Згадана кооператива мала назву "Ля Агріколя Украняна". Її засновано з датою 30-го жовтня 1921-го року, вже в черговому році одержала ця кооператива юридичне оформлення декретом чис. А. 84/921 за підписом тодішнього президента держави д-р Марцеля Альвеара. Склад її першої управи був такий: голова — Іван сенишин, заступник — Василь Прохоцький, члени управи: Михайло Андрушкевич та Микола Дудич, синдик — Іван Ситарський, заступник — Антін Яцюк. В наслідок смерті о. Сенишина кооператива почала підупадати із бігом часу перестала існувати, спричинюючи страти та незадоволення серед її членства.

В році 1929-му в місцевості Ляс Бреняс, провінція Чако була заснована рільнича кооператива під назвою "Кооператива Агріколя" з обм. порукою, в якій членами були іміграційні групи аж 19-ти національностей, серед яких було поважне число

українців. Звідомлення, яке подано з нагоди кооперативного свята в тій місцевості, удукоменовує наступні числа: німці — 142 члени; аргентинці — 115; еспанці — 88 і українці — 75 членів отже українці займали четверте місце, а вже зовсім менші числа займали інші національності, як поляки, чехи, югославці, мадяри та литовці. Кооператива ця існує до тепер і слід зазначити, що при ній існувала, а може й тепер існує, величезна бібліотека, яка мала Український Відділ, в яким були майже всі видання, що появлялися тоді на Західних Українських Землях.

З певних джерел знаємо також, що в місті Обера (провінція Місіонес) є велика рільнича кооператива, в якій є понад 100 членів українців, що мають свої господарства в околицях згаданого міста, яке є головним торговельним осередком цих місцевостей. В роках 1932 до 1935-го були заходи творити різні кооперативи чи товариства "Самопомочі", де в Буенос-Айресі заходами інж. Івана Андрущенка була заснована "Взаємна Допомога", при якій існувала харчівня, агенція посередництва праці та щаднича каса, але через несприятливі тоді відносини вона невдержалася та зістала зліквідована. Взаємна Допомога існувала також в місті Кордоба, яка навіть була набула свій власний дім, але не мала успіхів. В пізніших роках були заходи зорганізування споживчої кооперативи серед активної української громади на Док Суді, яка теж перестала існувати, а знова заходами інж. С. Цапенка заснувати кооперативу в Буенос-Айресі, покінчилися кількома в тій справі нарадами, в яких мені приходилося приймати участь і мати доклад про успіхи кооперації на рідних землях. Народи ці відбувалися в домівці Т-ва "Просвіта" в році 1935-му.

Третій та більш успішний період заснування української кооперативи в Буенос-Айресі започатковує Т-во "Відродження" в 1952-му році, яке засновує кредитову кооперативу тої самої назви, яка з бігом часу оформлюється юридично, набуває свій власний муровний дім та відкриває дві свої Філії, одну в місті Обера (провінція Місіонес), а другу в Саенс Пеня в провінції Чако, здобуваючи собі довір'я та признання серед всього членства та громадянства.

Кооператива "Фортуна" зістала заснована дня 25-го серпня 1957-го року і, пройшовши початкові труднощі, набула юридичне оформлення та розвинула широку діяльність серед наших громад головню в окрузі великого Буенос-Айресу і це на-явно підтверджує її постійний зріст та головну акцію економічного скіплення поодиноких наших громад.

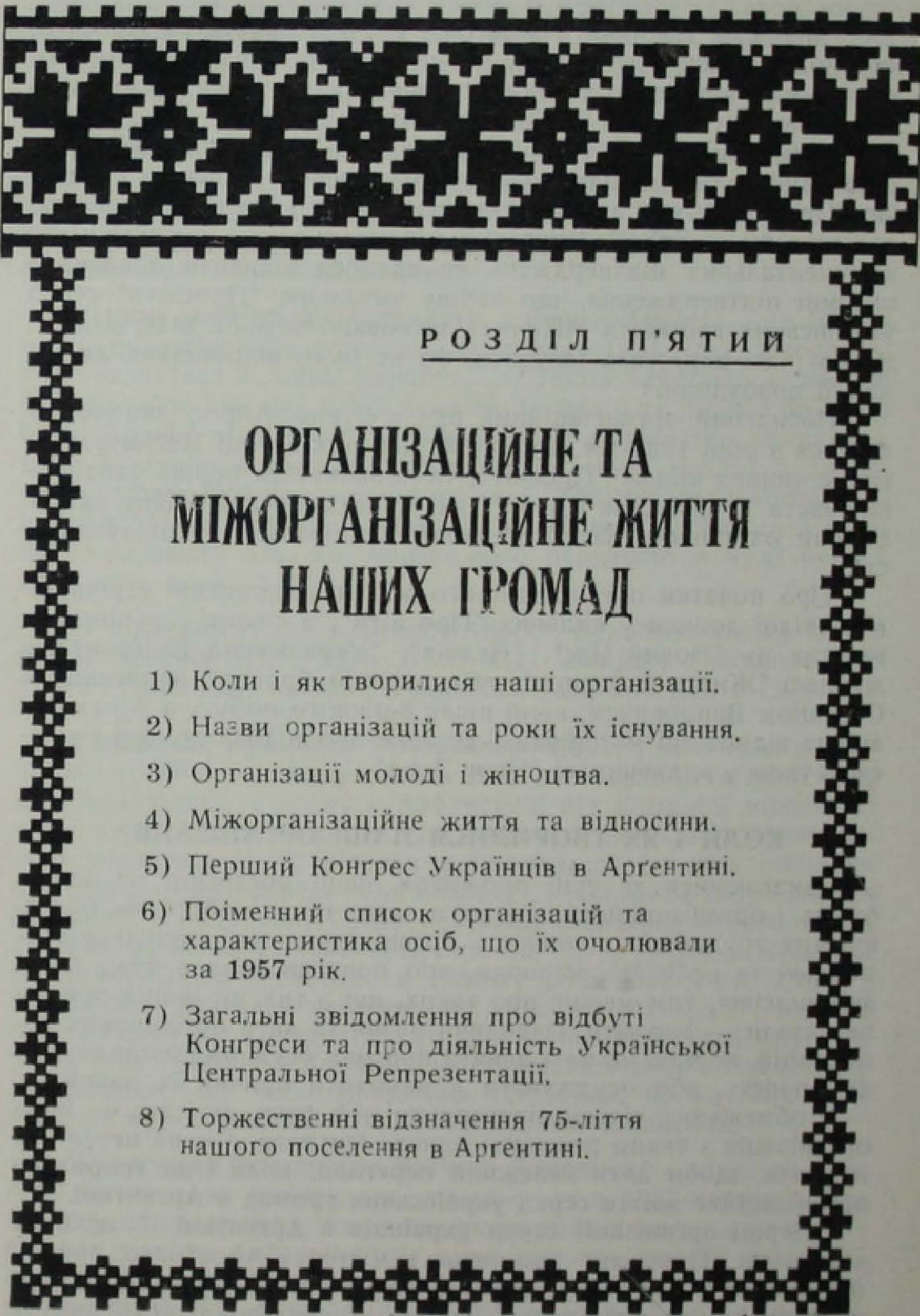
Третя з черги українська кооператива це "Тризуб", яка виникла при Братстві УАПЦеркви в Буенос-Айресі і всі три згадані кооперативи є кредитові, бо в теперішніх відносинах

ця ділянка найсильніш успішна. Живемо у відносинах коли "кредит" вважається конечністю не тільки тих осіб, які мають торговельне чи промислове підприємство, а також потрібний цей "кредит" в приватному житті кожної родини та допомагає всім розв'язувати фінансові проблеми щоденного прожиття.

В сучасних відносинах всякі грошові операції створюють певну загрозу та небезпеку, бо при перевозі готівки її можна загубити або в наслідок грабіжи понести небажану страту, а деколи навіть загрозу життя. В таких випадках система кредитів є під кожним оглядом помічна та успішна, бо тільки кооперация засадничо не шукає виключно зисків, а всеціло намагається служити вимогам та потребам свого членства, яке в основному являється її власником та запорукою.

Позитивним в кооперативній акції є ще те, що кожна кооператива вважається спілкою осіб, а не капіталу. В кооперативі всіх зобов'язує дух єдиности та рівноправности всього членства, надаючи йому однакові права та однакові користи. Сила, успіх та запука наших кооператив це її членство, яке об'єднуючися в кооперативах, має змогу користуватися всіма їхніми системами та засобами, щоби розбудовувати нашу економічну силу, адже наш фінансово-економічний зріст підносить наш престиж серед всього нашого оточення.

Кооперативна акція корисна також і тим, що вона призвичаює нас до ощадности і рівночасно вщиплює всьому членству потребу точности та відповідальности. Все наше громадянство повинно в кооперативі шукати розв'язки всіх своїх економічних проблем, яким кооперация забезпечує успішну розв'язку та запевнює повне економічне скріплення для наших громад.

Р О З Д І Л П' Я Т И Й

**ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА
МІЖОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ
НАШИХ ГРОМАД**

- 1) Коли і як творилися наші організації.
- 2) Назви організацій та роки їх існування.
- 3) Організації молоді і жіноцтва.
- 4) Міжорганізаційне життя та відносини.
- 5) Перший Конгрес Українців в Аргентині.
- 6) Поіменний список організацій та характеристика осіб, що їх очолювали за 1957 рік.
- 7) Загальні звідомлення про відбуті Конгреси та про діяльність Української Центральної Репрезентації.
- 8) Торжественні відзначення 75-ліття нашого поселення в Аргентині.

В. Каплич

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ

Українські громади знаходяться по всіх закутинах Аргентини і кожна з них, без огляду на це чи вона числом більша чи менша, вже від перших років існування намагалася організуватися та творити свою національну окремішність.

Організаційне життя започаткувалося правдоподібно ще в 1903 році, коли в місцевості Ляс Тунас засновано першу читальню "Просвіти", яка по короткім часі свого існування перестала існувати, а про її існування знаємо тільки з переказів, бо документальних підтверджень не вдалося віднайти. Однак є писемні підтвердження, що першу читальню "Просвіти" серед українських громад в Місіонесі засновано в році 1910, яка по деякім часі перестала існувати, бо не було відповідних людей для її розбудови.

Посилений організаційний рух в Буенос-Айресі започатковується в році 1924-тім, а кріпшає цей рух в році 1928-му, коли вже є чинних кілька "Просвіт", та появляється перша українська газета "Українське Слово", які почали організаційну акцію, стаючи охоронним засобом нашої національної індивідуальності.

Про початки організаційного життя в Аргентині стрічаємо відповідні дописи у виданнях "Просвіти", а також у львівських газетах як "Новий Час", "Неділя", "Український Емігрант", в журналі "Життя й Знання", та в окремій брошурі написаній о. Степаном Вапровичем, який після 8-річного побуту в Аргентині зібрав відповідні матеріали і записки, що в 1935 році появилася друком у видавництві "Нова Зоря".

КОЛИ І ЯК ТВОРИЛИСЯ НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ?

Змагаючися за свій прожиток, наші поселенці не занедають і організаційної справи, а зараз після поборення початкових труднощів починають організувати свої суспільно-громадські та релігійні установи, про початки яких є дуже скупі звідомлення, тим менше про таких, які з тих чи інших причин перестали — існувати. Наводячи назви та дати поодиноких організацій, не маю на меті давати про них осуд, чи розглядати їх доцільність, або осуджувати й виводити причини їх закриття, — а обмежуюся тільки підтвердити цей факт, що така чи інша організація з таким реченцем почала існувати, а інша перестала існувати, **щоби дати належний перегляд, коли і як творилося організаційне життя серед українських громад в Аргентині.**

Перші організації серед українців в Аргентині — це була читальня "Просвіти" заснована в містечку Апостолес, провінція Місіонес, яку заснував бл. п. священник о. Ярослав Карпак, який вів там душпастирську працю і після двохрічного побуту повернувся на рідні землі. Після його від'їзду перестала також

існувати заснована ним читальня. Перша економічна чи кооперативна організація постала також в Апостолес і заходами українського священика бл. п. о. Івана Сенишина. Створена ним кооперація мала назву "Ля Агріколя Украняна". Вона розвивалася успішно, але передчасна смерть о. Сенишина перервала її діяльність, оставляючи серед місцевої громади незадоволення та зневіру. Перша організація в провінції Буенос-Айрес виникла в місцевості Беріссо, де з датою 20-го квітня 1924 року, засновано організацію під назвою "Молода Громада", що з бігом часу перетворилася в "Просвіту" і як одна із перших і передових Філій існує досьогодні.

Перше українське товариство в Буенос-Айресі — це "Просвіта", що заснована з датою 1-го серпня 1924 року. Насправді воно являється не лише першою, але також найбільшою нашою організацією яка має найбільше число філій та повних 55 років безперервної діяльності. Чергове наше товариство виникло в місті Кордоба (столиця провінції цієї самої назви) з датою 15-го серпня 1926-го року під назвою "Товариство Взаємної Допомоги". Перші роки воно було дуже активне, набуло свій власний мурований дім, але опісля воно перейшло в чужі руки і це довело до його ліквідації.

В пізніших роках в Буенос-Айресі засновано кілька нових наших організацій, з яких деякі вели живішу діяльність, але не всі зуміли вдержатися і головніші дати про них є такі:

Українське Руханкове Товариство "Сокіл", засноване в квітні 1931-го року і в цьому самому році засновано його філії одну в місті Кордоба, а другу в поблиській від Кордоби місцевості під назвою "Ля Фальда". В році 1938-му Т-во "Сокіл" приневолили зіллятися із "Стрілецькою Громадою" і з них створено організацію під назвою "Організація Державного Відродження України", в скорочені ОДВУ. З таким рішенням непогодилася частина членства Сокола в Буенос-Айресі та Філія в Кордобі. В Буенос-Айресі засновано в 1939-му році нове Т-во "Сокіл", яке почало видавати всій часопис-тижневик "Поступ", але, як газета так і саме Товариство, по деякім часі перестали існувати. Філія Т-ва "Сокіл" в Кордобі перетворилася тоді в самостійну організацію, яка себе юридично оформила, побудувала собі власний мурований дім і продовжує свою діяльність.

"Українське Товариство Взаємна Допомога" — перша і одинока за допомогова організація, яка виникла в 1931-му році. При ній існували: харчівня; бюро посередництва праці; щаднича каса і їх діяльність була закроена дуже широко, однак несприятливі тодішні відносини довели до того, що всі заходи і пляни її основника інж. Івана Андрущенка не увінчалися успіхами і їх діяльність, на жаль, припинено.

"Українська Стрілецька Громада" заснована з датою 26-го листопада 1933 року. Її структуру і статут запозичено з існуючої такої організації в Канаді. Перші роки її діяльності були дуже активні, нею започатковано видавати газету "Наш Клич", а в пізніших роках вона увійшла в склад ОДВУ, а ще пізніше перетворилася в самостійне Т-во "Відродження".

"Союз Українських Монархістів-державників" — засновано в лютім 1936-му році, який видавав свій журнал під назвою "Плуг та Меч", які поширювали ідеологію гетьманського руху. Провідну роль в тій організації виконували Андрій Білопольський, артист-маляр Віктор Цимбал, Адріян Аврам та родина Череднеченків, але по кількарічних змаганнях, як журнал так і організація, припинили свою діяльність.

Українське Товариство "Відродження" мало свої початки під іншою назвою, як це наводжу в звідомленнях про інші організації, а формальна його діяльність під цією назвою започатковується в році 1939-му, після цього воно себе юридично оформлює, продовжує видавати тижневик "Наш Клич", основує свої філії на кооперативу цієї самої назви, яка виникла в році 1952-му, та має вона свій власний дім і дві філії.

"Український Допомоговий Комітет", який створено, в 1943-му році для допомоги жертвам війни чи, як тоді була прийнята назва, українським біженцям. В перших роках своєї діяльності Комітет вів дуже живу діяльність допомоги жертвам війни, опісля допомагав в одержанні дозволів на вїзд до Аргентини і Парагваю. В пізніших роках при Комітеті існувало бюро правної поради та лікарська обслуга, які в пізніших роках припинили свою діяльність.

На цім закінчується перший період діяльності наших організацій бо, почавши з року 1948-го починається новий і значно збільшений організаційний рух. З приїздом нової іміграції приїхало поважне число інтелігенції та інтелектуальних і фахових сил. Організаційне життя прибрало більший розмах і виникло велике число нових і різноманітних організацій, яких список є слідуєчий:

- 1) Український Національний Клуб, 2) Союз Українок,
- 3) Братство Українських Січових Стрільців, 4) Спілка Українських Науковців, Літератів та Письменників, 5) Союз Українських Ветеранів, 6) Братство — Дивізійників, 7) Видавничо Інформативний Інститут, 8) Український Прост, 9) Братство Св. Покрови УАП Церкви, 10) Товариство ім. св. Володимира, 11) Марійська Дружина Жінок, 12) "ДОБРУС", 13) Легіон ім. Симона Петлюри, 14) Товариство Сприяння УН Раді, 15) Комітет Побудови Пам'ятника Шевченкові, 16) Педагогічна Громада, 17) Союз купців і промисловців, та 18) Ук-

раїнська Центральна Репрезентація. Опісля в пізнійших роках виникли організації жіноцтва та молоді, як рівнож і коопера- тиви, що про них наводжу в окремих розділах.

Вияснюю, що коли до тих організацій дати ще всі існуючі при них Філії, то загально булоб тоді понад 70 окремих одиниць, про діяльність яких в обмежених розмірах звітується в окремих розділах, і тому про них неподаю блищих звідомлень, бо це з різних причин стає для мене впрост не можливим, головню тому, що для зібрання тих інформацій потрібноби багато часу, а моїм основним бажанням є доложити всіх можливих заходів, щоб ця книжка появилася якнайскорійше.

НАЗВИ І РОКИ ДІЯЛЬНОСТІ НЕІСНУЮЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Крім вище наведених організацій було поважно число таких, які не могли вдержатися і з тих чи інших причин перестали існувати, одначе, щоби зберегти хочай їх назви, наводжу поодинокі їх назви та роки їх існування, почавши від року 1924-го, а саме: 1) Молода Громада — Беріссо, 1924, 2) Взаємна Допомога в Кордобі — 1926 - 1936, 3) Батьківщина — 1929/30, 4) Українська Взаємна Допомога — 1931/32, Товариство "Січ" Док Суд — 1931, 6) Добродійна Спілка Жінок — 1931/32, 7) Український Національний Клуб — 1930/32, 8) Український Міжорганізаційний Комітет — 1931/32, 9) Спілка Українських Інженерів, 10) Українське Руханкове Т-во "Сокіл" в Буенос-Айресі і філія в Ля Фальда 1931/39, 11) Союз Українок 1933, 12) Самопоміч — 1933, 13) Український Союз Монархістів Державників — 1936/42, 14) Українська Стрілецька Громада — 1933/38, 15) Організація Державного Відродження України — 1938/39, 16) Кометет Українців в Аргентині — 1943, 17) Студентська Громада — 1948/49, 18) Демократичний Союз — 1953, 19) Український театр ім. Тараса Шевченка — 1953 і 20) Дніпро — 1948 року.

Окремо перестали ще існувати Філії Т-ва "Просвіта" в ось яких місцевостях; Колонія Дора в провінції Сантяго дель Естеро, в місті Тукуман, провінція тої самої назви, місто Росаріо провінція Санта Фе, містечко Сан Карьос Суд провінція Санта Фе, Апостолес, Трес Капонес, Фльорентіно Амегіно, Бомпьянд в провінції Місіонес, Віжа Бертет, Пампа дель Інферно, Ресістенція провінція Чако, та Пінейро, Фльоріда, Саранді, Вероніка провінція Буенос-Айрес.

На закінчення цих звідомлень слід ствердити, що це були і є чинні такі організації, що їх творили наші національні групи, бо були і є такі організації, як Українське Робітниче Об'єднання — УРО, та цілий ряд Бібліотек ім. Тараса Шевченка чи ім. Івана Франка, які насправді мали українські назви, але вони були екстремістичними чи комуністичними, діяльність яких при-

носила для нас шкоду, а не користь. Кількома наворотати їх діяльність була поставлена поза законом, їх розв'язувано та skonфісковано їхнє майно, включно із бібліотеками. Це саме постигло діяльність всі подібні слов'янські організації, які мали комуністичну закраску, їх розв'язно і деяких їхніх провідників депортовано, а тим, що боронили себе аполітичністю, їм заборонили вживати їх "емблем" та червоних прапорів, та строго заборонено підлягати проводам, які знаходяться за границею.

Подаючи повиші дати про наші організації, зазначую, що я старався бути якнайбільш об'єктивним, та щоб всі дати і числа були дійсні, коли б помімо цього закралася в них ще якесь пропущення чи неточність, то це стало не з моєї наміреної вини, а впрост з непередбачених причин. В додатку я вияснюю, що я зробив, що було в моїх силах та здібностях і підкреслюю також, що єповні здаю собі справу, що сила наших організацій не в кількості, а в якості, а до того завжди треба мати на увазі, що праця організацій є і буде успішна, коли вони між собою співпрацюють, та своїми діяльностями себе спільно доповняють, а не поборюють.

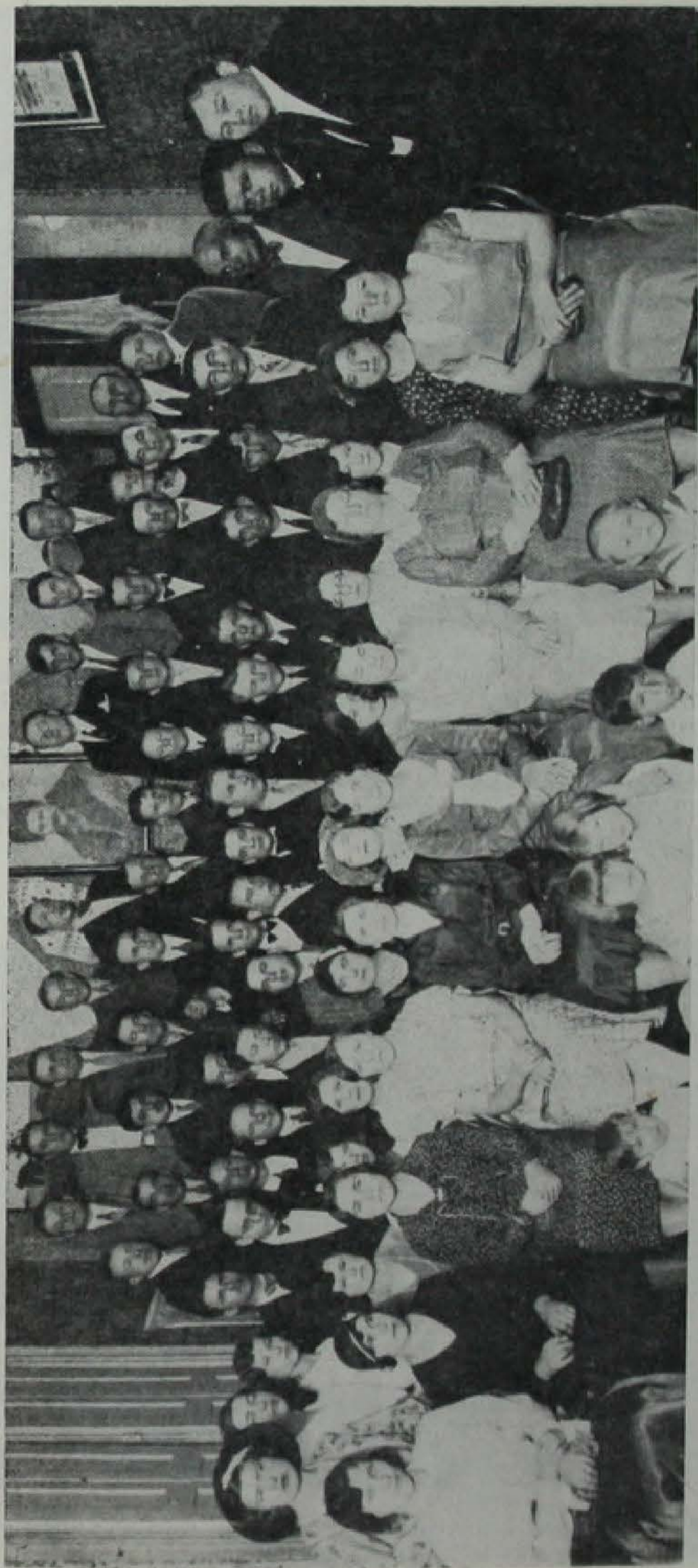

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ В ІЛЮСТРАЦІЯХ

До повищих звідомлень додаємо також деякі світлини з життя наших організацій, що їх подаємо в надто обмеженій кількості, вияснюючи, що й на це ми були змушені частинно використати "кліші" які ми одержали з архіву Товариства "Прогрес", щоб в такий спосіб зменшити наші видатки.

Стверджуємо, що маємо великий запас важливих ілюстраційних матеріалів з піонірських років наших організацій та громад, — але не маємо спроможностей його належно використати, бо це в теперішніх відносинах дуже коштовна річ, а головно немаємо на це потрібних фондів. Помімо всіх наших заходів ми неодержали належного поперття наших організацій, а це змушує нас ілюстраційну частину обмежити до найбільш можливих спроможностей.

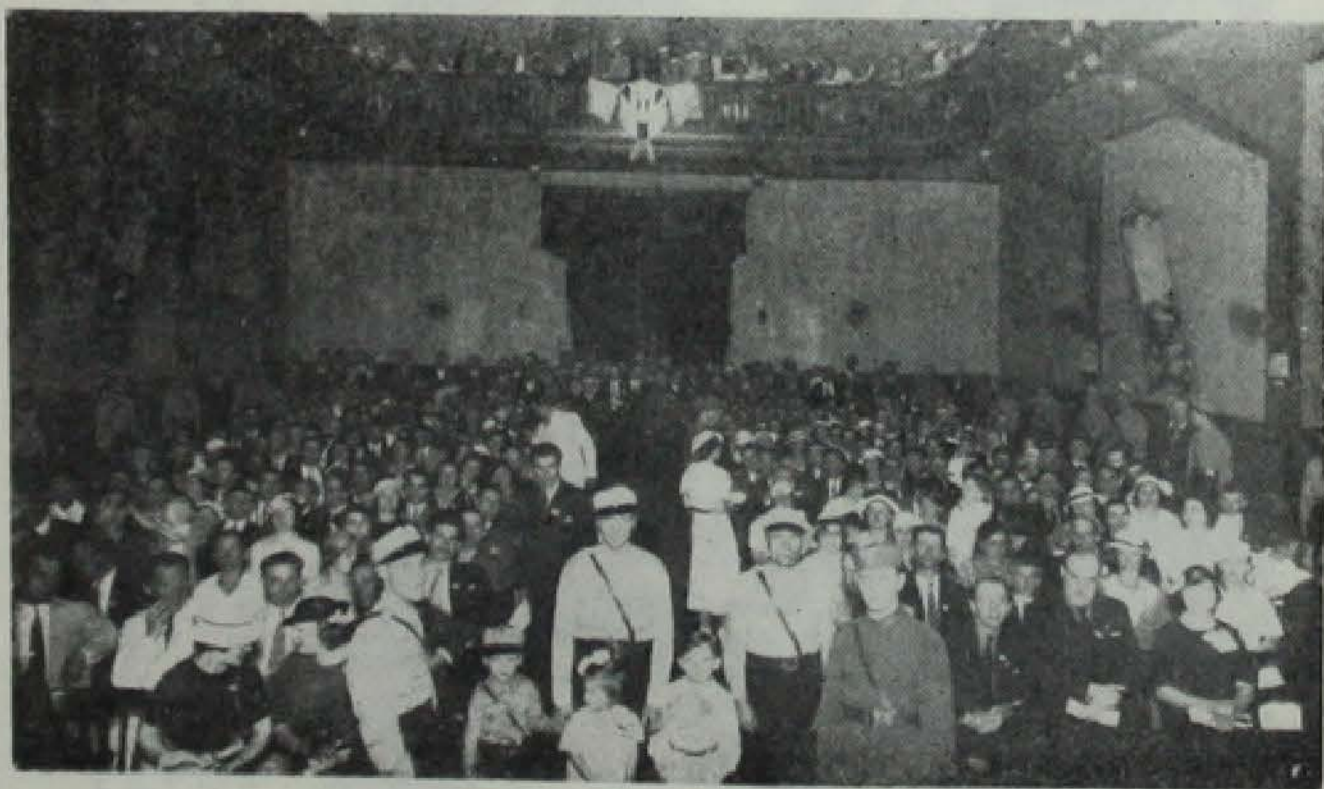
Підкреслюємо, що робимо це з konieczности, шукаючи виходу, щоб прискішити друк книжки, — і тому подаємо це до загального відомо як незаперечний факт нашої дійсності, шукаючи оправдання та вирозуміння наших організацій, поодиноких наших громад та всего нашого загалу.

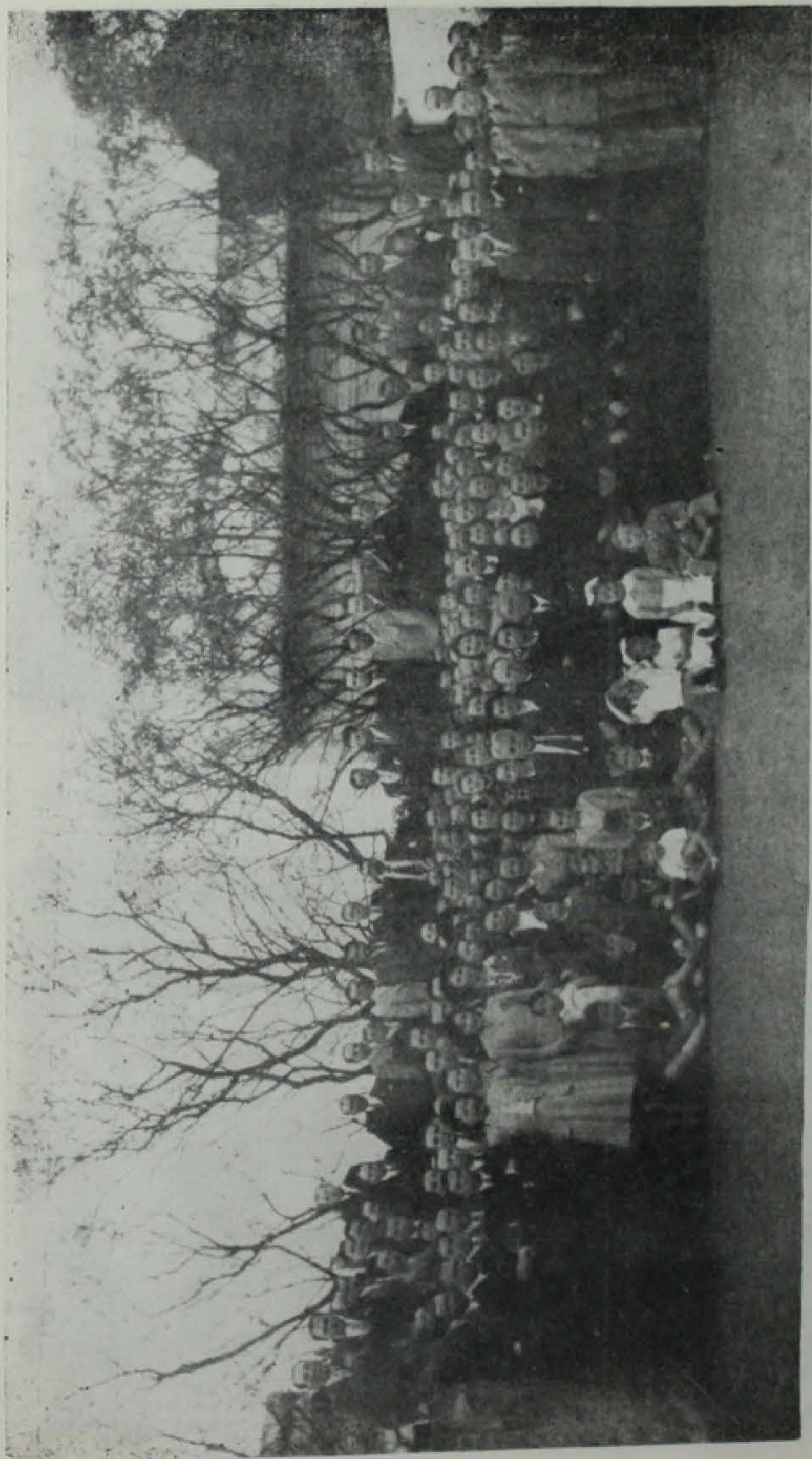
Членство Товариства «ПРОСВІТА» в Буенос Айресі в тих роках коли Товариство мало приміщення при вулиці Гурру-чага 2371, де знаходилася також Редакція і Адміністрація «Українського Слова». В пізніших роках «Просвіта» закупила власну домівку та збудувала Народний Дім, і в домі «Просвіти» має приміщення також кооператива «ФОРТУНА». Повища світлина зроблена під час першого «СВ'ЯТА — ПРОСВІТИ», яке відбулося дня 13-го грудня 1931 року, з якого повідомлення та світлина були поміщені в журналі «Життя й Знання», що його видавала Матірня «ПРОСВІТА» у Львові.

В піонерських роках в Буенос-Айресі існували такі наші організації як Руханкове Т-во «Сокіл» та «Українська Стрілецька Громада» яких членство мало «уніформи», як це підтверджують долучені світлини. В пізніших роках ці організації злучилися в одну організацію «ОДВУ» «Організація Державного Відродження України» — а з вибухом другої світової війни «уніформи» які мали вигляд військових зістали заборонені.

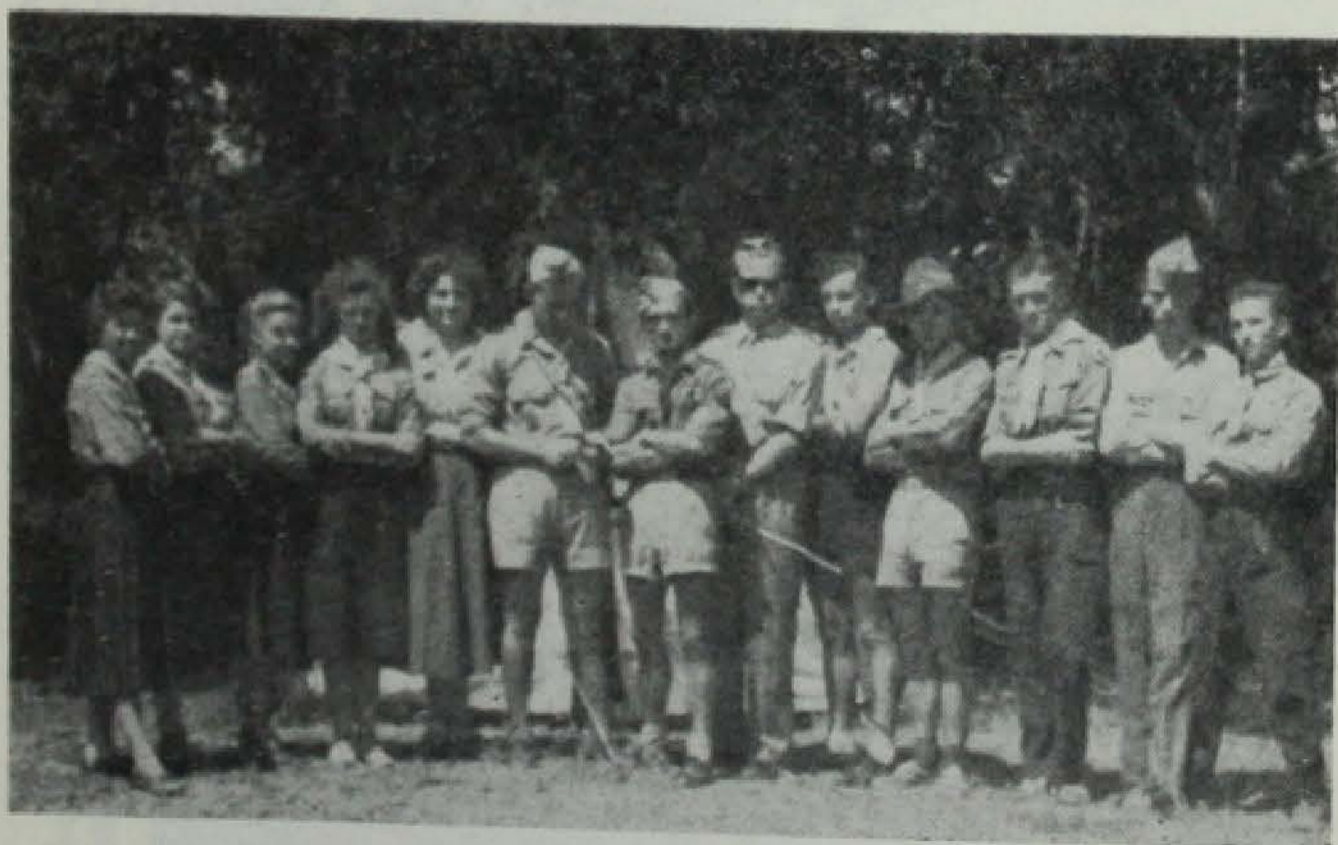
З діяльності Української Стрілецької Громади в Буенос-Айресі, яка заснована в листопаді 1933 року.

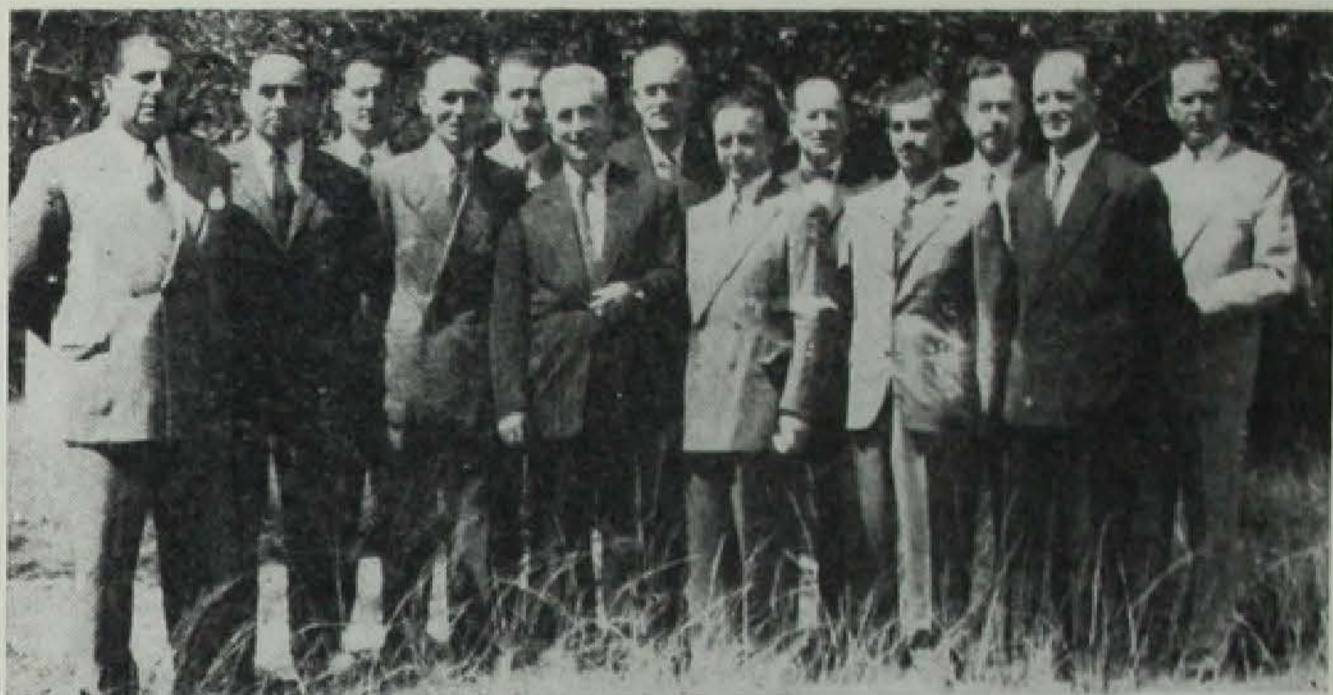
Членство Т-ва «ВІДРОДЖЕННЯ» в початкових роках своєї діяльності. Розвиваючи свою дігльність, воно засновує також кооперативу цієї самої назви. — і обі ці організації мають свої власні дома та враз зі своїми філіями проявляють поживлену акцію розбудови та сріплення.

Український «ПЛАСТ» в Аргентині засновано в 1949 році при Церкві Отців Василіян в Буенос-Айресі. На світлині Пластова Булава, яку очолювали п.п.: інж. П. Клим, проф. д-р Б. Галайчук, М. Івасівка і М. Василик.

Група пластунів на таборі «Ненаситець» в Пунта Індіо, провінція Буенос-Айрес, що відбувся в 1955 році.

Група бувших вояків першої дивізії УНА, зібраних біля Церкви Отців
Василіян в Буенос Айресі для створення «Брацтва Дивізійників».

Група членів Легіону Симона Петлюри підчас посв'ячення пропам'ятних
нагрудних відзнак, що відбулося в УАПЦеркві в 1956 році.

Управа Централі «Просвіти» в Аргентині, яку очолював бл. п. Володимир Савич, що започаткував будову Народного Дому «Просвіти» в Буенос-Айрес, а також був він першим головою Української Центральної Репрезентації, яку створено в листопаді 1947 року.

Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» в місцевості Гудсон, провінція Буенос-Айрес. Стоять зліва п.п.: Т. Крайник, С. Фарміга, І. Шарко, М. Василик, С. Гарасим, мгр. Я. Улицький, д-р. Г. Штохмаль, проф. М. Крушельницький і В. Карпюк. Сидять зліва: М. Самоверська, К. Михаликова, М. Караульна, мгр. М. Самоверський (голова), М. Береська, О. Левандовська і Е. Крайникова.

Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» в Ісідро Касанова, провінція Буенос-Айрес, яка рівнож викінчує будову Народного Дому, та веде рухливу діяльність серед українських громад цієї округи де поселилося поважне число українців народжених в Парагваю, які переїхали на сталий побут до Аргентини.

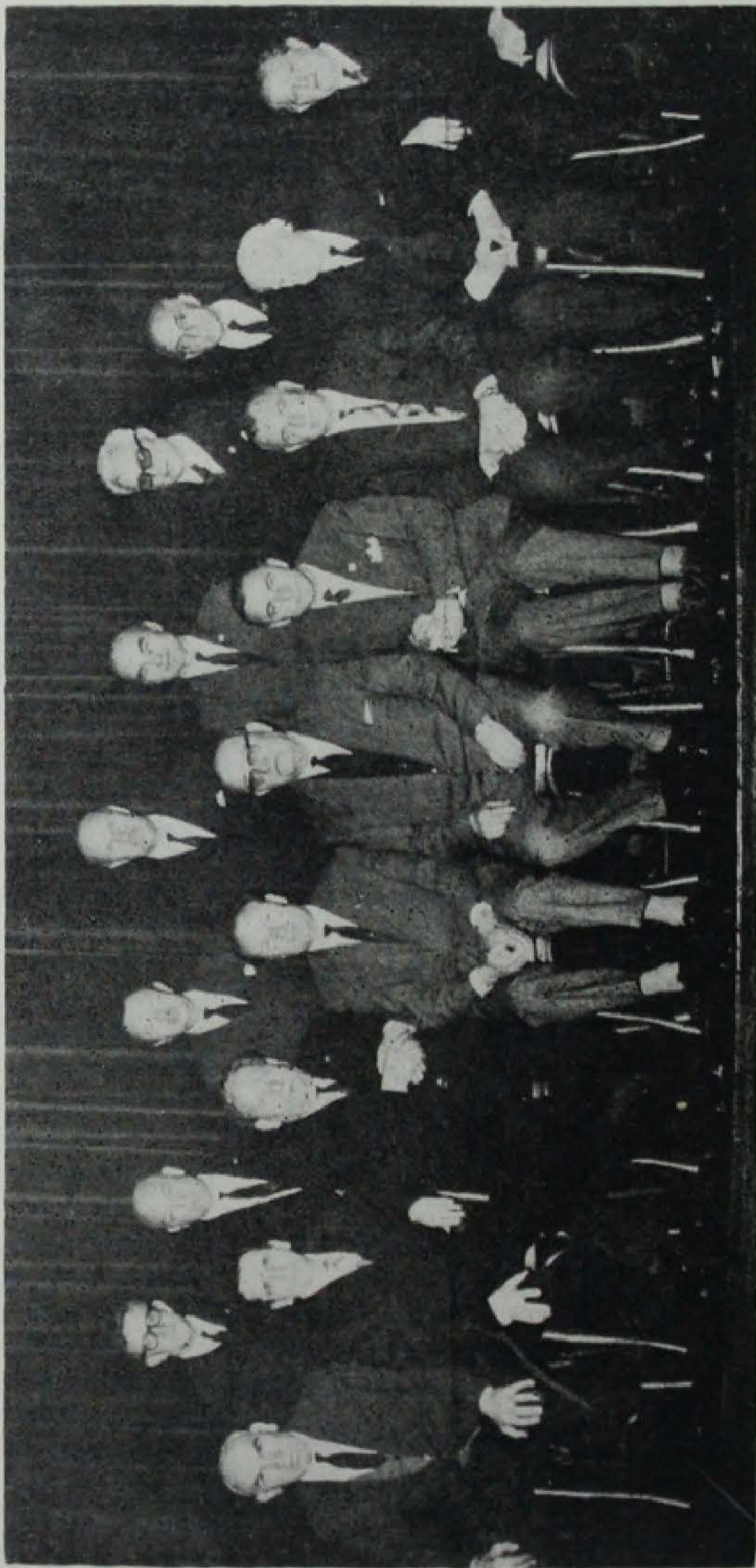
Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» в Сан Мартін, провінція Буенос-Айрес, яка викінчує будову поверхового Народного Дому, в якому буде мати приміщення також Філія кооперативи «ФОРТУНА».

Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» в Беріссо, провінція Буенос-Айрес, за 1977 рік. Вона складається вже з вихованців «Просвіти» і веде поживавлену акцію над організацією музично-вокального і балетного ансамблів молоді, здобуваючи повні успіхи.

Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» на Валентін Альсіна, провінція Буенос-Айрес, заходами якої вулиця при якій знаходиться її домівка має назву Україна, і на фронтонній стіні її Народного Дому є вмурована «бронзова плита» з ім'ям і гербом України.

Центральний Виділ Т-ва «ПРОСВІТА» в Аргентині за 1969 рік. Перший ряд з ліва: С. Зварич (скарбник), М. Самоверський (Рев. Комісія), М. Данилишин (почесний голова), О. Галатю (голова), В. Вержбіцький (місто - голова), В. Качор (заст. секретара), В. Косюк (секретар), Г. Голіян (редактор Укр. Слова), і Д. Демчук. Стоять зліва: Р. Прокопович (Адміністратор Укр. Слова), О. Качан, В. Колодій, М. Олеськів, Д. Ззямара, ред. Ю. Середяк, та Д. Довжинський члени Виділу. Відсутні — Д. Шуплат, Є. Патинок, І. Мітреньга, та І. Жибак, які творили комплектний склад Виділу.

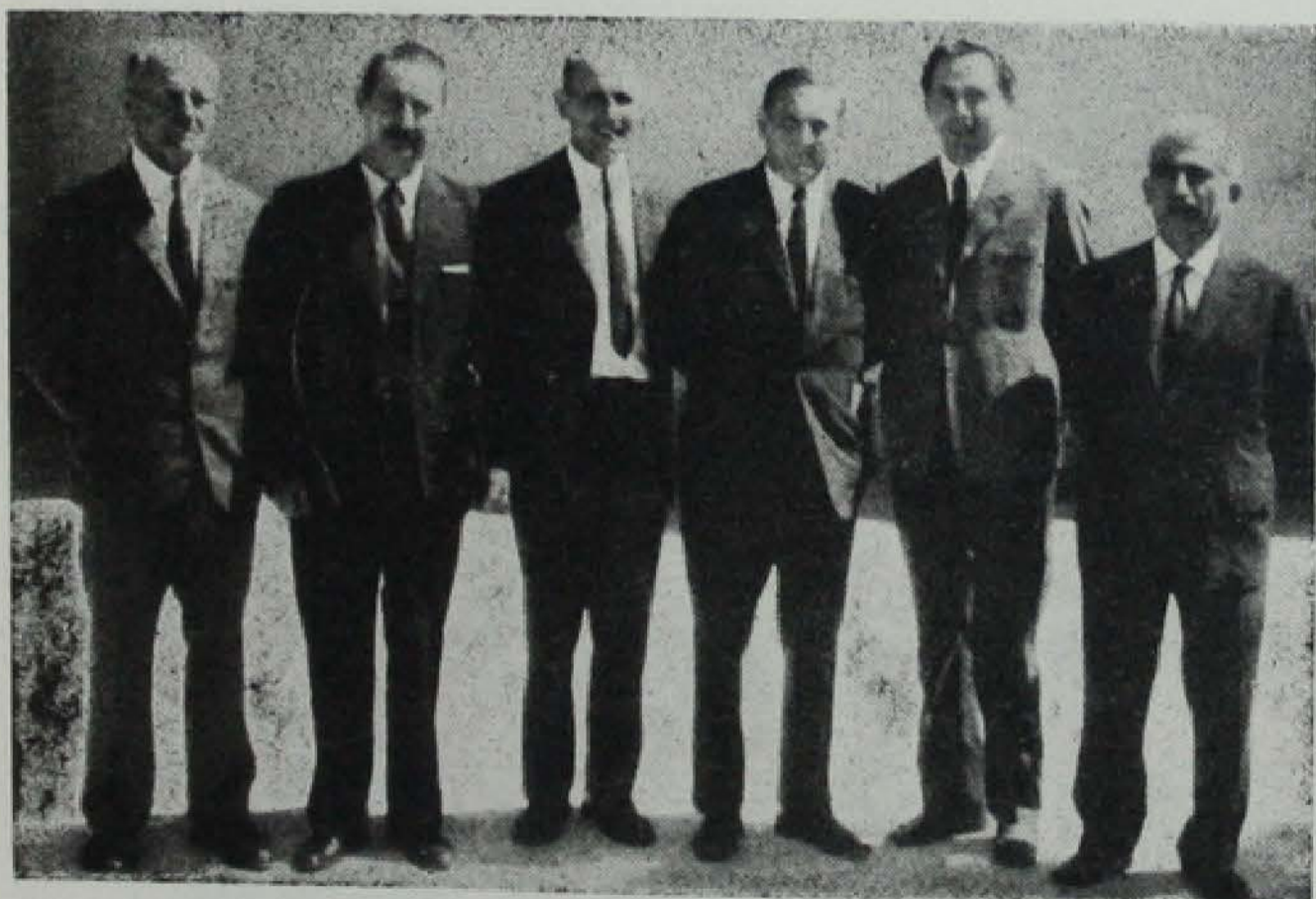
Членство Філії Т-ва «Просвіта» в Сан Мартін, провінція Буенос-Айрес, яка заснована в 1950 році, та має поважне число молоді та проявляє активну акцію розбудови Рідної Школи як також заходів для виховання молоді, яка є запорукою нашої будучини.

Членство Філії Т-ва «ПРОСВІТА» на Валентін Альсіна, провінція Буенос-Айрес, яка заснована 5 травня 1935 року. Має вона поверховий Народний Дім, що є осередком культурного життя українських громад цілої околиці.

Управа Філії Т-ва «ПРОСВІТА» у Віжа Аделіна, провінція Буенос-Айрес за 1977 рік. Філія помітна тим, що має мурований і поверховий Народний Дім, який знаходиться при вулиці Україна 2595 та вважається одним з найкращих домів «Просвіти» в Аргентині.

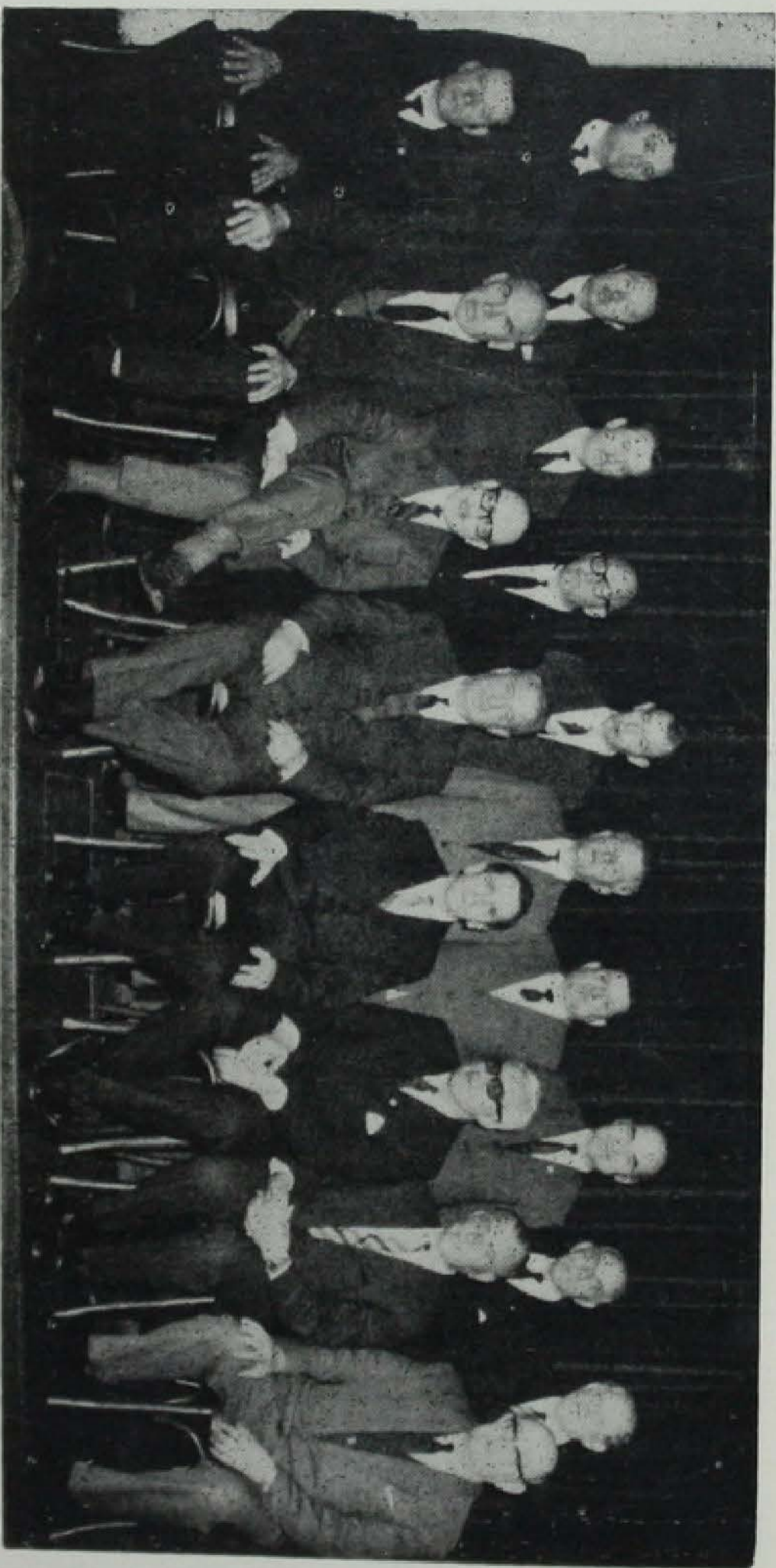
Управа Брацтва Дивізійників в Буенос-Айресі. — Починаючи з ліва: М. Гринішак, М. Фесілович (редактор Нашого Клича) С. Таурідзький (голова Брацтва), Я. Кропельницький, В. Шулупата і Б. Литвинович (директор Кооперативи «Відродження»).

Срібний Ювілей Філії «Просвіти» в Гудсон, що відбувся дня 9 жовтня 1977 року, при громадній участі членства та делегацій централі та сусідуючих філій. З цієї нагоди влаштовано також «виставку» вишивок, народного мистецтва та світлин з діяльності філії якими вдекоровано залю Народнього Дому.

Членство Філії Т-ва «Просвіта» в Беріссо, провінція Буенос-Айрес, яка вважається найстаршою «Просвітою» в Аргентині, і Беріссо це одинока місцевість, що має дві Церкви обох наших вировизнань і два Народних Доми існуючих там Філій «Просвіти» та «Відродження».

Управа та Дирекція кредитової кооперативи «ФОРТУНА» за адміністративний рік 1969. Починаючи зліва сидять п.п.: Р. Штиркало (скарбник), С. Зварич (директор), К. Сантіян (контактор), М. Загребельний (секретар), Мрт. М. Самоверський (голова), ред. Ю. Середяк (заступник голови), В. Косюк і В. Вержбіцький (члени управи). В задньому ряду рівнож починаючи зліва стоять п.п.: Р. Лилик, В. Колодій, В. Галамай, О. Качан, М. Перекліта, В. Заставний, І. Кінах, Д. Дзвма-ра, Д. Довжинський і Д. Демчук інші члени Управи та кредитового Комітету.

ЖІНОЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Українське жіноцтво брало активну участь в організаційному житті наших громад вже від перших років нашого буття, виконуючи свої ділянки в нутрі поодиноких наших організацій, не творячи своєї окремішности, головню з тих причин, що в початкових роках їх числово було значно менше, чим мушин. Праця нашого жіноцтва була помічна на кожній ділянці, чи то участь в аматорських гуртках, хорах, в комітетах для улаштування святочних обходів, опіки над дітворою, дитячих садків і тому подібних ділянок поодиноких наших громад.

Організаційний жіночий рух українського жіноцтва в Аргентині започатковується доперва в 1939 році, коли почали творитися "Жіночі Секції" при існуючих наших організаціях, які в більшості продовжують свою діяльність досьогодні.

Перша самостійна жіноча організація в Аргентині, це була "Доброчинна Спілька Жінок", заснована в 1931-му році за почином п-ні Оксани Драгоманової, яка від кількох вже років перебувала в Буенос-Айресі. При кінці 1933 року виникає друга жіноча організація під назвою "Союз Українок" за почином п-ні Тетяни Михайлівської, яка змагала згуртувати наше жіноцтво в свою питому організацію, на зразок Союзу Українок, що існував на наших рідних землях. Обі нові жіночі організації не мали змоги втриматися при діяльності, та подеякім часі перестали існувати, а їх акцію перебирають Жіночі Секції, які творилися при всіх наших організаціях, як "Просвіта", Укр. Стрілецька Громада, Т-во "Сокіл" та Союзі Монархістів "Плуг та Меч". Існували вони на автономних правах, зі своїми виключно жіночими управми, і деякі з них мають за собою вже понад 20-ть річну діяльність.

В році 1949 з приїздом значного числа нашого жіноцтва з вищою освітою, засновано в Буенос-Айресі "Союз Українок", який існує як зовсім окрема та самостійна організація, що займається справами жіноцтва. Окремі жіночі гуртки організуються при парохіях обидвох наших віровизнань, які носять назву "Сестрицтва" чи "Марійські Дружини" та виконують поживавлену акцію своїх призначень громадсько-релігійного характеру.

Слід зазначити, що заходами жіночих організацій відбулося кілька успішних виставок народного мистецтва та вишивок, як рівнож других імпрез, які мали повні успіхи та відгомін серед жіноцтва других народностей. В травні 1950 року стараннями "Жіночої Секції" ім. Ольги Басараб, при Т-ві "Просвіта" в Буенос-Айресі відбулося виставка вишивок та народного мистецтва, про яку появилася відповідний коментар та світлини в жіночому журналі "Марібель", який є дуже розповсюджений не лише серед столичної публіки, але по всіх головніших мі-

Управа «О.Ж.П.» при філії «Просвіти» у Вільде, провінція Буенос-Айрес, яка веде навчання вишивання та писання писанок якрівнож рухливу діяльність у виховані молоді та доросту.

стах. В цьому самому році відбулася також виставка вишивок улаштована "Жіночою Секцією" Т-ва "Відродження", світлини якої поміщено в Календарі-Альманаху, згаданого Т-ва за 1951 рік. Стараннями жіночих організацій улаштовано "вечір українські ноші", який мав повний успіх, як також їхніми стараннями уладжено "Український кіоск" на міжнародному фестивалі, що відбувся в днях 6, 7 і 8-го вересня 1951 року, здобуваючи признання, як один з найкращих.

В загальному рух жіночих організацій під кожним оглядом кріпшає і українське жіноцтво в своїх секціях чи самостійних організаціях виконує дуже позитивну працю, яка заслуговує на повну підтримку всього нашого громадянства.

В останніх роках організації жіноцтва значно поширено і крім Союзу Українок є чинні, як автономні жіночі організації: "Об'єднання Жінок Просвіти" в скорочені "ОЖП" та "Організації Жінок Т-ва "Відродження", які проявляють перед наших громад досить активну діяльність не лише щодо організації жіноцтва, а також ведуть акцію суспільної опіки та розбудову шкільництва.

Управа «О.Ж.П.» при філії «Просвіти» в Сан Мартін, Провінція Буенос-Айрес, яка дбає про Рідну Школу, та посилює акцію Філії над організуванням та вихованням молоді,

Група жінок при філії «Просвіти» у Віжа Караса, провінція Буенос-Айрес, де є вулиця ім. Івана Франка, відкриття якої відбулося 20 листопада 1966 року.

Управа «О.Ж.П.» у Віжа Аделіна, підчас обходів 30-ліття діяльності філії, яке відзначено в 1977 році.

Група членкинь «О.Ж.П.» при філії «Просвіти» на Валентін Альсіна (передмістя Буенос-Айреса), що проявляє рухливу діяльність серед жіноцтва та рідношкільної молоді.

ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК «ПРОСВІТИ» в Буенос Айресі. — Сидять зліва: Г. Гошовська, Е. Довбня, К. Качурак, Г. Шафвал, (голова) Р. Данилишин, С. Марусин, З. Демчук, і Г. Качурак. Стоять зліва: К. Маркович, Г. Головенко, Н. Стрийків, П. Косюк, М. Мороз, А. Гуринок, Г. Михура, Г. Тракало, М. Шульба, Г. Максимів і Р. Савчук.

Членство «О.Ж.П.» при філії «Просвіти» в Беріссо, яка займає передове місце у вихованні молоді, та активно працює в розбудові музично-вокального та балетного ансамблів молоді, які приваляють рухливу діяльність, здобуваючи признання не лише своїх але також і чужинців.

ОРГАНІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Організація молоді серед наших громад назріває значно пізніше й фактично започатковується при Товаристві "Просвіта", яке являється "піонером" організаційного руху українських поселенців в Аргентині.

Перша організація молоді була заснована в 1936 році при філії Товариства "Просвіта" на Док Суді, яку названо "Молода Громада". Після кількох змін її назви, та різних перемін її структури та правильника її діяльності, в травні 1939 року оформлено її як "Секцію Української Молоді" при Товаристві "Просвіта", в скороченні "СУМ". Такі секції почали творитися майже при всіх існуючих тоді "Просвітах". Вони об'єднували в своїх гуртках переважно увесь доріст і їх діяльність велася під опікою старших громадян, призначених Виділом "Просвіти" і така була спрямована на виховну, та спортивно-розривкову акцію їхнього членства.

В пізніших роках виникають подібні секції молоді при Товаристві "Відродження", які також вели подібну діяльність серед своїх скупчень по різних місцевостях. Існуючі серед наших громад "Секції Української Молоді", крім виховної акції, практикують також різні спортові ділянки, як копаний мяч, відбиванка, вправи вільноруч, гра в шахи, як також навчення музики, та народних танців. При Товаристві "Відродження" та при філіях "Просвіти" на Док Суді і Валентін Альсіна були зорганізовані "Спортові Дружини" які брали участь не тільки в змаганнях між собою але також в змаганнях улаштованих тутешніми спортовими організаціями.

Заходами "Секцій Української Молоді" улаштовано в січні 1944 року перший ЗДВИГ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ, який мав повні успіхи, даючи почин до затіснення співпраці поміж поодинокими грутками молоді, та відбування різних спортових змагань, що в пізніших роках кількома новоротами повторювано.

Після закінчення другої світової війни приїхало до Аргентини поважне число нашого юнацтва, яке пожвавило діяльність організацій молоді, даючи також почин до створення нових, як Студентська Громада, — в скороченні "У.С.Г." та "Пласт", який перейняв передову акцію серед організації доросту, і опісля, оформлюючи себе юридично, розгалужує свої станиці по всіх головніших осередках нашого скупчення. В пізніших роках в

Група членів СУМолоді при Філії «Просвіти» в Гудсон, провінція Буенос-Айрес, які подібно як Пласт мають сумівські однострої та відзнаки.

деяких наших організаціях започатковано організувати "Секції доросту та юнацтва", а ще пізніше зорганізовано "Союз Аргентинсько-Українських Студентів", який змагає об'єднати всю студіюючу нашу молодь та уможливити їм акцію діяння на всіх можливих ділянках громадського та виховно-освітнього життя.

Помимо всіх тих вищенаведених осягів, організації молоді не здобули належного розвитку і тому слід підкреслити, що справи молоді мусять бути поставлені на підповідне місце, бо від належної розв'язки цього питання в значній мірі залежить майбутність нашої спільноти в Аргентині. Або ми зуміємо це питання розв'язати так, що запевнимо належне виховання молоді, яка знова зі знанням і свідомістю перебере в будучому наші обов'язки, та тим самим забезпечить нашу майбутність, або коли ми цього не осягнемо то це спричинить загрозу нашій

національній індивідуальності, засуджуючи існування нашої спільноти на повний занепад.

Зрозумілим є, що молодь повинна гуртуватися у своїх організаціях, але ці молодечі організації повинні вестися під належним доглядом старших, які знанням та життєвим досвідом мають допомагати молоді нормувати потреби їхнього організаційного життя. В своїх організаціях молодь шляхом самодіяльності повинна набувати не лише освідомлення, але вона повинна також привикати до витривалості й систематичності в праці, призвичаюватися та привикати до послуху, до дисципліни, та толерантності, які ведуть до єдності й стали основною силою запевнення успіхів в суспільно-громадському житті.

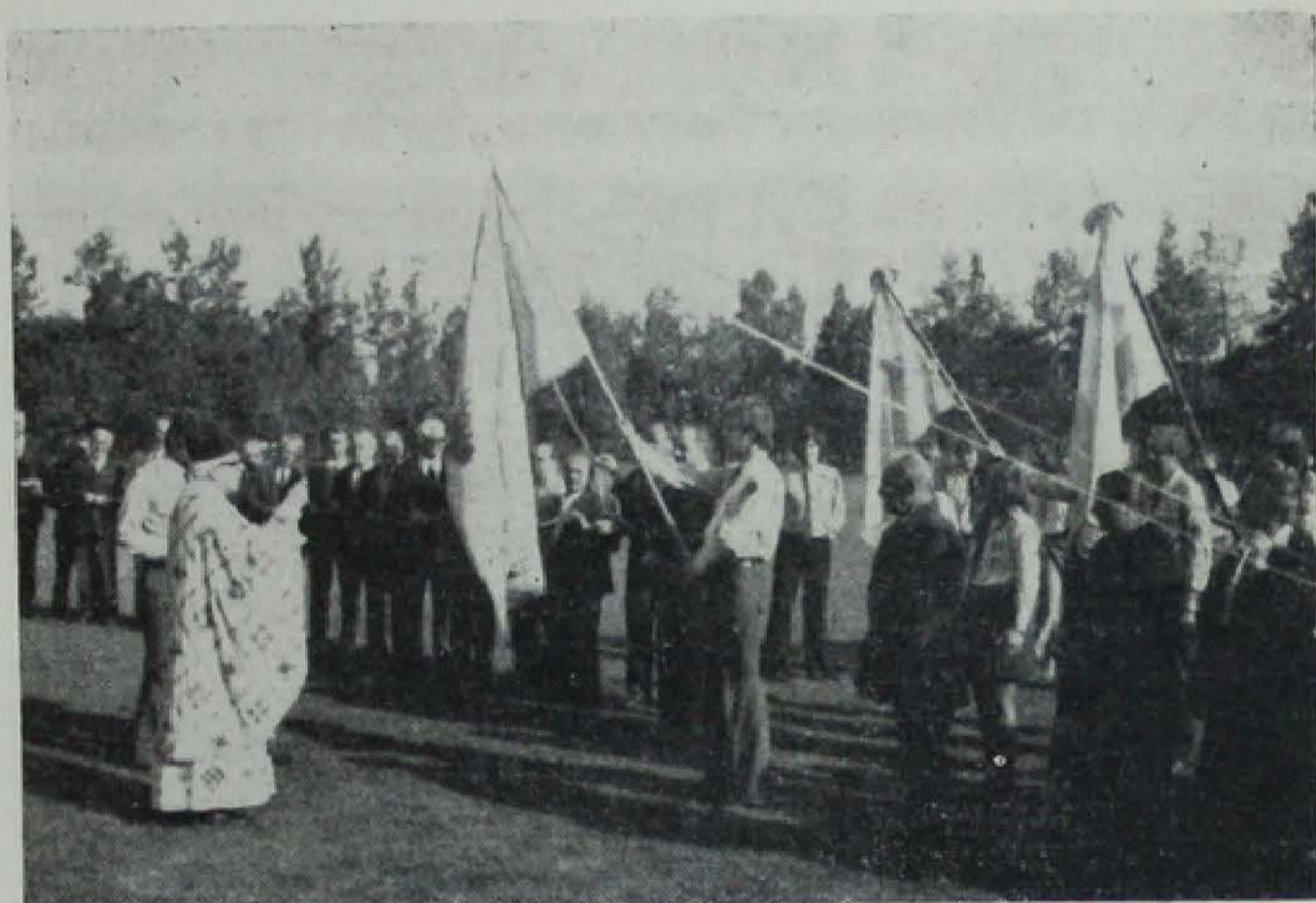
В загальному організації молоді повинні бути: джерелом нашої національної єдності, а не розсадником партійництва та зарозумілості. Лише такі організації виховують нам характерних, розвинених та ідейних громадян належно зможуть служити нашій загальній справі, та в будучні перебрати провід наших громад.

З розбудовою нашого організаційного життя виникли нові молодечі організації, як "ПЛАСТ", що має свою виховну оселю а, в останніх роках набув свою власну домівку, що принесе йому належне скріплення в його всебічній і корисній діяльності.

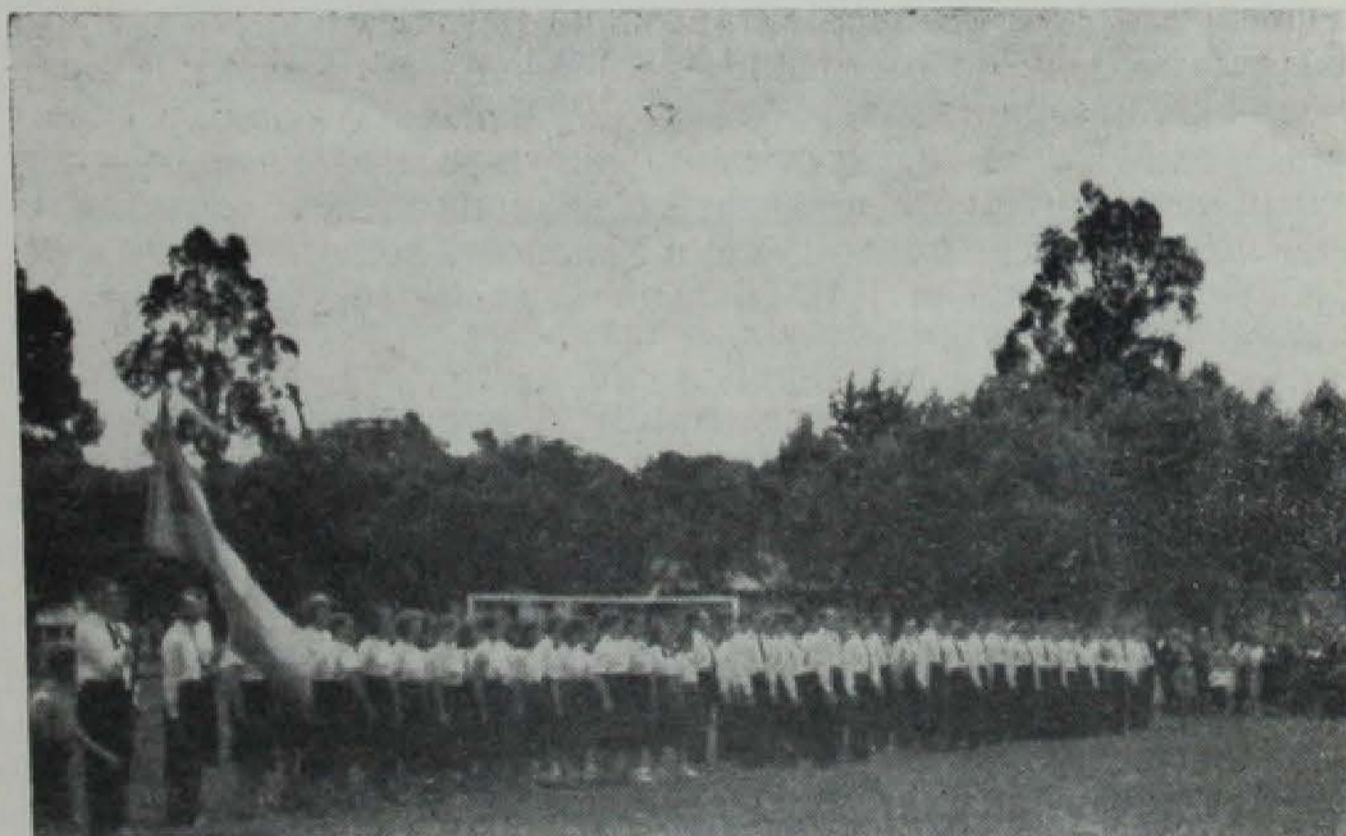
Окремо почала діяти Спілка Української Молоді, в скороченні "СУМ", яка є тепер автономною організацією молоді, що має свої відділи по всіх наших головніших скупченнях. Створено також Товариство Української Студіюючої Молоді, в скороченні "ТУСМ" та ще деякі студентські гурки, що об'єднують студентів університету та цікавляться виховними проблемами студіюючої молоді й спортом, але в більшості вони не мають юридичного оформлення і їх діяльність являється доривочна та обмежена.

При Центральній Репрезентації є чинна Референтура Молоді, яка займається справами молодечих організацій, шукаючи можливості співпраці та консолідації всіх молодечих організацій та гуртків, які заховують автономність своєї діяльності.

Успішну виховну акцію серед молоді виконують виховно-відпочинкові оселі, яких є три: "Веселка" — власність Т-ва "Просвіта", "Калина" — власність Т-ва "Відродження" та Пластова Оселя. Вони відбувають не лише спортові вправи та змагання, а також виховні курси для молоді та доросту, що відбуваються на них під час літніх ферій та мають значні успіхи фізичного виховання й курсів українознавства, які відбуваються при участі фахових сил та виховників.

Акт посв'ячення Прапсу Крайової Управи СУМ-ді, що його виконує Всч. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ на оселі «Веселка» дня 16 грудня 1972 р.

Здвиг молоді zorganizований СУМ-ді в спортовому клубі в місцевості Гудсон, провінція Буенос Айрес, який відбувся дня 16 грудня 1952 року.

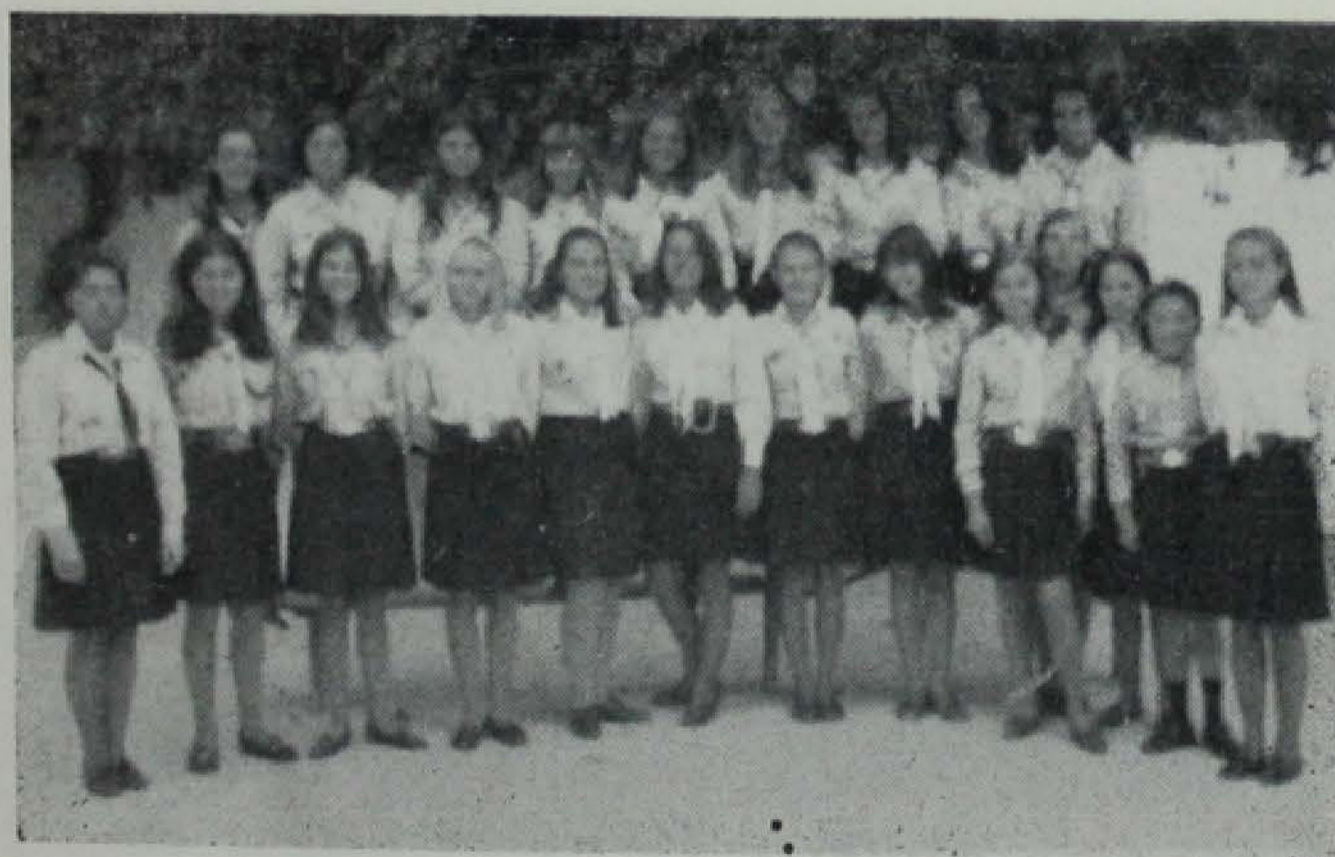
Група членів СУМолоді при філії «Просвіти» в Ісідро Касанова, провінція Буенос Айрес, підчас сценічної картини виконаної дня 9 липня 1977 року для відмічення роковин відновлення Української Державности.

Група молоді, членів «СУМ» при філії «Просвіти» в Бєріссо, провінція Буенос Айрес, в початкових роках її заснування.

Фрагмент з посвячення домівки «ПЛАСТУ» в Буенос Айресі, яке відбулося дня 14 листопада 1976 року. В середині під «пластовою емблемою» в однострою є присутній Начальний Пластун п. Юрій Старосольський.

Група пластунок підчас врочистостей з нагоди посвячення гробівця св. п. Григорія Мацейка, що відбулося 16 грудня 1972 року.

МІЖОРГАНІЗАЦІЙНІ ВІДНОСИНИ

Відносини поміж поодинокими нашими організаціями не завжди були якнайкращі, бо в деяких випадках вони були не тільки анормальні, а навіть загострені. Кожна наша організація мала свої труднощі, а змагаючися за своє існування не завжди придержувалася своїх питомих завдань, а це доводило до всяких конкуренційних акцій, які викликували не лише закиди, але також супречки та ворогування. Між оргонізаціями так, як і між особами бувають часто суперечки та конкуренційні змагання, які дуже часто переходять границі нормальних і, як такі, не приносять жодної користи нікотрій з обох воюючих сторін. В таких випадках треба було робити заходи, щоби такі анормальні відносини уздоровлювати, при чім відбувалися спільні міжорганізаційні наради та переговори, які доводили до часового порозуміння та співпраці і консолідації організаційно-громадського життя.

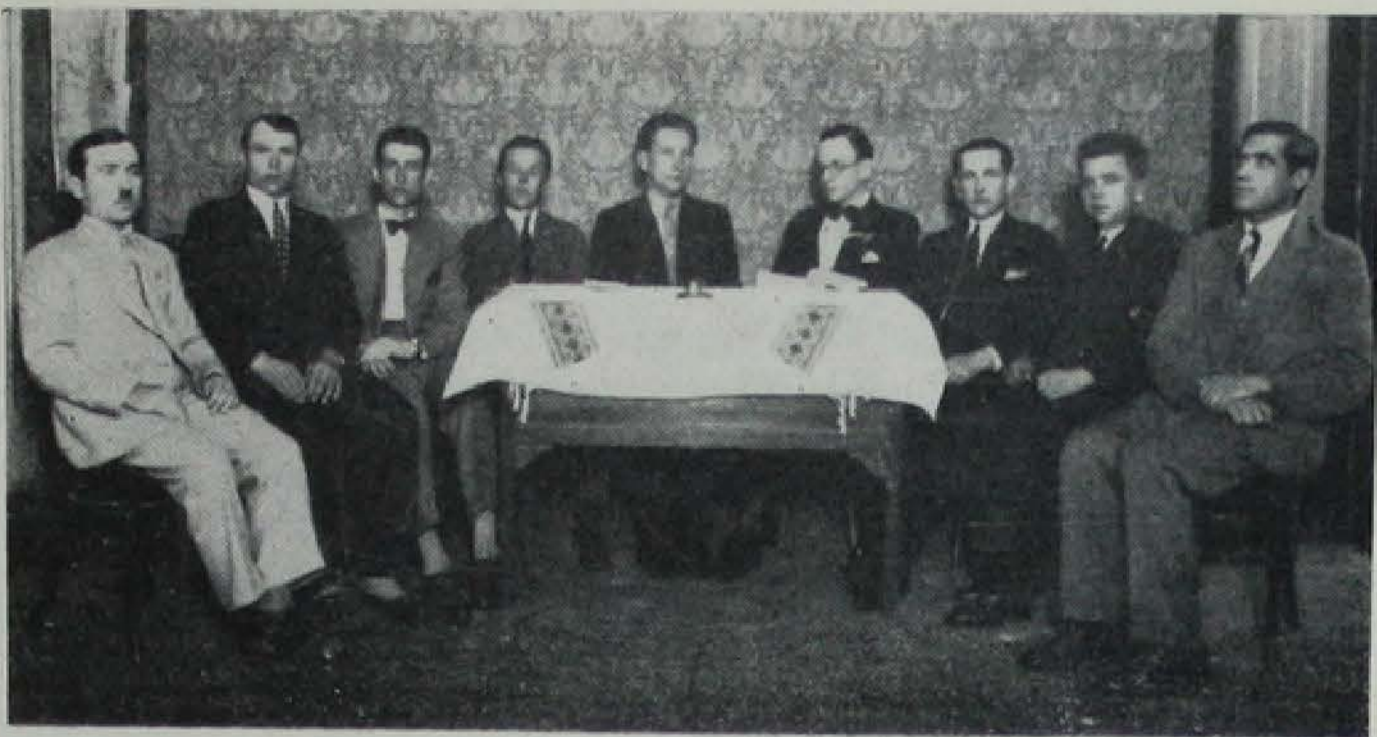
Для з'ясування міжорганізаційних відносин наводжу деякі документальні дані про відбуті спільні міжорганізаційні наради, вислід яких унормовував відносини на відповідний протяг часу, а зміст протоколів тих нарад вповні вияснює поодинокі проблеми нашого організаційного життя.

В тій цілі відбувалися міжорганізаційні наради, та творилися окремі "між-організаційні комітети", які обговорювали міжорганізаційний стан та опрацьовували відповідні зговорення, чи переводили в життя припоручені їм акції щодо улаштування спільних імпрез, віч, чи національних свят, "радіо-авдіцій" чи інших яких спільних імпрез.

ПЕРША МІЖОРГАНІЗАЦІЙНА НАРАДА

Для схарактеризування міжорганізаційних нарад наводжу вповні один зі списаних протоколів, який належно вияснює її цілі та заходи.

Нарада відбулася дня 13-го грудня 1931 року в домівці Українського Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі, при вулиці Гурручага чис. 2371, по відбуттю Ювілейного "СВЯТА ПРОВІТИ". За ініціативою Виділу згаданого Т-ва скликано Нараду Представників Українських Організацій в Аргентині, в справі влаштування Свята 22 СІЧНЯ та полагодження взаємовідносин між окремими існуючими тоді організаціями, в якій взяли участь такі делегати:

Перша міжорганізаційна нарада, що відбулася дня 13 грудня 1931 року. Сидять зліва: М. Григоращук, В. Стисло, І. Липка, М. Сидор, М. Данилишин, І. Ч. Чарнецький, П. Хомик, С. Мандзій і П. Брикович. Не присутні: інж. О. Шкеда, інж. С. Цапенко М. Заболотний і С. Янісів.

Від Філії Т-ва "Просвіта" в Беріссо п.п.: М. Соколюк і В. Стисло. Від Філії Т-ва "Просвіта" на Док Суді п.п.: П. Бриковч, П. Хомик та С. Мандзій.

Від Українського Національного Клубу п.п. І. Григоращук, інж. Н. Гринчак, М. Григоращук та І. Липка.

Від Українського Руханкового Т-ва "Сокіл" та від Спільки Українських Інженерів в Аргентині п.п. інж. О. Шкеда та інж. С. Цапенко.

Від Українського Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айрес-і п.п. М. Данилишин, І. Ч. Чарнецький, С. Янісів та М. Заболотний.

Нараду відкрив голова Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айрес-і о годині 17.30, привітавши присутніх делегатів та по короткім засуванню цілей цієї наради, попросив присутніх про вибір Президії для згаданих нарад. Після виміни думок присутніх одноголосно зістали вибрані на предсідника наради п. М. Данилишин та на секретара п. І. Ч. Чарнецький.

По заняттю своїх місць призидією, предсідник, з'ясувавши значіння Свята 22-го Січня попросив присутніх висловити свої погляди до влаштування такого спільними силами. По довшій обміні думок, в якій забирали участь п.п. М. Григоращук, О. Шкеда, І. Григоращук, та інші, предсідник запитував присутніх,

Предстазники всіх існуючих тоді організацій на спільній нараді, що відбулася в домі філії «Просвіти» на Док Суді, дня 20 грудня 1934 року, на якій вибрано Міжорганізаційний Комітет для відмічення роковин «22 січня».

чи вони знаходять потрібним та можливим влаштування такого Свята. Стверджуючу відповідь на цей запит отримано одногласно. Осягнувши таким чином повну згоду всіх присутніх, приступлено до обговорення самої форми влаштування згаданого свята. По довшій дискусії в тій справі, під час якої забирали голос майже всі присутні, на спільний внесок п. п. інж. Гринчака та І. Григоращука ухвалено таку постанову:

"Кожна Організація на черговім своєму Засіданні має вибрати 2-ох представників, котрі разом з представниками інших організацій створить Комітет для влаштування Свята 22-го Січня, та рівнож має наділити своїх представників дотичними того Свята вказівками та уповноваженнями".

При обговоренні речинця та місця першого Засідання такого Комітету, на пропозицію п. С. Мандзія одногласно ухвалено, що така має відбутися дня 20-го грудня б. р. о годині 13-тій в домі Т-ва "Просвіта" на Док Суді.

В дальшому розглядненні справ дотичних влаштування згаданого Свята п. І. Ч. Чарнецький порушив фінансову сторону такого та його артистичного виконання для осягнення відповідного вражіння таким Святом у місцевих аргентинських колах. В продовженні дальших дискусій забрав слово п. С. Мандзій та порушив справу Офіційного Представництва Української

Еміграції в Аргентині, яке на його думку мало б належати новозаснованому Комітетові. У відповідь на це п. І. Ч. Чарнецький пояснюючи поважність та неможливість осягнення наразі такого представництва, висловлює думку, щоби цей Комітет занявся підготовчою працею в тім напрямку. Слідом за тим п. інж. О. Шкеда запропонував, щоби новозаснований Комітет був наділений відповідними для цієї справи авторизаціями від своїх організацій та був уповноважений до діяльності на протяг цілого року. В тій справі вив'язалася ширша дискусія, в якій приймали дуже активну участь М. Григоращук, інж. Гринчак, І. Григоращук, інж. Шкеда, М. Данилишин, інж. Цаценко та С. Мандзій. В слід за тим знову забрав голос п. І. Ч. Чарнецький та звернув увагу присутнім на те, що фінансова сторона Свята не була вирішена. Повернувшись до цієї справи на внесок п. інж. Гринчака, присутні більшістю голосів ухвалили, що представники всіх організацій, які увійдуть в склад Комітету для влаштування Свята 22 Січня, мають зложити на першій Засіданню цього Комітету дня 20-го грудня б. р. квоту \$ 15.00 від кожної організації, як першоразовий даток на покриття коштів влаштування зазначеного Свята. При голосуванні цієї постанови п. В. Стисло заявив, що Т-во "Просвіта" в Беріссо, на жаль, не може понести належної йому частини коштів влаштування зазначеного Свята з огляду на критичне матеріяльне положення цього Т-ва. Заяву п. Стисла прийнято до відома.

По закінченню фінансової справи відносно згаданого Свята присутні продовжували дискусію над пропозицією п. інж. Шкеди, яка звучала, що створений Комітет з ширшими уповноваженнями мав би бути авторизованим до діяльності на цілий рік. По довшій обміні думок в якій забирали участь п. п. інж. Цапенко, інж. Гринчак, С. Мандзій, М. Данилишин, та І. Ч. Чарнецький, на внесок інж. Цапенка ухвалено таку постанову:

"Обрані представники організацій для створення Комітету влаштування Свята 22 Січня мають бути уповноваженими від своїх організацій до ведення підготовчої праці для Об'єднання Українських Національних Організацій в Аргентині та до влаштування всіх національних Свят, що припадуть на черговий рік. При тому зазначається, що нові Управи організацій у випадку потреби можуть завжди змінити своїх представників в такому Комітеті згідно своїм внутрішнім постановам".

На тім наради закінчено о годині 20.30, дня 13/12/1931.

Предсідник — М. Данилишин. в. р.

Секретар — І. Ч. Чарнецький. в. р.

СПІВПРАЦЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ УСТАНОВ

Відбута в тій цілі нарада відпоручників наших центральних установ винесла ряд постанов, які унормовують міжорганізаційні відносини, що їх наводжу в цілості.

За ініціативою президента "УЦР" і голови Т-ва "Просвіта" п. Володимира Савича відбулися наради між управами Товариств "Просвіта" і "Відродження", на яких по спільнім обговоренню актуальних проблем української національної громади постановлено:

1) В обличчі сучасних обставин та в зв'язку з місцевими відносинами провідні наші установи Т-ва "Просвіта" та "Відродження" повинні доложити всіх можливих заходів, щоб знайти можливості співпраці та координації всіх тих громадян та груп, які змагають за повну незалежність та соборність Українських Земель.

2) Порозуміння центральних наших установ є можливе лише тоді, коли таке буде збудоване на засадах вирозуміння сили спільної акції, та відчуття потреби координації наших національно думаючих сил, — а не на різних резолюціях виготовлених поза управами цих організацій та накидуванню вищости чи проводу одні другим.

3) Для осягнення вище наведених цілей наші центральні установи зобов'язуються повести спільні заходи, щоби усунути терття і розходження поміж поодинокими організаціями та спільно змагати до цього, щоби їхня праця йшла шляхом обопільного порозуміння і координації.

4) Товариства "Просвіта" та "Відродження" задержують вповні всі свої статутіві формальності цілком окремих і самостійних організацій, одначе вони зобов'язуються змагати до того, щоби своїми діяльностями себе спільно доповнювати, а не поборювати, стараючися при тім усувати терття, конкуренційність та самопоборювання.

5) В цих головних потребах нашого організаційного життя велику і провідну місію мають виконати наші пресові органи "Українське Слово" і "Наш Клич", тому то управи товариств зобов'язуються поробити заходи щоби редакції наших органів припинили всяку партійницьку агітацію та міжорганізаційну полеміку, а старалися спільно служити нашим визвольним змаганням та самостійницькій думці нашого народу.

6) Кожна зі згадних організацій продовжує свою самостійну діяльність та зобов'язуються невстрягати у внутрішні справи поодиноких організацій, — одначе одностійно одобрюють,

щоби всі наші історично-національні свята відбувалися спільно та якнайбільш торжественно і такі малиб відбуватися під проводом Комітету покликаного управами організацій.

7) Згадані організації зобов'язуються змагати до цього, щоби в будуччині всі більші підприємства поодиноких організацій відбувалися координовано в цей спосіб, щоби такі невідбувалися в обох організаціях в цей самий день. До цього обидва наші органи мали б поміщувати обопільно оголошення про підприємства двох організацій.

8) Управи Товариств вважають, що ведення інформативно-політичної акції для поширення наших самостійницьких змагань є доцільне і кінечне, але таку акцію не повинні офіційно очолювати ці особи, які є заангажовані до провідних чинників статуту легальних і аполітичних установ.

9) Управи наведених установ осуджують шукання різних орієнтацій на чужих і нам ворожих чинників, як також опрокидують всю акцію, яка в такий чи інший спосіб втягає наші культурно-освітні організації до різних партійно-політичних комбінацій, що є протилежне їх статуту формальностям.

10) Повищі постанови мають бути оголошені в пресі і такі мали б бути підставою для дальшої акції якнайстислішого порозуміння і співпраці між "Просвітою" а "Відродженням", як також їх пресовими органами, які зі своєї сторони повинні повести відповідну акцію, щоби спільно підготувати громадську опінію для потреби такої співпраці, спільного довір'я, пошани та порозуміння.

ПЕРШИЙ КОНГРЕС УКАРІНЦІВ В АРГЕНТИНІ

Ця замітна подія в організаційному житті нашої спільноти відбувалася в днях 31-го жовтня, та 1-го і 2-го листопада 1947 року. До схарактерезовання цих подій наводжу протокіл одної з відбух в цій справі нарад, як також подаю перебіг першого Конгресу, та звідомлення про чергові Конгреси та створені ними Управи Української Центральної Репрезентації.

Протокол ч. 3/947 з **Нарад** в справі скликання "УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНО - ОСВІТНЬОГО КОНГРЕСУ", яка відбулася в домі Т-ва "Просвіта" при вулиці Солер чис. 5039 в Буенос-Айрес-і, дня 22-го травня 1947 року.

Присутні п. п. Григоращук М., Кашуба С., д-р Е. Стойкевич, В. Розумовський, Е. Герсон, Б. Бременстуйль, Н. Петришин, І. Шведів, І. Ч. Чернецький, інж. Феценко-Чопівський, Г. Лучків, В. Савич, І. Пена, М. Бойко, С. Горинець, М. Грабинський, М. Семкіяш, С. Крупка, М. Данилишин, М. Мушинський, І. Ка-

шуба, Є. Онацький, інж. С. Гаріль, Г. Галайко, Я. Лавриченко, В. Жуків, та два нечиткі підписи.

Нараду відкрив голова ініціативної групи п. М. Григоращук о год. 8.45 та з'ясував перебіг дотеперішніх нарад, а вслід за тим секретар п. М. Данилишин відчитав протоколи з попередніх двох нарад, які прийнято без жодних зауваг чи доповнень.

Після цього відбулася обширна дискусія в якій забирали голос п. п.: Грабинський, Стойкович, Данилишин, Чарнецький, Григоращук І., Лавриченко, Гаріль, Жуків, Онацький, Чопівський та Розумовський. По обміні думок приступлено до ставлення внесків, які мали ось який зміст:

Інж. Фещенко пропонує, щоби обидві організації, це є "Просвіта" і "Відродження" скликали нараду в справі протесту Української Колонії проти висилки українських скитальців до Советів.

п. Григоращук І. — пропонує закінчити дискусію та приступити до вибору Конгресової Комісії.

Інж. Гаріль пропонує, що Управи трьох організацій: "Просвіта", "Відродження" і "У.Д. Комітет" цими зборами уповноважені, як комісія, для скликання Конгресу (чи З'їзду) з правом кооптації відповідних осіб з правом голосу.

Проф. Онацький ставить внесення, щоби в першій мірі переголосувати внесення інж. Гаріля, а опісля полагодити решту внесків.

п. Кузьмич ставить внесення, що Конгрес скликають лише два Товариства — "Просвіта" і "Відродження".

Інж. Гаріль доповнює попередній свій внесок тим, що нарада висловлює побажання, щоби Конгресова Комісія негайно вислала протест проти видалявання українських скитальців до Советів, та унормувала своє існування протягом 10-ти днів.

Поставлені внески під голосування, перший проф. Онацького і опісля два інж. Гаріля були прийняті одноголосно і тим самим не треба було переголосовувати останніх внесків.

Згідно з постановою повищих внесків намічено, що спільна нарада Управ має відбутися в домівці Т-ва "Просвіта", дня 28-го травня ц. р. до зредагування тексту протесту в українській мові запрошено проф. Онацького, а для перекладу на еспанську мову п. п. Чарнецького та Бременстуля. Протест має бути поміщений в двох наших часописах, як також висланий до поважніших щоденників столичної преси, амбасадам Англії, ЗДА, "УНО" в Нью-Йорку та Укр. Бюрові в Лондоні.

Текст протесту ось якого змісту: "В імені українського зорганізованого громадянства в Аргентині підносимо голос палячого протесту проти насильної видачі українців Советам з таборів в Італії, що суперечить елементарним правам людини і всім прийнятим в цивілізованому світі демократичним засадам. Маємо відомості, що люди накладали на себе руки, забивали своїх близьких і поповнювали акти божевільного розпачу. Наші земляки в Італії кличуть про рятунок і ми цей голос передаємо світові. Спиніть ці акти насильства! Дайте людям право захисту, не видавайте їх на тортури та жахливу смерть!"

Наради закінчено о годині 11-тій і за президію підписують:
М. Григоращук — голова. **М. Давилишин** — секретар.

ПЕРЕБІГ ПЕРШОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ В АРГЕНТИНІ

В днях 31-го жовтня і 1-го, та 2-го листопада 1947 року відбувся заповіджений **Культурно-освітній Конгрес**, скликаний українськими Товариствами "Просвіта", "Відродження" та "Укр. Допомогового Комітету".

Цей перший національний Конгрес українців трьох сусідніх держав Південної Америки відбувся згідно із заповідженою програмою опрацьованою Конгресовою Комісією, яка своєчасно була оголошена на сторінках "Українського Слова" та інших пресових органах.

Аргентинська преса про Український Конгрес

В зв'язку із скликанням національного Конгресу, майже вся столична преса подала звідомлення, наводячи його програму та завдання. Перед започаткуванням Конгресу появилися пресові повідомлення в щоденниках "Ля Пренса", "Ля Націон", "Ель Мундо", і "Ля Епока". Опісля в день відкриття деякі щоденники його повторили, а вечірній щоденник "Ля Разон" помістив світлину його учасників та коротко звідомлення з відбутої програми. Після закінчення Конгресу появилася відповідне звідомлення в щоденнику "Ля Епока", та обширне звідомлення подав щоденник "Ля Пренса" з дня 3-го листопада 1947 року, сторона 13-та, де наведено цілі та вислід згаданого Конгресу.

Українські радіо-передачі

Перед Конгресом і в день його започаткування відбулися три українські радіо-авдиції, в яких крім української музики та співу, що їх виконали артисти п-во Софія і Іван Шведові, подавалася також програма та ціль Конгресу в еспанській мові. Згадані радіо-авдиції треба завдячувати трьом членам Т-ва

"Просвіта" та визначним нашим купцям і промисловцям п. п. Володимирові Савичеві, Осипові Бурбанові та Іванові Григоращуків, які добровільно покрили пов'язані з тим видатки, що вповні заслуговує на належно признання цілої нашої громади.

Перший День Конгресу

В п'ятницю, 31-го жовтня в театральній залі "Колегіо Сан Хосе" при вулиці Азкуенага 158 відбулося урочисте відкриття Конгресу та святкова Академія в річницю "1-го Листопада". Конгрес відкрив голова Конгресової Комісії п. Михайло Григоращук еспанською промовою та покликав почесну президію, яку присутні прийняли аклямацією. Почесна президія складалася з таких осіб: Голова — д-р Е. Стойкевич, секретар п. М. Мушинський, члени п. п.: В. Савич, М. Грабинський, І. Григоращук, М. Григоращук, проф. Є. Онацький, А. Білопольський, Я. Саєвич, представник з Парагваю п. Т. Знатовський, представник з Уругваю п. І. Топольницький, д-р Б. Стернюк, п-ні С. Демчукова, п-ні Н. Босакова та п. В. Жуків, який виконував обов'язки секретаря.

Вслід за тим мішаний Хор Т-ва "Просвіта" під проводом п. П. Дудниченка відспівав аргентинський та український національні гимни, а д-р Е. Стойкевич відчитав обширний реферат в еспанській мові. В продовженні слідували святкова Академія в річницю "1-го Листопада", яка відбулася під мистецьким проводом п. Віктора Цимбала, що нарисовував заздалегідь упляновані відповідні декорації, та алегоричний образ, який представляв арх. Михайла на коні, що списом пробиває червоного змія. В продовженні програми виступав знову мішаний хор Т-ва "Просвіта", який виконав кілька точок, збираючи заслужену бурю оплесків, бо насправді при відповідно змінюванім освітленню збільшений хор в народних одягах представлявся надзвичайно гарно. Реферат в еспанській мові для відмічення Листопадового Зриву виголосив п. Б. Бременстуйль, а п. В. Цимбал виконав алегоричну картину при відповідній ним же виконаній рецитації.

Імпозантною частиною програми були дві точки молоді філії "Просвіти" з Док Суду, яка під проводом п. В. Жукова виконала одну гуртову рецитацію та фігурні вправи, що їх публіка прийняла з великим ентузіазмом.

Академію закінчив п. В. Цимбал обширним рефератом при висвітленню ним нарисованого образу, де український меч пробиває комуністичного паразита. Опісля в домі Т-ва "Відродження" відбулося спільне прийняття для комісій, делегатів та гостей.

Другий День Конгресу

Дня 1-го листопада 1947 року в залі "Народного Дому" Т-ва "Просвіта" при вулиці Солер чис. 5039, яка була удекорована образами та написом виготовленими п. В. Цимбалом, о годині 10.20, президія зайняла місце на підвищенню і провід перебрав перший місто-голова Конгресу п. В. Савич, а секретар п. М. Мушинський привітав присутніх та подав до відома, що делегація з Кордоби в особах п.п. Головацького і Кульчицького передала Президії образ з портретом Тараса Шевченка, який подарував для Конгресу п. Василь Наталенко. Слід зазначити, що згаданий образ нарисував аргентинський артист маляр з Кордоби. Вслід за тим прочитано телеграми та привіти від ось яких установ та осіб: Центр. Бюро в Лондоні, Сестри Василіянки, Філія "Просвіти" в Беріссо, Українська Громада з Бразилії, о. Дуб з Обера (Місіонес) Українська Громада в Бовен, (Мендоза) п. Коцабюк з Ля Фальди, Укр. Допом. Комітет в Італії, Укр. Доп. Комітет в Швейцарії, Укр. Цент. Доп. Об'єднання в Австрії, п. І. Падучак з Парагваю, Укр. Гром. Опіка у Франції, З'єд. Комітет З.С.А., п. Нечипорчук з Уругваю, Філія "Просвіти" в Сан Карльос Суд, Т-во Просвіта в Парагваю, Т-во "Просвіта" в Уругваю, пол. Шаповал та Союз Гетьманців Державників в Торонто. Реферати виголосили п. М. Мушинський та проф. Є. Онацький, чим закінчено ранішню частину.

Пополудні о годині 15 почалася друга частина програми, яку започаткував п. Головацький рефератом про життя української громади в Кордобі. За тим слідували реферати д-ра Стернюка, п. М. Грироращука, д-ра Стойкевича, п. В. Розумовського, та п. М. Капеняка. З відповіданими промовами виступали також представниками наших Церков. Від української католицької Церкви промовляв д-р В. Ковалик ЧСВВ, від УАП Церкви тодішній її парох о. І. Ярославський. Обширну промову в еспанській мові та привіт від хорватської громади висловив її делегат о. Бласа. Своєю промовою о. Бласа здобув собі повну прихильність всіх присутніх, які при його відході відпроваджували його грімкими оплесками, та окликами: "Хай живе Хорватія". Другий день Конгресу закінчився спільною вечерею в домі Т-ва "Просвіта", яка відбулася під дбайливим доглядом її Жіночої Секції.

Третій День Конгресу

В неділю 2-го листопада 1947 року в церкві при вулиці Сан Мартін число 1039 відбулася Служба Божа та Панахида за бл. п. Митрополита Кир Андрія Шептицького та за всіх поляглих за волю України. Богослуження відправив о. д-р В. Ковалик ЧСВВ в сослуженні о. Ю. Мельничина ЧСВВ та співав хор під управою

п. В. Гука. Дуже глибоко-патріотичного змісту проповідь виголосив о. Ковалик, якої зміст зворушив всіх присутніх, бо зворушливі слова пароха викликали гарячу слезу в багатьох присутніх. Насправді найбільш маєстатичною частиною Конгресу була відправа в церкві, яку по береги виповнило наше громадянство, яке зійшлося дуже численно без різниці організаційного чи партійно-релігійної приналежності. По Службі Божій відбулася Панахида, в якій взяли участь всі присутні, що зійшлися аж дуже численно, щоб спільно перед лицем Всевишнього достойно вшанувати пам'ять Великого Митрополита нашої Церкви, та світлу пам'ять наших героїв Листопадових Днів.

Підчас Конгресових нарад постановлено вислати відповідні телеграми до: президента Аргентини, генерала Перона, до пані Рузвельт, до Преосвященного Кир Івана Бучка та до пані Коновальцевої.

Закінчення Конгресу відбулося знову в домі Товариства "Просвіта", де після провірення і прочитання списків делегацій відбулися обширні дискусії, які відносилися не лише до змісту прочитаних рефератів, а взагалі до всіх порушених Конгресом справ українських громад в діаспорі.

Треба підкрелити, що більшість зібраних делегатів, устами п. п. Микитіва, Колодія, Капеняка, Вербіцького та інших промовців домагалися не лише вислання привітальної телеграми до політичного проводу УГВР, але також признання й підчинення Репрезентаційного тіла тому проводові. Популярність цієї думки була підкреслена невгамованими оплесками більшої частини зібраних конгресівців.

Після дискусій приступлено до прочитання і прийняття резолюцій, які були подані окремо в нашій пресі, а також прочитання та прийняття правильника, яким має руководитися вибрана Українська Репрезентація.

Вслід за тим приступлено до вибору Репрезентативного тіла, яке мало складатися з президента і його заступника та 38 членів. Переведено в тій справі голосування вияснило, що президентом вибрано голову Т-ва "Просвіта" п. В. Савича і заступником п. М. Мушинського. Спільну листу 38 членів Репрезентації, złożену з членства всіх організацій предложила Конгресова Комісія, яка була затверджена та враз з іншими звідомленнями передана для публікації в нашій пресі.

Конгрес закінчено о годині 1.30 відспіванням "Не пора, не пора", що виконали всі присутні які взяли участь в Першову Конгресі Українців в Аргентині.

На закінчення уважаю доцільним заявити, що повиший

текст не був написаний з протоколярних звідомлень і не знаю чи такі збереглися, а поданий він на підставі моїх особистих записок, які були поміщені зараз після відбуття Конгресу в "Українському Слові", тому вияснюю, що я старався подати все об'єктивно і всі ці постанови, які мали річевий характер, а коли б найшлися і деякі пропущення, то лише з огляду на нецільність їх публікації. Їх значення не мало б жадних впливів на постанови Конгресу чи наслідків на діяльність Репрезентації. Коли б були в цій справі другі звідомлення, то я їх навів би, але ні протоколу Конгресу, ні доповнень про його перебіг досі неопубліковано.

ДРУГИЙ І ТРЕТІЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ В АРГЕНТИНІ

Другий Конгрес Українців в Аргентині відбувся в листопаді 1951 року. В ньому не приймали участі всі наші національні установи. Передконгресові приготування відбувалися серед нормальних відносин, при чім вив'язалася гостра пресова полеміка, яка спричинила в нашій громаді двоподіл, приневолюючи деяку кількість наших організацій відмовитися від участі в згаданому Конгресі. З тих власне причин Конгрес відбувся досить скромно з участю таких організацій: Т-во "Відродження", "Український Клуб", "Допомоговий Комітет", Брацтво УАПЦ, "Союз Українських Ветеранів" і "Союз Українок". Не брали участі в другому Конгресі наступні організації: Т-во "Просвіта", Український Пласт, Спілка Науковців, Письмеників і Журналістів, Церковні Католицькі Організації, та Українська Громада, які оголосили в нашій пресі відповідний Комунікат, вияснюючи своє становище щодо Конгресу та Центральної Репрезентації.

Третій з черги Конгрес Українців в Аргентині відбувся дня 20 і 21 березня 1954 року при участі всіх національних організацій. Приготування до Конгресу перевели найбільші наші чотири центральні організації, як, "Просвіта", "Відродження", Брацтво "УАПЦ", та "Католицьке Об'єднання", які відбули в цій справі цілий ряд нарад, що довели до спільного зговорення, забезпечуючи не лише успіх Конгресу, але також консолідацію громадського життя.

Перед Конгресом згадані установи підписали відповідну декларацію, яка була поміщена в нашій пресі і з огляду на її значення наводимо її в цілості.

Учасники третього Конгресу Українців в Аргентині, що відбувся 20 і 21 грудня 1954 року. В першому ряді Почесна Президія Конгресу, по середині якої знаходиться проф. Є. Онацький, що зібрав вибраний головою Української Центральної Репрезентації.

Президія УЦРепрезентації та Управа її Головної Ради, — вибрані на 7-му Конгресі Українців в Аргентині.

Д Е К Л А Р А Ц І Я УКРАЇНСЬКИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АРГЕНТИНІ

З наміром розглянути всі проблеми, з'язані з Третім Конгресом Українців в Аргентині, та зайняти до них належне становище, за ініціативою Українського Католицького Об'єднання і на прохання Центральної Репрезентації відбулася низка спільних нарад уповноважених представників Братства Св. Покрови УАПЦ, Т-ва "Відродження", Т-ва "Просвіта" й Українського Католицького Об'єднання, тобто центральних організацій, що всебічно охоплюють українське організоване церковно-релігійне і громадське життя в Аргентині.

Делегати названих організацій переконані, що скоординована дія центральних організацій в напрямі опрацювання та узгодження проекту статуту Української Центральної Репрезентації, її засягу дії та спільне намічення кандидатів на керівні органи Української Центральної Репрезентації зміцнять становище УЦР у внутрішній і зовнішній її діяльності. Це забезпечить їй, на засадах повної солідарности, співпраці та всеукраїнської єдности, підтримку центральних організацій, які в свою чергу будуть старатися, щоб вибрана згідно з цією декларацією Українська Центральна Репрезентація користувалася повним признанням усіх національних організацій та всього українського громадянства в Аргентині.

На доказ узгодження обговорюваних на міжорганізаційних передконгресових нарадах справ та на вияв прийнятого зобов'язання до однозгідного поступовання Братство Св. Покрови УАПЦ, Т-во "Відродження", Т-во "Просвіта" й Українське Католицьке Об'єднання підписують оцю спільну декларацію, в якій стверджують:

1) Братство Св. Покрови УАПЦ, Т-во "Відродження", Т-во "Просвіта" й "Українське Католицьке Об'єднання" візьмуть участь в Третньому Конгресі Українців в Аргентині в реченні, проголошенім Президією Української Центральної Репрезентації в днях 20 й 21 березня ц. р..

2) Президія міжорганізаційних нарад зголосила участь чотирьох центральних організацій в Третньому Конгресі Українців в Аргентині до Президії Української Центральної Репрезентації, передаючи спільно виготовлену заяву участі та:

а) проект ключа участі організацій у Третньому Конгресі Українців в Аргентині;

б) проект статуту Української Центральної Репрезентації;

в) проект правилника внутрішнього урядування Української Центральної Репрезентації;

г) проект резолюцій Третього Конгресу Українців в Аргентині.

3) Чотири центральні організації погодилися на ключ участі в Третьому Конгресі Українців в Аргентині в такому відношенні: Братство Св. Покрови УАПЦ, Т-во "Відродження", Т-во "Просвіта" й "Українське Католицьке Об'єднання" по шість представників від їхніх централей, та два від їхніх філій. Інші самостійні установи по чотири представники.

4) Президія нарад українських центральних організацій пропонує на Третьому Конгресі Українців в Аргентині спільний список кандидатів на керівні органи Української Центральної Репрезентації, а делегати цих організацій зобов'язані голосувати на Конгресі за зголошеним їхніми організаціями списком в цілості.

5) Братство Св. Покрови УАПЦ, Т-во "Відродження", Т-во "Просвіта" й "Українське Католицьке Об'єднання" будуть змагати, щоб Третій Конгрес Українців в Аргентині закінчився всеукраїнською маніфестацією в репрезентативній залі Буенос-Айреса при участі якнайбільшого числа кількості українського громадянства.

6) Братство Св. Покрови УАПЦ, Т-во "Відродження", Т-во "Просвіта" й "Українське Католицьке Об'єднання" зобов'язується, що їхні члени, які будуть вибрані до керівних органів Української Центральної Репрезентації зберігатимуть приписи закону 31.321, який кермує законне діяння установ, а головню:

а) Не будуть втягати поодинокі організації до таких акцій, які могли б входити в розріз з їх основними завданнями.

б) Не будуть вмішуватися у внутрішні справи поодиноких українських організацій, що законно діють на терені Аргентини, шануючи їхнє самостійне існування.

7) Центральні організації будуть спільно підтримувати всі проекти та постанови міжорганізаційних нарад і то однаксо, як перед Конгресом перед іншими організаціями, так і підчас Конгресу, а евентуальні зміни робитимуться за спільним зговоренням.

8) Центральні організації договорились у справі Третього Конгресу Українців в Аргентині і в справі Української Центральної Репрезентації, намагатимуться тісно співпрацювати між собою та спільно діяти в усіх проявах українського організованого життя в Аргентині, а зокрема продовжуватимуть систе-

му договорювання також на форумі майбутньої Центральної Репрезентації.

Буенос Айрес, 17-го лютого 1954

Братство Св. Покрови УАПЦ:

Теодозій Данилюк вр. інж. Віктор Левицький вр.

Товариство "Відродження":

Степан Паславський вр. Іван Чарнецький вр.

Товариство "Просвіта":

Осип Кузьмич вр. Михайло Данилишин вр.

"Українське Католицьке Об'єднання":

Микола Денисюк вр. мр. Роман Голод вр.

ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Українська Центральна Репрезентація, покликана до життя всеукраїнським Конгресом, перша її назва була: "Головна Управа Центрального Українського Представництва", в скороченні "ГУЦУП". З огляду на те, що така назва в цілості була надто довга, а в скороченні звучала недобре, постановою Головної Управи з дня 4-го березня 1948 року рішено прийняти назву "Українська Центральна Репрезентація" в скороченні "УЦР". Загадана "УЦР" складалася з двох окремих тіл — це є "Великої Ради", зложеної зі 40 осіб, та Управи "УЦР" зложеної з 10 осіб, які входили також в склад вищезгаданої Великої Ради. Під час другого Конгресу число членів Великої Ради обнижено на 20 членів, а склад Управи "УЦР" до 5 членів. Знову під час приготувань до третього Конгресу постановлено змінити структуру "УЦР" в цей спосіб, що Президія "УЦР" складається з голови, двох заступників, двох секретарів та 4 членів, які являються виконним органом з правом кооптації відповідних рефедентур. Контрольний та законодавчий орган виконує Головна Рада, зложена з президії УЦР, та кожночасного голови, заступника та секретара чотирьох центральних організацій та голов усіх існуючих національних наших організацій, предсідником якої є заступник голови "УЦР", який, рамени "УЦР" такі наради скликає та ними проводить.

Управа "УЦР" діє на протязі трирічної каденції і в склад першої "УЦР" були вибрані: голова п. Володимир Савич, заступники п. Михайло Мушинський і секретар д-р Євген Стойкевич. В другій каденції головою був п. Іван Григоращук, заступник п. інж. В. Левицький і секретар п. Михайло Рубінець. В третій каденції головою був вибраний п. проф. Євген Онацький, перший заступник мр. Роман Голод, другий заступник п. інж. В. Левицький та секретарі п. Осип Кузьмич та п. М. Рубінець.

ЗАГАЛЬНІ ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО ВІДБУТІ КОНГРЕСИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

Згідно зі встановленою системою Конгреси повинні відбуватися щотири роки, які мали би відновляти керівні органи "У.Ц.Р.", але з різних причин вони не все відбувалися в означеному реченні, як також деколи Конгреси переводилися в аномальних відносинах навіть були випадки, що через міжорганізаційні терття намечені Конгреси відбувалися без участі деяких установ, бо не було між ними належного порозуміння чи однозгідного зговорення.

З тих власне причин не подаю обширних звідомлень про перебіг всіх відбутих Конгресів, а лише про перший Конгрес, який започаткував існування УЦР, про третій, що довів до повного зговорення наших центральних установ, та вкінці про 9-тий з черги Конгрес, що знову відбувся на базі зговорення і при участі всіх існуючих тоді організацій.

Конгреси — 4, 5, 6, 7 і 8-мий відбувалися власне в таких аномальних відносинах і про них подаю лише короткі звідомлення і дати, що вони відбулися та світлини вибраних ними Репрезентацій, а не подаю світлин з тих Конгресів, що про них є обширні звідомлення. Стверджую також, що в тих роках між першим і дев'ятим Конгресами, як сама УЦ Репрезентація, так і відбуті Конгреси проходили в аномальних відносинах і їх діяльність не внесла в наше життя ніяких основних змін чи надбань. З діяльності в тих роках слід зазначити, що за старанням УЦР чи його голови д-ра Василя Іваницького влаштовано вдачні відзначення з нагоди 100-річчя народин Шевченка, які відбулися вповні успішно і в першорядних залах столиці. З цієї нагоди українське філіятелистично підприємство мгр. Мирослава Самоверського випустило спеціальний Шевченківський поштовий значок, а Т-во "Просвіта" видало спеціальні пропам'ятні коверти. Замітними були також заходи УЦ Репрезентації з боку д-ра Іваницького, щоб вшанувати пам'ять батька української музики Миколу Лисенка. В його пошану влаштовано величавий **концерт**, який відбувся в столичному театрі "Колон" при участі спеціально зорганізованих — симфонічної оркестри, великого збірного хору та солістів, виступи яких пройшли дуже успішно і концерт мав маєстатичний успіх.

Замітною також з тих років акцією УЦР під головуванням д-ра Іваницького є започаткування заходів для побудови Пам'ятника Тарасові Шевченкові в Буенос-Айресі. З рамени УЦР створено Комітет, який перевів акцію збірок і побудову гарного і величавого Пам'ятника Шевченкові, що його відкриття відбулося 5-го грудня 1971 року. Про цю історичну подію в житті нашої громади появилася *Пропам'ятна книга*, яка обіймає 180

сторінок друку де подає обширні звідомлення про всі заходи, про саму побудову та врочистості його імпозантного відкриття, і, щоби неповторюватися подаю лише обмежені звідомлення в яких одначе відзначаю заслужені успіхи цієї з історичної події в житті нашої спільноти.

Стверджую також, що назважаючи на деколи складні відносини та на різні міжорганізаційні труднощі УЦРепрезентація в силу своїх спроможностей виконувала свої координаційно-репрезентативні обов'язки між нашою громадою, а при тім приймала участь у відбутих Світових Конгресах Вільних Українців, в яких приймала активну участь за посередництвом відповідних делегацій і кождочасний голова УЦР входив в склад президаї СКВУ.

Зокрема слід зазначити, що УЦРепрезентація під головунням п. Василя Косюка внесла в ряди наших організацій відповідне порозуміння та толеранцію, а також пожвавила акцію співдії на зовнішніх відтинках всіх можливих заходів в обороні самостійницьких прав нашої Батьківщини. Голова УЦР в порозумінні з Комітетом Оборони В. Мороза і других політ-в'язнів, провели цілий ряд відповідних заходів в їх обороні, та нав'язали зв'язки з різними амбасадами прихильних нам держав, як Чіле, Парагвай та інші, як також п. Косюк приймав офіційну участь в Конферентії Світової Антикомуністичної Ліги ВАКЛ, що відбулася в Бразилії. Президія УЦРепрезентації приймала участь у відзначенню 75-річчя українського поселення в провінції Місіонес і за її стараннями в здвигненому в Апостолесі Пам'ятникові Емігрантам була вмурована в цей пам'ятник відповідна бронзова таблиця, яка зафіксує там участь української еміграції. Рівнож п. В. Косюк, як голова УЦР в Аргентині, провів велику й допоміжну працю в побудові пам'ятника Шевченкові в Енкарнаціоні (Парагвай) і в урочистостях його відкриття наша спільнота була належно репрезентована, що також підтверджує співдію сусідуючих зі собою наших поселених громад.

На закінчення слід ствердити, що пройдені каденції кождочасної УЦРепрезентації видержали цей переходовий період міжорганізаційних напружень і життя наших громад приходить знову до нормальних відносин опертих на базі вирозуміння, толеранції та консолідації всіх наших установ, що входять в склад УЦР, — яка являється найвищим і репрезентативним чинником нашого суспільно-громадського життя.

ДЕВ'ЯТИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ В АРГЕНТИНІ

В днях 15 і 16 вересня 1973 року відбувся намічений 9-тий Конгрес Українців в Аргентині, який цим разом відбувся із дворічним упізненням. Приготування до Конгресу започатковано з датою 9-го вересня 1972 року за почином Головної Ради Української Центральної Репрезентації, яка скликала нараду представників всіх існуючих організацій і тоді створено Перед-конгресову Комісію та чотири підкомісії, які занялися його організацією. Після довгих дебат дійшло до повного зговорення організацій та устійнено один спільний та коаліційний список Керівних Органів УЦР, проголошуючи остаточно речинець та програму Конгресу.

ПЕРЕБІГ КОНГРЕСУ

Програма наміченого Конгресу складалася із 4-ох частин, які проведено згідно із наміченим порядком при участі всіх існуючих організацій та їх філій.

Перший день Конгресу: започатковано в суботу 15-го вересня ц. р. о годині 15-тій в залі Українського Католицького Об'єднання, яка знаходиться при Катедрі вулиця Р. Фалькон 3960, Буенос-Айрес з денним порядком зложеним із 11 точок, що їх передбачує правильник УЦР. Конгресом проводила Президія, до якої були вибрані: голова — М. Данилишин, заступник — І. Каравацький, секретар — мгр. М. Василик і заступник Т. Данилюк. Після переведення реєстрації делегатів, на других вступних формальностей були подані звіти з діяльності УЦР за минулу каденцію, які видвигнули обширну дискусію делегацій поодиноких установ, а вслід затим уділено "абсолюторію" уступаючій Управі. Окремою точкою затверджено список нових Керівних Органів УЦР, як також обговорено доповнення та зміни статуту. Окремо відчитано та прийнято ряд резолюцій в справі потреб українських спільнот в розсіянні та в обороні історичних прав наших Церков та нашого народу, текст яких заподано окремо. На закінчення нововибраний голова УЦР, п. В. Косяк виголосив своє "екпозе" та відспіванням "Не пора" закінчено перший день Конгресу.

Другий день Конгресу: Неділя 16-го вересня о годині 9-тій рано учасники 9-го Конгресу склали "вінок квітів" під Пам'ятником ген. "Сан Мартіна", — а в слід за тим відбулися Богослужби в наміренні української спільноти, в УАПЦеркві та в Українській Католицькій Катедрі при участі вірних обидвох наших віровизнань.

Пополудні о годині 16-тій відбулася спільна маніфестація української спільноти Буенос-Айресу і околиць під Пам'ятником Тараса Шевченка в парку "Трес де фебреро", як також нововибрана Управа УЦР зложила вінок квітів у стіп Батька-Тараса, при чім доповідь в еспанській мові виголосив п. І. Липинський, а всі присутні відспівали "Заповіт". Після маніфестації під Пам'ятником — в залі Централі Т-ва "Просвіти" відбулося закінчення Конгресу, де з промовами виступали п.п.: М. Данилишин, В. Косюк, Р. Зінько, М. Михалюк і В. Котульський, а на закінчення відбулося спільне прийняття для всіх присутніх.

Склад нової Центральної Репрезентації в Аргентині

В Конгресі приймали участь 24 існуючі організації з ключем по 5 делегатів від центральних організацій і по 2 делегата від їх Філій, інші організації по 3 делегатів від кожної. Керівні Органи нової УЦР були вибрані на підставі спільного зговорення і одного "коаліційного" списку, який Конгрес затвердив одноголосно. Склад нової Центральної Репрезентації українців в Аргентині є такий:

Президія: голова — п. Василь Косюк 1-ший заступник п. Степан Сергійчук, 2-гий заступник — п. Іриней Липинський, Секретар — п. Роман Зінько, заступник — п. Богдан Качор, скарбник п. Богдан Литвинович і заступник п. Іван Жибак.

Члени Управи: пані Катерина Мурашко, п. Володимир Вербицький, п. Онуфрій Стрига, п. Теодосій Данилюк, п. Микола Лівша, п. Осип Кузьмич, п. Юрій Іваник, п. Михайло Загрибельний і пані Марія Полоз.

Ревізійна Комісія: п. Богдан Яхно, п. Мирослав Самоверський і п. Микола Сліпченко.

Президія Головної Ради: голова п. Володимир Котульський, заступник — п. Осип Галатьо, секретар п. Михайло Васильик і заступник п. Арсеній Созоник.

Закінчено з надіями, що відбутий 9-тий Конгрес Українців в Аргентині принесе українській спільноті всіма побажане удороження організаційно-громадських відносин, а тим самим посилить громадську працю запевнюючи тим постійний зріст та скіплення всіх наших громад.

ПОІМЕННИЙ СПИСОК І ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ОЧОЛЮВАЛИ ПООДИНОКІ НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ В АРГЕНТИНІ В 1957-му РОЦІ

Вступні зауваги та вияснення

Подаючи звідомлення і дати, коли творилися наші подинокі організації, я не збираюся робити оцінку їхньої діяльності, бо неуважаю себе в таких справах авторитетним, а також і тому, що вповні здаю собі справу, що це річ дуже проблематична та трудна до устійнення, що являється для нас і нашої справи додатне та доцільне а, що було для тих цілей шкідливе чи навіть не потрібне. Ці справи устійнить колись дійсна історія нашого поселення, бо моя ціль дати лише до того початок, хоч тими скромними записками, що їх в поодиноких розділах наводжу.

З тих самих причин я не наводжу дат чи списків хто і коли ці наші організації очолював, не перерахуюю їхні успіхи чи невдачі, а лише звітую про їх існування без осуду чи похвал. Такий підхід я узасаднюю також і тим, що наше організаційне життя знаходиться на порозі п'ядесятьріччя і вже від першої декади діяльності наших організацій їх завжди було кілька десятків, то, коли б наводити список їхніх щорічних управ, то це забрало б десятки сторінок друку, який в теперішніх відносинах є аж надто дорогий, а це заставляє нас робити якнайбільш можливі обмеження не лише щодо світлин, але також відносно числа сторінок друку.

Однак, щоб принаймні частинно з'ясувати назви, системи діяння та імена осіб, які розбудовували поодинокі наші організації, я вважаю доцільним зібрати склад і характеристику їхніх управ за 1957 рік, які представляються в такому складі:

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В скорочені "УЦР"

Найвище координаційно репрезентативне тіло, що його вибирає **Конгрес**, який відбувається кожних три роки. УЦР складається з двох окремих тіл, Президії УЦР, та її Головної Ради, що їх вибирає Конгрес на трілітню каденцію.

СКЛАД ПРЕЗИДІЇ УЦР

Президент — проф. Євген Онацький, жонатий, журналіст, письменник, член НТШ і колишній ректор тижневника "Наш Клич".

Віце-президент — мгр. Роман Голод, виїхав опісля до ЗСА і перебуває в місті Чикаго.

Віце-президент — інж. Віктор Левицький, жонатий, пред-

ставник Братства УАПЦ, в пізніших роках помер в Буенос-Айресі.

Секретар — п. Осип Кузьмич, самотній, властитель одинокі української друкарні в Буенос-Айрес.

Заступник секретаря — п. Михайло Рубінець, аргентинець укр. походження, жонатий, економіст.

Головну Раду в той час творили кождочасні голови існуючих організацій, себто особи які подається в продовженні а в пізніших роках, цей проект змінено і склад Головної Управи вибирає Конгрес, тому нема потреби подавати склад згаданої управи.

УКРАЇНСЬКЕ ЦЕНТРАЛЬНЕ ТОВАРИСТВО "ПРОСВІТА"

На чолі Т-ва є Виділ, що його вибирають Загальні Збори, який діє на протязі одного року. В пізніших роках статут "Просвіти" змінено і каденція управи триває два роки.

СКЛАД ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИДІЛУ "ПРОСВІТИ" за 1957 рік.

Голова — п. Володимир Савич, жонатий, промисловець, властитель фабрики роверів та дитячих візків.

Місто-голова п. Василь Косюк, жонатий, рисівник опісля властитель будівничого підприємства.

Секретар — інж. Роман Бігун, жонатий, агроном, що в пізніших роках виїхав до ЗСА.

Місто-секретар — Михайло Бойко, аргентинець українського походження, тоді студент університету. Тепер жонатий і банковець.

Скарбник — п. Богдан Качор, жонатий урядовець, тепер живе у Нью-Йорку.

Місто-скарбник п. Юрій Мушак, аргентинець укр. походження, тоді студент університету, тепер жонатий і по фаху радієвий "льокутор".

Члени Виділу: д-р Василь Іваницький, жонатий, промисловець, п. Юліян Середяк, жонатий, видавець, п. Дмитро Демчук, жонатий, промисловець.

Члени Ревізійної Комісії: інж. Дмитро Романишин, жонатий, економіст, тепер перебуває в Канаді, п. Михайло Загребельний, жонатий, промисловець, представник філії "Просвіти" на передмістю Валентін Альсіна, п. Володимир Колодій, жонатий, представник Філії "Просвіти" в місцевості Док Суд, тепер перенесена на передмістя Авежанеда.

Товариство "Просвіта" має в різних місцевостях 14 філій, а також при ньому існують як автономні організації: Організація Жінок "Просвіти" ("ОЖП") та Спілка Української Молоді "СУМ" також зі своїми відділами по філіях. До активніших

членів "Просвіти" в тих часах належали наступні особи: І. Міт-ренга, І. Рибак, О. Кучьмич, І. Мушак, Я. Лавриченко, Д. Данилишин, М. Данилишин, А. Голубович, С. Сокіл, І. Білий, М. Гельнер, С. Крупка, М. Бойко, В. Лісовий, В. Вербицький, Д. Шуплат, д-р Ліда Макарухівна, Д. Довжинський, П. Марусин, В. Вовк, М. Демчук, В. Богун, Н. Хамуляк, В. Саєвич, Я. Мудрий, Д. Голіний. Т-во "Просвіта" видає тижневик "Українське Слово", його редактором був п. Григор Голіян, а адміністратором п. Максим Заболотний.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО "ВІДРОДЖЕННЯ"

На чолі Т-ва є Головна Управа, вибрана Зборами на дворічну каденцію, яка складається з Президії та членів Управи.

Склад Головної Управи за 1957 рік:

Голова — п. Іван Чарнецький, жонатий, банковець.

Заступник — п. С. Паславський, жонатий, урядник.

Секретар — п. Леонід Філь, жонатий, урядовець, тепер перебуває в Канаді.

Заступник секретаря — п. Мипайло Рубінець, жонатий, економіст.

Скарбник — п. Сава Лис, жонатий годинникар, тепер перебуває в ЗСА.

Товариство має також свої філії, та автономні організації молоді і жіноцтва, як також уже тоді існувала Кооператива тої самої назви, які діє як відрубна організація, зі своєю окремою управою, організатором і управителем цієї кредитівки був п. Богдан Яхно, який тепер вже відійшов на еміритуру.

З діяльністю Т-ва "Відродження" пов'язані наступні особи: І. Кривий, С. Мандзій, М. Демянчук, М. Юрків, І. Карвацький, П. Помазанський, В. Ольшанецький, Є. Онацький, М. Мушинський, С. Рутків, Д. Столярчик, Ю. Михалишин, П. Малець, О. Метик, І. Семенюк, П. Коцовський, Г. Тимчишин, В. Тимочко, І. Биймук, Т. Пина, М. Грабинський, М. Примаєв, та М. Вульченко.

Товариство видає тижневик "Наш Клич", якого редактором був тоді п. Є. Онацький, а адміністратором п. Б. Яхно.

РУХАНКОВЕ ТОВАРИСТВО "СОКІЛ" В КОРДОБІ

Самостійне і юридично оформлене Т-во в місті Кордоба, що є столицею провінції тої самої назви.

Склад Управи на 1957 рік:

Голова — п. П. Палашевський.

Місто-голова — п. П. Гунька.

Секретар — п. М. Грицишин.

Скарбник — п. І. Ворон.

Члени Управи: п.п. І. Случик, Ф. Савчук і І. Головацький.

БРАТСТВО ПЕРШОЇ ДИВІЗІЇ У.Н.А.

(Загально прийнята назва — "Братство Дивізійників")

Склад Управи:

Голова — п. С. Стрільчик.
Заступник — п. С. Лаврицький.
Секретар — п. Б. Любачівський.
Скарбник — п. Б. Литвинович.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ:

Голова — п. Ф. Сологор.
Секретар — п. А. Швак.

СОЮЗ УКРАЇНОК:

Самостійна жіноча організація, яку очолювали:
Голова — пані Ніна Онацька, дружина проф. Є. Онацького.
Секретарка — інж. Ольга Бандура, дружина проф. Бандури, що працював як геолог в міністерстві рільництва.

УКРАЇНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ:

Голова — п. Іван Григоращук, промисловець, власник металургічних варстатів.

Секретар — д-р М. Біян, правник, помер в пізніших роках.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКО - АРГЕНТИНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Голова — п. Богдан Коваль.

Заступник — п. О. Хам.

Секретар — п. О. Яхно.

Скарбник — п. Є. Задорецький.

Члени Управи — п.п. В. Магденко, Ю. Іваник і В. Сосенко.

Ревізійна Комісія — п.п. М. Феняк, Б. Полотнянка і О. Сухар.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ ПРОМИСЛОВЦІВ І ПРОФЕСІОНАЛІВ

Голова — п. Іван Григоращук, промисловець.

Заступник — д-р Василь Іваницький, промисловець.

Секретар — мгр. Олександр Веселий, виїхав до ЗСА.

Заступник секретаря — інж. Володимир Кіляр, виїхав до ЗСА.

Скарбник мгр. Мирослав Самоверський, власник філіяльного торговельного підприємства.

Заступник скарбника п. Дмитро Демчук, промисловець.

Члени Управи: п. Володимир Савич, власник фабрики роверів; д-р Богдан Стернюк, жонатий торговельне представництво; п. Теодор Хомишин — власник металургічних варстатів; п. Ярослав Ясінський, жонатий, власник меблярні; п. Микола Хамуляк, жонатий, фабричне заведення для виробу вікон і дверей та торговельних інсталяцій.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КЛЮБ

Голова — п. Теодор Хомишин.

Секретар — д-р Н. Буката, виїхав до ЗСА, (лікар).

СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ, НАУКОВЦІВ І ЛІТЕРАТОРІВ

Голова — проф. Володимир Ласовський (потім Голова Ради для справ Культури при СКВУ. Помер в Нью-Йорку.

Секретар — пані Оксана Куліш (псевдо О. Керч, перебуває в Філадельфії).

УКРАЇНСЬКИЙ ІНФОРМАТИВНО ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ (В скорочені "УІВІ")

Голова — д-р Василь Іваницький, жонатий, промисловець.

Секретар п. Василь Косюк, власитель будівельного підприємства.

"Д О Б Р У С"

(Демократичне Об'єднання Бувших Репресованих Українців згід Советів).

Голова — проф. Кость Бульдин, скульптор, (помер в пізніших роках); члени управи п.п. — Римський, Ситник і Каравульний.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

(Гетьманська організація, що видавала свій журнал під назвою "ПЛУГ І МЕЧ").

Голова — п. Віктор Цимбал, мистець — маляр і графік (помер в ЗСА).

Секретар — п. Адріян Аврам, жонатий, урядовець, виїхав до ЗСА.

Член Управи — п. Андрій Білопольський, банковець, виїхав до ЗСА.

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Очолює протоігумен Отців Василіян Всч. о. Орест Карплук, до управи входять п.п.: інж. Райтерівський, інж. Іваник, Редактор Григор Голіян, д-р Богдан Галайчук, (помер) інж. Павло Клим, виїхав до ЗСА.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ

Існує як автономна організація при парохії Отців Василіян в Буенос Айресі, очолювали її п.п.: д-р Богдан Галайчук, П. Василик та інж. Павло Клим, який видавав також "Пластову Сторінку" в українських часописах Буенос-Айресу. Потім виїхав до ЗСА.

ТОРЖЕСТВЕННІ ВІДЗНАЧЕННЯ СІМДЕСЯТП'ЯТЬЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В АРГЕНТИНІ

З нагоди 75 ліття українського поселення в Аргентині переведено ювілейні святкування по головніших скупченнях не лише Буенос-Айресу, але також в інших місцевостях та провінціях. Почавши від дня 27-го серпня 1972, коли започатковано ці врочистості в Апостолес провінція Місіонес, а потім ці ювілейні відзначення продовжувалися при спільній участі наших організацій, парохій та всевого зорганізованого громадянства, яке приймало активну участь у всіх запланованих ювілейних святкуваннях.

ЮВІЛЕЙНІ ПРОГРАМИ В РАДІО І ТЕЛЄВІЗІЇ

Для відмічення 75-ліття нашого поселення обидві наші радіо-передачі, як "Голос України", так і "Вільна Україна" постійно передавали відповідні звідомлення про програму тих Ювілейних Святкувань та відмічуючи провінцію Місіонес, де поселилися перші наші колоністи, ще в році 1897-му. Дня 27-го серпня 1972 започатковано ці Ювілейні Відзначення в місцевості Апостолес, провінція Місіонес, які були передані через радіостанцію та телевізійний канал згаданої провінції.

Столичний телевізійний канал 11-ть передавав в неділю 24-го вересня ц. р. цілогодінну програму присвячену 75-літтю нашого поселення. Рано о годині 9.30 згаданий канал передавав Українську Службу Божу, яку відправив Всеч. о. М. Гримач, при участі Мішаного Хору Філії "Просвіти" на Авежанеді, під орудою п. В. Максимова. Під час Служби Божої о. М. Гримач виголосив дуже змістовну проповідь про 75-ліття нашого поселення та про сучасне положення українського народу та його нескореної Церкви. Передача ця відбулася в приміщеннях каналу, де влаштувало в українському стилі відповідний віттар, прикрашений вишивками, а також хор в цілості виступав в наших народніх строях, що в цілості мало дуже імпозантний вигляд, який вповні заслуговує на признання для його виконавців.

УКРАЇНСЬКА СПІЛЬНОТА БУЕНОС-АЙРЕСУ, В ПОШАНІ ПЕРШИХ НАШИХ ПОСЕЛЕНЦІВ В АРГЕНТИНІ

Українська громада великого Буенос-Айресу відзначила ювілей нашого поселення дуже величаво та об'єднано при співучасті всіх наших передових організацій, та всіх її клітин. За ініціативою голови Центральної "Просвіти" п. О. Галатя створено Міжорганізаційний Комітет, що його очолив наш Екзарх, Преосвящений Андрій Сапеляк, який опрацював відповідний плян Ювілейних Святкувань в самій столиці та поїздки на провінції.

З цієї нагоди в неділю 1-го жовтня ц. р. в нашій Катедрі відбулася Архирейська Служба Божа, в якій взяли участь пред-

ставники Аргентинської Курії, Архиепископ Др. Хуан Карльос Арамбуру, Епископ Вікторіо Бенамін, та Апостольський Нуцій Монсеьор Ліно Заніні, який виголосив в нашій Катедрі відповідну промову для відзначення цієї історичної події в житті нашої спільноти.

Службу Божу відправляв Преосвященний Владика Кир Андрій в присутності вище наведених Епископів і при співучасті чотирьох наших священиків, а діяконував вже уродженець Аргентини о. Михайло Гримач. Підчас Служби Божої співав парохіяльний хор із Віжа Аделіна під проводом п. Шумила.

На Службі Божій був присутний також представник Стемфердської Дієцезії — Монсеньор Степан Хрепта, який склав привітання від згаданої Епархії та української спільноти Філядельфії та околиць.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ В ТЕАТРІ "КОЛІСЕО"

В неділю 1-го жовтня 1972 р. в одному з першорядних столичних театрів "Колісео" відбувся заповіджений **Ювілейний концерт** при участі наших найкращих музично-вокальних ансамблів, як Мішаний Хор Т-ва "Просвіта" під проводом п. В. Максимова, Жіночий і Мішаний Національний Хор, що виступав під управою пані М. Данилевич, з рамени Т-ша "Відродження", Капеля Бандуристів під управою п. В. Качурака, та Український Балет під управою балетмайстра Ю. Дімітрієвича. Програма Концерту складалася з двох частин, які загально на числювали 22-ві точки. Започаткував Концерт вступним словом п. Д. П. Шуплат, а доповідь в двох мовах виконав Преосвященний Владика Андрій. Про перебіг мистецької частини концерту подається відповідну оцінку окремо і тому, щоби неповтарятися обмежуюся лише підкреслити, що Концерт був **насправді** величавий та при численній участі нашого громадянства, яке успішні точки програми сприймало оваційно. Були присутні також делегації столичних установ, та інших національностей, які з признанням підкреслили життєдатність нашої спільноти. Рівень Концерту підтверджували відповідно видані **програмки**, які появилися з рамени Комітету заходами п. М. Самоверського, п. М. Василика та п. О. Бугая, в яких крім програми концерту були збірні світлини хорів, капелі та балету, як також адреси наших головніших скупчень, та оголошення наших купців, та кооператив.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ ФІЛІИ "ПРОСВІТИ"

Приєднуючися до ювілейних відзначень 75-тиліття нашого поселення в Аргентині, поодинокі філії "Просвіти" відзначили цю історичну подію окремими святами, які в різних місцевостях

стях та реченнях проходили дуже величаво. Такі Ювілейні святкування відбулися: заходами Філії "Просвіти" в Беріссо в днях 16 і 17 вересня 1972, заходами Філії "Просвіти" в Ляважоль — дня 9-го жовтня 1972, заходами Філії "Просвіти" на Валентін Альсіна дня 21-го жовтня 1972. Філія "Просвіти" на Авежанеді запланувала цей Ювілей на день 11-го листопада, коли відбудеться разом із 46-тею річницею існування цієї Філії, а деякі філії перенесли ці святкування на місяць грудень, як ювілейний місяць Матірної "Просвіти" у Львові.

УСПІШНА ПОЇЗДКА БАЛЕТУ ДО МІСІОНЕСУ, ЧАКО ТА ФОРМОЗИ

Для успішного відмічення 75-річчя нашого поселення в провінціях: Місіонес, Чако та Формоса, наш Екзархат заангажував Український Балет при співучасті Централі "Просвіти" відбутися поїздку до тих провінцій, щоб своїми мистецькими виступами допомогти поодиноким нашим громадам гідно звеличати цей "діамантовий ювілей" нашого поселення.

Тому то винаймлено великий омнібус на 48 місць, для обмеженого числа Балету. Така поїздка тривала від 6-го до 12-го жовтня, яка була під проводом голови Т-ва п. О. Галатя, та пресового референта д-р Я. Тавридзького, який проводив програмою Балету, а також мав два репортажі в провінційних радіостанціях, що передавали обширні коментарії про виступи Балету та історичні дати нашого поселення в тих провінціях.

ЧЕРГОВІ СВЯТКУВАННЯ В ПРОВІНЦІЇ МІСІОНЕС

З Буенос-Айресу виїхала численна делегація до провінції Місіонес, щоб там взяти участь в другій частині запланованих **Ювілейних святкувань**. Делегація ця була досить численна, бо входили до неї український Балет, що начислював 48 осіб, та понад 50 осіб-туристів, які виїхали з Буенос-Айресу двома омнібусами в п'ятницю, деяка частина виїхала приватними автами ще в четвер, а дехто був змушений їхати літаком, вже в суботу рано, щоб на вечір бути в Апостолесі, де відбувалися ці ювілейні святкування.

Друга частина намічених святкувань започаткувалася в суботу 7-го жовтня в приміщенні Аргентинсько-Українського Клубу, де відбувся перший **виступ Балету**, який відразу здобув собі признання всієї публіки, яка вщерть виповнила домівку Клубу та кожний виступ Балету сприймала оваційно.

В неділю 8-го жовтня святкування започаткувалися Архирейською Службою Божою, яку відправив о 8 год. Преосвященний Андрій Сапеляк. Після Служби Божої під церквою Отців Василіян почався організувати процесійний похід аж до ново-

побудованого і ще остаточно невикінченого Пам'ятника першим поселенцям в Місіонесі. Очолювали цей похід Єпископи, Духовенство, та численні делегації поодиноких громад провінції, а також числена делегація з Буенос-Айресу, яку очолювали голова Т-ва "Просвіти" п. О. Галатьо, секретар п. В. Косюк, культосвітній референт п. М. Самоверський, голова СУМ-ді п. О. Стрига, голова "Веселки" п. Б. Вітошинський, голова Філії в Ляважоль п. Федишак. Окремо була делегація "СУМ" в одностроях із своїм прапором та цілий Балет. Разом було около 100 осіб.

В годині 10-тій відбулося врочисте **посвячення Пам'ятника** першим поселенцям, що його виконав наш Екзарх в присутності місцевого Єпископа, Духовенства, представників провінційної і міської управ, та великого числа громадянства Апостолес і інших місцевостей. Промову виголосив о. д-р Володимир Ковалик. ЧСВВ. Опісля в залах Українсько-Аргентинського Клубу відбувся спільний обід, в якому взяли участь наш Екзарх, Духовенство, члени місцевого Ювілейного Комітету, та представники поодиноких делегацій. Закінчено цю зустріч промовою, яку в еспанській мові виголосив секретар Т-ва "Просвіти" п. В. Косюк.

В пополудневих годинах в залі Сестер Василіянок відбувся другий виступ Балету, призначений для шкільної дітвори і молоді не лише Апостолесу, але також і інших місцевостей, як Леандро Алем звідки приїхало аж два омнібуси молоді, що загально заповнили залю по береги. Бравурні виступи Балету викликали серед молоді велике захоплення та задоволення, а деякі присутні батьки просили чи нема можливості прислати їм відповідного інструктора, щоб вчити тамтешню дітвору народніх танців.

О годині 10-тій ввечорі відбувся третій виступ Балету в залі Укр.-Арг. Клубу, з повною його програмою. Присутні були Єпископ Місіонесу — Монсенйор Кемерер, наш Екзарх, Духовенство, начальник військового гарнізону — полковник Какіяс з дружиною, інтендент п. Зубрицький з дружиною, члени Комітету, та велике число публіки, яка вщерть заповнила всі забудовання Клубу, захоплюючися успішними виступами нашого Балету, який здобув собі повне признання всего присутнього громадянства.

Понеділок рано Балет і делегація Буенос-Айресу на запрошення Всч. о. Ореста Карплюка їде до міста Обера і після коротких оглядин міста взяли участь в обіді, що його о. Орест враз з гостинними Катехитками приготували для цілої групи, що почувалася дуже задоволена, висловлюючи глибоку вдячність гостинним організаторам.

Зараз після прийняття в Обера — Балет і делегація Буенос-Айресу виїжджають враз із присутнім о. Данилом до місцевості Леандро Алем, щоб відвідати там його парохію та новостворену Філію Т-ва "Просвіти", що її заснував о. Данило Новак, яка під його проводом закупила відповідну площу під будову власної домівки Т-ва "Просвіти" при якій мала би існувати також і Рідна Школа.

Над вечером ціла група виїжджає знова до міста Посадас, до ново-збудованого "Сіті Готелю", якого власник п. І. Радеховський приготував для всіх спільну вечеру, а після короткої гутірки, перемучені туристи йдуть на короткий відпочинок, щоб набрати сили на дальшу поїздку.

ПОЇЗДКА ДО ПРОВІНЦІЙ — ЧАКО І ФОРМОСА

В Посадас делегація Буенос-Айресу розділюється. Частина їде вже назад до Буенос-Айресу, а балет не зважаючи на перевтому в ночі з понеділка на вівторок виїжджає до Чако і прибувши до Саенз Пенья, зустрічають там знайомих вже о. М. Микиця та голову місцевої "Просвіти" п. Котовського, і Комітет 75-ліття дає всім відповідну опіку та приміщення. Після відпочинку балет їде ще до місцевості Віжа Ангеля де в залі Еспанського Спортивного Клубу дає запланований виступ, що його численно зібрана публіка сприймає з великим захопленням. Після спільної вечері, яка пройшла в дуже гостинному і веселому настроєві всіх присутніх, починається поворот назад до Саенз Пеня при чім на пропозицію о. Микиця балет відвідує оселю тубильців "Індіос Тоба", яка займається виробництвом всілякого роду "сувенірів" та живе в дуже примітивних відносинах.

В середу, дня 11-го жовтня о годині 21.30 в залі кінотеатру "Атенео" відбувається черговий гостинний виступ балету, який був під кожним оглядом дуже успішний.

Велика зала театру, що має 1300 місць, була виповнена здебільша нашими поселенцями, а значна частина була змушена завернутися, бо не стало місця. Після виступу була знову спільна вечора, а потім всіма побажаний відпочинок, щоб завтра продовжувати поїздку до провінції Формоса, яка сусідує з Чаком.

Четвер 12-го жовтня рано омнібус, навантажений помученими танцюристами виїжджає до провінції Формоса, де в місцевості Ель Кольорадо — Балет дає свій останній виступ. Програма починається о годині 10-тій і поодинокі її точки публіка

сприймає з великим задоволенням, нагороджуючи виконавців гучними оплесками. Після перекуски та короткого відпочинку приготовлюється дальша поїздка.

БАЛЕТ ВІДВІДУЄ ВОДОСПАД "ІГВАСУ"

Після успішних виступів аж в трьох провінціях Балет висловлює побажання відвідати водоспад Ігвасу і доставши одобрення, повертає назад поїздки на пограниччя Аргентини з Бразилією, щоб спільно оглянути величну панораму водоспаду Ігвасу. В дорозі до ріки Ігвасу, на якій знаходиться світової слави водоспад теї самої назви, наші туристи задержуються в місцевості Ель Дорадо, що знаходиться на побережжі ріки Парана, яка має там понад три кілометри ширини, та відома в цілій провінції, як "капіталь де песка" (столиця риболовлі), що притягає велике число любителів цього спорту. Приїхавши до водоспаду Ігвасу, наші прогульковці не мали змоги вповні налюбуватися величчю панорами цього водоспаду, бо недописала погода і падав зливний дощ. Однак, не зважаючи на дощ, наша активна молодь відвідала всіх 18 водоспадів зі сторони Аргентини, проходячи тими штучними містками, що їх зовуть там "пасарелями" понад рвучі хвилі водоспаду захоплюючися його величиною та шириною, бо водоспад цей має три кілометри ширини та 86 метрів височини, але його спад ділиться на три ступні, що загально творять підкову, з якої частина належить до Бразилії. Тепер там якраз ведуться великі заходи розбудови автостради, та заходи для побудови "аеропорту", де могли б причалювати великі літаки міжнародних авіаційних ліній для поштових туристичного руху, що заповідає провінції Місіонес великий поступ та економічне скріплення.

Поїздка Балету по провінціях була успішна і всі учасники заслуговують на повне признание за їх посвяти та витривалість, що вони одержували після кожного із своїх виступів. Зокрема щира вдячність належить всім особам та громадам, які наш Балет приймали та йому допомагали всім їм найщиріша подяка. Як признание балет дістає запрошення, щоби в черговому році дати нові виступи нашого Балету в місцевостях Леандро Алем, в Обері і в Порто-Ігвасу, як також є пляни ще одної поїздки до Місіонесу, але цей раз Капелі Бандуристів та Хору, однак треба ствердити, що такі поїздки є дуже коштовні і як ті, що запрошують так і ті, що поїздки організують повинні застановитися, де властиво можна набути засоби, щоб такі мистецько-культурні поїздки продовжувати; щоб тим популяризувати наше народне мистецтво, виявляючи нашу живучість та життєздатність.

ПРИВІТИ ЄРАРХІВ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Славіти Творити
 з нагоди Соборної Кош Сталити
 Творити Благословення
 на великий мила Крест
 отримати в Єврей Мандрибес
 Творити Творити
 22. 12. 1968 Вера Грос і Кед

Відвідуючи українську спільноту в Аргентині, Блаженійший Кардинал ЮСИФ СЛІПІЙ з датою 22 вересня 1968 року відвідав Централю «Просвіти» та в її пропам'ятний книзі вписав своє Архиерейське Благословенство

„Просвіті“ в Аргентині
 своє Архиерейське Благословення
 з нагоди її 45-ліття.

Творити Творити, 14 вересня 1969р.

+ Творити
 Єпископ М. Євдоким

З нагоди 45 літнього Юзілею «Просвіти» в Аргентині, Преосв. АНДРІЙ САПЕЛЯК уділив «Просвіті» своє Архиерейське Благословенство, яке записане в її пропам'ятну книгу з датою 14 вересня 1969 року.

РОЗДІЛ ШОСТИЙ

РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ

- 1) Початки релігійного життя наших громад.
- 2) Діяльність Отців Василіян, Сестер Василіянок, Катехиток та Служебниць.
- 3) Конгрес Українців Католиків та створення Українського Католицького Об'єднання.
- 4) Всеукраїнська проща до Люхан.
- 5) Встановлення Українського Екзархату.
- 6) Українські Церкви в Аргентині.
- 7) Постійний зріст релігійного життя серед наших громад.
- 8) Українська Автокефальна Православна Церква в Аргентині.

В.Копач

ПОЧАТКИ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ НАШИХ ГРОМАД

В житті нашої спільноти в Аргентині релігійне життя займає перше та почесне місце, бо воно творилося раніш ніж організаційне. Чуже оточення, туга за рідними навчили наших емігрантів доцінювати релігійні обходи та належно заховувати наші традиції й звичаї, шукаючи в них душевного задоволення.

Про початки нашого релігійного життя та про тугу за нашою рідною Церквою описує "піонер" наших поселенців в Місіонесі п. Дмитро Брицький (гляди Календар — Т-ва "Просвіти", рік 1934, стор. 93), де наводить:

Десь біля 1906 року, як вже імігрантські злидні покотилися десь у гори "Бомпляну", почали українці думати про рідну Церкву та священника. Наші поселенці з дяком (покійним вже) п. Д. Вареницею пишуть до греко-католицьких Єпископів, що би вислали до Місіонеса священника.

Перебуваючі в Місіонесі польські священники отці "Юзеф" та "Владзіслав", провадили там свою роботу перехреснюючи наших дітей Івана на "Яна", Петра на "Пьотра" і т. п.. Вони вмовляли при тім нашим людям, що не треба інших священників, бо вони обслуговують також і наші громади. Такий стан речей ще більше дражнив місіонських українців, а один наш старий та сивоволосий колоніст на повищі уговори "ксендза Владзіслава" так відповів: "Що нам з вашої відправи, ви все "доміна" та "секуляром" а ми цього не розуміємо й тому ми хочемо по нашому, по людськи!"

Душевні потреби розжервілись неймовірно. І тут судьба усь міхнулася для зболілих, змучених сердець перших наших колоністів, посилаючи їм вищезгаданого дяка Д. Вареницю, що своїм мелодійним релігійним співом лікував зранені серця наших місіонських піонерів. А як наспіло свято Богоявлення, то наші колоністи забажали такого "Йордану" на річці, як це колись було на рідних землях. Та лихо полягало в тім, що не було священника, але й тут небіщик дяк шукав виходу, стараючися послужити своїй громаді.

Великий наш Митрополит АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ серед українців в провінції Місіонес, підчас відвідин в 1922 році. В тих роках там не було ще належної комунікації і візитацію колоній переводилося кінно, як це бачимо на повищій світлині. На білому коні Митрополит Шептицький в асисті двох священників, з правого боку стоїть покійний о. Іван Сенишин.

— "Я постараюся, що буде на "Йордан" наше водосвяття по нашому обряді і на річці, твердив наш дяк! "Та як же то, коли ми немаємо свого священника?" — питали люди. Священик буде латинський, я навчу його співати "Премудрость", а решту я сам буду співати і за нього і за себе. Так і було, з'їхалося багато нашого народу зі всіх кінців Місіонесу і це перше "Водосвяття" осталося в їх пам'яті до смерті. Сьогодні про ці події осталася тільки згадка. Згадуючи їх робиться і жалко і смішно, та що зробити, це була наша імігрантська дійсність, яку описав наочний свідок п. Брицький, а я, доцінюючи його громадську працю, передаю цей епізод на спомин нашим майбутнім поколінням.

Подібні спомини перших релігійних обходів має майже кожна з наших численних громад не лише Місіонесу та Чако, але

Преосвященний Кир **КОНСТАНТИН БОГАЧЕВСЬКИЙ** під час візитації українців в Апостолес в 1930 році. З правого боку делегація вітає Владика хлібом та сіллю, а дівчора квітами. На чолі делегації о. Степан Вап-рович, одинокий тоді український священник в провінції Місіонес.

також всі інші українські громади розпорошені по просторах територіях Аргентини та сусідніх держав: Бразилії, Парагваю та Уругваю.

Українська спільнота в Аргентині гуртується переважно в Церквах наших двох віровизнань, це є Українсько-Католицької, та "Української Православної Автокефальної Церкви", які мають по наших громадах свої парохії та церкви.

Слід зазначити, що в пізніших роках, десь приблизно від року 1932-го, почався також український євангелицький рух, який в пізніших роках оформив себе в Українську Євангелицьку Громаду, та почавши від року 1953-го почав виходити їх окремий релігійно-освітний журнал. В Місіонесі, а також чистинно в Чако, появилися також секти т. з. "суботників" та "баптистів" але це малі, незначні групи, які не мали дійсного українського обличчя, а були витвором чужинецьких впливів, що не знайшло належного зросту серед наших громад.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОТЦІВ ВАСИЛІЯН

В релігійному житті українців-католиків передове місце, займають отці Василіяни, які започатковують свою працю вже в 1908 році, коли (після записок о. С. Вапровича) до Місіонесу прибув перший український священник в особі о. Климентія Бжуховського ЧСВВ, який приїхав туди з Бразилії і відбув серед місіонських українців 6-місячну місію і вернувся потім до Бразилії.

Опісля в році 1909-му прибув з Риму о. Ярослав Карпак, який перебув там два і пів року, а потім в році 1911-му до Місіонесу приїхали два молоді священники: о. Іван Сенишин та о. Омелян Ананевич, які насправді почали розбудовувати та організувати церковні громади серед численних українських колоній в Місіонесі. В році 1915-му о. Ананевич виїхав до Бразилії, а в Місіонесі остався сам о. Сенишин. Був це здібний та талановитий організатор, який крім місіонарської розвинув також організаційно-громадську діяльність, його заходами зорганізовано кілька наших парохій і також створено українську кооперативу, як рівнож о. Сенишин був "інтендентом" (бурмістром) міста Апостолес, його активну та всебічну працю перервала хвороба, яка приневолила о. Сенишина виїхати до Буенос-Айресу на лікування, де й постигла його передчасна смерть. Помер о. Сенишин дня 14-го жовтня 1926 року в одному зі шпиталів Буенос-Айресу, та поховали його на одному з міських кладовищ, але мені не вдалося устійнити могилу покійного о. Сенишина.

В році 1927 прибули до Місіонесу два нові священники, о. Степан Турчин та о. Степан Вепрук-Вапрович. Перший з них по однорічнім побуті повернувся на рідні землі, а о. Вапрович пробув в Місіонесі 7 і пів років, при чім два рази приїздив до Буенос-Айресу, перший раз в травні 1930 року доконав посвячення першого Народного Дому Філії Т-ва "Просвіта" на Док Суді, а другий раз в році 1934 на Евхарестійний Конгрес, який відбувся дуже величаво під особистим проводом тодішнього Кардинала Пачелі, а опісля Св. Отця Папи Пія XII. Отець Вапрович, повернувшись на рідні землі, одержав становище професора богослов'я в Станіславові, та видав брошуру під наголовком "Аргентина, Українська еміграція в ній", яка появилася накладом "Нової Зорі" в 1935-ім році.

Від 1935-го року в Місіонесі працювали отці Василіяни: о. Януарій Коциловський, о. Іпатій Майка, о. М. Котович, о. Турковид, о. О. Дуб та о. Орест Карплюк. Слід зазначити, що з місіонських українців вийшли ще два молоді священники, о. Володимир Яцюк та о. Дмитро Атаманюк, які виконують обов'язки аргентинських священників, але оба вони знали українську мову, та почували себе українцями.

Українське духовенство великого Буенос Аїреса приймало активну участь у всіх ерочистостях нашого громадсько-релігійного життя, як це бачимо на повищій світлині. Починаючи зліва о. Орест Карплюк, о. Й. Лабай, о. М. Куницький, о. Й. Галабарда, о. Я. Захариясевич, о. Балук і о. В. Зінько.

Після закінчення другої світової війни до Аргентини приїхало кільканадцять наших священників, які значно скріпили релігійну акцію наших громад. З отців Василіян приїхали о. Юрій Мельничин, о. д-р Володимир Ковалик, о. д-р Ізидор Патрило, о. Тарзикій Іванишин, о. Йосиф Галабарда, о. Василь Зінько, о. д-р Родіон Головацький, о. Микола Камінецький, та світські священники: о. Я. Захаріясевич, о. Скаськів, с. Я. Сірко, о. І. Балук, о. Д. Поперечний, о. М. Куницький, як також о. Степан Чміль, о. Василь Винничук та деякий час перебував о. М. Марків. Помічну акцію головно у вихованню молоді ведуть також Сестри Василіянки, які розвинули пожвавлену діяльність, набуваючи свої домівки в Беріссо та Буенос-Айресі, де існують школи та дитячі садки, та всі другі акції для релігійного виховання українського доросту.

З днем 10-го жовтня 1948 року, коли посвячено в Буенос-Айресі капилицю та власний дім о.о. Василіян, де й містилася українська парохія, що принесло українцям-католикам значне скріплення на всіх ділянках релігійного життя. По всіх голов-

Українське католицьке духовенство підчас посв'ячення нарідного каменя під Народний Дім «Просвіти» в Буенос Айресі що відбулося дня 8-го листопада 1953 року. З правої сторони Всч. о. М. Марків виголошує промову, для звеличання цієї історичної події.

ніших наших громадах створено окремі парохії, при яких існують братства та сестрицтва і катехизація для доросту. В Берісо вибудовано гарну муровану церкву, а в Апостолес зорганізовано малий семінар ім. Св. Йосафата, в якому виховалося відповідне число семінаристів, та який розпоряджає відповідною домівкою. За стараннями о.о. Василіян зорганізовано "вакаційну оселю" в місцевості "Пунта Індіо", де десятки нашої дітвори та пластунів мають відпочинок і відповідне виховання, і оселя ця є тепер власністю "ПЛАСТУ".

В загальному акція отців Василіян в розбудові релігійного життя наших громад в останніх роках значно скріпилася та збільшилася і про це обширніше подадуть їхні видання, бо тепер подається деякі дати та головніші числа, а основні підсумки та повну статистику поодиноких громад треба подати окремо, що в будучині отці Василіяни виконають, даючи належний матеріал для будучої історії нашого поселення та поодиноких його громад.

Сестри Василіянки в Беріссо, провінція Буенос Айрес в піонерських роках своєї діяльності, яку започаткували вони в 1946 році, набуваючи свій власний дім в якому знаходиться їх монастир та школа в якій виховується понад 200 дітей між якими є поважне число українських.

УСПІШНА ПРАЦЯ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК, КАТЕХИТОК ТА СЛУЖЕБНИЦЬ

Серед українських скупчень є кілька згромаджень Сестер Василіянок, які проявляють активну працю не лише при паропіях, але також займаються шкільництвом та вихованням молоді. Під їх зарядом в різних місцевостях існують діточі садки та школи, в яких виховується наша молодь. В деяких місцевостях Сестри Василіянки проводять інтернати та школи для дівчат, як також провадять народні і середні школи, що мають "право прилюдности" на рівні з тутешніми школами та інтернатами.

В деяких наших скупченнях є чинні згромадження Катехиток Серця Ісусового, а також Сестри Служебниці Пречистої Діви Марії, що теж працюють по наших скупченнях не лише Буенос-Айресу, але також в провінціях Чако та Місіонесу. Загально праця Сестер Василіянок, Катехиток та Служебниць є актуальна та успішна і все наше громадянство повинно дати їм як найбільшу підтримку.

Всебічна акція Сестер Василіянок, Катехиток та Служебниць з'єднала собі заслужені признання та похвали не лише своїх, але також і чужинців. Треба всіма нашими силами їх акцію підтримувати, щоб забезпечити їх існування та розвій, бо вони працюють для постійної розбудови нашого релігійного і громадського життя та плекання нашої культури і традицій не лише серед молоді, але також серед всього громадянства.

КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ ТА СТВОРЕННЯ УКАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

В жовтні 1952 року відбувся перший Конгрес Укаїнців Католиків в Аргентині, який тривав три дні та відбувся під духовним проводом Преосвященного Кир Ніля Саварина, Екзарха для українців західної Канади, який відвідав також головніші наші скупчення та поодинокі організації.

Перший день Конгресу почався в п'ятницю 10-го жовтня 1952 року, в приміщенні Отців Василіян при вулиці Курапалігве 760, урочистою Службою Божою за успіх Конгресу, яку відправив о. Юрій Мельничин ЧСВВ, при участі нашого духовенства та представників наших організацій. В пополудневих годинах під проводом Преосв. Кир Ніля відбулася передконгресова аудієнція в його Еміненції Кардинала Примаса аргентинської Церкви Др. Л. С. Копелльо з участю всього нашого католицького духовенства та представників церковних і громадських установ. Промову про стан Укаїнської Католицької Церкви на рідних землях виголосив голова Конгресової Комісії о. протоігумен д-р В. Ковалик, який також висловив Кардиналові побажання з нагоди 50 ліття Його священичої праці. У відповідь Кардинал Копелльо висловив подяку за ювілейні побажання та уділив Конгресові Архиерейське благословення. На закінчення вручено Кардиналові образ Св. Покрови, роботи нашого артиста-малювача п. Б. Крюкова на пам'ятку від першого Конгресу Українців Католиків в Аргентині. В годині 21-ій в залі Католицької Акції почалися Конгресові наради, які відкрив о. д-р В. Ковалик ЧСВВ, вітаючи Преосв. Кир Ніля, запрошуюючи Його на почесного Голову Конгресу. До предидії Конгресу увійшли: о. д-р В. Ковалик, о. Я. Захариясевич, о. М. Куницький і о. д-р В. Винничук від духовенства, та п.п.: інж. Главач від Т-ва Св. Володимира, мгр. Р. Голод — голова Т-ва "Просвіта", д-р М. Малецький голова "УІВІ" інж. П. Клим — від Т-ва "Пласт" п. С. Маркевич голова делегації українців з Місіонес, та п. М. Михальсько — голова Т-ва "Сокіл" в Кордобі. Секретарями Конгресу були ред. п. Г. Голіян та ред. п. М. Денисюк. Привітальну промову виголосив Преосв. Кир Ніль Саварин, а вслід за тим відбулися привіти для присутніх та відчитання надісланих привітів від церковних достойників та різних установ всіх українських поселених громад.

Другий день Конгресу почався Службою Божою, та сповіддю і Св. Причастям для української молоді, що відбулося в ранішніх годинах в Церкві Отців Василіян. В полудневих годинах відбулася Конгресова Аудієнція в Його Екс. Папського Нунція, д-р П. Фіетто, яку рівнож очолював Вспр. Кир Ніль при участі духовенства та представників поодиноких установ. В по-

полудневих годинах почалася центральна частина Конгресу відповідною нарадою католицьких організацій, яка створила Українське Католицьке об'єднання, вибираючи його провідні органи, та схвалення відповідних резолюцій. У вечері цього самого дня Конгрес продовжувався в залі Католицької Акції, де з відповідними доповідями виступали: мгр. Роман Голод — "Церква і держава", п. Я. Дикий — "Програмові завдання Українців католиків", п-ні Анна Середяк — "Церква і родина", Пластун Сеньор Кньоб — "До великої мети" (виховання молоді). Закінчив доповіді о. др. Ковалик подаючи висліди попередніх нарад та проголосив склад керівних органів Українського Католицького Об'єднання", а секретар ред. п. Гр. Голіян відчитав Конгресові резолюції, при чім закінчено другий день Конгресу піснею "Боже, вислухай благання".

Третій день Конгресу почався Архиєрейською Службою Божою, о год. 9.30 в одній з найкращих церков Буенос-Айресу "Сан Ігнаційо", яку відправив Преосв. Кир Ніль Саварин в асисті всього нашого духовенства, при тім висвячено двох нових українських священиків о. К. Корчагіна ЧСВВ і о. А. Кузишина ЧСВВ. Участь в Службі Божій взяло громадянство Бс.-Айресу та околиць, під час якої співав хор під проводом діригента п. В. Василика. Закінчено Конгрес Святочною Академією, в честь Преосв. Кир Ніля, яка відбулася в залі Католицької Акції, при вулиці Монтевідео 850, Буенос-Айрес. В програму Академії входило: відкриття та вступне слово о. д-р Ковалика, промова в еспанській мові про "Мартирольоґію української Церкви" — мгр. Р. Голод, та з мистецькими точками виступали пластова музика під проводом дир. І. Драгана, Мішаний Хор Т-ва "Просвіта" під диригуванням п. С. Гумініловича, та солістів п-на Едді та Сеєрина Сапрунів, І. Шведова та декламації пластуна О. Романишина. На закінчення Конгресу забрав слово Кир Ніль, який висловив організаторам Конгресу та цілій українській громаді призивання та щирі побажання успіхів.

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Перший Конгрес Українців Католиків в Аргентині, створив Центральний Керівний Орган католицьких Організацій, надаючи йому назву "Українське Католицьке Об'єднання" в скороченні "УКО", та покликав до життя його Центральний провід. В склад його Правління увійшли: Почесний голова — Впреосв. Кир Ніль Саварин, голова — о. Протоігумен д-р В. Ковалик, перший заступник голови — проф. Ю. Полянський, другий заст. голови — мгр. Р. Голод, секретар п. М. Денисюк. Члени Правління п.п.: о. І Балук, д-р Б Галайчук, д-р М. Малецький, п-ні О. Романишина, інж. О. Іваник, п. В. Ласовський, п. Г. Голіян та п. Я. Дикий Заступники — пані Л. Палашевська, п-на Леся Сокіл, п. С. Маркевич, та п. О. Воловина.

Молодечі наші організації «ПЛАСТ» і «СУМ-ді» приймають численну і зорганізовану участь в традиційній прощі до відпустової Базиліки в Люхан. На світлині група молоді в одностроях і з Прапором приготується до процесійного входу до Базиліки, де відбувають вони почесну стійку підчас цілої Служби Божої.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРОЩА ДО ЛЮХАН

Українська Проща до Люхан входить вже в життя, як традиційна врочистість нашої громади, в якій беруть участь чимраз ширші круги українського громадянства. Започатковано її заходами о. Іпатія Майки ЧСВВ, почавши від 1944 року, яка відбулася тоді під проводом Комітету, складеного з делегатів Церковного Братства ім. Св. Володимира та відпоручників Товариств "Просвіта" й "Відродження". Проща, яку описуємо це з черги третя, яка відбулося в неділю 23-го лютого 1947 року. Вона зачислюється до одної з найбільш величавих та успішних.

Участь в прощі взяло надзвичайне число прочан не лише української громади з Буенос-Айресу, але також і всіх ближчих периферій, як: Док Суд, Пінейро, Валентін Альсіна, Віжа Бажестер, Мунро, Гаєдо, Сан Мартін, Рамос Мехія, Беріссо та Вероніка. Вже о годині 6.30 рано околиця площі "Онсе", де знаходиться залізнична станція, з якої виїжджає потяг, спеціально замовлений і вщерть заповнений українськими паломниками. Більші чи менші гуртки з різних напрямків спішили на станцію, щоби прибути на умовлений час та зайняти належне місце. Безпереривною стаякою надпливала чимраз більша скількість прочан, які йшли цілими родинами, батьки, молодь, а навіть діти йшли зі своїми родичами, щоби спільно скласти поклін Чудот-

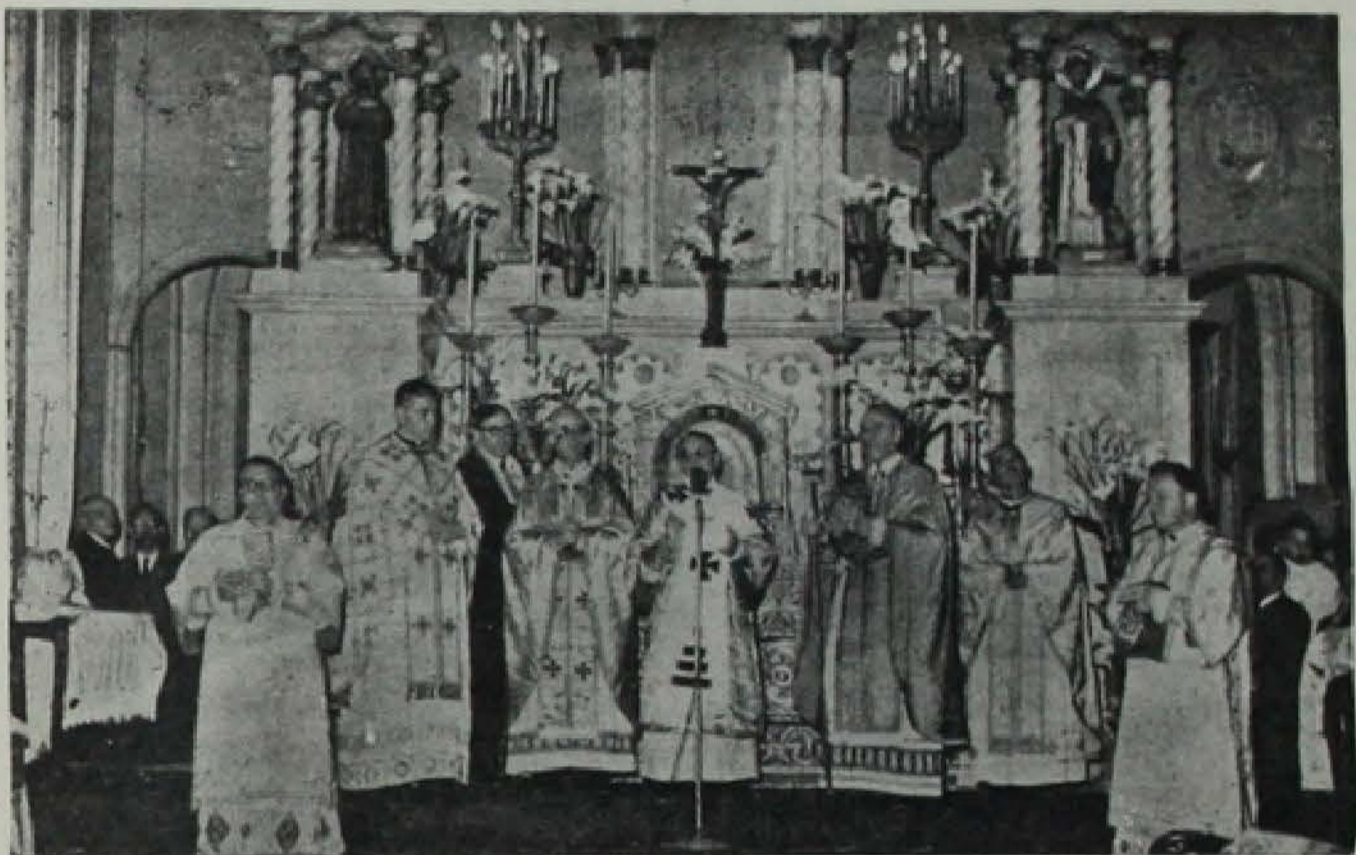
ворній Іконі Пресвятої Богородиці в Люхан, яка є покровительскою аргентинської держави.

В короткому часі замовлений потяг переповнений, обслуга дочіплює ще три нові вагони, а впорядчики бігають та подають потрібні вказівки та розпорядження. В тім часі приїжджає організована процесія з Беріссо. Громада вітає Преподобних Сестер Василіянок, з якими прибула також Марійська Дружина згаданої місцевости. Парох о. І. Майка проходить цілий потяг та подає належні іструкції, відбираючи привіти та поздоровлення провідників окремих громад. Серед цього загального руху всіх приходить умовлена година до відїзду 7.50 і потяг вже в русі. Прочани на припоручення пароха співають пісню в честь Пресвятої Богородиці. Свіжий ранок та чарівні панорами городів та гарних і чепурних передміських забудовань підбадьорують святковий настрій прочан, які зі співом приїжджають на станцію відпустового міста Люхан.

ПРОЦЕСІЙНИЙ ПОХІД ЗІ СТАНЦІЇ ДО БАЗИЛІКИ

Після прибуття на станцію за відповідними вказівками впорядчиків формується величавий процесійний похід прочан. Його очолює Хрест, якому асистують прапори: папський, аргентинський та український, за ними знам'я Марійської Дружини та церковні хоругви, що їх несуть члени Управи Братства. За ними йде о. парох та хор, а опісля тисячні маси прочан. Вулицями міста Люхан несеться українська пісня, що її набожно співає вся маніфестація. В усіх прочан святковий настрій, всі радіють, що йдуть на чолі з хрестом та українським прапором і йде їх не гурток, а тисячні маси українських прочан, які в цей день успішно заманіфестували свою релігійно-національну гідність.

Під проміннями горячого тропікального сонця, під депо-том національного прапора і під звуки української рідної пісні йде дійсно величавий похід українців, яких вулиці переповнені місцевими глядачами, що з зацікавленням відчитують несені на переді транспаренти, на яких видніє напис "Українська Проща до Люхан". Разураз від глядачів чується слова признання: О, яка численна проща, як гарно співають! Тут часто маємо нагоду бачити процесії прочан, але такої численної, як оця українська — це рідкість. В підбадьоренім настрою процесія зближається до Базиліки, звідки на знак привіту несеться мельодійний звук дзвонів, які вітають українських прочан і голос їх та голос української пісні зливається в одно з релігійною мельодією на честь Пресвятої Богородиці в Люхані.

Преосвящений Кир Йосиф Мартинєць. Єпископ з Бразилії, — підчас Архирейської Служби Божої в катедрі в місті Кордоба, яку відправив наш Владика з нагоди Євхаристійного Конгресу, в якому за стараннями Всч. о. Й. Галабарди українці приймали активну участь.

ПРОМОВА ТА ПРИВІТАННЯ ПРЕОСВЯЩЕННОГО ЄПИСКОПА

Процесійний похід зближається до Базиліки, на сходах якої о. парох вітає українську прощу та впроваджує її до Базиліки. Величезна головна "нава" вщерть виповнюється українськими прочанами, які при вході знаком христа віддають пошану святині, а уклоном віддають пошану чудотворній Іконі Матері Божої, звертаючи належний і радісний погляд на український прапор, який знаходиться на почесному місці коло головного престолу, якому асистують прапори панський та аргентинський.

Перед престолом появляється велична постать Єпископа з Мерседес, Пресв. Анунціята Серафіні, який звернувся до українських прочан з такими словами: "Витаємо вас, українські паломники, які під проводом свого достойного пароха прибули так численно і зорганізовано до цього святого й відпустового місця, щоб спільно поклонитися Чудотворній Іконі Пресвятої Богородиці, опікунки Аргентини та її свободолобного

народу. Ми знаємо, які відносини переживає ваша дорога Батьківщина, знаємо про всі утиски вашої Церкви про переслідування ваших відправ і про арешти Ваших Єпископів і Священиків, ми вповні співчуваємо Вам і віддаємо Вас в опіку Чудотворної Матері Божої, а Вона дасть Вам потіху та поблагословить Ваші змагання за краще завтра українського народу!"

ВРОЧИСТА СЛУЖБА БОЖА

Закінчуючи свою промову, Преосвященний Єпископ подав по голосниках, що заповіджені Служби відбудуться при бічних престолах, бо при головнім престолі відправиться українська Співана Служба Божа в супроводі хору. Службу Божу відправляв о. Іпатій Майка ЧСВВ, при співучасті хору під проводом п. Василя Гука. Апостола читав п. Н. Коваль з Беріссо, а "Вірою" виконав новоприбулий тоді тенор п. Роман Сасик. На закінчення артисти Софія і Іван Шведові відспівали молитву "Владико Неба і Землі", які насправді виконали її по мистецьки.

При кінці Служби Божої о. Майка мав відповідну проповідь, з'ясовуючи ціль української прощі, та відчитав звернення, надіслане о. Мітратом Перрідоном з Парижа, який є настоятелем Української Католицької Церкви у Франції. Звернення, базуючися на історичних зверненнях Преосвященного Митрополита Шептицького, закликає українське громадянство до єдності, віддаючися під покров Пресвятої Богородиці, яка дасть йому своє благословення.

В пополудневих годинах о. Майка відправив Молебен до Пречистої Диви Марії, а на закінчення відбувся процесійний обхід з Чудотворною Іконою, в якому взяли участь всі присутні.

ПРОЦЕСІЙНИЙ ПОВОРОТ ТА ЗАКІНЧЕННЯ

Поворот почався знову процесією з Базиліки до залізничної станції, який як попередньо відбувся при асисті прапорів та при співі релігійних пісень. Всівши до потягу, прочани обмінювалися враженнями з цілоденних церемоній, а о. парох, помимо фізичного змучення, чувся вдоволеним, висловлюючи всім ширу подяку за таку численну участь.

Загально тогорічна проща до Люхану мала повний успіх і за її переведення заговорила також столична і провінціальна преса, які підтверджували численність прочан та красу нашого обряду.

На закінчення слід зазначити, що такі спільні виступи, як це було зроблено з нагоди Січевих Роковин та проща до Люхан мали значні успіхи, бо вони не лише, що підносять на дусі наше громадянство, але також скріплюють нашу національну єдність та громадську солідарність.

ВСТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ В АРГЕНТИНІ

(Ще одно признание для Української Католицької Церкви
на еміграції)

В житті й розвою наших еміграційних скупчень передове й почесне місце займає Церква, бо серед всіх наших еміграційних скупчень релігійне життя творилося скоріше, як організаційне, а від перших днів свого існування наші Церкви виконують велику місію серед всіх наших громад, росіяних в різних державах та континентах. Дослівно всі наші еміграційні скупчення мають тепер дуже поважне число парохій із величавими Церквами чи Катедрою, як також зі школами, семінаріями, видавництвами, які постійно своєю акцією розбудовують та підносять наш розвій та престиж серед свого й чужого оточення.

За належний розвій і як признание Українська Католицька Церква на еміграції одержала свої Митрополії та цілий ряд Екзархатів, які завершують моральні здобутки нашої еміграції, яка сподівається, що вже в недалекій будуччині буде створена ще одна Митрополія для українців в Південній Америці, де число вірних виносить понад 400 тисяч поселенців всіх наших віровизнань.

Великим признанням для нашої знищеної, але нескореної Церкви, треба уважати цей факт, що ми одержали номінацію Українського Кардинала та кількох нових Єпископів та екзархатів серед різних громад нашого поселення, до яких зачисляється українська грамада в Буенос-Айресі.

Номінація Українського Католицького Екзархату наступила з датою 8-го березня 1968 р., коли Св. Отець Папа Павло VI, проголосив це офіційно, признаючи діючим Екзархом Преосвященного Кир Андрія Сапеляка, який до того часу і на протязі 8-ох років виконував обов'язки Апостольського Візитатора українців в Аргентині. Всі повиші номінації ще один раз підтверджують розвій і моральні здобутки нашої еміграції, а тим самим черговий раз ствержують те, що українська спільнота в діаспорі вповні заслуговує на встановлення Українського Патріархату на чолі з нашим Кардиналом Йосифом, що було б належним завершенням та признанням для нашої мовчазної, але нескореної Церкви та всієї української еміграції в діаспорі, що має около три мільйони душ.

Номінацію Екзархату українська спільнота в Аргентині прийняла з великим задоволенням і його встановлення відбулося дуже врочисте, коли Кардинал **Антоніо Каджіано** відповідним церемоніялом інтронізував Українського Екзарха в Катедрі зі всіма належними йому прерогативами та призначеними гідностями до цієї великої й відповідальної місії в нашому релігійно-громадському житті.

Візитація серед Сестер Василіянок в Посадас, провінція Місіонес, де Сестри Василіянки ведуть школу в якій виховується 800 дітей. На світлині група Сестер Василіянок, підчас візитації Владики Андрія, якого супроводжають про-екзарх Монсеньор Е. Риндич, та з правого боку о. д-р В. Винничук з Мендози і Всч. о. Доротей Шимчій протоігумен Отців Василіян в Апостолес.

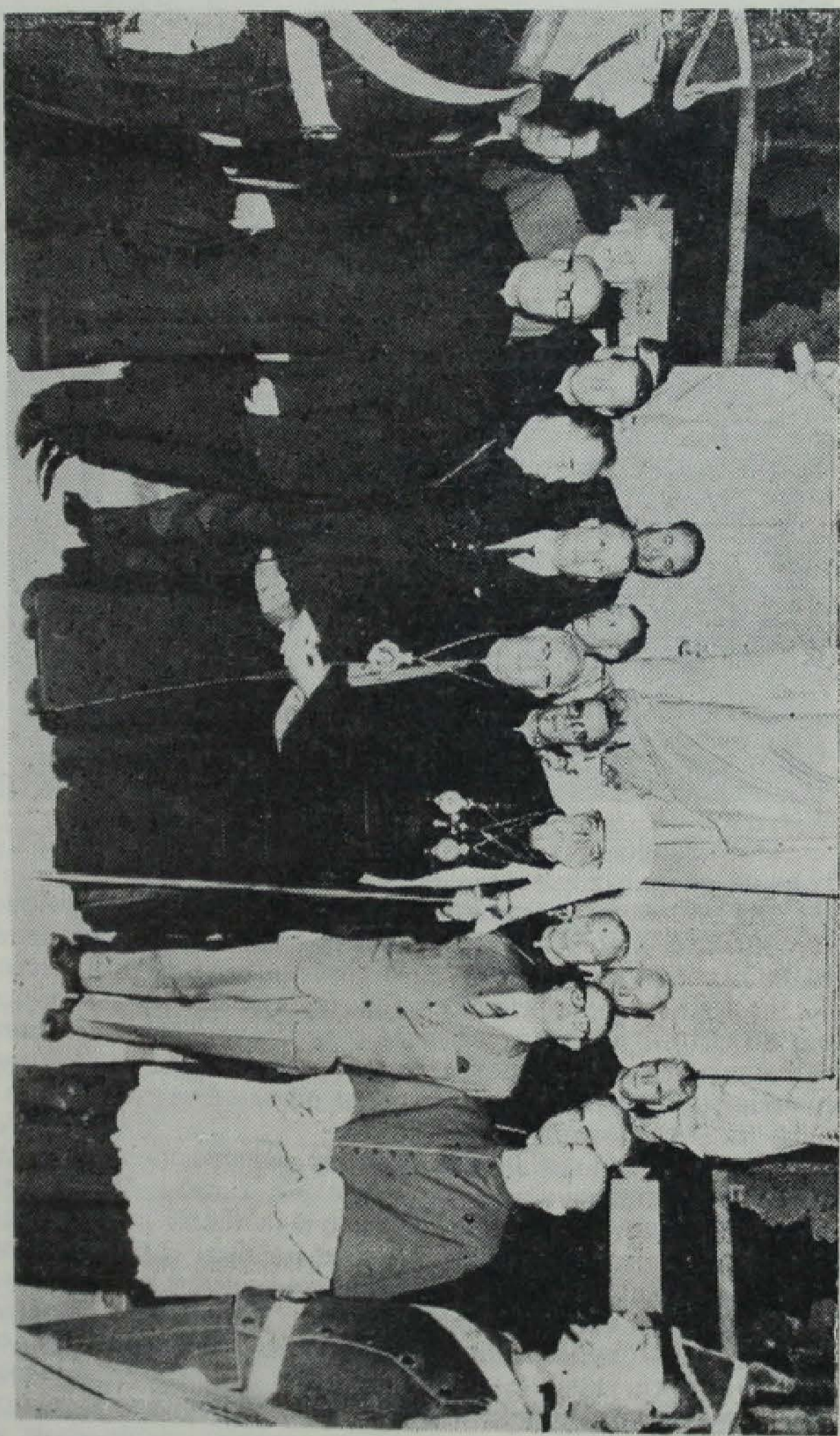
До встановлення Екзархату приєдналася ще одна важлива подія в житті української громади великого Буенос-Айресу, а це **посвячення Української Католицької Катедрі**, будову якої започаткував і перевів протоігумен Отців Василіян Всч. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ, а вже під особистим і наподегливим доглядом Преосвященного Кир Андрія вона викінчувалася та далі ще розбудовувалася. Сама Катедра має дуже гарний вигляд візантійського стилю і за словами самого Екзарха буде мати Іконостас та Вітражі, а найголовніша подія, що **Акт посвячення** dokonав самий наш Верховний Архиепископ Кардинал Йосиф Сліпий, який, беручи участь в Міжнародному Евхаристійному Конгресі в Колюмбії, прибув до Буенос-Айресу для поблагословлення Катедрі та Екзарха новоствореного Екзархату Українців Католиків в Аргентині.

Патріарх ІОСИФ — під час зустрічі із членством Централі «Просвіти», яке відбулося дня 22 вересня 1968 року в залі Народного Дому, де Блаженіший прибув в асисті наших Владик з Канади, яких численно зібране членство вітало в належними почестями та пошаною.

Посвячення Катедри відбувся дня 7-го вересня 1968 року і було це велике торжество бо в ньому взяли участь крім Нунція ще кількох Єпископів, очолюваних Примасом Аргентини Кардиналом д-ром Антоніо Каджано та численними делегаціями інших національностей, що прибули звеличати цю історичну подію в житті української спільноти, яка має за собою вже понад 80 літній побут та начислює загально понад 40 наших парохій в різних місцевостях, переважно в провінції Місіонес, де працюють Отці Василіяни і з цього оформлена самостійна Епархія з Кир Андрієм на чолі.

Подію встановлення **Екразхату** українська спільнота Буенос-Айресу відзначила дуже гідно під гаслом **"На многі літа, Преосвященний Владико"** — заявляючи Йому повну відданість та щирі побажання успішної місії в розбудові нової **Дієцезії**, з надіями, що ці історичні події, як посвячення катедри, номінація Екзарха та відвідини Блаженнішого Кардинала **Іосифа** принесуть велике піднесення та духове скріплення суспільно-релігійного життя української спільноти в Аргентині, започатковуючи ними новий період в історії нашого поселення та повертаючи його на новий шлях, на шлях духового скріплення та постійного зросту у всіх галузях нашого багатогранного життя.

Блаженіший Патріарх ІОСИФ перед Мавзолеєм Освободителя Аргентини генр. САН МАРТИНА, який враз з пам'ятником «незвідомого воїнка» знаходиться в забудованих Катедрі, яку наш Патріарх в асисті наших Владик та Духовенства відвідав в перших днях приїзду до Буенос Айреса в 1968 році.

Братство Св. Володимира при українській католицькій Церкві на передмісті Саранді, яку збудував покійний о. М. Куницький, а теперішнім її парохом є о. Михайло Гримач.

У К Р А І Н С Ь К І Ц Е Р К В И

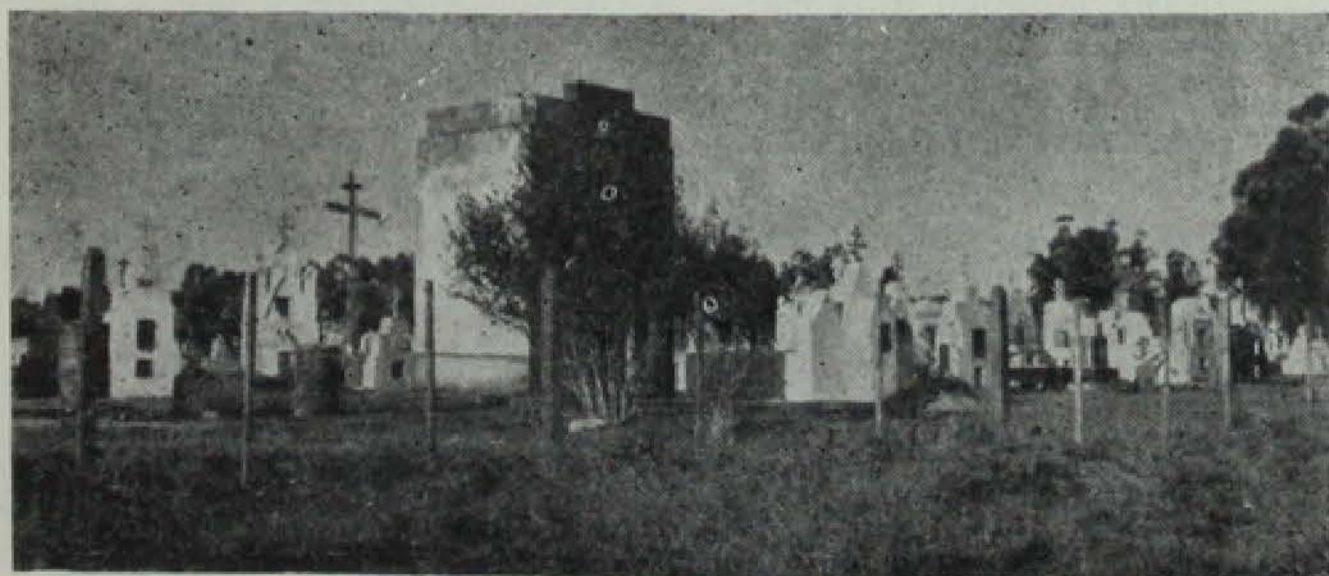
Першу українську церковцю збудували наші поселенці ще в 1901 році. Згідно зі звідомленнями бл. п. о. Степана Вапровича була це капличка збудована в місцевості Ляс Тунас, провінція Місіонес, яка знаходиться у відалі 13 кілометрів від Апостолес. Опісля в роках 1904 її розібрано і побудовано там нову та муровану церкву. Загально українські католицькі церкви є в таких місцевостях: Апостолес, Трес Капонес, Посадас, Азара, Сан Хосе, Кампінас, Пікада Галіціяна, Курусу, Бельграно, Арождель Медіо, Кампо Вієра, Сан Хавер, Пікада Суєка, Сан Мартін, Обера, Леандро Алем, Хардін де Амеріка в провінції Місіонес. Кілька церков є також в деяких місцевостях провінції Буенос-Айрес, як Беріссо, Віжа Аделіна, Віжа Караса, Ляважоль, а також є каплиці при згромадженнях Сестер Василіянок в різних місцевостях їхнього поселення. В Буенос-Айресі є гарна і мурована українська-католицька Катедро, а в останніх часах збудовано величаву церкву в Саенз Пеня в провінції Чако, а також будується нова величава церква в Обері, провінція Місіонес.

Крім цього існували ще наші католицькі душпастирства при тутешніх церквах в місцевостях Росаріо, Кордоба, Мендоза — так що загально начислюється понад 40 українських католицьких парохій, з яких найбільше число знаходяться в провінції Місіонес, а також в провінції Буенос Айрес, Чако та Мендоза.

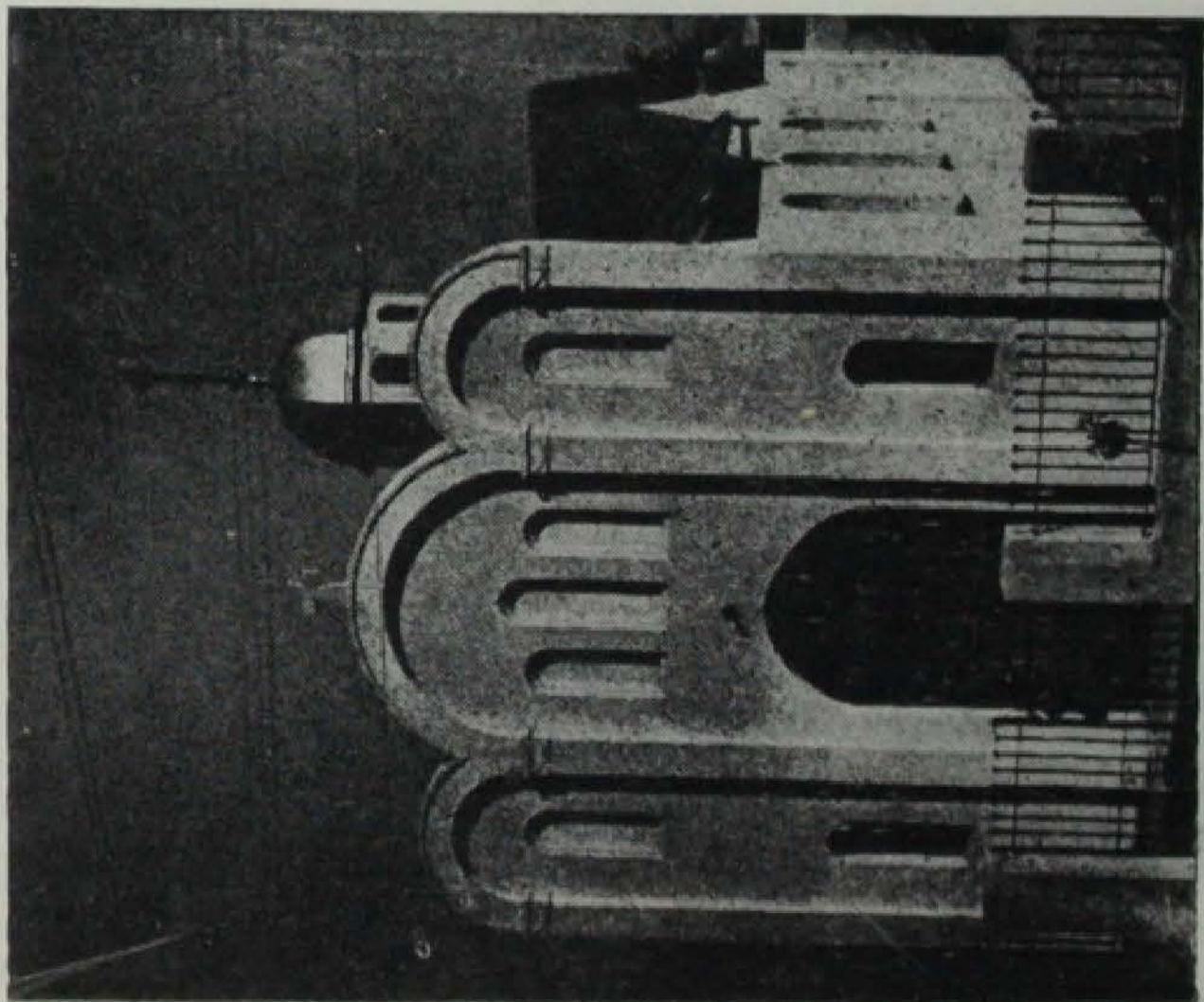
Українські Автокефальні Церкви — мають свої парохії в Буенос-Айрес, Лянус, Беріссо, та в деяких місцевостях провінції Чако, і деякі з них мають вже свої власні й муровані церкви, збудовані та удержувані виключно заходами нашого громадянства. В Буенос Айресі викінчується побудова катедрального Собору УАПЦеркви, при якій буде також відповідна парохіяльна зала, щоб належно заспокоювати релігійні потреби всього свого членства.

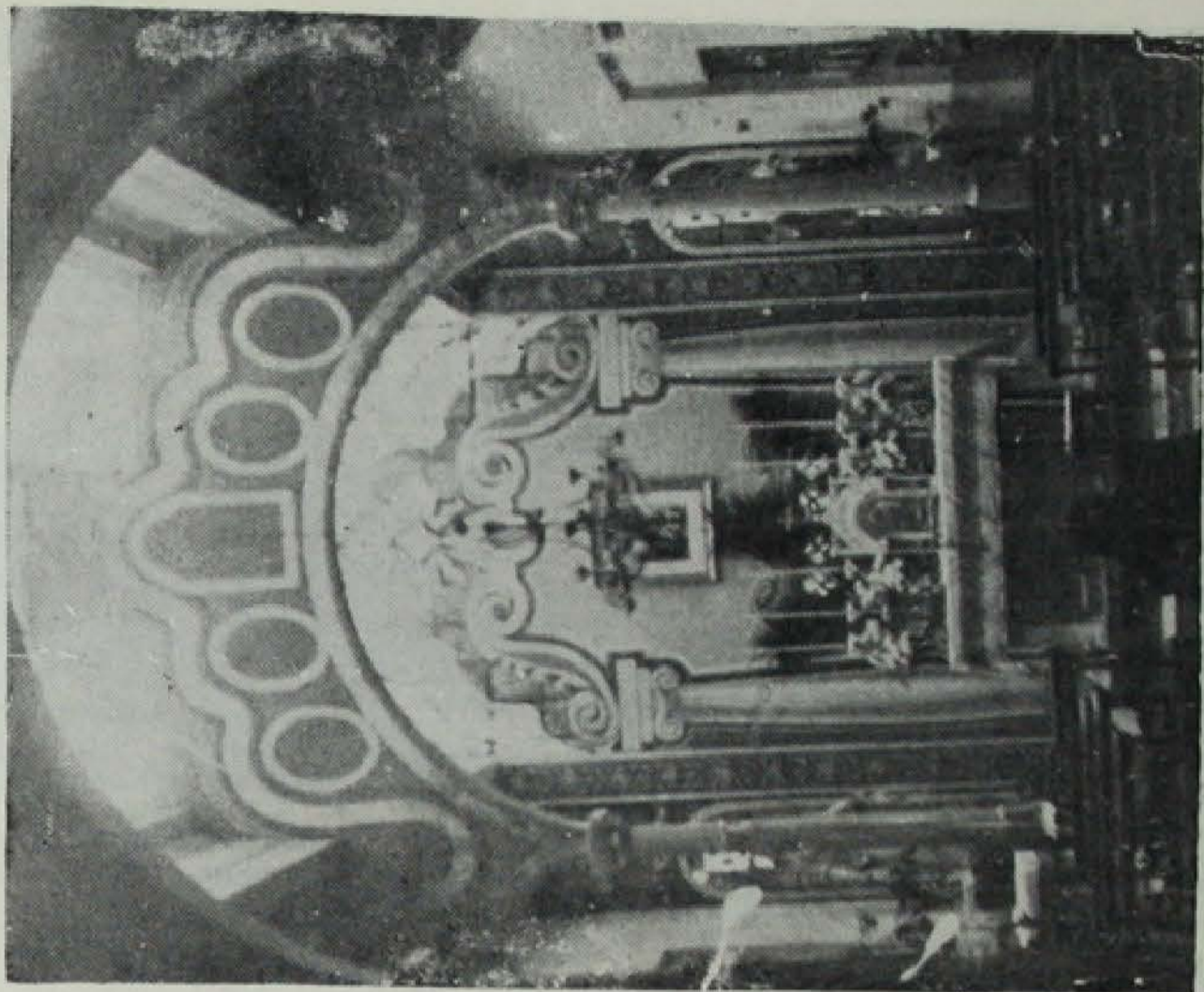
Церква Пресв. Тройці в Апостолес, яка знаходиться при вулиці Шевченка ч. 155, при якій знаходиться також Монастир Отців Василіян та рівнож там знаходиться головний осередок Отців Василіян в пров. Місіонес.

Цвинтар українських громад в провінції Місіонес. Такі парохіяльні цвинтарі є майже по всіх головніших парохіях і вони створюються та утримуються виключно заходами поодиноких наших громад.

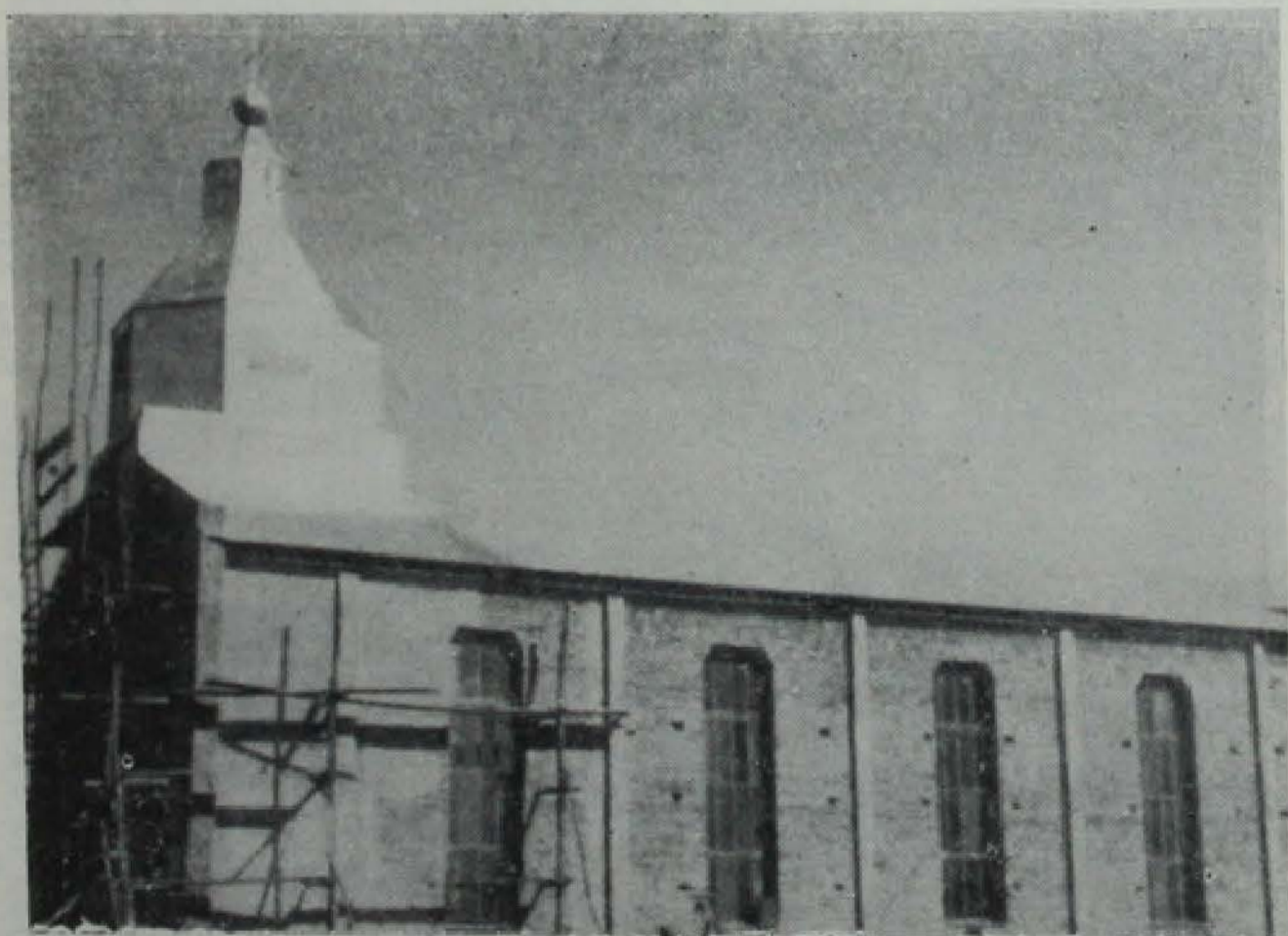
Церква ім. Св. Ольги в місцевості Віжа Аделіна, про-
вінція Буенос Айрес, яка побудована за почином бл.
п. о. Радника Івана Балуха.

Престіл та нутро Каплиці Отців Василіян в Буенос Ай-
ресі, при вулиці Курупалігве 760, де заіснувала перша
українська парохія.

Церква та дзвіниця в місцевості Трес Капонес, провінція Місіонес, при якій є також символічна «могила» Борцям за Волю України, здвигнена за почином покійного о. Іпатія Майки.

В місцевості Леандро Алем, провінція Місіонес викінчується будова Церкви, якої парохом є о. Данило Новак, який обслугує і розбудовує також релігійне життя кількох українських колоній сусідуючих місцевостей.

ПОСТІЙНИЙ ЗРІСТ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ СЕРЕД НАШИХ ГРОМАД

(Підсумки головніших подій та досягів)

Українські скупчення знаходяться в 12-ти провінціях, а більш численні наші згромадження є в провінціях: Буенос Айрес, Місіонес, Чако, Кордоба, Санта Фе і Мендоза, серед яких постійно зростає релігійне життя, яке завершується організацією парохій, чи побудовою церков або каплиць та парохіяльних домів, чи домів для згромадження Сестер Служебниць, Катехиток чи Сестер Василянок, які крім виховання нових монахинь, ведуть також катехизацію, школи та дитячі садки.

Вже в 1959 році Папа Іван XXIII встановив в Аргентині окремий ординаріят для вірних усіх східних обрядів, передаючи цей пост Архиепископови Буенос Айреса, який делегатом для української католицької Церкви призначив Всч. протоігумена о. Йосифа Галабарду ЧСВВ, який провів також побудову церкви, яку опісля призначено Катедрою для української католицької спільноти в Буенос Айресі.

В році 1961 Ватикан призначив для українців католиків в Аргентині Апостольського Візитатора, іменуючи на цей пост Єпископа Андрія Сапеляка із згромадження Отців Салезіян, як помічника Ординаріятові при Курії в Буенос-Айресі.

Кілька років пізніше, булею "Українорум Фіделіум" з датою 9 лютого 1968 року, — Папа Павло VI створив для українців в Аргентині Апостольський Екзархат, номінуючи Екзархом дотихчасового Апостольського Візитатора Владику Андрія Сапеляка.

Встановлення Екзархату започатковує новий період в житті української католицької Церкви в Аргентині даючи їй не тільки належне оформлення, але також відповідне скріплення. Пресвящений Владика Андрій Сапеляк запланував і перевів широку акцію розбудови, як самої катедральної парохії так і церковних громад в різних провінціях. За його стараннями куплено ще одну площу і сусідуючі доми з катедрою в яких мають приміщення не тільки парохія та тимчасова резиденція Єпископа, але також згромадження Сестер Служебниць, бібліотека, відділ Філії університету ім. Климентія Папи, гімназія, школа та в останніх роках створено там Єпископську Семинарію, в якій виховується 15 семинаристів, які живуть там в гуртожитку під зарядом Сестер Служебниць.

Окремо заходами Владики Андрія ведеться побудова ваканційної оселі в місцевості Больсон, провінція Ріо Negro, де вже

побудовано великий дім та каплицю призначені для услуг Екзархату а головню для виховних цілей української молоді. Постійна розбудова церковного життя під батьківським доглядом Владики Андрія ведеться також в місцевості Ляважоль (провінція Буенос Айрес) де вже побудовано церкву, парохіяльний дім, та придбано домівку для Сестер Василіянок, які невпинно працюють для скріплення релігійно-виховної акції серед цілої української спільноти дооколичних місцевостей. Рівнож закуплено дім та споруджено в нім каплицю в місцевості Віжа Караса, а також ведеться посиленна акція розбудови парохії у Віжа Аделіна, де за стараннями покійного отця-радника Івана Балукка побудовано церкву та дім Сестер Василіянок, які ведуть там школу та дитячий садок.

В провінції Чако, в місцевості Саенз Пеня заходами Всч. о. Теодора Винника побудовано там величаву церкву з парохіяльним домом та відповідною залею, що принесе велике скріплення релігійного життя не тільки української громади в Саенз Пеня, а також і в сусідуючих місцевостях де послідовну працю веде також згромадження Сестер Служебниць.

В провінції Місіонес де є найстарше українське поселення стараннями Владики створено чотири окремі округи з осідком в: Посадас, Леандро Алем, Апостолес та Обера, і ці послідні дві округи знаходяться під виключним зарядом Отців Василіян, які вже роками працюють в них, обслуговуючи числені сусідуючі українські скупчення.

В Посадас (столиця провінції Місіонес) широку акцію розбудови проводить Вікарій Монсеньор Еміліян Риндич, який вибудував кілька нових церков в дооколичних українських поселеннях, а також перевів побудову парохіяльного дому, як також посвячено там площу під побудову нової і величавої церкви, яку плянується збудувати до ювілейного року тисячліття хрещення України.

Пожвавлену акцію розбудови веде також Всч. о. Данило Новак, що має свій осідок в місцевості Леандро Алем, який збудував там нову муровану церкву, та школу і дім Сестер Василіянок, які враз з о. парохом розбудовують релігійне життя в дооколичних українських поселеннях, з яких деякі мають вже свої церкви та каплиці, а декотрі ще їх будують, побільшують чи відновляють.

Найбільша та найкраще зорганізована українська парохія знаходиться в Апостолес, де від років існує головний осередок Отців Василіян, де є також їх монастир, дві школи — одна для дівчат а друга для хлопців. Округа Апостолес має найбільше число дооколичних парохій, що мають свої церкви, каплиці а також парохіяльні дома та власні цвинтарі, з яких деякі представляють вже історичну вартість, бо мають за собою десятки літ існування.

Найновішу і найбільш успішну акцію розбудови релігійного життя переведено в місті Обера, де заходами Отців Василіян побудовано велику три поверхову школу, яка є під зарядом Сестер Катехиток, збудовано новий монастир, а тепер заходами Всч. о. Ореста Карпл'юка викінчується побудова нової, великих розмірів церкви, яка буде одною з найбільших наших святинь в Аргентині.

В провінції Мендоза в місцевості Бовен, де душпастирем є о. д-р Василь Винничук, та є там згромадження Сестер Василіянок, які мають свій дім та з особливою увагою обслуговують потреби української громади в Бовен та її дооколичних поселенців.

Загально український Екзархат в Аргентині начислює понад 40 українських католицьких церковних громад, що їх обслуговує 21 священиків та около 100 монахинь, — Сестер Службниць, Катехиток та Василіянок, які виконують велику місійну працю по всіх головніших скупченнях нашого поселення в Аргентині.

Вже коли книжка була передана до друку, в місяці червні 1978 року одержано радісну вістку, що Вселенський Архієрей Папа Павло VI — встановив в Аргентині українську **Єпархію** Покрови Пресвятої Богородиці з осідком в Буенос Айресі. Єпархіяльним Єпископом наіменував Святійший Отець дотеперішнього Екзарха Преосвященного Андрія Сапеляка, який одержав вже затвердження від примаса Аргентини Кардинала Х. К. Арамбуру та від аргентинського уряду.

Українська спільнота радіє з цієї історичної події про офіційне створення нашої **Єпархії** та сподіється, що це принесе нашій громаді належне скріплення та піднесе пристіж цілої нашої спільноти в Аргентині.

УКРАЇНЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА

Українська Автокефальна Православна Церква в Аргентині зорганізувалася значно пізніше, бо для неї були більш складні відносини та брак священників. "Піонерами" православної Церкви серед українських громад в Аргентині треба уважати о. Тихона Гнатюка (монаха) та о. Миколу Чернявського, які кілька десяти років працювали серед поодиноких наших громад. Отець Тихон Гнатюк — це місіонер, який працював серед наших поселенців в Місіонес, та в інших місцевостях Аргентини, а також у Парагваю, та на цьому пості помер і не знаю дати його смерті. Отець Микола Чернявський постійно перебував в околицях Буенос-Айресу, де в давніших роках заспокоював духові потреби православних українців в Буенос-Айресі, а опісля дістав приміщення сотрудника при грецькій православній Церкві в Буенос-Айресі де виконував ці обов'язки до смерті.

В роках 1941/43 в Буенос-Айресі зорганізовано Українську Автокефально-Православну Парохію та Церкву, яка існувала при вулиці Коррієнтес та Ріо де Жанейро. Вона в пізніших роках в наслідок браку священників припинила свою діяльність.

Перед тим в роках 1935/36 перебував деякий час в Аргентині о. Теодор Яворський, який опісля повернувся до ЗСА, як також в тім часі побував між нашими громадами в Аргентині Єпископ Константин, діяльність якого не принесла УАПЦ скріплення, а противно спричинила її послаблення.

Після закінчення другої світової війни до Аргентини приїхало кілька православних священників, а саме: о. Борис Арійчук, о. Вітенко, о. Н. Шумаків, о. І. Ярославський, о. С. Рихліцький, та опісля ще кількох висвячено в Буенос-Айресі, як також зорганізовано цілий ряд парохій в різних місцевостях українського скупчення.

В році 1948-му в Буенос-Айресі відновлено парохію УАПЦ при вулиці Суїпача чис. 842, та створено Братство Св. Покрови, які юридично оформлено, як зверхник всіх православних громад не лише в окрузі Бс. Айресу, а також в дальших провінціях Аргентини, як теж в Уругваю та Парагваю.

В перших роках УАПЦ розвинула широку і успішну діяльність, але в пізніших роках такі події, як висвячення Єпископом перебуваючого в Монтевідео російського священника різні крутійства перебуваючого та всім відомого о. А. Пелипенка, що приїхав греко-католицьким священником, а опісля набув собі пост православного "Єпископа" викликали відповідне замішання, та розбиття, що тривало довгий час, та довело до розколу серед православної громади, провід якої доложив всіх можливих заходів, щоб ці справи належно унормувати та впорядкувати.

Слід ствердити, що православна громада є досить числен-

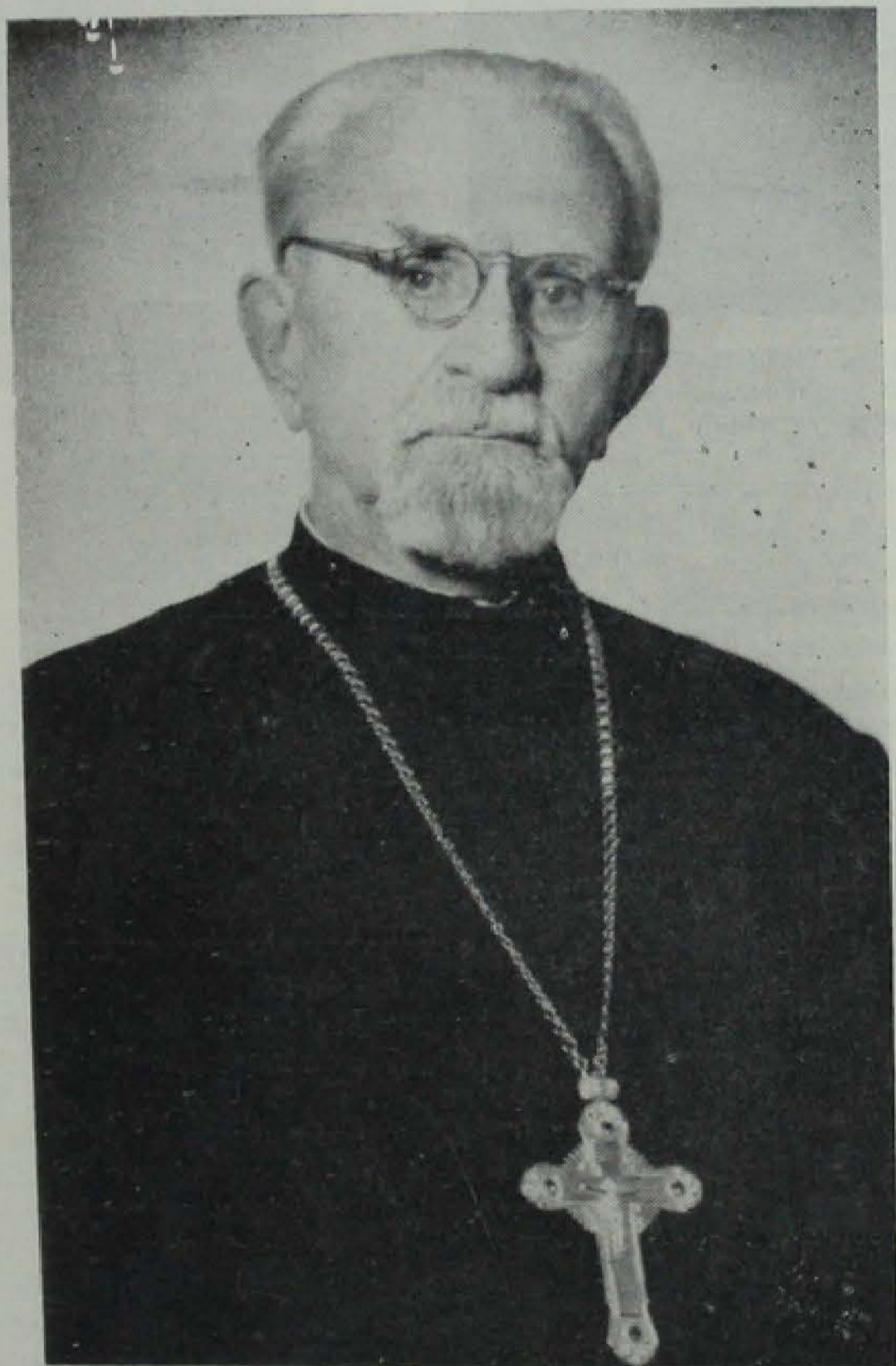
Всч. о. ТИХОН ГНАТЮК пер-
ший православний священник
серед українців в Місіонес.

Всч. о. МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬ-
КИЙ перший православний
священник серед українців в
Буенос Айрес.

на і кілька їх громад спромоглися вже збудувати свої власні церкви, а деякі плянують їх будувати. Настоятелем УАПЦ в Аргентині є протопресвітор о. Борис Арійчук, з осідком в Буенос-Айресі, і Братство Св. Покрови видає свій пресовий орган, місячник п. н. "Дзвін", що заспокоює потреби православних громад майже в цілій Південній Америці.

Зі світських осіб, які доложили заходів над організуванням православної Церкви та вивінюванням її образами чи іконоста-сом заслуговують наші мистці п.п.: В. Цимбал, К. Бульдин, Г. Тоцький і п. Макаренко, та члени Братства п.п.: інж. І. Андру-щенко, інж. Гринчак, інж. В. Левицький, І. Чарнецький, Т. Да-нилюк, П. Дудниченко та С. Кравець, які входили також в склад Управ згадного Братства, або до Комісій для його юридично-го оформлення. Редакцію органу УАПЦ місячника "Дзвону" — виконували п.п.: О. Сацюк, М. Баландович та проф. Є. Онаць-кий, та Всч. о. Борис Арійчук. При Братстві існує також Сест-рицтво, та відповідна бібліотека а також церковний хор, що діяв під орудою п. П. Окопного, що був теж постійним дири-гентом Т-ва "Відродження" аж до його виїзду до ЗСА. Право-славні парохії існують також в Беріссо, та в Ляс Бреняс, Сан Бернардо і Корзуеля в Чако, з яких Беріссо і Сан Бернардо по-будували свої церкви, при яких гуртується поважне число ві-руючих зі всіх сусідуючих з ними місцевостей.

Всч. о. Протопресвітер БОРИС АРІЙЧУК довголітний настоятель Української Автокефальної Православної Церкви в Буенос Айресі, який з огляду на свій вік та на стан його здоров'я відійшов на відпочинок, а обов'язки пароха виконує Всч. о. СТЕПАН СЕРГІЙЧУК.

Проект нового Катедрального Храму УАПЦеркив при вулиці Таріха чис. 4063, Буенос Айрес, будова якого знаходиться на викінченні, що її веде Комітет під головуванням п. Івана Ч. Чарнецького при активній співучасті всієї православної громади Буенос Айреса і околиць.

Св'ятопокровське Брацтво Української Автокефальної Православної Церкви в Буенос Айресі вітає Митрополита Іоанна Теодоровича, який відвідав нашу громаду в жовтні 1962 року.

Одна з перших українських православних Церкв в провінції Місіонес, побудована в місцевості Трес Капонес, де є православні наші поселенці, які приїхали туди з Буковини та zorganizували там своє громадсько-релігійне життя.

Р О З Д І Л С Ь О М И Й

ПРЕСА Й ВИДАВНИЦТВА

- 1) Назви і дати появи газет і журналів.
- 2) Редактори та співробітники поодиноких газет та журналів.
- 3) Назви поодиноких видавництв.
- 4) Виказ рідкісних видань, та публікацій в еспанській мові.

В.Каталун

ПРЕСА Й ВИДАВНИЦТВА

Загально відомим є те, що преса відіграє велику і дуже важну роль в житті всього людства, головню в теперішніх ускладнених відносинах. Сила громади чи сила народу в значній мірі залежить від сили їх преси, бо преса це нелише мірило їхньої культури, але також повна відбитка їх моральної сили та дійсної їх духовної вартости й значення.

Українська преса в Аргентині має вже за собою понад 50 років існування і як така, незважаючи на складні відносини, пробивається та шукає постійного скріплення. Пресові органи української спільноти в Аргентині поставали і удержувалися тільки нашими власними силами та після своїх сил служили потребам наших громад, які в основному розбудовували своє громадське життя, оперте на самостійницьких змаганнях нашого народу. Пройдений нею шлях був під кожним оглядом дуже трудний, але успішний.

Промощуючи шлях свого існування, наші газети і видавництва уважали, що їхнє головне завдання це беззастережна служба інтересам нашої спільноти та визвольним змаганням всього українського народу. Ці основні напрямні наша преса впродовж кількадесятьлітньої праці вповні виконувала та дальше їх продовжує.

УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ ТА ЖУРНАЛИ

В продовженні наводжу назви та коротенькі дати про наші газети та журнали, які почавши від року 1928 появлялися серед наших громад переважно в Буенос-Айресі, що загально начислюють 27 окремих одиниць, з яких подавляюча більшість не мала змоги удержатися та були змушені свою діяльність припинити. Окремо поданий "фотомонтаж" презставляє їх заголовки, а поодинокі їх назви та дати є такі:

"Українське Слово" перший наш часопис в Аргентині, якого перше число появилася з датою 21-го січня 1928 року, зразу видаваний циклостилем, а від 1930 року друком. Від перших днів існування "Українське Слово" стало офіційним органом Товариства "Просвіта" в Аргентині і цю акцію безпереривно продовжує.

"Україна" — тижневик видаваний Українським Національним Клубом, що почав виходити з початком 1931 року і після кількох років змагань припинив свою діяльність враз зі згаданою організацією.

"Наше Життя" — тижневик, видаваний Бюром Опіки над Українськими Імігрантами, яке існувало в 1932-му році.

"Наш Клич" — тижневик, орган Української Стрілецької Громади, опісля "ОДВУ", а тепер Товариства "Відродження". Перше число появилось з датою 5-го травня 1934 року та виходить безпереривно дотепер.

"Південно Американські вісті" — приватний тижневик, що почав виходити в березні 1936 року під редакцією п. Володимира Марака і після появи трьох чисел перестав існувати.

"Український Сокіл" — журнал, місячник виданий Руханковим Товариством "Сокіл" в Буенос-Айресі, перше число появилось 10-го травня 1934 року, і після появи трьох чисел перестав існувати.

"Шершень" — гумористичний журнал видаваний циклости-лем, появилось тільки кілька чисел в 1930 році.

"Відвойовник" — журнал виданий Українською Стрілецькою Громадою в січні 1934 року.

"Батіжок" — журнал гумору й сатири, появилось тільки одно число з датою 6-го квітня 1936 року.

"Плуг та Меч" — журнал, неперіодичне видання Союзу Гетьманців, вийшло всього 9 чисел з яких перше число появилось в місяці вересні 1936 року.

"Поступ" — тижневик, орган Руханкового Товариства "Сокіл" в Буенос-Айресі, вийшло кілька чисел з початком 1939 р.

"Перелом" — тижневик, видаваний Українським Комітетом в Буенос-Айресі, перше число появилось 10-го червня 1943 року, а в пізніших роках як Комітет так часопис перестали існувати.

"Поступ" — католицький двотижневик видаваний Отцями Ваисліянами в Апостолес, провінція Місіонес. Перше число появилось з датою 15-го жовтня 1944 року і по деякім часі перестав існувати.

"Дніпро" — журнал-місячник, почав виходити в липні 1940 року як орган демократичної думки, що перестав існувати.

"Пороги" — ілюстрований місячник літератури, науки і культури, почав виходити в 1948 році видаваний видавництвом "Перемога", що подеякім часі як видавництво так і журнал перестали існувати.

Фотомонтаж з назвами українських газет та журналів, які в різних роках виходили в Буенос Айресі. Загальною появилося 27 окремих одиниць, але більшість з них перестали існувати, а вдержалися тільки дві газети та три журнали.

"Сурма" — журнал української молоді, появилося кілька чисел заходами Секції Молоді при Т-ві "Просвіта" в Буенос-Айресі. Перше число появилося в серпні 1948 року і подеякім часі перестав існувати.

"Життя" — релігійний місячник видаваний Отцями Василіянами в Буенос-Айресі почавши від року 1948 і в році 1979 припинило свою діяльність.

"Овид" — місячник, видання Видавництва Миколи Денисюка почавши від серпня 1949 року, і після його виїзду до ЗСА перейшов на журнал, що продовжував виходити в Чикаго а після смерті п. Денисюка припинено його видання.

"Мітла" — місячник гумору і сатири, видає п. Юліян Середяк почавши від 1949 року, і як журнал так і гумористичний Календар перестали виходити а продовжується приватне видавництво, що займається видаванням книжок.

"Дзвін" — орган Української Автокефальної Православної Церкви, місячник який виходить почавши від 1950 року безпе-

Відбитка титулярних сторінок календарів та книжок, що появилися в Буенос Айресі заходами українських організацій чи приватних осіб.

реривно до тепер, обслуговуючи православні громади в Аргентині, Уругваю та Парагваю.

"Вільна Україна (Україня Лібре) — місячник а опісля кварталник в еспанській мові, перше число появилося в травні 1951 року.

"Інформативний Листок" (Інформатіво Україно) — бюлетень видаваний Українською Центральною Репрезентацією почавши від червня 1949 року.

"Бюлетень" — неперіодичне видання, видаваний Українською Центральною Репрезентацією в 1950 році.

"Вісті" — появилося тільки одне число заходами "У.Ц.Р." перед скликанням чергового Конгресу Українців в Аргентині.

"Аркан" — гумористичний журнал видаваний Видавництвом "Перемога", появилвся в січні 1953 року і після появи кількох чисел перестав виходити.

"Євангельська Зірка" — журнал почав виходити в перших місяцях 1953 року і вже сама його назва вияснює його цілі та завдання.

Титулярні сторінки різних українських книжок та журналів, — назви яких вияснюють походження та завдання.

Титулярні сторінки різних українських журналів, що їх можна уважати «унікатами», бо деякі з них появилися виїмково і лише одно число.

ВИДАВНИЦТВА

Першими видавництвами серед українців в Аргентині були організації, що почали видавати газети і деякі мають за собою вже кількадесят років безперервного існування. Однак більшість з них силою обставин були змушені припинити свою діяльність, незнаходячи фондів на цю загально важливу й корисну, але кошовну акцію.

Приватне видавництво започаткував в році 1930 п. Степан Мандзій видаючи **"Українсько - Еспанський Словар"** на 280 сторінок друку, якого автором був бл. п. п. Тирса Петрівський, та його наклад вже вповні вичерпався. Опісля видавництво **"Багаття"** під проводом і редакцією п. Теодора Хомишина видало три річники **"Імігранського Календара"** на роки 1932-33 і 34-тий. Першу книжку в українській мові видано в Буенос-Айресі заходами Руханкового Товариства **"Сокіл"** в році 1932, випускаючи друком театральну п'єсу, драму на 5 дій, під заголовком **"На шляху до перемоги"**, автором якої є бл. п. п. Никифор Блаватний, що виконував обовязки редактора наших газет. З пізніших видань слід згадати збірку поезій **"Гаріляда"** видана автором в 1939 році, та брошура **"Україна"** в еспанській мові, що її видала **"О.Д.В.У."**, наводячи головніші дати та числа про Україну. В справах України видано також відповідний **"Меморіал"**, текст якого опубліковано в українській і еспанській мовах, що появився заходами Комітету Українців з датою 25-го квітня 1944 року, що його вручено міністерству закордонних справ Аргентини. В 1943 році видано відповідну мапу України, яку опрацював інж. Василь Милінський та видано її з рамени видавництва **"Перелом"** яке видавало газету тої самої назви.

З організаційних видавництв, видавничу акцію започатковує Т-во **"Просвіта"**, яке вже з початком 1928 року видає тижневик **"Українське Слово"**, яке має за собою вже 50 років існування. Заходами **"Просвіти"** видано до тепер 33 річників **"Календара Просвіти"**, що й дальше продовжує. Заходами **"Просвіти"** видано також цілий ряд книжок та брошур присвячених ювілейним обходам Філій, як рівнож видавано журнал для молоді **"Сурма"**, а також видано брошуру **"Хрест проти діавола"**, якої автором є бл. п. п. Д. Донцов. Перевидано книжки **"Віддядчився"** — Чайковського та **"Чота Крилатих"** Шкрумеляка, та видано **"збірку фейлестонів"** перебуваючого в Аргентині гумориста Грицька Романтичного. На відмічення заслуговує видання наукової праці доцента д-р Б. Галайчука під наголовком **"Україна в ХХ столітті"**, що появилoся в еспанській мові, де наведено документальні дані про нашу Батьківщину та самостійницькі права нашого народу.

Пропам'ятна коверта і значок, які появились заходами філіателістичного підприємства п. М. Самоверського для відмічення приїзду Верховного Архиепископа Кардинала ИОСИФА СЛИПОГО з датою 7 серпня 1968 р.

Видавничу акцію вела УС Громада а тепер Т-во "Відродження", видаючи тижневик "Наш Клич", як рівнож Календар Альманах. В пізніших роках постав Український Інформативно-Видавничий Інститут в скорочені "УІВІ" який постійно виконує важливу місію в користь наших визвольних змагань.

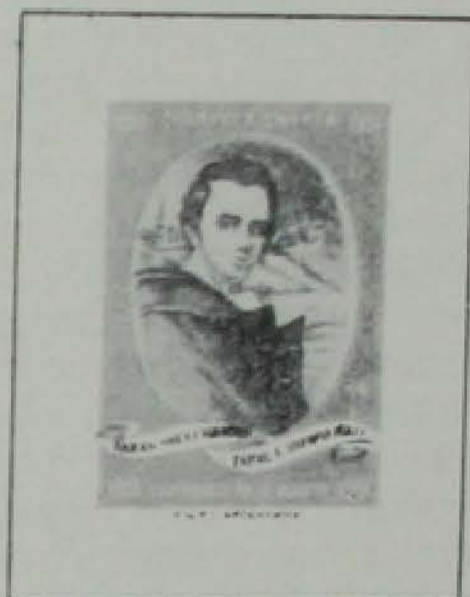
Приватні видавництва започатковують пожвавлену діяльність почавши від 1941 року, як "Промінь", "Полтава", "Перемога" та Видавництво М. Денисюка, які з бігом років перестали існувати, бо їх властители виїхали до ЗС Америки.

Найбільш активне являється видавництво п. Ю. Середяка, яке видавало ілюстрований журнал гумору і сатири, "Мітла" та календар які мали попит по всіх наших скупченнях в діаспорі, а також займається видавництвом книжок на ширшу скалю навіть авторів, що живуть паза Аргентиною.

1861

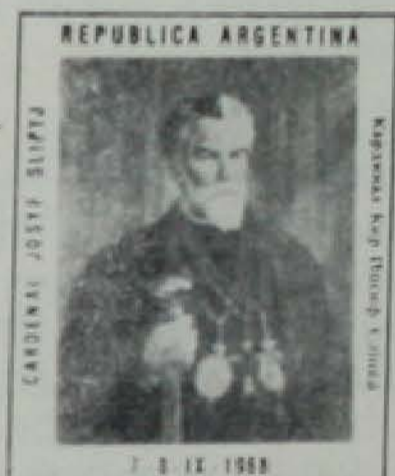
1961

TARAS SHEVCHENKO
ТАРАС Г. ШЕВЧЕНКО

INAUGURACION DEL MONUMENTO
EN BUENOS AIRES

M. Shevchenko

Відбитка поштових значків та «бл'юків» які появилися заходами філіяте-
ліста п. Мирослава Самоверського для вадмічення: 100-ліття уродин
Шевченка, приїзд Кардинала Йосифа Сліпого, та відкриття
Пам'ятника Шевченкові в Буенос Айреси.

РЕДАКТОРИ ТА ПРЕСОВІ СПІВРОБІТНИКИ

Наводячи головніші дати про нашу пресу слід подати також дещо про її редакторів та співробітників. Насправді це справа досить складна, бо мені особисто трудно означити, хто справжній журналіст, а хто звичайний співробітник — дописувач. Також обов'язки редакторів головно організаційних органів виконували переважно члени їх управи або так звані Редакційні Колегії, які склалися з кількох уповноважених членів управи, котрі являлися відповідальні за зміст і напрямні газети, як перед громадою, так і перед законними чинниками. З тих власне причин вважаю доцільним навести імена тих осіб, які виконували обов'язки редакторів та головніших співробітників, бо як одні так і другі були "піонерами" української преси в Аргентині та тим самим заслуговують, що би згадати про їхню працю, яка в більшості виконувалася даремно в користь нашої загальної справи та поодиноких організацій.

При поодиноких пресових органах співпрацювали такі особи: "Українське Слово" орган Т-ва "Просвіта" обов'язки редакторів виконували слідуєчі п.п.: Осип Вудкевич, Степан Мандзій, Михайло Коритко, Іван Кривий, Никифор Блаватний, Андрій Білопольський, Осип Шкеда, Іван Мітреньга, Ізидор Рибак, М. Коваленко, Нестор Величковський, Осип Кузьмич, Юліан Середяк, Іван Діденко, Борис Вітошинський, Іван Клименко та Григор Голіян. Редакторами його жіночих сторінок були пані: Люба Вітошинська, Любов Богацька, Ліда Тавридзька та Ганна Середяк. Співробітниками-дописувачами "Українського Слова" були п.п.: П. Стахів, С. Василів, В. Вовк, Г. Романтичний, І. Чарнецький, М. Гірчиця, Н. Приблуда, Д. Брицький, М. Крамер, М. Вировий, М. Дужий, М. Колючка, М. Данилишин, С. Цапенко, Ліда Макарухівна, Ольга Вовківна, Леся Сокіл, Б. Бременстуль, Я. Поповецький, Я. Лавриченко, Ю. Богацький, проф. І. Бандура, Ю. Тис, Б. Коринт, О. Запорожець, д-р Б. Галайчук, Р. Голлод, В. Каплун, Я. Кльоос, А. Галан, М. Цуканова, А. Керч, А. Кігічак та А. Кушинський.

В Адміністрації "Українського Слова" працювали п.п.: М. Заболотний, Ю. Жибак, І. Сірий, Г. Тимчишин, І. Кривий, М. Демянчук, М. Данилишин, О. Мушак, С. Наумлюк, І. Кварцяний, О. Шкеда, І. Рибак, Я. Лавриченко, М. Заболотний, Я. Углицький, М. Хлебич та Р. Прокопович.

"Наш Клич" орган УС Громади, а опісля Т-ва "Відродження", обов'язки редактора виконували п.п.: Михайло Примак, Никифор Блаватний, Нестор Величковський, Іван Кривий, проф. Євген Овацький та Маркіян Фесилевич.

Співробітниками "Нашого Клича" були п.п.: І. Федурко, С.

Наумлюк, С. Мандзій, І. Чарнецький, Н. Приходченко, Г. Пелипенко, О. Пелиненко, Ю. Тимошук, М. Рубінець, І. Овечко, М. Кучер, та ще деякі, що в більшості не живуть в Аргентині.

Адміністраторами "Нашого Клича" працювали п.п.: В. Тодорів, І. Федурко, І. Кривий, Б. Яхно, та Б. Коваль.

Обов'язки редакторів в інших пресових органах виконували наступні особи: "Україна" — редактор В. Розумовський, "Наше Життя" — редактори інж. В. Милінський та Н. Величковський. "Південно Американські Вісті" видавець і редактор п. В. Марак. "Український Сокіл" — редактор п. Р. Кальба, Гумористичний журнал "Шершень" редактор інж. О. Шкеда, Гумористичний журнал "Батіжок" видавець і редактор п. Н. Величковський, Гетманські видання "Плуг та меч" редагували п.п.: А. Білопольський, В. Цимбал та А. Аврам.

Інші видання та журнали були переважно редаговані самими видавцями, а релігійні журнали "Життя" виходить постійно під колегіальним зарядом Отців Василіян, та "Дзвін" під зарядом Братства УАПЦеркви, що його очолює протопресвітер о. Борис Арійчук, а в останніх роках о. Степан Сергійчук.

Видаництво "Мітла", що видавало гумористичний журнал і Календар працює під особистим зарядом редактора п. Юліяна Середяка, який являється його власником та головним редактором.

Наводячи повищі назви газет та журналів українських громад в Аргентині слід ствердити, що більшість з них перестали виходити, бо із 27 окремих одиниць, постійно виходять тиждєвики "Українське Слово" і "Наш Клич", місячні — релігійні журнали "Життя" і "Дзвін" та "Вісник" українського Апостольського Ечзархату.

На закінчення слід зазначити, що крім вище наведених пресових органів, були ще й інші, які виходили в українській мові та під українським іменем як: "Українська Робітнича Газета", "Український Робітник", "Український Голос", "Світло", "Робітнича Трибуна", "Пролетар" та "Знання", але в дійсності вони видавалися за чужі гроші і як такі служили чужим і ворожим інтересам.

Відбитка головніших видань Централі «ПРОСВІТИ» в Аргентині, заходами якої крім різних періодичних видань появилося дотепер 33 річники ілюстрованого «Календара — Просвіти».

РІЖНІ ВИДАННЯ

(Книжки, брошури та неперіодичні видання)

- "НОВЕ СОНЦЕ" — Збірка поезій, книжка вийшла накладом автора п. Степана Турчина, в Буенос Айресі рік 1936.
- "І ГРАНИЦІ СЯН КАВКАЗ" — сценічна картина, автор СМАН. Накладом "ОДВУ" в травні 1929 року.
- "УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ" — пєса на 4 дії, уложив СМАН. Накладом Української книгарні "Промінь" рік 1940.
- "ІСТОРІЯ УКРАЇНИ" — М. Аркаса. Видання четверте. Мистецьке оформлення і окладинка артиста-графіка Віктора Цимбала. Накладом Видавництва "Полтава" Буенос Айрес, рік 1947.
- "НАШЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ІМ'Я — НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГЕРБ" — проф. Є. Онацький. Накладом видавництва "Перемога" рік 1949.
- "МОНАРХІЯ ЧИ РЕСПУБЛІКА" — проф. Петро Солуха. Накладом Української громади в Аргентині, рік 1950.
- "КОБЗАР" — Тараса Шевченка з передмовою в єспанській і англійській мовах, накладом видавництва "Перемога" рік 1950.
- "ГАРБУЗОВА МІСТЕРІЯ" — гумористична повість. Написав Олексій Запорожець Девлад. Ілюстрації і окладинка — Борис Крюков, сторінок 160, накладом автора, рік 1956.
- "В СТЕПАХ УКРАЇНИ" — написав Я. Хомичів, два томи по 350 сторінок кожний, накладом автора, р. 1958.

ГОЛОВНІЙШІ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАТИВНО-ВИДАВНИЧОГО ІНСТИТУТУ

- 1) "POR LA LIBERTAD DE UCRANIA", por O. Martovych. Páginas 192. Año 1952.
- 2) "LA RESISTENCIA EN UCRANIA", por Enrique Martínez Codo. Páginas 144. Año 1963.
- 3) "GUERRA Y LIBERTAD", por Jorge Tys Krojmaluk. Páginas 184. Año 1961.

- 4) **"GUERRILLAS TRAS LA CORTINA DE HIERRO"**, por Enrique Martínez Codo. Páginas 420. Año 1966.
- 5) **"UCRANIA BAJO LA OPRESION RUSA"**. Informes y documentos. Páginas 526. Año 1970.

СПИСОК РІЖНИХ ВИДАНЬ В ЕСПАНСЬКІЙ МОВІ

"UCRANIA"; El país, la población, la historia, la cultura, la economía y la política.

Брошура видана Організацією Державного Відродження України "ОДВУ" в році 1939, яка подає мапку українських земель та статистику всего населення.

"UKRAINA - TIERRAS COSACAS"

Мапа України опрацьована бл. п. інж. Василем Милінським, видана видавництвом "Перелом", яке видавало газету тої самої назви. Мапа появилася в 1943 році і її наклад цілковито вичерпаний.

"EL ESTADO UCRANIO DEL SIGLO XX".

Історична студія д-р Богдана Т. Галайчука, що появилася друком в 1953 році, накладом Т-ва "Просвіта", з відповідною передмовою професора університету д-р Карло М. Боліні Шав.

"ALBA QUE SE HIZO OCASO"

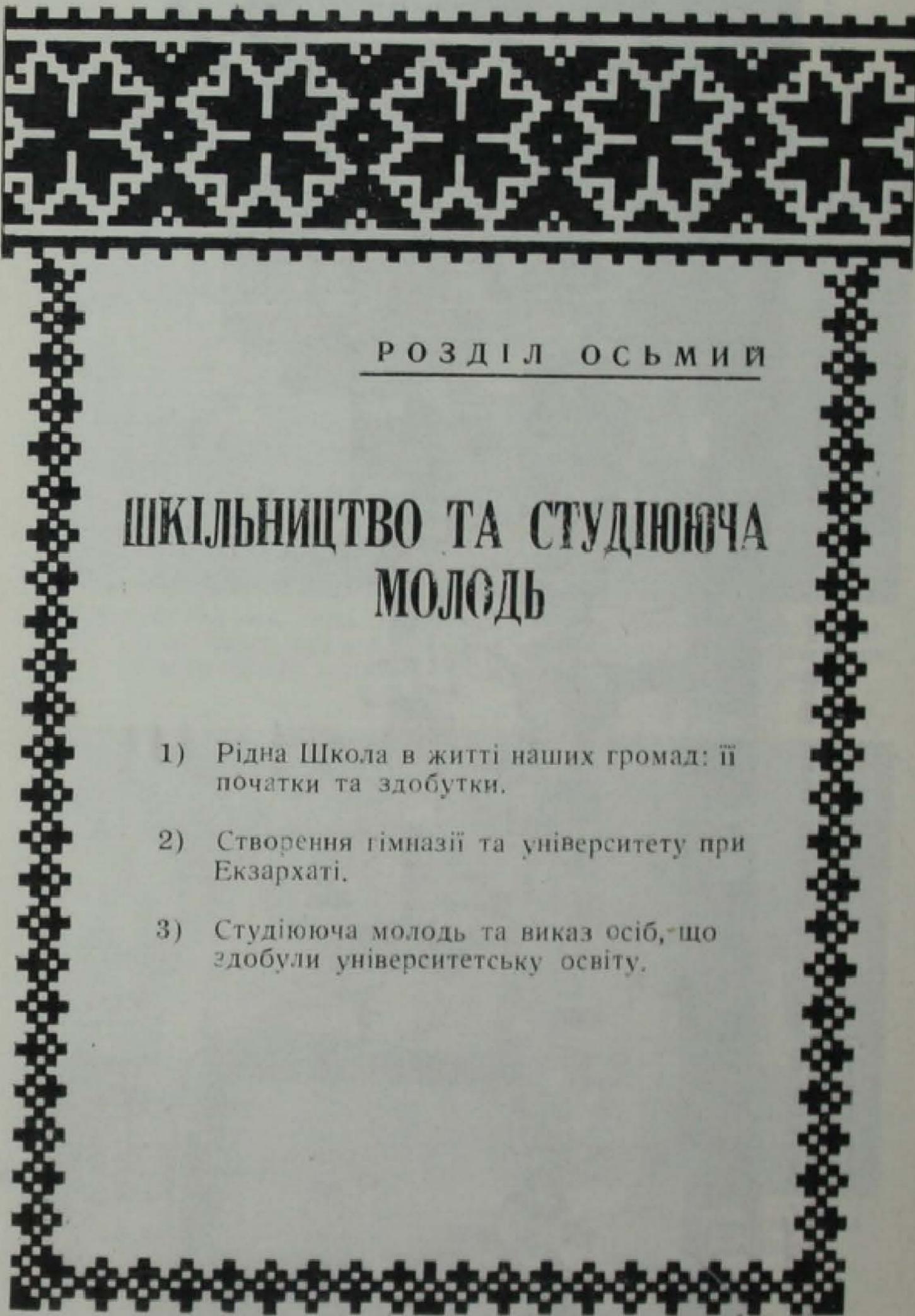
(Світанок, що перетворився в присмерк). Повість написав Василь Лукіянський, 220 сторінок друку 20 × 15, накладом видавництва "Софос", рік 1958.

"EL ORDEN INTERNACIONAL EN UN MUNDO DESUNIDO" (Ediciones del Atlántico.)

Міжнародний лад в розєднаному світі. Аналіза міжнародної ситуації з правного погляду, написав д-р Богдан Галайчук, сторін 220, рік 1958.

"HISTORIA DE UCRANIA"

Автор проф. Д. Дорошенко, переклад і пояснення журналіст Е. А. Мартінез Кодо. Видана Українською Центральною Репрезентацією, в році 1962.

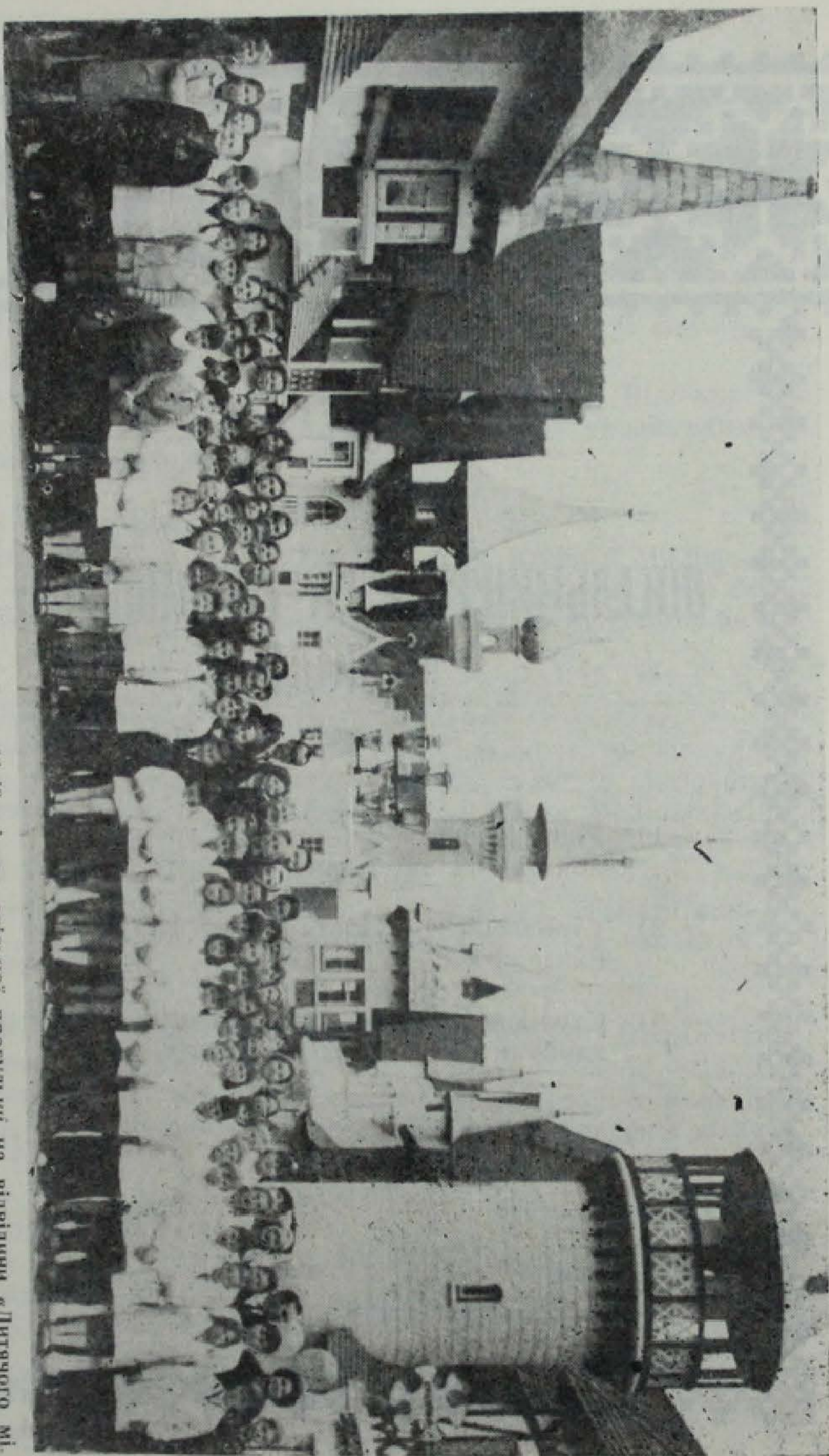
РОЗДІЛ ОСЬМИЙ

**ШКІЛЬНИЦТВО ТА СТУДІЮЮЧА
МОЛОДЬ**

- 1) Рідна Школа в житті наших громад: її початки та здобутки.
- 2) Створення гімназії та університету при Екзархаті.
- 3) Студіююча молодь та виказ осіб, що здобули університетську освіту.

В.Копачук

Дітвора і виховники Рідної Школи Т. ва «ПРОСВІТА» і його філій підчас спільної прогулянки на відвідини «Дитячого мі-
ста» (Сіюдад Інфантіль) в Ла Платі, яка відбулася стараннями Батьківського Комітету дня 27-го вересня 1969 р.

Дитячий «садочок» і Рідна Школа при філії «Просвіти» у Вільде, провінція Буенос Айрес, при якій заходами пані Гошовської ведеться також навчання писання «писанок» та вишивання і других ручних робіт.

Рідна Школа при Філії «ПРОСВІТИ» в місцевості Гудсон яка була чинна під проводом учительок Марії Караульної і Олени Крайник.

ШКІЛЬНИЦТВО ТА СТУДІЮЮЧА МОЛОДЬ

Опинившись на чужині, серед складних та чужих відносин більшість наших поселенців уважала свій побут в Аргентині тимчасовий, та жили певними надіями на скорий поворот в рідні сторони. Доля одначе повернула їх судьбу по іншим шляху, а знова іміграцька дійсність заставила поодинокі наші громади думати про виховання молодого покоління, що би виростаючи тут молодь не тільки що дісталаб належну освіту, а головню, що би вона не потонула в чужинному оточенню. Справа ця вже від самого початку була дуже складна та трудна до виконання, але знова вона була і є одною найважніших ділянок в прямуванні нашої будучности, і як така завжди була актуальною, а головню тепер в останніх роках вона набирає певної ваги та значення, а тимсамим вимагає належної розв'язки, та всебічної підтримки всього зорганізованого громадянства.

Виховання молоді — це одна з найголовніших та найбільше складних проблем нашої спільноти в Аргентині. Про цю справу повинні дбати всі; батьки, організації, а навіть церковні громади, та всі спільно й належно виконувати свої завдання та повинності.

МІСІЯ РІДНОЇ ШКОЛИ

На рідних землях акція "Рідної Школи" виконала величезну місію, яка не тільки що несла освіту, але також протиставилася окупантській владі перед винародовленням, заслуговуючи собі на те, що назву цю задержано також по наших поселинчих громадах на іміграції. **У всіх наших громадах, при кожній нашій установі творилися відділи "Рідної Школи" які в більших чи менших розмірах займалися вихованням нашого доросту, заціплюючи йому національну приналежність, любов та пошану до свого народу, його звичаїв та традицій.**

Відділи "Рідної Школи" творилися разом з нашими організаціями та парохіями, про яких подаємо деякі світлини, наводячи при цім дати та місце їх існування, не висуваючи першинства чи окремих похвал, **бо всі вони по своїх силах та спроможностях служили одним ціллям та одній меті.**

В одній дописі про українців в Аргентині я стрінув замітку, що ще в 1910 році в дільниці Бельграно (Буенос-Айрес) була зорганізована українська школа, яка мала тоді около 30 учнів, та яку вів учитель П. Бак, одначе мені не вдалося осягнути про неї будьяких підтверджень чи світлин, тому згадаю про це поверховно за книжкою "Українці у вільному світі", щоб не оминути того факту, що вже в тих роках справа ця була між нашими громадами актуальна та потрібна.

Загально Рідна Школа творилася при наших організаціях та парохіях і трудно подати про неї якісь статистичні дані, бо

Дітвора Рідної Школи при філії «Просвіти» в Беразатері, провінція Буенос Айрес. Світлина з перших років її існування.

вся її діяльність була довші роки доривочна, і кожна організація чи парохія провадили працю відрубно, без всякої співпраці чи централізації.

В останніх роках була заснована Педагогічна Громада, що її очолює пані Т. Мосора і коли її заходами зроблені деякі підсумки про рідношкільну діяльність, то вони відносилися тільки до Буенос-Айресу та його околиць, а про школи на провінціях чи навіть школи парохіяльні діяльності Педагогічної Громади не підлягали, тому я не наводжу чисельних звідомлень, бо такі булиб дуже мінімальні.

Окремі і добре зорганізовані школи ведуть Сестри Василіянки та Катехитки, але вони існують на взір народніх шкіл з повним правом прилюдности. В них навчання української мови є надобов'язкове, хоч вони вчать українську мову, як необов'язковий предмет, або навчання української мови провадиться додатковим суботнім навчанням.

При У. Ц. Репрезентації створено Рідношкільну Референтуру, яка деякий час займалася шкільництвом і під її опікою влаштовувано відповідні виховні курси та вакаційні оселі для дітвори, замешкалої в містах. Їх можна уважати дуже успішними,

Дітвора Рідної Школи при філії «Просвіти» в Ляважоль, провінція Буенос Айрес, при якій існує також діточий балет, який проявляє успішну діяльність.

але це не розв'язувало рідношільних проблем поодиноких наших громад та організацій.

Українська Гімназія. (Середньошкільні українознавчі курси), Українська гімназія заснована при українським католицьким Екзархаті з датою 3-го березня 1966 року. Навчання триває п'ять років і відбувається в суботу пополудні, або в неділю рано. Річно збирається около 30 учнів, але загально за десять років її існування ці гімназіяльні курси закінчило пересічно 50 осіб.

Педагогічний склад — директор гімназії ліценціядо Михайло Василик, учителі — мгр. Іван Романюк, мгр. Ліда Таврицька, Ліда Ірина Василик, о. Петро Головатий та Сестра Люїза.

Колишні вчителі цієї гімназії, пані Ганна Середяк, мгр. Ярослав Углицький, інж. Ростислав Ільницький, ліц. Іринея Липинський і ліц. Зенон Василик.

Дирекція і професорський склад філії Українського Католицького Університету ім. Климентія Папи, що існує при українській католицькій Катедрі, та закінчив вже 10 років існування. Тепер при Катедрі зорганізовано Єпископський Семинар в якому навчається 15 семинаристів.

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ім. Климента Папи — Філія в Буенос-Айресі. Відділ Філософічно-гуманістичного факультету. Програма — україністика, словеністика та славістика.

Заснований 9-го квітня 1967 року. Організатор бл. п. д-р Богдан Т. Галайчук. Загальний час студій 4 роки.

Професорський склад: д-р Богдан Галайчук, д-р Тіне Дебеляк, мгр. Лідія Тавридзька, арх. д-р Юрій Шульмінський, ліц. Михайло Василик. д-р Брумен, та д-р Гнідовець. Університет діє під патронатом Преосв. Владики Андрія Сапеляка, директором університету був бл. п. д-р Б. Галайчук, після його смерті обов'язки директора виконує ліц. М. Василик.

Університет закінчив 10-ліття існування і загально в ньому навчалось около 25 студентів, а закінчило в нім свої студії 15 осіб.

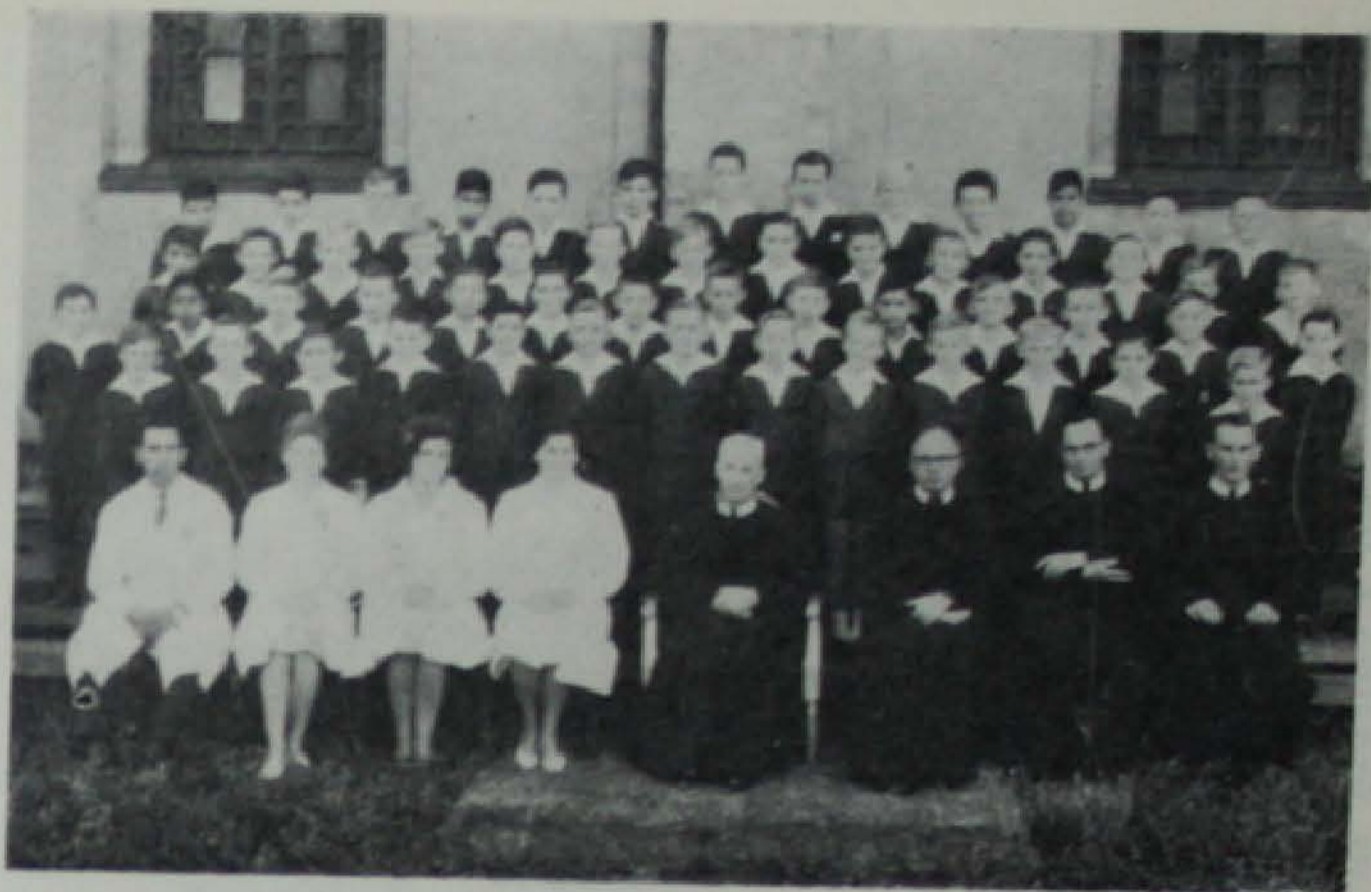
СТУДІЮЮЧА МОЛОДЬ

В піонерських роках нашого поселення не було нашої молоді, що мала б змогу досягнути хоч би середню освіту, бо більшість нашої іміграції поселялася по провінціях і жила в таких відносинах, що молодь не мала змоги вчитися, бо треба було помагати батькам працювати коло господарства. Ті родини, що жили по містах мали також труднощі бо не мали економічних засобів, щоб оплачувати навчання своїх дітей в університетах, бо це була річ досить коштовна.

Щойно в останніх десятиліттях нашого імігрантського життя справа ця набирає поважної ваги та заходів для її досягнення. В початках було дуже незначне число нашої молоді, яка закінчила університетські студії і в цьому напрямку вона пробивалася поодиначо без окремих гуртків чи студентських організацій.

До тих перших, що одержали чи закінчили вищу освіту не впершу чергу були священники, вихованці Отців Василіян в Апостолес, провінція Місіонес, а саме о. Володимир Яцюк, о. Дмитро Атаманюк, які до речі були аргентинськими католицькими священиками, але вони знали нашу мову та при нагоді відвідували наші громади чи організації. Опісля закінчили університетські студії — д-р Мирослав Варениця (дентист) панна М. Коцовська (фармасевтика) д-р П. Варениця (суддя) д-р Л. Литвинів (лікар), д-р Лідія Макаруха (лікар), п. Р. Слободян (інженер), д-р Петро Семираз та д-р Ковалишин (лікарі). Слід зазначити, що "ностріфікацію" лікарських студій одержали д-р В. Телющенко, (лікар) д-р Степан Банах (лікар) та панна Марія Ярославська (дентистка), які опісля виконували своє звання самостійно, або працюючи в міських шпиталях. Лікарями працювали також д-р Євген Стойкевич, д-р Буката, д-р Прийма, д-р Сембай та д-р Рибак, які закінчили свої студії в Європі, але по приїзді до Аргентини одержали відповідні посади головню в дальше віддалених провінціях, однаке в пізнійших роках більшість з них виїздала до ЗСАмерики, а деякі поумирали на своїх постах по провінціях.

В останніх роках маємо поважну кількість студіючої молоді, частина яких закінчує середню освіту з намірами продовжувати студії, а знова поважне число є таких, що закінчують університетські факультети в містах Буенос-Айрес, Ля Плята та Кордоба. Таких студентів університету можна начислити кількадесять, вони починають організуватися у відповідні гуртки, а навіть створено окрему студентську організацію, яка починає розвиватися та змагає об'єднати в свої ряди всю студіюючу молодь українського походження. Маємо також нашу молодь в офіційській ранзі при війську та в поліції і в інших державних установах. Поіменно згадую тільки декотрі, а роблю це не для

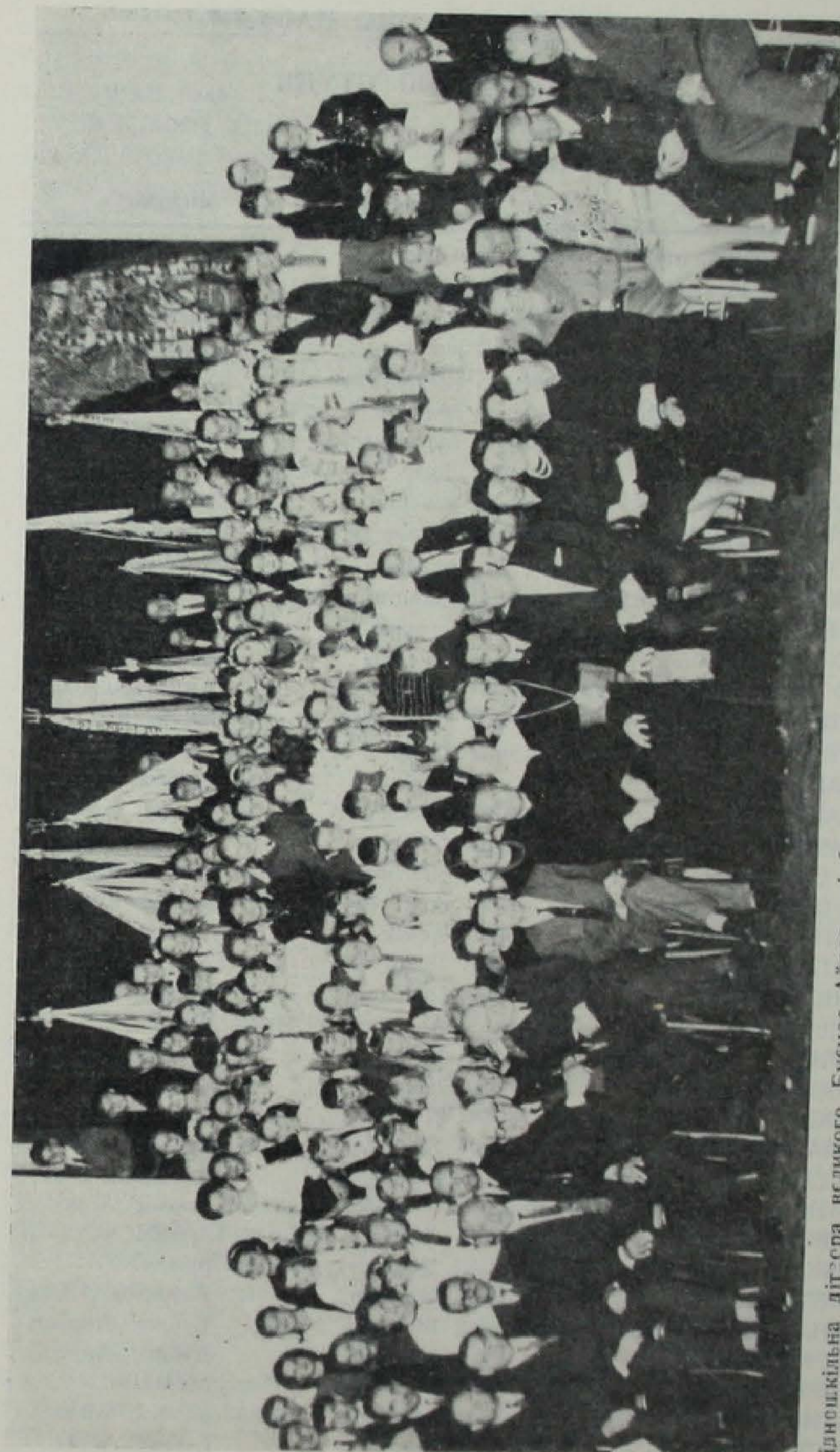
Семинаристи і учительський склад Малого Семинара Отців Василіян, що в давніших роках існував в Апостолес, де знаходиться головний осередок Отців Василіян в Аргентині. В Апостолес є також дві василіянські школи; дівоча, що її ведуть Сестри Василіянки, а окремо під зарядом Отців Василіян ведеться народна школа для хлопців.

того, щоб лише їх відмітити а для того, щоб фактично доказати, що по мимо всіх трудностей ми українці йдемо з духом часу та здобуваємо собі відповідні позиції серед научного світу на всіх його головніших ділянках.

В сьогоднішніх відносинах мають успіх та керують життям ті, що мають освіту та знання. Нам, як громаді, як нації потрібні фахові та освічені сили, які зможуть гідко репрезентувати нас перед научним світом і тому спільними силами нас всіх мусимо дбати про вищу освіту нашої молоді, бо лише таким чином вона дасть запоруку успішности її історичної місії в самостійницьких змаганнях нашого народу!

Дітвора Рідної Школи при філії «Просвіти» в Сан Марцін, передмістя Буенос Айреса. Загалом школа начислює понад 30 дітей, що їх виховують 4 учительки, які ведуть також «дитячий садок» а рівнож провадять навчання музики та народних танків.

Рідношкільна дітвора великого Буенос Айреса відбула вихідні курси на оселі «Підлюте» в Гачско, а на закінчення проведено «діточі пописи» які відбулися в залі Централі «ПРО СВІТИ», і їх закінчено збіркою світлинсю всеї дітвори wraz з їх виховниками, учителями та катехитами, а також з управдою УЦР, та Прессви. Кир Андрієм, Екзархом УКЦеркви в Аргентині.

СПИСОК ГРОМАДЯН, ЩО НАБУЛИ

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ

Ім'я і прізвище.	Професія.	Місцевість
АЛЕКСЕНКО, Вінцентій, Павло	Архитект.	Кордоба.
АЛИСКЕВИЧ, Роман, Юрій	Адвокат.	Кордоба.
АЛИСКЕВИЧ, Іванка Кравс —	Книговод	Кордоба.
АРХИПЕНКО, М.	Інженер.	
АЗАРКЕВИЧ, Розалія, Мальвіна	Професорка.	Буенос Айрес.
БАГНИЦЬКИЙ, Ярослав	Інженер.	
БАЛЮК, Іриней	Агроном.	Буенос Айрес.
БАНДУРА, Ярослав	Лікар.	Буенос Айрес.
БАНДУРА, Володимир	Інженер.	Чубут.
БЕЗРУЧКО, Віра	Фармацевтика.	Бурсако.
БЕЗРУЧКО, М.	Агроном.	Бурсако.
БІЛОПОЛЬСЬКА, Валентина	Економістка.	Буенос Айрес.
БІЛОСВІТ, Александер	Історик.	Буенос Айрес.
БОЛЕХ, Осип	Інженер.	Буенос Айрес.
КОРБУТЯК, Ірина де Бонфанте	Біохемік.	Сан Ісідро.
ФЕДАН, Ірена де Браво	Економіста.	Сан Ісідро.
БУКАТА, Петро	Лікар.	Сан Ісідро.
БУРБАН, Ліда	Лікарка.	Буенос Айрес.
БУРБАН, Осип	Інженер.	Буенос Айрес.
ХОМИШИН, Любомир	Соціолог.	Буенос Айрес.
ХАМ, Соня Іваник де	Дентистка.	Буенос Айрес.
ХАМ, Олесь	Архитект.	Буенос Айрес.
ЧИКАЙЛО, Михайло	Хемік.	Буенос Айрес.
БУКАТА, Нестор	Лікар.	Ля Плята.
БІЛИНСЬКИЙ В.	Правник.	Буенос Айрес.
ХЛОПЕЦЬКИЙ, Антін	Адвокат.	Мерльо.
ДЕМЯНОВСЬКИЙ, Данило	Інженер.	Пальомар.
ДЕНИСЕНКО, Вітольд	Інженер.	Кільмес
ДЕНИСЕНКО, Олена	Дентистка.	Беразатегі.
КАЧМАР, Оксана де Петро	Лікарка.	Буенос Айрес.
МАНДЗІЙ, Ана де Дрозд	Лікарка.	Буенос Айрес.
КАРАНОВИЧ, Наталка де Фарротіні	Рахівник.	Буенос Айрес.
ФЕНЯК, Михайло	Дентист.	Вільде.
ФЕНЯК, Розалія Романовська	Дентистка.	Вільде.
ФІЛЯС, Григорій	Інженер.	Валентін Альс.
ШИЯН, Ірина де Гаозза	Біохемік.	Буенос Айрес.
ГРЕХ, Юрій	Інженер.	Буенос Айрес.
ГРИНЕНКО, Віктор	Архитект.	Мартінез.
ГНАТИШИН, Христя	Біохемік.	Буенос Айрес.
ОШУСТ, Євген	Лікар	Буенос Айрес.

Ім'я і прізвище.	Професія.	Місцевість
ГАВРИШКО, Марія	Біолог.	Буенос Айрес.
ГОЛОЦВАН, Іван	Інженер.	Кордоба.
ГРАБИНСЬКИЙ, Осип	Архитект.	Буенос Айрес.
ГРЕГОРАЩУК, Ролянд	Інженер.	Кільмес
ГРЕЧУХ, Володимир	Лікар.	Олівос.
ГУРЕНОК, Юрій	Інженер.	Буенос Айрес.
ДИКИЙ, Ярослав	Право.	Беріссо.
ГУСТИЙ, Бальдомир	Адвокат.	Чако.
ІЛЬНИЦЬКИЙ, Ростислав	Інженер.	Лом. де Замора.
ІВАНИЦЬКИЙ, Василь	Економіст.	Буенос Айрес.
ЯХНО, Олег	Економіст.	Буенос Айрес.
ЯРОЩУК, Олекса	Лікар.	Сіюдаделя.
ЮРЧУК, Наталій	Фармасевтик.	Буенос Айрес.
КЕБУДЗІНСЬКИЙ, Михайло	Інженер.	Льонгчампе.
КІЧКА, Едмунд	Лікар.	Кільмес
КОЗАЧЕК, Вадим	Інженер.	Пальомар.
КОВАЛИШИН, Ольга	Дентистка.	Кордоба.
КУНДУШ, Роберт	Інженер.	Буенос Айрес.
ЛАГОЦКА, Анна, Марія	Психіатра.	Буенос Айрес.
ЛЕНЦИК, Ольга	Лікарка.	Кордоба.
ЛЕНЦИК, Ірина	Лікарка.	Кордоба.
ЛЕХ, Марта Полянська	Лікарка.	Буенос Айрес.
ЛИПИНСЬКИЙ, Степан	Математик.	Буенос Айрес.
ЛИПИНСЬКИЙ, Ярослав	Біохемік.	Буенос Айрес.
ЛІТВІНОВ, Леонардо	Лікар.	Буенос Айрес.
ЛІВША, Микола	Інженер.	Буенос Айрес.
МАГДЕНКО, Всеволод	Лікар.	Саранді.
МЕЛЬНИК, Григорій	Дентист.	Буенос Айрес.
МЕЛЬНИК, Петро	Лікар.	Авеженеда.
МЕНДИК, Франціско	Лікар.	Саранді.
ІОЗВА, Євген	Лікар.	Беріссо.
МИХАЛЬЧУК, Михайло	Лікар.	Кордоба.
МУРАШКО, Катерина	Інженер.	Буенос Айрес.
ОЛЕНКА, Карло, Іван	Книговод	Буенос Айрес.
ОНАЦЬКИЙ, Євген	Професор.	Буенос Айрес.
ОЗАРКЕВИЧ, Іван	Дентист.	Буенос Айрес.
ПАТОЛЯ, Зенон	Лікар.	Ріо Негро.
ПАСТУШУК, Іван, Карло	Книговод	Кільмес
ПЕТЛЬОВАНІЙ, Григорій	Інженер.	Буенос Айрес.
ПІОНТКОВСЬКА, Павлина	Фармасевтика.	Вільде.
ПОЛЯНСЬКИЙ, Юрій	Геолог.	Буенос Айрес.
ПОПЩУК, Н.	Інженер.	Буенос Айрес.
ПОХИЛЯК, Василь	Адвокат.	Буенос Айрес.
РАДЗІХОВСКИЙ, Альберт	Лікар.	Буенос Айрес.
РАЙТЕРІВСЬКИЙ, Ізидор	Інженер.	Рамос Мехія.
РЯБЦУН, Симон	Інженер.	Тукуман.

Ім'я і прізвище.	Професія.	Місцевість
РОМАНЮК, Іван	Професор.	Лом. де Замора.
РУБІНЕЦЬ, Михайло, Ангел	Книговод	Амежанеда.
РИБАК, Євген	Лікар.	Чако.
СЕТНЯК, Ілля	Лікар.	Сан Мартін.
СЕМИРАЗ, Петро, Карло	Лікар.	Кордоба.
ШЕСТОПАЛ, Александер	Інженер.	Рамос Мехія.
ШУТА, Степан	Адвокат.	Буенос Айрес.
СЛІПЧЕНКО, Микола	Архитект.	Кільмес
СЛІПЧЕНКО, Всеволод	Дентист.	Кільмес
СОБЕНКО, Естеля	Хемік.	Вал Альсіна.
ЩЕРБИНА, Іван	Інженер.	Буенос Айрес.
ШУЛЬМІНСЬКИЙ, Юр.	Архитект.	Буенос Айрес.
СЛІПАНСЬКИЙ, Н.	Лікар.	Пальомар.
ТАВРИЗДЬКА, Ліда	Професор.	Кільмес.
ТАВРИЗДЬКИЙ, Ярема	Адвокат.	Кільмес.
ТЕПУН, Ана	Лікар.	Сан Хусто.
ТРЕГУБ, Марта	Лікар.	В. Сармієнто.
ТРЕГУБ, Кузьма	Лікар.	В. Сармієнто.
СОЛОВЕЙ, Роман	Інженер.	Кордбоа.
ТИМЧУК, Никифор	Інженер.	Рамос Мехія.
СТАСИШИН, Марта	Психольога.	Кордбоа.
СТАСИШИН, Нестор	Інженер.	Кордоба.
ВАСИЛИК, Михайло	Професор.	Буенос Айрес.
ВАСИЛИК, Зенон	Професор.	Буенос Айрес.
ДЕМБІЦЬКА, Ольга	Професор.	Док Суд.
ВЕЛИЧКО, Ігор	Інженер.	Буенос Айрес.
ВЕРГУН, Василь	Хемік.	Касерос.
ЗАДОРЕЦЬКИЙ, Євген	Лікар.	Буенос Айрес.
ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ, Михайло	Лікар.	Місіонес.
ЗАГРЕБЕЛЬНА, Ольга Метик	Дентиска.	Місіонес.
ЖЕБРАЦЬКИЙ, Олександр	Інженер.	Буенос Айрес.
ЗАДЕРЕНКО, Константин	Аеронавтик.	Кільмес.
ЗОРЕНКО, Григорій	Інженер.	Буенос Айрес.
ВАРЕНИЦЯ, Мирослав	Дентист.	Апостолес
ВАРЕНИЦЯ, Петро	Суддя.	Апостолес.
МАКАРУХА, Ліда Іваницька	Лікар.	Буенос Айрес.
КОЦОВСЬКА, Марія	Фармасевтика.	Ля Плата.
ПЕСЦЬОРОВСЬКИЙ, Володимир	Лікар.	Беріссо.
ПЕСЦЬОРОВСЬКИЙ, Еміліян	Адвокат.	Беріссо.
ПЕСЦЬОРОВСЬКА, Ольга	Дентистка.	Беріссо.
ДУХ, Марія	Лікар.	Буенос Айрес.
МОСОРА, Ганна	Дентистка.	Беріссо.
ЛІДУХ, ІВАН	Інженер.	Беріссо.
ТАЛАНЧУК, Антін	Лікар.	Беріссо.
ТАЛАНЧУК, Петро	Інженер.	Беріссо.
ПОХИЛЯК, Василь	Адвокат.	Буенос Айрес.

Ім'я і прізвище.	Професія.	Місцевість
ЛИЛИК, Петро	Лікар.	Касанова.
БУГАЙ, Христина	Адвокат.	Буенос Айрес.
БАЛУК, Дора, Н. Агрес	Економіст.	Берналь.
МЕЛЬНИК, Євген	Адвокат.	Вал. Альсіна.
ШЕРЕМЕТА, Анна, Р.	Адвокат.	Авежанеда.
ПОЛОЗ, Марія, Шеремета	Право.	Буенос Айрес.
ЛИТВИН, Маруся	Економіст.	Буенос Айрес.
ВЕРБИЦЬКА, Христя	Архітект.	Вільде.
СЕРЕДЯК, Христя	Лікар.	Буенос Айрес.
ЗАОБОРНИЙ, Марта	Економіст.	Кільмес.
ПОЛОЗ, Діно	Інженер.	Буенос Айрес.
ПЕТРИШИН, Юрій	Економіст.	Вал. Альсіна.
БАЛАЩУК, Маруся	Біохемік.	Амежанеда.
ГОЛЯН, Євген	Дентист.	Ляважоль.
ТРИЛЯ, Іван Карло	Економіст.	Ляважоль.
ДМИТРІВ, Іван	Економіст.	Сан Мартін.
МИХАЙЛІВ, Ольга	Економіст.	Вал. Альсіна.
ЛОТОЦЬКИЙ, Венцеслав	Адвокат.	Віж. Бажестер.
БЕРЕСЬКИЙ, Осип, Зеновій	Геолог.	Ля Плята.
КІЯНКО, Юрій	Лікар.	Кільмес.

ФАХІВЦІ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

Серед української громади в Буенос-Айресі було також поразне число громадян з вищою освітою, як: інж. М. Ковенко, інж. Іван Кулик, інж. О. Песцьоровський, інж. В. Милінський, інж. Н. Верцінський, інж. М. Грінчак, д-р і інж. Н. Березіцький, інж. Н. Фещенко, інж. І. Андрущенко, інж. С. Цапенко, інж. О. Шкеда, інж. І. Кварцяний, інж. Симонов, полковник Н. Блаватний, полк. І. Ухів, А. Білопольський, В. Гимон, В. Розумовський з яких подавляюча більшість займалася лише фаховою працею не заангажовуючися до організаційно-громадської праці, яка насправді велася в дуже складних та несприятливих відносинах. Слід вияснити, що це були особи з освітою, яку набули вони в Європі, (переважно в Подєбрадах, Чехо-словацьчина) потім були ще деякі особи, що вже в Аргентині зробили нострифікацію, але і з них більшість відійшли у вічність.

Світлина з успішної «виставки» яка відбулася в залі Народного Дому «Просвіти» де було зібрано понад тисячу різних та якісних експонатів друкованого слова та народного мистецтва, яка відбулася в днях від 11 до 22 серпня 1951 року.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ

**РОЗБУДОВА НАРОДНОГО
МИСТЕЦТВА**

- 1) Плекання нашого народнього мистецтва.
- 2) Хорові та музично-вокальні гуртки.
- 3) Наші мистці та артисти.
- 4) Українські радіо-передачі.
- 5) Створення Капелі Бандуристів.
- 6) Успіхи українського Балету.

В. Капачук

Мішаний хор Товариства «ПРОСВІТА» в Буенос Айресі, який в піонірських роках провадив пожевавлену і успішну діяльність під диригентурою п. Володимира Ольшанецького.

НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

Українське мистецтво завжди знаходило признання серед чужинців, які впрост захоплювалися нашою піснею та народніми строями. Наші писанки, вишивки, килими та народні строї приваблювали цікаве око чужинця, а вже виступи наших хорів та танкових ансамблів завжди збирали бурю оплесків признання та похвал.

Виступи української капелі, під особистим проводом нашого безсмертного диригента і композитора Олександра Кошиця, що відбулися в 1922-му році в кількох першорядних театрах, лишили незатертий відгомін признання серед столичної публіки. Признання за українську пісню зібрав також "Хор Кубанських Козаків", який в 1935 році виступав в головному столичному театрі "Колон", де в'язанка українських пісень, яка починалася піснею "Взяв би я бандуру", була на домагання публіки повторена здобуваючи належне признання. Під час перерви, яка відбувалася якраз по виконанню вище згаданої в'язанки наших пісень, я мав нагоду чути коментарі присутньої публіки, яка однозгідно підтверджувала милозвучність української пісні, головню в хоровім виконанню, а про колишні виступи хору Кошиця висказувалися прямо зі захопленням, підтверджуючи, що це було не тільки мистецьке, але й щось надзвичайно-чародійне.

Плекання та популяризацію нашого народного мистецтва виконували наші організації, при яких існували відповідні мистецькі секції, як аматорські гуртки, мішані й мужеські хори, струнні оркестри та танцювальні ансамблі, які своїми виступами знаходили признання, як між своїми, так між чужинцями.

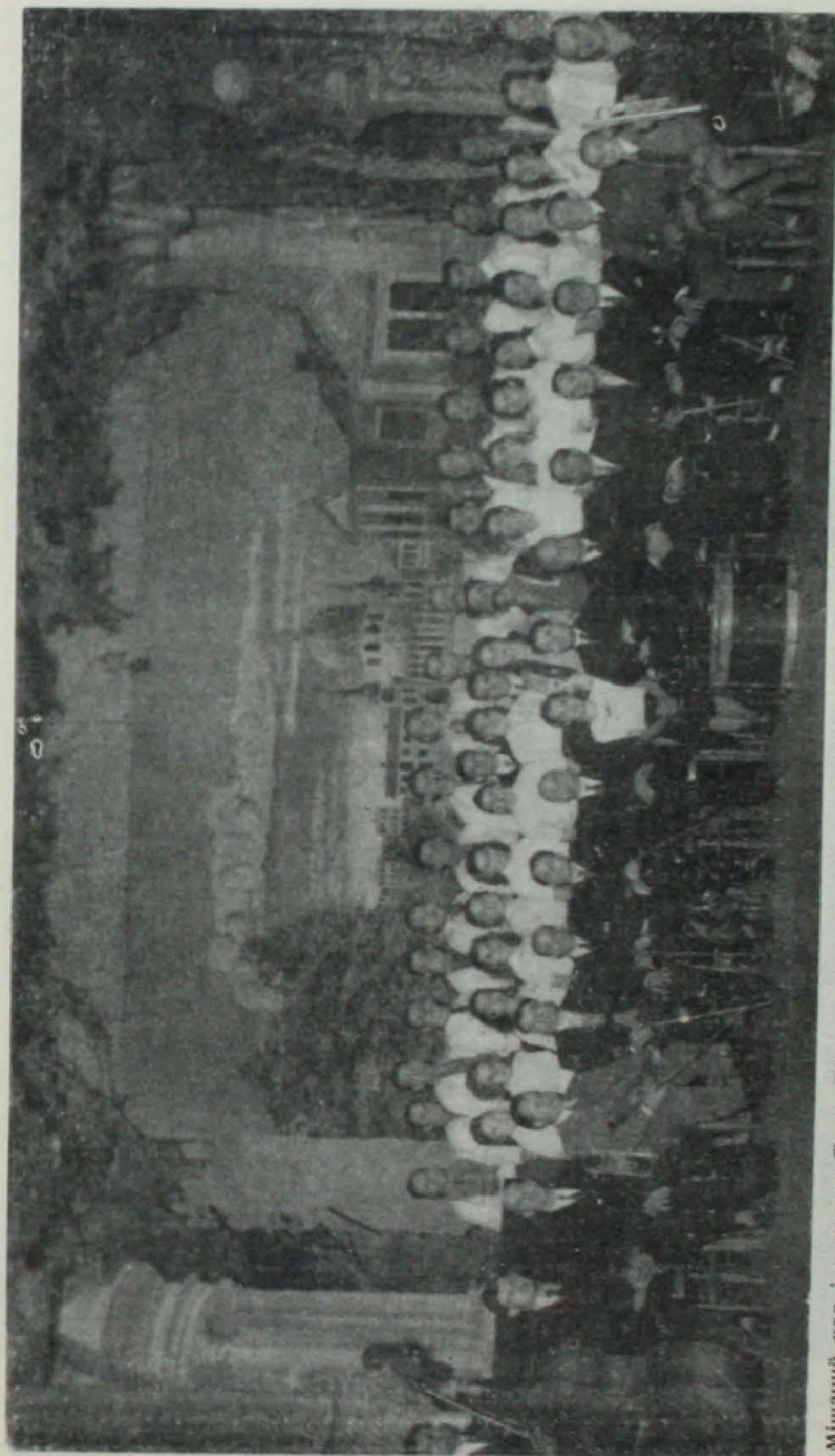
В продовженні подаємо світлини деяких наших гуртків та хорів, які існували при наших організаціях, наводячи місцевості та роки їх існування. Їх було значно більше і всі вони в значній мірі причинилися для популяризації українського імени та нашого народного мистецтва.

Слід зазначити, що філії Т-ва "Просвіти" в Беріссо і Док Суді здобули кілька нагород признання на конкурсах фолкльорних пописів, а танковий гурток секції Української Молоді при Т-ві "Просвіта" в Буенос-Айресі одержав за свої успішні виступи грамоту, як заслужене признання.

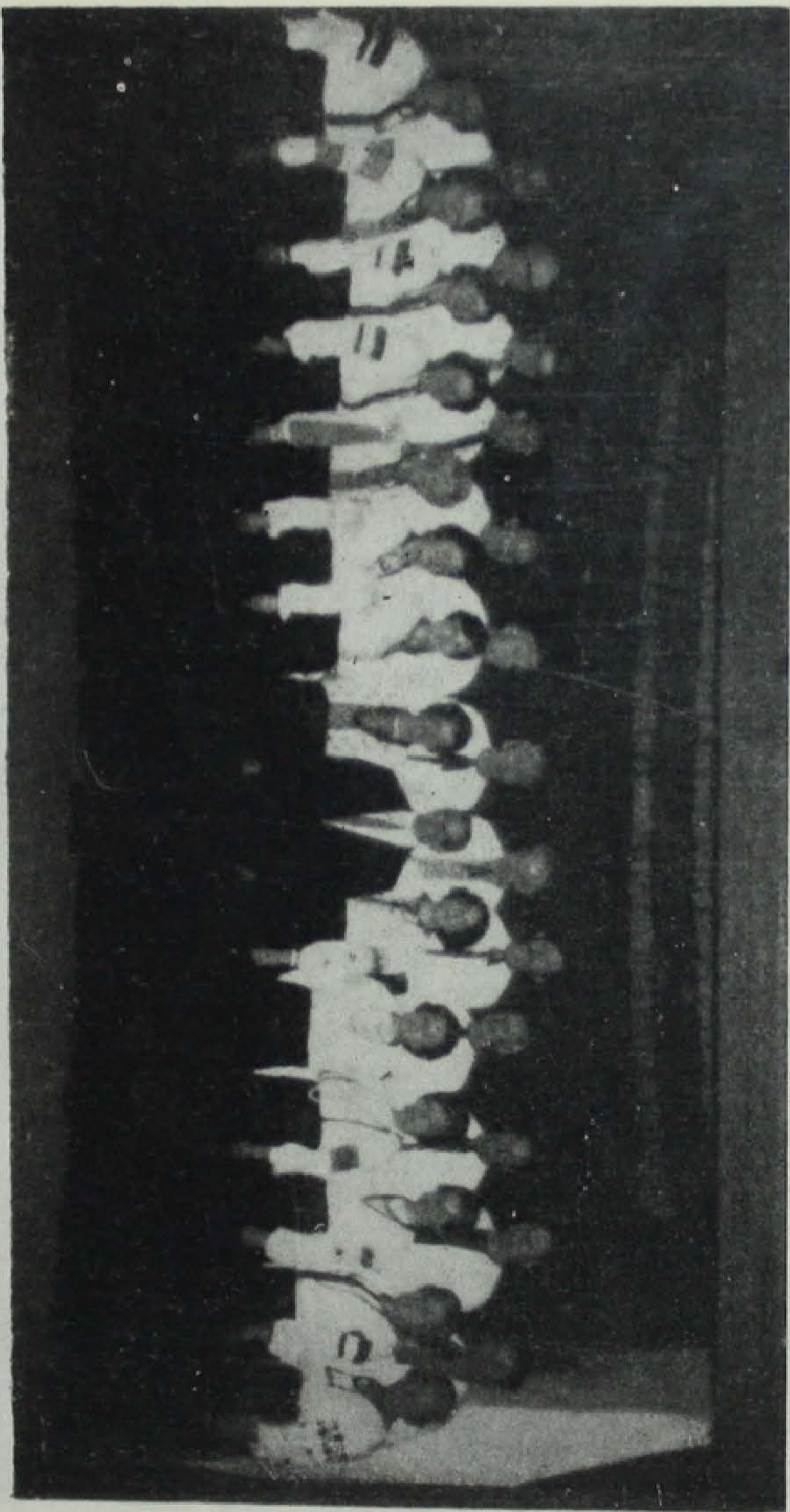
Аматорські гуртки існували при всіх наших передових організаціях і функції режисерів виконували п.п.: В. Вовк, П. Марусин, Н. Величковський, С. Манздій, М. Мужилівський, Г. Любарівський, В. Гимон, І. Кривий, О. Кузьмич, М. Заболотний, І. Кубяк, А. Мельник, Н. Магмет, В. Фокшей, Д. Гулей, М. Сидор, В. Матвійців, Н. Прокопович та П. Дудниченко. Диригентами хорів були п.п.: С. Наумлюк, П. Дудниченко, В. Ольшанецький, О. Хандога, М. Дячун та В. Гук. В пізніших роках були ще інші диригенти фахівці і про них подаємо, як мистців, а не аматорів.

Мішаний хор «ТРЕМБИТА», що існував при Централі «ПРОСВІТИ» в Буєнос-Айресі, під багудою п. Степана Гумнілов-
ча, який провадив також ще другий хор при філії «Просвіти» на Валентін Альсіна, які під його впливом проводом дали ці-
лий ряд успішних концертів, ревій та музично-вокальних імпрес, вибиваючися на перше місце серед існуючих тоді
хорів українських організацій.

Мішаний хор і оркестра Т-ва «Відродження» в Буєно Айрес які діяли під управою п. Петра Окопного, що був також ди-
рігентом церковного хору УАПЦеркви. По середині між музикантами сидять: п. П. Окопний, проф. Є. Онашський (в оку-
лярах) та бл. п. Іван Кривий декоратор та секретар Т-ва.

Мішаний хор філії «Просвіти» у Віжа Аделіна, провінція Буенос Айрес, що його провадив п. Василь Василюк, який був також диригентом по інших філій та при українській католицькій Катедрі в Буенос Айресі.

Мужеський хор «СУРМА», що в році 1955 оформився як самостійна професійна організація. Він мав свою Управу, в якій обов'язки адміністратора виконував п. О. Лісович Ласовський, диригент п. ВАСИЛЬ ВАСИЛИК.

Хор і балет Рідної Школи при Філії «Просвіти» в Гудсоні, що в давніших роках був чинний під проводом С. Фарміги, який опісля виїхав до ЗСАмерики.

ХОРАЛЬНІ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ГУРТКИ

Хорові гуртки існували переважно при організаціях, як це вияснюють поодинокі світлини, але були також спроби організувати хори самостійні, як Мужеський Хор під управою п. С. Наумлюка, опісля хор "Дніпро" під управою п. А. Ліхнякевича, та Мужський хор "Сурма" під управою п. В. Василика, що проіснував найдовше та уважався одним з кращих наших хорів в Буенос-Айресі. З організаційних хорів слід відмітити хор Т-ва "Просвіта" під управою п. В. Кривешка, хор Т-ва "Відродження" під управою п. П. Окопного, та хор "Трембіта", що існував при Т-ві "Просвіта" під управою п. С. Гумініловича, що під мистецьким оглядом був найкраще поставлений.

Інструментальні гуртки існували також майже при всіх наших організаціях, з яких більш діяльні були наступні:

Мандолінова Оркестра "Бандурист" під проводом п. В. Качурака та Ю. Гуренка, що існувала при Т-ві "Просвіта" в Буенос-Айресі й мала за собою кілька років існування і цілий ряд успішних виступів в радіо-авдиціях та товариських імпрезах.

Оркестра Т-ва "Відродження" — існувала під управою п. Петра Окопного. Вона провела кількालітню діяльність, виконуючи цілий ряд успішних виступів під час національних свят та інших організаційних імпрез. Після виїзду п. Окопного до ЗСА, вона припинила свою діяльність.

Мандолінова Оркестра ім. М. Лисенка при Філії Т-ва "Просвіти" в Беріссо існувала під управою проф. В. Михалевського і крім різних виступів в самій Філії, мала вона успішні виступи з радіо-авдиціями в радіостанції "Л.Р. 2" та в Театрі Національ в столиці провінції Буенос-Айресу — Ля Плята.

"Дута Оркестра" під управою п. І. Драгана, що була зорганізована за допомогою Отців Василіян і брала участь в релігійних маніфестаціях та імпрезах поодиноких установ, але в наслідок виїзду диригента теж перестала існувати.

Щодо оркестр слід зазначити, що першу нашу мандолінову оркестру зорганізував бл. п. Анатоль Гуренок ще в 1934 році серед доросту Філії "Просвіти" на Док Суді. Існували теж такі аматорські оркестри при Українській Стрілецькій Громаді, а професійними музикантами серед наших громад були п.п.: П. Репецький, М. Більо, В. Ольшанецький та С. Войцеховський. Найкращою професійною оркестрою в Буенос-Айресі в давніших роках була оркестра Леоніда Яблонського, що обслуговувала потреби всіх наших організацій великого Буенос-Айресу. В наслідок виїзду п. Яблонського до Канади оркестра перестала існувати, а п. Яблонський після кількарічного побуту в Канаді несподівано помер.

На закінчення слід зазначити, що син нашого громадяни-

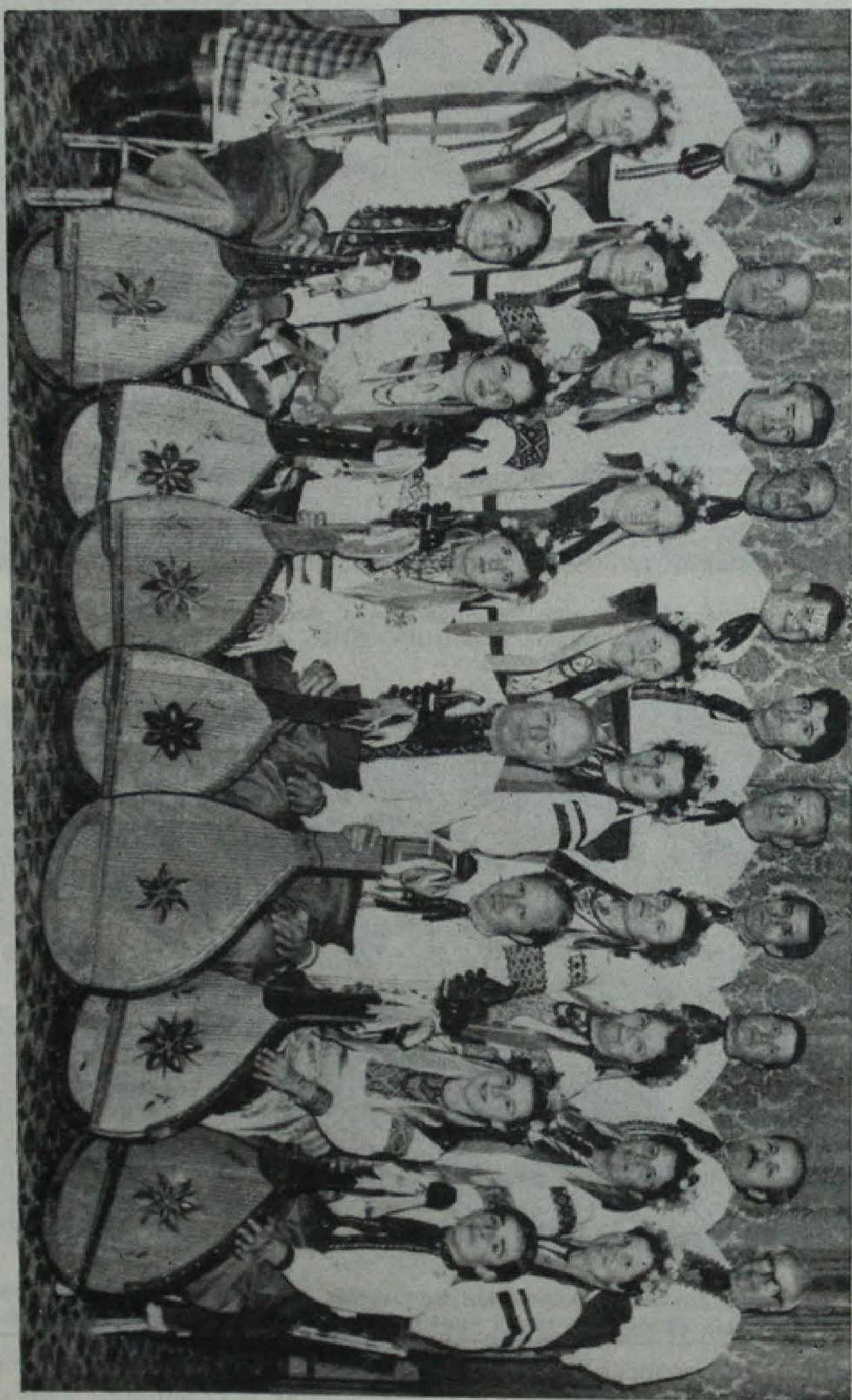

Мандоліноза оркестра, що під проводом п. Василя Качурака і Юрія Гуренка існувала при Т-ві «ПРОСВІТА» в Буенос Айресі.

Музичний ансамбль української молоді, що творив професійну оркестру, яка діяла самостійно серед українських організацій в Буенос Айрес.

на С. Войцеховський працює професійним скрипалем в симфонічній оркестрі державного театру Колон, а талановитий наш скрипаль А. Камінський входив в склад однієї радієвої оркестри а опісля, став її директором.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ім. Тараса Шевченка, яка існує при філії «ПРОСВІТИ» в Ляважолі, пров. Буєнос-Айрес.
Капеля існує як автономний музично-вокальний ансамбль, а її постійним директором є п. Василь Качурак.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ

З приїздом нової й повоєної іміграції скріпилася також акція розбудови музичних ансамблів. Була створена мандолінова оркестра в Беріссо, була створена також дута оркестра, про які вже згадано окремо, а також приступлено до організації бандуристів.

Почавши від 1960-го року серед нашої громади започатковується виступи з грою на бандурі, що його започаткував бл. п. Осип Сніжний, який приїхав до Аргентини із Шангаю та привіз зі собою цей історичний і типічно-український інструмент, з яким дав він цілий ряд успішних речиталів чи концертів.

В пізніших роках навчанням гри на бандурі і вироблюванням бандур зайнявся колишній старшина кубанського війська Антін Чорний, який спорудив кілька бандур та почав вишколювати гру на бандурі серед молоді, чим захопилися наші юнаки: М. Сенишин, О. Дрозд, З. Василик, Ю. Приймак, Н. Паук, Б. Танасійчук, які створили гурток бандуристів, що виступав принагідно на наших святах та академіях.

В році 1962 на пропозицію тодішнього голови Спілки Мистців і Науковців п. Михайла Гаврилюка створено при цій спілці з датою 23 серпня Студію Бандуристів, якої диригентом став п. Василь Качурак. Свої проби відбувала вона в домівці "Просвіти", бо тоді мала також там приміщення і сама Спілка. Студія Бандуристів невстоялася і пізніше її перемінено на Капелю Бандуристів, яка також невстоялася і перестала існувати.

Після деякої перерви останки капелі за почином її диригента відновили свою діяльність і з датою 12 лютого 1965 року покликано до життя нову Капелю Бандуристів, яка знайшла собі осідок при Філії "Просвіти" в Ляважолі, де вона існує дотепер. Капеля існує як автономний ансамбль, що має свій правильник та окрему Управу, в яку входять: голова — Андрій Федішак, секретар — Петро Крижанівський, скарбник — Михайло Човган та культурно-організаційний референт Володимир Каплун. Її дійсна назва це **Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка** і її постійний осідок є в домівці Філії "Просвіти" в Ляважолі.

Бандури для Капелі виготовляли згаданий вже бандурист — Антін Чорний та молодий уродженець Волині Григор Чабан, а виготовленням струн, та обструненням займається сам її диригент п. Качурак.

Капеля Бандуристів складається з бандуристів, які є переважно в молодому-шкільному віці, що постійно вчаться музики та гри на бандурі, а доповнюють її вокалісти мужчини і жінки, яких число деколи збільшується, а деколи зменшується, але

БАНДУРИСТ ОСИП СНІЖНИЙ

Серед української громади в Буенос Айресі виступи гри на бандурі започаткував покійний вже бандурист Осип Сніжний, який приїхав до Аргентини з Шангаю. Зараз після приїзду він виконав в Буенос Айресі цілий ряд своїх мистецьких виступів, що їх публіка прийняла з великим захопленням і це дало почин до того, що зголосилося кількох юнаків, які почали вчитися гри на бандурі та виступати як музично-вокальний гурток.

Акція ця викликала серед нашої громади заохоту до поширення навчань гри на бандурі а навіть були заходи створити «Студію бандуристів», яку започаткував проф. М. Гаврилюк, тодішній голова Сілки Мистців і науковців.

В допомозі поширення цієї акції станув також п. Антін Чорний, який крім гри на бандурі почав їх виробляти і це дало поштовх до створення Капелі Бандуристів, яка постала за настирливими заходами п. Василя Качурака, який здобув певні осяги в її розбудові.

пересічно Капеля складається від 22 до 30-ти осіб. Капеля придбала також гарні і типічні народні одяги, і як музикальністю, так і виглядом притягають все зростаюче число своїх любителів.

На закінчення слід зазначити, що просвітянська Капеля Бандуристів являється одиноким музичним ансамблем гри на бандурі не тільки в Аргентині, а взагалі між всіма нашими поселеннями в цілій Південній Америці, тому вся українська спільнота повина дати їй всесторонню підтримку в її популяризації нашого мистецтва та плеканні цієї милозвучної гри на бандурі, що являється високоякісним виявом нашого народнього мистецтва.

УКРАЇНСЬКІ РАДІО - ПЕРЕДАЧІ

Українські радіо-передачі започаткувало Т-во "Просвіта" в році 1941-му через станцію "Радіо-Прієто" і в пізніших роках такі періодичні передачі продовжувало не лише Т-вом "Просвітою", але також й іншими організаціями, головню для відмічення національних свят та ювілейних обходів. Окремі радіо-передачі щодо варшавського процесу улаштувала існуюча тоді Українська Стрілецька Громада, а в пізніших роках були спільні авдиції Товариств "Просвіти" і "Відродження", а потім також і У. Ц. Репрезентацією.

В році 1951 заходами В. Колодія, М. Семкіяша і В. Кривешка при співпраці Отців Василіян зорганізовано щонедільні українські радіо-передачі, які опісля перебрали наші організації, одначе їх продовження виявилось дуже коштовне і по-мимо доброї волі організаторів радіо-передачі припинено. Опісля почалися радіо-передачі улаштовувані У. Ц. Репрезентацією, що їх вів тодішній секретар УЦР п. М. Рубінець і під час тих авдицій з українськими піснями виступали відомі тоді наші артисти Іван і Софія Шведові, що їх ангажували наші торговельно-промислові підприємства.

В пізніших роках заходами д-ра Василя Іваницького при допомозі його дружини покійної вже д-р. Ліди Макарухи-Іваницької зорганізовано постійні тижневі радіо-передачі, які передавалися через станцію "Радіо-національ" та радіо-станцію "Колонія", які з великим вкладом праці д-р Ліди Іваницької відбувалися систематично і цю успішну акцію перервала її передчасна смерть. В тих радіо-передачах допомагали наші молоді сили — студенти, як Юрій Мушак, Михайло Бойко, Е. Квасниця. Окрему радіо-передачу під назвою "Голос України" вів також студент Юрій Мушак, що опісля дістав постійну посаду радієвого "спікера", що її виконує до сьогодні.

Подібні тижневі радіо-передачі були також в місті Кордоба, в місті Саенс Пенья (Чако), в провінції Місіонес, але в останніх роках з причини економічної скрути їх припинено, а осталися чинні тільки радіо-передачі через станцію "Л.Т. 16" — радіо Сплєндід в місті П. Р. Саенс Пенья в Чако, та радіо передача "Вільна Україна" через станцію Л.Р. радіо Антартида, що її щонеділі провадять студ. О. Зінько та Юрій Мушак, а передається вона заходами кооперативи "Відродження".

Слід зазначити, що в сучасних відносинах радіо-передачі це дуже коштовна річ, але наші організації роблять всі можливі заходи, щоб зорганізувати нові українські передачі і увесь український загаль повинен їх належно підтримати.

Український БАЛЕТ при Централі «ПРОСВІТИ» в Буенос Айрес, що має за собою 15 років існування, на протязі яких провів успішні виступи по всіх українських скупченнях Аргентини, Парагваю та Уругваю.

БАЛЕТ ФІЛІЇ «ПРОСВІТИ» в Беріссо, при якій існують також музично-вокальні ансамблі, які складаються переважно з молоді, та проявляють успішну діяльність.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОГО БАЛЕТУ

Почавши від 1961 року в Буенос-Айресі існує український Балет, який заіснував зразу, як самостійний ансамбль, а потім перейшов під опіку Т-ва "Просвіта". Мав він великі успіхи протягом свого 15 літнього існування. Від перших своїх виступів балет здобув собі велике признание і зі своїми виступами об'їхав він не тільки майже всі провінції Аргентини, але також мав він дуже успішні виступи в Монтевідео (столиця Уругваю), та в Енкарнаціоні (Парагвай), як рівнож численні виступи в телебаченні.

Навчання балетного мистецтва започаткував балетмайстер Я. Е. Смальців, який опісля виїхав до ЗСА, та Юрій Дмитрієвич, Маріян Павлишин, з яких найбільше років праці має балетмайстер Ю. Дмитрієвич, що є не тільки добрий хореограф, але також фаховий танцюрист. Членами і виконавцями нашого балету є наша молодь, діти наших громадян, що переважно є студентами середніх чи високих шкіл, які не жаліють часу і труду для того, щоб плекати це наше народне мистецтво та популяризувати його серед нашого і чужого оточення, здобуваючи тим належне признание та повне захоплення, як своїх, так і чужих.

Всі виступи балету були під кожним оглядом успішні, а головно добре репрезентативні, бо його ансамбль складався деколи із 24-ох чи більше пар, які своєю бравурністю, ритмікою та зручністю молоді, що при допомозі своїх чарівних одягів захоплювала навіть вибагливих міських глядачів. В додатку при балеті була також зорганізована українська оркестра, яку теж створила наша студіююча молодь, що всебічно доповнювала красу наших національних танців.

Протягом своєї 15 літньої діяльності Балет пройшов різні етапи свого розвою та успіхів і з кожним днем, з кожним своїм виступом приносить українській громаді моральний успіх, бо своїми успішними та імпозантними виступами Балет перетворюється в гідного амбасадора українського мистецтва та культури.

Українське балетне мистецтво протягом останньої декади значно скріпилося та поширилося і до таких розмірів, що вже тепер почали діяти аж 4 окремі балетні ансамблі. Найстарший з них це Балет Централі "Просвіти", що тепер під проводом балетмайстра Юрія Дмитрієвича переводить основну реорганізацію та вивчає нові кадри танцюристів. За ним іде Балет "Крилаті", що існує при Філії "Просвіти" в Ісідро Касанова (провінція Буенос-Айрес-а), під проводом колишнього танцюриста першого балету д-ра Петра Лилика, що тепер оформився як самостійний балетний ансамбль. Дитячий Балет, що складається з рідношкільної дітвори й начислює около 26 осіб, існує при Філії "Просвіти" в Ляважолі і його веде також колишній танцю-

Аматорський гурток при Т-ві «ПРОСВІТА» в Буенос Айресі, що існував в роках 1932/34 та проявляв активну діяльність серед нашої громади великого Буенос Айреса.

рист першого балету Люїс Вовчук, що при допомозі управи Філії придбав для цього Балету відповідний прапор, що (його рисунок виконав наш мистець п. Володимир Каплун) і балет цей має дуже надійну назву "Весна". Окремо ще існує молодечий балет при Філії "Просвіти" в Беріссо, а навіть створився балет при Т-ві "Сокіл" в Кордобі, що теж вже має певні осяги та признание. Завдяки жертвенності наших підприємців, мгр. Мирослава Самоверського та голови централі Осипа Галатя, при порадах кол. виховниці СУМ-ді Ліди Тавридзької балет має прекрасні одяги, а відомий наш громадянин Володимир Кметь, що є власником великої фабрики взуття забезпечив наші балети відповідним обув'ям, так, що існуючі балети мають великі можливості дальшого скріплення і розвою, щоб належно розбудувати і популяризувати мистецтво наших національних танців, які знаходять велике зацікавлення серед всього аргентинського населення.

ГОСТИННІ ВИСТУПИ БАЛЕТМАЙСТРА ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА

В році 1949-му до Буенос-Айресу загостив відомий український балетмайстер Василь Авраменко, який привіз зі собою три українські фільми, а саме: "Трагедія Карпатської України", "Наталка Полтавка" та "Запорожець за Дунаєм". Ці фільми висвітлено по всіх наших організаціях. Опісля за стараннями балетмайстра при допомозі організацій переведено курси наших народніх танків, та улаштовано кілька збірних виступів, які пройшли з повиним успіхом, тим більше, що танки відбулися не лише в наших організаціях, але також в одному з більших міських театрів.

Отож гостинні виступи Балетмайстра Авраменка мали великі успіхи, а головню перепроваджені ним курси пожвавили акцію танцювальних ансамблів, тим більше, що привезені ним народні й козацькі одяги закупило Т-во "Просвіта".

ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Окрім аматорських та театральних гуртків, які існували при наших організаціях, велися також кількарразові заходи, щоби зорганізувати професійний український театр, що знайшло належний відгомін серед наших театральних мистців, які у великій кількості приїхали до Буенос-Айресу, як втікачі після закінчення другої світової війни. Вони розвинули широку діяльність не лише між нашою громадою, але також і між чужинцями. Їхніми заходами створено в 1951 році "Театральну Студію" ім. Леся Курбаса, яка під проводом режисера Юрія Григоренка перевела кількамісячний театральний вишкіл серед молоді, що принесло великий успіх. Театральна Студія розвинула свою пожвавлену діяльність та в скорому часі спромоглася поставити кілька театральних п'єс, серед яких на відмечення заслуговує "Лісова пісня" та "Не плач Рахиле". В році 1953 засновано в Буенос-Айресі "Український Театр" ім. Т. Шевченка, який організували самі артисти на відповідних уділах. Насправді цей театр поставив такі п'єси як: "Тарас Бульба", "Катерина", "Наталка Полтавка", "Сорочинський Ярморок" та "Запорожець за Дунаєм", але серед тутешніх відносин наші вистави дуже кошовні і тому театр не мав спромоги втриматися та був змушений припинити свою діяльність. В пізніших роках Театральну Студію відновлено, та зорганізовано при ній "Ляльковий Театр", але в загальному це справа дуже складна та кошовна, одначе потрібна і для її розв'язки треба шукати вирозуміння та підтримки цілої нашої громади, а не поодиноких груп чи організацій.

Драматичний гурток при Т-ві «Відродження», що в піонерських роках своєї діяльності проявляв успішні заходи в розбудові нашого театрального мистецтва.

Аматорський Гурток при Філії «Просвіти» в Гудсон, — що діє під режисурою п. Михайла Василика.

НАШІ МИСТЦІ АРТИСТИ ТА ПИСЬМЕННИКИ

Серед нашої спільноти в Аргентині поселилося також по-важне число мистців, артистів, журналістів та письменників, які в давніших роках провадили діяльність на всіх ділянках і сподіюся, що про це появиться окрема праця, всеж таки хочу згадати хоч би деякі їх імена та поодинокі ділянки.

До тих піонерів нашого декоративного мистецтва, що роками працювали без жадного вигонагородження належали п. п.: Іван Кривий, Іван Чарнецький, Іван Кварцяний, та одинокий артист-маляр Віктор Цимбал, який понад 25 років працював для наших громад. Окрім малярських праць м. В. Цимбал це визначний графік, який вже тут в Аргентині здобув кілька нагород, як також його вистави малярських творів знайшли належне признание серед малярських кругів та столичної преси. Його графічні та карикатуристичні праці загально відомі всім українським видавництвам не лише Аргентини, але також й інших держав нашого поселення. В повоєнних роках в Аргентині оселилися ще такі наші артисти-малярі: Борис Крюків з дружиною Ольгою Гурською, Іван Денисенко, А. Климко, маляр і карикатурист, В. Ласовський, Л. Грицай, І. Сименчук, П-во Макаренки та К. Бульдин. Малярством займаються також п. п.: Марія Цуканова, Марко Благовірів, Василь Семенець, Г. Тоцький, М. Голодик, маляр церковних творів та графік Володимир Каплун, та Степан Бахур. Науку малярства продовжує п. Іван Матура. Зі скульпторів відомі є п. Кость Бульдин та П. Капшученко, а також п. Марко Благовірів. Слід зазначити, що скульптор К. Бульдин помер, п.п. Капшученко і Благовірів виїхали до ЗСАмерики.

Мистці — співаки та театральні артисти відомі серед нашої громади в Буенос-Айресі є наступні: Іван Шведів (тенор), Анатоль Кабанців (тенор), Роман Сасик (тенор), Олександр Хлебич (тенор), Василь Семенець (бас), Н. Дрозд (баритон), М. Голодик (баритон), Софія Шведова (сопрано), Ніна С. Кабанцева (драм.-сопрано), Тамара Лихолай (сопрано), та Зіна Шмалій (мец-сопрано), Надя Семенцева (драм.-сопрано) та Козулькіна (сопрано) — солістка Хору Т-ва "Відродження". Артистами та театральними режисерами, які працювали в Буенос-Айресі це п.п.: Юрій Григоренко, Василь Семенець, Петро Шмалій. Перебував в Буенос-Айресі відомий фільмовий режисер д-р Іван Іваницький.

Музичні сили: Борис та Таїса Чумаченки (скрипалі), Тарас Микиша, А. Караліс та Северин Сапрун (п'яністи), В. Сталовір, О. Стратичук, Л. Яблонський (скрипаль), — що виїхав до Канади, В. Цуканів (віолончеліст), М. Цуканова, Н. Яблонська та Л. Логодинська (п'яністки), С. Гумінілович (акордеоніст та скрипаль) і А. Сніжний (бандурист).

Диригенти хорів це п.п.: Володимир Кривешко, Степан Гу-

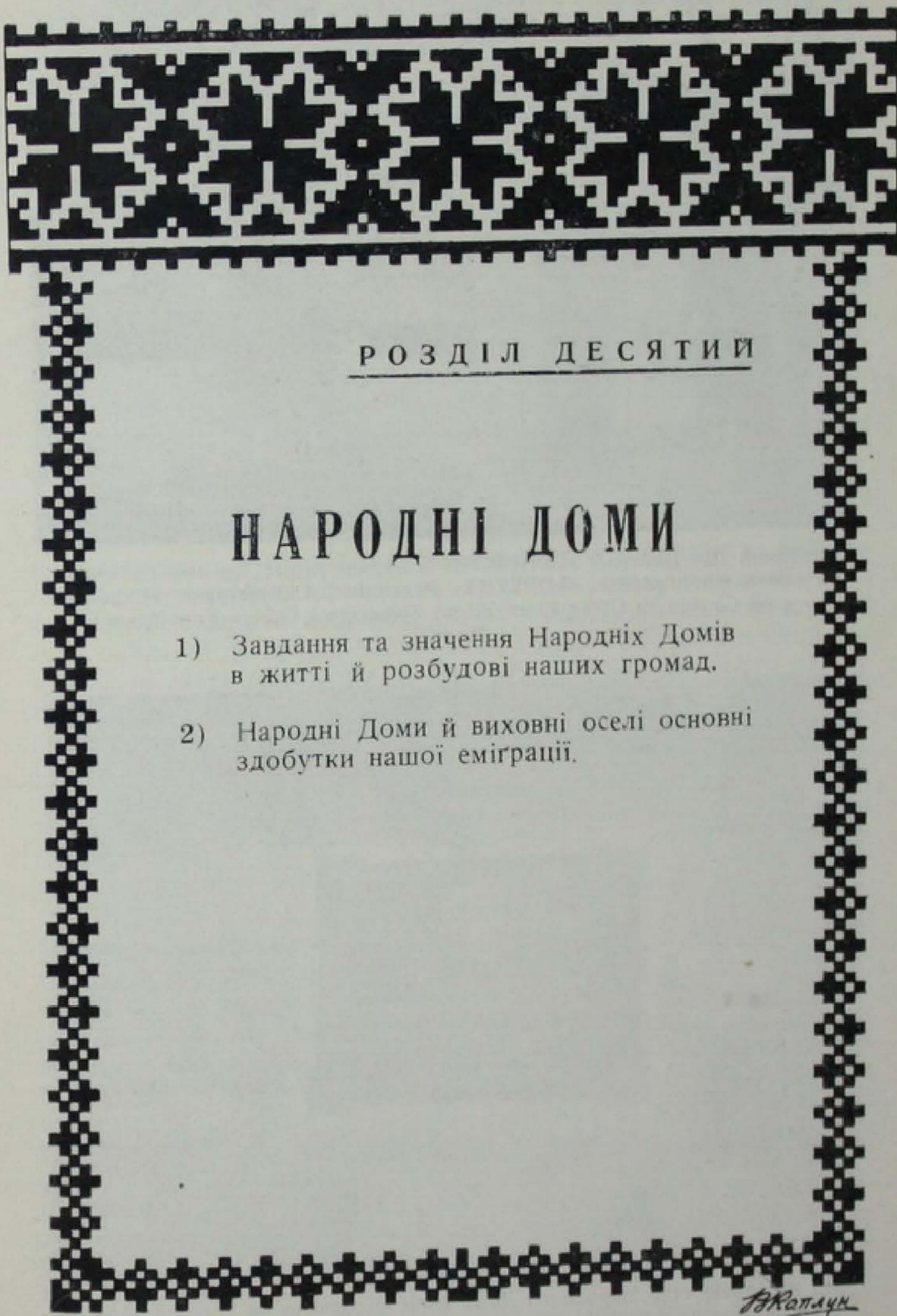
Українські мистці зібрані підчас виставки п. Віктора Цимбала, які в той час перебували в Буенос Айресі, але опісля більшість з них виїхала, а деякі поумирали так, що хіба цією світлинсю вшануємо їхню пам'ять!

мінілович, Василь Васирик та Анастасій Ліхнякевич, який має також свої композиції, він скомпонував музику до опери "Причинна", яка тут була поставлена кілька разів, здобуваючи повне признание.

НАШІ ПИСЬМЕННИКИ

Письменницьку акцію серед наших громад в Аргентині започаткував бл. п. полковник Никифор Блаватний, який написав кілька театральних п'єс, з яких п'єса "На шляху до перемоги" появилася друком і стараннями Т-ва "Сокіл". П'єси "Січковий Стрілець" та "Посієш вихор, пожнеш бурю", хоч не появилися друком, але були поставлені на сцені та здобули собі повне признание. В пізніших роках появилася збірка фейлетонів та гумористичних віршів гумориста Грицька Романтичного, а дійсне його ім'я Нестор Величковський, який написав також театральну п'єсу п. н. "Ольга Басараб", яка була поставлена на сцені, хоч її не надруковано. Дещо обширніше наводжу про це у розділі преса і видавництва.

В повоєнних роках до Аргентини приїхала поважна кількість наших інтелектуальних сил, письменників, журналістів та науковців, що в пізніших роках майже всі виїхали, але щоб зафіксувати їх побут, заподаю імена слідувачих осіб: інж. Юрій Тис-Крохмалюк, проф. Євген Онацький, д-р Богдан Т. Галайчук, О. Сацюк, У. Скит, Гр. Голіян, А. Галан, В. Кримський, О. Запорожець, М. Цуканова, О. Драгоманова, Я. Хомичів та поет і літературознавець Ігор Качуровський. Слід зазначити, що деякі з них померли чи з Аргентини виїхали, за виїмком проф. Онацького, що постійно живе в Буенос-Айресі.

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ

НАРОДНІ ДОМИ

- 1) Завдання та значення Народніх Домів в житті й розбудові наших громад.
- 2) Народні Доми й виховні оселі основні здобутки нашої еміграції.

В.Копач

Народний Дім Централі «ПРОСВІТИ» в Буенос Айресі, де має приміщення також Кооператива «ФОРТУНА» Редакція і Адміністрація «Українського Слова» та Об'єднання Жінок Просвіти і Спілка Української Молоді.

На передовій стіні Народного Дому філії «Просвіти» на Валентін Альсіна є вмурована пропам'ятна таблиця з назвою і гербом України, бо вулиця, що при ній знаходиться дім має назву Україна.

ЗАВДАННЯ Й ЗНАЧЕННЯ НАРОДНИХ ДОМІВ

В організаційному житті наших імігрантських скупчень велику і важну акцію виконували **Народні Доми**, які завжди були осередком суспільно-громадського життя кожної громади. Привезений з рідних земель, цей загальноприйнятий звичай, що кожна громада мала свій "Народний дім" знайшов належне признание й серед іміграції, і набуття власної домівки вважалось прямо життєвою konieczністю кожної нашої громади.

Серед імігрантської дійсності були труднощі з винаймом домівок, які відповідали б організаційним потребам, а знова коли винаймано для організаційних цілей домівку, то виставляв всякі обмеження, та льокаторські приписи головною щодо вечірних зібрань та приписів уживання світла та тому подібних формальностей. У власних домівках всі ці формальності відпадали бо в "своїй хаті своя правда і сила і воля".

Кожний наш Народний Дім представляє собою нашу "національну твердиню", в якій скупчувалася вся активність поодиноких громад. В цих Народних Домах приміщувалися: читальня-бібліотека, рідна школа, чи дитячий садок, а також в них відбувалися всі святкові обходи, як ялинка, спільне свячене та інші релігійні відправи. В народних домах відбувалися наші національні свята та всі інші рокові обходи. Більше цього народні дома давали змогу нашим громадам зберігати наші традиції та звичаї, бо в них відбувалися також приватні обходи поодиноких громадян, які влаштовували в них весілля, хрестини чи інші родинні свята, а навіть у випадку смерті когось із членів, то й погребові церемонії відбувалися в тих домівках, з яких випроваджувано на місце вічного спочинку тих, що їх невмолима смерть покликала у вічність.

Вже цей самий факт, що будову таких народних домів виконувала кожна громада спільними заходами та зусиллями, викликавав загальне признание серед тубильців та імігрантських скупчень інших народностей.

На побудову народних домів не було відповідних капіталів чи субвенцій, а кожний з існуючих тепер народних домів будувався пожертвами та працею громадян. Звичайно, будова починалася набуттям площі, яку купували на ім'я кількох осіб та на місячні рати від 100 до 120 місяців, при чім тримісячну рату треба було платити згори. Будову цих наших "національних твердинь" переводила спільно ціла громада. Членство складало пожертви на купівлю матеріалів, а також виконувало всі будівляні праці, як майстрів так і робітників. При цім слід підкреслити, що працю при побудові поодиноких народних домів переводило членство безінтересовно, виконуючи ці праці в суботу чи навіть в неділю, цебто в дні відпочинку, або навіть в

Фрагмент в будови Народного Дому філії «Просвіти» на Док Суді яких згадана філія побудувала аж три, а тепер знаходиться в місцевості Авежанеда, яка сусідує з Док Судом та Буенос Айресом.

ночі, бо інші дні кожний виконував свої обов'язки, заробляючи на прожиття.

Започатковувано будову таких домівок традиційним заложенням "наріжного каменя", а закінчувано його посвяченням та врочистим відкриттям, що перетворювалося у величаву маніфестацію, яка зачислялася до історичних подій кожної громади. Громада посвячуючи свій "Народний Дім" віддавала його на услуги нашій загальній справі, здаючи тим свій іспит організаційної зрілості.

Перший український "Народний Дім" в Аргентині побудувала Філія Товариства "Просвіта" на Док Суді (передмістя Буенос-Айресу), якій доля присудила зайняти передове місце в розбудові нашого організаційного життя. Його будову започаткувано в 1929 році, а його посвячення та відкриття відбулося дня 25 травня 1930 року, і Акт посвячення доконав о. Степан Вапрович, який спеціально в цій справі приїхав з провінції Місіонес, віддаленій від Буенос-Айреса на 1.400 кілометрів. Про цю подію подає обширно "піонір" доксудівської громади п. М. Мужилівський в Календарі — Просвіти за 1952 рік, а також

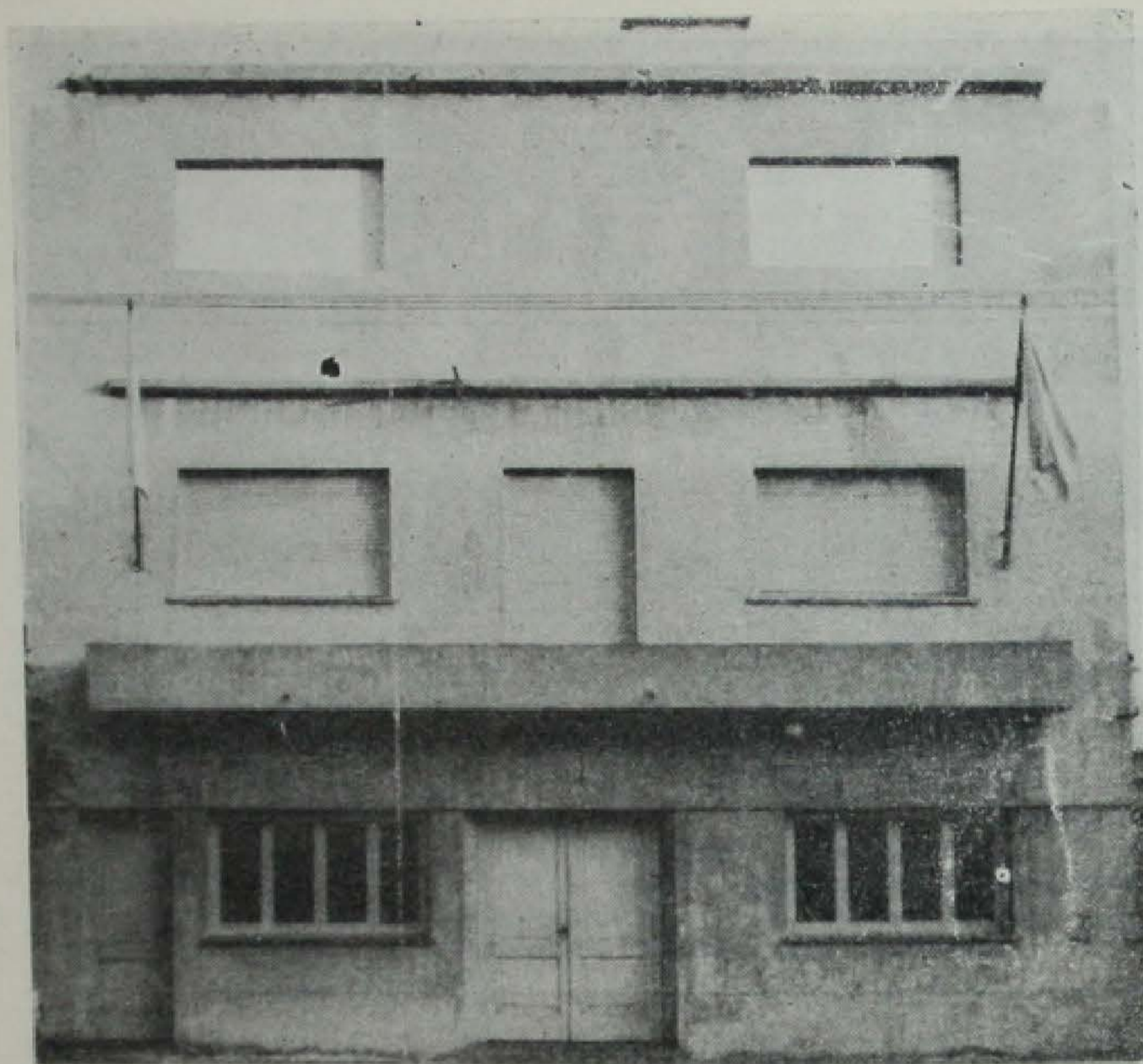

Посвячення «наріжного камення» під Народний Дім в Кордсбі, що є столицею провінції тої самої назви, де від років живе поважне число українців, які обєднуються в Т-ві «Сокіл» яке має власний народний дім та існує як юридично сформлена організація, яка має за собою кількадесятьрічну працю для розбудови нашої громади.

в окремому місці подаємо світлину дому і акт його посвячення. Слід зазначити, що домівка ця була дерев'яна, яку філія в пізніших роках продала. Дім цей був розібраний а набутий за неї фонд філія зужила на новий мурований та багато більший дім, який зістав вивлащений а філія побудувала свій третій з черги Народний Дім на Авежанеді, де продовжує своє існування до тепер.

В цьому розділі ми подаємо деякі світлини з посвячення Нарідніх Домів, як також світлини кількох домів, що мають вже так би сказати історичну вартість, бо всі вони без огляду на вигляд чи розміри, всі вони виконують дуже важну і користну місію в житті наших поодиноких іміграційних скупчень.

З кінцем 1975 року українська спільнота в Аргентині начи-слювала понад 30 народних домів властителами яких є наші організації та релігійні згромадження всіх наших головніших скупчень. Само Товариство "Просвіта" має 14 власних домівок, деякі з них мають відповідні театральні залі та є як слід викінчені а деякі ще викінчуються, але всі вони є діяльні. Товариство "Відродження" і кооператива "Відродження" мають свої власні і дуже вартісні дома, як також і деякі її філії. Власний дім має також Т-во "Сокіл" в Кордобі, та українська громада в Трес Капонес, провінція Місіонес. Власні дома мають також згромад-

Народний Дім Філії «Просвіти» у Вільде, провінція Буенос Айрес, що тепер викінчує внутрішні устаткування для послідного поверху.

ження Сестер Василіянок а також і деякі парохії. Домівки мають також вакаційні оселі, яких є три, "Веселка" власність "Просвіти", "Калина" власність "Відродження" та Пласт, що має свою оселю в місцевості Пунта Індіо, провінція Буенос Айрес, як також в самій столиці закупив собі власну домівку, яку тепер перебудовано, щоб дати належне приміщення для центрального осередку пластових згромаджень в Аргентині.

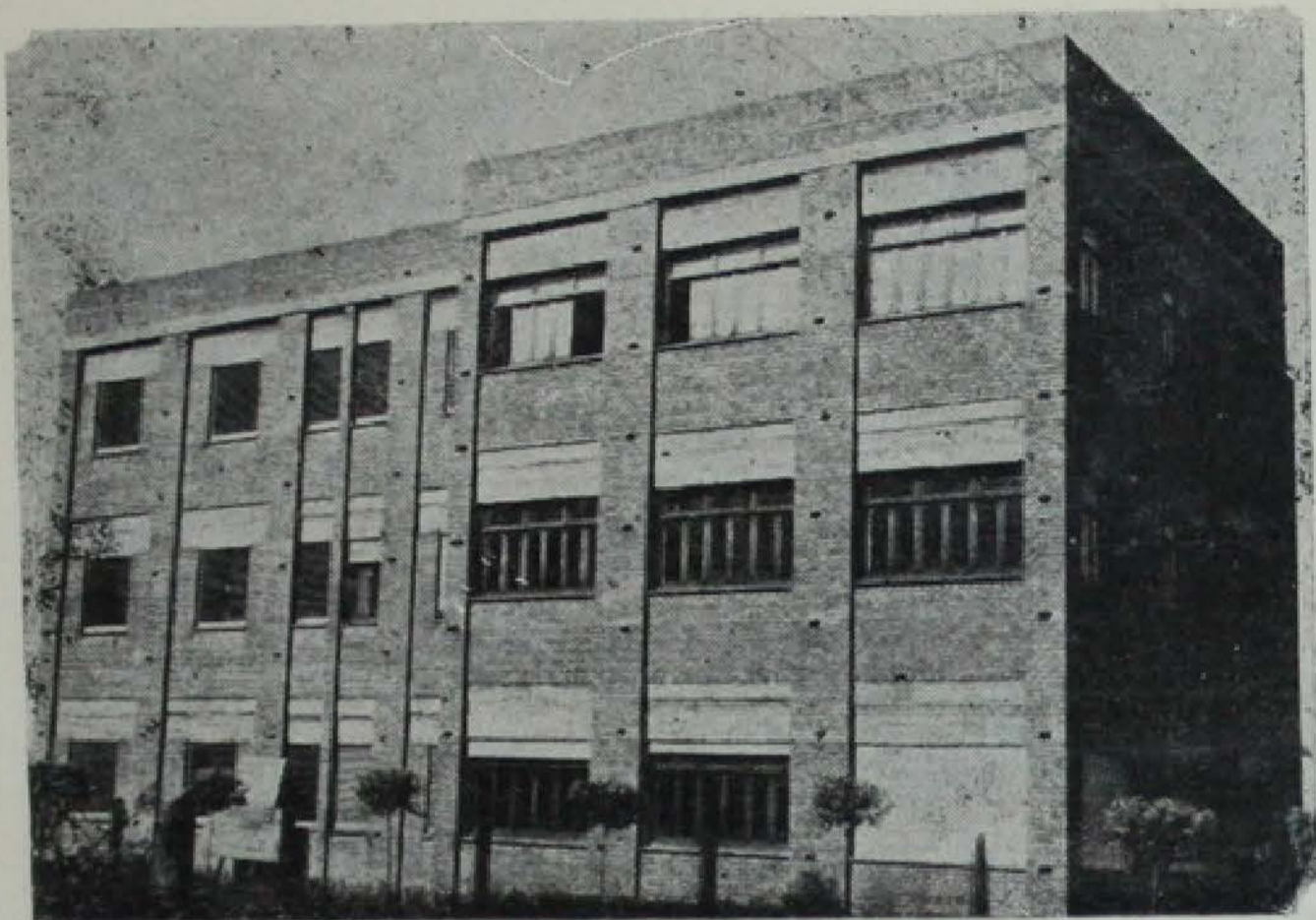
Всі повище наведені народні дома — це власність наших громадських чи релігійних установ, і всі вони здивгнені працею та жертвенністю нашого громадянства, та всі вони служать багатограним потребам нашої спільноти. Всі ці домівки без огляду на їх розміри та вигляд, всі вони виконують свою належну місію і вартість їх є подвійна, бо кожний народний дім крім своєї акції, представляє відповідне майно, вартість якого не тільки в грошах, а в тому, що це є наглядний доказ життєздатности та розвою поодиноких наших громад.

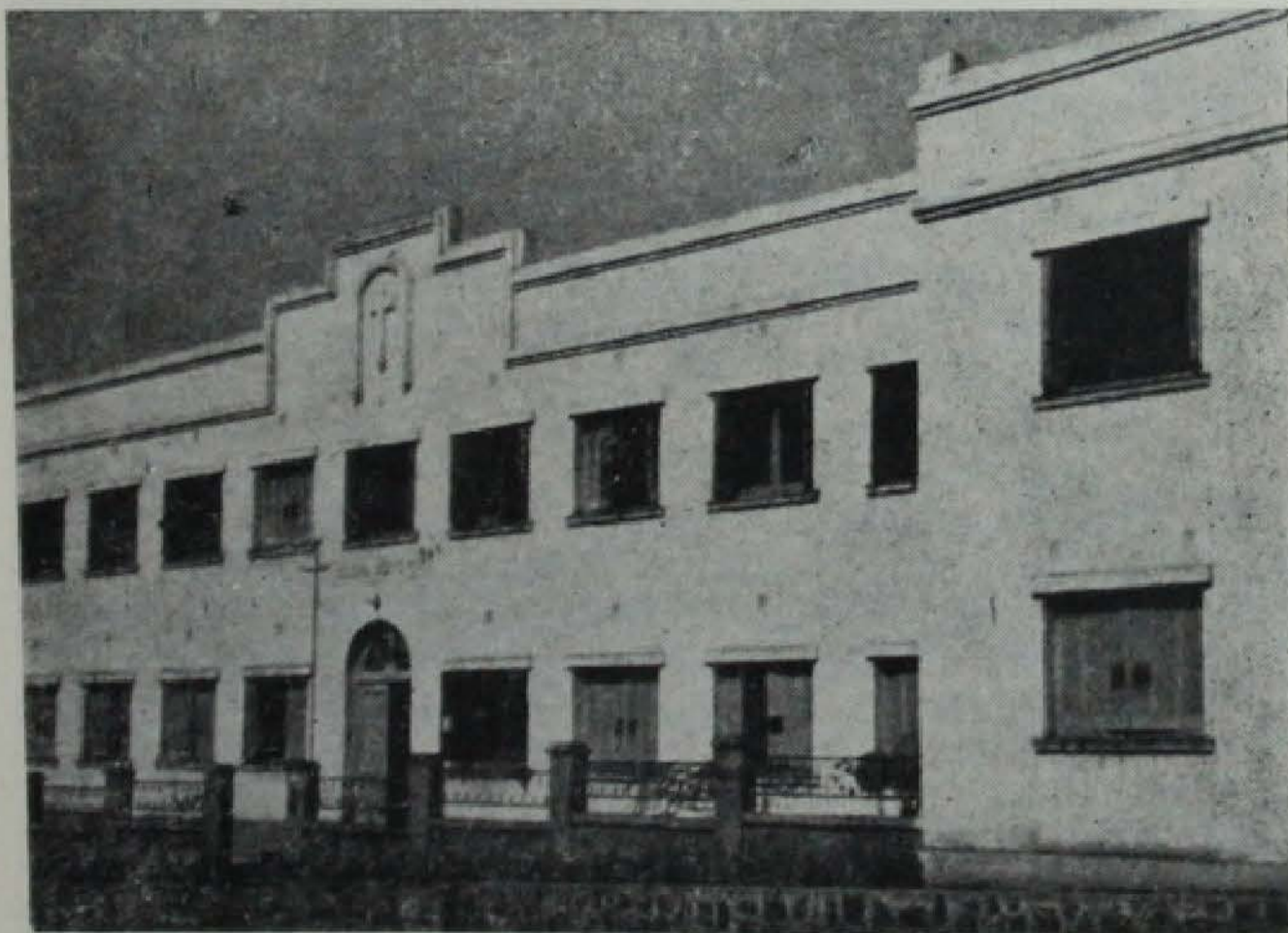
Народний Дім ім. Степана Бандери філії «Просвіти» у Віжа Аделіна, провінція Буснос Айрес.

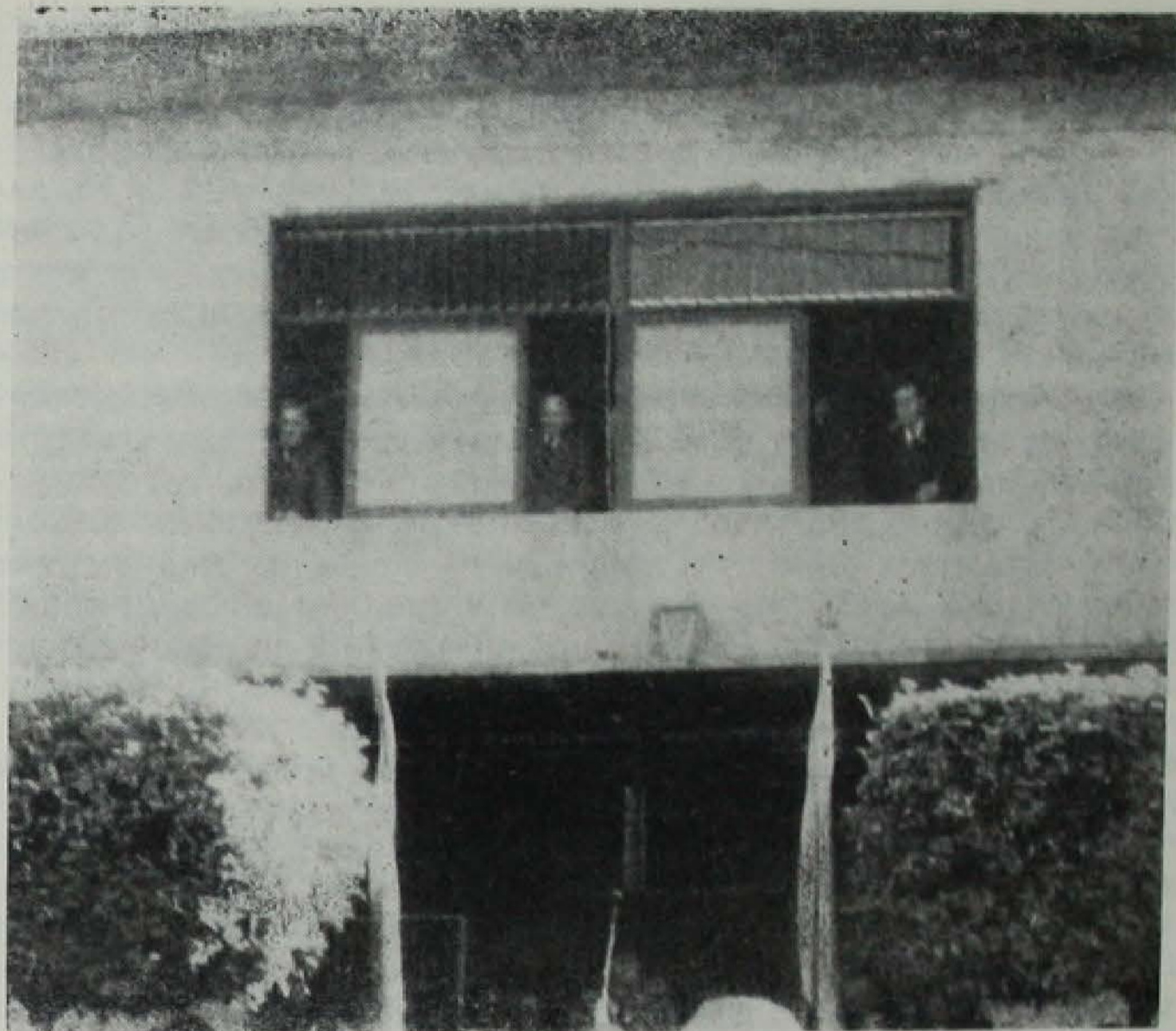
Народний Дім філії «Просвіти» в Ляважоль провінція Буенос Айрес.

Величавий дім Катехиток в місті Обера, провінція Місіонес, в якому існує школа, що є під зарядом Катехиток, які проявляють пожвавлену виховну акцію по сусідуючих українських колоніях.

Дім Сестер Василянок в Апостолес, в якому існує щоденна школа, та знаходиться там головний осередок Сестер Василянок в Місіонес.

Народний Дім філії «Відродження» в місцевості Мунро,
провінція Буенос Айрес.

НАРОДНІ ДОМИ І ВИХОВНІ ОСЕЛІ, ЦЕ ОСНОВНІ ЗДОБУТКИ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ

Українська іміграція в різних державах свого поселення, що в заокругленню начислює понад **три мільйони** осіб, — вона постійно та під кожним оглядом зростає, а поодинокі її іміграційні скупчення набирають тепер чимраз більшої сили та значення. Всі наші іміграційні скупчення, які знаходяться в деяких краях Європи, Канади, ЗСАмерики, Австралії, Бразилії, Аргентини чи Парагваю, — всі вони мають за собою певні здобутки, а головню всі вони виконують певні і успішні обов'язки щодо нашої загальної справи, в обороні прав нашої Батьківщини.

Основним капіталом наших іміграційних скупчень, розпорошених по всіх закутинах земної кулі, були і є лише вроджена нам працьовитість та витривалість, завдяки яким ми зуміли побороти всі іміграційні труднощі, та придбати свої власні засоби для збереження нашої національної окремішності. Щобіль-

ше наші іміграційні скупчення зуміли здобути собі своє національне "Я", — бо в більшості випадків нам приписувано національність яка була нам накинена та ворожа. Іміграції других народностей мали допомогу своїх державних апаратів, вони завжди діставали опіку та допомогу своїх державних амбасад, зате всі наші іміграційні скупчення були завжди залежні від своїх власних сил та здібностей, — і всі наші здобутки та осяги завжди були надбані нашими власними силами та нашими засобами.

Всі наші іміграційні скупчення в діяспорі пов'язані сіткою різних організацій, що кожна після своїх сил та завдань ведуть намічену акцію розбудови нашого сусільно-громадського та релігійного життя. Всі наші організації розпоряджають сіткою наших Народних Домів, та відповідним і власним майном, яке забезпечує їх розбудову і zarazом є наглядним доказом нашої життєздатности. Діяльність наших організацій це наявний доказ, що громади наші живуть своїм питомим життям та намагаються значити сліди свого існування в різних місцевостях їхнього поселення. Численні й різnorodні наші організації ведуть постійну акцію поширювання преси та книжки, а їхні освітні гуртки, музично-мистецькі ансамблі та балети займаються плеканням нашого народнього мистецтва і їх виступи знаходять належне признание серед всього чужоземного оточення. Всі ці гуртки та ансамблі — це носії нашої культури і двигуни наших традицій. Вони багатогранною діяльністю популяризують українське ім'я та засадничо служать самостійницькій думці нашого народу!

Іміграційні скупчення в різних краях свого поселення видають два щоденники, кількадесять газет та журналів, які не тільки, що виконують виховну місію серед поодиноких наших громад, бо якраз ця іміграційна преса являється одиноким активним чинником, що захищає самостійницькі права нашого народу та обороняє їх на зовнішньому відтинку.

Серед теперішніх відносин преса відіграє велику і дуже важливу роль, і сила громади чи цілої спільноти в значній мірі залежна від сили їхньої преси, бо власне преса стала мірилом їхньої культури, та їхньої моральної сили та духової вартости. Іміграційна наша преса створена і удержувана виключно нашими силами, вона стоїть на відповідному поземі та набирає щораз більше ваги та значення, як важна оборонна сила в змаганнях на нашу самостійність.

Видавництва, які існують по всіх головніших наших осередках в рівній мірі виконують важливу місію, бо вони якраз служать основним потребам нашого національного життя, чого не можуть робити ті видавництва, які існують на українських землях, де уживають рідної мови і українських назв та виконують акцію, що служить цілям і потребам окупантів. Саме

наші іміграційні видавництва видають свободолюбні твори наших письменників в рідній і чужих мовах, чим дають доказ нашої окремішности, як культурної нації, яка заслуговує на повну державну самостійність!

В історії нашого національного відродження **Народні Дому** та **Рідна Школа** відіграли важливу роль, так само важливу роль виконують вони серед наших громад на іміграції. Вивезений з рідних земель загально прийнятий звичай, що кожна громада мала свій народний дім, найшов загальне прийняття серед нашої іміграції де набуття власної домівки вважалося життєвою konieczністю кожної громади. Кожний народний дім представляє собою нашу національну твердиню, в якій скупчується вся активність всієї громади, бо там приміщується бібліотека-читальня, рідна школа, дитячий садок і в них відбуваються такі традиційні обходи, як ялинка, спільне свячене, свято Миколая та цілий ряд інших обходів громадського чи навіть родинного характеру.

Важливий цей факт, що побудову Народних домів виконувала кожна громада спільними силами, викликаючи тим, признання серед тубильців та іміграційних скупчень інших національностей. В більшості випадків будову домів переводило членство безінтересовно, виконуючи їх побудову під час відпочинку, бо інші години були призначені на те, щоб заробити на прожиття. Започатковувано будову домів традиційним покладенням наріжного каменя, а закінчувано посвяченням та відкриттям, яке перетворювалося у величаву маніфестацію, що зачислялася до історичних подій громади, яка посвячуючи власний Народний Дім, віддавала його на услуги громади, здаючи тим іспит громадско-організаційної зрілості, що наглядно вияснює її силу та значення, які діють в обороні історичних прав нашого народу.

Неменш важливу акцію виконує Рідна Школа та дитячі садки, які існують при кожній організації чи парохії, які в більших чи менших розмірах займаються вихованням українського до-росту. Рідна Школа на іміграції виховала вже кілька молодих поколінь, які в наслідок законів мають вже іншу національність, але вони духово почувають себе членами українських громад чи парохій і по своїй змозі почувать себе українцями і для української справи працюють.

В більшості країнах нашого поселення існують добре організовані Виховні Оселі Молоді — Пласту, чи "С.У.М.", що виконують велику місію в збережні нашої духовости, головню такі, які розпоряджають різними спортовими устаткуваннями та купелевими басейнами, маючи до того кваліфікованих виховників та виховниць, які вчать дітей не лише мови, але також наших звичаїв, традицій та українського мистецтва, танків, співу та музики, які рівнож захоплюють не тільки нашу спільноту а все чужинне оточення.

Незважаючи на різні життєві труднощі, наші іміграційні скупчення спромоглися на створення кілька вищих наукових установ, як Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, Український Вільний Університет, Катедри Українознавства при чужинецьких університетах та різні Технічні і Видавничі Інститути, які в загальному не лише ведуть успішну акцію для освіти молодісних сил, але також постійно їх розбудовують та підносять їхній культурний рівень серед оточення всього загалу їхнього поселення.

В останніх роках у головніших наших скупченнях почали творитися **Українські Музеї**, що в майбутності буде мати велике значення, як наглядний доказ культурного рівня та розвитку наших громад, що стараються значити культурні сліди свого існування в поодиноких краях чи місцевостях їхнього поселення. Все це взяте разом черговий раз стверджує, що наші іміграційні скупчення в діаспорі живуть своїм питьомим але зорганізованим культурним життям та постійно ведуть акцію розбудови на всіх можливих та доступних галузях багатогранного життя наших іміграційних громад на всіх континентах земної кулі.

Поодинокі наші іміграційні скупчення начисляють вже багато різних економічно-фінансових підприємств, кооперативно-кредитових та асекураційних союзів, які теж творяться виключно нашими власними силами та засобами, а головне, що деякі з них розпоряджаються вже мільйоновим майном та кількадесят мільйоновими оборотами, що підтверджує економічний зріст наших поодиноких громад. По всіх наших скупченнях творяться Союзи Купців та Промисловців і окремі Товариства Професіоналів, що порадами та кредитами взаємно собі допомагають розбудовувати свою власну силу.

Коли до того додати ще цілий ряд різних приватних підприємств, варстатів та склепів, то й у торговельно-економічній відтинку наша іміграція виявила значний успіх тим більше, що це все майно, яким розпоряджаються наші економічні установи та приватні підприємства, вони вповні придбані нашими силами та працьовитістю нашого загалу, а це черговий раз стверджує повну нашу життєздатність в прямованні за наше спільне краще завтра!

В житті і розвитку наших імігрантських громад почесне місце займає Церква обох наших віровизнань. Релігійне життя серед нашої іміграції творилося скоріше, ніж усіяке інше та від перших днів свого існування виконує велику місію в житті наших громад різних держав і континентів. Наші іміграційні скупчення мають поважне число парохій, які в більшості місцевостей мають свої величаві церкви чи навіть і катедральні храми, що теж здвигнені заходами і жертвами наших поселенців. На іміграції існують наші монастирі, богословські семінарії, школи, релігійна преса та видавництва, які постійно зростають та роз-

будовуються. Як признання за належний розвій Української Католицької Церкви по головніших скупченнях встановлено Екзархати та три Митрополії.

Українська спільнота в Аргентині має свою Епархію, що її очолює Владика **Андрій Сапеляк**, а українці в Бразилії мають двох Єпископів і це приносить надію, що в скорому часі буде створена ще одна Католицька Митрополія для країн Південної Америки. Українська Автокефальна Православна Церква рівнож має свої Митрополії та Епархії по всіх скупченнях, які також постійно зростають та скріплюються.

Серед наших скупчень маємо вже поважне число фахівців з вищою освітою, як інженери, лікарі, дентисти, адвокати, нотарі, судді, професори університетів, військових офіцерів що займають визначні пости у військових, морських і авіаційних формаціях, а в деяких державах займають українці пости міністрів послів та сенаторів, які не тільки, що прилюдно заявляють своє українське походження та володіють українською мовою, що треба уважати великими здобутками наших імігрантських громад.

Реасумуючи це все вище з'ясоване, можна сміло ствердити, що українська іміграція в розсіянні має за собою великі здобутки і в загальних підсумках найголовніше є те, що це все, що ми в громадському чи приватному житті змогли досягнути, придбане нашими постійними і власними зусиллями та вродженою нам витривалістю та працьовитістю.

На закінчення слід ствердити, що правдиві є твердження, що іміграція не має і не буде мати вирішного голосу щодо внутрішніх проблем України, але незаперечним фактом є ця дійсність, що у визвольних стремліннях нашого народу наші іміграційні скупчення становлять велику допомогу, а в сучасних відносинах наша іміграція та її вільна преса виконують **Провідну акцію** в обороні історичних самостійницьких прав нашого народу, що має велику вартість та значення!

1950 - AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN

"ПРОСВІТА"

ДОК - СУД

ПРОГРАМА

**ЖАЛІБНОЇ
АКАДЕМІЇ**

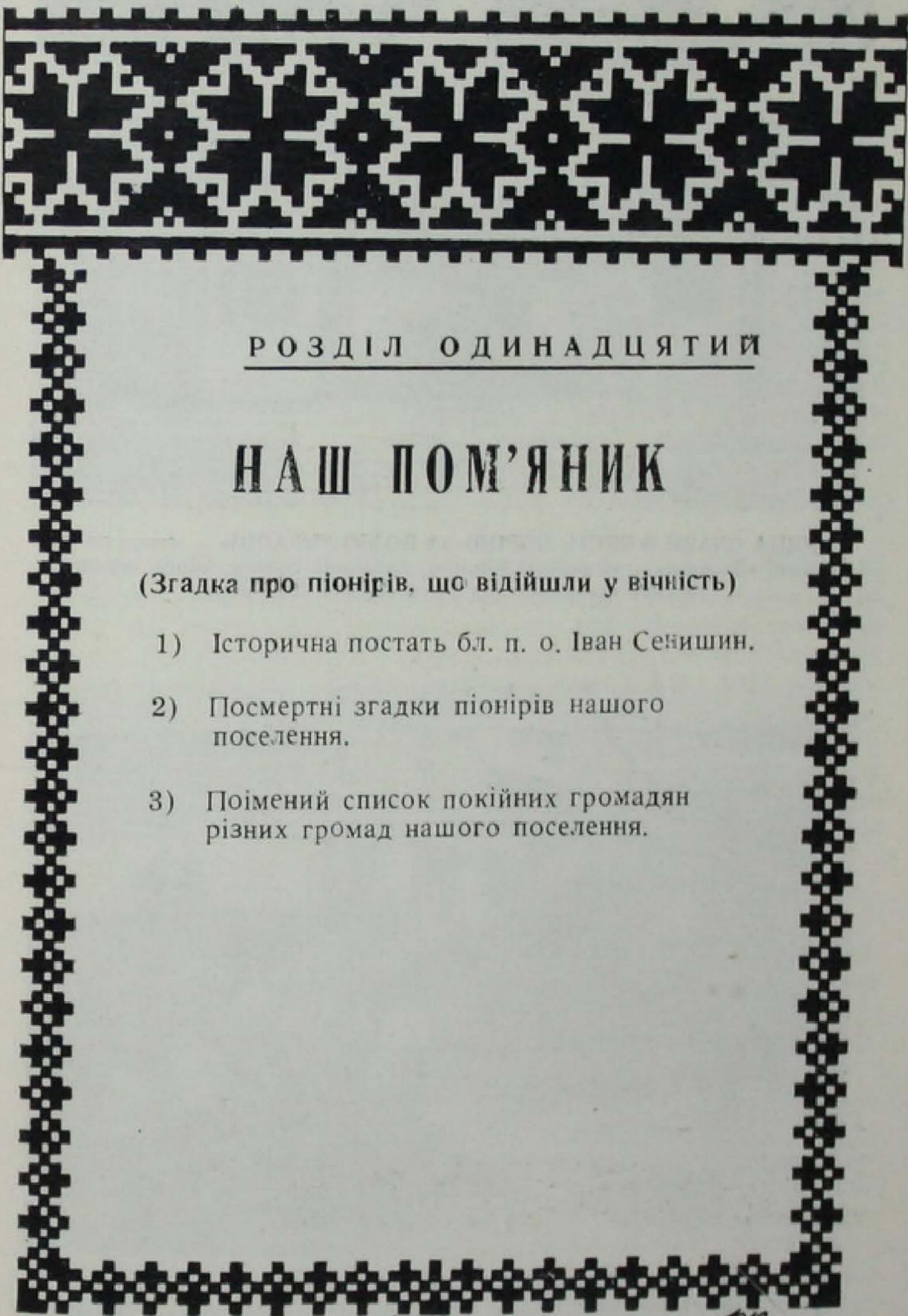
присвяченої

*сл. пам. Головному Командирові
УПА*

ген.-хор. Романові Шухевичу-Чупринки

Б. Катина

Відбитка програмки ЖАЛІБНОЇ АКАДЕМІЇ для вшанування пам'яті
Головного Командира УПА, слв. п. ген. Тараса Шухевича-Чупринки.

РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ

НАШ ПОМ'ЯНИК

(Згадка про піонерів, що відійшли у вічність)

- 1) Історична постать бл. п. о. Іван Сенишин.
- 2) Посмертні згадки піонерів нашого поселення.
- 3) Поіменний список покійних громадян різних громад нашого поселення.

Б.Коваленко

«ПЛОЩА СЛАВИ В ЧЕСТЬ БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ» — споруджена на оселі «Веселка» в місцевості Каннінг, провінція Буенос Айрес, відкриття якої відбулося дня 14-го грудня 1975 року.

«ГРОБОВЕЩЬ с. п. ГРИГОРІЯ МАЩЕРКА — ГОНТИ» на цвинтарі в місцевості Діанус, недалеко Буенос Айреса, відкриття якого відбулося в днях 13-17 грудня 1972 року. На світлинні фрагмент, коли наша громада вишановує роковини Покійного, який помер дня 13-го серпня 1966 року.

ІСТОРИЧНА ПОСТАТЬ

(В пошану заслуженого священника-патріїста, покійного
о. Івана Сенишина).

В піонерських роках українського поселення в Місіонесі на спеціальне відмічення заслуговує постать бл. п. о. **Івана Сенишина**, який проявив там багатогранну діяльність в розбудові релігійно-громадського життя наших поселенців. На підставі брошури "Аргентина й українська іміграція в ній", яка появилася в 1935-му році на рідних землях накладом газети "Нова Заря", якої автором являється рівнож покійний о. Степан Вапрович, можна устійнити, що о. Сенишин приїхав до Місіонес ще в році 1911-му враз із о. Омеляном Анаєвичем, який побув там деякий час, а потім в році 1915-му виїхав до Бразилії, а на досить численну вже тоді нашу спільноту остався одинокий наш священник о. Іван Сенишин з осідком в Апостолес, яке стає осередком релігійно-громадського життя поближких українських поселень.

Вже від перших років свого побуту покійний о. Сенишин розвинув широку діяльність, організуючи не тільки парохії, але також все громадське життя існуючих тоді наших поселенчих громад. Беручи під увагу потреби економічних засобів для розбудови господарств наших колоністів, вже в році 1918 робить заходи для заснування української кооперативи, яку засновано щойно в 1921-му році під назвою "Ля Агріколя Українця". Кооператива протягом одного року "юридично" оформлюється й дістає затвердження свого статуту федеральним урядом, за підписом тодішнього президента д-р Марцеля Альвеара (число декрету А. 84/921 з датою 30-го жовтня 1922 року).

За свою всебічну й під кожним оглядом продуктивну працю в розбудові поселенчих громад Апостолесу і околиць, тодішня адміністративна влада іменувала Всечеснішого о. Івана Сенишина посадником (інтендентом) Апостолесу, що було неабияким признанням для цілої нашої спільноти, яка теж виконала важливу роль в розбудові заселених ними місцевостей в околицях Апостолеса.

Всю цю інтенсивну та корисну діяльність о. Сенишина перервала несподівана хвороба, яка приневолила його виїхати на лікування до Буенос-Айресу, де по короткій недугі постигла його передчасна смерть дня 14-го жовтня 1926 року та похоронений він на одному із міських цвинтарів, як невідомий борець на стійці довголітньої громадської служби.

Слід зазначити, що місто Апостолес мало ще одного посадника українського походження, яким вже в пізніших роках був (покійний вже) п. **Олександр Варениця**, син відомої і чис-

ленної родини п. Осипа Варениці, якого ще два сини здобули університетську освіту. Один з них є начальником провінційного суду, а другий лікар-дентист, а дочка є учителькою міської школи. В додатку згаданий п. Варениця був першим і самотнім дотепер **послом** українського походження до федерального парламенту в році 1955-му, і його стараннями новозбудований тоді "булевард", одержав назву "Авеніда Україна".

Для впанування пам'яті покійного о. **Івана Сенишина** управа міста Апостолеса надала назву одній вулиці "Реверендо Хуан Сенишин" при якій міститься Монастир і школа Сестер Василіанок. В цій школі учиться понад 200 дітей, переважно дівчат, з яких більшість є українського походження. Школа ця має право прилюдности, що по її закінченню можна правно переходити до дальших навчань в середній школі.

Відзначаючи 75-ти річчя українського поселення в Аргентині намагаюся видобути із забуття імена та постаті, яким доля судила виконувати справи, що карбують історію нашого поселення і одною із таких історичних постатей є особа о. **Івана Сенишина**, якому висловлюю посмертне і заслужене признание, та складаю глибокий поклін його світлій пам'яті, як піонірові та священникови, що гідно служив потребам наших поселенчих громад в провінції Місіонес, яка являється колискою українського поселення в Аргентині.

Передчасна смерть вирвала з наших рядів цього небуденних здібностей будівничого нашого громадсько-організаційного і релігійного життя в ті часи, коли наша громада змагалася за своє існування й, не будучи тоді належно зорганізована, не мала змоги похоронити його з належними йому почесностями. Тепер треба зробити все можливе, щоб належно звеличати його світлу пам'ять та увіковічнити його ім'я, як великого і заслуженого піоніра нашого поселення на гостинній аргентинській землі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

(Проф. д-р Богдан ГАЛАЙЧУК)

Доктор права, доктор політичних наук, науковець, професор Богдан Тадей Галайчук. Він народився у священничій родині, дня 21 липня 1911 року у селі Угорсько, Стрийщина, Західна Україна. Помер 31 липня 1974 року у Буенос-Айресі, Аргентина. Був одружений з Наталією Горалевич і залишив трое дітей: дочки Тамара й Таїса та син Богдан Тадей, який рівнож помер.

Народню та середню освіту досягнув у рідному Стрию, а університетську за границею, досягнувши титул ліценціата політичних наук в Льованському університеті в Бельгії (1935 р.)

та доктора права в Українському Вільному Університеті в Мюнхені Німеччина (1948 р.). Був доцентом У. В. Університету, звичайним професором Укр. Кат. Університету, титулярним професором міжнародного права в Аргентинському Католицькому Університеті, в Буенос-Айресі, в Університеті Бельграно в тому ж місті, у Провінційному Університеті в Мар дель Плята, професором міжнародних взаємин в Університеті Дж. Ф. Кеннеді, директором Дослідного Центру Університету Бельграно, Директором Советознавчих Студій Арг. Кат. Університету, Директором Філії Укр. Кат. Університету (всі три останні в Бс.-Айресі). Також був дійсним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, дійсним членом Аргентинського Товариства Міжнародного Права, та членом проводу секції Міжнародного Публичного Права цього товариства, членом Аргентинського Інституту Міжнародного Права, членом Інтернаціонал Лав Асоціаціон, член кореспондент Інституту Славістики Монреальського Університету в Канаді, членом Українсько-Американської Асоціації Університетських Професорів. Залишив покійний сім друкованих самостійних наукових праць, та близько тридцяти статей поміщених у наукових журналах.

Крім наукової праці та родинних обов'язків покійний знаходить також час на активну громадську роботу. Вже від молодих літ стає членом Пласту, де вишколюється разом із такими будучими визначними українськими політичними діячами, як Степан Бандера чи Лев Ребет, з якими в'язала його близька приязнь. Разом із товаришами бореться в рядах ОУН за права належні українському народові й під тим кутом вибирає й будучу професію політичних наук, щоб могли бути більш корисним для України. Як науковець уже невтомно бореться друкованим словом за той самий ідеал, як співпрацівник Енциклопедії Українознавства НТШ, як публіцист, але найважливіше, як дописувач до різних чужинецьких журналів в еспанській, англійській, французькій, та німецькій мовах, які радо поміщали його статті. Не покидаючи пластових рядів та ОУН, включається він також активно, як ревний християнин, в організоване релігійне життя, будучи представником Християнського Руху на Півдні Америк, Головою Українського Католицького Об'єднання в Аргентині, та організатором й директором Філії Укр. Кат. Університету в Бс.-Айресі, викладаючи на середньошкільних та високошкільних курсах цієї установи.

В особі покійного професора доктора Богдана Галайчука Українська Католицька Церква, Українська Вільна Наука, та Український Нарід в цілому втратили одного із найбільш невтомного, послідовного та цінного працівника. Чужа земля нехай йому буде пером, а Україна нехай збереже про нього пам'ять.

ПАМ'ЯТІ ПІОНІРІВ, ЩО ВІДИЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ.

Подаючи дати і числа про наші скупчення в Аргентині вважаю доцільним подати також реєстр **покійників**, бо вважаю, що вони також мають творити історію нашого життя і кожний з них пройшов цей тернистий шлях, яким були встелені початкові роки нашого поселення, — а тим самим вони заслуговують на те, щоб хоч би цією скромною згадкою вшанувати їх пам'ять! На наших очах вони викінчуються і день за днем ріднуть наші ряди, що в наслідок закону життя один за одним відходять у вічність. По деяких лишається родина, яка згадує їх пам'ять, а по більшості лишається тільки скромна згадка поміщена в наших часописах, де згадується, що покійний чи покійна брали участь в нашому релігійному чи громадському житті. Є поважне число таких, що навіть посмертної згадки чи надгробної промови не було, бо смерть постигла їх в тих роках, коли наше громадське життя починало творитися і тоді були такі випадки, що краяни чи односельчани складалися на те, щоб покрити видатки найскромнішого похорону.

В нашій імігрантській дійсності не було змоги творити свої окремі цвинтарі, чи хоч би організувати наші відділи на мійських кладовищах. В таких відносинах покійний дістає клптик землі, де хоронять його тлінні останки, а вже по кількох роках ці могили зникають, а на їх місце постають нові і ніхто не цікавиться тим, щоб зберегти їх пам'ять для грядущих поколінь. По всіх більших містах так прийнято і до того ми змушені пристосовуватися, однак в загальному ми бажемо вшанувати світлу пам'ять наших **покійників**, хоч би оцією скромною згадкою та поіменним списком, що в продовженні наводиться. Про деяких головню про таких, що належали до організацій подається обширніше, а в більшості подається тільки ім'я і дату смерті, бо на обширнішу згадку нема спроможностей. При цім зазначую, що вповні здаю собі справу, що цей виказ не є всеуобіймаючий, бо з тих чи інших причин багато осіб не згадано, але робиться те, що є можливе, без ніяких односторонностей чи упереджень, та лише для того, щоб вшанувати пам'ять померлих, бо на це вони вповні заслуговують.

Василь Тодорів — помер 9 вересня 1937 р. в Буенос-Айресі, де брав активну участь в громадському житті.

Марта Козак — померла 17/11 1938 року в місцевості Віжа Бертет, Чако.

Василь Оленчак — помер 29/11 1938 року на передмістю Пінейро, де був членом місцевої філії "Просвіти".

Йосиф Євчук — помер в листопаді 1938 року в Росаріо, провінція Санта Фе.

Степан Стисло — помер в Беріссо 19/11 1939 р., був активним членом Філії "Просвіти" та її головою. До Аргентини приїхав в році 1925.

Юрій Тимощук — помер 12/10 1939 р., Походив з Волиня і до Аргентини приїхав в році 1927. Поселився в Колонії Дора, провінція Сантяго дель Естєро та був членом Філії "Просвіти" в цій місцевості.

Анастасія Долішна — померла 13/4 1939 р., в Беріссо, де брала активну участь в діяльності місцевої "Просвіти".

Марія Мандрика — померла в Росаріо 17/1 1939 р. та належала до Жіночої Секції при Філії Т-ва "Просвіта".

Катерина Ковбасовська — померла в Росаріо 18/5 1939 р.,

Григорій Недсбій — помер 13/9 1940 року. Покійний народився в Яготині в 1889 році, до Аргентини приїхав в році 1923-му та належав до основників Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айрес-і, та її філії в Росаріо.

Володимир Гимон — помер в Буенос-Айресі 27/9 1940 року. Народився він в році 1893 в селі Желехів, повіт Камінка Струмилова, і до Аргентини приїхав в році 1927-му, де брав активну участь в організаційному житті нашої громади, будучи кількома наворотами головною Центр. Т-ва "Просвіта", постійним членом його Відділу та співробітником "Українського Слова".

Степан Поливка-Кульчицький — помер трагічною смертю дня 21/1 1940 року, втопившись в місцевості Сан Фернандо, провінція Буенос-Айрес.

Михайло Вільчинський — помер в грудні 1939 року в місті Кордоба, де був активним членом Українського Руханкового Т-ва "Сокіл".

Михайло Квасниця — втопився в місцевості Мар дель П'ята дня 21/1 1940 року.

Бандрівський Григорій — помер 2 червня 1942 року. Походив зі села Гордині, самбірського повіту. Уродився 10 лютого 1899 року і після гімназійних студій вступив до Укр. Січових Стрільців, де як старшина брав

участь у визвольних змаганнях і в році 1920 перейшов до Чехословаччини, а в році 1928 приїхав до Аргентини, де брав активну участь в громадському житті та належав до передових діячів Філії Т-ва "Тросвіта" на Док Суді.

Семкіяш Григорій — помер 10 вересня 1942 року. Народився він 20/3 1894 року в селі Новосілки, повіт Камінка Струмилова. По приїзді до Аргентини належав до "піонерів" "Просвіти" в Аргентині та брав активну участь в діяльності її Філії на Док Суді.

Бойчук Іван — помер 4/1 1942 року, походив зі села Задубівка, повіт Снятин. Покійний був старшиною Української Армії та брав активну участь в громадському житті нашої громади в Буенос-Айресі.

Д-р Жураківський Василь — помер 9 жовтня 1942 року, та походив він зі села Ленцівці, Буковина.

Шандовська Франка — померла 13/5 1942 року на передмістю Валентін Альсіна, де належала до її активних членів. Походила зі села Коронівки, повіт Теремовля.

Чортик Віктор — помер 26 серпня 1943 року, на 46-ому році життя. Походив зі села Тлусте, повіт Заліщики.

Ковалишин Микола — помер в місті Кордоба, дня 30 вересня 1943 року. Покійний народився 4/12 1907 року в містечку Журавно, повіт Жидачів і до Аргентини приїхав в 1927 році.

Брикайло Петро — помер 1/11 1943 року. Народився він 30 липня 1904 року в селі Лука Велика, повіт Бережани. До Аргентини приїхав в 1930 році.

Нижник Марко — помер 9/12 1943 року, походив зі села Липиця Долішна, повіт Рогатин, уроджений 10/11 1886 року і до Аргентини приїхав в році 1935.

Анна з Кузів Осатчук — померла в липні 1944 року. До Аргентини приїхала в 1934 році і походила зі села Цапівці, повіт Заліщики.

Бартош Юрій — помер 26 липня 1944 року. Народився він 14/4 1891 року в селі Погребці, повіт Золочів, до Аргентини приїхав в році 1931-му.

Бойчукова Теофіля — померла 30-го січня 1943 року. Походила з Коломиї і по приїзді до Аргентини в році 1933-му брала активну участь в громадському житті, наших організацій, Т-ва "Просвіти", "Сокіл", та "У. С. Громади.

інж. Кварцяний Іван — помер 7 липня 1943 року. Походив він зі села Заболотівці, повіт Перемишль. Народився 27 січня 1895 року і вже як гімназійний учень, брав живу участь в організаційному житті, опісля вступає до УСС-ів та попадає в полон. Його засилають на Сибір. До Аргентини приїхав в році 1930 та брав активну участь в діяльності наших товариств, зразу в діяльності Т-ва "Сокіл" в Кордобі, а опісля в Т-ві "Просвіта" в Буенос-Айресі, як адміністратор часописі "Українське Слово", на пості якого стрічає його передчасна смерть.

Крілик Тимотей — помер 28 травня 1943 року. Уродився він 27 жовтня 1882 року в селі Вілька Сушанська, повіт Радехів.

Груляк Степан — помер трагічною смертю дня 30 липня 1943 року, та походив зі села Вівсе, повіт Бережани.

Зольна Катерина — померла 2 серпня 1946 року. Уроджена серед українських поселенців в Огіо — Клівеланд, Північна Америка, і разом з ріднею приїхала до Аргентини в році 1910, та замешкала в місцевості Валентін Альсіна, де померла в 45-ому році життя.

Мушак Олександр — помер трагічною смертю, втопившись в місцевості Часкомус, провінція Буенос-Айрес. Покійний походив з Надвірної і до Аргентини приїхав в році 1931-му та був активним членом Товариств "Просвіти" і "Сокіл", та в році 1934 працював також як урядовець в Адміністрації "Українського Слова". Проживши всього 25 років, бо передчасна смерть наступила несподівано і з невияснених причин.

Блзватний Никифор Іванович — полковник Української Армії, помер на удар серця дня 7 квітня 1941 року. Народився він 13 березня 1886 року в селі Пархомівка в Київщині, брав активну участь у визвольних змаганнях після чого поїхав на Чехо-словацьчину, а пізніше до Аргентини. Належав він до всіх українських організацій в Буенос-Айресі, був редактором "Українського Слова" та "Нашого Клича", як також співпрацював у видавництві Ка-

лендарів "Просвіти", в яких є його твори та перший Календар "Просвіти" вийшов під його редакцією.

Цапенко Спиридон Семенович — інженер, помер 28 травня 1941 року. Походив він з Херсонщини і в Аргентині належав до наших організацій та був сталий співробітник "Українського Слова" і Календарів "Просвіти".

Шкеда Осип — інженер, помер в наслідок грудної недуги дня 11 листопада 1941 року. Походив він з Кубанщини, був на іміграції в Чехо-словащині де закінчив вищі студії в Подєбрадській Академії. До Аргентини приїхав в році 1930 та брав активну участь в організаційному житті нашої громади. Від травня 1938 року був він редактором "Українського Слова", на пості якого постигла його передчасна смерть.

Маланчук Яків — помер 7 вересня 1946 року. Народився він 11/4 1903 року в селі Гарбузів, повіт Зборів. По приїзді до Аргентини належав до Філії "Просвіти" на Док Суді, та був членом Т-ва "Відродження".

Феяк Омелян — помер 26 травня 1946 року. Народився він дня 9/4 1901 року в селі Таргановичі, повіт Самбір. Активний член філії Т-ва "Просвіта" на Док Суді та кількарарозовий її голова. Покійний брав активну участь в нашому громадському житті і він заложив першу українську книгарню в Аргентині.

Станкевич Іван — помер 3 червня 1946 року. Народився в селі Гнатюковичі, повіт Перемишль, дня 20 жовтня 1898 року. В Аргентині належав до Т-ва "Сокіл" в Ля Фальда, а опісля член Т-ва "Просвіта".

Козак Григорій — помер 4 листопада 1946 року. Народився 1/3 1887 року в місті Сокаль. До Аргентини приїхав в році 1926 і в Буенос-Айресі вів фризієрню та належав до всіх існуючих національних організацій, кольпартуючи також в своїм підприємстві українську пресу.

Одуляк Григорій — помер 9 листопада 1946 року. Народився він в році 1900 в селі Турка, повіт Радехів. До Аргентини приїхав в році 1930 та замешкав на Валентін Альсіна, де належав до місцевої Філії "Просвіти".

Філіповський Іван — помер 11 грудня 1946 року. Походив зі села Девятники, повіт Бібрка, і до Аргентини при-

їхав в 1927 році та перебував в Беріссо, беручи участь в громадському житті згаданої громади.

Голсватий Микола — помер 12 січня 1947 року. Народився він в році 1899 в селі Палагичі, повіт Товмач. Бувший УСС, що приїхав до Аргентини в році 1924 та оселився на Док Суді, беручи активну участь в її громадському житті.

Дрига Яків — помер 2 лютого 1947 року. Народився в році 1895 в селі Тридубах, Одещина. Брав активну участь, як старшина, у визвольних змаганнях нашого народу і по приїзді до Аргентини був активним членом Філії "Просвіти" на Док Суді.

Ковенко Ганна — дружина перебуваючого в Аргентині інж. Ковенка, померла в Бс.-Айресі дня 30 липня 1945 року. Уродилася на Поділлі, вищі студії закінчила в Одесі, та разом з мужем перейшла на іміграцію до Чехословаччини, а опісля до Аргентини, де постигла її передчасна смерть на 45 році життя.

Лисзк Микола — помер 15 червня 1946 року. Покійний народився 29 січня 1907 році, в селі Довжанка, повіт Тернопіль. Перебував в Беріссо де був членом місцевої Філії "Просвіти".

Матвійчук Микола — помер 6 серпня 1946 року. Народився дня 6 липня 1879 року в селі Колячківка, по приїзді до Аргентини оселився на Валентін Альсіна, та був членом місцевої Філії "Просвіти".

Смалько Іван — помер 12 грудня 1944 року. Походив зі села Новий Тік, повіт Дубенський, уроджений 7 лютого 1895 року, до Аргентини приїхав в році 1925 і перебував в провінції Мендоза.

Олійник Яків — помер 15 січня, 1945 року. Народився в Полтавщині 1878 року, і до Аргентини приїхав в році 1925 та перебував в провінції Санта Фе.

Крохмаль Яків — помер 11 лютого 1945 року. Народився 5/12 1897 року в селі Пісках, повіт Броди, приїхавши до Аргентини оселився в Чако де брав активну участь в організаційному житті нашої громади.

Петришин Марія — померла 26 лютого 1945 року. Походила зі села Вербляни, повіт Яворів, померла в місцевості Саранді проживши всего 31 рік.

Романов Григорій — помер 8 квітня 1945 року. Походив зі села Кабарівці повіт Зборів. Прибувши до Аргентини постигла його передчасна смерть на 41 році життя.

Мельник Филип — помер 7 травня 1945 року, по приїзді до Аргентини оселився в Місіонес, де помер на 67 році життя.

Ванівський Михайло — помер 18 вересня 1945 року, походив зі села Бабин, повіт Самбір і до Аргентини приїхав в році 1928.

Труба Степан — помер 20 вересня 1945 року. Народився 10/12 1898 року, в селі Козин, повіт Дубно. По приїзді до Аргентини оселився в Чако, де брав активну участь в нашому громадському житті.

Мелех Іван — помер 31 жовтня 1945 року. Походив зі села Заліська Воля, повіт Яворів. По приїзді до Аргентини оселився в Чако, де помер на 32 році життя.

Завідовська Марія — померла в листопаді 1945 року, в місцевості Лянус, порвінція Буенос-Айрес, де оселилася з родиною.

Сурмай Ярослав — помер 5 грудня 1945 року. Народився 31 серпня 1910 року, в селі Заболотниця, повіт Броди. До Аргентини приїхав в році 1929 і оселився на передмістю Пінейро, де брав живу діяльність в організаційному житті згаданої громади.

Тимшак Іван — помер 21 лютого 1946 року, та походив зі села Кадлубиська, повіт Броди.

Ільницький Дмитро — один з піонерів нашого поселення в Місіонес-і, де оселився в місцевості Трес Капонес в році 1902. Народився він 24 жовтня 1882 року в селі Палагічах, повіт Товмач. Помер він 10 квітня 1946 року і належав до організаторів нашої громади в Місіонесі.

Горинець Стефанія — померла 11 квітня 1946 року. До Аргентини приїхала в 1938 році і походила зі села Беззовиця Велика, повіт Тернопіль.

Магдич Анна — померла 23 квітня 1946 року, походила зі села Стрібичі, повіт Самбір.

Кузь Михайло — помер 26 квітня 1946 року. Народився 30 листопада 1900 року в селі Цапівці, повіт Заліщини. По приїзді до Аргентини оселився в місцевості Валентін Альсіна де постигла його несподівана смерть.

Тихович Григорій — Помер 3 лютого 1947 року. Народився 1879 року в селі Лозатівка, повіт Одеса і до Аргентини приїхав в році 1926.

Азовський Никола — помер 31 жовтня 1947 року. Відомий український артист маляр, що приїхав до Аргентини після закінчення другої світової війни. Народився він 2 жовтня 1903 року в Києві, де закінчив Академію малярства. Дружина його згинула підчас бомбардування Києва, а до Аргентини прибув він зі своєю 7-ми літною донечкою де й постигла його передчасна смерть.

Грабинський Михайло — помер в Буенос-Айресі 12 березня 1953 року. Покійний брав живу діяльність в нашому громадському житті та кількома наворотами був головою Т-ва "Відродження" й на цьому пості постигла його передчасна смерть.

Григоращук Михайло — помер 8/10 — 1953 р. Він від перших днів поселення брав живу участь в громадському житті нашої громади, був членом майже всіх національних організацій, та часто входив в склад їх управ.

Лозовий Іван — помер 6-го січня 1953 року. Замешкував він на передмістю Валентін Альсіна та належав до передових діячів місцевої філії "Просвити" в домівці якої помер він на удар серця.

Милінський Василь Йосипович — помер дня 15 серпня 1955 року в Буенос-Айресі, де від перших днів свого поселення брав активну участь в громадському житті нашої колонії. Він видавав газету "Наше Життя" а також нарисував Мапу України в еспанській мові, яку видало видавництво "Перелом".

Ухів, Іван Мокієвич — полковник УНР, перебував в Аргентині від травня 1928 року та прожив там 37 років приймаючи активну участь в громадсько-організаційному житті. Він належав до основників першої української організації в Беріссо а навіть був її головою. В своєму житті завжди цікавився українським життям та постійно жертвував на наші національні й релігійні потреби. В пізніших роках покійний виїхав до ЗСАамерики де

помер дня 24 лютого 1974 року і похоронено його на українському цвинтарі в Бавид Бруку.

Д-р Ліда Макгруха-Іваницька — одна з перших українок в Аргентині, що osiąгнула ступінь доктора медицини. Вже за студентських років була вона активною діячкою жіночого і громадського життя та була постійною співробітницею "Українського Слова" і Календарів Т-ва "Просвіти". В пізніших роках була директоркою українських радіо-передач "Вільна Україна", входила в склад Управи УЦРепрезентації, та була членом Комітету Побудови Пам'ятника Шевченкові в Буенос-Айресі. Передчасна смерть постигла її дня 24 квітня 1972 року.

Крюков Борис — мистець, маляр і графік, що працював для першорядних Видавництв Буенос-Айреса, як: Атенео, Атлантида, Кодекс і т. п. де оставив багато своїх мистецьких творів. Його образи прикрашують українську католицьку Катедру в Буенос-Айресі, а також намалював він великих розмірів портрет нашого Патріярха **Йосифа**, що є власністю нашої Катедри. Помер 6 березня 1967 року.

Крюкова, Ольга Гурська (дружина Бориса Крюкова) академічна малярка, що працювала самотійно і померла в Буенос Айресі, дня 19 квітня 1975 року.

Середяк Ганна — (дружина ред. і видавця Юліяна Середяка) професор української гімназії в Буенос-Айресі, та активна діячка в рядах організацій українського жіноцтва. Передчасна смерть постигла її дня 5 червня 1974 року.

Професор Юрій Полянський — помер в Буенос-Айресі дня 19 липня 1975 року. Покійний це відомий український географ, геолог, бувший старшина УГА та член УВО, а в пізніших роках професор Богословської Академії у Львові. В Аргентині рівнож займав пост професора державного університету, який видав ряд його праць в еспанській мові.

Віктор Цимбал — визначний мистець, маляр і графік, що довгі роки перебував в Аргентині та приймав активну участь в нашому громадсько-організаційному житті. За свої мистецькі праці здобув він кілька визначних нагород, та оставив в наших організаціях та Церквах кілька якісних праць та Ікон. В пізніших роках виїхав він до ЗСАмерики де постигла його передчасна смерть дня 28 травня 1968 року і похоронено його на українському цвинтарі в Бавид Бруку.

Профессор Бгндура Іван — працював як професор університету в Буенос-Айресі та оставив багато наукових праць в українських публікаціях, приймаючи активну участь в нашому релігійно-організаційному житті. Помер дня 19 жовтня 1965 року.

Д-р Біян Степан — відомий діяч на західних українських землях, що по другій світовій війні приїхав до Буенос-Айреса, та приймав активну участь в нашому громадському житті. Був він членом кількох наших організацій та належав до Управи УЦРепрезентації. Помер дня 24 грудня 1975 року.

Величковський Нестор — член різних організацій, режисер, артист, гуморист та довголітний співробітник "Українського Слова", де вів відділ гумор і сатира дописуючи під псевдонімом Грицько Романтичний, що появилося окремою книжкою. Помер дня 7 липня 1959 р.

Марусин Павло — піонер громадсько-організаційного життя, один із основників Товариства "Просвіта" та один із передових членів його Аматорського Гуртка. Довголітний член Управи та почесний член Т-ва "Просвіти" в Буенос-Айресі. Помер 10 квітня 1965 року.

Голубович Антін — один з піонерів "Просвіти" в Буенос-Айресі, довголітний його скарбник та постійний член Управи і різних збіркових Комітетів, нагороджений грамотою Почесного члена. Помер несподівано дня 4 лютого 1966 року.

Саєвич Ярослав — промисловець та активний член нашого громадського життя. Кількалітний голова Централі "Просвіти" та член Союзу Купців і промисловців. Народився він 18/4/1909 року в селі Добротвір, повіт Камінка Струмилова, помер в Буенос-Айресі дня 3 лютого 1972 року.

Сташишин Василь — один з піонерів організаційного життя української громади в Кордобі, де довгі роки працював він над розбудовою Товариства "Сокіл" виконуючи провідні пости згаданої організації, яка набула свій власний дім та юридичне оформлення. Помер дня 13 квітня 1970 року.

Мандзій Степан — один із основників "Українського Слова" та піонер громадсько-організаційного життя. В році 1930 його заходами появився перший українсько-еспанський **Словник**, а в пізніших роках був він членом різних наших організацій, та був він любителем

Аматорських Гуртків в діяльності яких приймав він активну участь. Помер 8 жовтня 1973 року на 81 році життя.

Савич Володимир — промисловець, член і меценат майже всіх українських організацій. Кількалітний голова Централі "Просвіти", голова Союзу купців і промисловців, перший голова Української Центральної Репрезентації та почесний член кількох Філій "Просвіти". Помер дня 9 січня 1969 року.

Семкіяш Михайло — вихованець "Просвіти" на Док Суді, а опісля її активний діяч, що довгі роки виконував провідні пости її Управи та в побудові її Народних Домів. Передчасна смерть постигла його дня 2 жовтня 1974 року.

Мушак Іван — активний член Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі, довголітний його скарбник та адміністратор і опісля її почесний член. Помер дня 25 грудня 1975 року.

Вербицький Володимир — активний діяч нашого громадсько-організаційного та релігійного життя. Довголітний і почесний член "Просвіти" та член Президії Української Центральної Репрезентації. Помер 21 червня 1976 року.

Бойко Михайло — піонер Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі, один з перших організаторів його Аматорського Гуртка та довголітний член Управи Централі "Просвіти" в Аргентині. Помер у Віжа Бажестер, дня 3 травня 1976 р.

Кривий Іван — один із піонерів українського організаційного життя в Беріссо і Буенос-Айресі. Член основник Т-ва "Просвіта" довголітний член її Управи та декоратор її Аматорського Гуртка. Кількалітний адміністратор "Українського Слова", а опісля "Нашого Клича". Помер дня 16 червня 1969 року.

Інж. Кулик Іван — закінчив університетські студії в Чехо-Словаччині і від 1930 року перебував в Буенос-Айресі та працював в будівельних підприємствах. Був він постійним переплаником "Українського Слова", як рівнож виконав пляни та контролю при будові Народного Дому "Просвіти" в Буенос-Айресі. Помер дня 28 жовтня — 1975 року.

Полоз Маруся — студентка університету, активна діячка Інформативно Видавничого Інституту, та громадських і молодечих організацій, та член Управи Комітету Оборони Валентина Мороза. Померла несподівано дня 27 травня 1975 року.

Інж. Мурашко Катерина, була головою Союзу Українок в Аргентині та належала до Комітету Суспільної опіки і приймала активну діяльність в нашому громадсько-організаційному житті. Померла дня 6 вересня 1976 р.

Мосора Юліан — бувший старшина Усусусів, що приїхав до Аргентини після другої світової війни та враз з родиною приймав активну участь в нашому громадсько-організаційному житті. Помер дня 11-го грудня 1976 р.

Хамуляк Микола — промисловець, що приймав активну участь в нашому громадському житті. Був головою Централі "Просвіти" в Буенос-Айресі та членом Союзу купців і промисловців. Помер дня 7 травня 1977 року.

Григорашук Іван — промисловець, один з піонерів нашого громадського життя, був членом і основником кількох наших організацій як рівнож був член-видавець газети "Україна". В пізнійших роках був він головою Союзу Купців і Промисловців, займав пост представника УНРади та був він головою УЦРепрезентації. Помер дня 29 травня 1977 року.

Радник о. Балук Іван — самотній український світський священник в Аргентині, що працював в околицях Буенос-Айреса. Його заходами придбано українську католицьку Церкву в Віжа Караса, як рівнож його заходами побудовано Церкву ім. Св. Ольги, та монастир Сестер Василіянок у Віжа Аделіна. Співпрацював він при викінченні нашої Катебри і за його продуктивну діяльність Екзарх Андрій іменував його Радником Екзархату. Помер о. Балук в наслідок автомобільної катастрофи дня 6 лютого 1973 року.

Преосвящений ІОВ СКАКАЛЬСЬКИЙ — Єпископ УАП Церкви для українців в Південній Америці, і Йому підлягала У. А. П. Церква в Аргентині. Помер в Бразилії дня 18-го лютого 1974 року, але поховано Його на українському православному цвинтарі в Банд Бруку ЗСАмерики.

Самоверський Петро, — бувший директор Рідної Школи в Станіславові, батько відомої родини Самоверських в Аргентині, який приймав активну участь в нашому громадсько-організаційному житті, як також був учителем Рідної Школи в Аргентині. Помер в місцевості Гудсон дня 5 червня 1954 року.

Липинський Степан, — колишній старшина УГА, проф. укр. гімназії в Дрогобичі. До Аргентини приїхав після другої світової війни і помер дня 25 липня 1973 року.

Загребельний Михайло, — активний член Т-ва "Пресвіта" та кооперативи "Фортуна", член УЦРепрезентації, та член Комітету Побудови Пам'ятника Шевченкові в Буенос Айресі. Помер 1 серпня 1975 року.

Гаврилюк Михайло Мусієвич, — науковець, громадський діяч і публіцист, (псевдонім Андрій Лисогір). Приймав активну участь в нашому організаційному житті і помер дня 27 січня 1978 року. Його дружина Єфрозина Згорська Гаврилюк померла 19 травня 1977 року.

Романюк Іван — професор української гімназії і українського католицького Університету ім. Климентія Папи в Буенос Айресі. Помер дня 13 червня 1978 року.

Самоверська, Євгенія Дудич, — дружина пок. П. Самоверського, померла дня 16 червня 1976 року.

Кузьмич Степан, — бувший учасник наших Визвольних Змагань, в Буенос Айресі довголітній співробітник української друкарні, де видаються всі наші газети, журнали та календарі. Помер 17 вересня 1978 року.

Голіян Григор — журналіст і письменник та довголітній редактор тижневика "Українське Слово". Помер в Буенос Айресі дня 12 листопада 1978 року.

* ☆ *

Для доповнення слід в'яснити, що в піонерських роках нашого поселення було відоме поважне число громадян, які в різних роках і різних місцевостях приймали активну участь в нашому громадському житті, але в пізніших роках з різних причин вони відійшли від активної участі в рядах наших громад, і немає певних даних про їх остаточну судьбу, однак вважаю потрібним згадати хочай їхні імена, щоб в такий спосіб вшанувати їх світлу пам'ять в рядах наших громад.

В різних звідомленнях та в громадській діяльності пригадую імена слідуєчих осіб: Тирса Петрівський (автор українсько-еспанського словника (інж. Іван Андрущенко, інж. Ковенко, інж. Верцінський, д-р Березицький, інж. Гаріль (Симонів) д-р Телюшенко, інж. Коваленко, інж. Фещенко, скульптор Кость Бульдин, Олексій Запорожець, Осип Вудкевич, П. Падун, Михайло Свистун (Сан Карльос), Іван Рудик (Сантяго дель Естери), Михайло Прима, Григорій Чмелик, Іван Кулик, Михайло Качалуба, Меланія Кулик, Степан Биймук, Петро Беймук, Володимир Гнатюк, Василь Мудрий, Петро Хандога, та Володимир Вовк.

Згаданих осіб я знав особисто, з ними в давніших роках я стрічався і з переказів знаю, що вони поумирали, але не знаходжу документальних підтверджень з датою їх смерті і тому подаючи їх імена, в такий спосіб згадаю їхню участь в нашому суспільно-громадському житті, вшановуючи їх світлу пам'ять!

ПОІМЕННИЙ СПИСОК ПОКІЙНИХ

З огляду на це, що нема змоги подати обширних посмертних згадок про всіх покійників, а нехочемо поминути нікого, — в продовженні наводимо список, що в різних місцевостях та в різних роках відійшли у вічність слідуючі громадяни:

Баковський Дмитро	† 12/7. 1930	Рушак Осип	† 17/3. 1950
Раб Ілія	† 2/10. 1930	Кравець Михайло	† 26/5. 1950
Коцюба Василь	† 30/3. 1931	Солодкий Михайло	† 8/6. 1950
Чередниченко Михайло	† 1932	Пацкань Теодор	† 9/10. 1950
Шкрамлюк Василь	† 1932	Пакош Іван	† 9/10. 1950
Мудрий Петро	† 4/5. 1932	Мартинюк Іван	† 19/11. 1950
Тесля Андрій	† 29/5. 1933	Ковальчук Андрій	† 10/1. 1951
Баранецький Федір	† 28/6. 1935	Гук Василь	† 16/1. 1951
Лаба Юрко	† 21/7. 1935	Котельчук Агафія	† 15/2. 1951
Дилеський Василь	† 20/8. 1935	Григораш Михайло	† 14/3. 1951
Осідач Олекса	† 8/11. 1935	Камінецький Роман	† 14/5. 1951
Сливар Олекса	† 24/11. 1935	Каплун Максим	† 23/5. 1961
Мельничин Кирило	† 3/1. 1936	Чмелик Лев	† 23/6. 1951
Паріль Теодор	† 19/1. 1937	Польова Анна	† 27/6. 1951
Якімчук Онуфрій	† 23/2. 1937	Юркевич Степан	† 12/7. 1951
Білий Теодор	† 3/6. 1937	Стрига Нестор	† 8/8. 1951
Пишток Ілія	† 8/8. 1937	Шумський Петро	† 12/10. 1951
Голубович Григорій	† 22/11. 1937	Рокочук Василь	† 10/11. 1952
Король Евстахій	† 20/8. 1937	Ганусяк Михайло	† 22/12. 1952
Бай Стефанія	† 21/10. 1937	Лотра Олександр	† 28/7. 1953
Абрамович Серафим	† 5/5. 1938	Шуманська Параскевія	† 26/6. 1953
Мандзій Богдан	† 2/11. 1938	Гук Константин	† 7/7. 1953
Євчук Осип	† 29/11. 1938	Зарицький Ілько	† 17/1. 1953
Козак Марта	† 17/11. 1938	Луків Текля	† 3/1. 1953
Оленчак Василь	† 29/11. 1939	Михайлів Захарій	† 8/11. 1954
Ковальський Лука	† 11/2. 1939	Дмитрів Емілія	† 24/9. 1954
Дриган Тарас	† 23/2. 1939	Гавришків Петро	† 14/3. 1954
Рожук Микола	† 25/5. 1939	Фрей Пантейлемон	† 21/3. 1954
Магмет Григорій	† 24/2. 1941	Квас Іван	† 30/8. 1954
Маланчук Яків	† 7/9. 1946	Рабцун Надя	† 24/12. 1954
Вольна Катерина	† 2/8. 1946	Полянський Іван	† 22/1. 1955
Палятинський Іван	† 12/11. 1946	Байда Володимир	† 12/3. 1955
Тихович Григорій	† 3/2. 1947	Якимів Анастасія	† 19/4. 1955
Яремко Зиновій	† 15/2. 1947	Кашицький Василь	† 11/6. 1955
Шпитковський Сава	† 8/5. 1948	Паламарчук Архип	† 8/7. 1955
Куцук Теодор	† 5/1. 1950	Лоза Юрій	† 22/6. 1955

Роля Іван	† 23/10. 1955	Торохта Марія	† 22/4. 1962
Сотник Павло	† 28/2. 1956	Малішак Яким	† 14/4. 1962
Червінський Юрій	† 15/3. 1956	Лепак Андрій	† 19/5. 1962
Кармазин Іван	† 3/4. 1956	Гнатюк Гавриїл	† 19/1. 1963
Паньків Василь	† 14/3. 1956	Сембай Тимотей	† 11/3. 1963
Твердий Павло	† 5/5. 1956	Онипко Єремій	† 31/6. 1963
Байда Данило	† 1/8. 1956	Двораківський Степан ..	† 21/6. 1963
Богущ Михайло	† 26/5. 1956	Копель Тимотей	† 10/7. 1963
Завідовський Петро	† 1/7. 1956	Буртняк Теодор	† 23/6. 1963
Крижанівський Константин	† /11. 1956	Чмелюк Теодор	† 4/10. 1963
Козак Петро	† 23/1. 1957	Нечипорук Корній	† 30/11. 1963
Симоненко Микола	† 23/4. 1957	Іваськів Климентій ..	† 23/11. 1963
Кусий Корніло	† 11/2. 1957	Степчук Яків	† 18/7. 1963
Грохольський Дмитро ..	† 17/1. 1959	Недятько Софія	† 19/9. 1963
Гломба Параскевія	† 14/11. 1951	Качур Володимир	† 17/7. 1963
Ляхович Ілія	† 2/2. 1952	Демянчук Михайло	† 19/1. 1963
Марків Олекса	† 11/1. 1952	Хамуляк, Софія Глут	† 5/10. 1964
Ворохіб Дмитро	† 4/2. 1952	Загрибельний Іван	† 26/11. 1964
Таланчук Павло	† 22/4. 1952	Когут Петро	† 2/7. 1964
Груба Іван	† 26/5. 1952	Могилевич Іван	† 25/8. 1964
Найдан Мойсей	† 19/8. 1940	Брикович Петро	† 14/12. 1964
Винник Софія	† 13/2. 1955	Гречух Теодор	† 14/12. 1964
Недолужко Параскевія	† 14/3. 1957	Польовий Микола	† 4/1. 1964
Зінько Микола	† 5/12. 1957	Барщевський Павло	† 2/2. 1964
Смеречинський Юліян	† 6/4. 1959	Слушний Олекса	† 20/3. 1964
Зась Петро	† 6/5. 1959	Зазуля Іван	† 1/6. 1964
Марущак Микола	† 24/4. 1959	Лабуньо Семен	† 1/5. 1964
Галамай Теодор	† 9/5. 1959	Сорока Василь	† 19/5. 1964
д-р Волянський Іван ..	† 4/6. 1959	Антонів, Чеслава Труховська	
Шведів Іван (артист) ..	† 28/7. 1959		† 28/5. 1964
Гулей Дмитро	† 16/7. 1959	Калинчук Іван	† 13/4. 1964
Інж. Гринчак Микола ..	† 5/8. 1959	Романів Андрій	† 19/2. 1964
Михайлів Марія	† 10/8. 1959	Кутянський Теодор	† 22/1. 1965
Липа Василь	† 10/8. 1959	Кльос Мирослава Петрів	† 14/2/1965
Гатала Павло	† 5/5/1960	Татарин Меланія Шандрук	
інж. Віктор Модестович Левицький			† 3/3. 1965
	† 29/4/1960	Заремба Данило	† 6/7. 1965
Макаруха Антін	† 11/1. 1961	Савчак Іван	† 11/5. 1965
Матвійців Володимир ..	† 2/1. 1961	Петришин Михайло	† 6/7. 1965
Перетятко Василь	† 21/3. 1961	Гунька Павло	† 22/7. 1965
Коритко Михайло	† 16/6. 1961	Хомин Григорій	† 26/7. 1965
Дутко Дмитро	† 26/8. 1961	Іваник Осип, інж.	† 18/11. 1965
Лапуун Дмитро	† 9/2. 1962	Литвин Михайло	† 17/1. 1965
Гломба Микола	† 11/2. 1962	Стернюк, Емілія Крушельницька	
Ганущак Марія	† 27/3. 1962		† 2/1. 1965
Іванишин Михайло	† 29/3. 1962	Юзва Михайло	† 6/4. 1965
Кіс Іван	† 20/4. 1962		

Мамчур Михайло † 8/6. 1965
 Підмогильний Юрій † 8/6. 1965
 Герсон Євген † 17/6. 1965
 Славська Михайлина .. † 30/7. 1965
 Литвинюк Микола † 24/7. 1965
 Лутчак, Іванна Гарбар .. † 7/9. 1965
 Прокопчук Іван † 26/2. 1966
 Баран Климентій † 12/4. 1966
 Піньо Микола † 23/6. 1966
 Случук Іван † 13/6. 1966
 Мацейко Григорій † 13/8. 1966
 Магаль Дмитро † 14/9. 1966
 Карпик Василь † 11/8. 1966
 Мельник, Ірина Гордій .. † 6/3. 1966
 Матвіїв Іван † 7/2. 1966
 Левчишин Йосиф † 21/3. 1966
 Семираз, Анастасія Шинків
 † 10/4. 1966
 Зубик Теодор † 3/4. 1966
 Сенів, Ольга Барабаш † 27/12. 1965
 Юзва Александер † 9/8. 1966
 Ільницький Олекса † 6/3. 1966
 Сікорський Юрій † 10/8. 1966
 Буда Григорій † 13/9. 1966
 Кучма Осип † 26/10. 1966
 Бекалюк Франціска ... † 7/12/1966
 Лісовецький Борис ... † 23/10/1966
 Юрчишин Ілія † 8/12/1966
 Лозинський Михайло .. † 11/5/1967
 Яросевич Степан † 9/6/1967
 Наконечна Стефанія .. † 23/5/1967
 Собенко Теодор † 7/6/1967
 Бревус Петро † 5/7/1967
 Гарасимів Федір † 28/7/1967
 Мельник Катерина † 31/10/1967
 Лукіяновський Василь † 30/12/1967
 Семираз Степан † 11/12/1967
 Смаль Ілько † 15/1/1968
 Швак Іван † 19/1/1968
 Тропак Ілія † 12/1/1968
 Приступа Юрій † 5/2/1968
 Сенів Дмитро † 8/3/1968
 Пхаїк Іван † 7/3/1968
 Малярук Михайло † 23/1/1968
 Прокопій Михайло † 23/4/1968
 Майборода Ірина, Геня † 17/4/1968
 Смолінський Гнат † 6/2/1968

Грай Анна † 15/2/1968
 Мудрий Яків † 10/6/1968
 Галярник Сарафина .. † 10/5/1968
 Роговик Степан † 19/6/1968
 Заліщук Теодор † 17/6/1968
 Вовчук Кирило † 4/9/1968
 Кундель Михайло † 18/8/1968
 Мандзій Іван † 4/8/1968
 Максим Михайло † 18/9/1968
 Шуманський Іван † 12/9/1968
 Воробець Степан † 23/11/1968
 Семчук Василь † 20/12/1968
 Квасній Петро † 6/1/1969
 Авдіїв Матвій † 12/2/1969
 Дмитрів Василь † 18/2/1969
 Драгомирецька Ірина .. † 23/2/1969
 Стефанович Степан ... † 30/3/1969
 Варениця Микола † 11/4/1969
 Галярник Михайло ... † 11/3/1969
 Іванюх Семен † 22/6/1969
 Березовський Теодор † 20/6/1969
 Перейма Іван † 21/9/1969
 Пастух Михайло † 3/10/1969
 Созановська Антонія .. † 15/10/1969
 Хомяк Іван † 12/10/1969
 Чорній Анна † 14/9/1969
 Горинець Степан † 1/12/1969
 Пасіка Іван † 4/3/1969
 Двораківський Євген † 12/8/1969
 Гуренок Анатоль † 16/6/1970
 Демчук Антін † 24/12/1970
 Польозий Микола † 13/1/1971
 Демчук Василь † 28/2/1971
 Витрикуш Василь † 8/3/1971
 Юзва Теодор † 21/1/1971
 Пронюк Микола ... † березень 1971
 Марчук Михалина † 28/6/1971
 Недопитальський Павло † 5/6/1971
 Кашицька Розалія † 3/6/1971
 Гой Василь † 22/7/1971
 Стернюк Іван † 24/7/1971
 Давидович Катарина .. † 14/6/1971
 Стрига Максим † 28/6/1971
 Гриза Андрій † 22/8/1971
 Ільчина Микола † 22/9/1971
 Якимів Анастасія † 6/9/1971
 Карпа Степан † 24/10/1971

Биймук Іван	† 28/10/1971	Гірник Василь	† 1/11/1973
Ковалишин Ганна	† 20/10/1971	Качуляк Петро	† 15/9/1973
Галайчук Ірина	† 11/12/1971	Садковий Михайло	† 23/11/1973
Савончак Марія	† 9/12/1971	Колодій Леся, Луків	† 31/10/1973
Богун, Хуста Каракоч	† 27/11/1971	Мацьків Марія	† 30/8/1973
Савків Анастазія	† 12/11/1971	Юзва, Олесь Юліян	† 6/2/1974
Василецький Григорій	† 11/1/1972	Кошіль Іван	† 22/1/1974
Караульний Володимир	† 26/2/1972	Д-р Стойкевич Євген	† 7/1/1974
Петришин Григорій	† 15/4/1972	Дітчик Андрій	† 19/2/1974
Бикалюк Павло	† 9/4/1972	Балук Андрій	† 26/2/1974
Тиха Евфемія, Горинь	† 9/5/1972	Сосновський Михайло	† 3/3/1974
Скалений Володимир	† 11/5/1972	Нагірняк Анна	† 24/3/1974
Старунько Василь	† 21/5/1972	Різник, Катерина Яндьо	† 8/4/1974
Палій Євдокія	† 11/6/1972	Голіней Дмитро	† 11/4/1974
Гураль, Олена Лесик	† 6/6/1972	Кривешко Володимир	† 11/4/1974
Агрес Василь	† 18/6/1972	Бреус, Євгенія Волинець	† 6/6/1974
Табахарнюк Яків	† 6/8/1972	Мілещук Степан	† 23/6/1974
Райхерт Гнат	† 14/7/1972	Крушельницький Августин	† 18/7/74
Шуплат Катарина	† 10/8/1972	Мандзій Олександр	† 27/7/74
Сташків Андрій	† 3/7/1972	Паламар Тетяна	† 16/8/1974
Савчук Осип	† 7/8/1972	Басала Ганна	† 24/8/1974
Матура Степан	† 28/8/1972	Навальковська Степанія	† 14/9/1974
Дрозд-Квасній Богдана	† 2/8/1972	Майданик Василь	† 15/10/1974
Квасній Магдалена	† 25/7/1972	Українець Катерина	† 12/10/1974
Столяр Микола	† 7/9/1972	Мох Данило	† 10/11/1974
Соф'як-Яцюк Ганна	† 4/8/1972	Заремба Марія	† 22/12/1974
Кундуш Олександр	† 23/10/1972	Вітошинська Олександра	† 21/11/74
Головай Володимир	† 1/1/1973	Семків Іван	† 10/12/1974
Максим Василь	† 18/1/1973	Петришин Михайло	† 29/1/1975
Штохмаль Григорій	† 25/2/1973	Пласконіс Текля	† 28/1/1975
Малиняк Іван	† 22/2/1973	Дяків Наталка	† 27/2/1975
Нижник Ганна	† 7/3/1973	Козак Роман	† 8/1/1975
Богун Василь	† 12/4/1973	Дяків Михайло	† 30/1/1975
Кирик Іван	† 28/5/1973	Василів Іван	† 13/1/1975
Караван, Андрій Михайло	† 12/6/1973	Смеричинський Микола	† 30/3/1975
Добрянський Дмитро	† 22/5/1973	Бойко Ганна	† 25/5/1975
Вовк Юлія (Шпундер)	† 26/5/1973	Явний Гнат	† 29/6/1975
Данилишин Дмитро	† 28/6/1973	Шпирка Степан	† 20/6/1975
Галамай Ксеня	† 8/4/1973	Наконечна Анастазія	† 18/6/1975
Тихий Андрій	† 28/6/1973	Дмитрів Микола	† 10/7/1975
Гембська, Ганна Марія	† 27/6/1973	Романина Степан	† 25/8/1975
Скалений Степан	† 29/5/1973	Свистун Іван	† 29/7/1975
Скалко Іван	† 17/8/1973	Юрків Роман	† 25/9/1975
Васюнець Іван	† 31/1/1973	Лібохорський Осип	† 19/10/1975
Криськів Олекса	† 10/8/1973	Могилевич Марія	† 17/9/1975
Мельник Ольга	† 18/9/1973	Наконечний Михайло	† 23/9/1975
Футей Михалина	† 21/7/1973	Яремко Тиміш	† 6/12/1975

Кобилянський Іван, Карло	✠ 3/12/75	Яшук Теодор	✠ 7/5/1977
Тарантюк Емілія	✠ 1/3/1975	Демянчук Марія	✠ 1/8/1977
Литвинюк Дмитро	✠ 16/3/1976	Дорошук Тетяна	✠ 26/7/1977
Палагнюк Тереса	✠ 30/4/1976	Рибак Євген Володимир	✠ 15/8/1977
Пік Степан	✠ 22/4/1976	Семкіяш Стефанія	✠ 31/7/1977
Кінах Іван	✠ 17/6/1976	Гривнак Ісидор	✠ 13/2/1977
Семенюк Михайло	✠ 4/8/1976	Стахера Павло	✠ 17/8/1977
Лех Марія	✠ 27/6/1976	Приступка Осип	✠ 24/6/1977
Фокшей Василь	✠ 16/6/1976	Демчук Карло	✠ 2/10/1977
Тарантюк Олександр	✠ 24/9/1976	Проф. Голоцван Іван	✠ 24/9/1977
Ладанай Семен	✠ 10/10/1976	Філяк Катерина	✠ 24/10/1977
Гембаровський Петро	✠ 7/1/1977	Куць Василь	✠ 22/9/1977
Висоцький Павло	✠ 28/1/1977	Демчук Микола	✠ 12/1/1978
Лисай Осипа	✠ 5/2/1977	Непорадний Андрій	✠ 9/2/1978
Василецька Євдокія	✠ 8/3/1977	Ольшанецький Євген	✠ 8/3/1978
Марушак Софрон	✠ 14/3/1977	Попович Михайло	✠ 19/3/1978
Бойко Йосиф	✠ 16/4/1977	Бахур Степан	✠ 23/6/1978
Харитон Яків	✠ 24/6/1977	Дашко Ілія	✠ 12/11/1978

СПИСОК ПОМЕРЛИХ СВЯЩЕНИКІВ ТА МОНАХИНЬ

Всч. о. Іван Сенишин	✠ 14/10/1926 р.
Всч. о. Януарій Коциловський ЧСВВ	✠ 24/1/1937 р.
Всч. о. Мартирій Котович ЧСВВ	✠ 12/11/1949 р.
Всч. о. Йосафат Лабай ЧСВВ	✠ 11/7/1962 р.
Всч. о. Евстахій Турковид ЧСВВ	✠ 7/7/1963 р.
Всч. о. Микола Куницький	✠ 11/8/1965 р.
Всч. о. Микола Каменецький ЧСВВ	✠ 18/7/1967 р.
Всч. о. Іпатій Майка ЧСВВ	✠ 1/10/1967 р.
Всч. о. радник Іван Балук	✠ 6/2/1973 р.

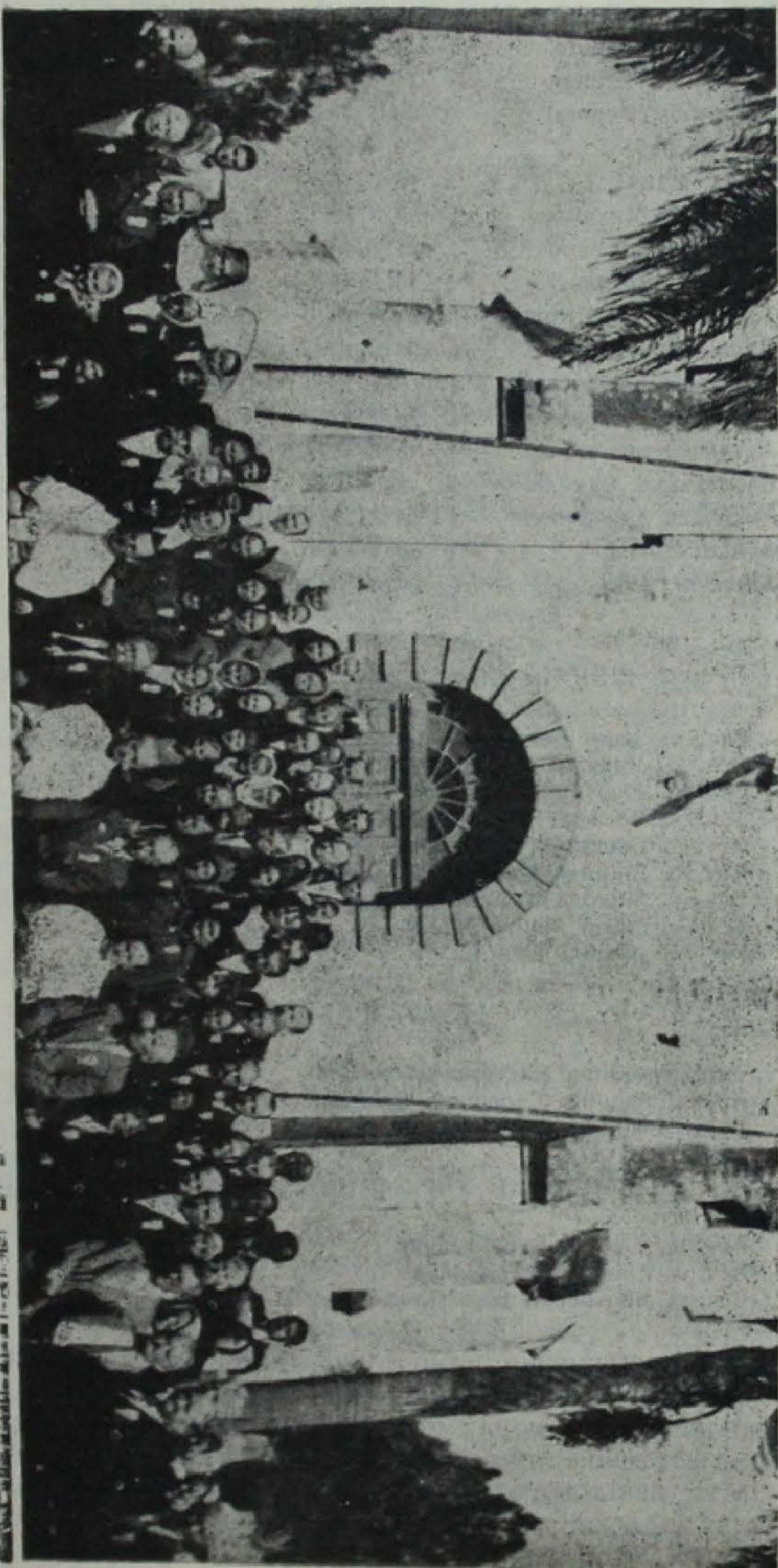
СЕСТРИ ВАСИЛІЯНКИ:

Впр. Христина Катерина Атаманюк	✠ 20/2/1960 р.
Впр. Софронія Серафима Ерделі	✠ 14/10/1961 р.
Впр. Макрина Галабарда	✠ 10/5/1978 р.

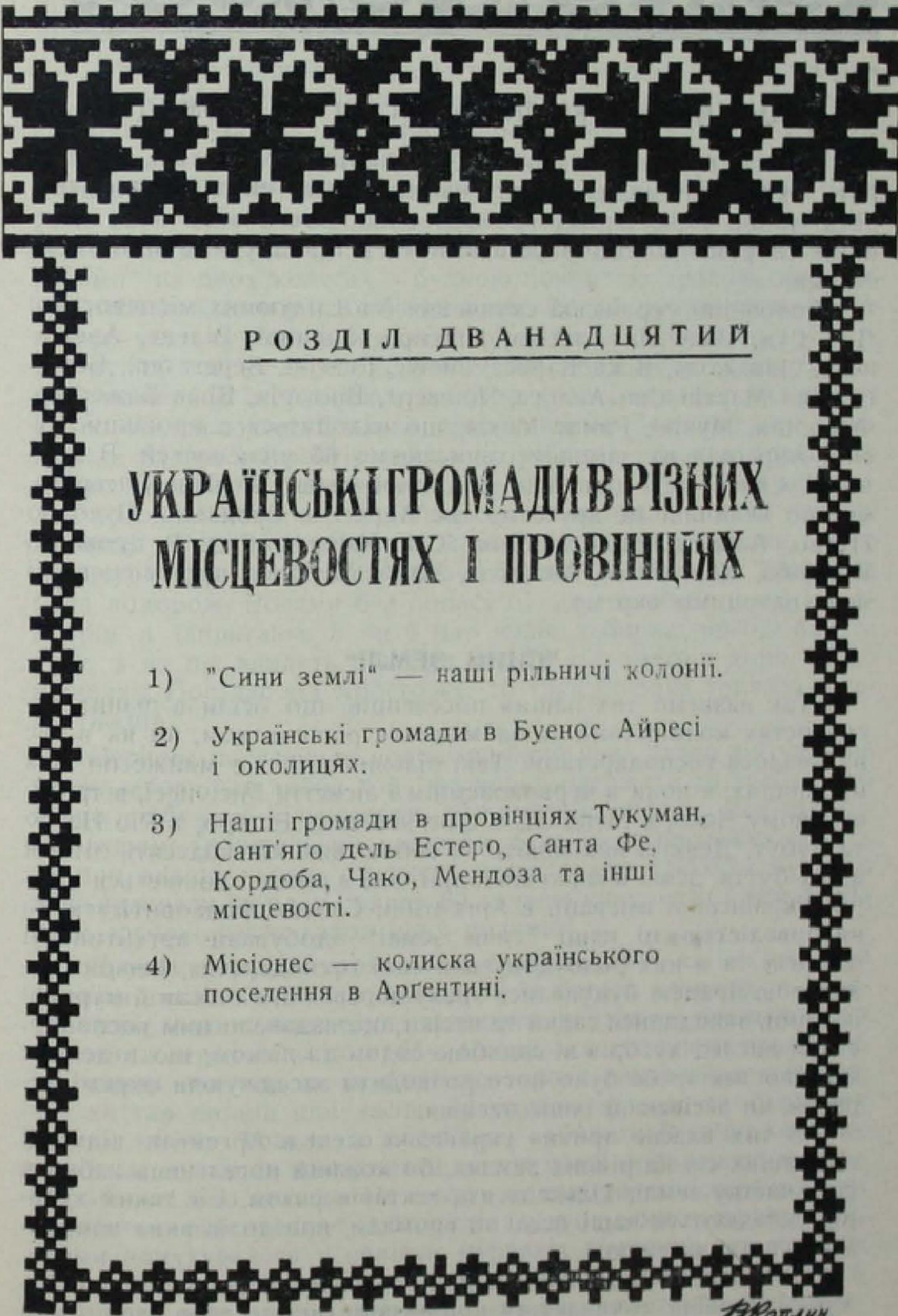
СВЯЩЕНИКИ УКР. АВТОКЕФ. ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Всч. о. Микола Чернявський	✠ 17/2/1956 р.
Всч. о. Павло Дудниченко	✠ 14/10/1956 р.
Всч. о. протоєрей Іван Ярославський	✠ 3/6/1957 р.

На закінчення підкреслюю, що це лише частина імен тих, що відійшли у вічність, бо здаю собі справу, що їх було багато більше, але про них нема жодних документальних даних. Подається імена тих покійників, що вдалося їх зібрати, — а пам'яті тих **невідомих** клонимо наші голови та висловлюємо їм пошану — і хай гостинна аргентинська земля буде їм легкою!

Українська громада міста Апостола за починком Отців Василів величаво відзначила 60-ліття свого поселення і з цієї нагоди влаштувало процесійну маніфестацію, яка відбулася перед парохіальною Церквою при громадній участі всього громадянства. На світліні бачимо фрагмент згаданих влучістостей. де в перших рядах занотовується поважне число перших поселенців, яких нагороджено «попам'ятними медалями», як призначення за їхню 60-літню працю в розбудові релігійно-громадського життя.

РОЗДІЛ ДВАНАДЦЯТИЙ

**УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В РІЗНИХ
МІСЦЕВОСТЯХ І ПРОВІНЦІЯХ**

- 1) "Сини землі" — наші рільничі колонії.
- 2) Українські громади в Буенос Айресі і околицях.
- 3) Наші громади в провінціях Тукуман, Сант'яго дель Естеро, Санта Фе, Кордоба, Чако, Мендоза та інші місцевості.
- 4) Місіонес — колыска українського поселення в Аргентині.

В.Равлун

ПООДИНОКІ УКРАЇНСЬКІ ОСЕЛІ ТА ГРОМАДИ

По всіх провінціях існують замітні українські оселі, які tworять окремі громади, декотрі навіть досить численні, що tworять мовби свою власну громаду з парохією, читалнею, склепами та ремісничими варстатами та всіма другими підприємствами.

Головніші українські скупчення є в слідуєчих місцевостях; Дек Суд, Валентін Альсіна, Пінейро, Саранді, Вільде, Авежанада, Ляважоль, Віжа Караса, Лянус, Гудсон, Березатері, Беріссе, Сан Мартін Сан Андрес, Чіляверт, Вікторія, Віжа Бажестер, Фльоріда, Мунро, Рамос Мехія, що знаходяться в провінції Буенос-Айреса яких загально начислюємо 65 місцевостей. В провінції Санта Фе — в місці цієї самої назви, в місці Росарійо, яке по величині це друге по Б-с Айресі, в Салядіжо, Пуебльо Нуево, Альвеар та в містечку Сан Карльос Суд. В провінції Кордоба, Коррієнтес, Мендоза, Чако, Місіонес про місцевості яких наводимо окремо.

"СИНИ ЗЕМЛІ"

Так назвемо тих наших поселенців, що осіли в різних місцевостях колоністами та займаються рільництвом, чи як в нас називалося господарством. Такі рільничі оселі є майже по всіх провінціях, є вони в червоноземнім і лісистім Місіонесі, в тропікальному Чако, в Мендозі, в Сантьяго дель Естеро, в Ріо Негро та Чубут. Деякі з них мають за собою вже кількадесять літний шлях буття, деякі значно молодші, але з ними починається історія Української Іміграції в Аргентині. Своєю працьовитістю та витривалістю ці наші "сини землі" здобували аргентинські джунглі та в них розбудовували свої господарства. Їхньою мольною працею будувалися зразу деревляні, а опісля й муровані доми, заводилися садки та пасіки, що надавало цим господарствам вигляд хуторів зі садибою садом та ліском, що в деяких місцевостях треба було його розводити засаджуючи окремі деревця, чи засіваючи їхнє насіння.

З тих власне причин українські оселі в Аргентині відмінні від наших сіл на рідних землях, бо кожний поселенець набував собі частку землі, кількадесять гектарів разом, і з таких хуторів складаються наші оселі та громади, про долю яких наводимо в продовженню.

В роках 1900-1902-гim з приїздом наших поселенців зі Західної України починається колонізація цієї до того часу чужої

але багатой країни. Наш селянин недолею вигнаний зі старого краю, взявся зі запалом ворухити цей червоний з поконвіку степ Місіонеса, щоби тим здобути собі шматок насущного для прожиття своїх родин.

Ой тяжкі були часи наших перших колоністів. Поприїздивши в переважній більшості без гроша, а коли дехто й мав їх то годі було за них, крім мяса, щось більше купити. Хотяй тодішній губернатор п. Лянуссе відносився до наших поселенців досить прихильно, але були різні причини, що ставали на перепоні його добрій волі. З портового міста Посадас не було залізниці до Апостолес, і транспорт всіх продуктів відбувався "каретами" на двох колесах з будкою покритою травою, яку тягнула валка зложена з 8 або 12 волів. Волам привязували сирівцем до рогів грубий патик, який привязувано опісля до другого, що лучив його з каретою. Таким способом воли тягли ту "карету не карком а головою", що було досить непрактичне та для волів обезсилююче. Такими примітивними "омнібусами" привозили наших імігрантів враз з потрібними для них провіянтами до Апостолес, де вони осіли на колонію. Для підганання волів, погоничі котрі їхали побіч карити вживали доегої гнучної лозини, до кінця якої була приміцнена сталева голка, якою підштуркувано волів заставляючи їх тим до поспіху. Тяжка це була подорож. Волами без попаса більше не відеш, як 6 кілометрів, а запрягання 5 чи 6 пар волів забирає рівнож багато часу, а як ще впадуть дощі то тих 75 кілометрів дороги, що віддаляє Посадас від Апостолес, то така поїздка тривала кілька тижнів.

Першим поселенцям колонізаційний уряд давав віктуали за післяплатою, але, щоби той "фасунок" одержати то треба було ленно відбувати кількадесять кілометрів дороги, яка під місійонським тропікальним кліматом була дуже виснажуюча. Коли при видачі цього "фасунку" нестало вже хліба та муки то тоді видавали на одну родину 60 качанів кукурудзи і тим треба було заспокоювати голод цілої родини.

Другим ворогом крім спеки були муравлі, які як яка язвнищили засіви колоністів, завдаючи їм багато клопоту та спричинюючи великі знищення, заганюючи неодного працюючого колоніста передчасно до гробу. Сходилися колоністи громадою та радили над тим як їм боротися проти напастника муравля, що до тла нищив цілі засіви кукурудзи, фасолі чи будьяких других засівів. Товкли їх мотиками, забивали їх нори глиною, заливали водою та викурювали, але муравлі продовжували своє злодійське діло дальше. На скарги колоністів міністерство хліборобства забезпечило колоністів відповідними машинками, якими вдмухувалося в криївки муравлів трутизну, яка мала їх троїти. Після переведення такої операції муравлі спали 3 або 4 добі після чого починалася війна наново, а частично вона про-

довжується й досьогодні. Додаючи то тих гараздів ще спеку, та посуху, а часом слоту, та всякого рода комашню яка роями обсідала тих відважних, що намагалися опанувати місійонські ліси то вони дійсно творили історію, заслуговуючи на це, щоби згадати про них як тих, що будували нове життя та розбудовували свою прибрану батьківщину.

Серед таких відносин наші поселенці творили своє життя. Витревалість і працьовитість наших "синів землі" допомогли їм побороти всі труднощі зі спекою й муравами включно. На викорчуваних місіонських джунглях існує ціла сітка заселених українцями громад, які сьогодні розпоряджаються вже відповідними здобутками, осягаючи признання тамошнього оточення.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В БУЕНОС АЙРЕСІ І ОКОЛИЦЯХ

(Загальні підсумки з нагоди 75-річчя нашого поселення в Аргентині)

Українська спільнота в Аргентині зараховується до найчисленніших наших поселених громад в Південній, чи так званій Латинській Америці, яка має за собою вже понад 75 років поселення та понад 50 років громадського життя, про яке звітую в окремому розділі, а тут з нагоди обходів 75 ліття підкреслюю, що в останньому десятилітті наші громади, не зважаючи на постійну економічну скруту і на хронічну інфляцію, набирають чимраз більшого розмаху поживаючи свою діяльність на всіх можливих ділянках свого життя, здобуваючи тим постійний зріст та значення.

Відзеркаляючи цю сімдесятьп'ятилітню мандрівку наших численних громад, розпорошених по широких просторах Аргентини, наводжу в скорочених повідомленнях про їх діяльність в різних роках та місцевостях, стверджуючи тим цей незаперечний факт, що все те, що ці наші поодинокі скупчення чи навіть поодинокі особи зуміли здобути чи то в приватному, чи громадсько-релігійному житті, пов'язане як слід з вродженою нам живучістю та життєздатністю.

УКРАЇНСЬКІ СКУПЧЕННЯ В БУЕНОС - АЙРЕСІ

Буенос-Айрес, столиця і провінція тої самої назви, — це два "велетні" в повнім значінню цього слова, що підтверджують чергові числа. Місто Буенос-Айрес являється найбільшим містом Південної Америки, бо загально його Митрополія, чи як це називають "Гран Буенос-Айрес" має понад 8 мільйонів населення, з чого сама столиця має понад 4 мільйони мешканців. Його поверхня виносить 200 квадратних клм. так, що на ній можна би помістити аж 6 таких столиць, що мають розмір Парижу. Замітне воно ще й тим, що столиця Аргентини має най-

Фрагмент з маніфестації з приводу роковин штучного голоду в Україні, улаштованої «ДОБРУС-ом» в Буенос Айресі 1956 року. В першому ряді зліва п.п.: Ф. Гаркуша, О. Римський, майор Зота, мгр. М. Голод, скульптор К. Бульдин та інж. Ю. Сікорський.

ширшу вулицю (булевард) в цілому світі, яка має около 600 метрів ширшини, та назву "Авеніда нуеве де Хуліо", як також Буенос-Айрес має й найдовшу в світі вулицю, яка називається — Рівадавія, що має 26 клм. довжини. В Митрополії Буенос-Айресу живуть великі згромадження різних національностей, бо столичні газети та журнали появляються в 36-ох мовах.

Українська спільнота в Буенос-Айресі начислює яких 5 тисяч осіб, які почали в ньому поселюватися вже від року 1913-го. Організаційне життя започатковується в році 1924-му і під сучасну пору в столиці Аргентини існує 24 окремих організацій, 3 кооперати, 7 домів, одна друкарня, кілька видазництв, які видають в українській мові 2 газети та 3 журнали. Є теж українська католицька Катедра та Епархія, що їх очолює Преосв. Кир Андрій Сапеляк. При катедрі існує українська школа, гімназія та відділ українського університету. Є також Епархія УАП Церкви, яка викінчує побудову величавої православної Катедри, як також є кілька Євангелицьких згромаджень, що проявляють живу діяльність.

Подаючи повищі підсумки, можна ствердити, що українці в Буенос-Айресі це одинока іміграційна група, що, як признання одержала свою Епархію, як і спромоглася своїми власними засобами здивгнути величавий Пам'ятник Тарасові Шевченкові в дуже гарнім положенні в одному із найбільших столичних парків. Має також українська спільнота кілька вже своїх професіоналів, лікарів, адвокатів, інженерів, професорів університе-

ту та цілий ряд торговельних і промислових підприємств, що скріплює її силу та значення серед всього космополітичного оточення.

Провінція Буенос-Айрес — розміром найбільша, бо начислює 307.571 квд. клм. поверхі, отже розмірами більша від таких держав, як Чехо-словакчина, чи Югославія, а два рази більша від Бельгії, або сусіднього Уругваю, а також начислює понад 8 мільйонів населення. Загально в провінції Буенос-Айрес живе приблизно 20 тисяч громадян українського походження, які поселені більшими чи меншими групами в 65 окремих місцевостях, головню в районі столиці. З цього є 20 місцевостей більш численних та зорганізованих, в яких існує 12 Філій "Просвіти", які мають свої власні зомівки, та 3 Філії Т-ва "Відродження". Серед тих громад є вже 5 парохій та католицьких церков, три церкви православні. Є теж три оселі: "Веселка" Т-ва "Просвіта", "Калина" Т-ва "Відродження" й Пластова оселя в Пунта Індіо, недалеко Вероніки.

Піонерське та передове місце займає українська громада в Беріссо, бо вона перша започаткувала наше громадсько-релігійне життя і своїми власними силами вона спромоглася побудувати в тій місцевості перший мурований дім "Просвіти", а срісля появився дім Т-ва "Відродження" та розвинулися дві українські церкви, католицька і православна. У Віжа Караса є дві українські церкви і Народний дім "Просвіти", Ляважоль має парохію, дім Сестер та Народний дім "Просвіти" і Віжа Аделіна має українсько-католицьку церкву, монастир Сестер Василянко та муроваий і поверховий дім "Просвіти". Філії "Просвіти" існували ще місцевостях Пінейро, Саранді, Вероніка, Рамос Мехія та Фльоріда, які перестали існувати. Філія Док Суд, перенеслася до дільниці Авежанеда, де вибудувала новий і третій зчерги Народний дім цеї Філії.

Окремо існувала ще числена українська громада в місцевості Вероніка, де існувала мала громада в містечку Вероніка, а у віддалі яких 12 кілометрів була окрема українська колонія, яка колись начислювала около 50 українських родин. Там була заснована Філія "Просвіти", для якої п. Іван Савончак подарував відповідну площу на побудову домівки чи дитячої оселі, як також була там навіть площа та цегла для побудови церкви, але до реалізації цих плянів з різних причин не дійшло.

Згадуючи про українську рільничу колонію у Вероніці, слід зазначити, що тамошня наша молодь почала виїжджати на працю до фабрик в місто і це довело до того, що більшість колоністів колись тяжко набуті свої наділи землі почали продавати. Осталосся там лише кілька родин, переважно старших осіб, які доживають свого віку. В місті Вероніка є кілька наших родин,

Трибуна президії підчас відкриття вулиці УКРАЇНА на передмістю Валентін Альсіна яке відбулося перед Народним Домом Філії «ПРОСВІТИ» дня 18 серпня 1974 року.

які в більшості займаються торгівлею, а дехто управою ярини та годівлею дробу, переважно ті, що живуть на її переферіях.

Недалеко Вероніки є ще місцевість Санта Ріта, де живе кілька наших родин, які займаються господарством та пасічництвом, що є рівнож досить поплатне.

Від 1920-го до 1930-го року коли в наслідок світової економічної кризи, іміграцію до Аргентини обмежено й дозволявано приїжджати тільки таким особам, що мали вже в Аргентині близьку рідню, яка цих осіб спроваджувала та зобов'язувалася ними опікуватися. Третій і послідний період був в роках від 1948 до 1950-тих, коли приїхало кілька тисяч українських біженців, що збереглися від страхіть другої світової війни. Одначе в пізніших роках більшість цієї іміграції виїхала на сталий побут до Канади та до З. С. Америки, а в Аргентині осталися тільки менша частина цієї, так званої політичної іміграції. Слід зазначити, що в роках 1949 до 1951-го виїхало деяке число переважно із другого періоду нашого поселення на рідні землі як поворотці чи як це їх названо "реемігранти". При-

пускається, що тоді виїхало з Аргентини понад три тисячі осіб, але коли прийшли від них листи з виясненнями про тамтешні відносини, то тоді ця реєміграція припинилася, а навіть деяка їх частина, головню таких, що мали вже аргентинські документи, з розчаруванням повернули назад до Аргентини.

Відносини, серед яких нашим поселенцям в Аргентині приходилося промощувати своє буття, були під кожним оглядом трудні та складні. Незнання мови, інший та відмінний клімат, брак відповідального кредиту, та брак належної опіки чи евен-туальних практичних порад, були головною причиною, що викликувала різні труднощі, як для тих, які плянували поселитися на землі як рільники-колоністи, так і для тих, які шукали праці чи заробітку по містах та фабричних заведеннях.

Правда Аргентина має дуже великі простори урожайної землі, то опісля були великі труднощі, що її належно управляти, та культивувати вдачні рільні продукти, та знайти змогу, щоб забезпечити для тих продуктів відповідні засоби перевозу на ринок їхнього збуту.

Заробітки мали теж свої ускладнення, бо в давніших роках Аргентина не мала розвиненої промисловости, не було відповідного числа потрібних фабрик та варстатів праці і в таких відносинах треба було вирост пробиватися, щоб сяк-так уможливити щоденне прожиття наших поселенців. Найбільші труднощі пережили наші поселенці в роках 1930 до 1932-го, коли була світова економічна скрута, а в Аргентині революційні перевороти та внутрішні тертя спричинили загальне безробіття, що змусило тодішній уряд та міністерство іміграції зорганізувати дарові кухні для безробітних імігрантів, бо в тодішніх відносинах були випадки, що приходилося працювати тільки за харчі. Відбилося це також і на наших колоністах головню таких, що ще в попередніх роках набули для себе землю та почали організувати свої господарства, — то вони цієї загальної кризи не витримали і зі стратою були змушені збувати придбану землю, або були змушені її покидати, втрачаючи всю заплачену за неї готівку та шукати іншого виходу для щоденного прожиття.

Незважаючи на ці переходові труднощі кожний український поселенець, кожна наша громада промощували собі шлях життя, як могли і як уміли. Ніхто з наших поселенців не привіз зі собою більшого капіталу, не мали ми організованої державної допомоги чи опіки, як мали їх другі національності. Кожний з нас працею своїх рук здобував собі кусок хліба і лише виривалість та працюовитість поставили нас всіх на ноги. Дорога цієї кількадесятлітньої нашої мандрівки була терниста та тяжка, але вся наша спільнота пройшла її успішно здобуваючи собі належний розвій та повне признание всього нашого оточення. В останньому десятиліттю економічний рівень пооди-

ноких наших громад та громадян значно піднісся. Майже кожний з наших поселенців має вже відповідне забезпечення: кожний має свій дімок, дехто авто або варстат чи підприємство, або більше чи менше господарство. В різних місцевостях є українські скупчення, якого громадяни мають свої наділи землі, а також відповідні господарські забудування, рільні машини, трактори, вантажні авта, а в деяких місцевостях мають вони власні плянтації бавовни, винограду, рижу, чаю і інших продуктів, при чім є також такі, що займаються виключно рільництвом, чи випасом худоби, годівлею дробу чи навіть пасікою, що є рівнож успішне та поплатне.

УКРАЇНЦІ В ПРОВІНЦІЇ РІО НЕГРО

Українське поселення в провінції Ріо Негро — це здається наймолодше, а головнo найменше досліджене та під кожним оглядом зовсім не зорганізоване і про него немає жадних, навіть хочби і приблизних звідомлень. Не маємо не лише імен наших поселенців, але навіть незнаємо назв місцевостей де живуть замітніші наші поселення, хотяй є підтвердження, що в тій провінції є значне число нашої імiграції.

Немаючи змоги цю провінцію особисто відвідати, мені не вдалося зібрати належних звідомлень про місцевості та про дійсний стан наших поселенців, тому подаю лише поверховне звідомлення, щоби зафіксувати їх існування, даючи почин, що б цю справу належно в'яснити та в будуччині задокументувати її належними назвами та числами.

З переказів знається, що є деякі наші поселення в місцевостях Сан Карльос де Барільоче, та в околицях Больсону, але ніхто не подає будьяких звідомлень про їхній стан та здобутки. З цих самих джерел знається, що там наші поселенці займаються рільництвом а головнo плеканням овочевих дерев, бо як кліматом так і вроджайністтю згадана провінція на це вповні надається, і в тім відношені наші поселенці мають певні успіхи, що забезпечують їм повну розбудову їхньої майбутності.

УКРАЇНЦІ В ПРОВІНЦІЇ ТУКУМАН

Відзначаючи 75-ліття нашого поселення в Аргентині, вважаю допільним навести хоч би деякі дати про всі наші скупчення навіть і про такі, що вони з тих чи інших причин тепер вже не існують, але перед тридцяти, чи навіть і більше роками вони були численні та активні, а в теперішніх часах про них не згадується а прямо забувається, — а в основному вони творили

історію нашого поселення в Аргентині, яка пов'язана зі всіма труднощами тих піонерських років. До таких неіснуючих тепер наших скупчень належать колишні наші громади в провінціях Тукуман і Сант'яго дель Естеро, які зі собою сусідують. Провінція Тукуман знаходиться в північній частині Аргентини і сусідує вона з провінціями Катамарка та Сант'яго дель Естеро, а із іншої сторони з провінцією Сальта. Ціла провінція начислює 22.524 квд. клм. поверхні та має вона вцілості понад 1 мільйон мешканців. Її столиця місто Тукуман має понад 250 тисяч мешканців та має воно велике історичне значення, бо з датою "9-го липня 1816 року" відбувся там Конгрес, який остаточно проголосив самостійність Аргентини. В цій же провінції в самому місті Тукуман в давніших роках була досить помітна українська громада, яка в пізніших роках в наслідок несприятливих відносин роз'їхалася по інших провінціях, не оставляючи по собі будь яких слідів існування, за винятком відомого піонера п. Данила Семираза, який тепер постійно живе в місцевості Тафі Вехо цієї самої провінції. Збираючи записки про українські громади по різних провінціях, в мене є занотовано, що ще в роках 1929 до 1935-го в місті Тукуман була досить численна українська громада, яка навіть започаткувала була своє організаційне життя основуючи там філію "Просвіти". В тих піонерських роках в Тукумані перебували ось які особи: І. Котович, брати В. і М. Смольські, В. Голубовський, В. Заяць, Н. Оліщук, Т. Чопик, Ф. Тодорів, К. Мойсюк, П. Наумчик, Г. Близняк, А. Свирид, М. Мулик та попередньо загаданий Д. Семираз, який був одним із основників Філії "Просвіти". В Календарі "Просвіти" за 1936 рік було подане звіт про те, що філія в тих роках начислювала 25 членів, її головою був п. І. Котович, секретар п. М. Смольський і скарбник п. Д. Семираз. Філія містилася при вулиці Альберді чис. 56, і засновано її 27 квітня 1930 року. Звіт про "Просвіту" в Тукумані були теж позначені в першому українському Календарі в Аргентині за 1932-гий рік, який появилася заходами п. Теодора Хомишина із видавництва "Багаття", що видало три річники Календарів, в яких було багато матеріалів про піонерські роки нашого поселення в різних провінціях та про організаційне життя українців в Буенос-Айресі.

В тих піонерських роках українські скупчення в Тукумані були затруднені при різних переходових працях, як побудові залізних доріг, чи вставлявання телефонічної лінії. Коли ці пляни праці закінчувалися наші поселенці були змушені виїжджати в інші місцевості, а залишилися тільки незначне число таких, що зуміли влаштувати свій варстат праці, або влаштуватися на працю в ремісничих варстатах чи підприємствах.

УКРАЇНЦІ В ПРОВІНЦІЇ САНТЯГО ДЕЛЬ ЕСТЕРО

Провінція Сантяго дель Естери сусідує з провінцією Тукуман та з провінцією Чако і має вона 145.617 квд. клм. поверхні, отже поверхнею є вона більша від Тукуману чи навіть і Чако, але населення має менше, бо вона є мало наводнена, а її земля має багато сірки і є менше уроджайна.

В роках 1934-1936 в місцевості Колонія Дора, в провінції Сантяго дель Естери була поселилася група українців, які частинно переселилися із сусідньої провінції Чако, де вони осіли там колоністами. Вони почали організувати там свої господарства, а навіть творити своє організаційне життя, засновуючи там Філію "Просвіти", про що була згадка в Календарі "Просвіти" за 1936-тий рік. Філію "Просвіти" в Колонії Дора було засновано 1-го квітня 1934-го року і начислювала тоді ця Філія понад 30 членів. Її головою був п. Павло Гунько, секретарем п. П. Тимощук, а Аматорський Гурток провадив п. Ф. Созонюк. Пресовним референтом про згадану колонію був п. І. Рудик і на поміщень в Календарі "Просвіти" світлині можна начислити зібраних тоді 50 осіб дорослих та 35-теро дітей, що підтверджує той факт, що мешкало там поважне число наших родин. В тих роках був виїхав до Колонія Дора о. Т. Яворський, священник УАПЦеркви із ЗСАмерики але в пізніших роках повернувся знова до З.С.А..

Після кількалітнього існування в наслідок несприятливих відносин наші колоністи з цеї місцевості виїхали, а з тим перестала існувати і їх Філія "Просвіти", здається, що там осталося дуже незначне число наших громадян, які не дають про себе ніяких звідомлень.

Слід зазначити, що в тих роках існували різні приватні підприємства, які вели так звану колонізаційну акцію по різних провінціях та місцевостях, але на жаль їх акція була спрямована більше для зисків ніж для самої колонізації і тому немала вона належних успіхів.

В таких колонізаційних цілях було створено в Буенос-Айресі Бюро Опіки над Українськими Імігрантами, що його заснував та провадив в роках 1932-1933 покійний вже інж. Василь Милінський. Він увійшов у зв'язки із Товариством Опіки над Українськими Імігрантами у Львові і в тих цілях почав видавати газету "Наше Життя", але складні тодішні відносини цій акції несприятливі і, як газета, так і Бюро перестали існувати, оставляючи свої пляни незреалізованими, а в додатку навіть і деякі нарікання та незадоволення серед тих громадян, що за їх посередництвом поробили заходи купівлі землі.

В ті часи не було трудностей купити землю і сама земля була навіть дешева, приблизно від 35 до 70 пезів за гектар, але осілі колоністи не мали змоги дістати кредиту (позичок), а головне не мали вони за поруки для збуту їхніх продуктів. З тих

власне причин українські поселенці в тих провінціях не мали змоги вдержатися, і багато з них понесли навіть страту, бо вльокована ними готівка не мала ніяких забезпечень.

Почавши від року 1926 дозвіл на в'їзд до Аргентини давали головню тим імігрантам, які записували себе рільниками, і тому в тих роках були заходи організувати в різних місцевостях рільничі колонії, про які вже частично звітано, а тепер їх продовжую, наводячи по черзі різні провінції та місцевості.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В ПРОВІНЦІЇ САНТА ФЕ (Місто Санта Фе, Сан Карльос Суд та Росаріо)

Провінція Санта Фе це одна із передових рільничих провінцій, що в загальному начислює 133.007 квд. клм. поверхі та понад 2.000.000 населення, а в другому періоді нашого поселення було в цій провінції кілька українських скупчень, які проявляли навіть досить живу діяльність, але в пізніших роках деякі з них перестали існувати, а ті, що осталися, не проявляють жодної громадсько-організаційної діяльності.

В самому місті Санта Фе, що є столицею цієї провінції та начислює понад 40 тисяч мешканців, від 1930-го року була діяльна українська громада, яка почала організуватися і кілька років під ряд існувала там "Просвіта", яка в тих роках об'єднувала около 25 членів та вела досить живу діяльність. В пізніших роках в наслідок економічної скрути більшість наших поселенців були змушені виїхати на працю до інших провінцій, а там осталося лише кілька родин, а їхнє громадсько-організаційне життя завмерло неоставляючи докладних вияснень чи записок. В Календарі "Просвіти" за 1936-тий рік стрічаємо адресу "Просвіти", яка мала своє приміщення при вулиці Альберді 2981, та замітку, що вже тоді філія була мало діяльна і не надіслала відповідних річних звідомлень. З тих причин немає записок, хто тоді цю філію очолював та скільки, мала вона членів.

Українці в Сан Карльос Суд — місцевість ця знаходиться недалеко Санта Фе, в якій мешкала невелика, але дуже рухлива громада, що начисляла яких 20 осіб. Там існувала філія "Просвіти", якої головою та промотором її діяльності був п. Михайло Свистун, про що знаходимо звідомлення в "Українському Слові" і календарях "Просвіти" за 1936 і 1937 роки. В році 1936-му згадана філія "Просвіти" справила свій прапор, з яким приймала участь в маніфестації з нагоди державних свят, і світлизна цієї маніфестації є поміщена в календарі "Просвіти" за 1937 рік.

В пізніших роках філія "Просвіти" в Сан Карльос Суд з різних причин припинила свою діяльність і ніхто не інформує кому передано згаданий прапор та бібліотеку філії, як також нема конкретних вияснень, чи є в тій місцевості родини українського походження.

Група українських поселенців в місті Росаріо, провінція Санта Фе, які об'єднувалися у філії «Просвіти» яка існувала там на передмістю Салядіжо, що в наслідок несприятливих відносин припинила свою діяльність, що спричинило оправдані незадоволення серед тамтешньої громади.

Українці в Росаріо — Місто Росаріо це аргентинське Чикаго, величиною воно друге по Буенос-Айресі, що має тепер понад 2.000.000 мешканців. Положено воно на побережжі ріки Парана та являється важливим портом для експедиції різних продуктів, як також є важним осередком торгівлі для сусідніх провінцій, що ними пропливає ріка Парана, яка має 4.500 клм. довжини і в деяких місцевостях 10 клм. ширини. В Росаріо живе досить численна українська громада, яка зосереджується в ділянках Салядіжо та Пуебльо Нуево, а незначна частина в самому місті та в передмістю Альвеар.

В році 1934 засновано в Росаріо філію "Просвіти", яка в перших роках була дуже активна, бо в календарі "Просвіти" за 1936 рік наводиться, що філія начислювала тоді 80 членів, при чім було понад 20 жінок. В році 1935 філія приступила до будови власної домівки. Тому закуплено відповідну площу та приступлено до будови Народного Дому. Мені приходилося бути представником Централі при акті посвячення наріжного каменя, що його світлина була поміщенна в Календарі "Просвіти" за 1936 рік. Від Централі передано тоді на будову домівки 18 тисяч цегли, що її уфундував член-добродій покійний вже п. Юрій Глинка, уродженець Місіонесу, який перенісся на сталий побут до Буенос-Айресу. Будова дому повелася успішно і його скоро вибудовано, але, на жаль він перейшов потім в приватні руки, що викликало незадоволення серед громади, а опісля викликало застій організаційного життя. Причини до таких потягнень були різні, а найголовніші були дві: перша це різні й постійні терття в нутрі самої філії, а друга це тому, що в ті роки "Просвіта" не мала ще належного "юридичного оформлення" і площа та домівка була записана на трьох членів філії, що під час пізніших складних відносин та внутрішніх непоро-

зумінь довело до того, що вибудована громадою домівка перейшла на власність Петра Хандоги. Це довело не лише до незадоволення активнішого членства, а до самої ліквідації згаданої філії.

З активних колись членів цієї філії пригадаю собі імена ось яких громадян п.п.: Вирста, Саміла, Середя, Яструб, брати Хандоги, Лесів, Сташків, Волинець, Чемеринський, Недобій, Климчук, Вульченко, Смеречинський, Паламар та І. Чарнецький, який в ті роки деякий час мешкав в Росаріо, а опісля повернувся на сталий побут до Буенос-Айреса.

Подаю тільки прізвища українців в Росаріо, бо імен всіх не пригадаю, а наводжу їх як піонерів нашого громадського життя. З них поважне число відійшло вже у вічність, а деяка частина переїхала в інші місцевості, а в тому і до Буенос-Айреса, а поважна частина живе там і дотепер. Деякий час існувала там українська парохія, яку обслуговував покійний о. Микола Куницький, що був також парохом на Саранді, але, на жаль, вже не вдалася відновити там наше організаційне життя, що в загальному спричинило застій та значну шкоду в розвитку української спільноти в Росаріо.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В ПРОВІНЦІЇ КОРДОБА

Провінція Кордоба помітна своїм положенням, кліматом та гірськими краєвидами, що притягають на літній сезон багато туристів. Її поверхня виносить 168.766 квд. клм. й має вона около 2.000.000 населення, серед якого є дещо родин українських, головню в самому місті Кордоба, що є столицею цієї провінції, та деякі числово маленькі скупчення в його околицях.

Поселення українців в Кордобі починається приблизно від року 1925-го. Ділиться воно на два основні періоди його громадсько-організаційного життя. Перший піонерський період починається ще в році 1926-му, коли там засновано Товариство "Взаїмна Допомога", яке проіснувало кілька років і в році 1928 збудовало власний дім, але в пізніших роках через внутрішні тертя згадане товариство перестало існувати. У "Взаїмній Допомозі" переважили українці, але його членами були також поселенці інших національностей і це правдоподібно було головною причиною, що названа організація не мала змоги вдержатися.

З інформацій, зібраних в 1927-му році, вияснюється, що членами того товариства були такі особи: М. Гуменюк, Г. Шендрик, С. Чопик, Ф. Чміль, Г. Лагодинський, А. Литвин, І. Дунаєвський, К. Футей, В. Круліковський, І. Шармей, І. Рублевський, В. Віті, Н. Росавик та С. Титко, що вияснює наявно, що не всі з них були дійсними українцями. Вони започаткували побудову власного дому для Т-ва "Взаїмна Допомога", якого відкриття відбулося 29-го грудня 1929-го року, та по кількох роках

Українська громада в місті Кордоба, провінція цієї самої назви, де живе-
заметне число нашої іміграції, що об'єднується в Товаристві «Сокіл».

його нерегулярної діяльності, згадане Товариство перестало існувати. Другий період започатковує в році 1931-му Руханкове Товариство "Сокіл", зразу як філія "Сокола" в Буенос-Айресі, а опісля воно оформилося юридично як самостійне Товариство, яке існує досьогодні, має воно власний Народний Дім та проявляє постійну діяльність.

В піонерських роках Т-ва "Сокіл" приймали участь наступні особи п.п.: Стасишин, Головацький, Ковалишин, Михалисько, брати Кварцяні, Каглинчук, Коцабюк. Родини деяких з них живуть постійно в місті Кордобі та його околицях, а деякі виїхали до З. С. Америки.

В пізніших роках в Кордобі була зорганізована українська католицька парохія, яку організував та обслуговував Всч. о. Дмитро Поперечний, який крім своєї душпастирської акції видав кілька книжок в аргентинській мові, зясовуючи визвольні змагання українського народу та загальний стан нашої Церкви. Слід підкреслити, що серед вихованого в Кордобі молодого нашого покоління вийшло кільканадцять сіб, що досягнули університетську освіту та й тепер є ще особи, які студії продовжують.

Українці в місцевості Ля Фальда — Недалеко міста Кордобі знаходиться вакаційна місцевість Ля Фальда, в якій побудовано кілька великих вакаційних готелів і вже при їх будові працювало кільканадцять наших громадян, які в році 1931 заснували там Філію Т-ва "Сокіл", яка однак в пізніших роках через масовий виїзд її членства перестала існувати. Осталися там лише деякі, як родина Коцабюків та Славських, а в пізніших вже

роках там поселилися родина Лужецьких та Карпа, які довгий час перебували в Буенос-Айресі, а, вийшовши на пенсію, перенеслися до Ля Фальди, де закупили собі свої домівки та поселилися там на стало.

В провінції Кордоба було також декілька наших родин в різних її місцевостях, що займалися господарством, здобуваючи там власний наділ землі, але про них осталися дуже скупі відомості, так що трудно устійнити їх імена та назви місцевостей.

УКРАЇНЦІ В ПРОВІНЦІ ЧАКО

Провінція Чако сусідує із 6-ма провінціями, а частинно також із Парагваем, та має вона 99.633 квд. клм. поверхі та понад 800 тисяч населення. Колонізація тих підтропікальних територій започатковується від року 1925-го, а масове поселення занотовується в році 1927-му, коли прибули там поселенці різних національностей, як українці, чехи, поляки, еспанці, німці, болгары, литовці, румуни, югославці та мадяри, які, поселяючися рілньничими колоніями, почали ці "чаківські джунглі" перетворювати в рілньничі господарства. Початки поселення були досить трудні хоч існував закон, що гектар землі можна було купити за ціну 16 пезів на сплату протягом 6 років, але продажею займалися переважно різні посередники, які спродавали її по ціні 60 , а то й більше пезів за гектар. Наділи землі, чи як це їх названо "чакри", мали переважно 50 або 100 гектарів, але були й такі, що мали й по тисячу гектарів, бо були такі особи, що закупляли землю на слати, щоб опісля її перепродувати та на тому заробляти.

Незважаючи на початкові труднощі та складні відносини українські скупчення, в Чако організувалися в таких місцевостях: Ресістенція, Саенс Пеня, Віжа Ангеля, Ляс Бреняс, Пампатель Інферно, Віжа Бертет, Генераль Некочеа, які в різних роках проявили досить живу діяльність. В тих місцевостях існували Філії "Просвіти", з яких деякі мали навіть свої власні домівки, а в декотрих місцевостях організовано українські парохії. Про діяльність тих наших скупчень були постійні звідомлення в нашій пресі і в календарях "Просвіти", бо деякі з них були досить численні та активні.

Зі згаданих публікацій можна устійнити, що піонерами нашого громадсько-організаційного та церковно-релігійного життя були такі особи п.п.: С. Закидальський, брати І. і Я. Сліпанські, Д. Гупало, А. Балюк, І. Семенюк, С. Коповий, С. Чорній, Е. Сасовський, В. Голубовський, Ю. Тимошук, В. Татарчук, П. Гуньоко, Ф. Созонюк, О. Концідайло, В. Повшук, І. Пакош, І. Безус, В. Шустер, Т. Ткачук, П. Литвак. Більшість з них вже відійшли у вічність, але їх нащадки живуть в різних місцевос-

Група українських поселенців в Саенз Пеня, провінція Чако, де є наші скупчення в кількох інших місцевостях згаданої провінції.

тях Чако досьогодні і було б побажаним, щоб хтось із них написав про це все більш вичерпно.

Для доповнення звідомлень про піонерські роки українського поселення в Чако слід навести, що ще в 1929-му році в місцевості Ляс Бреняс була зорганізована кооператива "Кооператива Агріколя Лімітада", яка існує там до тепер, а в звідомленнях цієї кооперативи за 1936-тий рік було наведено, що згадана кооператива складалась із членів 19-ти національностей а саме: 142 члени — німців; аргентинців — 115; еспанців — 88; українців — 75; болгарів — 44; і менші числа литовців, румунів, чехів, мадярів та французів. Згадана кооператива мала також величезну бібліотеку з окремим українським відділом, що мав кілька соток книг, майже всіх українських видань, що появлялися на Зах. Україні.

Відвідуючи недавно українську громаду в Роке Саенс Пеня, де тоді виступав Балет "Просвіти", мав я нагоду бачити зібраних тоді понад 1200 українців, які прямо із захопленням сприймали цей виступ, який був величавий та успішний, здобуваючи признання не тільки між своїми а також серед всього тамошнього оточення. Все це взяте разом стверджує, що в Чако є ще

й тепер численні наші скупчення, бо в самому Саенс Пеня є "Просвіта", українська парохія, Сестри мають там свій дім, є теж наш адвокат д-р В. Густий, — але загально про їх діяльність маємо дуже скупі звідомлення.

ДЕЩО ПРО УКРАЇНЦІВ НА ОСТРОВАХ "ДЕЛЬТА ДЕЛЬ ПАРАНА"

Ріка Парана яка впливає в Бразилії і має загально 4.500 кілометрів довжини, з яких майже половина переходить через землі Бразилії та творить природну границю між Бразилією і Парагваем. В Аргентині ріка Парана має багато припливів і в деяких місцевостях має вона 10 кілометрів ширини і є так глибока, що має доплив великих трансатлантийських кораблів. Вона має багато островів та розгалужень і закінчується островами, що мають назву "Дельта дель Парана", що загально має 5.000 квадратних кілометрів поверхні. Вона тягнеться від побережного міста Зарате аж до місцевості Тігре, близько Буенос-Айресу. Її мешканці плекають овочеві дерева та величезні плянтації верби (савсе), що є дуже продуктивне і поплатне. В різних частинах цієї "дельти" поселилися також і українці. Піонером поселення українців на "дельті" був покійний вже один із найстарших членів "Просвіти" в Аргентині п. Яким Маліщак, а знова в іншій частині дельти мали землю брати Михайло і Василь Ваврів та Юстин Гнип, а ще в іншій місцевості цієї дельти проживали три брати Семаніви, що про них та про життя на тих островах описував п. Степан Василів в календарі "Просвіти" за 1935-тий рік, бо він деякий час там працював, а потім виїхав до Чікаго в ЗСАмерики і там помер.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ В ІНШИХ МІСЦЕВОСТЯХ

Згадуючи про ці провінції, де були чи ще і тепер є наші поселенці, зазначую, що про їх існування та колишню громадську діяльність були вже згадки в різних пресових звідомленнях і календарях, але про більшість із них знаємо тільки із переказів та скупих звідомлень, яких тут в скороченню наводимо, стверджуючи цей факт, що наші поселенці карбували піонерські роки нашого поселення.

Такі менше відомі а частинно, вже й забуті громади існували колись в провінціях Сан Хуан, Формоза, та в місцевостях

Група українських поселенців в провінції Мендоза, які поселилися там в місцевості Ля Ескандінава, недалеко Бовен, які займаються рільництвом, та зорганізували там своє релігійно-громадське життя.

Равсон, Комодоро Рівадавія, Чубут та острови "Дельта де Парана", що знаходяться недалеко від Буенос-Айресу.

Українці в провінції Мендоза: — В цій провінції є українські скупчення в кількох місцевостях, але про них знаємо дуже мало. Майже нема про них конкретних звідомлень. Вже в календарі "Просвіти" за 1936 рік є адреса про існуючу там філію "Просвіти" в колонії Сан Педро, недалеко станції Карменса. В пізніших роках поселилося деяке число наших громад в місцевості Бовен де є філія "Просвіти", яка існує дотепер, але про її здобутки не маю конкретних звідомлень. Від довшого вже часу в Мендозі перебуває Всч. о. В. Винничук. Є там згромадження Сестер Василіянок і про їх посилену діяльність наводимо обширніше в розділі про церковно-релігійне життя наших громад де є також деякі світлини.

В давніших роках були згадки про існування наших груп в Ріо Негро та Чубут, про що є світлина в календарі "Просвіти" за 1934 рік, де є також світлина з гуртком наших поселенців в Комодоро Рівадавія. В цьому календарі за рік 1945-тий поміщено групу наших поселенців в Ентре Ріос на побережжі ріки Савсе, як також інші групи в провінції Коррієнтес, а навіть в деяких місцевостях Патагонії, однак про теперішній їх стан немає ніяких звідомлень.

МІСІОНЕС — КОЛИСКА УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В АРГЕНТИНІ

Провінція Місіонес одна із 22-ох провінцій Аргентини являється "Колискою українського поселення в Аргентині", бо туди була спрямована перша українська іміграція в ті роки, коли Аргентина започатковує колонізацію своїх просторих земель. В ті часи Місіонес був цілком незалюднений, а його простори це були ліси та "джунглі" з невеликими садибами тубильців та руїнами колись добре зорганізованих єзуїтських посілостей, — мури яких затрималися дотепер, як наочний свідок великої місійної акції єзуїтів між тубильцями, що належали до племені "гварані", які в ті часи їх заселявали. По них осталися тільки назви деяких місцевостей та рік, що їх прикрашують прекрасні гористі та лісом покриті краєвиди, та гористі поля червоної землі, яка надала цим місцевостям назву "червоної провінції". Її поверхня виносить 29.801 квадратних кілометрів та загально має вона 336 ккм. довжини, а в деяких місцевостях до 120 ккм. ширини, що втискається між Бразилію та Парагвай. Ріка Парана є природною границею з Парагваем, а знова ріка Уругвай відмежовує Місіонес від провінції Парана в Бразилії.

Колись Місіонес був лісистою територією, що опісля працею колоністів перетворилася вона в рілничу полосу, а сьогодні стала вона промисловою та продуктивною провінцією, яка має добре розповсюджені плянтації — "жерба-мате", чаю, тютюну, рижу та "тунгу" (рослина, з овочів якої виробляють оливу для кораблів), а також її лісові полоси продукують багато "пульпи" чи "целюлоси", з яких виробляється папір.

Взагалі провінція Місіонес начислює понад 500 тисяч мешканців, а її столиця Посадас має около 100 тисяч мешканців. Головний осередок українського поселення місто Апостолес має загально 20 тисяч мешканців. Місто Посадас є не лише столицею але також прикордонним портом, бо воно є положене на березі ріки Парана, яка розмежовує Аргентину з Парагваем та має в цих місцевостях 5 ккм. ширини. Напроти Посадас з другої сторони є рівнож портове місто Екарнаціон, що є столицею провінції Ітапуа, в якій в різних місцевостях є також українські скупчення, що загально начислюють около 16 тисяч осіб, що поселилися в тих місцевостях в часі від 1927 до 1930 років.

АПОСТОЛЕС — ГОЛОВНИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНЦІВ В МІСІОНЕСІ

В подорожі по Місіонес відвідав я також Апостолес духовий осередок українського життя в цій провінції, що є теж центральним осередком Отців Василіян, які працюють там без пе-

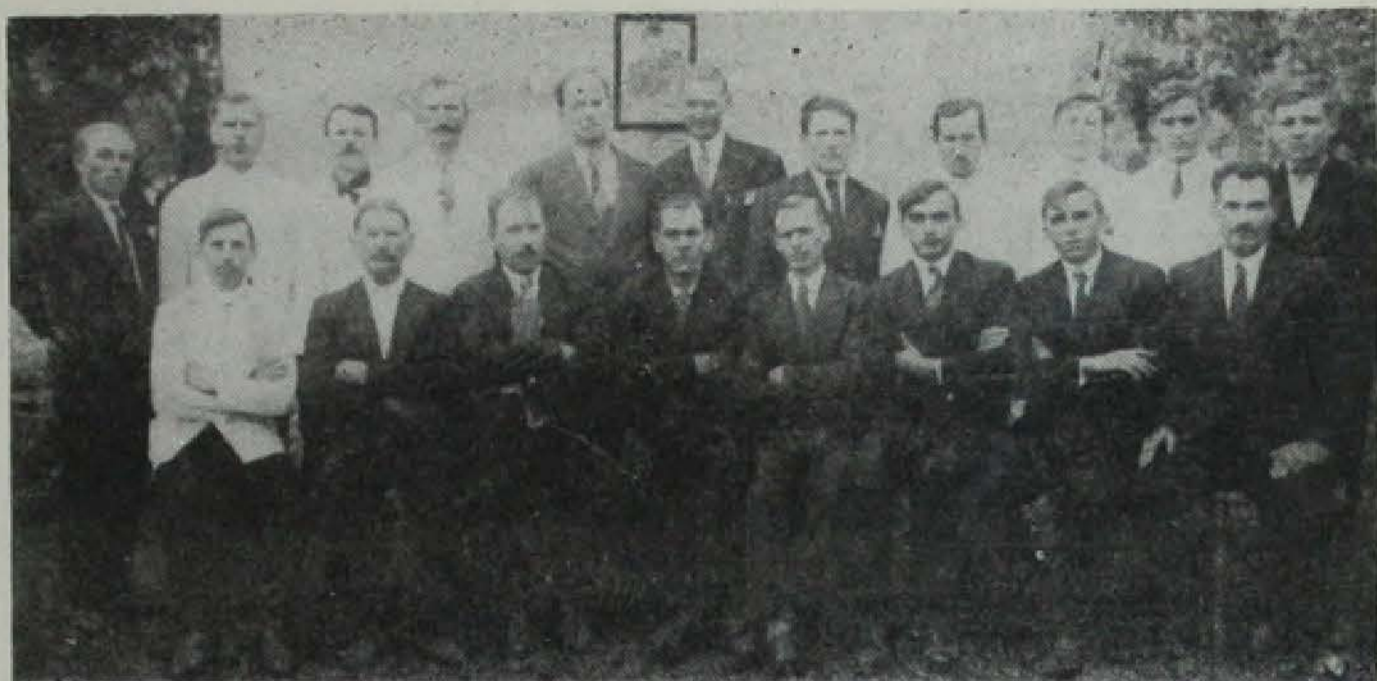

Група українських поселенців в Апостолес, провінція Місіонес, де живе поважне число наших громадян, які поселилися там ще в 1897 році.

перви понад 30 років. Відвідав я там деяких старих знайомих, а в неділю 16-го травня 1963 року був я присутній на Службі Божій, яку відправляв о. Юрій Мельничин ЧСВВ при участі поважного числа місцевих парохіян. Прямуючи до церкви, проходжу площу Бельграно, яка знаходиться напроти церкви при вулиці Тараса Шевченка, де зауважую кільканадцять двокінних "повозок", що ними приїхали наші колоністи до церкви, а в той час приїжджають ще трьох мужчин прямо "трактором" з такими колесами, що їх висота дорівнює людині, а по другій стороні є вже кілька авт та "каміонів" (тягорових автомобілів), а декілька колоністів приїхали роверами, бо, кажуть, що коней шкода мучити.

Увійшовши до церкви, розглядаю та зауважую, що вона досить великих розмірів, гарно розмальована, а найбільш замітним є те, що вона має "іконостас", яких в наших церквах в Аргентині майже немає. Над іконостасом впадає у вічі великий розміром, бо на цілу ширину церкви **Символічний образ**, що зображує Покров Пресвятої Богородиці, яка під свій "омофор" збирає всі прошарки українського народу включно із імігрантами, що відзеркалюють наших поселенців в Місіонесі. По боках з правої сторони є теж великих розмірів образ, що зображує маририлогію нашої Церкви, а по лівій стороні другий, який представляє родину українських імігрантів що прибуваючи на гостинну і червону місіонську землю, привозять зі собою також образи та хрести, які малиб опікуватися їхньою долею в тій далекій та незнаній їм землі.

Незважаючи на це, що іконостас деревляний, він має впов-

Група українських поселенців в місцевості Трес Капонес, провінція Місіонес. Світлина з 1934 року, коли в тих часах громада ця вела живу організаційну діяльність.

ні маєстатичний вигляд а його образи представляють Св. Трійцю, Народження, Хрищення і Воскресіння Христа, а понад ними є 6 округлих образів із біблійними виглядами 12-ох апостолів. Вся Богослужба відправляється в українській мові з тим, що нема дяків, а їх обов'язки виконують Сестри Василіянки. Замітним є також те, що під час Служби Божої 6 сестриць виходить наперед і тримають свічки, як також підчас читання Св. Євангелії двох громадян підходить під "райські двері" з засвіченими свічками. Це повторяється також під час внесення Найсвятіших Тайн, коли паламар покликає двох громадян, з яких кождий засвічує свою трійцю" (свічник із 3-ма свічками) і так з почотом напереді паламар з кадильнецею, потім трійця, а за тим священик з Найсвятішими Тайнами, а за ним знова друга трійця виходить бічними дверима із захристії під "райські двері", через які священик входить до престолу, а цілий почот виходить бічними дверима з другої сторони. Апостола дуже гарно читав брат Маріян, що не зважаючи на своїх 80 років життя, виводив своїм барітоновим голосом ще досить сильно.

При парохії існує також школа, та дитячий сэдок. Школа ім. Свящм. Йосафата має окремий мурований дім та начислює около 170 дітей. Сестри Василіянки ведуть школу окремо, це Школа Царя Христа, в якій вчиться около 200 дітей. Школи мають право прилюдности та вчать української мови, як окремий предмет, навчаючи також релігії та катехизму.

До попередніх тверджень, що Місіонес це колиска українського поселення в Аргентині слід додати, що в тій провінції живе не лише найстарше, але також найбільше українське скупчення і власне цю справу стараються належно проаналізувати, бо

дотепер неустійнено кількості українців в провінції Місіонес. Українці, які прибули туди в роках від 1897 до 1914 реєстровані вони, як горожани австрійські. В пізніших роках приїжджали вони з документами польськими, тому подавляюча більшість з них зареєстровані як поляки. Насправді всі вони були українцями і, як вони так і їх наслідники, що народилися в Місіонесі, ще до сьогодні говорять українською мовою, хрещені і виховані вони в українських католицьких парохіях, створених і удержуваних нашими поселенцями в кількадесятьох місцевостях.

Відвідуючи наші поодинокі скупчення в Місіонесі, я мав нагоду устійнити, що там виховалося вже чотири наші покоління, які зберегли українську мову, наше рідне віровизнання та наші рідні звичаї й обичаї. Під час тих відвідин мені приходилося бути наочним свідком, що уродженці Місіонесу під час зустрічі здоровлять себе нашим традиційним привітом "Слава Ісусу Христу" і майже всі вони говорять по-українському та всі вони є дійсними членами наших церковних громад, яких я нарахував понад 40 в різних місцевостях, починаючи від Ляс Тунас через Апостолес, Посадас аж до Хардін де Амеріка, Арістобулес дель Важе до Обера та її околиці. Поодинокі родини зустрічаються також в місцевостях Ірігожен, Ванда, Ельдорадо, включно до порту Ігвасу. Переїзджаяючи Місіонес омнібусом "Зінгер", зустрічаю в ньому пасажерів, які говорять українською мовою і коли я їх запитав, з яких вони місцевостей, то один з них відповів, що він називається Степан Стрелюк, мешкає в місцевості Арістобулес дель Важе, де живе більше число наших родин. Подібний випадок мав я під час другої поїздки в іншу сторону, де один сусідуючий зі мною пасажир в розмові зазначає, що він з походження українець і тоді переходимо на українську мову. Він інформує мене, що має численну родину, а один його син живе постійно в порті Ігвасу, де є урядником державного банку й знає також українську мову. Отож наші поселенці Місіонесу мають великі "патріяльхальні" родини, бо між "старою гвардією" є подружжя, що мали по 12 дітей, а срічав я таких, що їх батьки заїхали до Місіонесу перед 70 роками і їх родина складається із батьків, 8-ро дітей, 26 внуків та 16 правнуків. Вони хотять духово почувати себе українцями, хоч згідно з обов'язуючими законами особи тут народжені є горожанами Аргентини. Наші поселенці в Місіонесі доживають поважного віку, що підтверджують такі записки: в Апостолес п. О. Мартинюк має 83 роки, а Мусій Павло та Цуркан Микола мають по 80 років. В Ляс Тунас живе Василь Спасюк, що має 83 роки, а в колонії Левіс живе загально відома бабуса Катерина, що має 95 років та відчуває себе якнайкраще. Замітним є також те що українські скупчення в провінції Місіонес постійно поширюються. Коли перші поселенці замеш-

кали в околицях Апостолесу, Трес Капонес, Ляс Тунас і других піонерських осередках, то їх діти вже перенеслися на нове поселення в околиці Обера, Арістобулес дель Важе і завжди в глибину Місіонесу. Таких українських громад є загально 43. Є такі, що в них живе лише яких 15 родин, а є й такі, що на-числюють 30 чи 50, а деякі як — Посадас та Апостолес, що ма-ють їх кілька соток. Для підтвердження тих чисел я наведу дані із журналу "Актуалідадес" з датою 8-го вересня 1937-го року, який — наводить, що в Апостолесі живе загально 480 українсь-ких родин, подруж, які записані в парохіяльних списках, що обіймає не тільки теперішнє місто Апостолес, але також всі його дооколичні колонії. Повищі числа я наводжу для того, щоб узасадничити загальне число українців в провінції Місіо-нес, яке виносить понад 30.000 (тридцять тисяч осіб). Всілякі більші числа, які вже принагідно подавалися, я вважаю непра-вильними та перебільшеними. Так само вважаю перебільшене число, яке подавалося недавно, що мовляв українці і їх наслід-ники в Аргентині начислюють понад 400 тисяч осіб. Такі тверд-ження на мою думку є надто переборщені і нічим не підтверд-жені. Я є тої думки, що не можемо подавати завеликих і нічим неузасаднених чисел, бо це не дає нам ніякої користи, голов-но тепер, коли Секретаріят СКВУ хоче належно устійнити кіль-кість української іміграції в діяспорі, мусимо подавати конк-ретні і чимось удокументовані числа, які представлялиб нашу дійсну суму, а тим самим її силу, вартість й значення.

Майже кожна українська громада в Місіонесі це відбитка колишньої нашої громади на рідних землях. Вона має свою церкву, дзвіницю, цвинтар, деякі також і школу, а ріжняться тільки тим, що колонія не має вигляду села, бо колоністти живуть "хуторами". Кожний колоніст має свій наділ землі, що має найменше 25 гектарів землі. По середині такої площі є ді-мок та господарські забудування, часто обсажені деревами та садками, але віддаль поміж такими хуторами виносить може два кілометри один від другого.

НАЗВИ МІСЦЕВОСТЕЙ, ДЕ ЖИВУТЬ УКРАЇНСЬКІ СКУПЧЕННЯ

Головним осередком українського поселення в Місіонесі яв-ляється місто Апостолес, що загально із своїми присілками чи колоніями має около 20 тисяч мешканців. Там поселилися пер-ші групи наших імігрантів, а опісля дальші транспорти вти-скалися дальше в глибину Місіонесу аж до місцевостей Арісто-бульо дель Важе та поза місто Обера, яке положене на горбах і його називають "капіталь дель монте", що торгівлею та про-мисловими підприємствами, а навіть населенням перевишує Апо-столес.

Найновіші дослідження ствердили, що українські поселення в Місіонесі діляться на чотири головні округи: це є Посадас, Апостолес, Леандро Н. Алем та Обера, кожна, розуміється, зі своїми колоніями.

Округа столичного міста Посадас обіймає такі місцевості як: Гуарупа, Парада Леїс, Фачіналь, Серро Кора і потім деякі колонії по руті 12-тій аж до місцевості Хардін де Америка, де тепер будується українська церква.

Округа Апостолесу обіймає українські колонії в Сан Хосе, Трес Капонес, Ляс Тунас, Концепціон де ляс Сієррас, Санта Марія, які вважаються найстаршими колоніями і майже всі вони мають свої церкви з дзвіницями і цвинтарями, а такі, як Трес Капонес, то там є Народний Дім, що належить до Філії "Просвіти", яка тепер майже не чинна, а також є висипана могила в честь поляглих Борців за волю України, яку споруджено там за почином покійного о. І. Майки ЧСВВ. В Апостолесі є головний осідок Отців Василіян, які мають там свій монастир, окремо школу і бурсу з власним і мурованим домом, а також величаву церкву та велику бібліотеку. Окремо при вулиці іменем о. І. Сенишина мають свій монастир Сестри Василіянки велику та муровану школу. Обі дві ці школи мають право прилюдности (інкорпорадо) так, що хто закінчив котрунебудь із цих шкіл, може з їхніми кваліфікаціями перейти до середньої школи.

Округа Леандро Н. Алем обіймає місцевості: Дос Аррожос, Пікада Галіціяна, Сан Хавер, Серро Кора, Бомплянд, Бельгранс, Капінас та Аррожо дель Медіо, в яких є свої церкви та парохіяльні доми.

Округа Обера обіймає місцевості: Сан Мартін, Жапезу, Пікада Інтернаціональ, Панамбі, Кампо Вера, Кампо Гранде, Морено, Індумар, Гуерей, Секціон Новена, Дос де Мажо аж до Арістобулес дель Важе. Майже у всіх тих місцевостях є церкви, а в деяких вони будуються. В Обера будується ще один монастир Отців Василіян, а також Катехитки мають величаву триповерхову школу зі всіма наймодернішими устаткуваннями.

Загально українські громади в Місіонесі начислюють около 30 тисяч осіб, що живуть у 43-ох окремих місцевостях, з яких деякі мають лише 10 родин, пересічно мають по 20 чи 30 родин, а є такі що мають около 100 родин чи навіть і більше.

УКРАЇНСЬКІ НАЗВИ ТА ПАМ'ЯТНИКИ

Серед українських скупчень в провінції Місіонес нема питьомих українських назв місцевостей за виїмком Пікада Галіціяна, що в перекладі означає Галицька Поляна, бо в ній поселилася група наших колоністів із Галичини. В місті Апостолес є вулиці з українськими назвами, а саме вулиця при якій знаходиться Парохіяльна Церква Отців Василіян має назву Тараса Шев-

ченка. Напроти церкви є велика площа, роги якої присвячені для українців. Одна така "плязолета" є ім. Тараса Шевченка, а друга ім. Маріяна Шашкевича. Недалеко від тієї площі є вулиця ім. о. Івана Сенишина, який був інтендентом Апостолесу, а при тій вулиці є монастир Сестер Василіянок, та їх школа ім. Царя Христа, що має окремий та мурований дім, в якому навчається понад 200 дітей, переважно дівчат, з яких подовляюча більшість є українського походження. В згадній школі вивчають українську мову, як предмет, та науку релігії і катехизації в українській мові. В іншій ділянці міста є ще "булевард" з назвою "Авеніда Україна". Сталося це тоді, коли інтендентом Апостолесу був бл. п. Олександр Варениця, який був також послом від провінції Місіонес до Федерального парламенту. Тоді також споруджено пам'ятник імігрантів, який находився якраз при авеніді Україна, а тепер його пересунено на інше місце.

Майже коло кожної церкви є пропам'ятні Місійні Хрести та дзвіниці, а в кількох місцевостях є виключно українські цвинтарі з каплицями та відповідними родинними гробівцями. В місцевості Трес Капонес є мурований Народний Дім, збудований ще десь в 1932-рім році, що уважав себе філією "Просвіти", яка тепер є майже не чинна. В Апостолес, існує також Українсько Аргентинський Клуб, який має свій власний і мурований дім, і при ньому існують спортові дружини, а навіть інформовано мене, що згаданий Клуб набув відповідну площу та носить з думкою побудувати на ній відповідний "басейн" для купання, бо Апостолес не має близько ріки.

Майже по всіх українських скупченнях в Місіонесі є власні цвинтарі і кілька є добре споруджених та удержуваних з відповідними мурованими гробівцями, чого не мають наші скупчення в інших провінціях.

Місцевість Трес Капонес — це колишній піонір українського руху, там в давніших роках була діяльна Філія "Просвіти", яка мала Аматорський Гурток, та Хор, а також має гарний і мурований Народний Дім, на жаль, в теперішніх відносинах згадана філія не проявляє активної діяльності за виїмком, що ви наймає згаданий дім на принагідні родинні обходи. На мою думку булоб доцільним подумати над тим, щоб знову урухомити діяльність згаданої філії та поширити її діяльність по сусідніх наших скупченнях. В Трес Капонес є гарна українська католицька церква та аж дві церкви православні. Одна з них це дерев'яна церковця, одна з перших в Місіонесі, від довгих вже років нечинна, але парохія ця має два великі муровані дома, які ви наймаються на народну школу в цій місцевості. Однак все це, як церковця, так і дома перейшли на власність російської православної церкви, що має свій осідок в Буенос-Айресі при вулиці Бразіль, заряд якої використав нагоду і це все майно пе-

ребрав даром у своє посідання і тепер на жаль, ним некористуються українці, а москалі. Окремо є друга Українська Автокефальна Православна Церква, — але із браку священика вона нечинна і було б побажним поробити відповідні заходи, щоб і її нестрінула така доля, як попередню. Згадану церковцю уфундували родина Збіглих (брати Іван і Дмитро), які походять із нашої зеленої Буковини та їх родини живуть постійно в тій місцевості.

При українській католицькій церкві в Трес Капонес є символічна могила із залізним хрестом на честь поляглих борців за волю України, яку висипано там перед кількадесяти роками за почином покійного о. І. Майки ЧСВВ. Є також великий цвинтар удержуваний парохією виключно для наших поселенців в тій місцевості.

Продовжуючи нашу поїздку, відвідуємо українську громаду в місцевості Концепціон де ля Сієрра — одне із найстарших міст цих околиць, яке знаходиться в горах, що довжезним пасмом перетинають цілу провінцію Місіонесу, що в деяких місцевостях доходять до 600 метрів висоти. В цій місцевості є наша церквя з парохіяльним домом та великим пропам'ятним місійним Хрестом.

Закінчуємо нашу поїздку відвідинами місцевости Ляс Тунас положена недалеко річки тої самої назви, яка знаходиться у підніжжі повище згадано гірського пасма, де наші поселенці живуть (хуторами) чакрами і більшість із них вже належно загосподарені. В тій місцевості є наша церква із цвинтарем та парохіяльним домом, які як і всі попередні, є власністю кожної з наведених громад.

Сьогодні наші поселенці мають поважні здобутки і для їх закріплення треба звернути належну увагу на урухомлення організаційно громадського життя, головню культурно-освітнього та кооперативного характеру, які малиб їх належно скріпити збільшуючи їх силу та значення.

Пройдений 75 літній шлях українських поселенців в Місіонесі був терпистий та трудний. Тепер родюча червона місіонська земля в роках від 1897 до 1910 це були ліси та "джунглі" й перші наші поселенці в поті чола їх прорубували та випалювали, щоб з них зробити поле — те, що в них і на наших рідних землях було найдорожче. В таких незнаних і несприятливих відносинах наші поселенці промощували собі шлях до майбутности. Із викорчуваного дерева вони власними і мозолистими руками будували свої перші дома, а навіть церкви та каплиці. Гарячий клімат, зловіщі комарі та червона земля вибила своє тавро на їх постатях та на їх поморщених чолах але наші як це писав Стефаник "сини семлі" вийшли переможцями. Витривалість та працьовитість поставили їх на ноги. Тими прикмета-

ми вони не тільки, що подолали місіонські "джунглі" враз із їх страхіттями, але при тім не загубили своєї української душі і це якраз є найбільшим їхнім осягом!

В Місіонесі виросло вже четверте з черги покоління, яке говорить ще українською мовою, а навіть більше, відвідуючи їх на передодні 75-ліття я на власні очі бачив, що при зустрічі здоровлять себе нашим традиційним звичаєм, знімаючи капелюха, словами, "Слава Усусу Христу", а це стверджує, що під знаком Хреста творилося їхнє життя і тому під кожним оглядом воно було успішне.

Відзначаючи 75 ліття свого поселення, українські громади Місіонесу можуть гордитися своїми здобутками. В них є не лише свої добрі господарства, за будування, плянтації, та цілий ряд більших чи менших підприємств та склепів, а є також понад 30 церков та каплиць, є добре зорганізовані школи з власними домами, є також і народні дома, та дома Сестер Василіанок і Катехиток. Потім є учителі, священники, військовики, були летуни, інтенденти, посли, є судді, професіонали і всі вони називають себе українцями, заховуючи свій обряд та звичаї, а тим самим заслуговують на повне признание не лише своїх, але й усього оточення.

Такі признання українські громади Місіонесу одержали вже кількома наворотами від урядових чинників та місцевої преси, яка однозгідно підкреслювала, що українські поселенці Місіонеса — фізично і морально сильні, чесні і релігійні, що з відданістю виконують свої обов'язки, як прикладні й працездатні громадяни, які успішно працюють та змагаються за постійний розвій як своїх громад так і за розбудову та піднесення цілої держави яка також розбудовується та кріпшає, набираючи відповідної сили та значення серед держав Південної Америки.

Місто Обера та дооколичні українські громади

Окремою поїздкою відвідав я місто Обера, яке віддалене від Апостолес більше, чим 90 кілометрів та розположене воно на горах і тому там його називають "капіталь дель монте" (столиця гір), яке насправді має дуже гарний вигляд, а числом населення і торгівлею воно випереджує Апостолес. В цьому розлозі та по горбах розташованому місті є поважне число наших поселенців, які мають там склепи, столярські та механічні варстати та фабрики і підприємства. Існує там відділ кооперації "Відродження", а навіть є там українська радіо-авдиція, що передається через провінційальну радіовисильню "ЛТ-13" кожної суботи в пополудневих годинах. В одній ділянці цього міста викінчується новий і великих розмірів монастир отців Василіан де будуть мати приміщення старші віком Василіяни, що не зможуть вже виконувати своїх обов'язків по колоніях.

Окремо започатковано заходи для побудови нової і величавої церкви, що враз з монастирем та школою будуть творити окрему українську дільницю.

Слід підкреслити, що в Обері є велика й мурована та три поверхова школа Катехиток, що має назву "Колегіо де Санта Ольга", яка існує там від 1962-го року і являється найбільшою українською школою в Аргентині, що має першорядне устаткування включно з "омнібусом" для перевoжування дітей. Згадану школу обслуговують ось які Катехитки: Мирослава Багрій, Катарина Ядвіжак, Меланія Кубрак, Антонія Пруснал, Оси-па Данчук, Катарина Гнатюк і Марія Залуцька. Вони займаються наукою та опікою дітей, а навіть вміють вони провадити авто та привозять дітей до школи, як також самі вони їздять по колоніях, щоб вчити дітей катехизації та української мови. Знова Катехитка Мирослава Багрій осягнула титул лікарки-дентистки і крім своїх обов'язків в школі веде окремо дентестичну канцелярію.

Поза містом Обера в глибину Місіонесу в сторону водопаду Ігвасу та в сторону границі з Бразилією, що її відмежовує ріка Уругвай, є яких 20 місцевостей, що в них є більші чи менші українські скупчення. Що з огляду на віддаль і час я не мав змоги їх відвідати, але уважав я доцільним зібрати про них хоч би деякі інформації, щоб зафіксувати їх назви та існування в них українських громад.

Користаючи з інформацій гостинних Катехиток устійнено наші окупчення в ось яких місцевостях:

Сан Мартін — віддаль від Обери яких 12 клм, де поселилося наших 15 родин, які мають свою деревляну церковцю.

Жапезу — знаходиться на віддалі 15 клм. від Обери і там є понад 30 наших родин, які приготсвляють будову своєї церкви.

Пікада Інтернаціональ — віддалена від Обери яких 20 клм., де живе приблизно 20 українських родин та має деревляну церкву.

Панамбі — віддаль понад 20 клм., де живе 30 наших родин, які мають деревляну каплицю і тепер будують нову і муровану церкву.

Флорентіно Амегіно — це одна із старших українських, колоній на віддалі яких 20 клм. в сторону до бразилійської границі, де живе яких 20 наших родин, що вже перед кількадесяти роками побудували деревляну церкву.

Кампо Вера — місцевість з противної сторони міста Обера у віддалі яких 30 клм., де живе 15 наших родин і церква тепер в будові.

Кампо Гранде — друга місцевість в глибину Місіонеса на віддалі яких 50 клм., де живе приблизно 15 наших родин і є там деревляна каплиця.

Серро Морено — місцевість положена на горі у віддалі

80 км. від Обери, де живе 25 наших родин і є в них дерев'яна церква.

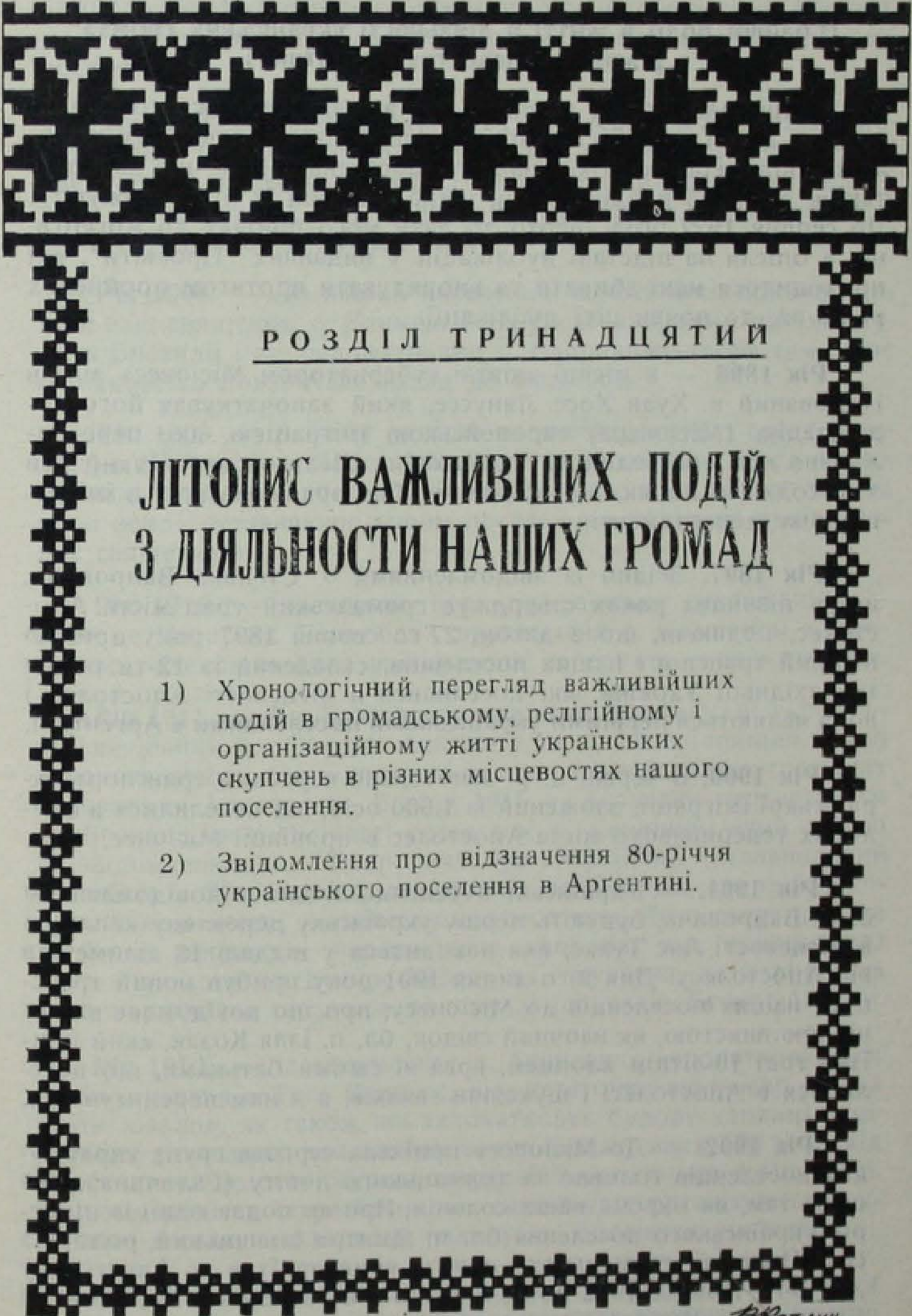
Невеликі наші громади є ще в місцевостях: Дос де Мажо, А. дель Важе, Індумар, Гуерей, Секціон Новена і деякі з них знаходяться вже на віддалі яких 200 кілометрів, однак всі вони стараються мати із собою зв'язок та після пройдених кілька початкуючих років починають організувати парохію та думати про побудову своєї церкви чи хочби каплиці. В розговорах з нашими поселенцями довідуються, що в околицях А. дель Важе є поселенці православні, а є також штундисти та євангеліки. Поодинокі ж наші родини, головню здругого нашого покоління, що народилися в Місіонесі можна стрінути їх в місцевостях Ель-Дорадо, Сан Педро чи Ірігожен, що знаходиться на пограниччі з Бразилією у віддалі яких 300 км. від Апостолесу, бо сама провінція Місіонес від Апостолесу до порту Ігвасу буде мати понад 385 км. довжини. Правда, тепер вже побудовані добрі дороги та є постійна комунікація "колективів" чи омнібусів, але щоб проїхати віддаль з Апостолесу до Ігвасу потрібно 8 годин часу.

Звітуючи про нові українські громади в околицях Обери, я вповні здаю собі справу, що вони є надто поверховні, а може в деяких випадках про їх віддаль чи про загальне число наших родин вони можуть бути навіть не точні, — але я наводжу то, що мені вдалося зібрати, а з часом буде можливість їх доповнити та поширити про інші їх ділянки та здобутки.

Українці в Місіонесі це піоніри українського поселення в Аргентині, це найстарша наша іміграція, яка своєю витривалістю та працьовитістю поборолла всякі початкові труднощі, здобуваючи признання та успіхи, — а тепер вони повинні постійно змагати за урухомлення культурно-освітньої акції, а головню подбати про організацію кооперативного руху, який приніс би їм не тільки економічне скріплення а дав би їм запоруку для доброго збуту їх рільничих та промислових продукцій.

Провінція Місіонес тепер розбудовується, — уздовж і впоперек її території споруджено відповідні автостради та урухомлено автомобільну комунікацію, що умножливлює доїзд до всіх місцевостей. Автобусна комунікація є не тільки в самому Місіонесі, а є відповідні лінії, що лучать Місіонес із Буенос-Айресом, та перевозять не тільки людей, але також і пакунки в обидві сторони.

Коло водопаду Ігвасу започаткувано побудову "аеропорту", де зможуть причалювати літаки міжнародніх авіаційних ліній, а також заплановано побудову кількох річних мостів, що в цілості заповідає пожвавлення туристичного руху не лише з інших провінцій, але також із закордону, що теж дасть економічне скріплення не тільки згаданій провінції, а цілій державі.

РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ

ЛІТОПИС ВАЖЛИВІШИХ ПОДІЙ З ДІЯЛЬНОСТІ НАШИХ ГРОМАД

- 1) Хронологічний перегляд важливіших подій в громадському, релігійному і організаційному житті українських скупчень в різних місцевостях нашого поселення.
- 2) Звідомлення про відзначення 80-річчя українського поселення в Аргентині.

В.Калачн

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В АРГЕНТИНІ

(Головні події в житті й діяльності українських громад в різних місцевостях Аргентини).

В хронологічному порядку років і дат наводжу головніші події в житті нашої спільноти в Аргентині, подаючи їх приблизно від перших років нашого поселення, при чім наводжу також джерела публікацій чи імена осіб, які їх підтверджують. До серпня 1927 року, цебто до дати мого приїзду до Аргентини, а опісля на підставі публікацій у виданнях "Просвіти", які приходилося мені збирати та впорядувати протягом пройнятих років аж до появи цієї публікації.

Рік 1896 — в місяці жовтні губернатором Місіонеса зістав іменованій п. Хуан Хосе Лянуссе, який започаткував його колонізацію (Місіонеса) європейською іміграцією, яку переводжувано при посередництві п. Михайла Шеляговського який був з походження поляк, що правдоподібно працював тоді в іміграційному департаменті.

Рік 1897. Згідно із звідомленнями о. Степана Вапровича, що в пізніших роках стверджує громадський уряд міста Апостолес, подаючи, що з датою 27-го серпня 1897 року приїхав перший транспорт наших поселенців, складений із 12-ти родин із Західньої України, які поселилися в місцевості Апостолес і вони являються першими українськими поселенцями в Аргентині.

Рік 1900. В червні ц. р. занотовано черговий транспорт української іміграції, зложений із 1.600 осіб, які поселилися в околицях теперішнього міста Апостолес в провінції Місіонес.

Рік 1901. — Українські поселенці, згідно з повідомленням о. С. Вапровича, будують першу українську дерев'яну каплицю в місцевості Ляс Тунас, яка знаходиться у віддалі 13 кілометрів від Апостолесу. Дня 9-го липня 1901 року прибув новий транспорт наших поселенців до Місіонесу, про що повідомляє відповідною анкетною, як наочний свідок, бл. п. Ілля Козак, який приїхав тоді 10-літнім хлопцем, wraz зі своїми батьками, що поселилися в Апостолесі і шукаючи зв'язків, я з ним переписувався.

Рік 1902. — До Місіонесу приїхала чергова група українських поселенців головно із товмацького повіту (Галичина), яка осіла там, як окрема наша колонія. Про це подав один із піонерів українського поселення бл. п. Дмитро Ільницький, родом із села Полагічі, товмацького повіту, який приїхав до Апостолесу дня 6-го жовтня 1902 року, про що він та покійні вже Дмитро Брицький і Микола Крамер описували в календарях — "Просвіти" в Аргентині за роки 1935/38.

Рік 1903. — З датою 23 березня інж.-агроном п. Карльос Гажардо подає урядові звіт про колонізацію Місіонеса в якому прихильно оцінює працю українських і польських поселенців.

Рік 1904. — Серед українських поселенців в Місіонесі започатковано будову першої українсько-католицької церкви, яку викінчено в наступних роках, однак після вона перейшла в руки православних, які віддали її в посідання російської православної церкви в Буенос-Айресі.

Рік 1908. — До наших поселенців в Місіонесі, прибув перший наш священик, о. Климентій Бжуховський, який приїхав туди з Бразилії і за звітними о. Вапровича побув там лише 6 місяців та повернувся назад до Бразилії.

Рік 1909. — З Риму приїхав на місійну працю серед українців в Місіонесі о. Ярослав Карпюк, який перебув серед наших громад в цій місцевості два і пів року, а після повернувся на рідні землі, оставляючи нашим поселенцям надію на приїзд нових священиків.

Рік 1910. — Засновано першу українську організацію. — Була це Читальня "Просвіти", в рухомлена о. Карпюком в Апостолесі, але після його виїзду вона перервала своє існування.

Рік 1911. — До Апостолесу приїхали два світські українські священики, о. Омелян Ананевич та о. Іван Сенишин. Вони започатковують там широку діяльність по всіх наших громадах в околицях Апостолесу. В році 1915 о. Ананевич переноситься до Бразилії, а в Місіонесі остає сам о. Сенишин, який згідно зі звітними о. Вапровича був енергійний і талановитий організатор. Його заходами зорганізовано кілька парохій, школу, а також першу українську кооперативу. Його енергійній та всебічній діяльності перешкодила хвороба, яка приневолила його переїхати до Буенос-Айресу на лікування, де й постигла його передчасна смерть в одному зі шпиталів Буенос-Айресу.

Рік 1912. — За стараннями о. Ананевича започатковується будова церкви в Трес Капонес, яку остаточно викінчено кілька років пізніше, як також він започатковує будову каплиці в місцевості Бомпьянд, яка знаходиться у віддалі яких 120 клм. від Апостолесу, що стає осередком українських громад в Місіонесі. В цьому році за стараннями тих священиків організуються українські школи, в яких вони виконують обов'язки учителів.

Рік 1913. — В місцевості Азара (Місіонес) засновується українська школа, в якій обов'язки учителя виконує п. Дмитро Виноградник.

Рік 1913. — З датою 28 листопада в Апостолес створено першу громадську раду, що започаткувала автономну діяльність згаданої місцевості.

Рік 1914. — Переведено перепис українців в Місіонесі, у висліді якого стверджено, що всіх українців в цій місцевості було понад 7.500 душ. Перепис переведено з рамени газети "Праця", яку видають о. о. Василяни в Бразилії. "Праця" виходить і сьогодні і в тих роках вона була виразником наших поселенців в Місіонесі.

Рік 1918. — Засновано першу українську кооперативу в Апостолесі. Її організатором був о. Сенишин. В перших роках існування кооператива мала значні успіхи. Коли недуга приневолила о. Сенишина виїхати до Буенос-Айресу, кооператива завалилася та оставила серед тамтейших наших громадян знеохоту та зневіру, до чого спричинилися також і ті, яким згадана кооператива була на перешкоді.

Рік 1921. — З датою 5-го лютого тодішній уряд Аргентини, що його очолював президент д-р Гіполіто Ірігоєн офіційно визнав незалежність України, що Аргентина зробила це як одинока держава американського континенту.

Рік 1922. — В місяці березні відвідав українські скупчення в Місіонесі представник існуючої тоді Української Держави в особі проф. Петра Карманського, який відбув тоді кілька громадських віч. Не вдалося мені придбати світлин і тому обмежуюся лише до коротенької згадки, бо обширніше описує про це п. Д. Брицький в одному з календарів "Просвіти".

В цьому ж році в місяці вересні відвідує українські громади в Місіонесі Їх Ексц. Митрополит **Андрей Шептицький**, про побут якого мені вдалося довідатися лише з переказів, при чім не вкалося усталити точної дати цієї візитації.

З переказів знаємо, що в льому ж році гостив в Буенос-Айресі наш безсмертний композитор і диригент **Олександр Кошиць**, враз зі своєю славнозвісною Хоровою Капелею, даючи кілька мистецьких виступів в першорядних театральних залах столиці, оставляючи серед аргентинських музичних кіл велике признание.

Рік 1924. — В лютім засновано першу в провінції Буенос-Айресу українську організацію, яка постала в місцевості Беріссо під назвою "Молода Громада", яка опісля прийняла назву "Просвіта" і, як її філія існує дотепер, займаючи передове місце в організаційному житті. В місяці серпні 1924 року засновано в Буенос-Айресі перше українське товариство "Просвіта", яке тепер являється централею "Просвіт" в Аргентині. Вона має філії в різних місцевостях нашого поселення.

Рік 1926. — Дня 16-го серпня в місті Кордоба засновано Товариство "Взаїмна Поміч", яке опісля набуло власну домівку, що потім перейшла в приватні руки, а товариство перестало існувати.

14 жовтня 1926 року в одному із шпиталів в Буенос Айресі помер о. Іван Сенишин.

Дня 19-го грудня 1926 р. засновано Т-во "Просвіта" в місцевості Док Суд (провінція Буенос-Айрес), яке увійшло як філія "Просвіти" в Аргентині, та вважається одною з найрухливіших "Просвіт" в Аргентині.

Рік 1927. — Дня 17-го серпня до Апостолес (пров. Місіонес) приїхали два українські греко-католицькі священники: о. **Степан Турчин**, та о. **Степан Вепрук-Вапрович**. По однорічній побуті о. С. Турчин повернувся на рідні землі, а о. С. Вапрович перебув в Місіонесі 7 і пів року і опісля повернувся до Станіслава на посаду професора Богословія, та видав брошуру під наголовком "Аргентина та українська іміграція в ній", яка появилася в 1935 році.

Рік 1928. — З датою 21-го січня появилася перший в Аргентині український часопис п. н. "Українське Слово", що являється органом Т-ва "Просвіта" в Аргентині, та виходить дотепер займаючи передове місце серед існуючих наших газет в Південній Америці.

Дня 25-го травня 1928 року в Православній Церкві при вулиці Бразіль чис. 315 (Бс.-Айрес) відбулася перша Панихида по св. пам'яті Симона Петлюри, яку влаштували колишні вояки У. Н. Армії.

Цього самого дня в пополудневих годинах в домівці Т-ва "Просвіта" при вулиці Ляважеха чис. 713 (Бс.-Айрес) відбулися надзвичайні загальні збори, якими "Просвіта" очистилася від всяких скрайніх та комуністично наставлених одиниць, започатковуючи тим новий період своєї пожвавленої діяльності.

В червні 1928 року, Товариство "Просвіта" переноситься до нової домівки при вулиці Важе чис. 1362 (Бс.-Айрес), де існує до 1930 року.

Рік 1929. — Дня 13-го січня відбулися Загальні Збори, якими започатковано акцію будови "Народнього Дому" в Беріссо (провінція Бс.-Айрес), що був перший мурований Народний Дім українців в Аргентині.

Рік 1930. — Дня 2-го січня 1930 року посвячено першу українську школу серед нашої громади в Апостолес, провінція Місіонес.

Дня 12-го січня група українських імігрантів в місцевості Сан Педро вшановує пам'ять борців за волю України, складаю-

чи пожертви на допомогу українським інвалідам. ("Укр. Слово" ч. 6/30.).

З датою 6-го квітня 1930 року українці в Аргентині вислали Грамоту подяки для сенатора Рояля Копелянда З.С.А., як признання за оборону українських справ, (відбитка поміщена в "Укр. Слові" ч. 13/30.).

Дня 1-го травня Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі переноситься до нової домівки при вул. Гурручага № 2371, де продовжувало свою діяльність аж до часу закуплення власної домівки.

Дня 25-го травня врочисте посвячення першого українського Народного Дому в Аргентині, який побудовано в місцевості Док Суд, при вулиці Білінггуст № 1768.

Дня 17 серпня засновано першу в Аргентині українську жіночу організацію під назвою "Доброчинна Спілка Жінок".

Дня 7-го вересня врочисте відкриття "Народного Дому" в Беріссо, при вулиці Монтевідео № 1088.

Дня 1-го серпня 1930 року засновано "Просвіту" в місцевості Бомпьянд, провінція Місіонес.

Дня 2-го листопада протестаційне віче українців в Апосто-лес, (Місіонес), на якому винесено відповідний протест, (зміст якого поміщено в "Укр. Слові" чис. 43/930.).

Дня 7-го грудня відбулося протестаційне віче заходами Філії "Просвіти" в Росаріо (провінція Санта Фе), протест якого поміщено в "Укр. Слові" чис. 49/39.

В місяці жовтні гостив між українцями в Аргентині Преосвящений Єпископ Кир **Константин Богачевський**, який відвідав наші громади в Місіонесі, що подається обширніше в розділі про релігійне життя, де подано також відповідні світлини.

В 1930 році появився також українсько-еспанський, та еспансько-український словник укладу бл. п. Тирси Петрівського, якого видавцем був п. С. Мандзій.

Рік 1931. — Дня 3-го січня 1931 року започаткував своє існування перший український театр "МРІЯ" виставою "Невольник", яка відбулася в залі при вулиці Рінкон чис. 1141, Бс.-Айрес.

Дня 26-го травня — засновано Українське Руханкове Товариство "Сокіл" в Буенос-Айресі, яке мало приміщення в домівці "Просвіти".

З датою 14-го квітня 1931 року "Просвіта" в Аргентині була іменована **членом-добродієм** Т-ва Допомоги Українським Інвалідам у Львові, що відмічено відповідною Грамотою чис. 156.

Дня 8-го липня засновано фонд Народного Дому в Буенос-Айресі, що зроблено постановою піврічних Загальних Зборів Т-ва "Просвіта".

В жовтні 1930 року Комітет зложений із 7-ох істуючих тоді

українських організацій улаштував перше Листопадове Свято, яке випало дуже величаво та мала належний відгомін в столичній пресі.

Дня 13-го грудня 1931 року заходами місцевої "Просвіти" відбулося в Буенос-Айресі перше СВЯТО — "Просвіти", з якого звідомлення та світлини були поміщені в журналі "Життя й Знання", що його видавала Матірня "Просвіта" у Львові.

При кінці 1931 року появився перший в Аргентині український "Календар — Альманах" на 1932 рік, виданий видавництвом "Багаття" під зарядом і редакцією п. Теодора Хомишина.

Рік 1932. — За стараннями Міжорганізаційного Комітету, зложеного з відпоручників головніших існуючих тоді організацій відбулося Свято 22-го січня, яке обходжено перший раз в Буенос-Айресі, що відбулося дуже величаво, при численній участі нашого громадянства, з відповідним відгуком і світлинами в столичній пресі.

Дня 17-го квітня 1932 року започатковано в домівці ряд відчитів, що відбулися протягом цього місяця на такі теми: 1) "Положення, поверхння та підсоння України". 2) "Природа і промисловість України". 3) "Населення, лучба і культурно-промислові осередки України".

З днем 28-го березня 1932 року засновано першу Рідну Школу в Буенос-Айресі, що мало місце при філії Т-ва "Просвіта" на Док Суді, передмістя Буенос-Айресу.

Рік 1933. — Дня 22-го січня відбулося величаве Січневе Свято, яке мало великий успіх і вже від тоді обходжено його щорічно, як День Проголошення Незалежности і злуки всіх Земель України.

Дня 19-го листопада 1933 року на Соکیلськім Святі посвячено перший соکیلський прапор, світлину якого подаємо окремо враз з групою соколів в одностроях.

Дня 26-го листопада 1933 року в Буенос-Айресі була заснована організація "Українська Стрілецька Громада", яка в перших роках своєї діяльності була дуже активна, а опісля увійшла в склад організації "Державного Відродження України" (в скорочені "ОДВУ"), що опісля в році 1939-му приняло назву Т-во "Відродження", яке існує дотепер.

При кінці 1933 року появився перший в Аргентині "Календар Просвіти" на рік 1934, яким започатковано видавати календарі "Просвіти" в Аргентині і в якому появилися перші записки та дати про життя численних наших громад в Аргентині.

Рік 1934. — Дня 26-го серпня обходжено 10-літній ЮВІЛЕЙ ПРОСВІТИ в Аргентині, що відмічено відповідним святом, яке випало дуже величаво та при численній участі членства "Просвіти" в Буенос-Айресі та всіх її філій.

З датою 27-го вересня 1934 року найбільший столичний щоденник "Ля Пренса" за стараннями тодішнього урядовця Адміністрації "Українського Слова" п. М. Данилишина, присвятив цілу сторінку своєї ілюстраційної частини для відмічення "10-ліття "Просвіти" в Аргентині, поміщуючи світлину тодішнього Видділу "Просвіти", його Хору, Народного дому філії на Док Суді та існуючих при "Просвіті" відділів Рідної Школи, відбитку якої містимо в цій книжці в першому розділі.

Дня 1-го квітня 1934 року відбулися Установчі Збори Філії "Просвіти" в місцевості Кольонія Дора, провінція Сантягго дель Естєро.

В днях 10 до 14 жовтня відбувся в Аргентині 32 Світовий Евхаристичний Конгрес, в якому взяли участь також українці-католики під проводом о. Вапровича, який спеціально в тих цілях приїхав з Місіонесу до Буенос-Ареса, при чім відбулися перші в Буенос-Айресі відправи східного католицького обряду.

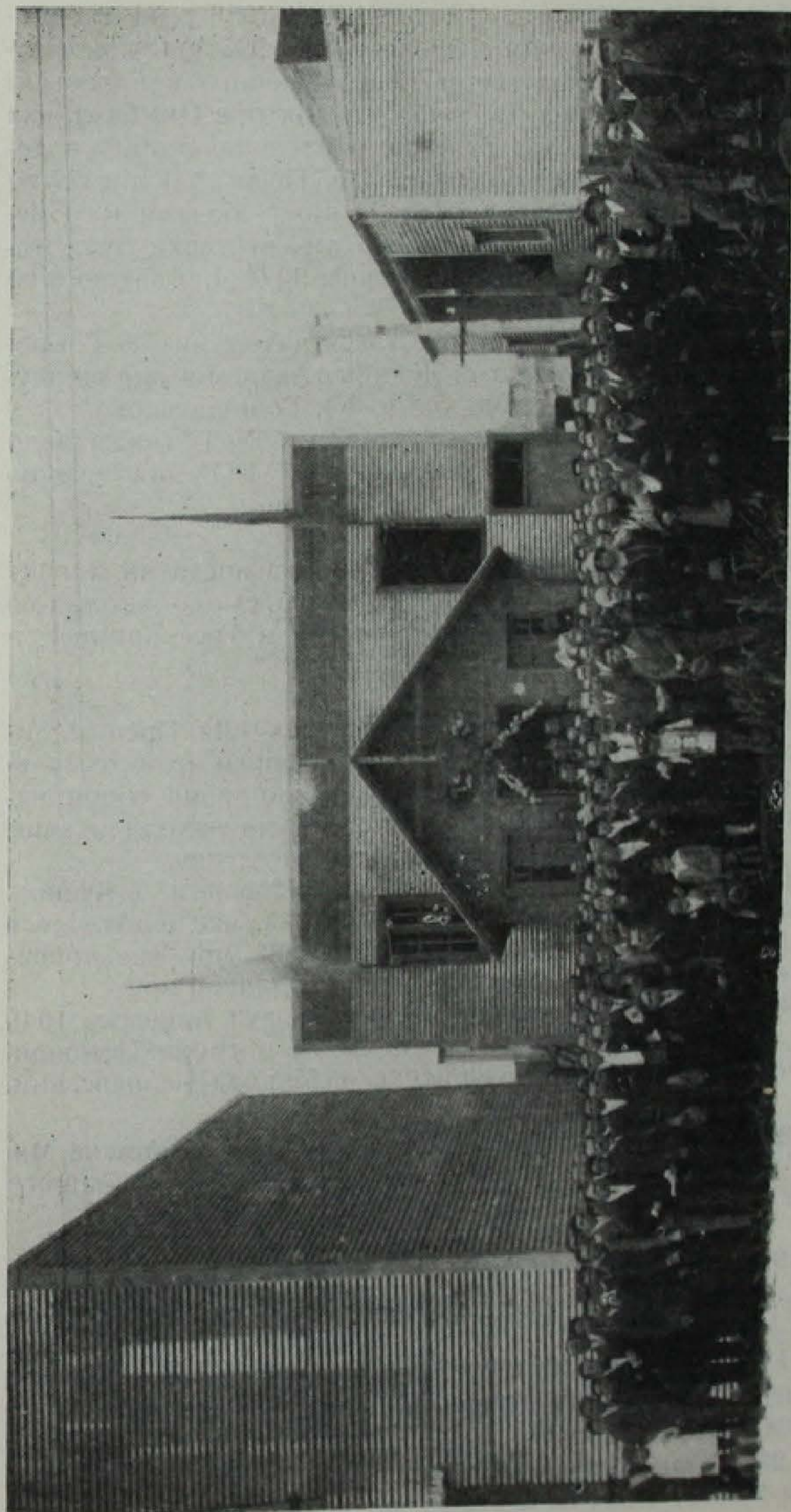
В місяці грудні 1934 року посвячено прапор Української Стрілецької Громади, що відмічено величавим торжеством всього членства згаданої установи.

Рік 1935. — Дня 15-го вересня повсячення угольного каміння під будову Народного Дому філії "Просвіти" в Росаріо, провінція Санта Фе, що відмічено відповідним святом, та грамотою, яка була поміщена в "Укр. Слові" чис. 39/35.

Дня 8-го грудня 1935 року врочисте відкриття "Народного Дому" в Росаріо, що в пізніших роках через невідповідальність деяких осіб перейшов в приватні руки, оставляючи значне незадоволення серед тамтешньої нашої громади.

Дня 25-го грудня 1935 року до Буенос-Айресу приїхав Епископ Кир Константин, діяльність якого не принесла для українців нічого позитивного, а тим самим не заслуговує на обширніше відмічення.

Рік 1936. — Дня 26-го січня відбулося в Буенос-Айресі велике Протестаційне Віче, улаштоване Товариствами: "Просвіта", "Сокіл" та "У. С. Громади", як протест проти засудів у варшавському процесі проти членів "ОУН", що їх очолювали С. Лебідь, С. Бандера і Д. Гнатківська. З цієї нагоди були видані в двох мовах відповідні плякати, які були розліплені по мурах Буенос-Айресу, а також відбулася відповідна радіо-авдиція заходами У. С. Громади.

Історичний акт посвячення першого Народного Дому «Просвіти» в Аргентині, що відбувся на Док Суді, провінція Буєнос-Айрес дня 25-го травня 1930 року. Акт посвячення виконав одининокий тоді український священик бл. п. о. Степан Вапрович, який приїхав з Апостолес, провінція Місіонес.

В днях від 31-го серпня до 12-го вересня 1936 року в Галерії Красних Штук при вулиці Фльоріда чис. 935 відбулася успішна виставка мистецьких творів перебуваючого в Аргентині українського артиста-малюра та графіка п. **Віктора Цимбала**, яка під кожним оглядом здобула належне признання. Відбитки деяких його творів помістив щоденник "Ля Пренса" з дня 27-го вересня 1936 року, та щоденник "Ля Націон" від дня 6-го вересня ц. р.. Відбитка головніших творів цієї виставки була поміщена також в "Українському Слові" чис. 30/434, з датою 6-го вересня 1936 року.

Дня 4-го жовтня 1936 року відбулася заходами "У. С. Громади" і Т-ва "Сокіл" Панахида та Жалібна Академія для вшанування бовевика за волю України бл. п. Ю. Головінського.

Дня 17-го жовтня 1936 року заходами "УСГ" висвітлено перший раз на сцені драму з діяльності "УВО" під назвою Ольга Басарабова.

Дня 1-го листопада 1936 року о. І. Майка посвятив могилу "Борцям за волю України" висипану українською громадою при парохії української католицької церкви в Трес Капонес, в пров. Місіонес.

Рік 1937. — Дня 1-го лютого щоденник "Ля Пренса" містить на своїх сторінках працю відомого нашого артиста-малюра п. Віктора Цимбала, який опрацював відповідні взори наших вишивок та народного строю, що завжди находили зацікавлення та признання серед столичного населення.

Дня 28-го березня за стараннями Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі улаштовано величаве **Свято Шевченка**, яке відбулося в театральній залі при вулиці Альсіна чис. 2832, про яке появилися відповідні замітки в аргентинській столичній пресі.

Дня 25-го травня в грецькій церкві при вул. Альварез 1040 відбулася Поминальна Панихида по Св. п. Симона Петлюри, яку відправив православний священник о. Микола Чернявський, заходами наших устнов.

Дня 22-го серпня відбулася Академія в честь Гетьмана Мазепи, яка випала дуже успішно, та при численній участі нашого громадянства.

Рік 1938. — Дня 23-го січня заходами Товариств "Просвіта", "У. С. Громади" і "Сокіл" улаштовано Свято Державности, яке відбулося в залі при вулиці Альсіна 2832.

Дня 12-го травня в залі при вулиці Чаркас чис. 1155, відбувся перший виступ професійного хору, діригентом і організатором якого був п. А. Ліхнякевич.

Дня 26 червня 1938 року в залі при вулиці Альсіна 2832, відбулося Масове Віче, на честь св. п. Євгена Коновальця.

Рік 1939. — Дня 3-го серпня Ювілейне Свято "Просвіти" з нагоди 15-ліття "Просвіти" в Аргентині.

В серпні 1939 року до Аргентини приїхали Сестри Василіянки, дві Преподобні Сестри Софронія Ерделі і Маргарита Фендьо зі Зах. України і сестра Рафаїла Квашинська зі ЗСА, які поселилися в Апостолес, провінція Місіонес.

Дня 9-го вересня 1939 року в домівці Т-ва "Просвіта" при вулиці Гурручага чис. 2371, Буенос-Айрес, відбувся відчит письменника С. Гаріля на тему "Вірю в Тебе, о Духу Вкраїни".

В грудні 1939 року до Аргентини приїхав Апостольський Візитатор Преосвящений Кир **Іван Бучко**, який відвідав всі українські громади та організації. Дня 23 грудня Кир Іван Бучко прийняв делегацію Т-ва "Просвіта", яка зложила Владиці привіт від всього членства.

Дня 24-го грудня 1939 року в Церкві "Сантісімо Сакраменто" при вулиці Сан Мартін чис. 1039, Буенос-Айрес, відбулася торжественна Архиерейська Служба Божа Преосв. Кир Івана Бучка, в якій взяло участь все зорганізоване наше громадянство.

Дня 27-го грудня Преосв. Кир Іван Бучко відвідав Т-во "Просвіта", в Пропамятній Книзі якого вписав наступні слова:

"Відвідуючи Хвальне Українське Матірне Товариство "Просвіта" в Буенос-Айресі з цілого серця благословлю Хвальний Виділ і всіх членів цього Товариства, а разом усі його філії і прошу Бога найобильнішого благословення за найкращий розвій його, на славу українського імені за океаном.

**† ІВАН Єпископ і Апостольський
Візитатор в Південній Америці.**

В 1939 році організація "ОДВУ" перестала існувати, а в його продовженню виникло Т-во "Відродження", яке так, як "Просвіта" прийняло виключно культурно-освітні завдання, започатковуючи старання юридичного оформлення, що досягнуто в пізніших роках його діяльності.

Рік 1940. — Дня 14 січня заходами Товариств "Просвіта", "Відродження" і "Союзу Гетьманців" в залі при вулиці Альсіна 2832 відбулася Академія на честь Преосвященного Кир Івана Бучка. Дня 28-го січня в церкві при вулиці Сан Мартін чис. 1039, відбулася знову Архиерейська Служба Божа, а 29-го грудня цього року Преосвящений Кир Іван Бучко відїхав до Монтевідео, започатковуючи поворот до Риму.

Дня 10-го квітня 1940 року заходами Т-ва "Просвіта" відбулося Свято Шевченка, до програми якого видано відповідну відзнаку з погрудям Шевченка.

Рік 1941. — Дня 26-го січня 1941 року відбулася Українська година через радіостанцію "Л.С. 10.-Кажао", яку зорганізувала Центральна "Просвіта" в Аргентині для відмічення Свята Державности.

Дня 26-го лютого 1941 року, перше в Буенос-Айресі українське спортивно-руханкове свято, улаштоване Гетьманською Спортивною Дружиною на спортивній площі при вулиці Люгонес чис. 1955 (дільниця Віжа Уркіза), де мала своє приміщення організація Гетьманців.

Дня 13-го вересня 1941 року відбувся "День українського школяра", улаштований відділами "Рідної Школи" під проводом п. Гулея, який виконував обов'язки учителя "Рідної Школи" при філії "Просвіти" на Док Суді.

Рік 1942. — Дня 25-го січня 1942 року о. Іпатій Майка ЧСВВ започатковує українські відправи в церкві "Сантісімо Сакраменто" при вулиці Сан Мартін чис. 1036, коли при численній участі всього зорганізованого громадянства відбулася панахида в пошану борців за волю України.

Дня 5-го квітня в домі Т-ва "Просвіта" при вулиці Гурручага чис. 2371 Буенос-Айрес, відбулося СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ всього членства, чим започатковано влаштовувати це традиційне наше свято, запрошуючи до домівок товариств наше духовенство, яке відповідною відправою dokonувало свячення пасхи, та виголошувало проповідь, вітаючи присутніх з Великодними Святами.

Дня 18-го квітня відбулося успішне Свято Української Молоді при участі існуючих при "Просвіті" Секцій Молоді та відділів "Рідної Школи".

Дня 5-го травня 1942 Т-во "Відродження" та Редакція і Адміністрація газети "Наш Клич" переносяться до домівки при вулиці Маза чис. 150, яку в пізніших роках закуплено на власність згаданої організації.

Дня 27-го вересня 1942 року відбулися установчі збори Філії Т-ва "Просвіта" в місцевості Саранді, провінція Буенос-А-с.

Рік 1943. — В місяці березні Сестри Василіянки прибули до Берісса, започатковуючи там свою працю серед численної нашої громади в цій місцевості.

В місяці травні 1943 року офіційно створено Віце-провінцію Отців Василіян в Аргентині.

Дня 1-го червня 1943 року заходами Жіночої Секції при філії "Просвіти" на Док Суд, створено в приміщені Т-ва "Дитячий Садок" для виховання доросту в українському дусі.

Дня 11-го грудня в театральній залі при вул. Альсіна 2832, Буенос-Айрес, висвітлено перший раз драму з наших визвольних змагань п. н. Євген Коновалець, написану п. Нестором Величковським, під проводом якого відбулася постановка згаданої п'єси.

В цьому році, заходами п. інж. Василя Милінського при допомозі Українського Комітету появилася **мапа України** з написами і поясненнями в еспанській мові, наклад якої був великий та скоро вичерпався.

Рік 1944. — З датою 6-го серпня часопис "Українське Слово" вийшло побільшене на 12 сторінок, відмічуючи тим 20-ліття Т-ва "Просвіта" в Аргентині.

Дня 9-го липня посвячено Дім Сестер Василіянок в Берісс, що доконав Епископ д-р Хуан Чіменто при участі представників влади, преси та численного громадянства згаданої місцевости.

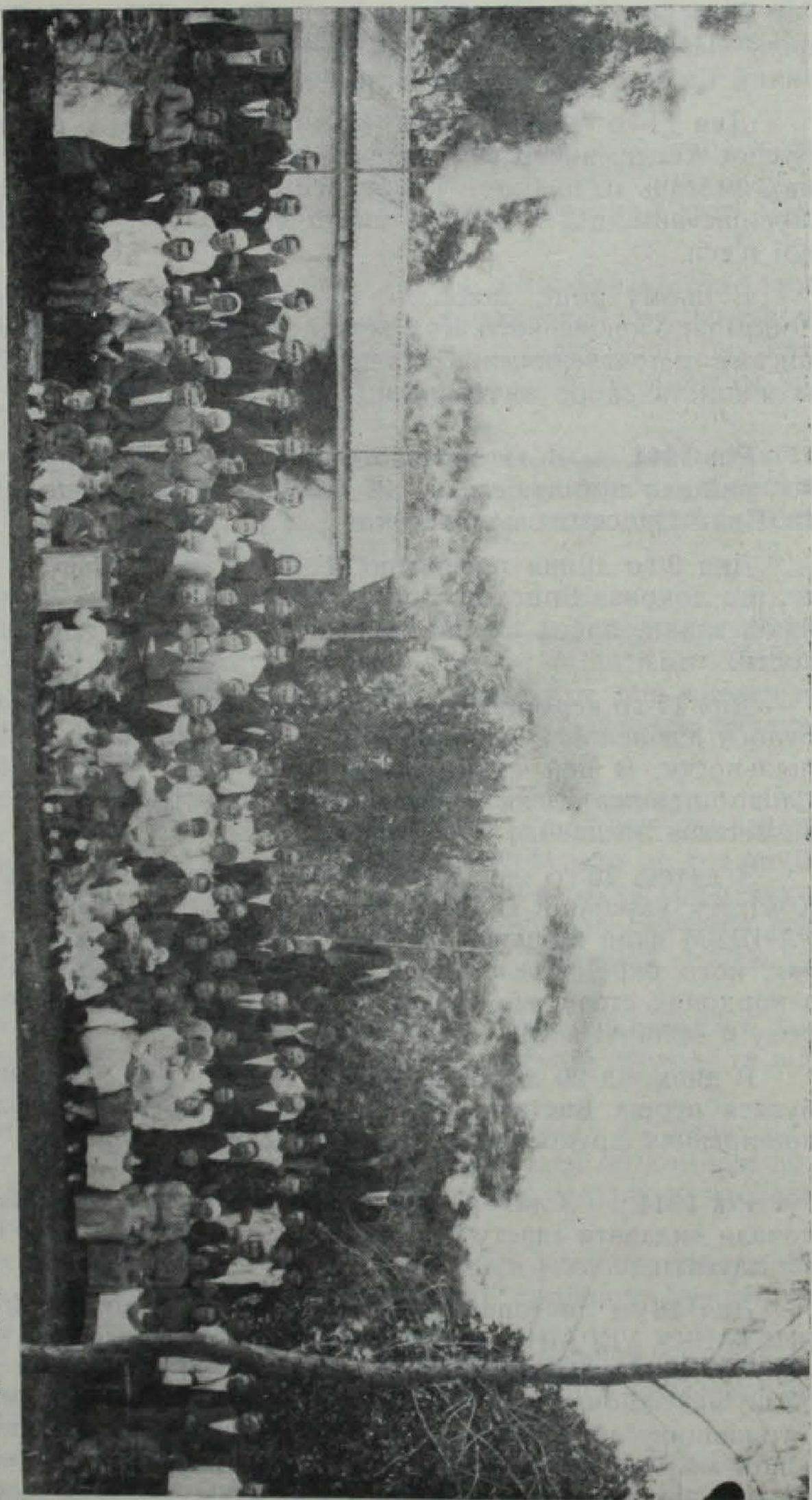
Дня 17-го вересня в залі при вулиці Гумез число 4255 відбулося Ювілейне Свято "Просвіти" для відмічення її 20-літньої діяльності. В цей самий день орган "Просвіти" "Українське Слово" появилася, як надзвичайне та ілюстроване видання для відмічення згаданого Ювілею.

З датою 25-го квітня 1944 року і заходами існуючого тоді Комітету Українців в Аргентині випущено відповідний МЕМОРАНДУМ який появилася друком в українській і еспанській мовах, його окрема делегація вручила аргентинському міністрові закордонних справ, вияснюючи тим положення українського народу в обличчі подій другої світової війни.

В днях від 20 до 27 вересня в домі Т-ва "Просвіта" відбулася перша **Виставка Преси**, з відповідними доповідями за поширенням друкованого слова серед наших громад.

Рік 1944. — З датою 15 жовтня в Апостолес Отці Василіяни почали видавати газету "Поступ", яка по деякому часі перестала існувати.

Дня 18-го листопада започатковано в домі Т-ва "Просвіти" **ВИСТАВКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА**, яка тривала до дінця місяця та була доповнена відповідними доповідями, які започаткував п. Іван Мітреньга п. н. "Пізнаймо нашу Батьківщину" й яка була звернена головню до тут народженої нашої молоді. Виставка обіймала загально понад 500 експонатів, які ділилися на відповідні ділянки, як "Літопис Просвіти",

Акт посвячення першого Народного Дому серед українців в Місіонес. Подія ця відбулася в місцевості Трес Капонес в 1933 році, коли там велось активна розбудова релігійно-організаційного життя, та українська громада в Трес Капонес займала передове місце.

"З Днів Слави", "Вишивки", різбарське мистецтво, та надзвичайні видання преси і українських листівок.

Рік 1945. — Дня 25-го лютого за почином о. І. Майки ЧСВВ та при співучасті Товариств "Просвіта" і "Відродження" відбулася перша українська Проща до Люхан, яка мала повний успіх та увійшла в життя, як рокове торжество цілої нашої громади.

Дня 13-го травня започатковано акцію допомоги потерпілим у війні. В Буенос-Айресі створено Український Допомоговий Комітет, який опісля розвинув обширну акцію допомоги скитальцям та жертвам війни, подаючи відповідні інформації та розшуки, як також провів належну акцію для поселення українських скитальців в Аргентині.

Дня 20-го травня 1945 року в домі Т-ва "Просвіта" відбулися Ширші Сходини членства Т-ва "Просвіта" і Т-ва "Відродження" для обговорення злиття обидвох організацій, або наладнання взаєммовідносин співпраці, які не принесли цій справі конкретних висновків.

Дня 17-го липня 1945 року в залі "Консехо де Мухерес" при вулиці Чаркас число 1145, Буенос-Айрес, відбулася прем'єра ліричної опери "ПРИЧИННА", написаної і введеної на сцену перебуваючим в Аргентині композитором і диригентом п. Анастазієм Ліхнякевичем.

Дня 23-го серпня закуплено дім для Центрального Т-ва "Просвіта" при вулиці Солер 5039, Буенос-Айрес, а дня 24 ц. м. підписано відповідний контракт купна в нотаря Е. Де Фазіо.

Дня 27-го жовтня в залі при вулиці Парана чис. 555 відбувся виступ Української Капелі під проводом п. А. Ліхнякевича.

Дня 16-го грудня відбулося прочисте відкриття і посвячення **Народного Дому** Центрального Т-ва "Просвіта" в Аргентині, що було величавою маніфестацією цілої просвітянської громади Буенос-Айресу та околиць, про яку були обширні коментарі всієї столичної преси.

Рік 1946. — Дня 20-го січня Секції Молоді "Просвіти" влаштували фестин, який відбувся в забудованнях Спортивного Клубу на Док Суді, де відбулися пописи спортових дружин поодиноких Секцій, та змагання їх спортових дружин.

Дня 9-го квітня в Буенос-Айресі створено Об'єднаний Комітет Українців Аргентини, Уругваю та Парагваю, який провів тільки підготовчу діяльність, бо дальшу його акцію перебрала створена в пізніших роках Українська Центральна Репрезентація.

Рік 1946. — дня 24 квітня в Апостолес створено "Аеро Клуб де Апостолес", до управи якого увійшли також українці як: О. Варениця, Р. Спасюк, та Н. Андрухович, що деякі з них мали "плясет" авіатора, а декотрі з них мали навіть свої власні, малих розмірів літаки.

Дня 23-го червня 1946 року відбулося відкриття українського **Народного Дому** в місцевості Валентін Альсіна (передмістя Буенос-Айресу), що є власністю місцевої філії "Просвіти", яка зачислюється до одної з найбільш рухливих та розвинених філій "Просвіти" в Аргентині.

Рік 1947. — Дня 25-го січня заходами Комітету, зложеного з відпоручників Товариств "Просвіта" і "Відродження" улаштовано українську радіопередачу через станцію "Раріо дель Пуебльо", присвячену для відмічення Січневих Роковин.

Дня 26-го січня українська громада за почином своїх передових організацій "Просвіти" і "Відродження" торжественно вшанувала роковини "22 Січня", складаючи вінок під пам'ятником Сан Мартіна і в зв'язку з тим відбувся маніфестаційний похід, про що були відповідні звідомлення та світлини в столичній пресі.

Дня 8-го березня за ініціативою "Просвіти" і "Відродження" відбувся виступ оперових артистів Софії і Івана Шведових, які дали Концерт в залі при вулиці Чаркас 1155, при численній участі членства вищезгаданих організацій.

Дня 27-го березня в домівці при вулиці Солер № 5039, заходами Секцій Молоді "Просвіти" та "Відродження" відбулося величаве **Свято Солідарности**, як вияв моральної підтримки для УПА.

Дня 1-го червня українські організації Буенос-Айресу подають пресовий протест проти примусового вивозу українських скитальців в Італію.

В днях 31-го жовтня та 1-го і 2-го листопада відбувся перший **Конгрес Українців в Аргентині**, який створив Українську Центральну Репрезентацію, що в скороченню має назву "УЦР", про що обширніше наводиться в розділі міжорганізаційних відносин.

Рік 1948. — Дня 10-го жовтня, відбулося посвячення каплиці і парохії української католицької громади, що має приміщення при вулиці Курапалігве чис. 760. Домівка ця є власністю і осідком Отців Василіян в Аргентині. Її торжественне посвячення доконав Примас Аргентини Їх Екс. Кардинал д-р Сантьяго Люїс Копелльо, що було відмічено в столичній пресі як загально українське свято.

Дня 29-го серпня посвячено перший **Прапор** "Просвіти" в Аргентині, що було відмічено відповідним святом, на якому посвячено прапор, та заприсяжено його Хорунжого. Окремою постановою Центрального Виділу "Просвіти" в Аргентині назначено Хорунжим Т-ва "Просвіта" п. М. Данилишина та його заступниками п. М. Демчука і п. І. Прокопчука. Проект прапору виконав артист п. В. Цимбал, а гаптування його виконали Сестри Василянки в Беріссо.

Рік 1949. — Дня 4-го вересня ціла українська громада обходила 25 літній **Ювілей "Просвіти"** в Аргентині, що вшановано відповідним святочним обходом, радіо-звдицією та пресою конференцією. З цієї нагоди було видане надзвичайне видання "Українського Слова", яке появилось в двох красках та в подвійному об'ємі.

В місяці листопаді, в Апостолес створено українську організацію, яка під головуванням п. Йосифа Варениці увійшла в склад Т-ва "Просвіта" як її філія, яку в році 1951 переіменовано на "Аргентинсько-Український Клуб", провід якого переняв Олександр Варениця, який був також інтендентом, та послом до федерального парламенту від провінції Місіонес.

В цьому році гостив також в Аргентині відомий український балетмайстер п. Василь Авраменко, який виконав цілий ряд успішних виступів та пописів народних танків, які відбулися по всіх наших організаціях та в театрі "Політеама" при вулиці Коррієнтес ріг Парана, Буенос-Айрес.

В грудні 1949 року відбувся ЗДВИГ "Просвіти" в Аргентині, присвячений для вшанування 80-тої річниці МАТЕРНОЇ "Просвіти" у Львові, який знайшов широкий відгомін в українській пресі не тільки країв Америки, але також європейських скупчень української іміграції.

Рік 1950. — Дня 22-го жовтня посвячено Народний Дім Філії Т-ва "Просвіта" в місцевості Фльоріда, провінція Буенос-Айрес, що було величавим торжеством цілої української громади в цій місцевості.

Дня 29-го жовтня відбулося торжественне посвячення Народного Дому Філії Т-ва "Просвіта" на Валентін Альсіна, передмістя Буенос-Айресу. Згадана філія являється одною з найкраще розвинених "Просвіт" в Аргентині.

В цьому році заходами Жіночої Секції при Т-ві "Відродження" відбулася в приміщеннях згаданого товариства **Виставка Українських Вишивок**, яка мала повний успіх і світлини юїєї виставки були поміщені в календарі згаданого Т-ва на 1951 рік.

Членство Українського Руханкового Т-ва «Сокіл» в одностроїх і зі своїм ПРАПОРОМ, що його посвячено в Буенос-Айресі дня 13 листопада 1933 року. В пізніших роках Т-во «Сокіл» включилося в організацію «ОДВУ» — а його Флім в Кордобі оформилася як самостійна організація, яка збудувала свій Народний Дім і як така існує до сьогодні.

Рік 1951. — Дня 8-го червня делегація Української Центральної Репрезентації мала авдієнцію в тодішнього президента ген. Х. Д. Перона, який прийняв її в присутності міністра внутрішніх справ та інших вищих урядовців тодішнього уряду і світлини з цього прийняття були поміщені майже у всіх виданнях столичної преси.

Дня 18-го червня делегація Українського Жіноцтва мала спеціальну авдієнцію в дружини президента п-ні Еви Дуарте де Перон, якій вручено на пам'ятку українські вишивки, що також знайшло відповідний відгомін столичної преси, та української преси по всіх наших іміграційних скупченнях.

Дня 8-го липня відбулося врочисте посвячення Народного Дому філії Т-ва "Просвіта" в місцевості Віжа Караса, провінція Буенос-Айрес, що було величавим торжеством цілої нашої громади в цій місцевості.

В місяці вересні гостив в Аргентині Генеральний Вікарій Преосв. Єпископа Кир **Іван Бучка**, — о. д-р Павло Миськів, який відвідав всі наші громади та поодинокі організації.

Дня 23-го грудня посвячено національні прапори філії Т-ва "Просвіта" в місцевості Ляважоль, пров. Буенос-Айрес, що крім релігійної частини в церкві відмічено торжественним обходом згаданої філії, який відбувся під проводом проф. Е. Грицяя.

Дня 30-го грудня філія Т-ва "Просвіта" на Док Суді, провінція Буенос-Айресу, обходила **25-літній Ювілей** свого існування, що перетворилося у величаву маніфестацію усіх "Просвіт" Буенос-Айресу та околиць.

Рік 1952. — Дня 15-го травня започатковано при Т-ві "Просвіта" перші в Аргентині вищі освітні курси, які тривали до дня 29-го листопада, та в яких взяли участь кількадесят слухачів, переважно молоді, які по їх закінчанні одержали відповідні Грамоти, як кваліфіковану посвідку переведених курсів.

В жовтні цього самого року гостив в Аргентині Єпископ канадійських українців Преосв. Кир Ніль Саварин, який взяв участь в Католицькому Конгресі, що відбувся в днях 11 і 12 жовтня. Конгрес дав почин до створення Українського Католицького Об'єднання, в скороченні "УКО". Преосвященний Ніль висвятив тоді двох нових священиків о. К. Корчагіна ЧСВВ, та о. А. Кузишина, а опісля дня 11-го листопада посвятив Українську Католицьку Церкву в місцевості Беріссо, провінція Буенос-Айрес, де мають також приют Сестри Василіянки.

Дня 21-го грудня відбувся на спортивній площі в Гудсоні перший Здвиг Молоді об'єднаної в "СУМолоді", при чім посвячено перший прапор "СУМ" в Аргентині.

Рік 1953. — Дня 10-го січня посвячено Народний Дім Руханкового Т-ва "**Сокіл**" в Кордобі, що знаходиться при вулиці 81-шій чис. 871, та проявляє успішну діяльність.

Дня 19 квітня посвячено Народний Дім Філії Т-ва "Просвіта" в місцевості Сан Мартін (провінція Буенос-Айрес) при вул. Бельграно число 765.

Дня 25-го жовтня відбулося **Протестаційне віче**, улаштоване новозаснованою організацією "ДОБРУС", яке відбулося в бельгійському сальоні при вулиці Гіполіто Ірігоєн, Бс.-А'рес.

Дня 8-го листопада посвячення наріжного каменя під новий Народний Дім Центральної "Просвіти" в Буенос-Айресі.

Рік 1953. — Проголошено декрет чис. 14.294, яким Місіонес проголошено автономною провінцією, надаючи його населенню право вибирати губернатора, послів та муніципальних інтендентів.

Рік 1954. — Дня 20-го червня відбулися Установчі Збори Союзу Українських Купців і Промисловців в Аргентині.

Дня 19-го грудня врочисте посвячення **Народного Дому** Центрального Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі, при вулиці Солер чис. 5039.

Р І К — 1 9 5 5 .

СІЧЕНЬ — 9/1955 на площі клубу "Спортіво Док Суд" при вулиці Л. Н. Алем 150 відбувся Фестин Української Молоді з легкоатлетичними і спортивими змаганнями.

Дня 23/1/1955 — заходами УЦР в залі "Колехіо Сан Сальвадор" при вулиці Кажео 542 відбулося **Свято Державности** при участі новозорганізованого хору "Сурма" під батугою п. В. Василика.

БЕРЕЗЕНЬ — 1955 з ініціатииви УЦР започатковано збірку **Народного фонду** на культурно-виховну і пропагандивну акцію серед українських громад в Аргентині.

Дня 19/3/1955 — перший раз в Аргентині, в залі "Просвіти" на Док Суді, показано Ляльковий Театр у виконанні п. М. Вертильського і п. Величковського.

ТРАВЕНЬ — 29/1955 заходами Товариств "Просвіта" і "Відродження" відбулося **Жалібна Академія** для вшанування св. п. Петлюри і Коновальця.

СЕРПЕНЬ — Спілка Українських Науковців Літераторів і мистців проголосила **конкурс** на найкращу літературну працю українських письменників в Аргентині. Жюрі — проф. Є. Онацький, п. І. Павелко і п. В. Ласовський.

ВЕРЕСЕНЬ — від 8 до 15/1955 Український Клуб при вулиці 24 де Новембре чис. 438 улаштував **Шахові змагання** українських шахістів.

ЖОВТЕНЬ — 29/1955 відзначено 35-літній Ювілей актора і режисера п. Юрія Григоренка, в якому приймали участь М. Голодик, Р. Григоренківна, В. Карпенко, В. Козулькіна, д-р І. Іваницький, Т. Лихолай, Н. Негель, В. Сименець, В. Сталовір, М. і В.Цуканові, О. Хлебич і І. Шведів.

ЛИСТОПАД — 6/1955 під протекторатом УЦР відбулася **Академія** для вшанування річниці Листопадового Зриву.

ГРУДЕНЬ — 1955 — Накладом Видавництва Миколи Денисюка появилися довгограючі платівки з колядами та піснями у виконанні мішаного хору п. В. Василика та солістів пані О. Пік і о. Ярослава Сірка.

Р І К — 1956.

БЕРЕЗЕНЬ — 18-го, відбулася традиційна **Проща до Люхан, пров. Бс.-Айрес.**

КВІТЕНЬ — 8-го посвячення наріжного каменя під церкву на передмісті Саранді при вулиці Супісіче і Агуеро, провінція Буенос-Айрес, будову якої започаткував бл. п. о. М. Куницький.

ЧЕРВЕНЬ — 23-го заходами УЦР-ції відбулася **Пресова конференція.**

ЛИПЕНЬ — 15-го заходами Отців Василіян в Апостолес, провінція Місіонес відбулося Свято для відмічення тисячоліття Християнства в Україні.

ГРУДЕНЬ — в днях 8, 9 і 12-го відбувся **Перший Конгрес "Просвіти"** в Аргентині, який переведено з відповідною програмою і з доповідями виступали: п. Юрій Тис Крохмалюк, Володимир Ласовський, Осип Кузьмич і пані Ліда Тавридзька.

ГРУДЕНЬ — 15, 16 і 23-го обходжено 30-ліття Філії **"Просвіти"** на Док Суді, що відбулося з відповідною програмою в домівці філії.

Р І К — 1957.

БЕРЕЗЕНЬ — 31-го традиційна всеукраїнська **Проща до Люхан, пров. Бс.-Айрес.**

КВІТЕНЬ — 26-го до Буенос-Айресу загостив Д-р **Володимир Душник**, та мав зустріч з українською громадою, як також

зі Союзом Поневоленних народів, як мадяри, словінці, хорвати, поляки, румуни, естонці і литовці.

СЕРПЕНЬ — 25-го засновано кредитову кооперативу **Україкбанк**, що опісля переіменовано на кооперативу "ФОРТУНА".

СЕРПЕНЬ — 27-го заходами Отців Василіян в Апостолесі відбулося торжество для відмічення 60-ліття Українського Поселення в провінції Місіонес.

ЛИСТОПАД — 11-го заходами Українського Інформативно-Видавничого Інституту в приміщенні готелю Кастеляр відбулася успішна пресова **конференція**, і її звідомлення було поміщене в "Українському Слові" чис. 43, яке присвятило цій події цілу сторінку.

Р І К — 1 9 5 8 .

СІЧЕНЬ — 18, через станцію "радіо-національ" від години 19 до 19.30 концерт українських колядок. В годині 21-шій передано фрагменти з оперети Наталка Полтавка.

Дня 26-го січня заходами УЦР відбулося Січневе Свято, година 9.45 через станцію Ексцельзіор спеціальна "радіо-авдиція", потім зложення вінка під Пам'ятником Сан Мартін, а в пополудневих годинах **Академія** в залі при вул. Монтевідео 850. Буенос-Айрес.

Дня 27-го січня щоденник "Ель Мундо" помістив обширний коментар п. н. АНІВЕРСАРІО ДЕ ЛЯ РЕВОЛЮЦІОН УКРАЇНІЯ", автор Рене Дамес.

БЕРЕЗЕНЬ — 3-го традиційна всеукраїнська Проща до Базиліки в Люхан, провінція Буенос-Айрес.

ЧЕРВЕНЬ — 1-го заходами міжорганізаційного Комітету під протекторатом УЦРепрезентації відбулася **Жалібна Академія** для відзначення трагічної смерті св. п. полк Євгена Коновальця.

Дня 6-го червня в залі "Просвіти" поставлено оперету "**Запорожець за Дунаєм**". Режисер Василь Семенець, хор і оркестра під орудою п. Петра Окопного.

ЖОВТЕНЬ — 5-го філія "Просвіти" на Валентін Альсіна обходила Ювілей двадцятлітньої діяльності.

Дня 12-го жовтня 1958 року відбувся Антикомуністичний Конгрес в Гватемалі, в яким приймала участь делегація Аргентини, а з тим делегація українців. Звідомлення "Українське Слово" чис. 36/958.

ЛИСТОПАД — 5-го на Засіданні Управи УЦР делегація в особах п. Т. Хомишина і п. І. Григоращука звітувала про участь в відбутому в ЗСА Конгресі для сприяння АБН. Замітка "Українське Слово" чис. 35/958.

ГРУДЕНЬ — 7-го Українська спільнота Буенос-Айресу відзначила 90-літній Ювілей Матірної "Просвіти" у Львові. В раніших годинах була відслужена Поминальна Служба Божа, а потім Ювілейне Свято. Замітка "Українське Слово" з датою 7/12/1958. р.

Р І К — 1959

СІЧЕНЬ — 22/1959 в радіостанції "Колонія" відбулася надзвичайна "Радіо-авдиція" для відмічення історичного дня "22-го СІЧНЯ".

БЕРЕЗЕНЬ — 15/1959 відбулася традиційна всеукраїнська Проща до Базиліки в Люхан, провінція Буенос-Айрес.

КВІТЕНЬ — 12/1959 в Буенос-Айресі відбувся Концерт співачки Ріти Хоменко, що загостила із Ріо де Жанейро, Бразилія,

В днях від 23 до 30/1959 в галерії "Певсер" відбулася виставка **Абстрактного мистецтва** перебуваючого тоді в Буенос-Айресі мистця Володимира Ласовського, що в пізніших роках виїхав до Нью-Йорку, ЗСА.

ТРАВЕНЬ — 3/1959 посвячення Дому "Просвіти" в місцевості Ескандінава, провінція Мендоза, акт якого виконав Всч. о. Орест Дуб.

В днях — 4 до 16 в галерії "Віткомб" відбулася виставка образів мисткині Надії Сомко-Макаренко, яка опісля виїхала до ЗСАмерики.

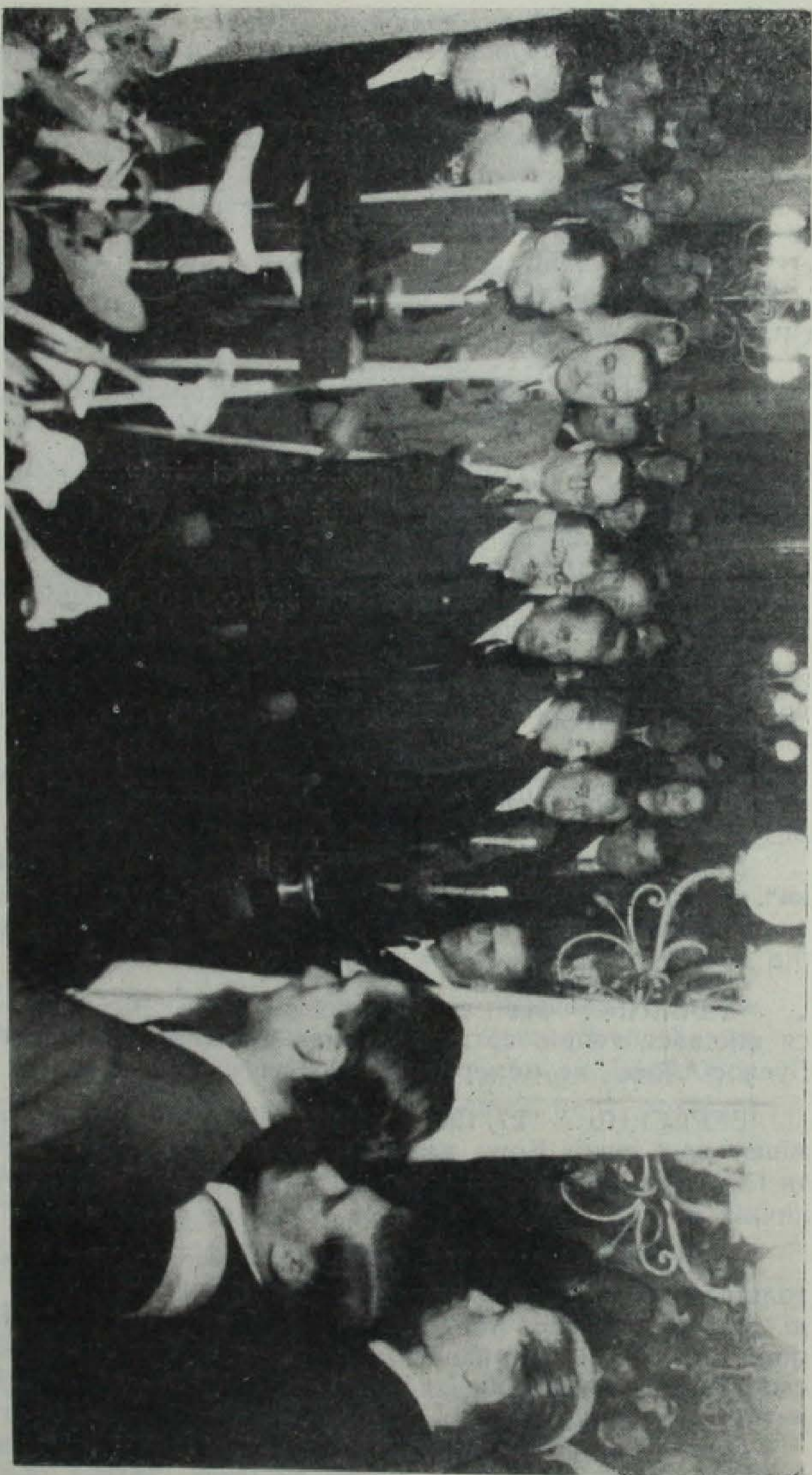
Дня 16/1959 відбулася вистава оперетки "**Наталка Полтавка**", яку поставлено у виконанні артистів під режисурою п. Василя Семенця, при участі хору і оркестри Т-ва "Відродження" під диригентурою п. Петра Окопного.

ЧЕРВЕНЬ — від 1 до 10/1959 в галерії "Віткомб" відбулася виставка творів артиста **Бориса Крюкова**, що перебував в Буенос-Айресі, де помер дня 6-го березня 1967 року.

ВЕРЕСЕНЬ — 27/1959 в столичній Катедрі відбулася Поминальна Служба Божа для вшанування 250-тих роковин смерті Гетьмана **Івана Мазепи**, що нашло належний відгомін в столичній пресі.

ЖОВТЕНЬ — 4/1959 врочисте посвячення Української Католицької Церкви при вулиці Супісіче 1244, передмістя Саранді, провінція Буенос-Айрес. Церква побудована за почином пароха о. Миколи Куницького, а акт посвячення доконав Преосвщ. **Йосиф Мартинєць** — Єпископ української Дієцезії в Куритибі, Бразилія.

В днях від 3 до 15/1959 в приміщеннях Централі "Просвіти" в Буенос-Айресі відбулася Збірна виставка образів та скульп-

Жалібний Акт українців Буенос Айреса для вшанування світлої пам'яті полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ тодішнього провідника ОУН. Помінальний акт відбувся в останніх днях місяця травня, коли наспіла сумна вістка про його трагічну смерть в Роттердамі 1938-го року.

тур перебуваючих тоді в Буенос-Айресі 15 наших мистців, а саме: М. Благовірів — маляр, К. Бульдин — скульптор, М. Борсаловський — маляр, Л. Грицай — маляр, І. Денисенко — маляр, М. Крушельницький — маляр, П. Капшученко — скульптор, В. Ласовський — маляр і критик, С. Макаренко — маляр, М. Неділко — маляр, В. Пономаренко — маляр, Н. Сомко-Макаренко — малярка, В. Семенець — маляр і В. Цимбал — маляр і графік.

Р І К — 1 9 6 0

СІЧЕНЬ — 10-го 1960 року при участі Хресних Батьків, представників Централі і братніх установ відбувся Акт посвячення Дому "Просвіти" в Ляважоль, провінція Буенос-Айрес. Акт посвячення доконав Всч. о. Ярослав Захариясевич.

Дня 13-го січня затверджено статут Кооперативи "Фортуна" та переведено формальну зміну її теперішньої назви, бо назву Українбанк не прийнято.

ЛЮТИЙ — з днем 1/2/1960 року за стараннями УЦРепрезентації державна радіо-висильня започатковує серію українських радіо-передач музики та пісень.

БЕРЕЗЕНЬ — 20-го Всч. о. Микола Куницький посвятив побудову власної домівки для філії "Просвіти" в Сан Франціско Соляно, провінція Буенос-Айрес.

Дня 6-го березня 1960 року відбулося посвячення вакаційної оселі "Підлюте" в місцевості Теляр де Пачеко, провінція Буенос-Айрес. Обширне звідомлення "Українське Слово" чис. 8/60.

КВІТЕНЬ — 3-го 1960 — відбулася традиційна всеукраїнська Проща до Базиліки в місцевості Люхан, провінція Буенос-Айрес.

ЧЕРВЕНЬ — в днях 18 і 19 відбувся **П'ятий Конгрес українців в Аргентині**, на якому вибрано нові керівні органи УЦРепрезентації, яку очолили — Голова — п. В. Іваницький, 1-ший заступник п. І. Григоращук, 2-гий заст. п. І. Чарнецький, секретар п. Б. Коваль. Президія Головної Ради п.п.: Є. Онацький, В. Савич і Ю. Середяк.

Дня 26-го червня 1960 року Кардинал д-р Антоніо Каджано відвідав монастир Отців Василіян при вул. Курупалігве 760, де видголосив відповідну проповідь, підкреслюючи обширну діяльність Отців Василіян в Аргентині. Замітка "Українське Слово" чис. 23/60.

ЛИПЕНЬ — 11-го 1960 року через станцію "Радіо національ" передано звернення голови УЦР п. В. Іваницького щодо

посилення акції для розбудови культурно-освітньої акції серед наших громад в Аргентині. Замітка "Укр. Слово" чис. 24/60.

ЛИСТОПАД — 20-го 1960 року Посвячення Прапорів філії "Просвіти" на Док Суді. Хорунжі — Ігнат Свистун, Володимир Колодій і Микола Дячун. Замітка "Укр. Слово" чис. 42/60.

Дня 27-го листопада 1960 року відбувся Здви́г **молоді** на оселі Підлюте під гаслом Українська Молодь обличчям до України, при участі молодечих організацій: Пласт, САУС і СУМолоді.

ГРУДЕНЬ — 11-го 1960 року відбулося посвячення наріжного каменя під Українську Кате́дру в Буенос-Айресі. Акт посвячення доканав Кардинал д-р Антоніо Каджано при громадній участі всієї української громади. Світлини і замітка "Українське Слово" чис. 41/60.

Р І К — 1 9 6 1

СІЧЕНЬ — 15/1961 на оселі "Підлюте" в Таляр де Пачеко відбувся Просвітля́нський Здви́г Молоді з Полевою Службою Божою та маніфестацією молоді і членства філій "Просвіти" всего великого Буенос-Айресу.

Дня 22/1961 заходами міжорганізаційного Комітету і під протекторатом УЦР відбулося **Свято Державности** в залі "Колекхіо дель Сальвадор" при вулиці Кажано 542. Буенос-Айрес.

ТРАВЕНЬ — 14/1961 заходами Ювілейного Комітету під протекторатом УЦР в театрі Колісео вул. Чаркас 1111 відбулася **Святочна Ювілейна Академія** для відзначення **100-річчя смерті Шевченка**. В програмі приймали участь солісти, мішаний хор і симфонічна оркестра під батutoю проф. А. Копитовича. Звідомлення в "Українському Слові" чис. 18/61.

ЧЕРВЕНЬ від 15 до 30 в залах "Просвіти" відбулася **виставка Шевченко в Ілюстраціях, публікаціях і філіателії**, яка стягнула велике число глядачів. Окремо видано спеціальні **Шевченківські "бльоки"**, значки, коверти та картки.

ЖОВТЕНЬ — 29/1961 з нагоди **100-річчя смерті Шевченка** заходами УЦР відбувся **Ювілейний Концерт** в залі "Театро Аргентіно" в Ля Пляті, при участі хору і симфонічної оркестри під батutoю п. А. Копитовича.

ЛИСТОПАД — 1 і 5/1961 заходами УЦР відбулися відзначення роковин Листопадного Зриву.

Дня 12/11/1961 в парохії Св. Ольги на Віжа Аделіна відзначено 25-ліття священства о. Івана Балука.

ГРУДЕНЬ — 3/1961 до Буенос-Айресу приїхав перший ук-

раїнський Єпископ Пресвщ. **Андрій Сапеляк** Апостольський, Візитатор для українців католиків в Аргентині.

Дня 17/12/1961 заходами УЦР в залі при вул. Азкуенага ч. 158 відбулася Святкова Академія для вшанування **пам'яті о. Маркінна Шашкевича**.

Р І К — 1 9 6 2

СІЧЕНЬ — 23/1962 з нагоди роковни "**22 Січня**" відбулася Святкова Академія в залі "Колехіо Сан Хосе" при вулиці Азкуенага число 158 при участі всієї нашої громади.

КВІТЕНЬ — 1/1962 в залі столичного театру "Колон" відбувся Симфонічно-хоральний Концерт, присвячений батькові української музики **Миколі Лисенкові**. Фестиваль відбувся заходами Української Центральної Репрезентації.

КВІТЕНЬ — 8/1962 відбулася традиційна всеукраїнська проща до Базиліки в Люхан, яка пройшла дуже величаво.

КВІТЕНЬ — 11/1962 заходами УЦР відбулася громадська нарада в справі створення фонду для пропаганди української культури серед чужинного оточення.

ТРАВЕНЬ — 27/1962 в залі "Консехо де ляс Мухерес" відбулося Свято Героїв, яким відмічено роковини трагічної смерті бл. п. С. Петлюри і Є. Коновальця.

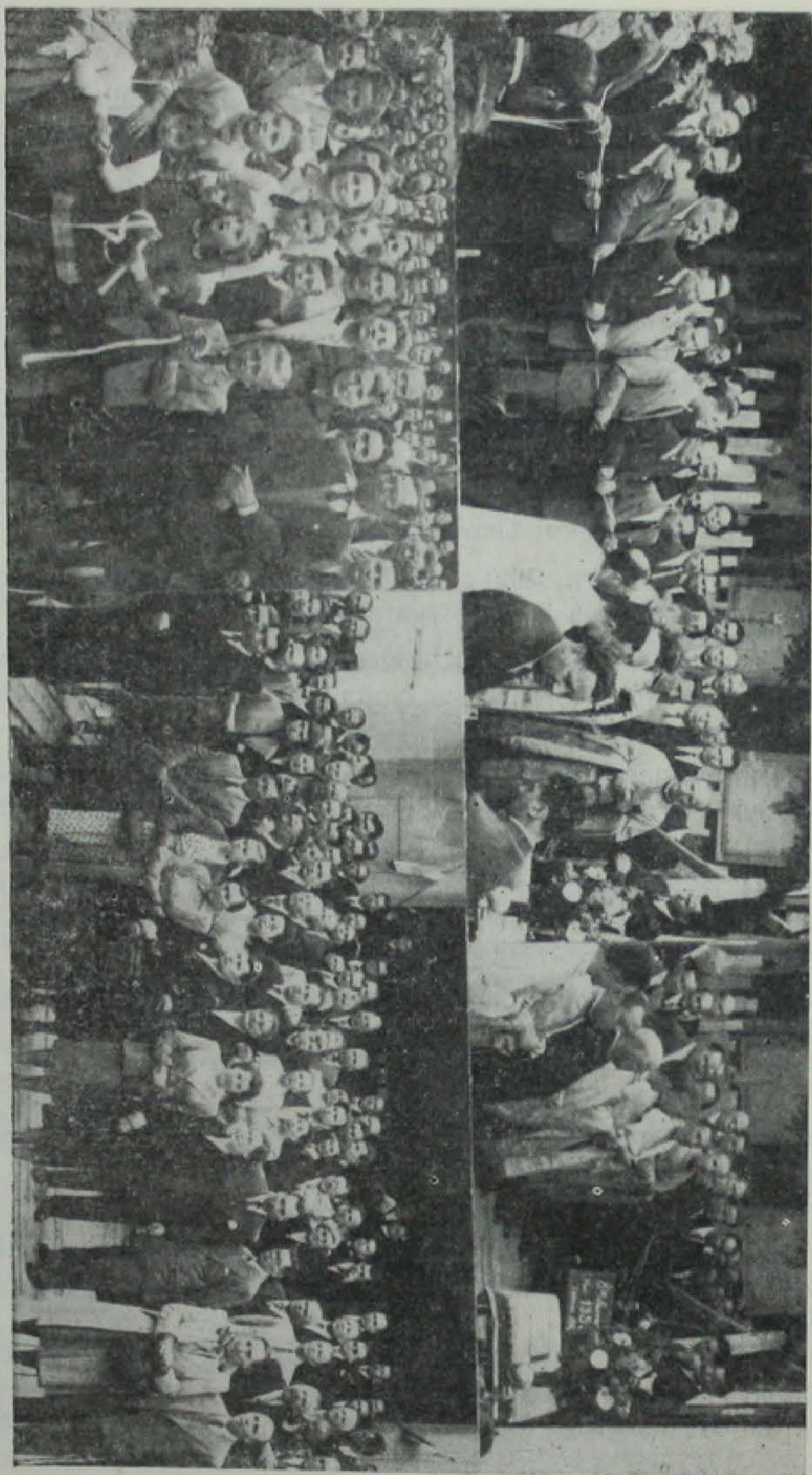
ЧЕРЕВЕНЬ — 17/1962 Архиєрейське посвячення Церкви ім. Св. Ольги, княгині України, при вулиці Льос Пінос, на передмісті Віжа Аделіна.

ЛИПЕНЬ — 27/1962 заходами УЦР в залі Поштової Каси Ощадности відбулося публічне **Віче** присвячене пропагуванню визвольних змагань українського народу.

ЖОВТЕНЬ — 12/1962 з нагоди 15-ліття Братства Святої Покрови в Буенос Айресі, відвідує українську православну громаду Преосвященіший Митрополит **Іоан**.

ЛИСТОПАД — 25/1962 в театрі Колізео відбувся Фестиваль української пісні і танку. Виступали балет, мішаний і мужеський, хори та симфонічна оркестра під батutoю п. Антона Копитовича.

ГРУДЕНЬ — 31/1962 Аргентинсько-Український Клуб в Апостолес, провінція Місіонес, під головуванням п. Ф. Спасюка започаткував будову власного дому, коло якого будуть також споруджені спортові площі для молоді.

Фрагменти врочистей з нагоди посвячення наріжного каменя під Народний Дім «Просвіти» в Буенос Айресі, які відбулися
 дни 8-го листопада 1953 року. Посвячення й відкриття Народного Дому «Просвіти» відбулося дни 19-го грудня 1954 р.

СІЧЕНЬ — 1/1963 Успішний виступ танцювального ансамблю Т-ва "Сокіл" в Кордобі у курортнім місті Коскін, який популяризував українські народні танці перед 8 тисячною публікою.

ЛЮТИЙ — 3/1963 Екзарх Пресв. Кир Андрій Сапеляк був прийнятий у Верховного Архиепископа Йосифа Сліпого в монастирі на Гротта-фerrата в Римі.

БЕРЕЗЕНЬ — 23/1963 Злобна і скрита рука підпалила домівку "Просвіти" в Ісідро Касанова, провінція Буенос-Айрес. Філія влаштувала відповідний протест, але винувників не устійнено.

БЕРЕЗЕНЬ — 31/1963 Під проводом Владики Кир Андрія Сапеляка відбулася традиційна і успішна проща до Базиліки в Ляхан.

КВІТЕНЬ — 28/1963 Відбулося величаве **Свято УПА**. Виступав хор під диригентурою п. В. Василика та солісти Галя Андреадіс та Тамара Лиходай.

КВІТЕНЬ — 21/1963 В Римі Митрополит Йосиф Сліпий висвятив на священника уродженця Аргентини Всч. Михайла Микиця, який веде душпастирську працю в провінції Чако.

ТРАВЕНЬ — 4/Владика Кир Андрій Сапеляк відвідує українську громаду в місцевості Бовен, провінція Мендоза, де душпастирську працю веде о. Василь Винничук.

ЧЕРВЕНЬ — 2/1963 З нагоди Зелених Свят заходами УЦР при участі всіх організацій вшановано пам'ять Борців за Волю України. В ранішніх годинах перед Церквою при вул. Курапа-лігве 760 при символічній Могилі відбулася Поминальна Панихида а пополудні в залі Колехіо Сан Хосе Жалібна Академія.

ВЕРЕСЕНЬ — 30/1963 Заходами УЦРепрезентації появилися перші українські платівки, у виконанні симфонічної оркестри, хорові і вокальні виступи з народними піснями.

ЖОВТЕНЬ — Від 5 до 7-го відбувся перший в Аргентині Антикомуністичний Конгрес, в якому приймали зорганізовану участь українці за посередництвом УЦР.

ЛИСТОПАД — 10/1963 Відбулося відкриття і посвячення вулиці Україна в місцевості Віжа Аделіна, провінція Буенос-Айрес, після чого по вулицях цієї місцевості відбувся маніфестаційний похід при численній участі нашого громадянства.

ЛИСТОПАД — 20/1963 Відкриття вулиці ім. Івана Франка в місцевості Віжа Караса, провінція Буенос-Айрес. Акт цей пе-

ретворився у величаву маніфестацію, на якій був присутній кандидат на Губернатора цієї провінції д-р Аленде, який відвідав місцеву філію "Просвіти", в якій відбулося спільне прийняття для делегацій.

ГРУДЕНЬ — 1/1963 Врочисте посвячення Дому "Просвіти" Філії в Касанова, провінція Буенос-Айрес. Акт посвячення довершили о. М. Куницький, о. Іван Балук і о. Василь Король.

ГРУДЕНЬ — 7 і 8 відбувся 6-тий Конгрес Українців в Аргентині. Управу УЦР очолив д-р Василь Іваницький і мгр. Мирослав Самоверський — секретар.

Р І К — 1 9 6 4

БЕРЕЗЕНЬ — 15/1964 відбулася традиційна проща до Базиліки в Люхані.

КВІТЕНЬ — 12/1964 Відбулася Сесія Головної ради УЦР, в якій приймали участь існуючі організації wraz зі своїми філіями.

КВІТЕНЬ — 19/1964 На сесії Федерального Парляменту депутат провінції Чако посол Діаз виголосив промову, в якій згадував про самостійність України, що знайшло належний відгомін в столичній пресі.

КВІТЕНЬ — 21/1964 Український Видавничо-Інформативний Інститут одержав на руки його голови п. В. Косюка листа від генерала американської армії командира Віліяма Жарбурча, в якому висловлює Інституту подяку за переслання йому книжки "Ля Ресістенція ен Укранія".

КВІТЕНЬ — 14/1964 В місцевості Сан Бернардо, провінція Чако, на пропозицію міського радного українського походження п. Аркадія Балюка, надано одній із її вулиць назву Україна, як вияв признання українській громаді в тій місцевості.

ЧЕРВЕНЬ — 4/1964 Василіянську Провінцію в Аргентині відвідав її новий Протоархимандрит Всч. Атаназій Великий ЧСВВ, який відвідав також Отців Василіян в провінції Місіонес.

СЕРПЕНЬ — 1/1964 Всч. о. Йосиф Галабарда призначений Птороігуменом Отців Василіян в Аргентині.

ВЕРЕСЕНЬ — 6/1964 Відбувся величавий Концерт в театрі Опера для вшанування 150-річчя народин Тараса Шевченка. Концерт улаштували українські організації під патронатом УЦР. В програмі виступав збірний хор організацій під диригентугою маестра А. Копитовича.

ЖОВТЕНЬ — 11/1964 В Сан Бернардо провінція Чако відбулося офіційне відкриття вулиці Україна, і у відбутих врочистостях приймали участь, як представник УЦР, д-р Василь Іваницький та д-р Ліда Макаруха-Іваницька.

ЛИСТОПАД — 29/1964 В Буенос-Айресі в залах Т-ва "Відродження" відбувся 70-літній ювілей проф. Євгена Онацького, що як дійсний член УНТШ та автор Малої Енциклопедії одержав численні привіти від приятелів та всіх організацій.

ГРУДЕНЬ — 6/1964 В Буенос-Айресі відбувся величавий Концерт для відмічення 40-літнього ювілею "Просвіти" в Аргентині, що також було належно відмічено в столичній пресі та радіо-передачах.

Р І К — 1 9 6 5

СІЧЕНЬ — 24/1965 Вшановано **Січеві Роковини** — в ранішніх годинах Богослужби в наших церквах, пополудні в залі Колехіо Сан Хосе вул. Азкуенага ч. 158, святкова **Академія** під протекторатом "УЦР".

БЕРЕЗЕНЬ — Протягом цілого місяця в Католицькому Понтитікальному Університеті при вул. Хункаль ч. 1247 відбувалися виклади "Славістики" при численній участі громадянства.

БЕРЕЗЕНЬ — В другій половині місяця відбувся в Пунта Індіо **Пластовий табір** і на його закінчення табір відвідав наш Владика Кир Андрій, як також голова УЦР п. В. Іваницький та голова Союзу Купців і Промисловців — п. Т. Хомишин.

КВІТЕНЬ — 4/1965 Відбулася традиційна Проща до відпустової Базиліки в Люхан, — спеціальний поїзд виїхав з площі Місерере о годині 7-мій рано, при громадній участі громадянства, яке очолював Владика Андрій враз з Духовенством та Сестрами.

КВІТЕНЬ — 30/1965 В місті Кордоба — одержав диплом інженера п. Леонід Голоцван, активний член Т-ва "Сокіл" та ініціатор українських радіо-передач в Кордобі.

ТРАВЕНЬ — 9-го відбулася в домівці Т-ва "Відродження" чергова Сесія Головної Ради "УЦР" на якій полагоджено ряд актуальних міжорганізаційних справ.

ТРАВЕНЬ — 3 датою 9-го травня в нашій пресі появився **Комунікат УЦР**, яким засуджується акцію всяких зв'язків з товариством культобміни в Києві, яке висилає своїх агентів до наших скупчень за границею.

ЛИПЕНЬ — 10/1965 В домівці Т-ва "Відродження" відбулося Свято для відмічення 40-ліття священства і 65-ліття життя Всч. о. протопресвітера **Бориса Арійчука**, — настоятеля УАП Церкви в Буенос-Айресі.

ЛИПЕНЬ — 11-го в залі Народного Дому "Просвіти" на Док Суді відбулося величаве Свято для відмічення 100-ліття на-редин нашого великого Митрополита **Андрея Шептицького**.

СЕРПЕНЬ — 8/1965 Заходами Екзархату і УЦР влаштува-но **Академію** на честь нашого **Верховного Архієпископа, Кар-динала Йсифа Сліпого**, яка відбулася в залі Колехіо Сан Хосе. Рано була відслужена Архирейська Служба Божа в нашій Ка-тедрі при громадній участі делегацій і громадян всіх парохій великого Буенос-Айресу.

СЕРПЕНЬ — 15-го (1965) відкриття і посв'ячення вулиці **УКРАЇНА** в місцевості Беріссо, провінція Буенос Айрес, при якій знаходиться українська церква та мурований і три поверховий дім Сестер Василіянок в якому є їх каплиця, монастир та школа.

ЖОВТЕНЬ — В днях 3 і 26 жовтня українська молодь згур-тована в Т-ві "Сокіл" мала успішні виступи в телебаченні, ви-ступаючи з українською тематикою через канали 10-тий і 12-тий під час програми "Панорама Огареньо".

ЛИСТОПАД — 11-го в домівці Т-ва "Просвіти" відбулася Академія для відмічення річниці **Листопадного Зриву**, яка від-булася заходами міжорганізаційного Комітету під протектора-том УЦР.

ЛИСТОПАД — Дня 28 і 29-го Балет "Просвіти" виступав в театрі Сан Мартін, здобуваючи велике признание всієї столич-ної публіки, яка по береги виповнила велику залю згаданого театру.

ГРУДЕНЬ — Дня 18 і 19-го грудня молодь Т-ва "Сокіл" в Кордобі виступала на Міжнародному Фестивалі в місцевості Ка-піжа дель Монте, де тисячні маси туристів з ентузіазмом сприй-мали бравурні виступи української молоді з нашими національ-ними танцями, виступи яких захоплена публіка сприймала пря-мо оваційними оплесками.

Р І К — 1 9 6 6

БЕРЕЗЕНЬ — 27/1966 Відбулася традиційна Проща до чу-дотворної Базиліки в Люхан, провінція Буенос-Айрес, в якій

приймало участь кілька тисяч українських паломників. Спеціальний поїзд зложений із 12-ти вагонів виїхав зі станції Місерере о годині 7-мій рано вже в повні виконанні українськими паломниками, серед яких було помітне число уніформованих Пластунів та Сумівців, які організовано зі своїми прапорами асистували процесійний вхід до Базиліки, що його очолював наш Екзарх враз з нашим духовенством.

ЛЮТИЙ — В днях 12, 13 і 14-го лютого балет "Просвіти" з Буенос-Айреса мав успішні виступи в місті Мендоза, що є столицею провінції цієї самої назви. Виступи Балету відбувалися в міському театрі "Інdependенція", що всі три дні був переповнений, і появу Балету публіка сприймала прямо оваційно. Місцеві газети "Льос Андес" і "Темпо де Кужо" подали відповідні світлини Балету, відзначаючи бравурність танцюристів та відмічуючи кольоритність наших народніх одягів.

КВІТЕНЬ — Дня 3-го відбулося офіційне відкриття Курсів Українознавства при Філії Українського Університету ім. Климентія Папи які відкрив Екзарх Кир Андрій, а першу доповідь виголосив тодішній його декан — проф. д-р Богдан Галайчук.

ТРАВЕНЬ — Дня 24-го ц. м. заходами радієвого диктора п. Юрія Мушака започатковано українські радіо-передачі під назвою "Голос України", які передавалися через станцію "Радіо Сплєндід". Цю інавгураційну передачу передавано тоді цілою сіткою радіо-передач, яку творили такі станції: "Л.Т. 2" — Росаріо, "Л.Т. 1" Концепціон дель Уругвай, "Л.Т. 16" провінція Чако, "Л.У. 5" — Невкен, "Л.В. 4" Сан Рафаель, "Л.В. 15" — Віжа Мерседес, та "Л.В. 3" — Тукуман.

ЛИПЕНЬ — 13/1966 В місті Кордоба одержав диплом інженера п. Роберт Кундиш, активний член місцевого Т-ва "Сокіл".

ЛИПЕНЬ — 24-го ц. м. в домівці Т-ва "Просвіти" відбулася чергова Сесія Головної Ради УЦРєпрезєнтації, на якій заповдано та одобрєно звїти з діяльності Президії УЦР.

ВЕРЕСЕНЬ — Дня 10-го відбулося **Свято Градуантів**, в якому приймали участь наступні особи, що закінчали середню освіту: Ірина Берєська, Оксана Бойко, Ліліяна Стрийків, Сільвія Стрийків, Олег Максимєнко, Маруся Мєльник, Софія Побідинська, Ганна Марія Завада, Євген Цап, Зоня Катєринюк, Зєнон Дрозд, Ірина Петришин, і Ольга Квасниця. Були представлєні особи, що закінчили університєтські студії а саме: д-р Оксана Качмар, д-р Ірина Корбутяк, д-р Ганна Тифун, інж. Роберт Кундиш, мгр. Маруся Собєнко, і д-р Лєся Помазанська.

ГРУДЕНЬ — Дня 11-го ц. м. в муніципальному театрі Сан Мартін відбувся **Фєстиваль понєволєних народів**, що олинили-

ся за залізною заслоною, в яким приймали участь також українці за посередництвом УЦРепрезентації та Балету.

Р І К — 1967

СІЧЕНЬ — 22/1967 Під патронатом УЦРепрезентації відзначено **Січеві роковини**, при громадній участі громадянства Буенос-Айреса і околиць.

БЕРЕЗЕНЬ — 12/1967 Відбулася традиційна проща до відпустової Базиліки в Люхані, численна участь громадянства під проводом Владики Кир Андрія, Духовенства та Сестер Василіанок, та Службениць.

БЕРЕЗЕНЬ — 18/1967 Жалібна Академія в честь головного командира УПА, ген. Тараса Шуховича Чупринки. Поминальні Панахиди в українських церквах а в пополудених годинах Академія в домі "Просвіти".

БЕРЕЗЕНЬ — 25, заходами Спілки Науковців, Літераторів і Мистців та президії УЦРепрезентації зложено привіт проф. дру Юрієві Полянському з нагоди 75-річчя з дня його народнин, та для відзначення 50-річчя його науково-професорської праці на рідних землях і в державному аргентинському університеті в Буенос-Айресі.

КВІТЕНЬ — 9/1967 Відбувся інаугураційний акт академічного року Філії українського католицького університету ім. Климентія Папи, при Українській католицькій Катедрі в Буенос-Айресі.

КВІТЕНЬ — 16, в домівці Т-ва "Відродження" відбулася чергова Сесія Головної Ради, при участі делегатів всіх наших установ та Президії Української Центральної Репрезентації.

ТРАВЕНЬ — 21/1967 Врочисте відкриття і посвячення відпочинково-виховної оселі "ВЕСЕЛКА". Акт посвячення доконав Владика Андрій Сапеляк при участі делегацій поодиноких організацій та великого числа української спільноти Буенос-Айреса та околиць.

СЕРПЕНЬ — 4 ц. м. Президент аргентинського уряду ген. Онганія підписав декрет чис. 17.380, даючи офіційний дозвіл на побудову Пам'ятника Тарасові Шевченкові в Буенос-Айресі.

ВЕРЕСЕНЬ — 17/1967 Відбулася Сесія головної ради "УЦ Репрезентації" в справі побудови Пам'ятника Шевченкові, на якій оформлено також його Будівельний Комітет.

СЕРПЕНЬ — 27/1967 В Апостолес, провінція Місіонес від-

значено 75-річчя українського поселення в цій місцевості, **величавим святом** при участі Владики Андрія Сапеляка, представників провінціального уряду, та делегацій від УЦРепрезентації та її складових організацій.

ЖОВТЕНЬ 7-го ц. м. відбувся двадцятьрічний **Ювілей філії "Просвіта"** Фльоріда, яка перенеслася до місцевості Віжа Аделіна та збудувала там великий Народний Дім ім. Степана Бандери.

Дня 22-го ц. м. в залі Колехіо Сан Хосе при вулиці Азкуенага чис. 158 заходами міжорганізаційного Комітету відбулося величаве **Свято** для відмічення **25-ліття "У.П.А."**.

ЛИСТОПАД — 7/1967 В приміщеннях Плаза Готель заходами УЦРепрезентації відбулася **Пресова конференція**, для інформації про скликання **Світового Конгресу вільних українців**, що відбувся при кінці місяця в Нью-Йорку, ЗСА.

ГРУДЕНЬ — 16/1967 В залі Т-ва "Відродження" відбулася Сесія Головної Ради під головуванням п. Т. Хомишина, на якій подано звіт про відбуття "СКВУ" в Нью-Йорку.

Р І К — 1 9 6 8

СІЧЕНЬ, від 9 до 4-го лютого стараннями Сестер Службиниць відбулася Дитяча Вакаційна Оселя в Місцевості Хаврегі, пров. Буенос-Айрес, яка відбулася під патронатом Владики Андрія Сапеляка.

СІЧЕНЬ — 28-го ц. м. заходами Української Центральної Репрезентації відбулася **Святкова Академія** для відзначення 50-річчя української державности. Зложено вінок у стіп Пам'ятника Сан Мартіна, та відбулася Академія в залі Колехіо Сан Хосе, при громадній участі нашого громадянства Буенос-Айреса і околиць.

ЛЮТИЙ — 11/1968 Відбулося офіційне закінчення Рідношкільної Вакаційної Оселі на "Веселці", яке відбулося при громадній участі нашого громадянства, та при асисті Владики Кир Андрія Сапеляка.

БЕРЕЗЕНЬ — В днях 9, 10 і 11 ц. м. українську спільноту в Буенос-Айресі відвідав д-р **Володимир Галан**, — голова Злученого Українського Допомогового Комітету в Нью-Йорку, який по черзі відвідав головніші наші організації, подаючи обширні звідомлення про життя і здобутки української спільноти в ЗСАмерики.

БЕРЕЗЕНЬ — Проголошено **Конкурс** на проєкт **Пам'ятника Шевченкові** в Буенос-Айресі, признаючи три нагороди: пер-

ша 1.500. — дол. друга — 1.000. — дол. і третя 750. — доларів. Окремо призначено ще три почесні відзначення для згаданих проєктів.

Дня 9-го ц. м. В Буенос-Айресі створено Апостольський Екзархат, призначуючи Екзархом дотеперішнього Апостольського Візитатора Кир Андрія Сапеляка.

Дня 16-го ц. м. стараннями філії "Просвіти" в Саенс Пеня, пров. Чако через радіостанцію "Л. Т. 16", влаштовано спеціальну радіопередачу присвячену роковинам Тараса Шевченка, що мало великий відгук серед українських скупчень в провінції Чако.

КВІТЕНЬ — 21/1968 Перебуваючий тоді в Аргентині о. Дмитро Поперечний зложив на фонд побудови Пам'ятника Шевченкові в Буенос-Айресі суму 100.000 (сто тисяч пезів) і зістав проголошений першим почесним фундатором побудови Шевченківського пам'ятника в Буенос-Айресі.

Дня 28-го ц. м. — заходами УЦРепрезентації в залі Колегіо Сан Хосе відбулося протестаційне Віче, на якому зістала проголошена Деклярація прав людини.

ТРАВЕНЬ — 5/1968 Стараннями Українського Інформативно-Видавничого інституту в залі Колегіо Сан Хосе висвітлення звукового фільму "Гуцулка Ксеня", що відбулося при громадній участі нашого громадянства.

ЧЕРВЕНЬ — 16/1968 Українська спільнота в Бовен, пров. Мендоза, врочисто відзначає 60 річчя українського поселення в цій провінції. З цієї нагоди відбулося цілий ряд ювілейних обходів а також муніципальний уряд надав назву "Україна" одній із центральних вулиць цієї місцевості, і в тих святочних обходах взяли участь Губернатор провінції, Владика Андрій Сапеляк та делегація УЦРепрезентації.

ВЕРЕСЕНЬ — 6/1968 Приїзд до Аргентини Блаженнішого Кардинала ІОСИФА СЛІПОГО, де на летовищі в Езейса відбулася офіційна зустріч з представниками організацій, Єпископом, духовенством та громадянством.

Дня 7-го ц. м. — прочисте посвячення української католицької Катебри в Буенос-Айресі, при участі Єрархів Аргентинської і Української Церков. — З цієї нагоди заходами філіятелистичного підприємства п. М. Самоверського появились пропам'ятні коверти і поштовий значок з погрудям Кардинала Іосифа. Підчас посвячення Катебри в одному з її приміщень була влаштована "поштова стафета", яка оштемплювала висилані тоді листи спеціальною печаткою, з гербом кардинала та датою Його приїзду до Аргентини.

СЕРПЕНЬ — 11/1968 Примас Аргентини, Кардинал Антоніо Каджано в присутні апостольського нунція Гумберта Моццоні

проголосив в нашій Катедрі створення Українського Католицького Екзархату, проголошуючи Екзархом Владику Андрія Сапеляка.

ЛИСТОПАД — 22/1968 Блаженийший Кардинал Йосиф в асисті Єпископів і Духовенства відвідав Централю "Просвіти" в Аргентині, де численно зібране членство виявило Йому належну пошану та глибоку вдячність.

ЛИСТОПАД 30 і 1 грудня відбувся **Осьмий Конгрес** Українців в Аргентині, який відновив свої керівні органи на новий три річний період.

ГРУДЕНЬ — 8/1968 В театрі "Авеніда", що знаходиться при Авеніді 25 де Мажо чис. 1222 відбулося **Свято Просвіти**, яким закінчено ювілейні обходи з нагоди 100-річчя Матірної "Просвіти" у Львові.

Дня 22-го ц. м. — На оселі **Веселка** відбувся **Величавий** **здви́г молоді**, присвячений для звеличання 100-річчя Матірної "Просвіти" у Львові.

Р І К — 1 9 6 9

СІЧЕНЬ — 20/1969 Уряд Аргентини декретом чис. 92/м-8, затвердив ерекцію українського Екзархату в Аргентині на чолі з Пресв. Андрієм Сапеляком. Декрет підписали — президент ген. Х. К. Онганія і мін. закордонних справ і культу д-р Ніканор Коста Мендес.

ЛЮТИЙ — 2/1969 **Січневі роковини** відзначено ц. р. з датою 2-го лютого, які відбулися на оселі Веселка. Полеву Службу Божу відправив Екзарх Андрій Сапеляк, програмову доповідь виголосив п. Василь Косюк, а доповідь в еспанській мові виголосив п. Дмитро Шуплат. На святі був присутній гість з Канади, виховник п. Петро Башук.

ЛЮТИЙ — 16 відкриття шкільного року в гімназії при українським Католицьким університеті ім. Климентія Папи. Заплановані предмети викладають: проф. д-р Б. Галайчук, проф. Іван Романюк, пані Ганна Середяк, пані Ліда Тауридзка, інж. Ростислав Ільницький, п. Іриней Липинський і mgr. Михайло Василик та о. Василь Король.

КВІТЕНЬ — 27/1969 Посвячення **Наріжного камня** під Пам'ятник Шевченка в Парку Трес де Фебреро, в дільниці Палермо. Акт посвячення доконав Владика Іов Скакальський Єпископ УАПЦеркви в асисті протопресвітора о. Бориса Арійчука, о. Ященка та о. Мельника, при участі численно зібраного громадянства та делегацій поодиноких організацій.

ТРАВЕНЬ — 22/1969 Владика Іов Скакальський в асисті

протопресвітора о. Бориса Арійчука та делегації Православного Братства мав зустріч з українським громадянством, яка відбулася в залі Т-ва "Просвіта" в Буенос-Айресі, підчас якого Владика Іов виголосив привітальну промову, як новий Єпископ УАПЦеркви в Аргентині.

ЧЕРВЕНЬ — 1/1969 В залі Т-ва "Просвіта" влаштовано **Свято Героїв**, яке відбулося заходами міжорганізаційного Комітету при громадній участі всієї української спільноти.

ЧЕРВЕНЬ — 15/1969 В місцевості Ляважоль, провінція Буенос-Айреса, стараннями філії "Просвіти" відбулося відкриття вулиці з іменем **"Україна"**, що міська рада цієї місцевості признала для численної української громади, яка з цієї нагоди влаштувала величаву маніфестацію та посвячення таблиці з Гербом України, яку вмуровано на розі де започатковується згадана вулиця.

ВЕРЕСЕНЬ — 6, 7 і 14 в Буенос-Айресі відзначено 45-річчя діяльності Т-ва "Просвіта" в Аргентині, що в пізніших місяцях обходили також деякі її філії, повязуючи з річницею їх заснування.

ЖОВТЕНЬ — 5, 11 і 12 Філія "Просвіти" в Ісідро Касанова відзначила **Десятиліття** своєї діяльності, яка вважається одною з наймолодших, але дуже рухливих філій в провінції Буенос-Айреса.

ЖОВТЕНЬ — 25/1969 В домівці "Просвіти" відбулося відкриття й посвячення **Пропам'ятної таблиці** в честь Степана Бандери, яку вмуровано в стіні Народного Дому, для звеличання світлої пам'яті цього борця за волю нашої Батьківщини.

ЛИСТОПАД — 16 в місті Кордоба заходами Рух. Т-ва "Сокіл" відбулася в залі його Народного Дому **Святкова Академія** для звеличання роковин Листопадового Зриву, в якій взяла численну участь ціла українська громада.

ГРУДЕНЬ — 21-го Владика Андрій Сапеляк посвятив наріжний камінь під монастир Сестер Василіянок, який заплановано побудувати побіч Церкви Св. Ольги, в місцевості Віжа Аделіна, яку збудував о. Іван Балук, де збудовано опісля дім Сестер Василіянок.

Р І К — 1 9 7 0

СІЧЕНЬ — Від 3 до 31 січня відбувалися виховні табори Рідної Школи і Суму на оселі Веселка, в яких приймали участь велике число доросту та молоді. Дня 25 січня на оселі Веселка відбулося **Січневе свято** при громадній участі громадянства,

молодечих організацій та всієї дітвори Радної Школи всіх поблищих Філій.

БЕРЕЗЕНЬ — 15 Відбулася чергова традиційна **Проща** до відпустової Базиліки в Люхані. Проща відбулася спеціальним потягом, що о 7 годині рано виїхав зі станції Пляса Онсе, при участі Владики Кир Андрія та великого числа прочан всіх дооколичних наших громад.

ЧЕРВЕНЬ — 27 Філія Т-ва "Просвіти" на Валентін Альсіна (передмістя Буенос-Айреса) обходила 35-ліття своєї діяльності і з цієї нагоди появилось спеціальне число "Українського Слова", подаючи документальні ілюстрації з діяльності та осягів згаданої філії.

ЛИПЕНЬ — 1/1970 Новим Протоігуменом Віце-провінції Отців Василіян в Аргентині зістав призначений Всч. о. Доротей Шимчій ЧСВВ, з осідком в Апостолес, провінція Місіонес, де находится головний осередок Отців Василіян згаданої провінції.

Дня 26-го ц. м. в залі Центральної "Просвіти" відбулася величава **Зустріч** піонерів організаційного життя української громади в Буенос-Айресі, в якій як Духовний Батько нашої громади приймав участь Владика Андрій Сапеляк, який виголосив спеціальну проповідь закликаючи наше громадянство до скріплення діяльності організаційно-церковного життя.

СЕРПЕНЬ — 1/1970 Фінансова Комісія під проводом п. Т. Хомишина і М. Гнатишина скликала **Громадянську нараду**, щоб поширити акцію Комітету для побудови Пам'ятника Шевченкові в Буенос-Айресі.

СЕРПЕНЬ — 8/1970 В місті Кордоба відбулися успішні виступи Балету Централі "Просвіти" з Буенос-Айресу, — балет виступав в міському театрі "Рівера Індарте", а після мав також успішні виступи в курортній місцевості Коскін, де численно зібрана публіка виступи українського балету сприймала впрост оваційно.

ВЕРЕСЕНЬ — 6/1970. З цією датою появилось **Дватисячне** число "Українського Слова", яке вийшло в побільшеному об'ємі сторінок, з документальними ілюстраціями про перше його число, яке появилось з датою 21 січня 1928 року.

ЖОВТЕНЬ — 18/1970 В місцевості Віжа Аделіна відбулося посвячення Монастира Сестер Василіянок, який побудовано біля Церкви Св. Ольги, і акт посвячення доконав Преосвящений Кир Андрій Сапеляк при великому здвигу всего нашого громадянства з дооколичних місцевостей.

СІЧЕНЬ — Від 9 до 24 відбулися виховні табори Спілки Української Молоді, на оселі Веселка, які пройшли вповні успішно.

З датою 24 січня появилася в "Українському Слові" спеціальна сторінка "Голос Тусм-у" під зарядом п. Яреми Тауридзького.

БЕРЕЗЕНЬ — 28/1971 відбулася чергова проща до відпустової Базиліки в Люхані, при громадній участі прочан Буенос-Айреса і околиць.

ТРАВЕНЬ — 2/1971 відбулася інавгурація академічного року Філії Українського Католицького Університету при Катедрі, в зкій приймав участь проф. Ярослав Рудницький з манітобського університету з Канади, який виголосив доповідь про академічні осяги українців в Канаді.

ЖОВТЕНЬ — 10-го посвячення Прапорів Спілки Української Молоді, яке відбулося на оселі Веселка, при участі Преосв. Владики Рик Андрія Сапеляка, який виконав акт посвячення та виголосив змістовну проповідь до численно зібраної нашої спільноти.

ЖОВТЕНЬ — 30/1971 В залі Народного Дому "Просвіти" відбулося **Свято книжки**, з відповідною виставкою головніших видань української діаспори, а програмову доповідь виголосила пані Ганна Середяк зясовуючи значіння друкованого слова в житті наших іміграційних скупчень.

ЛИСТОПАД — Від 27 до 6 грудня відбувся тиждень **Української Культури** з нагоди відкриття і посвячення Пам'ятника Шевченкові в Буенос-Айресі. Приїзд та привіти делегацій із ЗСАмерики і Канади та зустрічі в поодиноких організаціях.

ЛИСТОПАД — 30-го в залі Народного Дому "Просвіти" відбулася зустріч для привітання гостей з Канади і ЗСАмерики в якій приймали участь: о. д-р В. Кушнір, д-р Малащук, Слава Стецько, п. О. Лисогір, Я. Кулинич, д-р Б. Стебельський, о. шам. М. Харина, п. В. Мазур, проф. Вертипорох, ред. В. Солонинка, представник пласту з Канади п. Д. Попадинець та ще цілий ряд делегатів з інших держав нашого поселення.

ГРУДЕНЬ — 5-го ц. м. офіційне відкриття і посвячення **Пам'ятника Шевченкові в Палермі** при участі делегацій з Канади, ЗСАмерики, Європи, Венесуелі, Бразилії, Парагваю і Уругваю, та великого числа українських поселенців з найдалше віддалених провінцій.

В пополудневих годинах в театрі "Колісео" заходами "Про-

світи" відбувся **Концерт** при участі Капелі Бандуристів, Мішаного Хору та Балету, які виконали **програму "Просвіта" в поклоні Шевченкові**.

Знова вечером в приміщеннях "Ля Рураль" в Палермо стараннями Будівельного Комітету відбувся величавий **бенкет**, на якому було виголошено ряд привітів тих делегацій, що не могли висловити їх підчас програми відкриття.

Р І К — 1 9 7 2

СІЧЕНЬ — Від 9 до 23 відбувся відпочинково-виховний табір Спілки Української Молоді на Веселці, який вповні виконав заплановану виховну програму молоді та доросту.

БЕРЕЗЕНЬ — 12/1972 Щоб належно звеличати **Роковини ТАРАСА ШЕВЧЕНКА** — українська спільнота улаштувала величаву маніфестацію під Пам'ятником Шевченка в парку Трес де Фебреро, під час якої окрема делегація зложила вінок живих квітів у стіп безсмертного Батька Тараса.

БЕРЕЗЕНЬ — 19/1972 Відбулася традиційна **Проща** до відпустової Базиліки в Люхані. Проща відбулася спеціальним потягом, при чім були випущені спеціальні білети з написом "Українська проща до Люхан".

КВІТЕНЬ — 16/1972 На оселі Веселка відбулися міжорганізаційні змагання копаного мяча, при участі дружин філій "Просвіти" Сан Мартін, Віжа Караса, Вільде, Соляно, Ляважоль та спортової дружини "Пласт", які винесли постанову змагання продовжувати.

БЕРЕЗЕНЬ — 12/1972 Посвячення залі філії "Просвіти" в Ляважоль, що його доконав Владика Андрій Сапеляк при участі делегацій муніципального і провінціального урядів та великого числа нашого громадянства дооколичних місцевостей.

ТРАВЕНЬ — 7/1972 В залі Колехіо Тан Хосе заходами Т-ва "Просвіта" в Буенос Айресі висвітлено кольоровий фільм **"Жорстокі світанки"**, який відзеркалює геройську боротьбу УПА на рідних землях.

ЧЕРВЕНЬ — 11/1972 В приміщеннях Українського Клубу заходами УЦР відбулася нарада для створення Передконгресової Комісії, яка мала би перевести підготовку для відбуття **Дев'ятого конгресу українців в Аргентині**.

ЛИПЕНЬ — 20/1972 на пропозицію Пресв. Владики Андрія покликано до життя нову Управу Українського Католицького Об'єднання, під головуванням п. Б. Галайчука, яку уповнова-

жено приймати участь у підготові речинця і програми чергового Конгресу Українців в Аргентині.

СЕРПЕНЬ — 27/1972 В Апостолес, провінція Місіонес започатковано **святочні** обходи з нагоди 75-річчя українського поселення в Місіонесі.

ЖОВТЕНЬ — 29/1972 В залі Колегіо Сан Хосе заходами молоді "Просвіти" відбулося **Свято УПА** — присвячене для відмічення 30-ліття героїської боротьби Української Повстанської Армії на рідних землях.

ГРУДЕНЬ — 3/1972 За ініціативою Українського Католицького Об'єднання в приміщення Катебри улаштовано **Ювілейну академію** для відзначення 80-ліття уродни Блаженійшого Кардинала **Йосифа**, Верховного Архиєпископа Української Помісної Церкви.

ГРУДЕНЬ — 15, 16 і 17, відбулося відкриття новозбудованого **Гробівця** для зложення тлінних останків бовевика ОУН св. п. Григорія Мацейка Гонти. Гробовець побудовано на цвинтарі Лянус, де з належними церемоніями поренесено тлінні останки покійного, участь в яких приймала не тільки громада Буенос-Айресу і околиць, а також спеціальні делегації з інших держав нашого поселення.

Р І К — 1 9 7 3

СІЧЕНЬ — Від 19-го ц. м. до 5-го лютого відбувся мандрівний **ТАБІР** Спільки Української Молоді в Місіонесі, де відвідано місцевості Апостолес, Трес Капонес, Ляс Тунас та місцевість Серро дель Монхе положене на побережжі ріки Урагвай, що є границею між Аргентиною і Бразилією.

КВІТЕНЬ — 8, відбулася традиційна **Проща** до відпустової Базиліки в Люхані, в якій як завжди українське громадянство взяло громадну та зорганізовану участь.

КВІТЕНЬ — 29/1973 В Народному Домі Централі Товариства "Просвіти" відбулося традиційне **Спільне Св'ячене** при особистій участі Пресв. Владики Кир Андрія Сапеляка, появу якого членство сприйняло оваційно, а на закінчення Владика виголосив змістовну проповідь, закликаючи всю нашу громаду до активної діяльності та стислої співдії з парохіями поодиноких наших громад.

ТРАВЕНЬ — 20/1973 в залі Централі Т-ва "Просвіти" відбувся четвертий **З'їзд Спільки Української Молоді**, при участі всіх її осередків, які вибрали нову Краєву Управу, а на закінчення відбувся маніфестаційний похід до Парку Трес де Феб-

реро де у стіп Пам'ятника Т. Шевченка зложено вінок живих квітів в поклоні від всієї української молоді.

ЛИПЕНЬ — 28-го (1973) заходами філії Т-ва "Відродження" відбулося відкриття і посв'ячення вулиці УКРАЇНА в місцевості Мунро, яка починається якраз напроти Народного Дому згаданої Філії, світлину якого подаємо окремо.

ЛИПЕНЬ — 29/1973 В місті Кордоба в домівці Т-ва "Сокіл" відбулося відкриття Пропамятної таблиці членів основників та фундаторів, чим відзначено 40 ліття діяльності Т-ва "Сокіл" в Кордобі.

ВЕРЕСЕНЬ — 15 і 16 в приміщеннях УКО відбувся Дев'ятий Конгрес Українців в Аргентині, в якому приймали участь всі існуючі наші організації, і керівні органи УЦР зістали вибрані на підставі зговорення та одної коаліційної листи.

ЖОВТЕНЬ — 21 відбувся Акт для вшанування 30-ліття створення Першої Української Дивізії "УНА". Відбулися відповідні відправи в наших Церквах, а загальна зустріч Дивізійників відбулася в залі Централі "Просвіти" при громадній участі нашого загалу.

ЛИСТОПАД — 1-го в залі Колехіо Сан Хосе заходами УЦРепрезентації влаштовано Листопадову Академію, чим відмічено роковини Листопадового Зриву при участі всего громадянства великого Буенос-Айресу.

ГРУДЕНЬ — Від 1 до 15 відбувалися врочистості для відмічення 40-ліття товариства "Відродження". З теї нагоди влаштовано Концерт в театрі "Колон" як рівнож в Театрі Аргентіно в Ля Пляті, в програмах яких виступали мистецькі ансамблі з Канади, що приїхали на гостинні виступи до Буенос-Айреса.

Р І К — 1 9 7 4

СІЧЕНЬ — Від 13 до 27 на оселі Веселка відбувся відпочинково-виховний Табір молоді під зарядом Краєвої Управи СУМ-ді.

Дня 27 ц. м. заходами центральних організацій під протекторатом УЦР відзначено Січневі роковини. З цеї нагоди відбулися відправи в українських церквах, зложення вінка під Пам'ятником Сан Мартіна, та в залі Колехіо Сан Хосе відбулася Святкова Академія при громадній участі громадянства та делегацій інших національностей.

ЛЮТИЙ — Від 3 до 13 ц. м. група сумівців відбула поїздку до провінції Ріо Негро, відвідуючи місцевості Барільоче та Больсон, при чім відвідала також деякі родини замешкалих там наших поселенців.

БЕРЕЗЕНЬ — 10-го українська спільнота Буенос-Айреса вшанувала 160 роковини з дня народження **Тараса Шевченка**, величавою всеукраїнською маніфестацією, яка відбулася під Пам'ятником Шевченка в парку Трес де Фебреро при численній участі всего громадянства.

БЕРЕЗЕНЬ — 17/1974 Заходами Об'єднання Жінок "Просвіти" вшановано 50 річчя героїської смерті св. п. **Ольги Басараб**. З цієї нагоди відбулися Поминальні Панихиди в наших церквах, а також Жалібна Академія в залі "Просвіти", яку закінчено відслоненням "Пропамятної Таблиці" вмурованій в Домі Просвіти і Акт посвячення виконав катедральний парох Всч. о. Г. Гарасимович.

КВІТЕНЬ — 10-го ц. м. в Буенос-Айресі під патронатом УЦРепрезентації створено Комітет Оборони Валентина Мароза, — головою якого зістав вибраний архитект Олесь Хам, а секретарем пані Маруся Полоз.

ЧЕРЕВЕНЬ — 2/1974 В залі Т-ва "Просвіти" відбулася **Сесія голівної ради УЦР**, на якій обговорено ряд актуальних справ нашої громади, як рівнож були заподані звідомлення про відбуття другого СКВУ.

ЧЕРВЕНЬ — 16/1974 Вшановано **Срібний ювілей Священства о. Еміліяна Риндича**, який відбувся в місцевості Азара, провінція Місіонес, бо там Ювілят народився і там проживає його вся рідня.

ЛИПЕНЬ — 7/1974 В Народному Домі "Просвіти" в Буенос-Айресі відбулося посвячення нових приміщень для Рідної Школи, що їх добувано як окремий поверх на терасі Народного Дому.

СЕРПЕНЬ — 4/1974. З цією датою появилось спеціальне та ілюстроване число "Українського Слова", для відзначення 50-річчя діяльності Товариства "Просвіта" в Аргентині. На протязі місяця серпня і до кінця біжучого року відбувалися **Ювілейні відзначення 50-річчя "ПРОСВІТИ"** в Аргентині, які були переведені по всіх головнійших місцевостях де є чинні філії "Просвіти".

ЖОВТЕНЬ — 3/1974. Чілійський президент ген. Августо Піночет прийняв на спеціальній аудієнції **Делегацію УЦРепрезентації** з Аргентини в особах: голови УЦР п. Василь Косюк, журналіст Мартінез Кодо, голова Комітету Оборони Морозя арх. Олесь Хам, пані Маруся Полоз та панна Анна Марія Подсядко. Подія знайшла належний відгомін в пресі та телебаченні не лише Чіле але також і Аргентини.

ЖОВТЕНЬ — 5/1974, в приміщеннях Української Католи-

цької Катедри відбувся черговий Конгрес Українського Католицького Об'єднання, яким проводив Владика Андрій Сапеляк, і на ньому вибрано нову Управу "УКО" яку очолили мгр. Михайло Василик — голова і п. Олександр Буній — секретар.

ЛИСТОПАД — В днях 20, 26 і 27 українську громаду в Бовен і околицях, в провінції Мендоза відвідав Пресв. Владика **Андрій Сапеляк**, і дня 27 листопада посвячено Каплицю і Дім Сестер Василіянок в місцевості Карменса.

ГРУДЕНЬ — 15/1974. В театрі Колісео відбувся Ювілейний Концерт для закінчення святкових обходів з нагоди 50 річчя діяльності Товариства "**Просвіта**" в Аргентині.

ГРУДЕНЬ — 22/1974. В місцевості Віжа Аделіна, провінція Буенос-Айрес, відбулося торжество з нагоди відкриття **Пропам'ятної бронзової таблиці** в честь бл. п. о. Радника **Івана Балуга** на фронтівій стіні Церкви ім. св. Ольги, яка збудована заходами бл. п. о. Балуга.

Р І К 1 9 7 5.

СІЧЕНЬ — 21, 22 і 26, відзначення **Січневих Роковин**. Дня 21 січня в готелі Савой відбулася **Пресова конференція** при участі кореспондентів столичної преси, а дня 22 січня делегація українських організацій та Президії УЦР зложили "вінок живих квітів" у стіп Пам'ятника Сан Мартіна. Неділя 26 січня відбулися Богослужби в овах наших церквах, а в пополудневих годинах в залі Колехіо Сан Хосе відбулася **Святочна Академія**, в якій взяли зорганізовану участь всі наші організації та делегації інших національностей.

БЕРЕЗЕНЬ — 9, під патронатом УЦРепрезентації відбулася величава **всеукраїнська Маніфестація**, яку переведено в парку Трес де Фебреро під пам'ятником **Шевченка** для звеличання роковини нашого Апостола правди й волі.

БЕРЕЗЕНЬ — 16, відбулася традиційна українська **Проща** до чудотворної Базиліки в Люхані, в якій приймали зорганізовану участь всі наші громади Буенос-Айреса і околиць, під проводом Преосв. Владики **Андрія** в супроводі духовенства та згромаджень сестер Служебниць і Василіянок.

ТРАВЕНЬ — 11, **День солідарности** з нескореним українським народом. Згідно з постановою СКВУ відбулися в українських церквах врочисті Богослуження в намірені за скоре звільнення нашої Батьківщини, в яких все наше громадянство приймало численну та зорганізовану участь.

ТРАВЕНЬ — 17, 1 і 24, відбувся **З'їзд Об'єднання Жінок**

"Просвіти", який відбувся при участі голови ОЧСУ мгр. Уляни Целевич Стецюк, а дня 24 травня відбулося посвячення нового Прапору "ОЖП", який посвятив Всч. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ.

ЧЕРВЕНЬ — 8, на оселі Веселка відбувся **З'їзд Спільки Української Молоді** для вшанування 25 річниці з дня героїської смерті св. п. Головного Командира УПА — ген Тараса Шухевича-Чупринки.

ЧЕРВЕНЬ — 15, появилася в еспанській мові **Історія Апостолеса**, що її автором є п. Бернардо Алляссія, який подає обширні та прихильні звідомлення про українську громаду в згаданій місцевості.

ЛИПЕНЬ — 27, в залі Т-ва "Відродження" відбулася чергова **Сесія Головної Ради УЦР** в справі участі і допомоги в побудові **Пам'ятника Шевченкові в місті Енкарнаціон, Парагвай**, що проводилося під патронатом УЦР в Аргентині.

ВЕРЕСЕНЬ — 28/1975, заходами Комітету Жіночих Організацій Буенос-Айреса на припоручення СКВУ влаштовано **День Української Жінки Політв'язня** з відповідними програмами які проведено в наших церквах та організаціях при численній участі всего громадянства.

ГРУДЕНЬ — 14, на "Площі Слави" яку створено на оселі Веселка відбулося відкриття й посвячення Погруддя Головного Командира АПА, ген. Тараса Шухевича-Чупринки, що відбулося при громадній участі нашого громадянства та делегацій Визвольного Фронту з Канади і ЗСАмерики.

Р І К — 1 9 7 6 .

СІЧЕНЬ — 25, заходами УЦРепрезентації відзначено **Січневі Роковини** Святковою Академією, яка відбулася в Народному Домі "Просвіти", — а в дні 22 січня відбулися Богослужби в українських Церквах, як рівнож делегація організацій зложили вінок у стіп Пам'ятника ген. Сан Мартіна, про що появилися відповідні коментарі в столичній пресі.

БЕРЕЗЕНЬ — 14, вшановано **роковини Тараса Шевченка маніфестацією**, яка заходами УЦР відбулася під Пам'ятником Шевченка в парку Трес де Фебреро, при зорганізованій участі українського громадянства Буенос-Айреса і околиць.

ТРАВЕНЬ — 13, відбулася **Сесія Головної Ради УЦР** для намічення речинця 10 Конгресу Українців в Аргентині, що його заплановано на місяць грудень біжучого року.

ТРАВЕНЬ — 30, Жалібна Академія в честь Головного Ата-

мана **Симона Петлюри**, яка відбулася заходами УЦР в залі Колехіо Сан Хосе, при участі всіх організацій та делегацій інших національностей.

ЛИСТОПАД — 14, відбулося відкриття й посвячення власної домівки Товариства "ПЛАСТ", яка знаходиться недалеко української католицької Катедрі, при вулиці Хосе Енріке Родо число 3868, Буенос-Айрес. Акт посвячення dokonав Владика **Андрій Сапеляк**, при численній участі громадянства та делегації Головної Управи "Пласту" в ЗСАмерики.

ЛИСТОПАД — 28, відкриття Погрудя Головного Атамана **Симона Петлюри** на Площі Слави на оселі Веселка, при участі представництва УНРади та великого числа громадянства Буенос-Айреса і околиць.

ГРУДЕНЬ — 4, в залі Народного Дому "Просвіти" відбувся **Десятий Конгрес** українців в Аргентині, на якому вибрано нові керівні органи УЦР, що їх очолили п. В. Котульський — голова і п. Дмитро Грабар-секретар. Головою Головної Ради вибраний п. Осип Галатьо, а секретарем мгр. Михайло Василик.

ГРУДЕНЬ — 19, вшановано 30-річчя Братства Св. Покрови Української Автокефальної православної Церкви, яке відбулося в новому його приміщені при вулиці Таріха чис. 4063, при численній участі всієї української громади великого Буенос-Айреса.

Р І К — 1 9 7 7.

СІЧЕНЬ — 22, 23, заходами УЦРепрезентації відбулися врочисті обходи **Січевих Роковин**, перебіг яких передала столична преса та телебачення а спеціальні звідомлення були подані в "Українському Слові" чис. 3/77.

БЕРЕЗЕНЬ — 6, в Катедрі відбулася Архиєрейська Служба Божа з нагоди 85-ліття уродин і 60-ліття Священства Блаженійшого Кардинала **Йосифа** — Глави Української Помісної Церкви. В Богослужбі приймали зорганізовану участь всі наші організації, підчас якої Екзарх Андрій Сапеляк виголосив змістову проповідь, закінчуючи Богослуження **многоліттям** для **ВЕРХОВНОГО** нашого Архиепископа та для цілого українського народу.

БЕРЕЗЕНЬ — 13, відбулася величава **Маніфестація** під Пам'ятником Шевченка в Парку Трес де Фебреро для вшанування 163 річниці з дня народин найбільшого нашого поета, під Пам'ятником якого зложено "вінок живих квітів" від всієї української спільноти в Аргентині.

БЕРЕЗЕНЬ — 27, відбулася чергова й величава українська **Проща** до Базиліки в Люхані, в якій приймали участь паломники всіх наших згромаджень Буенос-Айресу і околиць.

СЕРПЕНЬ — 26, 27 і 28 відбулися великі врочистості в місті Апостолес, провінція Місіонес, для відзначення **80-річчя українського поселення** в цій місцевості, яка являється колискою нашого поселення в Аргентині. **День 28 серпня був проголошений Українським днем**, бо тоді відбулося відкриття й посвячення **Пам'ятника Тараса Шевченка**, що його здвигнено в центральній ділянці Апостолеса. Акт посвячення виконали Владика Андрій Сапеляк, Екзарх українців в Аргентині та Владика Єфрем Кривий український Єпископ з Бразилії, в присутності губернатора провінції, та мійської Управи і тисячних мас громадян з різних провінцій Аргентини, а також делегацій з Бразилії, Пагагваю, Риму та числинної делегації з Буенос Айресу, яка приїхала зі своїми музично-вокальними та балетними ансамблями і Капелею Бандуристів, виступи яких численно зібрана публіка сприймала впрост із оваційним захопленням. Врочистості, знайшли відгомін в пресі, радіопередачах та телебачені, які належними коментарями відмічували красу нашого мистецтва.

ЖОВТЕНЬ — 22/1977, відзначено **30 літний ювілей** Філії "Просвіти" у Віжа Аделіна, яка відзначила це спеціальними обходами, а також відзначила це ілюстрованою сторінкою Українського Слова, подаючи ілюстрації свого Народного Дому та світлинами з її діяльності.

ЛИСТОПАД — 20, заходами центральних організацій під патронатом УЦР — в театрі Колісео відбувся **Український Фестиваль**, для відзначення **80-річчя Українського поселення** в Аргентині, підчас якого був представник Дирекції Іміграції, який нагородив кількадесять громадян **Почесними Грамотами**, головню таких, що мають вже більше як 50 років побуту в аргентинській державі та тим самим заслуговують на признання.

Р І К — 1978.

СІЧЕНЬ — 21, **50-річчя** "Українського Слова, першої української газети в Аргентині, яку почало видавати Товариство "Просвіта" з датою 21-го січня 1928 року.

Дня 22-го ц. м. знагоди **Січневих Роковин** делегації представництва УНРади, УЦРепрезентації і центральних установ зложили "вінок живих квітів" у стіп пам'ятника Сан Мартіна, а Святкова Академія вадбулася в залі Т-ва "Відродження" дня 21 січня біжучого року.

БЕРЕЗЕНЬ — 19/1978, відбулася всеукраїнська **маніфестація** біля пам'ятника Тараса Шевченка в парку Трес де Фебреро, де відбулася також відповідна програма, яку започатковано Заповітом, а закінчено національним Гимном.

КВІТЕНЬ — 9 Філія Т-ва "Просвіта" в Ляважоль, провінція Буенос-Айрес обходила **30-літний Ювілей** своєї діяльності, в якому приймали участь танцювальний ансамбль філії та її Капеля бандуристів, яка провадить постійний вишкіл гри на бандурі.

Дня 16/3, ц. р., відбулося посв'ячення нової української католицької Церкви в місцевості Саенс Пеня, провінція Чако. Будову церкви перевів Всч. о. Теодор Винник і Акт посвячення dokonав Владика Андрій Сапеляк при участі апостольського нунція Монсенйора Пійо Лягі, Єпископа провінції Чако Монсенйора Дістефано, та великого числа українських поселенців з провінції Чако.

СЕРПЕНЬ 6-го ц. р. в місті Обера, провінції Місіонес, яке є головним осередком цієї округи, що носить типічну назву "капіть дель монте" (столиця гір) в якому знаходиться численна українська громада, яка як признание одержала в центральній ділянці міста **площу з назвою УКРАЇНА**. На цій площі заходами української громади побудовано **Пам'ятник Тараса Шевченка**, відкриття якого відбулося дня 6 серпня для відзначення 50-річчя заснування міста Обера, і в тих святкуваннях приймала участь українська громада Буенос-Айреса, за посередництвом делегації, що її очолювала Президія УЦРепрезентації.

ВІСІМДЕСЯТЬРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В АРГЕНТИНІ

(Головніші події ювілейних відзначень)

В 1977 році українська спільнота в Аргентині відмічувала 80-річчя свого поселення на аргентинській землі і з цієї нагоди проведено цілий ряд **Ювілейних святкувань**, які відбулися майже по всіх головніших скупченнях нашого поселення. Річниця ювілейних святкувань припадає на місяць серпень і їх відзначення започатковано в провінції Місіонес, де перші наші поселенці приїхали туди з датою 27 серпня 1897 року та поселилися в місцевості Апостолес, що з бігом часу стає вона головним осередком українських скупчень в провінції Місіонес.

Для відзначення 80-річчя українського поселення в Апостолес постановлено побудувати Пам'ятник Тарасові Шевченкові і в тій цілі покликано до життя громадський Комітет в склад якого були вибрані слідуючі громадяни: голова — п. Павло Михаленко, перший заступник — о. д-р Володимир Ковалик ЧСВВ, другий заступник — д-р Михайло Загрибельний, секретар — п. Михайло Нагірняк, заступник секретара і референт пропаганди о. Дмитро Кашук ЧСВВ, другий заступник секретаря — п. М. Гуцуляк, скарбник — п. А. Білий, заступники — п. П. Олексин і п. С. Задорожний, члени: — п. П. Яцишин, п. Й. Шевчук, п. П. Снігур і п. Ф. Спасюк. Комітет провів всі заходи побудови Пам'ятника Шевченкові і його Управа входила в склад муніципального Комітету, який проводив всю акцію ювілейних святкувань міста Апостолес.

В неділю 19-го червня 1977 року відбулося посвячення угольного каменя під Пам'ятник Шевченкові в Апостолес, яке не зважаючи на несприятливу погоду, відбулося з повним успіхом. Врочистості посвячення започатковано Службою Божою в парохіяльній церкві, яку целебрував о. Володимир Ковалик ЧСВВ, що виголосив також змістовну і відповідну до подій проповідь. З огляду на slotливу погоду Акт посвячення переведено скорочено і його започаткував голова Комітету п. П. Михаленко змістовним вступним словом, а після того спільний **Акт посвячення** виконали: — о. Юрій Мельничин, о. Володимир Ковалик, о. Дмитро Кашук та о. Іриней Білан. В Акті посвячення приймали участь спеціально покликаних 24-ох Хресних Батьків, інтендент міста Апостолес дон Габріель Жіляберт та представник військового гарнізону майор Хіменез. Окремо директорка для справ культури, учителька Естеля Касерес виголосила змістовну промову, висловлюючи належне признання для всієї української спільноти в провінції Місіонес. Закінчення тих святкувань відбулося в приміщеннях аргентинсько-українського

Акт посв'ячення угольного каменя під Пам'ятник Шевченка в Апостолес, провінція Місіонес, який відбувся дня 19 червня 1977 р., при участі: духовенства, представників Управи міста та делегацій українських установ з Буенос Айреса.

Клубу, де відбулося спільне прийняття для всіх присутніх делегацій, підчас якого виголошено цілий ряд промов та привітів від делегацій.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКА В АПОСТОЛЕС

В днях 26, 27 і 28 серпня 1977 року місто Апостолес обходило величаві врочистості для відмічення 80-річчя його заснування та поселення там європейської іміграції, що між нею українці займають передове місце. Ювілейні відзначення проводив окремий Комітет зложений із 16 осіб, що його очолювали: — інтендент міста дон Г. Жіляберт, як голова та голова Міської Ради для справ культури дон Х. Касерес, як секретар. В склад цього Комітету входили також представники української та польської спільнот, як також скульптор Рауль Деляві, що спорудив бюст Шевченка до запланованого Пам'ятника. Намічені ювілейні обходи проводилися в трьох днях, а **Український день** відбувся в неділю 28 серпня при участі великого здви-

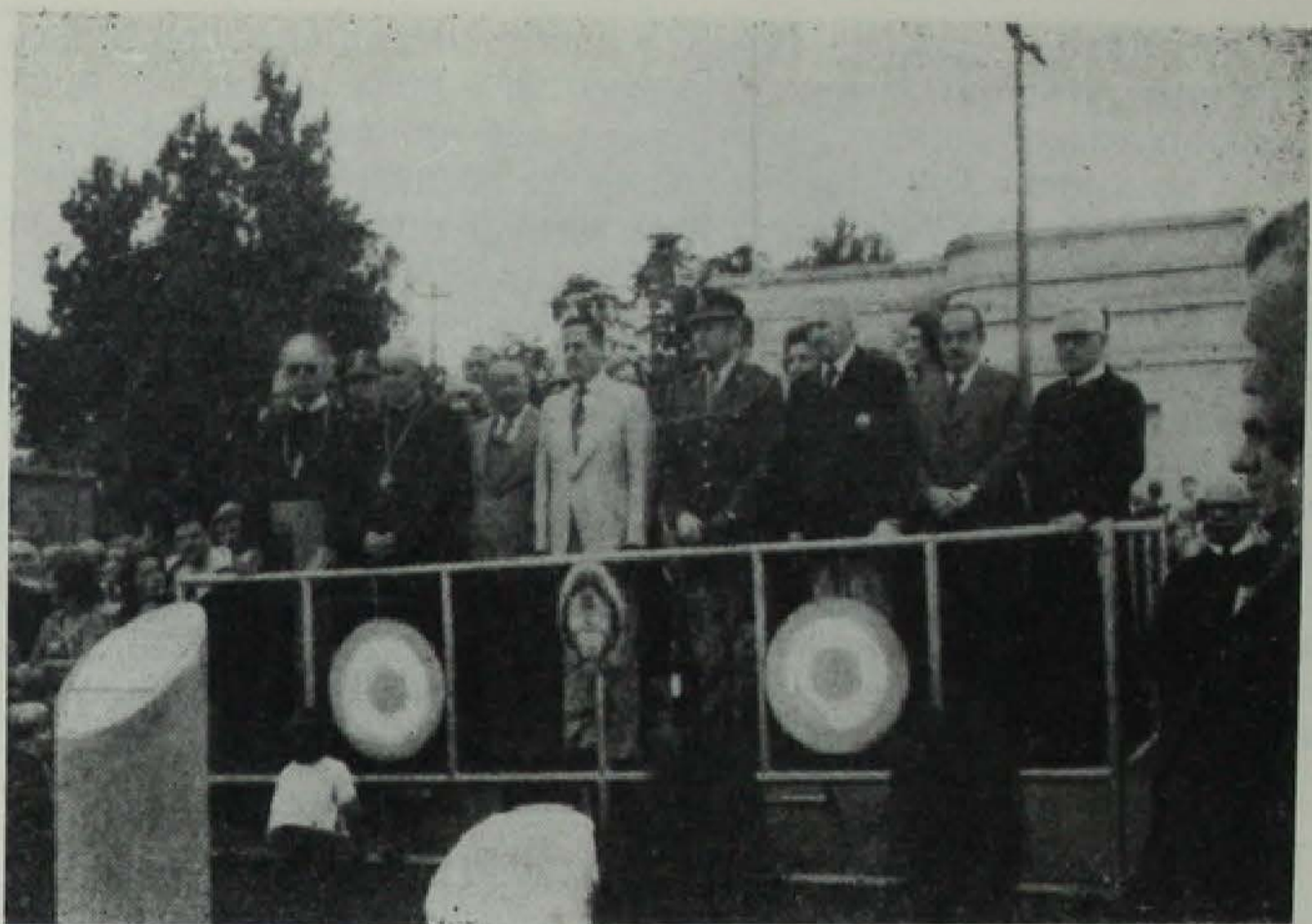

Посв'ячення Пам'ятника Шевченкові в Апостолес, провінція Місіонес, що його виконали Владики Андрій Сапеляк з Буенос Айреса та Єфрем Кривий з Бразилії в асисті Духовенства та численних делегацій, дня 28 серпня 1977 року.

гу народу не тільки Місіонеса а також численних делегацій з Буенос-Айресу та інших провінцій а також представників від українських скупчень з Бразилії та Парагваю.

Дня 28-го серпня 1977 року при участі кілька тисячної публіки відбулося відкриття та посвячення Пам'ятника Шевченкові в Апостолес, які пройшли дуже величаво. Програму започатковано Архиєрейською Службою Божою в церкві Отців Василян, яку відправили наші владика — Кир Андрій Сапеляк та Преосв. Єфрем Кривий єпископ українців в Бразилії, при асисті нашого духовенства. Відповідну проповідь виголосив владика Андрій, а привіт від української Епархії в Бразилії склав владика Єфрем, висловлюючи побажання для всієї української спільноти в провінції Місіонес.

Акт відкриття Пам'ятника Шевченкові започатковано національними гімнами — аргентинським і українським, що їх виконала військова оркестра в супроводі співу всіх присутніх. Офіційне відкриття Пам'ятника виконали: — губернатор про-

Трибуна представників провінційного уряду, що його очолює кап. мар. Р. Р. Полетті, Владики Андрій і Єфрем, члени Ювілейного Комітету та представники наших організацій, підчас Акту посв'ячення Пам'ятника Шевченкові в Апостолес для відмічення 80-річчя українського поселення в Аргентині.

вінції, капітан маринарки Родольфо Рамон Полетті, інтендент міста дон Габріель Жіляберт та голова Української Центральної Репрезентації п. Володимир Котульський при асисті хорунжих з прапорами від присутніх делегацій.

Посвячення Пам'ятника виконали наші Владики — Андрій і Єфрем при асисті всего присутнього духовенства, — а вслід за тим голова Комітету п. П. Михаленко відповідною промовою передав Пам'ятник під опіку і власність міського уряду, і з цеї нагоди інтендент міста виголосив відповідну промову зобов'язання та признання для української спільноти Загально відкриття і посвячення Пам'ятника Шевченкові в Апостолес відбулися дуже величаво та з належними звідомленнями преси, радія та телебачення.

Характеристика Пам'ятника Шевченкові в Апостолес. — Пам'ятник побудовано на площі при авеніді "9 де Хуліо", яка творить осередок міста, що має понад 20 кварталів довжини. Згадану авеніду започатковує великих розмірів Пам'ятник Імігранта, що його збудовано в році 1972. Погруддя Шевченка виконав місцевий скульптор п. Рауль Деляві на підставі таких публікацій, що зображають Шевченка з козацькими вусами і в шапці, якого постать була найбільш популярна на наших рідних землях. Погруддя це виляте з бетонової маси, яка покри-

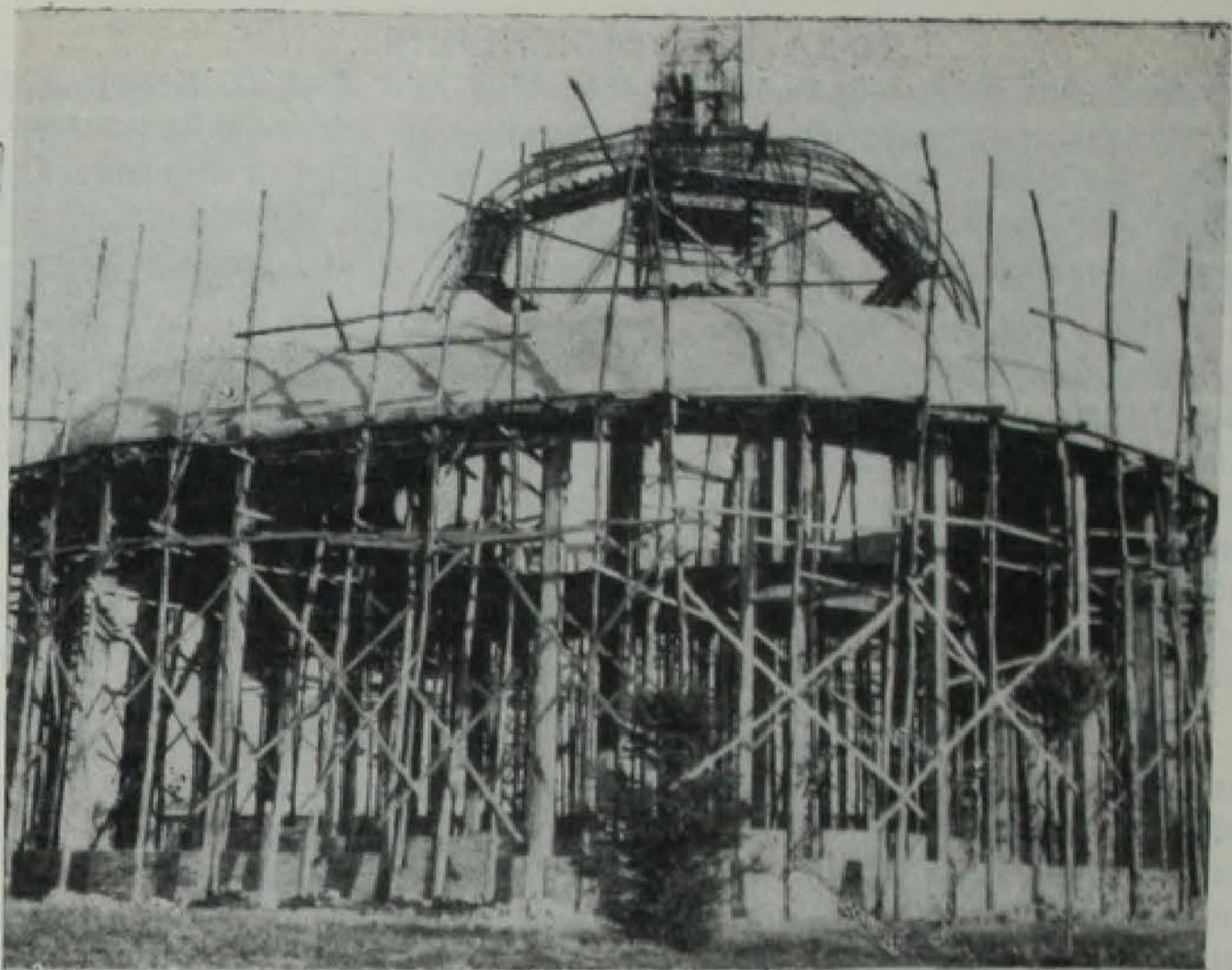
та поволокою нововинайденої конгломераційно-пластичної маси, яка тугістю перевищує бронзу, та є вона більш відпорна на тропікальний клімат. Висота погруддя виносить 1.60 м. — а самий постумент має 1 метр висоти та 80 цнт. ширини, — так, що Пам'ятник в цілості має 2.60 м. висоти і побудований він на бетонній площі, що рівнож знаходиться повище рівня авеніди, що її переділяють алеї з деревами та квітами. Позаді Пам'ятника є ще декоративні колумни, на яких в будуччині будуть додані мармурові або бронзові таблиці з нагоди чергових ювілейних відзначень. З правої сторони вже тепер є споруджені алегоричні плоскорізьби як також відповідна таблиця, на якій вирізьблений еспанський переклад слів Шевченка "Учітеся брати мої". З лівої сторони є споруджений квітник, де серед квітів на бетонних постументах є мармурові таблиці з датою нашого поселення та з датою посвячення угольного камення, які започатковують історичні дати цього пам'ятника.

ЮВІЛЕЙНІ ОБХОДИ 80-РІЧЧЯ ПО ІНШИХ МІСЦЕВОСТЯХ

Черговою точкою святкувань 80-річчя українського поселення в Місіонес, — це була загальна українська Проща до чудотворної Матері Божої в місцевості Ітаті, провінція Коррієнтес, яка відбулася в неділю 4-го вересня 1977 року при участі українських паломників з провінцій: Місіонес, Коррієнтес, Чако та Формози, разом понад 600 прочан, що приїхали кількома "омнібусами" та взяли участь в Архиєрейській Службі Божій, яку відправив Екзарх Андрій Сапеляк в сослуженні о. Доротея Шимчія прото-ігумена отців Василіян в Апостолес, та о. Михайла Микицея українського Оріоніста, що постійно перебуває в провінції Чако.

В неділю 11-го вересня 1977 відзначено 80-річчя нашого поселення в місті Посадас (столиці провінції Місіонес) де посвячено площу під побудову нового Собору Св. Володимира в Посадас де має осідок Вікарій Монсеньор **Емілій Риндич**, який плянує викінчити побудову цього Храму для відмічення Тисячеліття Хрещення України. Там в Посадас є велике згромадження Сестер Василіянок, які зорганізували там діточі ансамблі, які приймали участь у святі з нагоди викінчення парохіяльної залі, та нового дому для Сестер Василіянок, який вже є навикінчені.

Катедральна парохія в Буенос-Айресі відзначила 80-річчя нашого поселення для 2-го жовтня, під час празнику Св. Покрови, де в ранішніх годинах відбулася Архиєрейська Служба Божа, а опісля в катедральній салі відбувся музично-вокальний **Концерт** у виконанні ансамблів філії Т-ва "Просвіти" з Авежанеди. Окремі відмічення 80-річчя пов'язані з ювілеями поодиноких філій Т-ва "Просвіти" відбулися також в місцевостях: Беріссо,

В місті Обера, провінція Місіонес будується величава українська католицька Церква, яка буде одною з найбільших і найкращих серед наших скупчень в Аргентині. Будову церкви ведуть отці Василіяни під проводом о. Ореста Карплюка ЧСВВ, а плани цього храму опрацював архитект Б. Кишакевич.

Гудсон, Віжа Аделіна, Сан Мартін, Авежанеда, Валентін Альсіна, Ісідро Касанова та Вільде, які відбувалися в тих місцевостях, в тих місяцях, коли припадав ювілей поодиноких Філій.

В Буенос-Айресі ювілейні святкування 80-річчя нашого поселення відбулися дня 20 листопада в театрі Колісео, з відповідною програмою під патронатом Української Центральної Репрезентації, при участі Капелі Бандуристів Філії "Просвіти" в Ляважоль, та виступу хору Т-ва "Відродження" та музично-танцювальних ансамблів молоді при філії "Просвіти" в Беріссо, яка є найстаршою "Просвітою" в Аргентині.

Загально ювілейні відзначення 80-річчя українського поселення в Аргентині були дуже успішні а головню серед українських скупчень в Місіонес, вони започатковують новий етап розбудови та громадського скріплення, бо там започатковано плани побудови нових Церков а навіть побудови ще одного **Пам'ятника Шевченкові в місті Обера** де є також численна українська громада, що під проводом Отців Василіян розбудовує окрему українську діляницю, що принесе значне скріплення для всіх сусідуючих з нею нових наших поселених громад.

ДОДАТКОВІ ВИЯСНЕННЯ

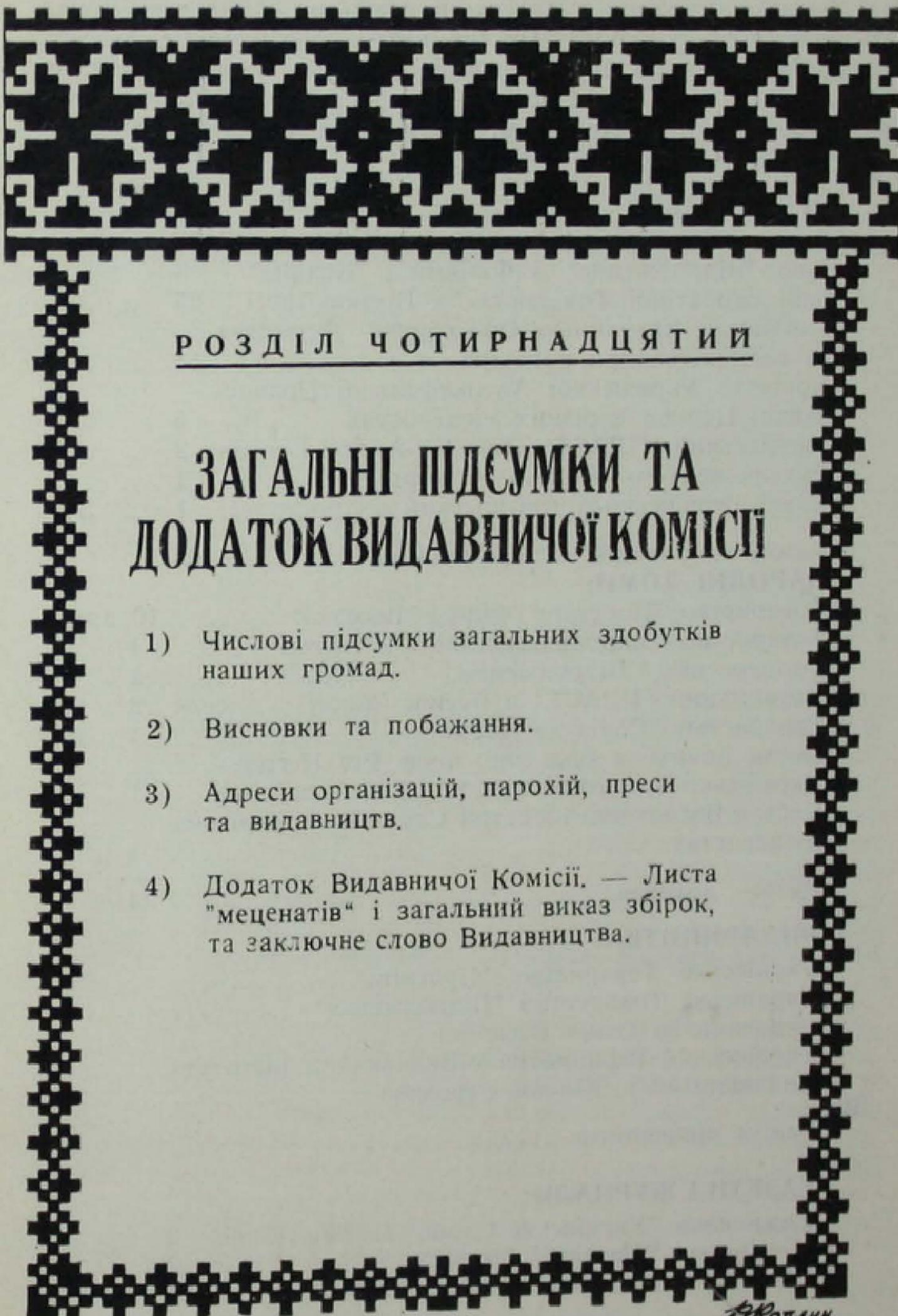
Обставини склалися так, що видання монографії переведено зі значним опізненням а також з різних причин видання зістало переведене без протекторату будьяких організацій чи осіб а виконане виключно моїми заходами та зусиллями.

Тому то вважаю потрібним подати до відома всіх моїх приятелів та прихильників, які спонукали мене видати монографію "Українці в Аргентині", що я доложив всіх можливих заходів, що б вона появилася друком, хотяй може не все вийшло так, як це було заплановано, — але вияснюю, що мені приходилося впрост пробиватися через цілий ряд трудностей, докладаючи всіх зусиль, щоб цю книжку видати, хотяй в зменшених розмірах та з обмеженим накладом, що й заставляє мене подати отці додаткові вияснення.

Заохочений пропозиціями громадян, які побували в Аргентині і при зустрічі в Нью-Йорку, вони спільно пропонували: "ви збирайте матеріяли, а ми зложимо фонди на їх видання і тим спільно зробимо акцію, яка піднесе пристіж української спільноти в Аргентині". Такі пропозиції дали почин до того, що я відважився започаткувати заходи видавництва, що в першій періоді мали повний успіх, бо вдійсності в скрому часі я одержав фонди на друкарню і на закупно паперу, але опісля дальша акція недописала, бо в Аргентині наступили критичні економічні відносини, а головню заіснувала надзвичайна інфляція, що довело до того, що ілюстраційна частина книжки зістала значно обмежена, бо не було фондів на оплату ілюстраційних кліш, ціни яких піднеслися потрійно. З тих власне причин зібрані мною документальні світлини, що моглиб виновнити ще понад 100 додаткових сторінок зістали не використані, а остаються в архіві, для евентуального використання в чергових публікаціях. З тих самих причин не було змоги помістити "світлин меценатів", як це було заповіджено в заклику видавництва, а містимо тільки окрему "листу меценатів" та при цім прилюдно їх перепрошуємо, за такі потягнення, що виникли не з моєї вини, а силою фатальних економічних відносин, які зістали основною причиною, що не було змоги виконати намічених плянів Видавництва.

На закінчення слід ствердити, що Видаництво не одержало належної підтримки українських скупчень та організацій в Аргентині, і тим самим було змушене шукати можливого виходу з цієї складної ситуації, здаючи собі справу, що це обнижує документальну вартість книжки, — але в тім відношені не було інших можливостей виходу, що подаю до прилюдного відома, та прошу в шановних меценатів, жертводавців та читачів належного вирозуміння та оправдання.

М. Данилишин

РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

**ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ТА
ДОДАТОК ВИДАВНИЧОЇ КОМІСІЇ**

- 1) Числові підсумки загальних здобутків наших громад.
- 2) Висновки та побажання.
- 3) Адреси організацій, парохій, преси та видавництв.
- 4) Додаток Видавничої Комісії. — Листа "меценатів" і загальний виказ збірок, та заключне слово Видавництва.

В.Калач

ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ НАШИХ ЗДОБУТКІВ

Загально українці в Аргентині мають за собою вже понад 80 років буття, але організаційне життя почалося кількадесять років пізніше, однак його підсумки являються вповні додатніми. Помимо всіх пережитих труднощів та складних обставин, українська спільнота в Аргентині спромоглася на значні осяги, що в продовжені наводимо в числах.

ОРГАНІЗАЦІЇ:

Товариство "Просвіта" з Філіями і "Веселка"	16	одиниць.
Т-во "Відродження" з Філіями і "Калина"	5	" "
Інші самостійні Товариства в Буенос-Айресі	25	" "
Українське Католицьке Об'єднання — Братства та сестрицтва при парохіях	14	" "
Братства Української Автокефальної Православної Церкви в різних місцевостях	5	" "
Український "ПЛАСТ" дім в Бс.-Айресі і оселя	2	" "
Руханкове Т-во "СОКІЛ" в Кордобі	1	" "
Клуб Українсько-Аргентинський в Апостолесі	1	" "
Разом організацій та згромаджень	68	

НАРОДНІ ДОМИ:

Товариство "Просвіта" Філії і "Веселка"	16	домів.
Товариство "Відродження" Філії і "Калина"	4	" "
Кооператива "Відродження"	1	" "
Український "ПЛАСТ" в Буенос-Айресі і оселя	2	" "
Товариство "Сокіл" в Кордобі	1	" "
Оселя Епархії в Больсоні, пров. Ріо Negro	1	" "
Українсько-Аргентинський Клуб в Апостолес	1	" "
Сестри Василіянки і Сестри Служебниці в різних місцевостях	8	" "
Разом домівок	34	

ВИДАВНИЦТВА:

Українське Товариство "Просвіта"	1.
Українське Товариство "Відродження"	1.
Видавництво Отців Василіян	1.
Український Інформативно-Видавничий Інститут	1.
Видавництво п. Юліяна Середяка	1.
Разом видавництв	5.

ГАЗЕТИ І ЖУРНАЛИ:

Тижневики "Українське Слово" і "Наш Клич"	2
Місячники "Життя" і "Дзвін"	2
"Вістник" періодичне видання Епархії	1
Разом газет і журналів	5

КООПЕРАТИВИ:

"Відродження" і дві філії	3
"Фортуна"	1
"ТРИЗУБ"	1
Разом кооператив	5

ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВІ ОСЕЛІ:

"Веселка" Т-ва "Просвіта"	1
"Калина" Т-ва "Відродження"	1
Пластова оселя	1
Оселя Епархії в Больсоні	1
Разом	4

ВИСНОВКИ ТА ПОБАЖАННЯ

Числена українська спільнота в Аргентині має за собою значні досягнення, але вони в порівнянні до її потреб не є вповні вистачальні. Щоб поодинокі наші громади могли дійсно розвиватися та належно служити нашим потребам і нашій загальній справі, вони **мусять бути добре зорганізовані та культурно розвинені**. організовані мусять бути в тім розумінню, що не мусять мати якнайбільше організацій, але зате організації повинні бути сильні, щоб могли належно заспокоювати потреби своїх громад. Зрозумілим є, що нам, як чужинцям, треба льоально ставитися до державних чинників, та у всій нашій акції придержуватися формальних приписів та розпорядків, але ці наші повинності не обмежують нам культурно-освітню працю, яку всіма нашими силами мусимо скріплювати, бо вона для нашого постійного розвою являється конечна.

Не вистачає тільки бути невдоволеним, робити часті закиди, всіх і вся критикувати, а самим стояти збоку, бо відвічальність за наші недостачі спадає для нас всіх. Всі мусимо бути в рядах наших організацій, в них і для них працювати та спільно громадою направляти те, що вважається невистарчальним, та усувати з наших рядів те, що є для нас деструктивне та шкідливе. Спільно мусимо розшукувати причин, які гальмують нашу працю і спільно змагати до того, щоб діяльність поодиноких наших установ спрямовувати на такий шлях, який забезпечував би певні успіхи для нашої загальної справи.

Дуже часто чуємо нарікання, що мовляв, ми українці належно не зорганізовані. Загал — маси нашої іміграції ходить са-

мопас, а такий стан речей використовують ворожі нам чинники нам на шкоду, а є теж закиди, що, мовляв, інтелігенція наша відтягається від всякої організаційної праці та губиться серед чужого оточення. Самі закиди хоч би правдиві є не вистарчальні і треба шукати основних причин наших недомагань, та спільно і пляново шукати виходу з цієї скрутної ситуації. Шукаючи тих дійсних причин, які стримують прогрес нашого організованого життя, дійдемо до висновку, що тільки мала їх частина походить від зовнішніх та від нас незалежних причин, а більшість їх залежить таки від нас самих.

Щоби цьому зарадити мусимо всі стреміти до того, щоби наше **організаційне життя спиралося на здорових основах, і як таке служило потребам наших громад і нашій загальній справі**, а не поодиноким груп чи осіб. До цього мусимо викорінювати з наших рядів всякого роду розперезаність та критикоманію, бо це тільки нас роз'єднує та розкладає. Це якраз є причиною, що багато наших громадян відтягається від організаційної праці, бо не хоче наражуватися на те, щоби потрапити на непристойні чи навіть безпідставні напади невідповідальних осіб.

Змагаючи за здорові основи в нашому організаційному житті мусимо мати на увазі те, — **що сила наших організацій не в кількості а в якості!** Організації повинні поставати для цього, **щоби доповнювати діяльність існуючих**, — а не для того, щоби з ними конкурувати та їх поборювати, чи заспокоювати амбіції тих, які перейшовши вже всі існуючі організації засновують нову для того лише, щоби мати змогу зводити свої особисті порахунки, або обчернювати інакше думаючих. Знова громадянство наше мусить вміти відріжнювати працю і діяльність таких осіб, що зі самопосвятою працюють для добра організації від діяльності тих, які хочуть, щоб організація служила для їх користи чи для групових порахунків. Мусимо діяльність наших організацій проаналізовувати, та направляти, **вибираючи все те що є для нас корисне та успішне, а усувати все те, що є шкідливе та руйнуюче!**

Правда, що нашим громадам приходить ся змагатися з цілим рядом трудностей та проблем, — але немає для нас іншого виходу лише той, що мусимо їх розв'язувати та полагоджувати самі і то своїми власними силами. Ми ж українці з уродження нарід працюватий і здібний і колиб не піддавалися різним злим нахилам імігрантщини, могли б стояти багато краще і то під кожним оглядом.

Незважаючи на всі наші недостачі та труднощі, — ми ніколи не **сміємо падати духом**, та впоювати в себе, що ми безпомічні та берадні, а завжди і всюди стреміти до того, щоби своє життя поправити. До осягнення того ми в перший мірі мусимо організуватися, що б зорганізовано і спільними силами нас всіх поборювати всякі труднощі та недостатчі. Головним нашим ка-

піталом є: **наша працювитість, витривалість та життєдатність**, які забезпечують нам кращу майбутність. Змагаючись за наше спільне краще завтра ми мусимо всі якнайбільше працювати, бо тільки спільна, плянова і постійна праця дасть нам певні успіхи. Працювати мусимо не в тім значінню слова, що треба робити багато годин у фабриці, варстаті чи на власнім своїм господарстві, — а треба працювати на всіх відтинках; для себе, над собою, в організаціях та для нашої загальної справи. До цього нам всім треба; **постійно і всього вчитися!** Вчитися; ремесла, промислу, торгівлі, управи рілі та здобування і перерібки рільних продуктів, бо тільки це дасть нам змогу йти з духом часу, **щоб ссягнути належний розвій та поступ!**

Аргентина це молода і дуже багата країна, яка має великі вигляди розвою та можливості світлої майбутності, для якої ми як її правні горожани мусимо віддати нашу повинність. Численні наші громади повинні змагати до того, щоби в них були свої склепи, варстати та організації, які вповні задовольняли б потреби всего населення. Доки в тім напрямку ми належно не розвинені, доти ми не будемо представляти належної вартости.

Йдучи з духом часу набуваймо та збільшуймо свої власності, розбудовуймо всі можливі для нас промисловості, організуймо свою торгівлю, чи то приватну чи кооперативну, скріплюймо ряди наших організацій, а це дасть зміцнення нашій колонії в змаганнях за її розвій та скріплення. Всі хто бажає кращого завтра для нашої громади в Аргентині, мусимо для неї працювати та старатися, щоби праця була корисна як для нашого многострадального народу, так і для нашої прибраної Батьківщини та його свободолюбного народу.

**АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,
ПРЕСИ ТА ВИДАВНИЦТВ**

УКРАЇНЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ "УЦР".

Голова п. Володимир Котульський. — Сек. п. Дмитро Грабар.

Секретаріят:

Maza 150, Buenos Aires (1206), Tel. 97-6831.

УКРАЇНЬКЕ ТОВАРИСТВО "ПРОСВІТА" —

Центральний Секретаріят:

Soler 5039, 1425) Buenos Aires, Tel. 774-9212.

Філія "Просвіти" Авежанеда:

Gral. Paz 162, Avellaneda (1870), Provincia Buenos Aires.

Філія "Просвіти" в Беріссо:

Montevideo 1088, Berisso (1923), Provincia Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Валентін Альсіна:

Ucrania 950, Valentín Alsina (1822) Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Віжа Караса:

Yerbal 3883, Villa Caraza (1822), Lanús, Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Сан Мартін:

Belgrano 765, San Martín (1610), Provincia Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Віжа Аделіна:

Ucrania 2595, Villa Adelina (1607), Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Беразатері:

Calle 3 entre 35 y 36, Berazategui (1884), Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Гудсон:

Sarmiento esq. Salta, Hudson (1869), Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Вільде:

Paysandú 832, Wilde (1875), Provincia Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Ляважоль:

Euscal Echea 755, Llavallol (1836), Provincia Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Соляно:

Calle 841 N° 2273, San Francisco Solano (1881), Prov. Buenos Aires.

Філія "Просвіти" Касанова:

París 2637, Isidro Casanova (1765), Prov. Buenos Aires.

Парохія Отців Василіян в Обера: парох о. Орест Карпл'юк ЧСВВ. Адреса:

Gob. Barrero 752, Oberá (3360), Provincia Misiones.

Священики: с. Христофор Хомин ЧСВВ, і с. Микола Гембаровський ЧСВВ.

Парохія П. Р. Саенс Пеня: парох о. Теодор Винник і о. Михайло Микицей. О. Д. Адреса:

Parroquia Ucrania, Pte. R. Sáenz Peña (3700), Prov. Chaco.

Каплиця і оселя Епархії в провінції Ріо Негро, адреса:

Hogar Ucrainiano, El Bolsón (8430), Provincia Río Negro.

ЗГРОМАДЖЕННЯ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК:

Провінційальний заряд:

Caracas 370, Buenos Aires (1407).

Згромадження в Беріссо: Дім, школа і каплиця.

Ucrania 1737, Berisso (1923), Prov. Buenos Aires.

Згромадження у Віжа Аделіна — Монастир і Школа.

Ucrania 2560, Villa Adelina (1607), Provincia Buenos Aires.

Згромадження в Посадас, пров. Місіонес. — Школа і монастир, адреса:

Colegio San Basilio Magno, Rademacher 137, Posadas (3300), Misiones.

Згромадження в Апостолес: Дім і Школа.

"Colegio Cristo Rey", Apóstoles (3350), Provincia Misiones.

Згромадження в Л. Н. Алем — Дім і Школа, адреса:

"Hermanas Basilianas", Leandro N. Alem (3315), Prov. Misiones.

Згромадження в Бовен:

"Hermanas Basilianas", Centenario s/n., Boven (5634), Prov. Mendoza.

СЕСТРИ СЛУЖЕБНИЦІ — Головний заряд:

"Hermanas Siervas de la Virgen Inmaculada"

Ramón L. Falcón 3960, Buenos Aires (1407), Tel. 67-4192.

Згромадження в Ляважоль:

Ucrania 50, Llavallol (1836), Provincia Buenos Aires.

Згромадження в Чако:

"Hermanas Siervas de la Virgen Inmaculada"

Pte. R. Sáenz Peña (3700), Provincia Chaco.

КАТЕХИТКИ — Пресв. Серця Ісусового:
"Colegio Santa Olga", Oberá (3360), Provincia Misiones.

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. Кли-
ментія Папи, Філія Буенос-Айрес:
Ramón L. Falcón 3960, Buenos A'ires (1407).

Українське Католицьке Об'єднання: Головний заряд.
Ramón L. Falcón 3960, Buenos A'ires (1407).

Катедральна Бібліотека, Школа і Гімназія:
Ramón L. Falcón 3960, Buenos A'ires (1407).

ПАРОХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Катедральний Храм в Буенос-Айресі, — настоятель о. Сте-
пан Сергійчук. Адреса:
Tarija 4063, Buenos Aires (1253).

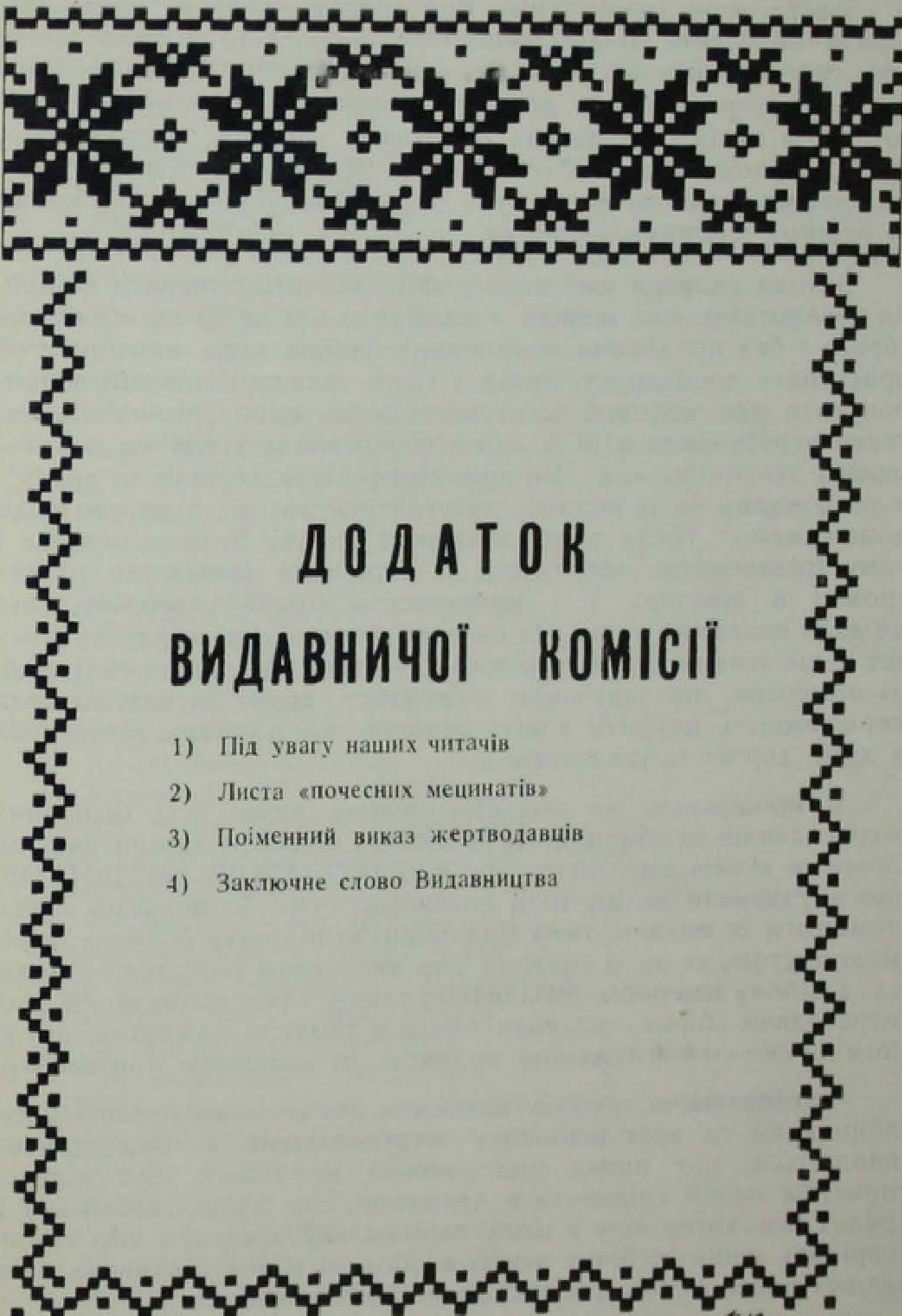
Парохія в Лянус:
Parroquia Ucrania, Lanús O. (1822), Prov. Buenos Aires.

Парохія в Беріссо:
Parroquia Ucrania, Berisso (1923), Prov. Buenos Aires.

Парохія в Чако:
Parroquia Ucrania, Pte. Sáenz Peña (3700), Prov. Chaco.

Братство Св. Покрови УАПЦеркви: Секретаріят і бібліотека:
Tarija 4063, Buenos Aires (1253).

Українське Євангелицьке Згромадження, "Молитовний дім":
Leandro N. Alem 62, San Andrés (1651), Prov. Buenos A'ires.

ДОДАТОК ВИДАВНИЧОЇ КОМІСІЇ

- 1) Під увагу наших читачів
- 2) Листа «почесних меценатів»
- 3) Поіменний виказ жертводавців
- 4) Заключне слово Видавництва

В.Коплюк

ДО ВІДОМА НАШИХ ЧИТАЧІВ

Завершуючи свою акцію, Видавництво вважає допільним подати додаткове звідомлення, уприлюднюючи повний виказ всіх тих Шановних Громадян, які своїми заходами чи пожертвами спричинилися до уможливлення видачі цієї потрібної, але в наших відносинах коштовної книжки, стверджуючи, що без допомоги наших громадян із ЗСАмерики, Канади та інших наших скупчень ми не були б мали змоги видати цю книжку нашими власними засобами.

Заходи видання цієї монографії започатковувалися кількома наворотами, але завжди з вислідом, що це дуже коштовна справа і без придбання відповідних фондів нема можливостей приступати до її друку. Вихід з такої складної ситуації запропонували нам колишні наші аргентинці, наші громадяни, які тепер перебувають в ЗСА, що в переговорах усних чи й письмовних запропонували: "Ви приготуйте матеріяли до друку", а за фондами на їх видання звертайтеся до нас, а ми вам радо допоможемо". Після таких зговорень справа була розв'язана і тому Видавництво звернулося з збірковою акцією до наших громад в діяспорі, і з приємністю треба ствердити, що це дало належний успіх. На вислані збіркові листи відгукнулося все наше завжди жертвенне громадянство, яке склало свої щедрі пожертви, що запевнили можливості друку та взагалі дали спроможність покрити кошта видання, які в наших відносинах є дуже дорогі та ускладнені.

В продовжені ми подаємо повний виказ всіх шановних жертводавців та збірщиків з належною подякою та признанням. Зокрема відмічуємо імена тих **ЖЕРТВОДАВЦІВ - МЕЦЕНАТІВ**, що жертвували на цю ціль поважніші суми бо немаємо змоги помістити їх світлин, тому Видавництво відмічує їх імена окремою листом, та за їх щедрий дар висловлює найщирішу подяку. Глибоку вдячність висловлемо також і тим громадянам, що, переводячи збірку, складали також відповідні пожертви, що їх поміщуємо зі заслуженою подякою та належним признанням.

Висловлюючи глибоку вдячність поодиноким організаціям, збірщикам та всім шановним **жертводавцям**, — Видавництво сподіється, що поява цієї книжки не тільки, що піднесе пристиж нашої спільноти в Аргентині, але також скріпить в її рядах непохитну віру в нашу національну правду, а тим самим скріпить нашу всебічну акцію в обороні самостійницьких прав нашої поневоленої, але нескореної Батьківщини!

ПОЧЕСНІ МЕЦІНАТИ

Поіменний виказ організацій та громадян, що склали, або зібрали більші суми пожертв на видавничий фонд Монографії заслуговують на спеціальне відмічення як **почесні меценати**, якими являються такі установи та особи:

Організація Оборони Чотирьох Свобід України — Головна Управа — Нью-Йорк.
Союз Українців Католиків "Провидіння" — Філядельфія.
Український Конгресовий Комітет Америки — Нью-Йорк.
Об'єднаний Український Комітет в Нью-Йорку.
Дослідче Об'єднання "Пролог" в Нью-Йорку.
Братство Дивізійників в Нью-Йорку.
Кредитова Кооператива "Самопоміч" в Чікаго.
Кредитова Кооператива "Самопоміч" в Дітройті.
Товариство "Просвіта" у Вінніпегу, Канада.
Д-р Степан Банах — Вудбрідж, Н. Дж.
п. Степан Стрільчук — Чікаго.
Інж. Роман Бігун — Чікаго.
Д-р Олександр Фаріон — Чікаго.
п. Івасівка Михайло — Нью-Йорк.
Інж. Луцик Іван — Нью-Йорк.
п. Приський Михайло — Нью-Йорк.
п. Рибалт Ярослав — Парма.
Д-р Футей Богдан — Парма.
о. Декан Ярослав Сірко — Парма.
п. Калина Богдан — Нью-Йорк.
Проф. Євген Грицай — Ірвінгтон.
Всч. о. Ісидор Патрило — ЧСВВ — Рим.
Інж. Дмитро Романишин — Кіченер, Канада.
п. Рибак Ізидор — Вашингтон.
Пані Ганна Ухів — Філядельфія.
Пані Тетяна Цимбал — Філядельфія.
п. Ганусяк Лев — Філядельфія.
п. Демків Іван — Нью-Йорк.
п. Трубич Василь — Нью-Йорк.
п. Реннер Володимир і п-ні Емілія Реннер, — Нью-Йорк.
Проф. Ласовський Володимир — Нью-Йорк.
п. Бурчак Михайло — Йонкерс.
п. Кавка Степан — Клевеленд.
Інж. Салдан Михайло — Нью-Йорк.
п. Іваницький Роман — Нью-Йорк.
п. Винник Микола, Кліфтон, ЗСА.
п. Дідюк В. — Канада.
п. Ніньовський Михайло, Дітройт, ЗСА.
п. Никон Степан, Беріссо, провінція Буенос-Айрес.
п. Галатьо Осип, Буенос Айрес.

- п. Косюк Василь, Буенос Айрес.
п. Самоверський Мирослав, Буенос Айрес.
п. Андрусак Петро, Сан Мартін, провінція Буенос Айрес.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ

В продовженні подаємо до публичного відома поіменний виказ шановних **жертводавців**, які склали свої добровільні **пожертви** на видання Монографії, як рівнож окрему листу меценатів, — висловлюючи всім глибоку вдячність та прилюдне признання.

Поодинокі пожертви зложили слідуючі п.п.:

	Долярів
Трубич Василь — Н.-Йорк	100. —
Д-р Банах Степан — Вуд- брідж, Н. Дж.	100. —
Організація Оборони Чоти- рьох Свобід України. Го- ловна Управа, Н. Й.	100. —
Рибак Ізидор — Вашинг- тон	60. —
Пані Ухів Анна, Філядельфія	50. —
Пані Тетяна Цимбал	50. —
п. Дідюк В.	66. —
Реннер Володимир і Емі- лія, Кергонксон	50. —
Д-р Мороз Роман — Н.- Йорк	20. —
Воднар Василь — Трой	25. —
Винник Микола — Кліфтон	20. —
Дражньовський Олександр	5. —
Разом —	646. —

Листа чис. 29. — Зібрав о. І. Пат-
рило ЧСВВ в Римі, на яку зложили:

о. І. Патрило	25. —
о. С. Чміль	10. —
о. Р. Головацький	15. —
о. А. Глинка	20. —
о. В. Король	5. —
Разом —	75. —

Листа чис. 32. — Збірщик п. Аврам
Адріян, на яку зложили слідуючі
особи:

	Долярів
Адріян Аврам	2. —
Софія Кривенко-Аврам	2. —
Адріана Аврам-Думановська	2. —
Любомир Думановський	2. —
Сандра Думановська	2. —
Маріянна Думановська	2. —

	Долярів
Тамара Думановська	2. —
Ірина Аврам Довбуш	2. —
Степан Довбуш	2. —
Марта Довбуш	2. —
Віктор Добуш	2. —
Разом —	22. —

Листа чис. 14. — Збірщик проф. В.
Ласовський, на яку зложили слідуючі
особи:

	Долярів
Я. Пастушенко	5. —
В. Ласовський	10. —
В. Куліш	10. —
Микола Куліш	10. —
Ждан Ласовський	10. —
Марія Василик	5. —
І. Рожанковський	2. —
О. С. Процюк	2. —
О. Неділько	2. —
А. Осадца	5. —
Людмила Волянська	5. —
Марія і Роман Кобринські	5. —
Разом —	71. —

Листа чис. 27. — Збірщик п. Іван
Демків, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Іван і Марія Демків	20. —
Іван Вітюк	5. —
Йосиф Пацура	5. —
Теодор Костриба	2. —
Іван Бринчак	5. —
Юрій Васелинюк	5. —
Теодор Боднар	5. —
Теодор Матвій	5. —
Стефан Ковалівський	5. —
Володимир Левенець	5. —
Себастьян Подольський	5. —
Лев Галан	5. —
Д-р Віталій Богданів	10. —

Долярів		Долярів	
Стефан Рацин	2. —	Роман Онищенко	5. —
Д-р Ярослав Воевідка	10. —	Д-р Богдан Бабій	5. —
Теодор Воробець	3. —	Анатоль Качмарський	2. —
Іван Гумовський	5. —	Богдан Бідяк	2. —
Меланія Чолій	2. —	Проф. Микола Ничай	5. —
Д-р Володимир Савчак	5. —	Володимир Слиш	2. —
Стефан Гробенський	5. —	Ольга Гаєцька	3. —
Антін Мулик	2. —	Катерина Полянська	5. —
Д-р Іван Макаревич	5. —	Петро Ляскевич	5. —
Д-р Володимир Нестерчук	5. —	Степан Ганза	1. —
Микола Куніцьо	2. —	Михайло Дорож	5. —
Петро Мальвут	3. —	Разом —	227. —
Петро Бурик	5. —	Листа чис. 11. — Збірщик п. Рибалт Ярослав, на яку зложили слідуєчі особи:	
Петро і Марія Меуш	5. —		
Корній Бондарчук	5. —	Долярів	
Теодор Бойко	5. —	Рибалт Ярослав	50. —
Стефан Гуда	4. —	Лялюк Микола	10. —
Стефан Забужний	10. —	Лис Сава	10. —
Онуфрій Литвин	5. —	Михайлович Лев	10. —
Микола Хомик	2. —	інж. Лагошняк Василь	20. —
Іван Мисько	3. —	Вільшанський Андрій	10. —
Микола Фтомин	3. —	Корнацький Володимир	5. —
Разом —	178. —	Голик Павло	10. —
Листа чис. 6. — Збірщик п. Богдан Калина, на яку зложили члени Церковного хору Св. Духа в Брукліні, та члени хору «Думка» в Нью-Йорку.		Д-р Футей Богдан	50. —
Долярів		о. Сірко Ярослав	50. —
Богдан Калина	50. —	Петрина Михайло	20. —
Микола Винник	2. —	Гурко Степан	10. —
Іван Макар	5. —	Баслядинський Володимир	10. —
Степан Вовчук	5. —	Осередок СУМА ім. Б.	
Проф. Л. Рейнарівч	5. —	Хмельницького в Кліве-	
Володимир Малярський	5. —	лянді	25. —
Олена Дагліс	2. —	Венгрин Петро	5. —
Віра Яріш	2. —	Валюх Анатоль	10. —
Іван Кмита	5. —	Клюб «Лис Микита»	10. —
Мирон В. Сидоряк	3. —	Разом —	315. —
Михайло Остафійчук	10. —	Листа чис. 19. — Збірщик Василь Магаль, на яку зложили слідуєчі особи:	
Мирон Сурмач	10. —	Долярів	
Григорій Данилишин	5. —	В. Магаль	5. —
Д-р М. Дорожнинський	20. —	М. Савчин	2. —
Д-р В. Палідвор	5. —	С. Секрета	5. —
Петро Німеровський	3. —	Р. Поритко	5. —
Проф. Степан Сендецький	2. —	Ю. Микитин	5. —
Іван Подусовський	5. —	Б. М. М.	5. —
Михайло Шупер	2. —	Л. К.	5. —
Омелян Ребіцький	5. —	Меркурі Парсель Ко.	3. —
Михайло Чаплинський	5. —	В. Р.	2. —
Іван Бродин	2. —	Разом —	37. —
Микола Фечук	1. —	Листа чис. 18. — Збірку перевели п. Степан Стрільчук і інж. Роман Бігун в Чікаго, на яку зложили:	
Володимир Корнага	5. —	Долярів	
Інж. Мирослав Кулинич	5. —	Степан Стрільчук	50. —
Роман Куплин	2. —	Інж. Роман Бігун	50. —
Мирослав Мац	1. —		
Д-р Володимир Богданів	10. —		
Д-р Богдан Кекіш	5. —		

	Долярів
Юрко Горб	20. —
Юрій Кутовий	10. —
Михайло Орлин	5. —
Василь Кравець	10. —
Анна Тімонін	5. —
Д-р Олександр Фаріон	50. —
Тарас Бондар	5. —
Іван Шевчук	10. —
Михайло Шевчик	10. —
Михайло Бернацький	10. —
Петро Лилик	10. —
Мирослав С. (нечиткий) ...	20. —
Іван М. (нечиткий)	5. —
П. Слободян	10. —
Кред. Коопр. «САМОПОМІЧ»	50. —
Разом —	330. —

Листа чис. 13. — Збірщик Микола Лебедь, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Досл. Об'єдн. «Пролог»	50. —
Микола Лебедь	15. —
Д-р Мирослав Прокоп	10. —
Мгр. А. Камінський	10. —
Б. Чайківський	10. —
Разом —	95. —

Листа чис. 8. — Збірщик п. Лев Ганусяк, на яку зложили:

	Долярів
Лев і Неля Ганусяк	20. —
Катерина Дрозд	25. —
Союз Українців Католиків «ПРОВІДІННЯ»	100. —
Д-р Іван і Ярослава Лободич	25. —
Тетяна Цимбал	50. —
Юрко Літинський	20. —
Юрко Лишак	10. —
Евген Анрейчик	5. —
Юліян Бернардин	5. —
Мирон і Марійка Ільницькі	5. —
Василь і Ема Послушні	10. —
Іван Вонс	5. —
Д-р Роман Дикий	25. —
Д-р Ярослав Яримович	20. —
Д-р Василь Саляк	25. —
Д-р Василь Коструб'як	10. —
Д-р Микола Войтович	25. —
Юрко і Маруся Циган	10. —
Ярослав Гречка	10. —
Михайло Петришин	25. —
Іван Наконечний	10. —
Іванна Арабська	5. —
Петро Капшученко	10. —
Разом —	455. —

Листа чис. 25. — Збірщик п. Роман Іваницький, на яку зложили слідуючі особи:

	Долярів
Реман Іваницький	25. —
Лена Проць	25. —
Разом —	50. —

Листа чис. 4. — Збірщик проф. Лев Грицай, на яку зложили слідуючі особи:

	Долярів
Проф. Лев Грицай	50. —
Михайло Остафійчук	10. —
Ірина Кметик	5. —
Всеволод Богацький	10. —
Володимир Роговський	5. —
Василь Харук	5. —
К. Шенк-Русич	2. —
К. Форович	2. —
Тарас Василик	5. —
Володимир Дідик	5. —
Федір Сологор	5. —
Разом —	104. —

Листа чис. 40. — Збірщик п. Степан Кавка, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Кавка Степан	10. —
Савчак Степан	10. —
Блашків Олександр	5. —
Лідич Михайло	5. —
Гупаловський Петро	5. —
Бгиздун Василь	5. —
Струсь Дмитро	2. —
Гейниш Мирослав	5. —
Головацький Дмитро	5. —
Мудрак Василь	5. —
Темпняк Микола	2. —
Юшак Іван	5. —
Стадник Іван	5. —
Райца Петро	5. —
Разом —	74. —

Листа чис. 5. — Збірщик п. Михайло Івасівка, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Івасівка Михайло	50. —
Пирський Михайло	50. —
Голіят Р.	10. —
Горисловський Микола	20. —
Інж. Луцик Іван	50. —
Королик Володимир	20. —
Т-во «БРОДИ»	15. —
Бачинський Юліян	10. —
Разом —	225. —

Листа чис. 26. — Збірщик Інж. Салдан Михайло, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Салдан Михайло	25. —
Сушків Володимир	25. —
Разом —	50. —

Листа чис. 22. — Збірщик Коструба Ярослав, на яку зложили слідуєчі особи:

	Долярів
Коструба Ярослав	5. —
Гриців Роман	3. —
Микитин Юрій	2. —
Разом —	10. —

Листа чис. 1. — Збірщик д-р С. Банах і п. Василь Матлага в місцевості Картер Н. Дж., на яку зложили:

	Долярів
Сестрицтво ім. Св. Анни при церкві Св. Димитрія в Картерет	10. —
Українсько Американський Горож. Клюб	10. —
9-тий Відділ ООЧСУ в Картерет	5. —
Союз Українок, Відділ 100 в Картерет	5. —
Матлага Василь	5. —
Рачинський Іван	2. —
Принада Богдан	2. —
Принада Розалія	2. —
Янів Володимир	2. —
Головчак Михайло	2. —
Гидзік Мирон	2. —
Разом —	47. —

Листа чис. 1/А. — Збірщики д-р С. Банах і п. Корнило Галушка в Перт Амбой, на яку зложили п.п.:

	Долярів
Галушка Корнило	10. —
Федишин Михайло	5. —
Гадек Петро	3. —
Моторний Теодор	3. —
Бабин Іван	2. —
Ш. І. (нечиткий)	2. —
Разом —	25. —

Листа чис. 3. — Збірщик п. Михайло Бурчак, на яку зложили слідуєчі особи:

Бурчак Михайло	10. —
Козел Яким	5. —
Гаврилюк С.	10. —

Відділ «ОЖОЧСУ» (Пані М. Кульчицька)

Кульчицька)	25. —
Козіцький Володимир	10. —
Кульчицькі М. В.	10. —
Щур Володимир	5. —
Врубель Йосиф	5. —
Український Народний Дім в Йонкерсі	20. —
Відділ «ПРОВИДІНЯ» в Йонкерсі	10. —
Український Конгресовий Комітет Н.-Йорк	50. —
Об'єднаний Комітет міста Нью-Йорку	50. —
Братство Дивізійників Станія Нью-Йорк	50. —
Разом —	260. —

Листа чис. 36. — Збірщик інж. Дмитро Романишин, Канада, на яку зложили слідуєчі п.п.:

	Долярів
Бицик Василь (Гвелф)	20. —
д-р Сірський Василь (Ватерлю)	10. —
мгр. Романишин Олег і Анна (Торонто)	10. —
Улючанський П. — (Торонто) ..	10. —
Балан Михайло (Кіченер) ..	10. —
інж. Романишин Д. і О.	10. —
Судук Степан (Кіченер) ...	5. —
Малко Олександр (Кіч.) ..	5. —
Зубрицький Михайло , , ..	2. —
Гриневич Степан (Кіч.) ...	5. —
Голіяд Петро (Престон)	5. —
Новак Віктор (Ватерлю) ..	5. —
Голіяд Іван (Престон)	5. —
Богдан Юрій (Престон) ...	2. —
Разом —	104. —

Поодинокі пожертви зложили п.п.:

Листа чис. 17. —

	Долярів
Інж. Клим Павло	10. —

Листа чис. 16. —

Білопольський Андрій	10. —
---------------------------	-------

Листа чис. 34. —

Голод Роман	15. —
-------------------	-------

ПОЖЕРТВИ В ПЕЗАХ.

зложили слідуєчі п. п.:

Никон Степан	100.000 — пезів.
Косюк Василь	100.000 — „
Галатьо Осип	100.000 — „
Самоверський Мирослав	50.000 — „
Разом	350.000 — пезів.

ДОДАТКОВІ ПОЖЕРТВИ

на оплатку «кліш» зложили:

Філія «Просвіти» в Гудсон	50.000 — пезів.
Філія «Просвіти» у Вільде	30.000 — „
Андрусак Петро, Сан Мартін	40.000 — „
Микола Капеняк, Буенос Айрес	10.000 — „
Микола Винник, Сан Мартін	10.000 — „
Філія «Просвіти» Авежанеда	10.000 — „
«О.Ж.П.» Буенос Айрес,	10.000 — „
Брацтво Дивізійників, Б. А.	10.000 — „
Микола Гринішак, Буенос Айрес	8.000 — „
Разом	178.000 — пезів.

ЗВІДОМЛЕННЯ ВИДАВНИЦТВА

Оголошуючи збіркові листи в доповненні вияснюється, що на видання монографії вплинуло збірок і передплат на загальну суму \$ 3.750. — доларів, що їх не переводжено на рахунок пезів, бо як папір, друкарню та ще деякі видатки оплачувано доларами, які задержували свою вартість. Окремо були ще також пожертви і передплата в пезах на загальну суму 528.000. — арг. пезів, — але все це разом не покрило видатків і тому не подається рахункових звідомлень.

Крім видатків на друкарню, папір та оплату ілюстраційних кліш, були ще другі видатки як виготовлення і висилка збіркових лист, поштова оплата їх пересилка та інші видатки пов'язані зі збірковою акцією. Окремо треба було фондів на виготовлення рисунків для поодиноких розділів книжки та на рисунок її обкладинки так, що заходи видавництва покінчилися дефіцитовим вислідом.

Вияснюючи складний стан Видавництва стверджується, що приступаючи до видання монографії не було притенсій на зиск а зроблено всі можливі заходи, щоб книжку видати знаючи, що акція ця не тільки трудна а також і коштовна.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО ВИДАВНИЦТВА

Пропамятна книга **"УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ"** появляється немов завершення 80-річчя українського поселення в Аргентині і як вислід послідовної 50-літньої архівної праці автора, що приймав активну і постійну участь в суспільно-громадському житті української спільноти в Аргентині, колекціонуючи всі наші видання і карбуючи поодинокі події, що всебічно пов'язані з громадським, релігійним та культурно-освітнім життям наших численних громад в Аргентині.

Зібрані дати і числа доповнені світлинами — це документи пройденого часу, які призначені на те, щоб зафіксувати та закріпити історичну вартість тих подій, якими довгі роки встелявся тернистий шлях наших численних громад і організацій по всіх просторах землях Аргентини, що промощували собі його власними силами та засобами серед складних та трудних відносин нашої іміграційної дійсності. Збираючи їх автор руководився об'єктивністю щодо всіх осіб та подій, дбаючи про точність та правдивість прожитих фрагментів всіх прошарків багатогранного нашого життя.

Збірку заподаних матеріалів започатковано ще в 1928 році, але є матеріяли, які вдалося набути ще з попередніх років, щоб подати загальний перегляд праці, головню з тих початкуючих років нашого поселення, як признання тим многим, але маловідомим діячам, що перенеслися вже у вічність не лише без признання, але й без належної згадки. Збирання ілюстраційних матеріалів в давніших роках спричинювали не малі труднощі, бо в наслідок тодішніх відносин не завжди вистарчало на прожиття, головню в часи безробіття та світової економічної скрути в 1930/32 роках. Однак найбільші труднощі з виданням цієї книжки це була фінансова сторінка, яку допомогли розв'язати наші жертвенні землянки, що колись перебували в Аргентині, а потім переселилися до ЗСАмерики і Канади. Вони добровільно зголосилися скласти пожертви на покриття коштів друку, що про це звітуємо окремо. Зокрема висловлюємо щире подяку всім нашим співробітникам та всій українській пресі в діаспорі, яка допомогла нам своїми публікаціями пов'язаними з нашим видавництвом. Неможна оминати без слів подяки всіх тих осіб та організацій, які вплатили передплату книжки перед її появою, бо лише тими зусиллями нас всіх ми спромоглися, що книжка **"УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ"** появилася друком в таких розмірах та в приличнім і культурнім вигляді.

Видавництво почувається до обов'язку подати свої остаточні вияснення, що воно мало заплановані обширні пляни доповнення та узгіднення поодиноких розділів цієї монографії.

але це вимагало не лише нових заходів, а головно відложення видання на довший час, чого не поділяв автор і на його настерливе домагання — Комісія погодилася на певні уступки і видання монографії переведено після прискорених плянів автора і тому всі неточності чи пропущення переходять виключно на цілковиту його відповідальність.

На закінчення підкреслюємо, що характер і завдання цієї книжки з'ясовує автор в своїй передмові, де стверджується, що не видається вона для зиску, не для пропаганди чи інших прихованих цілей, а виключно для вшанування тих, які були піонерами нашого поселення, щоб тим вшанувати їх пам'ять та діяльність.

Всіх передпатників, читачів та увесь наш зорганізований загаль запрошуємо прийняти цю книжку в кожду українську хату, як доброго приятеля, та передати її як ПАМ'ЯТНИК нашого минулого для всіх виростаючих наших поколінь!

Este libro terminó de imprimirse
en los Talleres Gráficos "Dorrego"
en junio de 1979. - Avenida
Dorrego 1102. - Buenos Aires

З М І С Т

Число і зміст розділу.

Сторінка.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ: «ЧАСТИНА В ЕСПАНСЬКИЙ МОВІ».

Передмова	6.
Слово автора	9.
Україна — її населення та поверхня	13.
Українці в краях Америки	16.
Українська іміграція в Аргентині	18.
Декрети і документи	29.
Зміст поодиноких розділів в еспанській мові	38.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ: «ВСТУПНІ ПОЯСНЕННЯ ТА ЗВІДОМЛЕННЯ».

Від Видавництва	47.
Передмова	49.
Аргентина — одна з передових держав Південної Америки.	52.
Захоплююча панорама водоспаду «Ігвасу»	57.
Буенос Айрес перед 50-ти роками	62.

✓ РОЗДІЛ ТРЕТІЙ: «ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ».

Загальний перегляд нашого поселення	74.
Коли почався приїзд та загальне число нашої іміграції.	78.
Хто були перші наші поселенці в Аргентині	79.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ: «ЗАТРУДНЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ».

Відносини та умови праці в початкуючих роках	84.
Колонізаційно-аграрні справи	89.
Економічний стан наших громад	95.
Кооперація серед наших громад в Аргентині	98.

✓ РОЗДІЛ П'ЯТИЙ: «ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА МІЖОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ».

Коли і як творилися наші організації	102.
Назви організацій та роки їх існування	103.
Жіночі організації	121.
Організації молоді	127.
Міжорганізаційні відносини	133.
Перший Конгрес Українців в Аргентині	138.
Звіdomлення про відбуті Конгреси та про діяльність «УЦР»	149.
Список організацій та характеристика осіб, що їх очолювали.	153.
Відзначення 75-ліття нашого поселення	158.

✓ РОЗДІЛ ШОСТИЙ: «РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ».

Початки релігійного життя наших громад	166.
Діяльність Отців Василіян	169.
Успішна праця Сестер Василіянок, Катехиток та Служебниць	172.
Конгрес Українців Католиків та створення «УКО»	173.
Всеукраїнська проща до Люхан	175.
Встановлення Українського Екзархату в Аргентині.	179.
Українські Церкви в Аргентині	183.
Постійний зріст релігійного життя	187.
Українська Автокефальна Православна Церква	190.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ: «ПРЕСА Й ВИДАВНИЦТВА».

Українські газети та журнали	196.
------------------------------------	------

Число і зміст розділу.	Сторінка
Видавництва	201.
Редактори та пресові співробітники	204.
Список головніших видань	207.
✓ РОЗДІЛ ОСЬМИЙ: «ШКІЛЬНИЦТВО ТА СТУДІЮЮЧА МОЛОДЬ»	
Місія Рідної Школи в житті наших громад	212.
Українська гімназія і Філія Університету при Катедрі	214.
Студіююча молодь серед наших громад	216.
Список осіб, що набули університетські студії	220.
✓ РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ: «РОЗБУДОВА НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА»	
Плекання народного мистецтва серед наших громад	227.
Хоральні та інструментальні гуртки	232.
Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка	235.
Українські радіо-передачі	237.
Успіхи українського балету	239.
Театральне мистецтво	241.
Наші мистці — артисти та письменники	243.
✓ РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ: «НАРОДНІ ДОМИ»	
Значення та завдання Народніх Домів	247.
Доми і виховні оселі — основи здобутки наших громад	253.
РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ: «НАШ ПОМ'ЯНИК»	
Історична постать — пам'яті о. Івана Сенишина	261.
В пошані піонерів наших громад	262.
Поіменний список померлих громадян	277.
РОЗДІЛ ДВНАДЦЯТИЙ: НАШІ ГРОМАДИ В РІЗНИХ ПРОВІНЦІЯХ»	
«Сини землі» — наші рілльничі колонії	284.
Українські громади в Буенос Айресі і околицях	286.
Українці в провінції Тукуман	290.
Українська громада в провінції Сантьяго дель Естеро	293.
Українські скупчення в провінції Санта Фе	294.
Українці в провінції Кордоба	296.
Українські громади в провінції Чако	298.
Лещо про українців на островах «Дельта дель Парана»	300.
Українська громада в провінції Мендоза	301.
Місіонес — колиска українського поселення в Аргентині	302.
✓ РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ: «ЛІТОПИС ВАЖЛИВІШИХ ПОДІЙ»	
Хронологічний перегляд подій в житті наших громад	314.
Відмічення 80-річчя українського поселення в Місіонес	362.
✓ РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ: «ПІДСУМКИ НАШИХ ЗДОБУТКІВ»	
Числові підсумки наших здобутків	370.
Висновки та побажання для будуччини	371.
Адресар — організацій, преси та парохій	374.
«ДОДАТОК ВИДАВНИЦТВА»	
Під увагу наших читачів	382.
Листа «почесних меценатів»	383.
Поіменний виказ жертводавців на видання Монографії	384.
Заключне слово Видавництва	389.